במצב שכיבה

יצרני המזרונים יצאו לקרב על כיסו של הצרכן. מה הם מציעים, כמה זה עולה, מה עדיף והיכן לקנות עמ' 8-9

פסח בחו"ל

עשרות אלפים של ישראלים יבלו בחג האביב באתרים שונים ברחבי תבל. יש דילים לטורקיה, אירופה וארה"ב

עמ' 2-3

הלך הירוק

קצב ההפשרה של קרקע חקלאית לבניה גובר. פרטים חדשים על האדמה שתניב הרבה מאוד שקלים לבעליה

עמ' 4-5

גדול נגני חליל הפאן בעולם

זמפיר

בסדרת קונצרטים נדירה על רקע השקיעה המרהיבה בגן לאומי עבדת

17.4.95 • 18.4.95 • 19.4.95 • 20.4.95

הטבות מיוחדות לחברי מועדון "הנופשים בנגב" בהזמנת מראש בטלפון 03-5279449 הנחות למנויי "המועדון הירוק", לחברי "מועדון מנויי רשות שמורות הטבע" ולקבוצות. ללקוחות ישראכרט כרטיסים מוזלים כנגד כוכבים. כרטיסים: חדרון השרון (אשראי) - 03-5279955 ובכל המשרדים ברחבי הארץ. ובימי המופע - בקופת האתר. בואו למפגש האמנים הבינלאומי במוזיאון האמנים במצפה רמון! בתאריכים 9-21/4/95

רשות הגנים הלאומיים

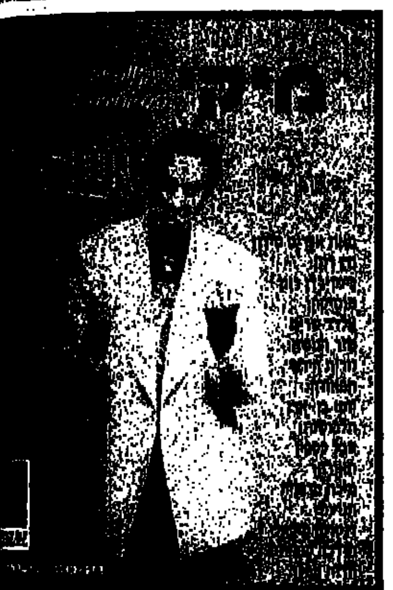

רמת גן "ראסל"	ירושלים "תיאטרון החאן"
מוצ"ש 1.4 ב-9:30	3.4, 4.4, 5.4 ב-8:30
כרט' בסל 6741277	כרט' בכ' 02-718281

יפו "תיאטרון נגה" מוצ"ש 15.4 ב-9:30

כרטיסים: "לאן" 03-5247373 ובקופה 03-6816433

יותר מעניין לקרוא מעריב

מני פאר על הבמה

"ערב מאני" סטנד-אפ קומדי

עונה שלישית הצגות ה-200

תל-אביב

"בית ליסין" המרתף העליון

מחר יום ו' 31.3 ב-10:30

כרטיסים בקופה טלפונים: 03-6956222, 03-6916653

הזמנת מופעים: 03-497867

בפארק בתמנע ואתם?

פרטים במעריב 11.4.95

רוק עצמאות בע"מ מציגים:

עצמאות

מעריב לנוער

מיטב האמנים! מיטב השדרנים

3.5.95

תל-אביב פארק הירקון, חיפה, אצטדיון באר שבע, אמפי פארק ראשון לציון

יותר מעניין לקרוא מעריב

ג'ים קארי מחשמל אותך...

במבצע חדש ב-מעריב

טפשים על הפסקה

מבצע מחשמל מהסרטים

3 טלוויזיות 2 מכשירי וידאו

3 מערכות סטריאו

2 מכשירי קומפקט דיסק

20 משחקי מחשב באדיבות "מחשבת":

וביניהם 10 משחקי אנימציה מהסרט "המסכה" עם ג'ים קארי

50 מינויים ל"ענק הווידאו"

50 קלטות וידאו

10 מינויים ל"מעריב לנוער"

הפצה: פורום פילם

עמי אטינגר

סדר עם מיקי מאוס

40 עד 50 אלף ישראלים יבלו את הפסח בחו"ל ■ בודדים וזוגות מעדיפים לצאת למחרת ליל הסדר, המשפחות ממריאות עם תחילתה של חופשת בית הספר ■ אירופה, ארה"ב, המזרח הרחוק וטורקיה גם

פסח 95' בפתח וכבר אפשר לחוש בבית הנתיבות של נמל התעופה בן־גוריון את הקצב המתגבר של היוצאים לחו"ל. עם ישראל בורח, אורז מטלטליו ויוצא לטייל, לנפוש וגם לערוך את ליל הסדר מעבר לים. עדיף לבלות את הפסח עם מיקי מאוס מאשר עם החותנת.

השנה ייצא בפסח מספר שיא של ישראלים, אבל הם ישהו שם תקופות קצרות יותר מאשר בעבר. ההערכה היא, כי בפסח 95' תהיה עליה של כ־25־30 אחוזים במספר היוצאים לחו"ל לעומת השנה הקודמת. כ־40־50 אלף ישראלים יעשו את החג כניכר, בעיקר באירופה, ארה"ב ובמזרח הרחוק.

הקדמנו להזמין

בדרך כלל הקדימו הישראלים להזמין מקומות לטיסות לחו"ל בפסח, וכך יצרו ביקוש הגדול ב־25־30 אחוזים לעומת אותה תקופה בשנת 1994. סיטונאיות התיירות הקדימו השנה והוציאו כבר בחודש פברואר את הצעותיהן לחג הפסח. הן ניצלו את אווירת הדילים ששררה בתחילת השנה בשוק, בתקווה לנצל את המגמה שקיבלה ביסוס בשנים האחרונות, ולפיה הישראלי כבר אינו חושש לצאת פעמיים בשנה לחו"ל.

בעבר שיחקה גם הריבית הגבוהה תפקיד, כיוון שלמארגני הטיולים התאפשר להעמיד מקורות אשראי למטיילים. כאשר החלה הריבית לעלות נשחק הדולר וכך מחירי הנסיעות לחו"ל לא עלו אלא אף ירדו. מנכ"ל נתור, מיור בספי: "אין שום קשר למצב המשק עם רצונו של עם ישראל לצאת לחו"ל. תיירות זה מוצר בסיס ואנשים רוצים לצאת, בעיקר שעלות הטיסה ירדה ושיש לו כל הזמן דילים טובים".

מנכ"ל אופיר טורס, בועז וקסמן, מציע לכולם לנצל את הדולר הזול: "הורדת הריבית מורידה את העלויות של תוכניות התשלומים ומאפשרת ליותר אנשים להצטרף למעגל היוצאים לחו"ל, אבל, אנחנו בענף מצפים לפיחות של עד 5 אחוזים, ולכן כל מי שימהר עכשיו מבחינת הדולר הזול שקיים בשוק ויזמין נסיעה לחו"ל, יעשה עיסקה טובה".

מבט ברשימת ההצעות מבהיר שמציעים לנו לטוס לכל חלקי הגלובוס. לדברי מנהלת המוצרים באיסתא ליינס, אתי גוילי, פאריס, לונדון וניו־יורק לצד יעדים במזרח הרחוק, עומדים בראש רשימת היעדים המועדפים השנה על ידי הישראלים.

הבדיקה באיסתא העלתה עוד, כי מטיילים ללא משפחות העדיפו להרשם ליציאות לחו"ל למחרת ליל הסדר, 16 באפריל, ולחזור בתום החג, בעוד משפחות עם ילדיהן העדיפו להרשם ליציאות שבסוף השבוע שלפני החג, 7 באפריל, שהוא מועד תחילת החופשה בבתי הספר.

לדבריו של מוטיק יפה, מנכ"ל חברת בוא ניסע, שלושה גורמים משפיעים על ההחלטה לצאת לטיולים קצרים יותר מאשר בעבר: הטיסות הישירות שקירבו את המזרח הרחוק לישראל, ההרגל לצאת פעמיים בשנה לחו"ל והנסיעה המשפחתית של הורים עם ילדיהם, "שהשנה היא בולטת במיוחד".

המומחים צפו כי בשל המלחמה בכורדים תהיה ירידה במספר היוצאים לטורקיה, אזור שהיה הלהיט מספר אחד של 1994. אבל המציאות חזקה מכל תחזית: אין כלל ירידה במספר היוצאים לטורקיה, ופה ושם נרשמה אפילו עליה. גם מארגני הנסיעות האמינו שהביקוש יגדל ועתה מתברר כי יש עודף קיבולת של מושבים במטוסים – פחות בסופי שבוע ויותר באמצע השבוע, שהם פחות אטרקטיביים. ליציאה לנופש.

המשמעות של עודף קיבולת היא שהמארגנים מחוייבים לחברות המטוסים והמחוייבות הזאת עולה הרבה כסף ולכן הכלל הוא "העיקר למכור", וכך הם מציעים דילים משוגעים. קחו למשל את חברת יומי טורס שמציעה עד ה־2 באפריל 4 לילות במלון טורקיז באנטליה, על בסיס לינה וחצי פנסיון כולל הטיסה במחיר של 232 דולר לאדם בחדר זוגי, באותם התנאים את מלון קירש במחיר של 238 דולר לאדם בחדר זוגי, ואת מלון פאלאס במחיר של 288 דולר לאדם בחדר זוגי, בתקווה שאחר כך בחג עצמו הם יצליחו לעשות את ה'כום' הגדול במחירים הרבה יותר טובים.

סומר צירטור, מציעה "דילים של הרגע האחרון" לטורקיה כאשר המחירים כוללים טיסות, לינה בחדר זוגי וארוחת בוקר. כך אפשר להשיג אצלה את מלון ספורט באיסטנבול לסוף שבוע ארוך (3 לילות) ב־349 דולר לאדם או את הילטון באותם התנאים ב־459 דולר לאדם. עיסקה למלון ארוגים באנטליה אפשר לקבל ל־3 לילות על בסיס חצי פנסיון ב־335 דולר לאדם, ועבור 3 לילות של סוף שבוע בכפר הנופש מגאיק וורלד, על בסיס חצי פנסיון משלמים 405 דולר לאדם.

המצב הקשה של עודף הקיבולת בתנועה לטורקיה נוצר בעקבות כניסתם לשוק של שחקנים חדשים, בעיקר אלה שמובילים את תנועת המהמרים. שחקנים הגדילו את כמות מושבי המטוסים בקו הטורקי, בעיקר באמצע השבוע, ומערכת השיווק הנוכחית אינה מסוגלת להושיב על מושבים אלה נוסעים. אחת הסוכנויות המרכזיות העוסקת בתנועת המהמרים מטיסה למעלה מ־1,000 מהמרים בשבוע ותנועה זאת, שחיה על רווחי המהמרים גרמה להורדת המחירים עד שהם הופכים מגוחכים, ובעקבות כך מוסטת אליהם תנועה רבה מהצ'רטריסטים הרגילים, שנותרים עם מושבים ריקים.

בפסח 95' מעדיפים כ־20 אחוזים מהיוצאים לצאת לארה"ב, כ־50 אחוז מעדיפים את אירופה ו־30 מעדיפים יעדים אחרים, בעיקר לבית...

דילים לאירופה

המגמה הבולטת ביותר בקרב היוצאים לאירופה היא לבלות בנופשונים קצרים בערים מרכזיות. גידול של כ־30 אחוז נרשם במספר היוצאים לפאריס, לעומת פסח 94'. היציאה ללונדון בדרך למימדים של עליה לרגל, והגידול הוא כ... יותר לעומת אותה תקופה בשנה הקודמת... מא תמלא בנופשים ישראלים.

לכאורה, נסיעה לאירופה מנוגדת לשיקולים כלכליים כי המטבעות ביבשת השיגו... בעוד שהדולר נחלש. התשובה טמונה בכך ש... שוק הוצף בהצעות מוזלות. כך מוכרת... קיע חבילות משפחתיות במלון דיוות ב... החל מ־744 דולר לאדם בדירה וזה כולל טיסה הלוך ושוב ושהיה של 7 לילות. חבילה אחרת ללונדון מוכרת ארקיע בהחל מ־599 דולר לאדם בחדר...

דיזנהויז מוכרת ללונדון חבילה שכוללת טיסה הלוך ושוב ושהיה של 6 ימים החל מ... לאדם בחדר זוגי, על בסיס לינה וארוחת בוקר במלון מוכר במרכז לונדון. לרומא היא מציעה טיסה ומלון ל־4 לילות במרכז העיר, במחיר החל מ־558 דולר לאדם בחדר זוגי על בסיס לינה וארוחת בוקר קונטיננטלית.

למרות הגידול במספר היוצאים לחו"ל, לא... דילו רוב חברות התעופה את מספר טיסותיהן לקראת החג, בחול המועד ואחרי החג. כתוצאה מכך צפוי שכמעט לכל טיסה לחו"ל תהיה... בחג הפסח רשימה של אוכר בוקינג – ... יותר, ורבים ימצאו עצמם נשארים מאחור...

גם אל על לא הוסיפה טיסות, "יש לנו ... של 900 מושבים, לעומת פסח 94', בגלל ש... נו מאז את שני מטוסי הבואינג 400־747 ה... שים שלנו. תוספת זו פותרת לנו את ה... בקו לארה"ב, כאשר גם לאירופה אנחנו ... פעם, בהתאם לצרכים, מטוס ג'מבו 747 ... 757 הקטן", מסביר נחמן קליימן דובר החברה.

אין דילים בישראל

לומטהנזת חשבה אחרת ובמטרה להענות ל... רישות התנועה הצפויה בקו לישראל ואליה ... קופת חג הפסח והפסחא, החליטה החברה ... נית להוסיף בחודש אפריל 20 טיסות מיוחדות, נוסף ל־14 ה... השבועיות הקבועות בקו, וכך יפעלו אצלה בקווים הישראלים ... טיסות יומיות בנתיב תל־אביב – פרנקפורט וארבע טיסות ב... תל־אביב – מינכן. גם בטוואר אייר הוסיפו טיסות מיוחדות ... להטיס כ־10 אלפים נוסעים לניו־יורק ובחזרה, עד ערב ...

מבחר חו"ל להרפתקנים

ספרד החברה הגיאוגרפית־נאות הכיכר: 16 ימי טיול לספרד ופורטוגל, כולל ביקורים במדריד, טולדו, ארמון מלכי ספרד באסקוריאל, סגוביה וסלמנקה, ליסבון, ערי אנדלוסיה על רובעיהן היהודים, סביליה, קורדובה, גרנדה וברצלונה. הטיול יצא ב־11 באפריל ומחירו 2,089 דולר לאדם.

בוא ניסע: 13 יום לפורטוגל וספרד. הטיול כולל ביקורים מיוחדים בסינטרה, קאבודי רוקה, קאשקייש, אשטוריל, מערות ארסנה וקוסטה דל סול. תאריך יציאת הטיול 12 באפריל ומחירו הוא 1,267 דולר לאדם.

מרוקו החברה הגיאוגרפית־נאות הכיכר: 18 יום המתחילים בקזבלנקה ואח"כ סיור בהרי הריף והאנטי־אטלס. הטיול כולל גם סיור ג'יפים במדבר סהרה ובעמק הדארס והוא מסתיים באזור אגדיר, מארקש והרי האטלס. הטיול יצא ב־6 באפריל ומחירו 2,479 דולר לאדם.

דיזנהויז: 14 יום במסלול הקלאסי הכולל את קזבלנקה, רבאט, פאס, איפרן, ארפוד, וארזאזאת, מארקש וסאפי. מחיר הטיול הוא 1,880 דולר לאדם והוא כולל גם טיול ג'יפים בסהרה.

אופיר טורס: 17 יום של טיול גיאוגרפי מקיף, בדגש פולקלור מקומי והיסטוריה יהודית. אפשרות לאוכל כשר ללא תוספת מחיר. הטיול עולה לאדם בחדר זוגי 2,350 דולר, כולל הטיסות.

מקסיקו נתור: 9 ימי טיול למקסיקו הכוללים גם נופש באקפולקו. מחיר הטיול הוא 2,180 דולר וזה כולל את הטיסות, לינה על בסיס ארוחות בוקר, סיורים מודרכים וביקורים.

בוא ניסע: 18 יום במקסיקו וגואטמלה, הכוללים סיורים ארכיאולוגיים באתרים מיוחדים, ביקורים בפירמידות, טיאוטיקן ובאושמל תרבות האצטקים והמאיה ועוד. תאריך יציאה ב... באפריל. המחיר, שכולל טיסות פנים, הוא 3,312 דולר לאדם.

אינדונזיה נתור: הטיול המשלב את סינגפור והוא בן ... יום. מחירו על בסיס לינה וארוחות בוקר הוא 3,900 דולר לאדם וזה כולל את הטיסות, סיורים וביקורים באתרים השונים.

הודו אופיר טורס: 10 ימים באתרים התיירותיים של ארץ ה... כולל רכיבה על פילים. מחיר הטיול 1,560 דולר לאדם בחדר זוגי, על בסיס לינה וארוחות בוקר בתוספת שתי ארוחות ער... כולל הטיסות.

תאילנד רימון טיולים: שלושה מסלולים... תאריכי יציאה. המסלול הפופולרי הוא: בנגקוק... באי פוקט. הטיול נמשך 14 יום ומחירו 1,788 דולר...

פינלנד קשרי תעופה: 8 ימים של ספארי שלג... קר אך צלול. נסיעה במזחלות שלג, התמונות לאורך ... רכיבה על אופנועי שלג, הפלגה יחודית בשוברת קרח ... נקודת הזינוק לכל הטיולים היא העיר רובניימי ... לפלאנד. מחיר הטיול, כולל טיסות, על בסיס ... בחדר זוגי הוא 1,599 דולר. המחיר כולל גם השאלת ... ולבוש מיוחד לפעילויות מיוחדות.

קניה קשרי תעופה: 9 ימי ספארי בקניה ... הסמבורו, אגם נקורו ושמורת המסאי מארה ... עם בניירובי, רכב ספארי מיוחד ולינה בלודג'ים ... לאדם בחדר זוגי 1,577 דולר, כולל הטיסות.

עורך: מאיר בליך, סגן עורך: נעמי סנדרסון, עיצוב: חניתה זמצקי, עורך כלכלי: גבי קסלר

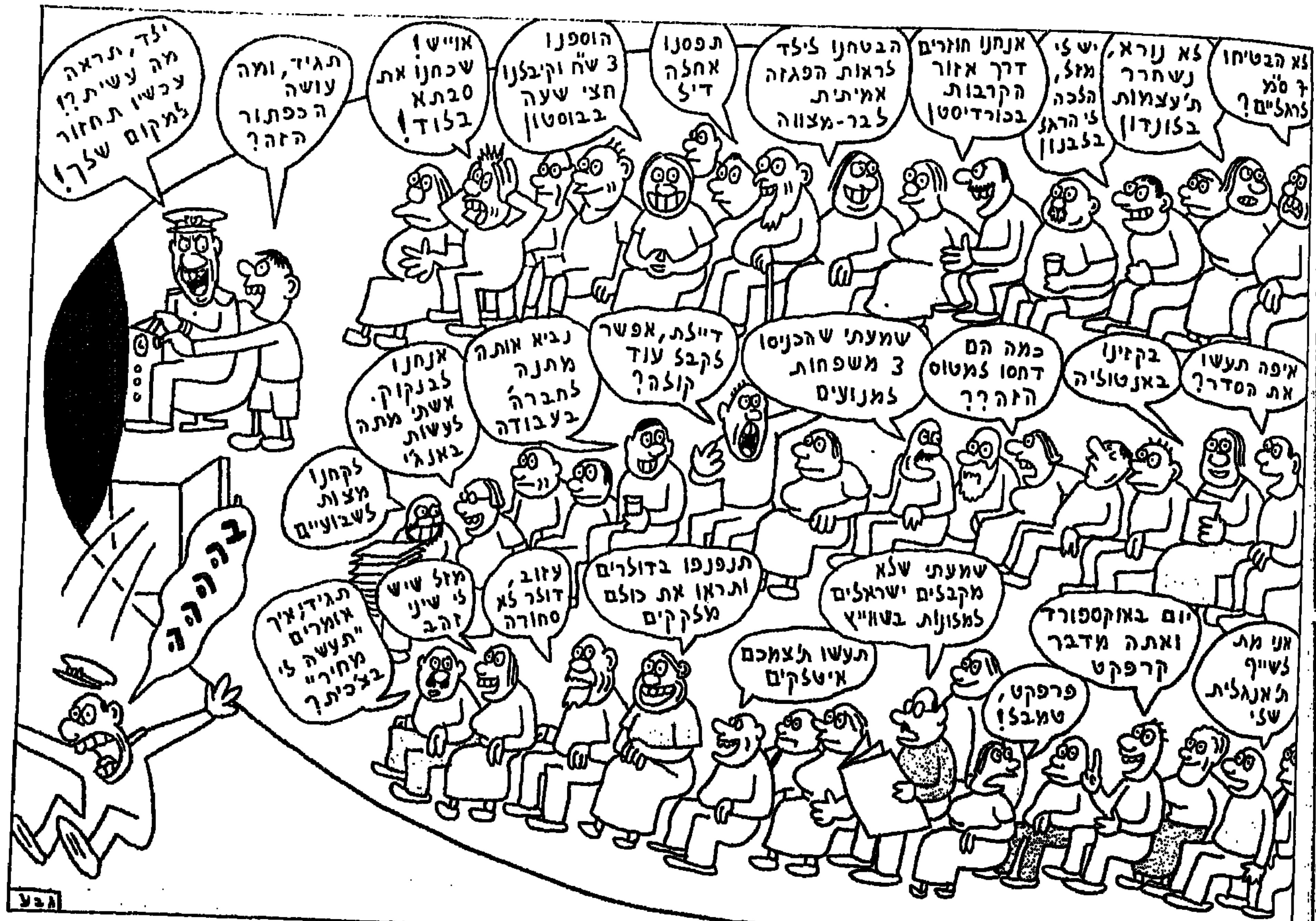

ב־13 באפריל. רבים ממשיכים משם לאורלנדו ולדיסני־וורלד.

"ככל שאנחנו מתקדמים לימי חופשת הפסח מבחינים ביותר שאת, כי הישראלים מפתחים תנועה לארה"ב", מסביר מוטיק יפה, "הם חשים היטב, כי לנסוע לשם היום זה הזול ביותר, בגלל החלשותו של הדולר. מחירי שירותי הקרקע שם הם הזולים ביותר, ואפשרויות הקניות הטובות".

חול המועד, הוא אחד המועדים המרכזיים שבהם מטייל הישראלי בארצו.

מבחינת נופשונים המוקדים המרכזיים גם בפסח זה יהיו אילת, טבריה וים המלח, אך מבחינת טיולים ולינה, הפיזור הוא כמעט לכל אזורי הארץ, כאשר הלחץ יורגש בעיקר ברמת הגולן, בגליל העליון, בגליל המערבי והתחתון, בעמקים, בעמק הירדן, באזור כרמלים,

וטבע במשגב" או "פסטיבל עין־גב.

ההרשמה לצימרים ולבתי הארחה, מראה על גידול של כ־15 אחוזים בתפוסה בחג הפסח השנה, לעומת החג ב־94', כאשר התפוסה הצפויה אמורה להגיע ל־80 אחוז. אבל, לראשונה מתגלית בקרב אלה שמנהלים את הלינה הכפרית נטיה להעלות מחירים. יש מקומות שהמחיר לזוג נשאר אומנם כמו בשנה שעברה, אבל כבר לא

השנה ייצא בפסח מספר שיא של ישראלים, אבל הם ישהו שם תקופות קצרות יותר מאשר בעבר. ההערכה היא, כי בפסח 95' תהיה עליה של כ־25־30 אחוזים במספר היוצאים לחו"ל לעומת השנה הקודמת

צילום: ... ברנשטיין

פסח זה לא רק חו"ל, זה גם ארץ־ישראל ובשפע. מתברר, כי בשנים האחרונות פיתח לו מר הישראלי אהבה של טיולים בארץ, כנראה בהשפעת הדילים הזולים לחו"ל, ששיפרו את הרגליו התיירותיים והפכו אותו צרכן נופש וטיולים נלהב. כך מתבססת לה התופעה של הישראלי המטייל או נופש בארצו פעמים אחדות בשנה, כאשר הוא מנצל בעיקר את הלינה הכפרית. חג הפסח, כולל

באזור יואב ויהודה, במדבר יהודה, בהר הנגב, במכתשים ובנחל צין.

עמותות התיירות בחלקי ארץ השונים מבקשות לשכנע אותנו לבוא אל חבל הארץ שלהן על ידי אירועים אזוריים. בקצרין יתקיים פסטיבל העפיפונים האמנותי. באתרים אחרים יהיו פסטיבלי מוסיקה בטבע, משולבים בטיולים בסביבה כמו: "חופשי על הפארק" – 48 שעות של מוסיקה בפארק תמנע – עמודי שלמה, "פסטיבל מוסיקה

מקבלים ארוחת בוקר, אלא תמורת תשלום שמגיע לעיתים ל־30 ש"ח לאדם. במקומות אחרים עלו המחירים "בקצת". התנהגות זו היא יותר ממעציבה, כי היא לא כלכלית ואם היא תמשך ייכרת הענף הצעיר־שעליו יושבת תעשיה זו, כי שם המשחק הוא תחרותיות, שהמחירים הזולים הם השמן בגלגליה.

פריקו מנג'מנט
★ הדף היומי
מספק מידע יום־יומי ונותן תחזית מקדמית על מצב המט"ח, הריביות, הסחורות העתידות והבורסות.
★ ניתוחים כלכליים־פיננסיים
תכנון וניהול הגנות מפני סיכוני מט"ח, ריביות, סחורות עתידות והבורסות.
לקבלת פרטים: טל' 03־523־8827

PRICO GROUP
יש לך אלטרנטיבה...

פריקו ניירות ערך
ניהול תיקי השקעות בני"ע
שירותינו ניתנים גם ללקוחות פרטיים
לקבלת פרטים:
טל' 03-524-70-70
פקס: 03-523-5818

ומאז נעלמו עקבותיה
אמנון פוס ארגוזין
היעלמות מסתורית, רצח סדרתי, מתח עוצר נשימה
חדש בספרית מעריב

מחליפים מכונית

ברירת ה־65

איזה רכב לרכוש עם תקציב של 65 אלף ש"ח. ועוד יתרונות

תמורת 65 אלף ש"ח אפשר לקנות רכב חדש וקטן למדי, או רכב בן שנתיים־שלוש, וגדול מעט יותר. ויש גם אפשרות נוספת, לקנות רכב יוקרה אמיתי בן 7־6 שנים ובמחיר זהה. החסרונות של רכב גדול ברורים: עלות האחזקה גבוהה בהרבה מזו של מכונית 65 אלף ש"ח חדשה, החלפים יקרים יחסית ופעמים רבות דורשת מורכבות המכונית טיפול מקצועני (ויקר) בלבד.

אבל היתרונות, לאלה שיש להם אומץ, קורצים לא פחות. עבור רוב רוכשי הרכב החדש, זו האפשרות היחידה ליהנות יום־יום ממכונית שתוכננה ויוצרה בהתאם לסטנדרטים הגבוהים ביותר. גם מבחינה טכנולוגית, לא מספיק פער השנים כדי להפוך את הרכב החדש לחלוטין למודרני יותר.

ב.מ.וו 520

אלו מכוניות פאר מן העבר הלא־רחוק (שבע שנים או פחות) אפשר לרכוש היום תמורת 67־60 אלף ש"ח להלן מבחר המכוניות המומלצות, המחירים מתבססים על מחירון מוהר לינואר 1995.

■ **אודי 100.** מנוע 2,000 סמ"ק עם המרכב הקלאסי של 83'. תמורת 65 אלף ש"ח. היתרון העיקרי: איכות ייצור ללא רבב ופשטות מכנית. החסרונות: קשה מאוד למצוא את ה־אודי 100 בשנים האלו. ירידת הערך: כיום גבוהה מאוד, כ־20 אלף ש"ח תוך שנתיים.

■ **אלפא 164.** מכונית מהנה מאוד כשהיא תקינה, מהנה הרבה פחות בדרך למוסך. תמורת 65 אלף ש"ח תוכלו לקנות 164 (2,000 סמ"ק, ידנית) דגם 90'. המנוע והגיר אמינים למדי, בעיות עלולות להופיע ברכיבים זולים יחסית אך מעצבנים לא פחות.

■ **ב.מ.וו. 520.** אולי ההצעה המעניינת ביותר. 60 אלף ש"ח עבור ב.מ.וו. שחורה־אף־מעולה מדגם 89', או כבר הופיע הדגם הנוכחי. כמו בכל רכב אחר כאן, חשוב לקנות מכונית כמה שיותר תקינה, כי התחזוקה איננה זולה.

■ **וולבו 740.** היתרון המהותי כאן הוא אמינות ושמירה על הערך. החסרון הוא היעדר כל נטיות ספורטיביות. עדיפה גרסת מנוע 2,000 סמ"ק מוזרק תמורת 67 אלף ש"ח, בדגם 88'. בתווך נמצאת התדמית השמרנית, שתמצא חן בעיני חלק מקהל היעד.

■ **לאנציה תמה.** מעוררת הרבה בעיות כשהרכב ישן, עוד יותר מהאלפא 164. גם ירידת הערך גבוהה מאוד (18 אלף ב־שנתיים מדגם 90' ל־88'). היתרונות: עיצוב, תדמית, הנאה מנהיגה. מנוע 2,000 סמ"ק (לא של אלפא) שומר מאוד במהלך 89', וכולל 16 שסתומים. דגם 90' תמורת 58 אלף ש"ח, דגם 91' כ־70 אלף ש"ח, קשה יחסית למצוא תמה עם הילוכים ידניים, למרות התדמית.

שם הרכב	נפח מנוע (סמ"ק)	שנת דגם	מחיר (באלפי ש"ח)	הערות
אודי 100	2000	89	64	
אלפא 164	2000	91	65	ידנית
ב.מ.וו 520	2000	89	60	דגם חדש
וולוו 740	2000	88	67	GL
לאנצ'יה תמה	2000	91	68	אוטומטית

■ תיקון: בטבלה שפורסמה בשבוע שעבר חל שיבוש. מכונית הדייהטסו אפלוז, היא בעלת תיבת הילוכים אוטומטית בת ארבעה הילוכים, ולא כפי שפורסם. מחיר המכונית הנוכחי 76,900 ש"ח.

דונם פה דונם שם

מכונת ההפשרה ממשיכה לכבוש דונמים ■ אין כוח שיכול לעצור תופעה שנתמכת בכל כך הרבה היגיון כלכלי וכשהחקלאים מעדיפים לגדל קוטג'ים במקום עגבניות ■ וגם הספקולנטים בעסק

רביב דרוקר

ה אורח ק', תושב הוד־השרון, חגג לא מזמן את יום הולדתו ה־90. לפני שנים לא רבות הפשירו לק', חקלאי שורשי, את הקרקע עליה גדל ואותה עיבד במשך שנים. ק' לא רצה כל כך בהפשרתה, אבל 36 הקוטג'ים שקיבל שיכנעו אותו. מייד לאחר ההפשרה "נזכרו" בק' כל בני משפחתו והוא למד עד כמה המונח משפחה יכול להימתח ולהתרחב. הדודים והדודות לא רצו הרבה. רק קוטג', הסתפקו גם במחצית, אבל ק' נפגע. "אטייל בעולם עד שאשרוף את הקוטג' האחרון", אמר ועשה. מאז ההפשרה, במשך שנים, מטייל ק' בעולם ודואג לבזבז את כספו. "הוא פתאום קיבל כוחות כאלה ולא מתכוון להוריש להם דבר", מספר מקורב לסיפור.

נדיר מאוד למצוא בעלי קרקע חקלאית שמסרבים לשינוי הייעוד של אדמתם, שינוי שהופך אותה מאדמת־אין־חפץ־בה למכרה זהב. יעקב צור, שר החקלאות: "בכל מקום אחר החקלאים הם אלה ששומרים על הקרקע. פה אין שורשים של דורות עם זיקה מיתולוגית לאדמה". עו"ד ברוך אדלר עוסק בהפשרת קרקעות: "אין חקלאי שמפנה את הגב לתהליך הזה. אני לא מכיר חקלאי שאומר 'לא רוצה'".

קל מאוד לדרוש מבעלי הקרקע החקלאית שיעמידו בראש הסולם את האידיאולוגיה והזיקה לאדמה, אבל מי יכול לומר לא למיליוני שקלים? אריק רייכמן, מזכיר התק"ם: "אני רוצה להגיד לך שכל מי שמצפה שאנחנו נהיה הפראיירים התורנים של מדינת ישראל שיתפש אותנו במקום אחר".

אינטרס משותף

החקלאות בארץ גוססת ובכל הקשור להיבט הקרקעי של הנושא היא כבר מתה. אין שום גידול שיכול להביא מאית של התשואה בהשוואה לזו שיניבו קוטג'ים אחדים על אותו שטח. כוחות השוק בנושא הם הקובעים את כללי המשחק: מצד אחר קיים לחץ גדול לבניית כמויות גדולות של יחידות דיור כדי לפעול למען הורדת המחיר. במקביל, רבים מבעלי הקרקעות החקלאיות נתונים בקשיים כלכליים עצומים. הוסיפו לכך שהצורך בקרקעות חקלאיות הולך ופוחת מפני שפחות אנשים מתפרנסים מחקלאות וכיוון שאלה שעדיין עוסקים בחקלאות נזקקים, בגלל הטכנולוגיה המודרנית, לפחות ופחות קרקע כדי להתפרנס. השורה התחתונה היא שלרבים יש אינטרס לשנות את יעוד הקרקע.

קרקע חקלאית שהופשרה באחרונה

אזור	יעוד
דרום א.ת. רעננה	תעשיה
רחובות - פרדס גליה	מגורים
רמת רחל	מגורים
פ"ת - ליד מחלף ירקון	בילוי ונופש
חיפה - איזור תעשייה	תעשיה
אחיסמך	מגורים
אבן יהודה	מגורים
עתלית	מגורים
המושבים: עמיקם, שדה ורבורג, עוריקם, ביצרון, נטעים, כפר דניאל, בית נקופה	מגורים (במסגרת מבצע "בנים ממשיכים")

טבלת מחירים לדונם חקלאית (המחירים באלפי דולרים)

אזור	מחיר
חולון	5-10
חדרה	12-25
אזור יבנה	15-17
אשדוד	20
א.ת. צפון לוד	50
אחיסמך	100-125
פרדס חנה	12-20
פ"ת-קרית אריה	100
הוד השרון	50-100
תל מונד	35
קדימה	22
זכרון יעקב	6-28
רמהי"ש (ליד קרית שאול)	50
קרית יהלום - נתניה	60
מזרח קרית ביאליק	50
קיבוץ אפק	10-20
כפר תבור	5
קרית אתא	15
צפון מזרח רעננה	50-60

וכך התוצאה מוצאת את ביטויה בשטח: הארץ משנה פניה ועל כך כמעט ואין חולק. לשר החקלאות אין אשליות: "אני רואה עתיד רע מאוד. יהיו הפשרות קרקע במרכז. לא בגלל לחץ של בעלי הקרקע אלא בגלל לחץ של הממשלה. זה עם אורבני שנרתע מגינות". גם עזרא בנימיני, ראש עיריית הוד־השרון וראש הפורום האורבני במרכז השלטון המקומי אינו מטפח חלומות בנושא. "אני חוזה קטסטרופה. יהיה גוש בטון אחד מגדרה עד חדרה".

הפרדוכס הוא שלמרות המודעות לבעיה, למרות היעדר המחלוקת בכך שיש צורך בתיכנון כולל, השארתן של ריאות ירוקות וקמצנות בהפשרה, מכונת ההפשרה ממשיכה לכבוש משלט אחר משלט. מסתבר שאין כוח, בטח לא ממשלתי, שיכול לעצור תופעה שנתמכת בכל כך הרבה היגיון כלכלי.

פרויקטים לרוב

מעט נתונים. כ־58 אלף דונם קרקע חקלאית שינו את ייעודם למגורים ולתעשיה בשנת 94' במסגרת הליכי התיכנון הרגילים. עוד 6,300 דונם הופשרו במסגרת הול"ל (הוועדות לבניה למגורים ולתעשיה שהוקמו בזמן העליה הגדולה מבר־העמים במטרה לקצר את הליכי התיכנון) למעשה ועדות אלו נתנו את האות ל"הפשרה הגדולה". כ־89 אלף דונם הופשרו בידי הוועדות הללו בין השנים '93־'90.

בדרך, אומר מיכאל קרמון ממשרד החקלאות, נמצאות עוד הפשרות עצומות. כ־5,000 דונם לצורך הרחבת נמל תעופה בן־גוריון, עשרות אלפי דונמים לצורך סלילת כביש חוצה ישראל, 36 אלף דונם לצורך פרויקט רמת בית־שמש, אלפי דונמים להרחבת ישובי הכוכבים, 52 אלף דונם שכבר הופשרו לצורך הקמת העיר מודיעין ועוד ועוד. "לטווח של 25 שנה כל השטחים החקלאיים, כמיליון דונם בין חיפה לאשדוד, הם בסכנה".

אזור השרון הוא דוגמה מצוינת. פעם היה זה עם איכות חיים, בתים חד־קומתיים וגינות. מחר, מי יודע? בשנים האחרונות הופשרו 700 דונם בהרצליה, 1,000 דונם בכפר־סבא, 4,000 דונם בהוד־השרון, 2,700 דונם ברעננה ועוד לא התחלנו לדבר על נתניה, קדימה, אבן־יהודה ומועצה אזורית דרום השרון. בשנים הקרובות מתוכננות עוד הפשרות מסיביות. לדוגמה: מפעל תעש שיעבור מהשרון יפנה אלפי דונמים למגורים, לתעשיה, למסחר, לתיירות ולנופש. כל התכניות יפות וטובות, רק המכלול שלהם יוצר תמונה מעט מפחידה.

השינוי הגדול של השנים האחרונות שהפך את החקלאים לבעלי האינטרס בעד שינוי יעודה של הקרקע, תפס את רשויות התיכנון והשיווק של קרקע בארץ עם המכנסיים למטה. מחד, רצון להפשיר קרקעות לבניה ומהר. מאידך, היעדר תיכנון של ממש לאותן קרקעות. נוצר מילכוד שקוטבו האחד הוא הפשרת קרקעות וקוטבו האחר תיכנון.

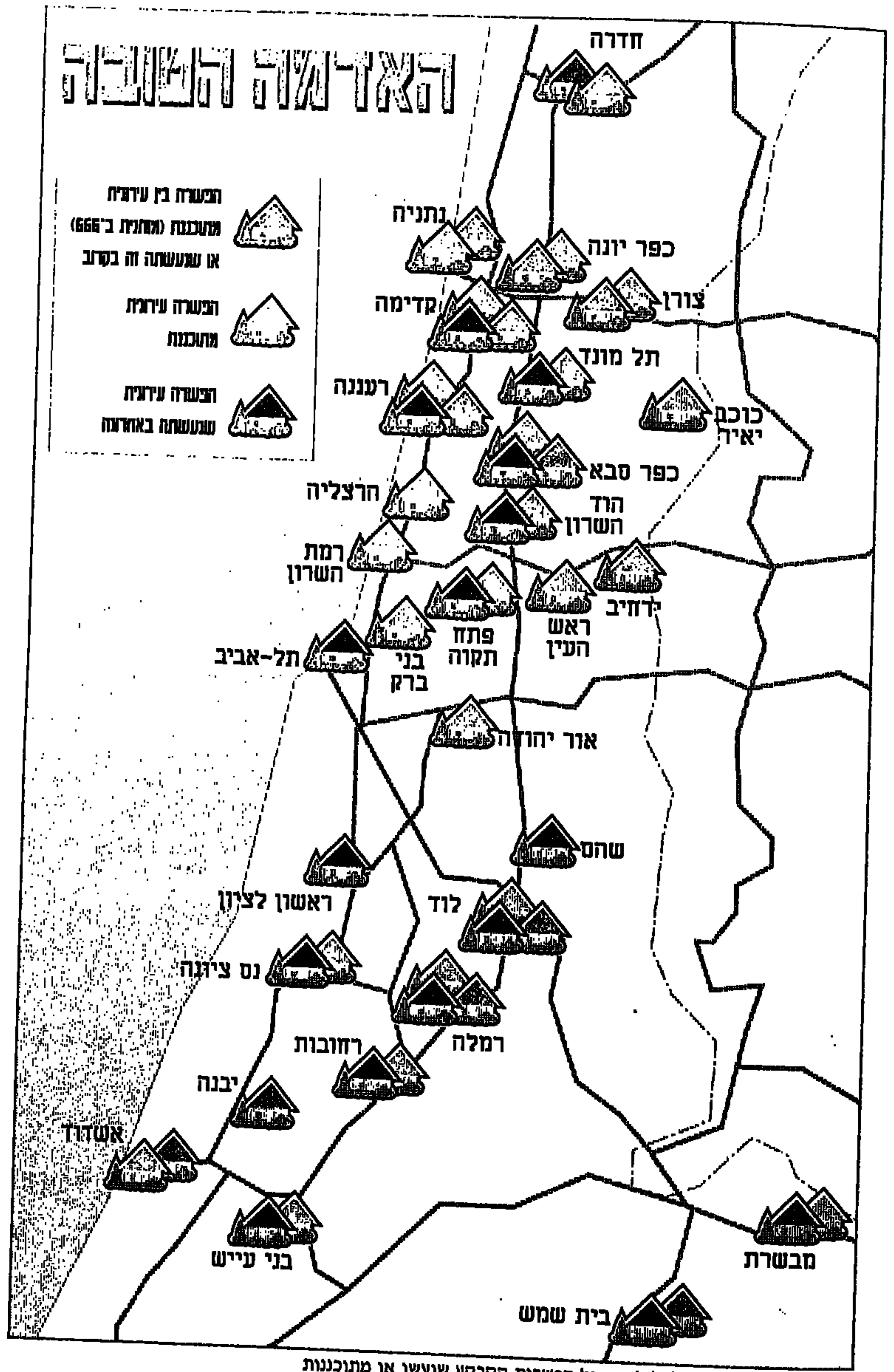

* אין המפה מתיימרת לכלול את כל הפשרות הקרקע שנעשו או מתוכננות

יזמים לא חסר

ככלל, קרקע חקלאית באזור ביקוש אין לגביה שום תיכנון למשהו אחר למעט חקלאות. באחד הימים נוחת במקום ראש הרשות או שר השיכון ובשיחה עם מלוויהם עולה הרעיון שהמקום ראוי לארח שכונת מגורים מפוארת שתניב דבידנדים של תדמית לכל בוניה או אזור הייטק עתיר אגרות. רק הידיעה על שיחת החולין הופכת את הקרקע – תמול שלשום־חסרת ערך – לפוטנציאל אדיר לרווחים. לא עובר זמן רב ומתברר שיזם כלשהו שם יד על הקרקע, במקרים אחרים הוא אף הקדים ורכש אותה עם מבט אופטימי לעתיד. עכשיו מוכן אותו יזם להפשיל שרוולים, לגייס קבלן ופועלים מרומניה ולצאת לעבודה. השאלה היא רק מי יקבע את היעוד החדש של הקרקע, וחשוב יותר האם ישנו גורם כלשהו בכל שרשרת התיכנון שיכול למנוע את הפשרת הקרקע הזו?

המדיניות הממשלתית פעלה בתחום זה בעקביות אופיינית שמזכירה זרם חילופין.

שלב א' החל זמן קצר לפני הבחירות האחרונות ולא מעט בגללן. שר השיכון דאז, אריאל שרון, חתם על תקנה 533 שעסקה בהפשרת קרקעות. התיכנון והייזום היה של המדינה, בעוד יזם פרטי נזקק בכל מקרה להסכמת המדינה. התוצאה: מיעוט של יוזמות.

שלב ב' החל בנובמבר 93' עם התקבל החלטה 611 המשנה את החלטה 533. על פי החלטה זו התיכנון והייזום הועבר לידי השוק הפרטי. התוצאה המיוחלת הושגה ופרצה קדחת של הסתערויות על בעלי קרקע חקלאית. העיתונות מלאה בדיווחים על התקשרויות רבות בין גורמים פרטיים לקיבוצים ולמושבים. בתוך זמן קצר התברר שלא היה כל תיכנון מסודר לגבי אותן קרקעות וגם דרכי ההתקשרות נראו מפוקפקות למדי.

שלב ג' ארע במחצית 94' כאשר הוחלט להקפיא את החלטה 611 ולהקים ועדה (אף פעם לא מזיק) בראשות מנכ"ל משרד האוצר דאז, אהרון פוגל. כ־30 עסקות שנרקמו על פי ההחלטה הקודמת יצאו לדרך. האחרות, שנתקעו בצינור, עברו לבחינה מיוחדת של ועדה בראשות עוזי וכסלר, ראש מינהל מקרקעי ישראל.

תיכון להפשרת קרקע חקלאית

אזור	יעוד
קרית ביאליק (מזרח)	מגורים
גליל ים	מגורים
רמהי"ש (איזור רב מכר)	תעשיה/מסחר
אבן יהודה	מסחר
אשדוד	תעשיה/מגורים
בנימינה	מגורים/תעשיה/מסחר
פרדס חנה	תעשיה
פ"ת (סגולה-אריה)	תעשיה

גם בג"ץ בעסק

ועדה זו דנה בעשרות עסקות ולא מזמן סיימה את עבודתה. כרבע מהעסקות אושרו, האחרות בוטלו. העקרון המנחה היה לבטל, אלא אם לא היה אפשר לעשות זאת מבחינה משפטית והעיסקה עמדה בקריטריונים תיכנוניים. וכסלר מודה כי הופעלו על הוועדה לחצים עצומים. צריך להבין כי בעסק מעורבת שדולה חקלאית חזקה וגם יזמים מהשורה הראשונה בארץ, שמאוד לא אהבו את הרעיון שמתערבים להם בעיסקה סגורה. בין השאר היו מעורבים בעסקות אליעזר פישמן, חברות חפציבה, שיכון עובדים, שיכון ופיתוח, אפריקה־ישראל. שמנה וסלתה.

שלב ד', אוגוסט 94, הוא זה שבו התקבלה החלטה 666, בעקבות דיוניה של ועדת פוגל. הייזום והתיכנון הושבו למדינה וההחלטה קבעה את הפיצוי שיקבלו בעלי הקרקע החקלאית עבור אדמותיהם. עתירות אחרות הוגשו לבג"ץ נגד ההחלטה והכל מתנהל בעצלתיים.

דונם קרקע חקלאית בפרדס־חנה שלפני חצי שנה עלה 4,500 דולר, עולה היום 12 עד 20 אלף דולר. הסיבה: שמועות על שינוי ייעוד קרקע

הפשרות קרקע כתוצאה מהחלטה 666 עדיין לא רואים. יחד עם זאת, 666 חלה על המרחב שבין הערים. שינויי ייעוד בתוך הערים עצמן לא נזקקו לתקנה.

שלב ה' הוא השלב הנוכחי. מינהל מקרקעי ישראל נוכח לדעת כי אין ברשותו די קרקעות מתוכננות כדי לענות על התכנית של משרד השיכון לשיווק קרקע ל־50 אלף יחידות דיור בשנה, והוא החל לשווק קרקע בלתי מתוכננת. קרקע כזו כבר הוצעה בראש־העין ובקרוב תצורף גם חבצלת השרון. היזם שיזכה בקרקע יתכנן אותה ובתמורה יקבל אופציה לבנות 20% משטחה. המשמעות: הייזום והתיכנון חוזרים לשוק הפרטי.

דינה רצבסקי, ראש מינהל התיכנון במשרד הפנים, היא הסמכות הפקידותית העליונה לנושא התיכנון במדינה. "מרגע שהיזם תיכנן הוא רוצה בהפשרה. היזם יבוא וינסה לכופף את מוסד התיכנון וקשה יהיה לומר לו 'לא' כי הוא תיכנן את הקרקע תוך הסתמכות על ההפשרה. מינהל מקרקעי ישראל הצליחו בתכנית רק משום שלא היה אז שר במשרד הפנים".

עוד שינוי, שהוא פרי התקופה האחרונה, הוא הסבת שמה של הוועדה לשמירת קרקע חקלאית לוועדה לשמירה על שטחים פתוחים. שינוי השם מבטא את המציאות החדשה בה הגורמים שצריכים לבלום את כוחות השוק הם שוחרי איכות הסביבה וגורמים תיכנוניים, ולאו דווקא החקלאים. הוועדה הזו היא הבלם בפני שינויי יעוד כאשר מדובר בהליכי התיכנון המקובלים. אפשר לעקוף את הוועדה אם פונים לול"ל, שבקרוב צפויה להיעלם.

כמו מניות נפט

מבחינה נדל"נית קרקע חקלאית היא לשוק הנדל"ן מה שמניות חיפושי הנפט הן לשוק המניות. הספקולנטים, האמיצים, מחפשי ה"טיפים" וגם הטיפשים הם בין הרודפים אחר הקרקע החקלאית. ההנחה היא שאם קנית קרקע כזו באזור ביקוש, אזי בזמן כלשהו היא תופשר. אבל מה אם זה יקרה עוד עשרות שנים או שבמקום יוקם פארק או יער?

די בשמועות לגבי תיכנון של קרקע חקלאית במקום מסויים לשינוי ייעוד כדי להקפיץ את המחירים. באנגלו־סכסון מספרים שדונם קרקע חקלאית בפרדס־חנה שלפני חצי שנה עלתה 4,500 דולר, עולה היום 12 עד 20 אלף דולר. הסיבה? שמועות על שינוי ייעוד קרקע. בדקנו את השמועות ולמיטב ידיעתנו אין כל תכניות לבניה למגורים בפרדס־חנה, כמתחייב מעליית המחיר. בחדרה היה המחיר לפני חצי שנה 6,000 דולר. היום בין 12 ל־25 אלף דולר. בדיקתנו העלתה כי אין, נכון לעכשיו, תכניות להפשרת שטחים נוספים בחדרה.

בהקשר הזה כדאי להזכיר את זאב בילסקי, ראש עיריית רעננה, שבניגוד לרבים מעמיתיו שזורים ערפל לגבי תכניותיהם, מצהיר בגלוי כי אפילו לא יתכנן את השטחים החקלאיים בצפון רעננה. "מנסיוני למדתי שדי בתיכנון על הנייר כדי להעלות את המחירים וליצור לחץ להפשרת הקרקע". בילסקי מייעד את הקרקע לדורות הבאים: צריך להשאיר להם משהו, הוא אומר.

שמעון שבס, עוזי וכסלר, ושר השיכון בנימין בן־אליעזר יכולים לדבר על בניה גבוהה. בפועל, כל מי שרק יכול, בונה קוטג'ים. עיין ערך שוהם, אבן־יהודה, הוד־השרון. מותה של החקלאות מבשר, כנראה, במוקדם או במאוחר את לידתו של מגלופוליס בטון מחדרה עד גדרה.

לא רק לישון עליו

מחליפים מכשיר

יוסי חרסונסקי

מזגנים

מה לקנות? מזגן ריצפתי או תלוי, מזגן חלון, מיני או מרכזי? עצות ומחירים – לפני הקיץ

עכשיו הזמן לקנות מזגן. ההגיון של הישראלי אומר, שכמו שאין מלקקים גלידה בחורף, אין מתקינים מזגן כשבחוץ יורד גשם. דווקא כשהזיעה ניגרת, הסוחרים חוגגים. טוב להקדים את העונה בחודש־חודשיים, לקבל מחיר טוב והתקנה מוקפדת, וגם יגידו לך תודה.

הרוב מגיעים לרכוש מזגן כשהם מכירים נתון אחד – כוח סוס. כוח סוס? אין היה כזו כשמדובר במזגנים. המינוח אינו מופיע בתווית תקן האנרגיה של מכון התקנים והוא משמש רק לתיאור גודל המדחס, בפרוספקטים.

כשרוכשים מזגן, יש לבדוק את מידת התפוקה לשעה, BTU. יש מזגן 2.5 כ"ס שתפוקתו היא 25,000 BTU ויש מזגן 2.5 כ"ס שתפוקתו 24,600 BTU. ככל שה־BTU לשעה גדול יותר, תפוקת הקור או החום של המזגן גדולה יותר.

עוד נתון חשוב: מקדם היעילות COP, המשקף את היחס בין תפוקת המזגן לבין צריכת החשמל שלו בקוט"ש. ככל שהתפוקה גדולה יותר וצריכת החשמל קטנה יותר, ה־COP גבוה יותר, והמזגן ייחשב יעיל יותר. הנתונים האלה קיימים בפרוספקטים, כמו גם בתווית התקן המוצמדת למזגן.

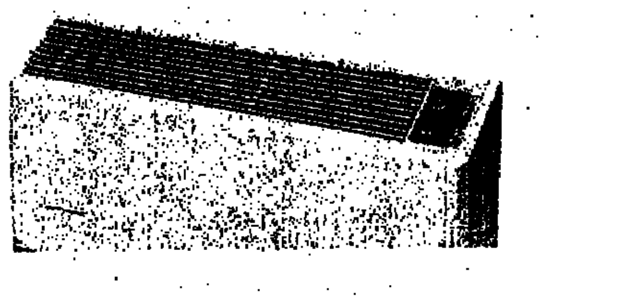

כדאי להזכיר: מזגן אוויר הוא אמצעי החימום הזול ביותר בהשוואה לכל האמצעים האחרים. עלות נטו ל־1,000 ק"ק נעה בין 0.09 ש"ח ל־0.14 ש"ח לשעה. (לעומת מפזר חום: 0.29 ש"ח לשעה, תנור גז: 0.16־0.26).

איזה מפוצל המזגן המפוצל פתר שתי בעיות: הרעש של המדחס נשאר בחוץ, וההתקנה לא כרוכה בשבירת קירות. מי שלא הולך על מערכת מיני מרכזית מסובכת ויקרה (כ־15,000 שקלים), המפוצל הרצפתי הוא היעיל ביותר, ובניגוד לעילי הוא יכול למזג 2 חדרים בעלי קיר משותף, הוא מחליף שני מזגנים קטנים, וזהו חיסכון. מזגן הקיר העילי ממזג רק חדר אחד.

שלט־רחוק מייקר את העיסקה ב־400 עד 600 שקלים. היצרנים טוענים שזו אינה רק פונקציה של נוחות. השלט מאפשר תיכנות פעולות המזגן, כולל הטמפרטורה הרצויה לשנת לילה או כשחוזרים מהים.

מיקום המזגן רצוי מאוד לקבל יעוץ לפני ההתקנה. תפוקת קירור של חלל חדר תלויה בלא מעט גורמים כמו גודל חלל החדר, כיווני האוויר, מיקום הדירה (דירת־גג חמה יותר), סוג הבניה, פתחים בבית, מקורות חום חריגים. יועץ מיזוג צריך להמליץ בהתאם למכלול הגורמים, כולל תקציב, האם לרכוש מפוצל או מיזוג מרכזי.

התקנה: אין תקן לחתקנת מזגן, ומומלץ לדרוש התקנה מטעם היצרן או לפחות אצל מי שהוכשרו והוסמכו על ידו (קבלני־מישנה) ולא בידי חובבנים.

המחיר מחירי התקנתו של מזגן מפוצל רצפתי (2.5 כ"ס) ללא שלט־רחוק, כולל התקנה של תדיראן, אלקטרה ואמקור והים כמעט לחלוטין, ונעים סביב ה־4,860 שקלים ליחידה. לזה יש להוסיף התקנה – 350 ש"ח, מתקן למנוע החיצוני – 140 ש"ח, נקודת חשמל מיוחדת למזגן – 250 ש"ח, תעלת פי.וי.סי. (כיסוי פלסטיק לצנרת) – 25 ש"ח, תריס לחדר נוסף – 220, הובלה – 50 ש"ח. סך הכל כ־6,000 שקלים.

מחיר ההתקנה יטפס בהתאם למיקום הדירה (בניית מתקן תליה מיוחד, צנרת, צינור ניקוז מים ארוך, תעלות פי.וי.סי.).

טלי ברזילי זוננפלד

באחת הפרסומות המשודרות בימים אלה בערוץ השני של הטלוויזיה נראה מנהל חברה יושב בראש השולחן ומנסה לנהל ישיבה. הישיבה נקטעת משום שחבורת המנהלים שקעה בשינה עמוקה. מנהל הישיבה קורא למזכירתו, מד־מין לעצמו משקה קל, ומזורנים עבור הישנים. סרטון הפרסומת, שיצא ממשרד הפרסום קשר בראל הפרסומאי של עמינח, נולד כתוצאה ממחקר שקיים המשרד, ובו מסקנות מדאיגות באשר להרג־לי השינה של הישראלים. אנחנו, בהשוואה לעמיתנו במדינות המע־רב, ישנים פחות שעות.

עוד מחקר שקיים קשר בראל מעלה, כי כ־45 אחוזים מהישראלים ישנים פחות מאשר ישנו לפני כשלוש שנים. הישראלי הממוצע ישן כ־6.5 שעות מדי לילה, שהן כ־25 אחוזים פחות בהשוואה לתקופה שלפני שלוש שנים. כמחצית מהישראלים טוענים, כי איכות השינה שלהם סבירה או פחות מכך. משמעות הדבר, שכמחצית מהישראלים אינם ישנים שינה איכותית. מימצא נוסף של קשר בראל מלמד, כי התכונה החשובה ביותר שיכולה להיות למזרן, בעיני הצרכן הישרא־לי, היא איכותו. "גם אם ישנים פחות ומן השינה תהיה טובה ועמוקה בתנאי שישנים על מזרן איכותי", מסביר חיים אורן האחראי על התיכנון האסטרטגי בקשר בראל.

תמונת השוק השתנתה עם כניסתם של המותגים הבינלאומיים, סימונס, סילי פוסטרופדי, קינג קויל, סרטה והמזרנים שנמכרים ברשת הולנדיה. התחרות בין היצרנים והמשווקים על גבו של היש־ראלי העייף נהפכה לאכזרית. כל יצרן מוכן להישבע שהמוצר שלו הוא המוביל, המודרני, הנכון והאיכותי ביותר. חלק מהיצרנים שעי־מם שוחחנו דאגו להסביר מדוע המזרן של המתחרים אינו עשוי נכון, ובמקום להועיל הוא יכול להזיק.

ההבדלים המהותיים ביותר בין מזרני הקפיצים השונים הם במב־נה הקפיצים, בכמותם ובשיטת התקנתם. יש מזרנים עם קפיצים שמחוברים זה לזה, מזרנים שבהם כל קפיץ עומד בפני עצמו, ומזר־נים שעשויים מחוט אחד שכופף לקפיצים. יצרני המזרנים עם הקפי־צים המבודדים טוענים, שכל קפיץ מתאים עצמו לכל קימור בגוף, ואין טוב מזה. לעומתם, יצרני הקפיצים המחוברים טוענים, כי אלה יציבים יותר ומעניקים לגב את התמיכה האורטופדית הנכונה.

איזה קפיץ

סימונס ישראל מערכות שינה, יצרנית מזרני סימונס, מייצרת שני מותגים: סימונס ודינמיק. הייחוד של מזרני סימונס הוא בקפי־צים המבודדים. כל קפיץ עומד בפני עצמו, עטוף בעטיפה סינתטית בלתי ארוגה, שמעניקה לו הגנה, ומונעת שחיקה. "פטנט הקפיצים המבודדים פותר את בעיית התמיכה בכל נקודה בגוף. המזרן מתנהג בהתאם לקימורי הגוף" אומר חיים הרמן, מבעלי החברה ומנכ"לה.

לסימונס שלושה דגמי מזרנים, שבכל אחד מהם מספר שונה של קפיצים. במזרני סימונס מצפים את השכבה העליונה בלטקס טבעי במקום בספוג סינתטי. סימונס היא היבואנית הבלעדית של הלטקס הטבעי לארץ. המזרן האיכותי ביותר מכיל 704 קפיצים, הבינוני 682 קפיצים והזול 660 קפיצים. מחיר: 1,500־3,500 ש"ח.

יצרנית ישראלית נוספת היא אולימפיה, שמייצרת את קוסמוס שאף בו קפיצים מבודדים, ששקועים בתוך החומרים המרכיבים את המזרן, בדומה למזרני סימונס ולמזרנים המשווקים על־ידי רשת הולנדיה. "שמה של השיטה הוא 'כורי סיסטם'. מזרן כזה אינו יכול להיות רך מדי או קשה מדי, מפני שהוא מתאים את עצמו לכל חלק בגוף בנפרד, נקודתית", מסביר ניסים אפרתי מבעלי המפעל. לד־רי אפרתי, רק מזרנים שהקפיצים בהם אינם מחוברים זה לזה ואינם חורקים גם אחרי שנים רבות של שימוש. החברה מעניקה למזרני קוסמוס עם 980 קפיצים, אחריות ל־60 שנה.

גם לסילי פרדייז שני מזרנים עם קפיצים מבודדים: סוויס ... וסוויס פרדייז. בכל מזרן 728 קפיצים, ומחירם 1,750־2,500 ש"ח. מותג נוסף של קפיצים מבודדים הוא מזרונית, מפעל ליצור ... בראש־העין, שבו הקפיצים מושתלים בתוך הגומי הגמיש.

לסימונס מותג נוסף, שמיוצר בשיטה יוצאת דופן. מזרן שכל קפיציו עשויים מחוט אחד, כמו בסריגה. במזרן זה, ששמו ... 640 קפיצים, ומחירו 1,300־2,500 ש"ח.

חברת עמינח היא זו שהובילה אותנו אל העידן החדש, כשנ... באחד הביקורים המקצועיים בחו"ל את המזרנים התפוריים, והחלה להשתמש בפוליאוריטן, שהחליף בשנת 70' את צמר הגפן. את פרי־צת הדרך החשובה ביותר רואה אברהם שווריץ, מבעלי עמינח, בפיתוח המרכז הבריאותי. פטנט שהביא את עמינח והמתחרה, פרי־דייז, לבית־המשפט והסתיים בביטול התביעות ההדדיות.

"אנחנו מחזקים את המקום שבו שוכב החלק הכבד ביותר של הגב, השליש התחתון של הגב, כי שם בדרך כלל המזרן שוקע", מסביר אברהם שווריץ, מבעלי עמינח, את הרעיון של המרכז הברי־אותי. קפיצי המזרון, שנקראים קפיצי פיסיקל, מיוצרים בחמש דר־גות קושי. מחירם של מזרני עמינח כ־2,000 ש"ח.

בשנת 78' התקשרה עמינח עם קינג קויל והחלה לייצר את מזרני החברה בארץ. למזרני קינג קויל משטח עשוי כריות בולטות, שא־מור להפוך את השינה ליותר מפנקת. אחד מהחידושים של המזרן הוא ההגנה על דופן המזרן. "במרבית המזרנים הדופן מתבלה מהר יותר ממרכז המזרן, כי נוהגים לשבת עליה. לקינג קויל מסגרת הגנה מיוחדת, שמונעת את שקיעת הדופן. המזרון נוח לשינה גם בקצוות", טוען שווריץ. המחיר: 1,800־2,800 ש"ח.

מותג נוסף של עמינח הוא מזרן סרטה, שהתכונה הבולטת בו היא הנוחות. גם סרטה הוא מותג אמריקאי. הפטנט של סרטה הוא הטי־פול באיזור הצוואר, שם המזרן רך במיוחד. מזרני סרטה יקרים ממזרני קינג קויל בשעור של 10 אחוזים.

המפעל הוותיק ביותר בארץ לייצור מזרנים הוא סילי פרדייז, שרכש בעבר גם את חברת מפי. למפעל הסכם שמתיר לו לייצר בארץ את המזרן האמריקאי סילי פוסטרופדי. בפרדייז מייצרים 5 סוגים של מזרנים שונים: סילי פוסטרופדי, פרדייז, מפי, ואת שני המזרנים עם הקפיצים המבודדים: סוויס פרדייז וסוויס ממיקס.

המותג המפורסם מכולם הוא סילי פוסטרופדי. "לקפיצים של סילי חמישה פיתולים במקום ארבעה, שנהוגים במזרנים האחרים, ולכן המזרן יותר גמיש ונוח", מסביר המנכ"ל מיקי מנדלסון. "החלק העליון של כל קפיץ ישר, ולא עגול, ולכן נקודת החיכוך בין הקפיצים יותר גדולה מאשר בקפיצים עגולים, והמערכת יציבה".

קפיצי סילי עוברים חימום ב־240 מעלות צלזיוס במשך כמחצית השעה. החימום הופך את המערכת כולה לאחידה. "הטיפול התרמי שעוברת כל המערכת, הקפיצים והמסגרת, הופך אותה ליציבה יותר ועמידה לאורך זמן". מזרני סילי מיוצרים, כמו מזרני שאר החברות, בכמה מודלים, דרגות קושי שונות ושיכלולים נוספים כמו שכבות נוחות. מחיר מזרני סילי 1,700־3,250 ש"ח, היקר ביותר הוא סילי אייר, מזרן ששכבתו העליונה עשוייה בליטות רכות, לשינה מפנקת.

עד 30 אלף ש"ח

מזרני המותג האחר, פרדייז, מיוצרים ממערכת קפיצי אופסט, מערכת שבה הקפיצים מחוברים זה לזה, כשלכל קפיץ 6 פיתולים. למזרני פרדייז שלושה דגמים, בהתאם לקוטר הקפיצים. קפיצי פר־דייז גדולים יותר מקפיצי סילי, ולכן בכל מזרן יש פחות קפיצים. מחיר המזרנים 1,150־2,150 ש"ח. מזרני מפי הם מזרני הקפיצים העממיים יותר של החברה, ומחירם נע בין 700 ל־1,200 ש"ח.

בישראל כ־400 חנויות למכירת מזרנים, רובן חנויות לרהיטים. לשתיים מהחברות חנויות מתמחות – להולנדיה שמזרוניה מיובאים, רשת של 6 מרכזים שמתמחים במכירת מערכות שינה חשמליות עם מיטות מתכווננות ומזרונים עשויים בשיטת הקפיצים המבודדים.

לעמינח רשת של 19 חנויות. בשנתיים האחרונות זכו המערכות החשמליות לעדנה, בעיקר עם העלייה בשעות הצפיה בטלוויזיה. הפינוק שבצפיה מהמיטה פיתה רבים לרכוש מיטות המשנות תנוחה. מערכות כאלו נמכרות, חוץ מאשר ברשת הולנדיה, גם על־ידי סי־מונס ועמינח. מחירן גבוה יחסית, מערכת עמינח, למשל, יכולה להימכר בכ־30 אלף ש"ח.

לבד ממזרני הקפיצים מייצרים בארץ גם מזרנים אורטופדיים מספוג. מזרנים ללא מתכות. מפעל קיסריה פולימרים מייצר את מזרני קיסר, ובקיבוץ זיקים מייצרים את מזרני פולירון. מזרני הספוג עשויים מפוליאורטין מוקצף בדרגת צפיפות גבוהה במיוחד, שמסוגלת להעניק תמיכה לגוף. "הפוליאוריטן נותן לגוף תמיכה בכל חלק באופן שווה, מבלי שיהיה רווח בין חלק לחלק כפי שיש במערכת הקפיצים", מסביר מנהל חשיווק של פולירון, רמי בילים. "לכל מזרני הקפיצים מוסיפים שכבות של פוליאוריטן מוקצף, כדי לאחד את המערכת, אבל זה לא מצליח להעניק שינה רכה ואחידה כמו במזרן שכולו עשוי פוליאוריטן מוקצף", הוא מוסיף. גם מזרני פולירון מיוצרים בכמה דרגות קושי ומחירם 1,950־1,099.

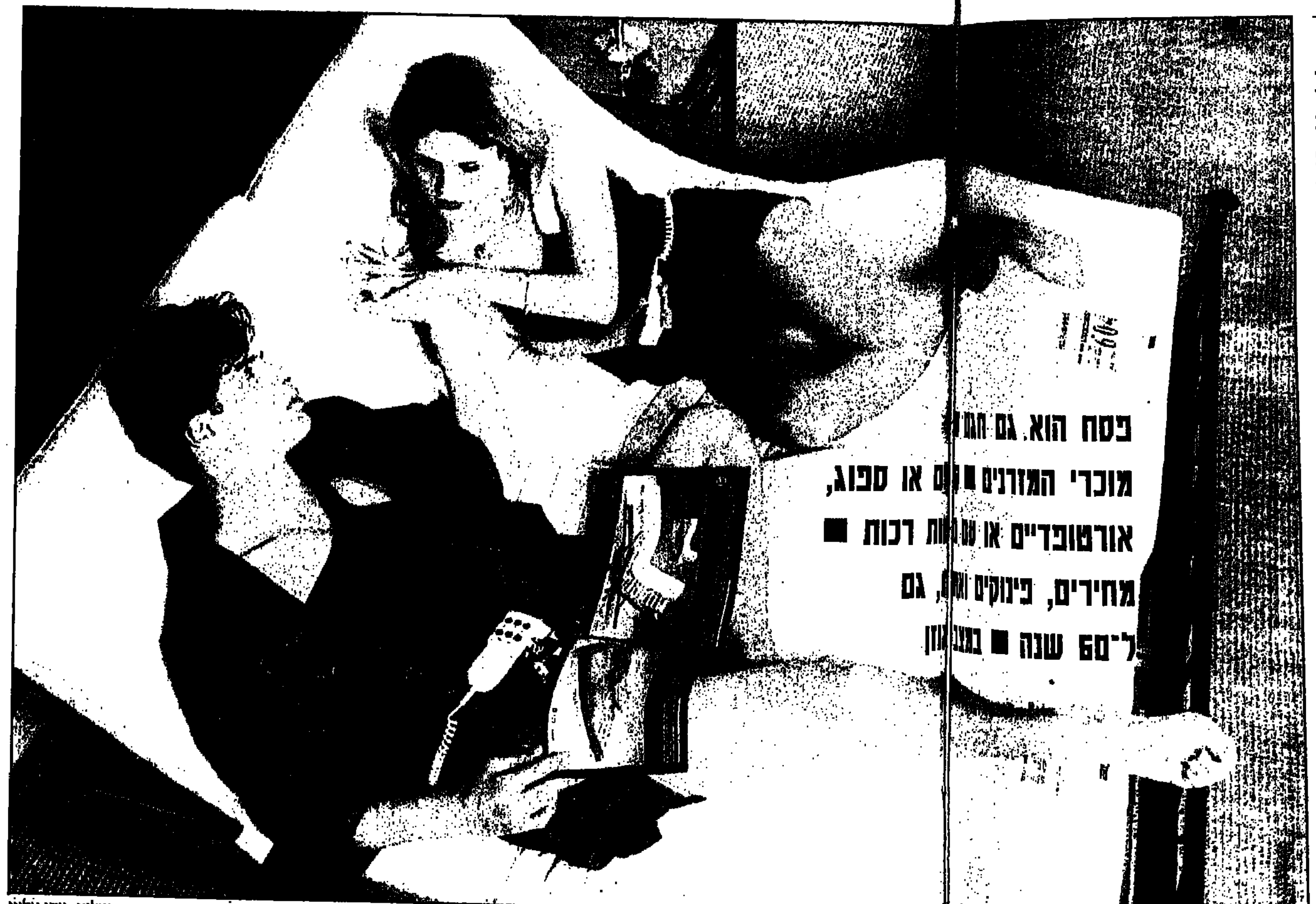

צילום: יוסי אלוני

הצפיה בטלוויזיה דורשת מזרן פינוקי יותר. (צולם במרכז עמינח)

איך קונים מזרן

1. מזרן חייב להיות נוח, ולכן יש לנסות אותו. לכל אחד תנוחה שונה בזמן השינה ולכן מומלץ לשכב על המזרן בתנוחה שבה נוהגים לישון. לא להתבייש להסתובב על המזרן מצד לצד, ולנסות אותו זמן ממושך.

2. המזרן צריך להיות ארוך דיו. אסור בשום אופן שהרגליים יצאו החוצה מהמזרן או שהן יגיעו עד לקצה. מזרן סטנדרטי, שמידותיו 190 X 140, אינו מתאים לאנשים גבוהים או שמנים.

3. מזרן קשית בריא יותר ממזרן רך.

4. כדי שהתמיכה תהיה נכונה חייבים לשמור על אזור הצוואר. בעבר טענו שיותר בריא לישון ללא כרית. היום יודעים שזו טעות חמורה. חייבים לישון על כרית אורטופ־דית שתתמוך בצוואר, כך שהראש לא יפול אחורה, אלא ימשיך בקו אחד עם החוליות.

ההסבר ניתן על־ידי חד"ר גדי צוויגל, חבר באיגוד הכירופרקטים. עמינח מעניקה לאיגוד חסות.

האיכותי

- ■ עמינח – 21.8%
- ■ קינג קויל – 8.5%
- ■ פרדייז – 6.3%
- ■ סילי פוסטרופדי – 6%
- ■ סימונס – 4%
- ■ הולנדיה – 2.4%
- ■ פולירון – 1%
- ■ אחר – 0.8%
- ■ לא יודע – 49%

סקר טלפוני נעשה בידי שווקים־פנורמה בקרב 500 מבוגרים בני 20 ומע־לה בכל רחבי הארץ.

חיפושים

- ■ חנות אחת – 17.6%
- ■ שתי חנויות – 18.6%
- ■ שלוש חנויות – 31.9%
- ■ ארבע חנויות – 14.9%
- ■ חמש חנויות – 11.4%
- ■ שש ויותר – 5.7%

התכונות המבוקשות

- ■ נוחות – 60.7%
- ■ בריאות – 16.1%
- ■ קשה – 8.3%
- ■ קפיצי – 4%
- ■ רך – 1.8%
- ■ זול – 1%
- ■ עמיד לשנים – 1%
- ■ אחר – 1%
- ■ לא יודע – 6%

ווקמן עם מסך

חברת וירטואל ויז'ן האמריקאית מציעה את הפתרון למי שאינו יכול להיפרד מהטלוויזיה שלו ■ המסך מורכב על המשקפיים המגינים גם מפני השמש

דוד גורדון

נמאס לך לשבת מול מסך הטלוויזיה או המחשב? אינכם רוצים להחמיץ את התוכנית האהובה עליכם או את משחק הכדורגל המשודר בשידור חי, דווקא בשעה שאתם צריכים ליטול חלק בארוע הכרחי. בוודאי שהייתם רוצים ליטול את המר־קע איתכם. אנשי חברה אמריקאית קטנה ממדינת וושינגטון, ויר־טואל ויז'ן שמה, סבורים שהם יודעים לסייע לכם.

חברת וירטואל ויז'ן משווקת לאחרונה מערכות הכוללות זוג משקפיים ספורטיביים, הכוללות גם מסך קטן. אין מדובר במשקפי "מציאות מדומה" בה המרכיב שוקע כל כולו אל תוך התמונה המוחשית המוצגת לנגד עיניו. נהפוך הוא, הצופה נותר בקשר מתמיד עם הסביבה שלו.

כאחד הצדדים של שדה הראיה, במרחק של לכאורה כשלושה מטר מהעין, חוסם מסך טלוויזיה קטע משדה הראיה. איך הדבר נעשה? עושים שימוש במסך רבוע וקטן, המבוסס על טכנולוגיית "גביש נוזלי" (LCD), אותה שיטה בה עשויים המסכים השטוחים של המחשבים הניידים. המסך הזעיר ממוקם למעשה קצת מעל הגבה, כשפניו כלפי מטה.

מערכת של עדשות הממוקמת מול אחת העיניים מכוונת את המראות המוצגים במסך היישר לעין, ויוצרת את האשליה האופטית הדרושה. זוג אוזניות־ווקמן סטריאופוניות משלימות את המערכת. כל מה שצריך כעת הוא לחבר את המערכת למקור של וידאו, מקלט טלוויזיה או מכשיר וידאו ביתי.

לטייסים, לחובבי שחקים או למי שראה את הסרט אהבה בשחקים, הרעיון עשוי להישמע מוכר, ובצדק. קסדות טייסי קרב כוללות טכנולוגיה דומה, בה מוצגים נתונים שונים אל נגד עיניו של הטייס מבלי שיאבד קשר עם המציאות הסובבת.

בראשית שנות ה־80 ניסה פיטר פורדי, מהנדס מחברת פאסיפיק נורת'ווסט, לאמץ את הטכנולוגיה על מנת להתקין מד־מהירות במשקפיהם של מחליקי סקי. ניסיון זה מכתיב כנראה עד היום את העיצוב הספורטיבי של המשקפיים. גורדון קונסטר, נשיא וירטואל ויז'ן ראה את הפוטנציאל, והשתלט על הפטנט הראשוני. 40 עובדי החברה פיתחו בשנים האחרונות את הרעיון, הנשען על לא פחות מ־100 פטנטים.

רעיונות לשיבוץ צג בזווית העין קיימים למכביר. כבר כיום נמצאות יותר מ־8,000 מערכות וירטואל ויז'ן בשימוש. בחברה מציעים לשלב את המערכות ביישומים רפואיים, עסקיים, תעשייתיים, אמנותיים ובידוריים.

באופן מפתיע, המערכת התבררה כלהיט במרפאות שבהן נאלצים חולים לסבול ממסע טיפולים ממושך, מייגע ומכאיב. מדובר על כ־1,000 מרפאות כאלו בארצות־הברית, כולל מרפאות של רופאי שיניים, או מעבדות בדיקה וטיפול, שבהן נאלצים מטופלים לשבת לאורך זמן בתנוחה לא נוחה, לסבול טיפולים קשים.

הוירטואל ויז'ן, משמש שם כתחליף לאמצעי הרדמה, אם תרצו "מרדים סביבתי": המטופל מתחבר למכשיר הווידאו, שוקע בסרט עלילתי, מתעניין פחות במתרחש בלוע הפעור, ובינתיים הרופא יכול לעבור בנחת.

כמו כל טכנולוגיה חדשה שטרם נכנסה לייצור המוני, מערכות וירטואל ויז'ן הן יקרות: הווקמן עם מסך עולה בישראל לא פחות מ־4,950 ש"ח, לא כולל מע"מ

יישום אחר לרופאים הוא בתחום שיטות הטיפול ממש: אפשר לחבר מצלמת וידאו זעירה למערכת וירטואל ויז'ן, ותמונה מוגדלת של האזור המצולם יכולה להיות מוצגת בזווית עינו של הרופא – כירורג, גי־ניקולוג או רופא שיניים – במשך כל הטיפול.

בתחום אחר לגמרי, וירטואל ויז'ן עסוקה בימים אלה בפיתוח ערכה לעבודת טכנאי תחזוקה עבור מטוסי חברת בואינג השכנה: תוך כדי טיפול במטוס, יכולים הטכנאים לשאוב מידע הדרוש להם לעבודתם ולחזות בו בהיסט האישון.

וירטואל ויז'ן אינה מסתייגת גם מהשוק העממי: מערכת ה"וירטואל ויז'ן ספורט" היא גירסה שאמורה לשמש מעין טלוויזיית־ווקמן. מרכיבים את זוג משקפיים המיוחד, המשמשים גם כמשקפי שמש, ולחגורה מחברים את מקלט הטלוויזיה הנייד. כעת, לכאורה, אפשר לצאת לג'וגינג מבלי להפסיד את מבט או את גידי גוב. מכשיר זה טרם זכה להצלחה ניכרת, הן בשל המחיר הגבוה והן בשל קשיי הקליטה [illegible] המקלט הזעיר הנישא על החגורה.

ווקמן עם מסך טלוויזיה. ספורט חדש

אולם העתיד טמון, כך נראה, בהעברה לזווית העין של [illegible] המחשב. החברה צפויה להכריז על VGA-VIEW בעוד כ[illegible] חודשים. מדובר במערכת בת שני מסכים, בה יהיה אפשר להציג מידע שאמור להיות מוצג על מסך מחשב רגיל למסך משקפי הוירטואל ויז'ן.

אם התוצאה תתברר כשימושית, ההשלכות למשתמשי המחשבים עשויות להיות מרהימות: יהיה אפשר לפנות מקום את שטחי העבודה על השולחנות; איש לא יוכל להציץ במידע [illegible] מעבר לכתף של משתמש אחר. המפגע הבריאותי עשוי להיעלם: משתמשים אינם צריכים להיתקע לשעות ממושכות בתנוחה אחת אל מול המחשב; לטענת החברה, בטכנולוגיה הזו גם נמנעת מהמשתמש מנות הקרינה הרגילות הנפלטות מהצג [illegible] הרגיל בעת הישיבה והתירגול.

בזכות וירטואל ויז'ן, עולם המיחשוב הנייד עשוי לשנות כיוון: מחשב נייד יוכל לאבד מרכיב נכבד ממשקלו אם יהיה אפשר לוותר כליל על הצג. עם צג בזווית העין, המיחשוב יוכל באמת להפוך לנייד: יהיה אפשר לבחון נתונים תוך כדי תנועה, או לבצע עבודות אחרות, מבלי שצריך יהיה למצוא משטח עבודה ומבלי להסיר את המבט מהדרך.

ישראל גל, מנכ"ל חברת חוסן הישראלית, הוא מאמין גדול בעתיד הטכנולוגיה החדשה. חוסן היא יבואנית ומשווקת בישראל של מכשירי צריכה אלקטרוניים. מדובר בעיקר בתוצרת של חברות מובילות כמו טושיבה, תובר ודימפלקס.

ב־1994 הוחלט בדירקטוריון החברה על פיזור הסיכון וכניסה לתחום חדש. לדברי גל, ידיעה קטנה שפורסמה במגזין עסקים היא שהפנתה את תשומת־ליבו לחברה החדשה. חוסן נטלה את הנציגות הבלעדית של החברה, ומתכוונת לפתוח בחודשים הקרובים חטיבה שתשווק מערכות מחשב בהם יהיו משובצות מערכות וירטואל ויז'ן. "חטיבת ציוד מקצועי" חדשה זו אמורה להפוך במהלך 1995 לחברה־בת של חוסן.

בינתיים, חוסן יורה עם הטכנולוגיה החדשה לכיוונים רבים. "הרעיונות לשימוש כבר יגיעו לבד", מסביר זיו קושניר, מנהל מכירות בחוסן. בימים אלה מתקיים משא ומתן עם חברת אל־על על התקנת מערכת בידורית ל־54 נוסעים של אחד ממטוסיה. אם הפרויקט ייצא לפועל, יוכלו נוסעי אל־על לצפות בסרט מבלי שהחברה תיאלץ להתקין מסכים, מקרנים או צגים אישיים במטוס.

את הרעיון אפשר להרחיב בקלות גם לאמצעי תחבורה יבשתיים: תיירים יוכלו לצפות בהסברים על יערם הבא או סתם בסרט בידורי מבלי להפסיד את הנוף שעל פניו הם חולפים.

יישומים אחרים? שררי ספורט יוכלו לחזות במשחק, ובזווית העין לחזות בכל פעם בתמונה אותה מעביר הבמאי לצופים בבית. רעיון זה נבדק בישראל בעצם ימים אלה. גם חוקרים המבצעים מעקבים סמויים באמצעות מצלמות וידאו נסתרות יכולים להפיק תועלת רבה מוירטואל ויז'ן.

מדובר גם על שיתוף פעולה עם חברת אל־קטרו־אופטיקה על מנת לפתח מוצר מתוחכם לשווקי יצוא. גל מקווה גם להצלחה רבה בשיווק למערכת הבטחון בישראל. אפשר לדמיין יישומים רבים, אולם קחו לדוגמה ישום פשוט במטווח אימונים: כאן יוכלו היורים לבחון, באמצעות מצלמת וידאו, את ביצועיהם מיד לאחר הירייה, ומבלי להזיז את הראש: חסל סדר הצעידה למטרות וסימון חורי הקליעים.

לטייסים ולמי שראה את הסרט אהבה בשחקים, הרעיון מוכר. קסדות טייסי קרב כוללות טכנולוגיה דומה, בה מוצגים נתונים שונים אל נגד עיניו

נראה ששתי בעיות גדולות מעיבות על עתידן של מערכות משקפיים אלגנטיות אלה: ראשית, שאלת המחיר. כמו כל טכנולוגיה חדשה שטרם נכנסה לייצור המוני, מערכות וירטואל ויז'ן הן יקרות: מערכת ה"וירטואל ויז'ן ספורט" עולה בישראל לא פחות מ־4,950 ש"ח, לא כולל מע"מ, מחיר גבוה אפילו לפריקים של טכנולוגיה. מערכת RX המוצעת לרופאי שיניים תעלה 4,650 ש"ח, לא כולל מע"מ. הימור מעט יקר, גם בתשלומים על טעמו של הפציינט.

השאלה השנייה היא מבחן הנדסת האנוש: בדיקות השימוש הראשונות, מורה גל, נדרש תהליך של "הרגלת העין". אבל, לדבריו, בסוף הרוב מתרגלים ונהנים.

מתאים לי / לא מתאים לי

ג. פינשמקר

גלילי נבחר

יינות חדשים מסידרת סלקטור של כרמל הם בזמן האחרון חדשות טובות. הגיעו גליל סלקטור '93 לבן, וגליל סלקטור '92 אדום. שניהם עולים 25 ש"ח ולעתים פחות, תלוי איפה קונים. שני היינות יבשים. האדום מורכב מ־65% קברנה סוביניון, 20% שירז ו־15% מרלו. הלבן – 50% קולומבר, 30% שנין בלאן ו־20% סוביניון בלאן. דעת־ההדיוט שלי היא שאולי המיזוג של האדום לא היה שלם, והשאיר בפה תחושת "גסות", אבל לא צורבת. שיפרה דווקא אהבה אותו. הלבן היה נעים, עם זכר של מתיקות. רק הפקק היה יבש ונפיץ והתפורר בזמן החילוץ. סיננתי את הרסיסים.

אכלה הכל

בוחנת המזון־לכלבים שלנו, גולדן־רטריבר בלונדית, עדינה ומפונקת, הגיבה יפה על בונזו גורמה, 2.5 ק"ג, 27 ש"ח, שנשלח מבית מעברות. לפי הכתוב על האריזה, יש בפנים כל מה שכלבים צריכים, אבל זה מה שיש היום בכל מזון כלבים. אז מה חדש? – זוהי גירסה עשירה ו"עתירת אנרגיה" יותר מהמזון הרגיל של החברה, ולכן אפשר לצמצם מעט את הכמויות. הנסיינית על ארבע אמנם לא התנפלה עליו, כי היא לא מתנפלת על שום דבר. אבל גמרה כל מה שהוגש לה בלי שייקח לה שבועיים להתרגל.

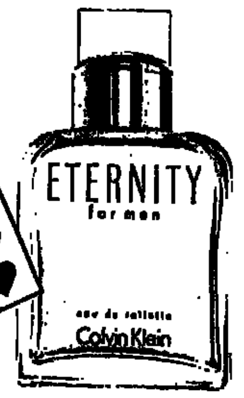

הגירסה הגברית

מפיצי בשמי קלווין קליין בישראל, שלחו שתי דוגמיות של ETERNITY, שם אחד לשני בשמים, נשי וגברי, שייצר מעצב האופנה האמריקני יליד ברונקס, בהשראת טבעת יהלומים "עתיקה ויפהפיה". לפני שקליין קנה אותה בשביל אשתו – לא כתוב בכמה – היתה הטבעת רכושם של הדוכס והדוכסית מווינדזור. תוצאת ההשראה הזו, שמסע הפרסום האלגנטי שלה, באפור־שחור, מקשט עמודי מגזינים ומסכי טלוויזיה בעולם וגם אצלנו, היא ניחוח רענן מאוד, נעים מאוד, ויקר מאוד. ETERNITY FOR MEN מצא חן באפינו הרבה יותר מהגירסה הנשית, ושיפרה שמה עליו יד. הדוגמיות מכילות 15 מ"ל לבושם הגברי, ו־4 מ"ל לנשי. בחנות, יעלה לכם בושם נשי לא פחות מ־299 ש"ח ל־7.5 מ"ל, ואו־דה־קולון ספריי גברי – 169 ש"ח ל־100 מ"ל. אם המחיר היה נמוך יותר, הציון היה גבוה יותר.

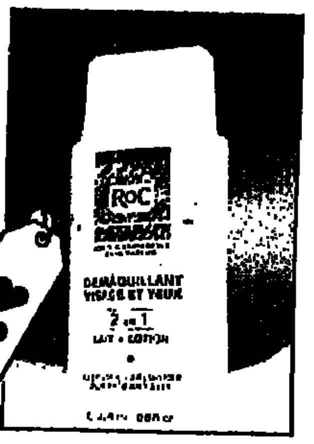

הכל בו

שניים באחד של חברת ROC הצרפתית, לניקוי וריענון עור הפנים והעיניים, מיועד "לנשים שזמנן יקר". המוצר אמור לשמש כחלב פנים, מי פנים ומסיר איפור בעת ובעונה אחת. לדעת שיפרה הוא מקיים מה שהוא מבטיח, לבד מעניין אחד: את עור הפנים והצוואר הוא מנקה מצויין, ומשאיר תחושה רעננה ולא שמנונית, אבל את איפור העיניים הוא לא מסלק לחלוטין, והיא צריכה להשתמש במוצר נוסף שנועד אך ורק למטרה זו. לעומת זאת, נשים שמאפרות את עיניהן רק בצללית, שיורדת בקלות, לא ייתקלו בבעייה. מיכל של 200 מ"ל עולה 63.74 ש"ח, וכמו כל מוצרי ROC, גם זה היפואלרגני, נטול בושם לחלוטין – שבעיני שיפרה זו מעלה גדולה – ונמכר רק בבתי המרקחת וברשתות ה"פארם".

הנאה ממש

חברת סגל, יצרנית היינות, ממשיכה בדרכה מעוררת התיאבון לשוק המעדנים. על היצירה האחרונה שלה, רוטב פלפלים עם טריאקי, אמרו בני משפחה וחברים פה אחד: "מצויין". כולנו חובבי רטבים חריפים וניסינו כבר רבים, אבל מעדן כזה מזמן לא טעמנו. 500 מ"ל עולים 15.50 ש"ח, ולדעת שיפרה, טיפוס לא מתרגש בדרך כלל, הם שווים כל אגורה. הרוטב מיועד ללוות בשר, עוף ודגים. אפשר לתבל בו, לבשל איתו, להשרות בו, או סתם לטבול בו פרוסה טריה של לחם. יש בזה פילפל אדום, חריף, אנגלי ושחור, דבש, סוכר, חומץ, פפריקה, ומרכיבי רוטב טריאקי היפני. אין חומרים משמרים.

◄מוצר השבוע

טלי ברזילי רוזנפלד

עונת האביב, ובעיקר השבועות שלפני פסח, נחשבים לעו־נת הבוערת של חיטוי הבית והדברת המזיקים. יש חשיבות רבה להדברה המוקדמת, לפני בקיעת הביצים והתרבות המזיקים בפינות אפלות ובביובים. החברה המובילה ביו־תר בתחום המוצרים להדברת מזיקים היא סנו. על־פי נתוני מחקר של מידע שיווקי למוצרי סנו נתח של כ־87 אחוזים מהשוק, למוצרי כימגת כ־7.5 אחוזים מהשוק ומוצרי קדם כימיקלים מחזיקים בכ־5.5 אחוזים נוספים. סקר שוק [illegible] מלמד, שפערי המחירים גבוהים. סנו K300 נמכר בסופר פארם ב־12.99 ש"ח, ובכלל פארם ב־15.99 ש"ח, פער של 123%.

קוטלי חרקים*

המוצר	סופר פארם (דיזנגוף סנטר)	קו־אופ (דיזנגוף סנטר)	כלל פארם (גן העיר)	שקם (קניון איילון)	[illegible] (קניון איילון)
סנו K-300	[illegible] ש"ח	[illegible] ש"ח	[illegible] ש"ח	[illegible] ש"ח	13.50 ש"ח
[illegible]	-	[illegible] ש"ח	-	-	-
[illegible] T-2000 [illegible]	-	-	-	-	[illegible] ש"ח

*[illegible]

להפשיט תפוח

מכשיר שאולי יועיל למי שמרבים לאכול תפוחים בלי קליפה (שהיום היא דווקא אופנתית בתזונה), להכין מהם רסק, עוגות ולפתנים, ואינם מיומנים בקילוף ידני מהיר שמותיר קליפה ארוכה, שלמה ומסולסלת, הוא קולפן תפוחים שמייבאת ג.א.ד. יוזמות מהמזרח הרחוק. זה עולה 28 ש"ח, נמכר ברשתות השיווק, וקולף גם קיווי ואגסים. תוקעים את הפרי המסכן על מעין שיפוד, מסובבים ידית, והוא מתקלף יפה. סבתא שלי היתה נהנית מזה. היא נהגה להכין לפחות שלוש עוגות תפוחים בשבוע. לסבא היה עודף משקל.

לא בכל יום

בעתונים נכתב לא מזמן שבקיץ המתקרב צפויה מיתקפה לא קונבנציונלית של יצרני הגלידות על הצרכן הישראלי, בעיקר בגלל יבוא מתחרה של מותגים חדשים מחו"ל. המגן הראשון שנחת היה בוס פקאן של סנוקרסט – שלגון חדש בסידרת הזהב של החברה, ארוז בקרטון אישי אלגנטי, ומכיל גלידת שמנת בטעם פקאן, אגוזי פקאן מסוכרים, וציפוי שוקולד עדין. 90 גרם – 4.30 ש"ח. הילדים של השכנה, שטעמו אותו, דיווחו: "אחד השלגונים הכי טובים שאכלנו. עשיר, לא מתוק מדי, עם ציפוי אגוזי מתפצח, טעים מאוד". אמם העירה: "גם לא זול. אל תחכו שאקנה לכם את זה כל יום".

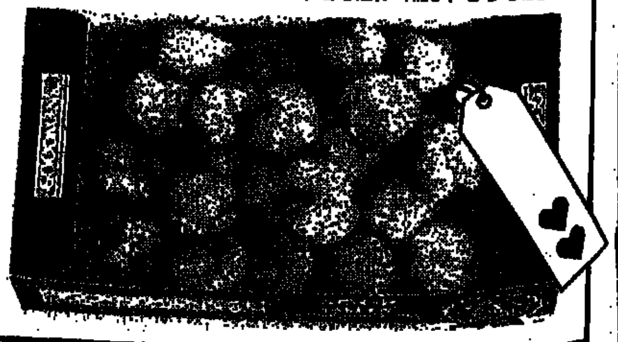

גושי בצק

לקראת פסח הגיעה אריזה של 28 גרם עם שקדי מרק גדולים ועגולים, כשרים לחג, מתוצרת ג'ויס פוד, ארה"ב. 4.80 ש"ח. חברת אחים וולף שיווק מזון, בעלת מצות אביב, היא היבואנית. השקדים האמריקנים מיוצרים על בסיס קמח־מצות וביצים. בעיני הם גושי בצק בהירים, חסרי כל אופי, טעם או פריכות, ולא תורמים כלום למרק. אנחנו ממשיכים לשמור אמונים לכופתאות. אין כמו קניידלעך.

♥ גרוע ♥♥ בינוני ♥♥♥ בסדר ♥♥♥♥ יופי ♥♥♥♥♥ מעולה

חטיבת טילים

גבלנו האופק פתוח...

למפעלנו בגוש שגב
העוסק בפיתוח וייצור מערכות טילים
מהמתקדמות בעולם, דרושים/ות:

מהנדסים/ות אלקטרוניקה ותוכנה בכירים/ות וזוטרים/ות
לעבודת פיתוח בפרויקטים רב שנתיים חדשים
בהתמחויות הבאות:

- מהנדסי אלקטרוניקה [illegible]
- [illegible]
- מהנדסי אלקטרוניקה [illegible]
- מהנדסי אלקטרוניקה לתאימות מטוסים.
- מהנדסי אלקטרוניקה לפיתוח מערכות בדיקה.
- מהנדסי תוכנה למערכות זמן אמת מוטמעות.
- מהנדסי תוכנה למערכות בדיקה.
- מהנדסי רכיבים אלקטרוניים.

אנו קולטים גם סטודנטים/יות מצטיינים/ות במקצועות הנ"ל
משנה ג' ומעלה בעלי/ות ראש פתוח ויכולת ללמוד נושאים חדשים

[illegible]

רפאל

SURECOMP
שורקומפ פיתוח בע"מ

בית תכנה מוביל בתחום הבנקאות הבינלאומית
מחפש חיזוק לצוות דינמי העוסק בפרויקטים מעניינים

- ראשי/ות צוותים בסביבות P.C (040)
  נסיון בארכיטקטורת CLIENT-SERVER ובעיצוב OBJECT-ORIENTED
- תוכניתנים/ות מתכננים/ות בסביבות P.C (050)
  נסיון בעבודה ב-WINDOWS
- מנתחי/ות מערכות/מתכננים/ות תוכניתנים/ות (060)
  נסיון בסביבת CICS, COBOL, IBM-MF
- כתב/ת טכני/ת - מתעד/ת (070)
  שפת אם אנגלית - תנאי הכרחי
  נסיון ב-HYPERTEXT - יתרון

בכל המשרות ידיעת השפות אנגלית/ספרדית/פורטוגזית - יתרון

קורות חיים יש להפנות למחלקת משאבי אנוש, עם ציון מס' המשרה:
רח' בן גוריון 22 גבעת-שמואל 54017 או לפקס 03-5323185

חברת הייטק דינמית, מבוססת ומובילה בתחום CAD, CAM מחפשת:

- **מנהל/ת** ל-START-UP חדש משרה 0010
- **אנשי/נשות פיתוח מבריקים/ות** משרה 0015
  בתחומים הבאים: גרפיקה, דפוס, C++, Windows, Macintosh, CAD.

בוא/י להיות שותף/ה להצלחה!
אפשרויות נרחבות למתאימים/ות

נא לפנות (בציון מס' המשרה) לת.ד. 58159 ת"א 61581

SCANVEC The Graphics Specialist

סודיות מובטחת

עיריית רעננה

מכרז חיצוני מס' 7/95

רכז/ת אקולוגיה כפרית ליחידה האזורית לאיכות הסביבה

תיאור התפקיד:
- מניעת זיהום סביבתי בשטחים פתוחים בתחום הרשות המקומית הוד השרון, כ"ס, דרום השרון ורעננה.
- שימור טבע ונוף
- ניטור מקורות מים ונחלים
- אחריות לטיפול במערך איסוף וסילוק אשפה
- טיפול באתרי אשפה
- מתן ייעוץ בתחום החקלאות לגוונים
- פיקוח על שימוש והחזקת רעלים והדברת מזיקים

דרישות התפקיד:
- תואר ראשון לפחות בחקלאות או גיאוגרפיה פיזית
- לימודי הנדסת סביבה
- איש שטח בעל כושר ארגון ויוזמה
- נכונות לעבודה בשעות לא שגרתיות
- בעל/ת רכב חובה
- עירניות לתושבי האיזור

המעוניינים/ות יפנו למחלקת משאבי אנוש בעיריית רעננה טלפון: 09-903194, אחוזה 103, בצירוף מסמכים רלוונטים.
פניות תוגענה לא יאוחר מתאריך 28.4.95

רעננה פנינה השרון

ל-מ.ג.ה.
לפרויקט פיתוח רב תחומי דרוש/ה:

מהנדס/ת מכונות

לפיתוח מכלולים ומערכות מכאניות והעברה מפיתוח ליצור

- 5 שנות נסיון בתכנון מכאני.
- נסיון בחלקי פח ובתבניות פלסטיק.
- נכונות לשילוב עבודת תכנון ועבודת שטח.
- ידע בתיב"מ (רצוי Cimatron).
- אנגלית - יתרון.

העבודה באזור חדרה

נא לפנות בצרוף קורות חיים
למ.ג.ה, גבעת חיים איחוד, 38935 או לפקס 06-369379

אנשי מפתח
מיון גיוס והשמה בכ"א

ללקוחתנו חב' תעשייתית גדולה באזור המרכז דרושים/ות
- ★ מהנדס/ת כימיה
- ★ כימאי/ת אורגאני/ת Ms.c
- ★ מהנדס/ת תעשיה וניהול
- ★ מזכירה אנגלית-עברית

נא לפנות בכתב ייד, בשפת אם, בצירוף קורות חיים קליר 101, סביון 56915
סודיות מובטחת

מטלסופט ישראל
חברה בינלאומית עתירת ידע
עבור חברת אירדייל ופרויקט מערכת פנורמה

מנהל/ת פרויקטי EIS

- נסיון בבסיסי נתונים בסביבות מערכת עניא גדולות.
- הכרת בסיסי נתונים מסחריים, SQL רצוי ODBC ו-ACCESS.
- תואר ראשון במדעי המחשב/מנהל עסקים/תעשיה וניהול.
- רצוי נסיון קודם בתחום מערכות מידע למנהלים בכירים.

נא לפנות לת.ד. 10010 תל-אביב 61100

NET VISION
Commercial Internet Provider

נטוויזין מציעה לך להצטרף לחברה צעירה ודינאמית, מלאת אתגרים, ובעלת טכנולוגיה וידע בתקשורת מהמתקדמות בעולם.

דרושים/ות

למכורי אינטרנט

אנשי/נשות תמיכה טכנית

לתמיכה טלפונית בלקוחות החברה

- התמצאות מעמיקה ב- INTERNET
- בקיאות נרחבת במערכות הפעלה WINDOWS, DOS ברמה של הבנת קבצי מערכת
- נסיון בהפעלת MODEMS - התקנה וקונפיגורציה
- ידיעה טובה של השפה האנגלית
- ידע ב-MAC וסביבת תקשורת TCP/IP - יתרון

למנות לנטוויזין בע"מ סוכנות דואר מת"מ חיפה, 31905
פקס: 04-550122 E-MAIL:job@netvision.net.il

MAIN SOFT

MAINSOFT הינה חברה אמריקאית המפתחת תוכנה ל- CROSS PLATFORM DEVELOPMENT לגישור בין עולמות WINDOWS ו-UNIX עם MICROSOFT העולמית.

למרכז הפיתוח החדש שלנו בישראל דרוש/ה:

מהנדס/ת תוכנה

לפיתוח טכנולוגית OLE ל-UNIX (Distributed Objects)

- תואר ראשון/שני בהצטיינות ו/או נסיון מקצועי מוכח.
- ידע מעמיק במערכות הפעלה NT ו/או Windows ו/או Unix.
- ידע בשפת C++ ו-OOP.
- רצון להצטרף לקבוצת פיתוח חדשה ודינמית.

נא לשלוח קורות חיים למיינסופט ישראל ת.ד. 2016 הרצליה 46120 או לפקס 09-598990, או ל-E-mail: yanecovc@applicom.co.il

למוסד ציבורי בירושלים
דרושים

מהנדס/ת ו/או הנדסאי/ת תעשיה וניהול

כישורים נדרשים:
- יכולת ארגון ויכולת תיאום מוכחים
- רצוי ניסיון בעבודה במסגרת ממשלתית [illegible]
- יכולת ניסוח מעולה עד כדי ניסוח נהלים [illegible]
- יוזמה ויכולת עבודה עצמאית
- רצוי נסיון מוכח בריכוז מכרזים ומעקב [illegible]

מרכז/ת עסקאות מקרקעין

כישורים נדרשים:
- רקע וניסיון מוכח בביצוע עסקאות [illegible]
- התמצאות בדיני חוזים ומקרקעין [illegible]
- ניסיון מוכח בניהול מו"מ
- יכולת ניסוח מעולה
- רצוי שמאי מקרקעין או בוגר קורס [illegible]

מגורים באיזור ירושלים [illegible]
קורות חיים יש להפנות לת.ד. [illegible]
מועמדים/ות מתאימים/ות [illegible]

דניה סיבוס
דרושים

מנהלי עבודה
לעבודות שלד וגמר

הכישורים הדרושים:
- תעודת הסמכה של משרד העבודה (רק בעלי תעודה יוגשו)
- כושר ניהול צוות עובדים
- נסיון בעבודות שלד וגמר במבני מגורים ותעשיה.
- עדיפות לבעלי נסיון בבניה טרומית

מחסנאים לאתרי בניה

הכישורים הדרושים:
- גילאי 25-45
- בעלי כושר אירגון ושליטת במלאי.
- ידע ברישומת מחסנאית
- יחסי אנוש טובים
- אמינות, חריצות והבנות לעבודה מאומצת
- יועדפו בעלי נסיון כמחסנאים באתרי בניה.

מועמדים יפנו בכתב יד ויצרפו קורות חיים ונסיון קודם לדניה סיבוס ת.ד. 72 סביון למחלקת כח אדם, או בפקס: 03-5342711

הצטרפו לבונים אל העתיד!

המודעה מיועדת לנשים וגברים

דניה סיבוס
חברה לבניה בע"מ
מקבוצת אפריקה ישראל להשקעות בע"מ

דרושים/ות באזור המרכז והצפון

מתכנתים/ות מנתחי/ות מערכות
CLIENT/SERVER

- **בארכיטקטורת** CLIENT/SERVER
  רצוי WINDOWS POWERBUILDER, ACCESS
  סביבת C, C++ או בשפת GUPTA או ORACLE או בשפת 4GL
  בסביבת UNIX או VMS, ידע ב- מערכות לוגיסטיות או פיננסיות.
- **בסביבת** IBM/MF
  ADABAS NATURAL, IMS/DB2, CICS/COBOL, FOCUS
- **בתחום** SYSTEM
  SYSTEM ADMINISTRATOR (UNIX), SYSTEM MVS

בוגרים/ות מצטיינים/ות מוזמנים/ות להגיש מועמדות
נא לפנות בטלפון: 03-5461342 או בפקס: 03-5461008 או לת.ד. 22281 ת"א

CP&S
COMPUTER PEOPLE & SOFTWARE, LTD.

גילת רשתות לווין מפתחת ומייצרת מוצרים עתירי ידע לרשתות תקשורת באמצעות לווין. [illegible]

למחלקת הנדסה

מהנדס/ת הנדסאי/ת תעשייה וניהול

[illegible]
- נסיון בניהול ותצורה
- נסיון קודם בתעשיה
- ידע במערכות מחשוב (MRP)

מועמדים [illegible]
לשלוח קורות חיים בציון מספר המשרה
[illegible]
[illegible] 03-6487429 למפקס
סודיות מובטחת

גילת רשתות לווין

מעריב רק ב
מחפש משרה בכירה?

אדם
מכון אדם לאבחון ויעוץ במשאבי אנוש

לחברה צעירה ודינמית המפתחת מערכות EIS ו- DSS - דרושים/ות

מתכנת/ת
(משרה 333)

בעל/ת נסיון בפיתוח באחד או יותר מהכלים הבאים:
VISUAL BASIC, VISUAL OBJECT, POWER BUILDER FOXPRO FOR WINDOWS, ACCESS

מתכנת/ת SAS
(משרה 334)

בעל/ת נסיון מעשי בתוכנות ובפיתוח ב- SAS.

לשתי המשרות - יתרון לבוגרי מדעי המחשב.

נא להפנות קורות חיים למכון אדם, תבואות הארץ 3, ת"א 69546, בציון מס' המשרה. סודיות תשמר בקפידה.
רק פניות מתאימות תיענינה.

חברה קבלנית דרושים/ות:

★ מהנדסי/הנדסאי חשמל
בעל/ת ניסיון של 3 שנים לפחות בביצוע מערכות חשמל במבני ציבור

★ מהנדסי/הנדסאי מיזוג אויר
בעל/ת ניסיון של 3 שנים לפחות בביצוע מערכות מיזוג אויר במבני ציבור.

לשתי המשרות נדרשים:
- ★ ידע בתמחיר
- ★ כושר ניהול מו"מ עם לקוחות וקבלני משנה
- ★ ידע בניהול צוותי עבודה

נא לשלוח קורות חיים ונסיון קודם אל: דב פריס
רח' פרץ קרלן 16 ראשל"צ 75259 עבור "מהנדסים הנדסאים"
סודיות מובטחת

לחב' כתיבה טכנית והדרכה בע"מ
דרושים/ות

כתבים טכניים

- ★ מהנדס/הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה
- ★ הנדסאי/טכנאי מטוסים מתקדמים בכל המקצועות
- ★ מהנדס מכונות בתחום הרכב

המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 1033 חולון מיקוד 58837
המתאימים יוזמנו לראיון

למקדרמיד ישראל בע"מ
חברת היי-טק המובילה בתחום המוצרים למעגלים מודפסים
דרושים/ות

כימאים/יות

עם ניסיון בפורמולציות/אמולסיות לציפויים פולימריים

נא לפנות בכתב לת.ד. 58155 תל-אביב 61581

לחברת לשם - נתנב
להקמת חברה שתעסוק [illegible]

מהנדס/ת מכ[illegible]

[illegible]
לפנות: ת"ד 2108, הרצליה 46120

יוצרים קשר בין אנשים

לנט - חברה עתירת ידע בעלת שם עולמי בתחום רשתות תקשורת מקומיות, מציעה לך להצטרף לצוות צעיר, העוסק בפיתוח מתרונות תקשורת מהמתקדמים בעולם, בסביבת עבודה נעימה, פתוחה ומקצועית.

למחלקת התיפעול

אחראי/ת בקרה תיפעולית (145)

להקמת מערך בקרה במחלקת התיפעול
- מהנדס/ת תעשיה וניהול או כלכלן/נית
- נסיון של 3-4 שנים בחברות תעשיה יצרניות - הכרחי
- היכרות עם נושאי תמחיר
- נסיון בעבודה עם גליונות אלקטרוניים

לקבוצת מערכות מידע

מנתח/ת מערכות מידע (146)

לניתוח מערכות פיננסיות
- בעל/ת תואר ראשון בכלכלה, חשבונאות, או מערכות מידע
- נסיון קודם בהטמעת מערכות פיננסיות בחברה עתירת ידע - הכרחי
- הכרת אפליקצית "חמעלה" - יתרון
- הכרת מחולל דוחות SQL/APT-user - יתרון

למחלקת הכספים

רואה/ת חשבון (147)

לסיוע לחשב החברה
- 2-3 שנות נסיון במשרד רו"ח גדול
- נסיון בטיפול בחברות תעשייתיות עתירות ידע - יתרון
- נסיון בעבודה עם גליונות אלקטרוניים
- שליטה טובה בשפה האנגלית
- נכונות לעבודה אינטנסיבית

[illegible]

LANNET

מנן מדיקל בע"מ

לפיתוח דור חדש של מוצרים

מהנדס/ת אלקטרוניקה

דרישות התפקיד:
- נסיון של 3-4 שנים באלקטרוניקה [illegible]
- [illegible]
- יתרון [illegible]

מהנדס/ת אלגוריתמים ועבוד אותות

דרישות התפקיד:
- [illegible]

[illegible] 76100

לחברת עתירת-ידע בפיתוח לומדות בתחומי הוראת הטכנולוגיה דרושים/ות בחינוכיות

כותבים/עורכים/ות

של חומר לימודי, לרמת בי"ס תיכון בתחומים הבאים:
- מכניקה (כולל הידראוליקה, פנאומטיקה, רובוטיקה).
- שרטוט ממוחשב, תכנון ויצור בעזרת מחשב (CAD-CAM).
- אלקטרוניקה.

דרישות התפקיד:
★ יכולת טובה בכתיבה באנגלית (ספרדית + אנגלית - יתרון).
★ רקע בהוראה/כתיבת לומדה.
★ תואר ראשון/הנדסאי בתחום רלוונטי.
★ שליטה טובה בעבודת מחשב ובסביבת "חלונות".

נא לפנות ליורם: 03-492131 או פקס - 6484158
סודיות מובטחת

לחברת יבוא תרופות

דרוש/ה

מקדם/ת מכירות

לתחום ביולוגיה/אימונולוגיה

כישורים דרושים:
1. בוגר/ת מוסמך/ת במדעי הטבע במגמת ביולוגיה – אימונולוגיה
2. ידיעת השפה האנגלית על בורייה
3. יכולת להתמודד עם ספרות מקצועית ענפה
4. רשיון נהיגה

ידע בקידום מכירות אינו הכרחי
העבודה מתפרסת על פני כל הארץ

נא לפנות בצירוף קורות חיים וניסיון קודם בכתב-יד לת"ד 16666 תל-אביב, מיקוד 61166

למוסד ציבורי גדול באזור ת"א

ד ר ו ש / ה

מרכז/ת נתוח מערכות

דרישות התפקיד:
- השכלה אקדמאית בתחום המחשבים.
- נסיון של 5 שנים לפחות בעבודה על מחשבים אישיים וברשתות תקשורת מקומיות.
- עד גיל 35
- לאחר שרות צבאי מלא.
- העבודה כרוכה בשעות עבודה בלתי שגרתיות.

המעוניינים יפנו בכתב עם פירוט קורות חיים וניסיון לת.ד. 7093 ת"א מודעה 705
פונים מתאימים בלבד יענו.

לחברת הי-טק משגשגת דרושים/ות

מהנדסי/ות אלקטרוניקה/ אוירונאוטיקה

למספר תפקידים בתחום הפיתוח
- שרות צבאי-חובה
- אפשרי בוגרים/ות מצטיינים/ות
- יתרון ל- ✓ בעלי/ות רקע ניהולי/פיקודי ✓ יוצאי/ות חיא ✓ בעלי/ות נסיון קודם

טל. 04-670373, 04-316731/2

ל"ביגל נאש" - אילת

ד ר ו ש / ה

מנהל/ת סניף

ניסיון קודם הכרחי. המועמד שיתקבל יקבל מגורים במקום ויעבור הכשרה מתאימה

03-5628384, לאייל/רינת

לסלע

חברה לסיעוד

ד ר ו ש י ם / ו ת

עו"ס
אח/ות

03-5270955

מכבי נבחרת מגן

קופת חולים לאומית למרפאה בירושלים

דרושים/ות

אחים/יות מוסמכים/ות

לפנות למלכה טל'. 02-254173

גאים מעולים ומאמינים

לצה"ל

דרוש ←——— ד ר ו ש

מהנדס תו"ן

נושאי התפקיד:
- תכנון ובקרת פרוייקטים
- ייעוץ בנושאי אנ"ש
- ניהול תקציב ומלאי

דרישות:
- יוצא צבא
- שירות בתנאי קבע
- אזור השירות – מרכז הארץ

למעוניינים, נא לשלוח קורות חיים ומספר טלפון להתקשרות לת"ד 7191, ת"א מיקוד 61071 עבור אבי ס'

לחברת בניה ארצית

דרוש/ה

אחראי/ת מערכת מידע ובקרה הנדסית

- בעל/ת ידע ונסיון בביקורת הנדסית בענף הבניה ובהפעלת מערכת מחשב AS-400
- רצוי בוגר/ת תעשיה וניהול

לפנות בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת"ד 20239 ת"א, או לפקס 03-5614359

לביה"ח באזור המרכז

דרוש/ה

מוכיר/ה

למשרה חלקית

הדפסה ושליטה מלאה במעבד תמלילים א-ב

נא להעביר קורות חיים לידי אתי חסיד ת.ד. 9264 ת"א.
פקס. 03-6383649

המשביר לצרכן

ד ר ו ש / ה

מנהל/ת כלבו אשקלון

תאור תפקיד
- ניהול צוות עובדים
- ניהול נושאים הקשורים למסחר, כספים ותפעול בית הכלבו
- טיפוח יחסי ציבור עם לקוחות, גורמי חוץ וקהילת העיר
- כפיפות למנכ"ל המשביר לצרכן

דרישות התפקיד:
- ניסיון מוכח בניהול עסקי בסדר גודל דומה
- השכלה אקדמאית בתחום רלוונטי - יתרון
- יחסי אנוש תקינים
- "יצוגיות
- יכולת עבודה בתנאי לחץ
- נכונות לשעות עבודה רבות
- מגורים באזור אשקלון - חובה

המעוניינים יפנו בציון שם משרה לת"ד 31, הרצליה 46100, או לפקס 09-592628

גני עומר

כפר מגורים לאוכלוסיה מבוגרת

דרוש/ה

מרכז/ת חברה/קהילה

לפנות בכתב עם קורות חיים ונסיון קודם למנהל גני עומר ת.ד 258 עומר 84965

למוסד בנקאי בירושלים

דרוש/ה

פקיד(ת) קהל

הכישורים הנדרשים:
✓ בגרות מלאה
✓ שירות צבאי מלא

לעבודה מפוצלת
משרה מלאה

נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים (מועמדים מתאימים בלבד ייענו).
לת"ד 37004, ירושלים 91370

לחברת טקסטיל וסחר

דרוש/ה

טכנולוג/ית סריגה/ מכונאי/ת ראשי/ת

מועמדים בעלי נסיון בלבד
יפנו בצרוף קורות חיים
לת.ד. 20050 ת"א 61200 ל-140

לעיתון יומי

דרושים/ות

אנשי/ות מכירות

צעירים, נמרצים/ות ושאפתנים/ות

מועמדים/ות בעלי:
- כושר ביטוי בכתב ובעל פה
- יכולת ניהול משא ומתן ברמה גבוהה
- נסיון ברכש מודעות - יתרון

נא לפנות הנ"ל מיום א' בין השעות 8:30-16.00 לטונה לטפרס טל' 5286140 או צבי גרמון טל' 5281108

למפעל באזור כפר סבא

דרושה פקידה

★ בעלת ידע ונסיון בהנה"ח ובעבודה משרדית לעבודה אינטנסיבית

★ בעלת רכב ל-5 ימי עבודה בשבוע

פניות לשלוח לת.ד. 451 כפר סבא מיקוד 44103

רק פניות מתאימות תיענה

למשרד מודדים ומיפוי

דרושים

אנשי אוטוקד ועוזר מודד

רשיון נהיגה

טל - 03-6599405

לחברה העוסקת בייצוא מיכשור רפואי

דרושים/ות למשרה מלאה

למח' אלקטרוניקה

טכנאי/ת

✓ נסיון בבדיקת מעגלים אנלוגיים ודיגיטליים

מרכיב/ה

✓ לבניה ובדיקת מעגלים אנלוגיים ודיגיטליים

למח' מכניקה

טכנאי/ת

✓ לבנית דגמים וכיול מערכות

מרכיב/ה מכני

✓ בוגר בי"ס מקצועי

מהנדסי/ות תוכנה

- ✓ נסיון תכנות מוכח ב- C/C++ על PC
- ✓ נסיון ב- Visual Basic, גרפיקה ותקשורת
- ✓ הכרת החומרה ב-PC - יתרון
- ✓ המשרה פתוחה גם לבוגרי אונ' מצטיינים

קורות חיים לרני ת.ד. 4190 פ"ת 49120

עיריית לוד

מכרז פנימי חיצוני מס' 3/95
ל ת פ ק י ד

רכז/ת תעשיות ביחידה לאיכות הסביבה

היקף המשרה: 80%

כישורים: מהנדס/ת או הנדסאי תעשיה, ידע וניסיון בטיהור מים ושפכים, ניטור רעש, זיהום אוויר ותמ"ס

פרטים נוספים: פרטים נוספים על המשרה ניתן לקבל אצל גב' ציפי גרינברג בטל: 08-244082, 08-279027. הגשת מועמדות: מועמדים העונים לדרישות הנ"ל בלבד, יגישו את מועמדותם בצירוף קורות חיים, תעודות השכלה וניסיון, בדואר: עיריית לוד ת"ד 401 מיקוד 71270 באמצעות או אישית למנהל... - בניין העירייה כיכר קומה 1 לוד... נא לציין על גבי המעטפה מכרז מס' 3/95. מועד אחרון להגשה: 10.4.95

מקסים לוי, ראש העיר

מתאים

לגרפיקאי/ות

"עבודי" תכשיר אותך לתפקיד שטח מעניין במכירות. רכב חובה!

5 790 796

למשרה מלאה

דרוש/ה

מנהל/ת שיווק דינמי/ת

אשר צמח/ה משטח המכירות לתפקיד שיווקי תפעולי

דרישות:

בעלי/ות נסיון מוכח
המלצות
התחלת עבודה מיידית

נא לפנות בכתב יד בלבד
לת.ד. 21100 ת"א 61210 פקס. 03-6416265

למפעל באזור כפר סבא

דרוש/ה טכנאי/ת יצור

★ לעבודות תכנון, ניהול ובקרת הייצור
★ אחריות על מחסנים ומלאי
★ ידע ונסיון במחשב - יתרון
★ עדיפות לבעלי רכב

פניות לשלוח לת.ד. 451 כפר סבא מיקוד 44103

רק פניות מתאימות תיענה

רשות שדות התעופה בישראל

נמל התעופה בן-גוריון

מודיעה על מכרז פומבי מס' 4/95 - לתפקיד

מנהל/ת פרוייקטים בכיר/ה - מיחשוב

דרישות המשרה:
- תואר ראשון בתחום רלוונטי
- נסיון של 10 שנים בתחום מערכות זמן אמת רשתות תקשורת ומערכות משולבות.
- נסיון של 5 שנים בניהול פרוייקטים משולבים תכנה/חומרה.
- הכרה מעמיקה של ענף המיחשוב, התפתחות וטכנולוגיות.
- יכולת הגדרת דרישות ואפיון מערכות.
- ידיעת השפה האנגלית על בוריה.
- כושר ניהול מו"מ.

מועמדים ות העונים ות לדרישות יפנו בכתב קורות חיים, תו"ד, המלצות, תעודות רלוונטיות ותמונה, לרשות שדות התעופה נתב"ג, ת"ד 7 מיקוד 70100 לגיוס עובדים עבור מנהל ת פרוייקטים בכיר ה - מיחשוב.
מועד אחרון להגשה לא יאוחר מ- 6.4.95

לחברה פרטית

מנהל/ת מפעל בטון טרומי

★ מהנדס אזרחי
★ 5 שנות ניסיון בניהול מפעל לייצור אלמנטים טרומיים

נא לפנות בצירוף קורות חיים
לת"ד 7112, פתח-תקווה 49130

אורט

רשת לחינוך טכנולוגי ומדעי

מכללת אורט הגליל ע"ש בראודה

דרושים/ות

מרצים/ות

להוראה במחלקות האקדמיות לתואר ראשון בהנדסה ולהנדסאים לשנת הלימודים תשנ"ו בעלי תואר שני/שלישי עם נסיון בהוראה ובתעשיה

מחשבים
* C++, פסקל, אסמבלי• מערכות הפעלה
* ארכיטקטורה ומבנה המחשב • מבנה נתונים
* מערכות ספרתיות • מסדי נתונים

חשמל ואלקטרוניקה
* אלקטרוניקה ספרתית • מערכות הספק והנעה • תכן מחשבים • בקרה • רובוטיקה
* אלגוריתמיקה • בינה מלאכותית
* מיקרו מחשבים

תעשייה, ניהול ושיווק
* הנדסת תעשייה • כלכלה • סטטיסטיקה
חקר ביצועים (גם לבעלי תואר ראשון)

מועמדים/ות מתבקשים/ות לשלוח קו"ח אל: מכללת אורט הגליל ע"ש בראודה
ת.ד 78 כרמיאל 20101 (רק פונים מתאימים ייענו)

ל ק ו נ צ ר ן שלמה

ד ר ו ש י ם / ו ת

לחטיבת המכירות

סדרניות/ים

לאזור גוש-דן והשרון

- העבודה במשרה חלקית, 5 ימי עבודה בשבוע.

נא לפנות טלפונית עפ"י אזור המגורים:
צפון תל-אביב, רמת אביב, הרצליה ואזור השרון טל. 09-656060 לאתי.
פתח-תקוה, רמת גן, גבעתיים, בני-ברק, קריאון, קרית אונו, תל-אביב-מרכז ודרום טל. 03-9246665 יהודית/אורית

טוב לי עם עלית

לחברה ארצית העוסקת בשיווק ומכירה סיטונאית וקמעונאית של מוצרים לגמר בניה

דרוש/ה:

מנהל/ת סניף

לאיזור ירושלים

נדרש נסיון שיווקי וניהולי, חריצות ויוזמה.
מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו קורות חיים בכתב יד לת.ד. 37633 תל-אביב
נא לציין ע"ג המעטפה -עבור משרה 800

לחברה בתחום מאגרי המידע העסקיים

ד ר ו ש י ם / ו ת

איש/ת מחשבים

- ידע ונסיון במערכת הפעלה DOS ו- WINDOWS
- חיכרות עם מערכות מידע
- ידע במחוללי ישומים, עדיפות ל- ACCESS ו- MAGIC
- ידע ונסיון ברשתות NOVELL

קלדנית

- חיכרות עם WINDOWS
- הקלדה בעברית ובאנגלית

לטלפון: 03-6470033

רשות הנמלים והרכבות

משרד ראשי

מכרזים

הודעה על משרה פנויה
ממונה על נושאים הנדסיים
מכרז חיצוני מס' 3

היחידה: *חטיבת הנדסה–אגף נכסי מקרקעין*
מקום העבודה: *משרד ראשי - תל-אביב*
הדרגה: *10+ - 12 / 1-ג' אקדמאים/בכירים*

דרישות המשרה:
1. *מהנדס אזרחי ו/או אדריכל רשום בפנקסי אגודת האינג'נרים והארכיטקטים בישראל ו/או גיאוגרף בעל תואר אקדמי בתכנון עיר ואיזור.*
2. *נסיון מוכח של 5 שנים לפחות בעבודה מעשית [...] מקרקעין ודיני תכנון ובניה ועבודה [...] רשויות מקומיות, עם מוסדות תכנון ומוס[...] ממשלה שונים.*
3. *ידיעת השפות עברית ואנגלית.*
4. *כושר הבעה בכתב ובע"פ.*
5. *כושר קיום מגע נאות עם מוסדות וקהל.*
6. *כושר ניהול מו"מ.*

המעונינים בתיאור התפקיד, קבלה ומילוי טפסי בקשה (מועמדות) למשרות הנ"ל, מתבקשים לפנות בלווית תעודת זהות, צילומי תעודות לימודים, לרשות הנמלים והרכבות דרך פ"ת 74 קומה 6 ת"א, או במשרדי כ"א בנמלים.
הבקשות צריכות להגיע לא יאוחר מיום 6.4.1995

לבנק ישראל

ליחידת המחקר
במחלקת הפיקוח על הבנקים בירושלים

דרוש/ה

כלכלן/נית

תאור התפקיד:
1. עריכת סקירות תקופתיות ועבודות שוטפות בנושאים הקשורים לבנקאות.
2. כתיבת עבודות מחקר בנושאים הקשורים לבנקאות.

הכישורים הדרושים:
1. תואר מוסמך במינהל עסקים או בכלכלה – עדיפות תנתן להתמחות בבנקאות. מועמדים שאינם בעלי תואר מוסמך במקצועות הנ"ל לא ייענו.
2. שליטה מלאה בעברית ובאנגלית.
3. הכרת שווקי הכספים וההון ומערכת הבנקאות בישראל.

העסקה תהיה על-פי חוזה מיוחד.

המעוניינים/ות יפנו בצרוף קורות חיים בכתב אל היחידה לגיוס כוח אדם בבנק ישראל בירושלים, קרית בן-גוריון, ת"ד 780, מיקוד 91007, עד יום 13.4.95

דרוש/ה

טכנאי/ת־הנדסאי/ת

לטלוויזיה הישראלית בירושלים

לעבודה בירושלים דרושים טכנאי/ת הנדסאי/ת בתחומים הבאים:

א. חשמל
ב. אלקטרוניקה,
ג. טכנאי/ת שידור במקצועות וידיאו, קול ותאורה
ד. טכנאי/ת מכניקה

מועמדים אחרי שירות צבאי, בעלי השכלה טכנית מתאימה, רצוי ניסיון בעבודת אולפן, הרשומים במנקס ההנדסאים והטכנאים, יפנו בצירוף קורות חיים ותעודות על השכלה וניסיון לת"ד 7139, בירושלים, עבור שירותי הנדסה בטלוויזיה.

רק מועמדים מתאימים ייענו. המועד האחרון להגשת הבקשות: 12.4.95

דרושה

עם נסיון קהילתי

טל' בבוקר: 07-874219
טל' בערב: 07-874212, ציפה

לחברת בניה ברמת"ש דרושים:
1. מזכיר/ה "10"
2. מנהל/ת עבודה

לניהול משרד ולפיקוח
ניסיון קודם הכרחי.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 2027 הרצליה פיתוח.

תרבות מעריב

שער: יעל תורן עפ"י צילום של רלי אברהמי

רונית מטלון

ראיון בלעדי לרגל פרסום ספרה הראשון, סאגה על משפחה יהודית ממצרים. אבנר ברנהיימר

אוסקר

ראיונות מיוחדים עם שני זוכי האוסקר הטריים, ג'סיקה לאנג ומרטין לנדאו. ג'ודי סולומון, הוליווד

בדעה | צלולה

אסף ציפור מאוד התאכזב מלוק בסון ו"ליאון" שלו. דורית רביניאן קצת פחות ■ גיא אסיף התלהב מהתקליט של אחד פישוף והפה והטלפיים ■ אמיר רותם מתרגז על יחס הטלוויזיה למשחקי האן.בי.איי ■ רון מיברג בעד ונגד סמים קלים ■ מאיר ויזלטיר מסיק מסקנות משבוע השירה ■ דוד אבידן משתעשע בחידושי האקדמיה העברית ללשון

החל ממוצ"ש

חינם

קנה 2 כריות מכל סוג וקבל כרית שלישית מאותו סוג - חינם!

החל מ-

כרית במילוי נוצות אווז 39 ש"ח

שמיכות חורף 10 תשלומים

30% הנחה ו-10 תשלומים

לדוגמא: שמיכת פריד פלוס נוצות, יחיד

רק 10X 24.16 ש"ח

החלף ישן בחדש

(רק שמיכות במילוי טבעי)

50% הנחה

מזומן בלבד

מבצע הכרות שמיכות אביב 40% הנחה

השמיכה המושלמת לעונת המעבר, במילוי פוך טבעי.

שמיכות פריד אקסלוסיב TOG4

רק 237 ש"ח במקום 395 ש"ח

מכירת ענק!

פטנט עולמי! חדש!

מגן מזרון ומגן כר - שומר מכתמים ורטיבות

חינם!

ציפית על כל קניה

כרית פריד אקסקלוסיב

השלישית חינם

כרית השינה הנוחה בעולם

עם השכבה הבריאותית, במילוי פוך טבעי

149 ש"ח

סט מצעים חינם!

קנה סט מצעים מדגמי חורף 94' 100% כותנה וקבל חינם סט מצעים*

(*50 כותנה/50 סינטטי)

פריד סנטר

היצרן הגדול בישראל לשמיכות וכריות שינה

*פתח תקוה אלכסנדר ינאי 3, א.ת. סגולה	*בני-ברק השומר 74, קומה ג'	*ראשל"צ לישנסקי 17 פינת סחרוב, א.ת. חדש	ירושלים רח' שטנר 3, א.ת. גבעת שאול (א-ה: 9:00-18:00)	*ירושלים מרכז כלל החדש, אגריפס 42, מעל חבנק הבינ"ל	*חיפה בית דירן, שד' ההסתדרות 49,ק"ג, בסמוך לק.לב-המפרץ.	הזמנות טלפוניות מרכז: 03-9344280 חיפה והצפון: 04-414669	שעות הפתיחה: א'-ה' 9:00-20:00 ו' 9:00-13:00 פתוח במוצ"ש 20:30-22:30

עלייה ראשונה

רשימת אירועים חיוניים לשבעת הימים הקרובים

אבנר ברנהיימר

באופן כללי

מי אמר שטלוויזיה זה בהכרח תשיפה. הנה, ב־9 באפריל תעלה חברת רשת לאוויר את "משמר המפרץ", סדרה אמריקאית מלאה ברוח ים, מצילים בלי שערות על הגב, כוויות שיזוף וזימה. "משמר המפרץ" תהיה כנראה להיט, שיביא סוף־סוף רייטינג למשבצת שבין שבע לשמונה בערב, משבצת שעד היום לא מצאו לה בערוץ 2 פתרון רייטינגי ראוי.

"משמר המפרץ" תזיז את "מי הבוס" לשש וחצי בערב, ותגרש מהמסך שלוש תוכניות אחרות.

את "סטייל", התוכנית חסרת הסטייל שבאמת לא הוסיפה נחת לאיש. את "סטוץ", מפגע הפורנו לצעירים בחסות אקי אבני, שהצי־בה שיאים בהצגת בני נוער כשקי־ות הורמונים חסרות בינה. ואת "פשוט נהדרת", הסיטקום האנגלי המצחיק ביותר בעולם.

את הטור הצר שלנו, אנחנו מנצלים השבוע, אם כן, כדי לייבב בקול גדול על הכורח להיפרד מנ־שות החברה הגבוהה ארינה ופטסי. שתי הנשים האלה, עם הנוירוזות, התחפושות המטורפות, השיעולים מסיגריות על הבוקר, השמפניה, הסמים והזיונים, שהתגלגלו בטעות לשבע בערב, לא קיבלו אצלנו את הכבוד הראוי. אפילו כדי להשיג תמונה טובה שלהן, היינו צריכים להתאמץ מאוד. ארינה, רק כדי לה־תחלק איתכם באחת החוכמות שלה, היא זו ששאלה את בתה המ־רובעת: "מה זה המכנסיים המכוע־רים שאת לובשת?"

כשקיבלה את התשובה: "אלה הבנטון שקנית לי", היא לא התב־לבלה וענתה: "אז למה זה נראה עלייך ככה? למה זה מגיע לי שהמ־כנסיים האלה שנראים כל כך טוב בפרסומות ועל כל מי שלובש או־תם, נראים רק עלייך כמו סמרטוט מהשוק".

אז ארינה ופטסי הולכות, ולא יהיה אפילו מי שישב עליהן שבעה. חוץ מאיתנו, כמובן.

תרבות מעריב

עורך: גל אוחובסקי
סגנית עורך: תמר גלבץ
עריכה: גיא אסיף
עיצוב: אורנה אושרי ודלית רוסו
© כל הזכויות שמורות ל"מעריב"

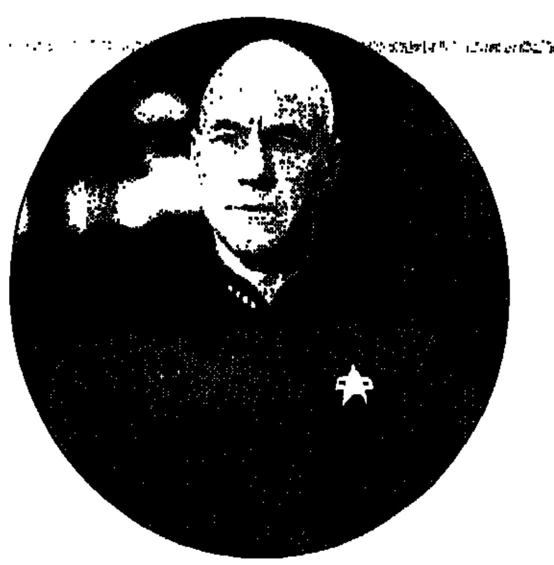

קפטן פיקארד, היזהר

"מסע בין כוכבים – דורות". סרט

את הסרט הזה גומרת האנטרפרייז עם הלשון בחוץ, ומציתה בכך זיק של תקווה לעתיד טוב יותר, בלעדיה. לא נעים להגיד, אבל הגיע הזמן לשלוח את בהמת המסע הוותיקה לרעות בנקסוס, גן העדן הבינגלאקטי של האימפריה, שם היא תוכל לדמיין את עצמה נחוצה לנצח־נצחים. אפילו סד־רת "אסקימו לימון" נשלחה מתישהו לישימון הקרה. אז נכון שהאנטרפרייז היא ספינה רבת־און שיש לה ג'אנקיז היסטרי־ים, אבל עוד משיכה אחת בעטינים, נדמה לי, והיא תנקום. ב"מסע בין כוכבים – דורות" מגיעים שני הקפטנים המיתו־לוגיים, קירק (וויליאם שטנר) ופיקארד (פטריק סטיוארט) לאותו נקסוס, ומתגלים כמי שחלומם הרטוב הוא בית בכפר, שבעה גמדים מנומסים וסוס. כשהם חוברים יחד כדי להילחם בד"ר סוראן (מלקולם מקדואל) ולהציל את הגלקסיה, הם נראים כמו שלושה זקנים מבית גיל הזהב שהתחפשו לפאוור ריינג'רס. לא נעים.

"הטרובדור" מאת ורדי, עם הפילהרמונית הישראלית, מראשון, ברחבי הארץ

זו אולי לא האופרה הבשלה ביותר של ורדי, אומר המנצח מיכאל אייזנשטדט על "הטרובדור", אבל מבחינת הקשר המוסיקלי זו המוצלחת מכולן; סחף חושים קולי שלא מרפה אותך. עלילת האופרה הזאת היא סבוכה ומפותלת, והיא מתרחשת ממילא לפני שהמסך עולה, כך שבמקרה הזה ביצוע קונצרטנטי הוא יותר־עדיף. התזמורת הפילהרמונית הצליחה לגייס להפקה זו זמרים מצוינים, כשמעל כולם מתנוססת ליובה קורנובסקיה, זמרת סופרן רוסייה שהיה במערב, והתגלתה על ידי הרברט פון קאראיאן, אחד המנצחים הגדולים בכל הזמנים, ממש לפני שמת. קורנובסקיה הופיעה בארץ לפני שנתיים והממה את כולם באריות רוסיות. עכשיו היא שרה את התפקיד הראשי של ליאונורה, שמתאבדת בסוף האופרה כדי להציל את אהובה. לא שזה עוזר. קורנובסקיה תשיר לסירוגין עם מישל קריידר האמריקאית, שגם היא טובה, אבל פחות. מנצח: פנחס שטיינברג.

עם סולנית רוסייה

ההופעה הכי חמה בעיר

הפרודיג'י. הופעה. חמישי, 21:30, סינורמה תל אביב

התקליט השני והאחרון של הפרודיג'י נקרא "Music For The Jilted Generation", שזה אותו דור המוזהה עם מסיבות הרייב עתירות האסיד והפאן. העובדה שהמועצה הבריטית לתרבות תומכת בביקורה של הלהקה בארץ, היא לכן מעניינת. הפרודיג'י מתויקים במגירת הראנס האינטליגנטי, כלומר בוחשים בלא מעט שכל ואינטואיציות טובות גם בסגנונות אחרים. בתחילת הדרך שייכו אותם בטעות לגל הטויי־טאון, ראנס שנשמע כמו שירי ילדים, אבל מהר מאוד הבינו שהם הרבה יותר מזה. ליאם האולט, שהקים את הלהקה, הוא איש ידוע ונחשב בסצינת הראנס, שהוזמן לעשות רמיקסים ללהיטים של להקות כמו ג'יזוס ג'ונס וארט אוף נויז. בשנה שעברה אי אפשר היה לפספס את הלהיט "No Good" באם.טי.וי. ובזמן האחרון את "פויזן", הסינגל והקליפ. הזדמנות חד פעמית לראות הרכב דאנס ראוי על הבמה בזמן אמת.

חוה האהובה

חוה אלברשטיין. תקליט חדש. אן.אם.סי

מפני שאני חושב רק מחשבות חיוביות ככה שאפילו האימו־רטליטי־מבין חברי גאים בי, אעטוף את עצמי בנחמדות כדי לתאר את תקליטה החדש של חוה אלברשטיין. אלברשטיין, מטובות הזמרות שלנו, ובטח מהמרגשות שבהן, לא הוציאה עדיין את התקליט שיטביע את חותמה גם על שנות ה־90. בתקליט החדש היא שנסונרית, טרובדורית, זמרת קאנטרי (ב"עוברים דירה"), זמרת שירי ילדים, אבל היא לא תמיד מצליחה לחזור ולרגש כמו פעם. ובכל זאת, "דרך אחת" למילים של אלברשטיין ולחן של אילן וירצברג הוא שיר שקט, עצוב ויפה. "חוץ לארץ" למילים של חנוך לוין הוא אחד הטקסטים המצחיקים בעולם, על אמא שמשלה את עצמה שבנה חוזר מחו"ל עם איזושהי הפתעה קטנה, אבל הוא חוזר ככישלון: "לא הצלחתי בחוץ לארץ אמא, במזוודה שלי יש לבנים משומשים וכלי רחצה וזהו".

בטהובן והקלישאות

"אהובתי הנצחית". סרט עם גארי אולדמן ואיזבלה רוסליני

גארי אולדמן ואיזבלה רוסליני התאהבו על הסט של הסרט הזה. אולדמן משחק בסרט בתפקיד בטהובן, ורוסליני בתפ־קיד הרוזנת ההונגרייה אנה מארי, שאהבה את בטהובן ותמ־כה בו בשעת מצוקה. עלילת הסרט מתחילה לאחר מותו של בטהובן, כשעוזרו האישי, אנטון שינדלר (ירואן קרביי ההו־לנדי), מוצא מכתב־ירושה בו מוריש בטהובן את כל הונו לאהובתו הנצחית, אך לא מציין את שמה. הסרט עוקב אחר נסיונותיו לאתר את אותה אהובה סודית, שלא אגלה את שמה. אולדמן, שנראה לפרקים כמו דרקולה, מגלם נפלא את דמותו של בטהובן כאיש אקסצנטרי, גאון־מטורף, שרגשותיו הסוערים גורמים לו להתעלל בעצמו ובכל הקרובים לו. הסרט גדוש בפאתוס, ומי שייתן לעצמו להיסחף עם הסיפור המלווה במוסיקה של בטהובן, עשוי להסמיק מיכולתו ליה־נות מסרטים כאלו. ב"ליאון", אגב, משחק אולדמן קצין משטרה חובב בטהובן.

ערוץ 3. בבית חולים, במשרד אמרגנות ומאחורי הקלעים

ערוץ 3 בכבלים. לוח שידורים חדש

השבוע משנה ערוץ 3 את לוח המשדרים שלו בצורה מעוררת עניין, שלא לומר התפעלות. יום שלישי עומד להיות הגדול מכולם עם פרקים חדשים של "נשואים פלוס", "סיינפלד" ו"מרפי בראון". סוף־סוף, אם יותר לי להוסיף. "מלרוז פלייס" הסהרורית חוזרת ליום רביעי, והיא מלאת תככים מ"שושלת": סירבי וג'ייק מתחברים; בילי עובר לעבוד עם אמנדה; ג'יין מתאהבת בסוטה מין; קימברלי וג'יין משתפות פעולה; ומאט, מה באמת עם מאט. יהיו גם שתי קומדיות מצבים מקוריות, "בטי בן בסט" ו"שתוק שואו". נקווה לטוב. "ER" (קיצור של אמרג'נסי רום, כלומר, חדר מיון), סדרת בית החולים המצליחה כל כך, פרי מוחם הקודח של סטיבן ספילברג ומייקל קרייטון, תעלה ביום ראשון. אחריה, באותו יום, עולה הסדרה מעולמם הדרמטי של רופאים ואחיות. המסקרנת "סיפורים מהצד האפל", המבוססת על חוברות קומיקס, שגייסה לשורותיה כוכבים כדמי מור, ג'ו פשי, מלקולם מקדואל ורבים אחרים, וכמאים כוולטר היל ורוברט זמיקס. ארנולד שוורצנגר, מייקל ג'י פוקס וטום הנקס מציגים בסדרה עבודות בימוי ראשונות. בשינויים נוספים, תתעדכנו אצל אחרים.

הנה בא הפסח, ואיתו סדרות הנוסטלגיה האהובות שמעלות תקליטים ישנים על דיסקים. פונוקול כבר הביאו שני אריק איינשטיין, עפרה חזה, אילנה רובינא, אושיק לוי ותקליט ישן של העופרים. הליקון יביאו

את "גבירתי הנאווה" עם ריטה, וגם מופע של הפילהרמונית עם זמרים ידועים (כולל ריטה). חוץ מזה יחזור אלבום הבכורה של דני בסן, ההצגה "סאלח שבתי" ושני אוספים. אן.אם.סי עם התפוז מצינים רשימה גדושה ומגוונת. "אבק של כוכבים" של חוה אלברשטיין, שני דיוויד ברוזה שטרם שזפו דיסק, את "ילדותי השנייה" של מתי כספי כולל השיר "קינאה" שלא נכלל בשעתו בתקליט, ונגנו, וגם את "ארץ טרופית משגעת". עוד באן.אם.סי: זאב טנא אחר, שלמה ידוב ישן, אוסף של רוחמה ויוסי בנאי אחד. גם הד ארצי יוציאו יוסי בנאי חדש

ולצידו אוסף מרגש של עדנה גורן (כולל "הוא יהיה לי בעל" מ"שני קוני למל"). לראשונה בדיסק גם אריך הגנן החר פעמי של ששי קשת כולל "ותבוא עליכם הברכה". עיקר הארסנל של הד ארצי הוא הפעם דווקא בתחום האוספים, וביניהם אוסף גירסאות כיסוי בשם "בוקר של קטיפה" כולל "לי ולך" של טנגו שכבר שורץ ברדיו. אוסף של שירי זמרות, ואוסף שירי אהבה כואבים. אי.

רונית מטלון. במשפחה היה לנו קוד חוק של הרסנות, היסטוריה של פשיטות רגל, פנטזיות שמתרסקות • צילום: רלי אברהמי

הדרך אל הזכרונות עוברת בקמרון

רונית מטלון מפרסמת השבוע את הרומן הראשון שלה, "זה עם הפנים אלינו". סיפור חצי אוטוביוגרפי על תולדות משפחתה שעלתה ממצרים. חלק גדול מהסיפור מתרחש בקמרון, לשם נסעה בגיל 19 כדי לבקר אצל דוד שלה שבחר שלא לעלות לארץ. בשיחה עם אבנר ברנהיימר היא מספרת על עצמה, על משפחתה וגם מבקרת את יהודית קציר, פול אוסטר והסרט "סיפור שמתחיל בלוויה של נחש" שנעשה על פי סיפור קצר שלה

א ב נ ר   ב ר נ ה י י מ ר

16 תצלומים מלווים את הרומן הראשון של רונית מטלון, "זה עם הפנים אלינו" (ספריה לעם, עם עובד). מדובר בתצלומים רגילים, סנאפ־שוטס, כאלה שיש לכל אחד באלבום המשפחתי. לא תצלומים מקצועיים. באמצעות התצלומים, זכרונות ובעזרת סיפורים ששומעת הגיבורה של מטלון, אסתר, היא מגוללת בספר סיפור של משפחה יהודית ענפה.

הסיפור מתחיל בביקורה של אסתר בקמרון אצל הדוד סיקוראל. הדוד, שלא עלה ממצרים לישראל כשאר בני המשפחה, נדד באפריקה עד שהשתקע סופית (אם לא תהיה איזו הפיכה שתנשל אותו מכל נכסיו) בעיר דואלה בקמרון, שם הפך לאיש עשיר בעל ספינות ואחוזה עם משרתים. בדואלה נחשפת אסתר למשפחתה הישנה־חדשה, לדמויות המקיפות אותה, למשרתים השחורים, למתח הקיים בין השחורים ללבנים, לפוליטיקה שבין כובש ונכבש, לארוטיקה של המקום, לאחרות שלו ולזרות שלה בתוך עצמה.

סיפורה של אסתר נע קדימה ואחורה בזמן, בין מצרים, ישראל וקמרון. היא מספרת בהרבה הומור שאינו נטול ביקורת על סבה וסבתה, הוריה, אחיהם וחבריהם במצרים הקולוניאלית. היא מתארת אותם כבני הלבאנט שנורא רוצים להיות חלק מהמערב, אבל נשארו תקועים באמצע. היא מספרת על אביה שבחר באופציה הציונית, והתרסק. על אהבתה הגדולה לסבתה העיוורת שגידלה אותה, על יצר ההישרדות של אמה ושל נשות המשפחה בכלל, על האוכל והצבעים ומוסיפה סיפורים קטנים שרצים במשפחה. כך היא טווה את ההיסטוריה של המשפחה, את המיתוסים שלה, ובעיקר מנסה אסתר לברר היכן היא נמצאת בכל הסיפור הזה. מה כל זה אומר עליה. וזה אומר עליה כמובן הכל, ולא כלום.

"זה עם הפנים אלינו" הוא אחד הספרים המקוריים המרתקים ביותר שקראתי לאחרונה. יש בו את השילוב הנפלא הזה של אהבה גדולה לעולם, לאנשים, לחיים, ויחד עם זה יאוש גדול והכרה בחוסר היכולת להכניס בכל אלו היגיון וסדר. יש בספר הכרה בנכות הזאת, שלא מאפשרת לך למצוא בעצמך מקום שקט, מוכר, בטוח. כי אם אתה באמת קשוב לכל הקולות המדברים בתוכך, לכל הסיפורים מהם אתה בנוי, לכל הסתירות, אז הסיכוי שתצליח לבנות לעצמך זהות אחת מגובשת ואמיתית, את עיר המקלט שלך, הוא אפסי.

הספר מרתק גם בגלל המשחק האינטלקטואלי שהוא משחק עם הקורא. התצלומים שמטלון פיזרה בפתחם של פרקים רבים בספר, חלקם אותנטיים וחלקם לא (את זה הקורא לא יודע עד שהעיתונאי לא מספר לו), אמורים לעזור כביכול לקורא להתמצא. הנה, זה הדוד, זאת הדודה, זה אבא, זאת אמא. פה הדוד בעבודה, שם אמא נשענת על שיח, פה בן הדוד רוצה לברוח וכו'. התצלומים כאילו מגבילים את המספרת שמתארת ומפרשת אותם, ומספרת בעזרתם סיפורים, שכן הקורא יכול לבדוק אותה כל הזמן. ולא רק זה. הוא יכול להתווכח איתה, הוא יכול לא להסכים לפרשנות. שכן חומר הגלם נמצא לפניו, כמו שהוא לפניה, והוא יכול לבנות ממנו סיפור אחר לגמרי. סיפור שיהיה נכון ולא נכון באותה מידה. מטלון מודעת לכך, כמובן.

"בדיוק בגלל זה השארתי את התצלומים בספר", היא אומרת. "יהושע קנז אמר לי שאולי כשאני אסיים את הספר אני אגלה שהתצלומים היו רק פיגומים, אבל בכל שהתקדמתי הבנתי שהם חלק מהטקסט. ידעתי שאני רוצה שהם יישארו לקורא כדי שיוכל לבדוק אותי. שיהיה דיאלוג בין מה שאני רואה למה שהוא רואה. שיהיה ויכוח. אני רוצה שהריון יישאר ולא יטושטש. זה גם נכון לעשות מפני שגם מה שמוצג כעובדה בספר לא תמיד מרויק. במהלך הראייה של התצלומים קרו לי גם דברים מוזרים".

– למשל?

"יש תצלום משפחתי מ־54' על המזח בנמל חיפה. בספר אני מתארת את היד של אבא שלי בצורה מסוימת. איך הוא מצליח לחבק איתה שני אנשים; את הדודה מרסל ואת הדוד אנרי. אבל אחרי שכתבתי את זה גיליתי שזו לא היד שלו בתמונה, אלא של הדודה, ושהוא לא יכול היה להקיף שני אנשים. בכל זאת השארתי את זה בתוך הטקסט. השארתי את הטעות, כי רציתי שאבא שלי יקיף את שני האנשים. ויש דברים כאלו לכל אורך הטקסט".

הרעיון לצרף תצלומים לסיפור שלה התגלגל בראשה של מטלון הרבה שנים. את גלגוליו אפשר למצוא בסיפור "תצלום", שחותם את ספרה הראשון, "זרים בבית" (הספריה החדשה), ובסיפור "סנט ג'ון דה דיוויין", שמה של קתדרלה בשדירות אמסטרדם בניו יורק, שבו אב ובת מחפשים את אחותו החומלסית של האבא בעזרת תצלום.

"תמיד היתה לי תחושה", אומרת מטלון, "שרומן זה לא שטאנץ, אלא שאני צריכה למצוא את הדרך שלי לראות מה זה רומן. אחרי 'סנט ג'ון' הבנתי שאי אפשר לכתוב יותר רומן כאילו היסטורי על אברהם שהוליד את יצחק שהוליד את יעקב. כי אני בת הזמן שלי, ואני רואה את הכל שבור ומפורק. הייצוג של ההיסטוריה שלי זה סיפורים, מייסעס ותצלומים".

– ביקשת מהמשפחה שלך רשות להשתמש בתצלומים, בסך הכל את די חושפת אותם?

"בוודאי שביקשתי, ולא היתה עם זה שום בעיה. לא שיש להם מושג מה עשיתי איתם. אבל זו לא אוטוביוגרפיה, ואין מיתאם בין התצלום לבין מה שכתוב בטקסט. הגבולות היטשטשו. אין לי הרגשה שהיפללתי מישהו בספר. אין בו הגמבה, מלשינות ורכילות. היחס שלי לדמויות הוא מלא אהבה. גם טינה ושנאה, אבל הרבה אהבה. אני מדברת ממקום נקי מבחינה רגשית. לא גנבתי כלום".

"אני לא מעריכה אותה (את יהודית קציר). זו סופרת שהולכת על המובן מאליו. מתחנפ[illegible]תחנחנת. זה עשו[illegible]ל זה לא מספיק. לפ[illegible] אתה דווקא רוצה שמישהו יגמגם, ימעד. זה מעניין יותר שמישהו מסתכן. אצלה אין אלמנט של הסתכנות"

רונית מטלון זכתה השנה בפרס ראש הממשלה, מה שמאפשר לה לעבוד בשקט בסטודיו הקטן שלה, חדרון משופץ במרכז תל אביב. מטלון נשואה לפסיכולוג עמנואל ברמן, ויש לה שני ילדים. אחד מנישואיה הקודמים למשורר עוזי בהר. היא נולדה ב־59' בגני תקוה כבת זקונים. אחיה ואחותה מבוגרים ממנה בהרבה שנים, ומטלון מגדירה את הלידה שלה כ"תאונה". ההריון לא היה מתוכנן. מטלון גדלה בעוני. אמה עבדה כל הזמן. אביה אף פעם לא היה בבית. המשפחה די התפרקה. היחידה שהיתה שם בשבילה תמיד היתה הסבתא, שלא ראתה. העיוורון הוא משהו שמטלון לא מפסיקה להתעסק בו. אובססיה שלה. זה כמובן נכנס גם לסיפורים. אסתר, ברומן החדש, מתארת לסבתה העיוורת את התמונות.

"מהר מאוד גם גיליתי שהיתה קנוניה בין אמא שלי לבין הדודה שלי לחתן אותי עם[illegible]געתי, הבנתי ש[illegible]שלי הופצו בדואלה, [illegible]ה הם גרים, ככלה המי[illegible]ת שלו, אבל העניין נפל. באיזשהו אופן נשאר בי חלק מהבחורה הזאת ששולחים אותה להתחתן טוב"

– זה נשמע לי נורא כבד לגדול עם סבתא, ועוד עיוורת?

"היא אהבה אותי כמו שלא אהבה אף אחד מהילדים שלה, והיא תלתה בי הרבה מאוד תקוות. זה נותן לך כוח בלתי רגיל כשאתה יודע שלא חשוב מה יהיו הבגידות הכי חשוכים שתיפול אליהם, עדיין יישאר מישהו שכל כך אוהב אותך. סבתא שלי היתה מספרת סיפורים נהדרת. היא היתה מקריבה הכל למען סיפור טוב. כטח את האמת. זה החינוך הספרותי הכי גדול שקיבלתי. היא שמה לב לפרטים ויחד עם זה היה לה רוחב יריעה, שתיקות, רמיזות. היה לה כבוד לדמיון של השומע. היא גם היתה אשה יהירה מאוד, יפה, קשה לילדים שלה. רק אני הייתי אצלה מלכת העולם. אבל היא גם שיגעה לי את השכל. בגיל חמש היא סיפרה לי סיפורים טעונים על גברים ונשים, וזה היה קצת מפחיד. מעל לכוחותיו של ילד".

– מהספרים שלך עולה תחושה חזקה של חוסר שקט, אי־יציבות וזרות.

"תמיד הרגשתי רק שייכות חלקית. במשפחה היה לנו קוד חוק של הרסנות. היסטוריה של פשיטות רגל, פנטזיות שמת־

המשך בעמ' 18 ◄

אוסקר 1

משימה אפשרית ביותר

אף אחד לא הופתע כשמרטין לנדאו גרף השבוע את פרס האוסקר לשחקן משנה על הופעתו בסרט "אד וּוד". לנדאו מגלם בסרט (שיגיע בקרוב גם לארץ) את דמותו של שחקן סרטי האימה הנודע בלה לוגוזי. בראיון שהתקיים לאחרונה, סיפר לנדאו לג'ודי סולומון על הסרט וגם על דרכו הארוכה, שכללה בין היתר את התפקיד הזכור לטוב בסדרה "משימה בלתי אפשרית"

ג'ודי סולומון, הוליווד

זאת לא היתה הפתעה גדולה, כשמרטין לנדאו נקרא השבוע לבמה כדי לקבל אוסקר לשחקן משנה על תפקידו בסרט "אד ווד" שיגיע בעוד חודש לארץ. הסרט, המתעד את חייו של מי שנחשב לבמאי הגרוע ביותר של כל הזמנים, זכה בארצות הברית להערכה. והתפקיד של לנדאו, המגלם את דמותו של השחקן המיתולוגי בלה לוגוזי, בלט לעין כל צופה כמה שקרוי "תפקיד שראוי לאוסקר". זו היתה הפעם השלישית שלנדאו מועמד לפרס הזה. בעבר היה מועמד על הופעותיו ב"טאקר" וב"פשעים ועבירות קלות", והפעם היה ברור שהפסלון בכיסו. זאת למרות תחרות קשה מצידו של סמואל ל. ג'קסון המבריק ב"ספרות זולה".

בארץ זוכרים את לנדאו (מי שזוכר) בעיקר כשחקן הראשי ב"משימה בלתי אפשרית", אבל לנדאו עשה מאז דרך ארוכה והפך עם זיקנתו לשחקן אופי ראוי ומוערך. פגשתי אותו בהוליווד, זמן קצר לפני טקס האוסקר.

– אומרים שהפעם בטוח תזכה באוסקר.

"אני כמובן מאוד אשמח. זה נעים לקבל פרסים. אני לא רוצה לדבר על זה לפני, אבל התשובה לשאלה הדי ברורה".

– התפרסמת בעיקר ב"משימה בלתי אפשרית". מה יצא לך מזה, מלבד כסף ותוכנית שבועית?

"מה שאהבתי בזה היה העובדה שבחרתי בזה. הציעו לי את את הדמות של ספוק ב'מסע בין כוכבים', אבל סירבתי לה משום שהיא היתה אנטיתזה לכל מה שרציתי לעשות כשחקן. ידעתי שאם התוכנית תצליח, אני אהיה דמות פופולרית מאוד, אך זה היה מסרס אותי. דמות חסרת רגשות שיודעת הכל, זה היה מרשים מאוד בשנות ה־60, אבל אותי זה היה מוציא מדעתי. ב'משימה בלתי אפשרית', הדמות נכתבה כאילו במיוחד בשבילי כבר מהתסריט הראשון. נהניתי מאוד לעשות את זה. כשעזבתי את התוכנית היה לי קצת קשה לקבל תפקידים קולנועיים, בגלל התהום שהיתה פעורה בין הטלוויזיה לקולנוע באותה תקופה. לשמחתי, זה לא קיים יותר. למעשה, כמה מכוכבי הקולנוע הגדולים ביותר שלנו היום באים מהטלוויזיה. באותם ימים היו רק מעטים שיכולים היו לבצע את המעבר. סטיב מקווין וקלינט איסטווד, או ג'יימס גארנר הגיע מ'מאבריק' ואז הלך לגלם את הגיבור הרומנטי לצידה של דוריס דיי בקומדיות האלה ביוניברסל. אבל לא הרבה שחקנים הצליחו לבצע את המעבר הזה, ומצאתי את עצמי קורבן של אותו עניין".

– ומה קרה אצלך?

"במשך ארבע שנים גרתי בלונדון, וכאשר חזרתי השתנה מערך המנהלים באולפנים ולא הצלחתי אפילו להיכנס לחדר. הסוכן שלי היה שולח לי תסריט, הרגשתי שזה תפקיד נהדר בשבילי, אבל המנהל לא הסכים אפילו לראות אותי. הוא פשוט אמר שהוא מכיר אותי. אבל הוא לא הכיר אותי. אחד הדברים שהיה תמיד ברכה ומעמסה בשבילי באותו זמן, היה קו המתאר שלי שאינו מובהק כמו של אנשים אחרים. ג'ו פשי לדוגמה, גם אם מחליפים לו תספורת, עדיין ברור לגמרי מיהו. זה נכון גם לגבי דני איילו או אפילו הריסון פורד. אבל במקרה שלי, אי אפשר לדעת מה בדיוק יתקבל בסוף הדרך. לכן, רק במאים מסוג מסוים יכולים להעסיק אותי. במאים שהם מאוד בטוחים בעצמם, כי אני לא החלום של כל מלהק. אם מסתכלים על חמשת הדברים האחרונים שעשיתי, מלהק היית בוחר בחמישה שחקנים שונים. אחרי הכל, לבמאי יש מבחר גדול בהתחשב בעובדה שבגילדת השחקנים בהוליווד חברים כבר 90 אלף שחקנים".

– אז אתה בר מזל.

"כנראה שכן. שאלתי את טים ברטון, הבמאי, איך הוא הגיע אלי. הוא אמר שהוא ידע שאף אחד אחר לא יוכל לעשות את זה, ואמר: 'היו לך עליות, היו לך ירידות. היית בראש הערימה ובתחתיתה. עשית סרטים עם כמה מהבמאים הטובים ביותר, כמו היצ'קוק, ג'ו מנקוויץ, ג'ורג' סטיבנס, וכמה מהסרטים הטובים ביותר שנעשו אי פעם; עשית גם כמה מהסרטים הגרועים ביותר אי פעם, אצל כמה מהבמאים הגרועים ביותר, ועבדת קשה בכולם. יש בך חוזק ונוכחות כמו של בלה לוגוזי. עשית מבטאים, לא הונגרי אבל אחרים, והתאפרת ולא הוטרדת מזה. יש שחקנים שמאוד לא אוהבים את זה'".

– כשאתה מסתכל אחורה על הקריירה שלך, מה אתה חושב לעצמך?

"שהיה לי הרבה מזל שלא הייתי צריך אף פעם לעשות שום דבר אחר, מלבד להיות שחקן. הצלחתי להשתכר כשחקן, ואני מכיר הרבה שחקנים שאצלם זה לא היה כך. אני זוכר גם תקופות קשות מאוד, הרבה שנים שבהן גילמתי דמויות מטופשות בסרטים חסרי משמעות, ובסוף היום הייתי אחד מבני המזל משום שהרווחתי את מחייתי כשחקן ועבדתי ולא היו לי טענות, מלבד התסכול על זה שלא התייחסו אלי ברצינות. הייתי מתוסכל מזה שלפעמים פשוט השליכו אותי הצידה. אני יודע שאני לא היחיד שהיה במצב הזה. יש הרבה שחקנים נהדרים שלא עוברים וצריכים לעבור, והרבה שכן עוברים אבל לא צריכים לעבור – ככה זה בחיים".

– איך החזקת מעמד מבחינה רגשית בתקופות הקשות?

"מעולם לא חשבתי לוותר. זה היה קשה, כי אני מרגיש הכי טוב כשאני משחק, וככל שהתפקיד מסובך יותר אני משחק טוב יותר. לשכב בשמש זה לא האידיאל שלי. אני יכול לעשות את זה במשך שבוע, ואז אני מתחיל [illegible] חסר מנוחה. כשאני עובד אני מרגיש שאני בתנופה. [illegible] תם ימים קשים הייתי פחות נחמד. אבל האמנתי [illegible] הזדמנות נוספת והרגשתי שאני אחד הטובים. כשאני [illegible] תפקיד טוב עם הרבה דברים, אצליח לעשות פריצה. [illegible] זה קרה עם 'טאקר'. הרגשתי את זה כבר כשקראתי [illegible] התסריט. לא חשבתי שההמשך יהיה כל כך מוצלח, [illegible] ידעתי שזה יעזור לי. אנשים שכחו אותי, לא ראו אותי [illegible] היה להם אכפת ממני. זה היה קשה מאוד. התפקיד [illegible] עזר להם להיזכר".

– מה הפחיד אותך באותן תקופות קשות?

"שלא אקבל הזדמנות. אני מרגיש די בטוח [illegible] שאני עושה, ולכן ההתמודדות לא מפחידה אותי. [illegible] מהמחשבה שלא אקבל הזדמנות נוספת. אבל כשקיבלתי את התפקיד, זה שינה הכל. עכשיו ההצעות מגיעות, [illegible] וק גמרתי לעשות סרט עם אל פאצ'ינו, 'סיטי הול', [illegible] מויז של הרולד בקר ולפי תסריט של בו גולדמן. [illegible] ויקט הבא בדרך – גירסה חדשה ל'פינוקיו'".

– איך ניגשת לדמותו של בלה לוגוזי?

"כשקראתי את התפקיד נתקלתי במוקשים [illegible] ידעתי מאיפה להתחיל. כשהייתי ילד קטן, [illegible] הפחיד אותי. היום הוא ודאי מוכר יותר מאשר [illegible] שנה, בזכות הכבלים וקלטות הווידיאו. התחלתי [illegible] האיפור, שאם היה נכשל הייתי מוותר על התפקיד. [illegible] בייקר, אמן האיפור, התחיל את הבדיקה, הרגשתי [illegible] יוצאים למסע שסופו לא ידוע והתרגשתי מאוד. [illegible] כלל, ככל שאתה לובש פחות כך עדיף. במקרה הזה [illegible] הזו היתה קצת בעייתית, משום שהיה צורך להגיע [illegible] אבל כשטים ברטון ואני ראינו את התוצאה, [illegible] יצליח. אחר כך ראיתי את הסרטים של בלה לוגוזי, מ'דרקולה' ועד לסרט האחרון שלו שנעשה על ידי אד [illegible]

"צפיתי בערך ב־30 סרטים וראיתי שישה [illegible] שצולמו איתו. ראיון אחד נעשה בדיוק אחרי [illegible] 'דרקולה', בתחילת שנות ה־30. הוא התקיים [illegible] לוגוזי לבש בגדים לבנים ודיבר בצורה מאוד רומנטית [illegible] עברו, על העבודה שלו בתיאטרון ההונגרי [illegible] הקריירה שלו בהוליווד. ראיון אחר התקיים [illegible] בשנות ה־40, בדרך חזרה מלונדון. שם הכובע שלו [illegible] נטוי בזווית מוזרה והוא החזיק במקל הליכה ועישן [illegible] קובני גדול.

"ראיתי גם ראיון שנתן כששוחרר ממוסד [illegible] בסוף ימיו. הראיון התקיים מחוץ לבית החולים, [illegible] דיבר על אשתו שעזבה אותו באותו זמן, על ההתמכרות שלו למורפיום ולאלכוהול ועל סרט חדש שעמד [illegible] עם אד ווד. הוא היה מאוד אופטימי. הדברים האלה [illegible] למלא אותי והפכתי להיות מעריץ מספר אחת שלו. [illegible] תי להעריץ את האיש הזה, שבסרטים האיומים ביותר [illegible] היה מרהים והביא את האנרגיה שלו, את הנוכחות שלו [illegible] המחוייבות לחומר הנורא הזה. אבל הוא עשה את [illegible] הרבה כבוד.

"הוא היה במצב בריאותי גרוע, בגלל ההתמכרות [illegible] כוהול ובגלל השימוש במורפיום לשיכוך כאבי [illegible] שלו בעקבות פציעה במלחמת העולם הראשונה, [illegible] בצבא. רציתי שהסרט הזה יהיה כמו מכתב אהבה [illegible] ובשעה שצפיתי בו הבנתי יותר ויותר את ההבדלים [illegible] לביני".

– מה למשל?

"הידיים שלו רכות יותר משלי. הוא השתמש בידיו [illegible] לעתים רחוקות ולשם הרגשה. ההליכה שלו שונה, [illegible] הוא היה מאוד עצור, השתמש באוצר מילים קטן [illegible] התרגשות בדיבור. זה ההפך ממני. אבל בכל זאת, [illegible] מאוד קל להיכנס לדמות שלו".

– לפני שקיבלת את התפקיד הזה, עד כמה [illegible] סרטיו של אד וּוד?

"הכרתי אותם, אבל ראיתי אותם שוב והוקסמתי [illegible] עובדה שהם נעשו. אלה סרטים של ייאמנו, [illegible] גרועים אבל אי אפשר להפסיק לצפות בהם. [illegible] מחדש תהיתי איך הסרט בכלל נעשה, מי השחקנים [illegible] שהיו כל כך איומים ומה לוגוזי עשה במרכזו [illegible] מה שמצחיק בהם זה הסגנון. אני חושב שזה היה [illegible] הדברים שסיפקו השראה לטים ברטון".

– אד ווד אהב קולנוע ולמרות שהיה כל כך [illegible] במשך 20 שנה הוא לא עשה סרט טוב אחד. מה [illegible] לכך לדעתך?

"ראשית, לא היה לו כסף. הסרט הארוך ביותר [illegible] נעשה במשך חמישה ימים. סרט ממוצע צולם במשך [illegible] עה ימים. העובדה שהיה יכול לגמור סרט בארבעה [illegible] ושיהיה בו איזה רצף הגיוני מפתיעה. אתה מסתכל [illegible] "Bride of the Monster", שיש לו פחות או יותר [illegible] אמצע וסוף, שזה הסרט שאני עושה את הסצינה [illegible] צולם במשך ארבעה ימים עם תקציב של 70 אלף [illegible] בערך. בשנות ה־50 סרטים לא עלו 30 מיליון [illegible] התקציב הממוצע היה 500 אלף דולר. הוא מעולם לא [illegible] שום דבר פעמיים, כי לא היה סרט צילום, הוא [illegible] בקצוות של סרטים".

– לאחרונה יצאו כמה סרטי אימה עם שחקנים נהדרים כמו רוברט דה נירו, טום קרוז וקנת' בראנה. [illegible] הרגשתך לגבי המשיכה של שחקנים לסוג [illegible] תפקיד?

"זה מעניין אותנו משום שלכולנו יש צדדים [illegible] מאפשר להתחבר לצד הזה. בערפדים יש [illegible] מאוד, ואנשים אוהבים לחוות ריגושים דרך מישהו אחר. [illegible]

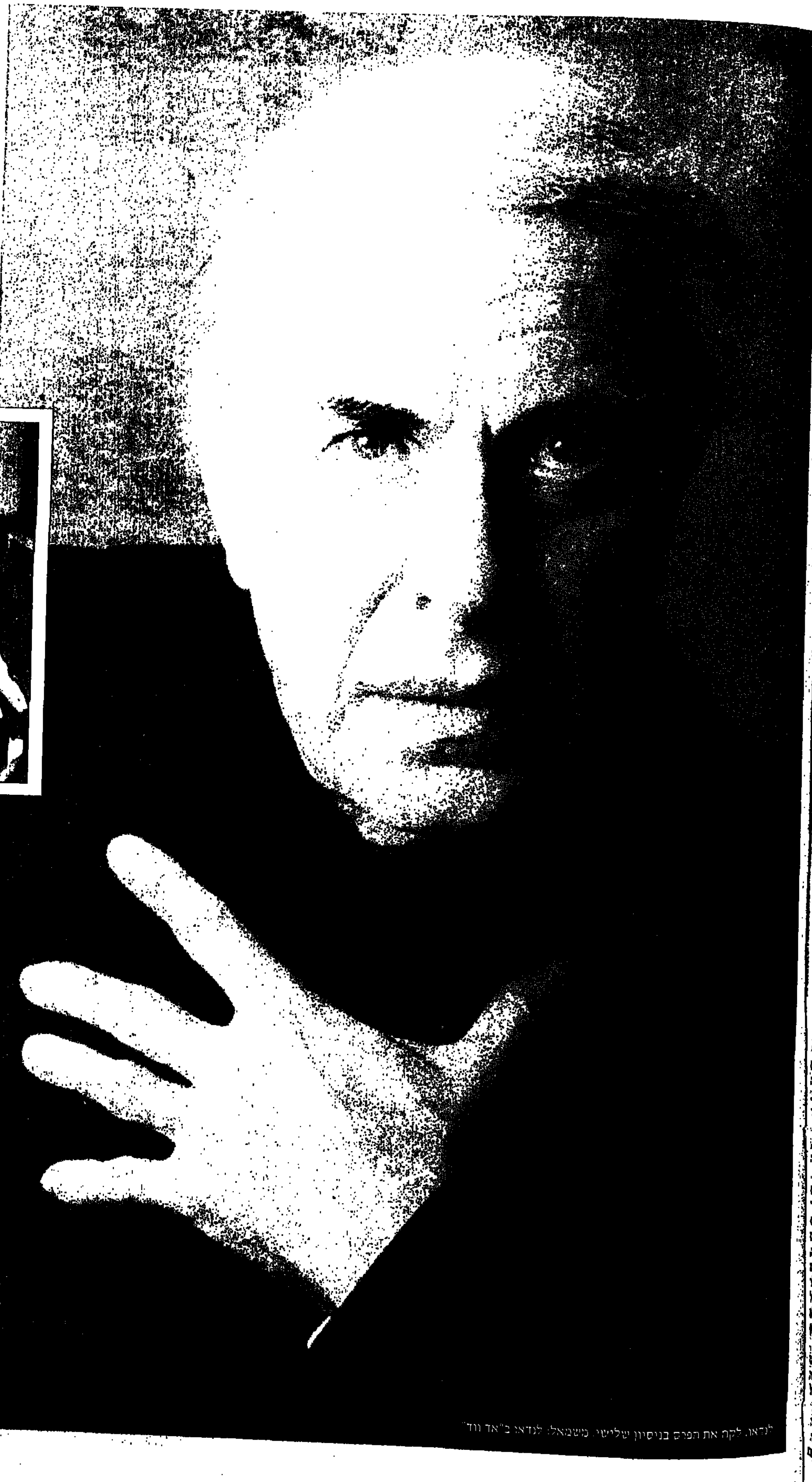

לנדאו. לקח את הפרס בניסיון שלישי. משמאל: לנדאו ב"אד ווד"

אוסקר 2

האוסקר הולך עם ג'סיקה לאנג

היא נחשבת לאחת השחקניות הטובות בהוליווד. היא נחשבת גם לאחת האינטליגנטיות שבהן. היא חיה כבר הרבה שנים עם סם שפארד וילדיהם בחווה. היא ג'סיקה לאנג שזכתה השבוע בפרס האוסקר על תפקידה בסרט "שמים כחולים" שיגיע בקרוב לארץ. ג'ודי סולומון שוחחה איתה על הסרט הזה ועל החיים

גם זכייתה של ג'סיקה לאנג באוסקר לא הפתיעה בבוקר יום שלישי איש. התפקיד הראשי בסרט "שמים כחולים" כבר הביא לה בחודשים האחרונים 12 פרסים שונים, כולל גלובוס הזהב. הלשונות הרעות בהוליווד לוחשות שהאוסקר הזה הוא מעין הוקרה הוליוודית למפסידים. הסרט "שמים כחולים" נעשה על ידי חברת הסרטים אוריון כבר ב־90', אבל בגלל פשיטת רגל וחובות שאליהן נקלעה החברה, יצא למסכים רק בשנה שעברה. בהוליווד אוהבים לתמוך בחברות אהודות שקרסו, והאוסקר הזה, כך נטען, ניתן לא רק ללאנג אלא גם לחברת ההפקות.

מצד שני, לאנג היא אחת שלא היו צריכים להתאמץ בהוליווד כדי להעניק לה פרס. היא אחת השחקניות הנחשבות בעיר, עם עבר עשיר ומפואר, הווה פעיל, ועם תווית של שחקנית טובה ואינטליגנטית. זו המועמדות החמישית שלה והפעם השנייה שהיא זוכה. ב־82' היא זכתה באוסקר לשחקנית משנה על הופעתה ב"טוטסי".

לאנג בת 46. היא נולדה במינסוטה שם גם למדה באוניברסיטה ופגשה את בעלה הראשון. בתחילת שנות ה־70 התיישבה בניו יורק ועסקה בריקוד ובציור. מניו יורק עבר הזוג לפריז, ולאנג התחלה ללמוד פנטומימה אצל גדולי המורים. כשחזרה לניו יורק פרצה בקריירה חדשה כדוגמנית ושחקנית. ב־75' חתמה על החוזה הגדול שלה עם דינו דה לורנטיס, חוזה שהניב את הופעת הבכורה הקולנועית שלה בגירסה המחודשת ל"קינג קונג".

אבל לאנג חשבה שמגיע לה יותר. היא השתחררה מהחוזה ועברה לסרטים הרבה יותר רציניים. זכורים לטובה תפקידיה ב"הדוור מצלצל פעמיים", "קאנטרי" ונוספים. גם הרומן שלה עם סם שפארד שהוליד מערכת נישואין ארוכה וילדים, גרם לכך שהפכה לאחת הנשים הנחשבות בהוליווד. בשנים האחרונות, כמו הרבה שחקניות מסוגה, היא לא משחקת יותר מדי, אבל אל תבכו עליה. הנה, היא זכתה שוב באוסקר, וזה תמיד סימן לבאות.

הסרט "שמים כחולים" הוא סיפור די אמיתי המבוסס באופן רופף על חייה של התסריטאית רמה סטנגר. לאנג היא אם המשפחה, אשה אקסצנטרית שאוהבת להתלבש באופן פרובוקטיבי, ובכך מביכה לא מעט את בעלה וילדיה. ביים את הסרט טוני ריצ'רדסון שנפטר ב־91'. את הראיון קיימנו שבועיים לפני הטקס. לאנג ביקשה שלא נדבר על הפרס, מה גם שהיתה, לעומת אחרים, פחות בטוחה בסיכוייה.

– בקריירה שלך היו הרבה עליות ומורדות, ונראה שבשלב מסוים הפסקת להתעסק עם זה.

"הקריירה שלי נמצאת בדיוק במקום בו אני רוצה שתהיה. עשיתי את כל התפקידים שרציתי לעשות. אני לא מתחרטת על דברים שלא עשיתי. היה לי הרבה מזל, עבדתי בדיוק במידה שרציתי לעבוד. אני צריכה סרט שיהיה מספר אחת בקופות או, לחלופין, לזכות באוסקר כי זה נותן לי אמינות, אבל כל זה כבר לא מעסיק אותי. אם הייתי יכולה לעשות יותר כסף בכך שהייתי משתתפת בסרטים רווחיים, זה היה יכול להיות נחמד, כי אז הייתי יכולה להוריש לילדים שלי הרבה יותר כסף, אבל חוץ מזה, יש לי כל מה שאני רוצה".

– באמת?

"כן. אני חיה די בפשטות ואני מרגישה שאני נמצאת בשלב נהדר בחיים שלי. בפעם הראשונה אני ממש מאושרת ואני לא יודעת למה לייחס את זה, אני משערת שהכל מסתדר בשלב מסוים בחיים שלך, בגיל מסוים, ואתה לא מענה את עצמך יותר".

– בהוליווד יש בעיה מוכרת, אין מספיק תפקידים טובים לשחקניות.

"התשובה הקלה היא לומר שזו שאלה של גיל, אבל אני לא חושבת שזו באמת הבעיה. אני חושבת שהבעיה קיימת לגבי שני המינים. גברים אולי עובדים יותר, אבל גם שחקניות עובדות, וכולנו יודעים שזה מוכתב על ידי שיקולים עסקיים. מה מכניס כסף. הם בודקים אם אתה הולך לראות סרט נשים או סרט פעולה. אני מאמינה שיש מחזוריות – תקופות שבהן יש הרבה תפקידים טובים וקשה לבחור, ובתקופות אחרות המבחר דליל מאוד".

– מה המאפיינים של תפקיד טוב?

"זה קשור בחיי הרגש של הדמות. למשל, סרט כמו 'תיבת נגינה', שבשבילי היה מרתק. הוא עסק בבת שמגלה אמת נוראה על אביה, שאותו היא נורא אהבה, ועל האופן שבו היא לומדת להשלים עם זה".

– אחרי "פסגת הסחר" רצית לעשות הפסקה. מה החזיר אותך למסך?

"עשיתי הפסקה של שנתיים כי הרגשתי מרוקנת. לא היתה לי האנרגיה שאני זקוקה לה לעבודה, ואחר כך הרגשתי שהכל מבעבע שוב, שאני יכולה לעשות מה שאני רוצה".

– לאיזה סוג אנרגיה את מתכוונת?

"ההבדל בין אנרגיה שלילית לאנרגיה חיובית, או אנרגיה ממוקדת או לא ממוקדת. לא היתה לי אנרגיה ממוקדת. הרגשתי שאם אעבוד, זה לא יהיה מהסיבות הנכונות".

– מה גורם לך אושר עכשיו?

"זה קשור לאיך שהכל מסתדר יחד. המשפחה שלי, כמובן. הילדים שלי, המשפחה המורחבת. אני מרוצה מהעבודה, מהמשחק".

– את יכולה להפריד בין חייך האישיים לבין חייך המקצועיים?

"אני חושבת שכן. אני עובדת קשה מאוד כדי להצליח בזה. ילדים, למרבה המזל, לא מוכנים להשלים עם כך שלא מתמסרים אליהם לחלוטין. אם אני עסוקה במשהו, הם פשוט משתלטים עלי מבחינה רגשית, ומצאתי שזה הדבר הטוב ביותר, במיוחד כשאני עושה את 'חשמלית ושמה תשוקה' בברודוויי, לחזור הביתה אחרי ההופעה ולהתעורר בבוקר ולצאת מהדמות שהיתה כל כך כובשת. הייתי צריכה לעבוד קשה כדי שזה לא

"הקריירה שלי נמצאת בדיוק במקום שאני רוצה שתהיה. עשיתי את כל התפקידים שרציתי לעשות. אני לא מתחרטת על דברים שלא עשיתי. היה לי הרבה מזל, עבדתי בדיוק במידה שרציתי לעבוד. אני צריכה סרט שיהיה מספר אחת בקופות או, לחלופין, אוסקר, כי זה נותן לי אמינות, אבל כל זה כבר לא מעסיק אותי"

ג'סיקה לאנג. אני אמא קשוחה. אני מקפידה מאוד על נימוסים וכבוד. הילדים שלי ממושמעים ומנומסים

יחלחל לחיים האמיתיים שלי, כי הילדים שלי לא רוצים שבלאנש תגדל אותם. הם רוצים את אמא, שהיא הרבה יותר כייפית".

– איזה מין אמא את?

"אני אמא קשוחה, כי אני מאמינה שהילדים צריכים לדעת לתפקד בתוך מסגרת משפחתית. אני מקפידה מאוד על נימוסים וכבוד. הילדים שלי ממושמעים ומנומסים מאוד. הם יודעים שאסור להם לצפות בטלוויזיה, אלא אם ביקשו רשות או אם מבררים משהו מיוחד. הם יודעים גם שאוהבים אותם ללא גבולות, וטוב להם מאוד".

– לו היו לך 48 שעות ללא עבודה או ילדים, מה היית רוצה לעשות?

"הייתי בטח מרגישה אבודה לגמרי. אני תמיד חושבת כמה נהדר זה יהיה, קצת זמן פנוי. למשל כשצילמתי לאחרונה את "רוב רוי" בסקוטלנד, והילדים היו צריכים לנסוע הביתה ולחזור לבית ספר, וחשבתי, זה נהדר, אני אחזור הביתה בערב עייפה ולא אצטרך לבשל ארוחת ערב, לדבר איתם, לקרוא להם, לשחק כדורגל. אני יכולה פשוט ללכת הביתה ולשכב על הספה ולנוח ולעשות דברים שלא היה לי זמן לעשות. ואז ביום הראשון שהם הלכו, הרגשתי שאני מתה או משהו. השקט והבדידות היו איומים. פעם חשבתי שאני אוהבת להיות לבד, אבל זה לא ממש כך".

– את וסם שפארד נשואים, או עדיין רק חיים ביחד?

"אנחנו נשואים ואנחנו עדיין חיים ביחד. בעיני הכנסיה אנחנו לא נשואים כחוק".

– מה היתרון בלהיות נשואים באופן חוקי?

"זו לא שאלה של יתרון או חיסרון. פשוט אף פעם לא הרגשתי שזה הכרחי. אלה עניינים אישיים. אנחנו מאוד מאוהבים. אחרי 13 שנה שאנחנו ביחד, אני עדיין מאוהבת בו. הוא אבא נהדר".

– איפה הבית שלך היום?

"בשמונה השנים האחרונות אנחנו חיים בחוות סוסים בוירג'יניה".

– מה את עושה בבית?

"דברים רגילים. בישול, אפייה, טיפול בגן. אני מצלמת הרבה בשחור־לבן, שזה משהו שהפסקתי לעשות במשך 20 שנה, והתחלתי שוב".

– את יכולה לספר על התפקידים בסרטים החדשים שלך, "Losing Isaiah" ו"רוב רוי"?

"'Losing Isaiah' הוא סרט שקשור במהות האימהות. זה סיפור על שתי נשים עם ילד ביניהן. הוא עוסק בהגדרה של אהבה ובשאלה האם ילד שייך למישהו. 'רוב רוי' הוא סרט תקופתי. אני משחקת את אשתו של רוי מק'גרגור, שהיה גיבור תרבות בתחילת המאה ה־18, וזה תפקיד נהדר".

– כשאת עובדת עם כל התלבושות אלה, זה משנה את האופן בו את משחקת?

"כמובן. בעיקר המבטא. אהבתי את זה מאוד. זה מעבר חד מאוד, כשאני באה בבוקר ומבלה שעה וחצי בהכנות, ואז יוצאת כאילו בזמן אחר ובמקום אחר".

– הדמות שלך בסרט "שמים כחולים" מחליפה תסרוקת ובגדים לעתים קרובות, מין חיקוי של כוכבות קולנוע משנות ה־60, כמו בריג'יט בארדו, מרילין מונרו ואליזבת טיילור.

"זה חלק מהדמות. היא נמשכה מאוד לעניין של הזוהר. בעזרת חיקוי כוכבות הקולנוע הגדולות היא הגדירה את עצמה. וכך נולדה הפנטזיה הזאת שהיא הולכת להוליווד, ורק נישואין לאיש צבא מונעים ממנה את מימוש הפנטזיה".

– איך פיתחת באופן פיזי את הדמות? מהיכן לקחת את הרגשות, מצאת אותם בתוכך?

"למרבה הפלא זו היתה אחת הדמויות הקלות והמהנות ביותר שעשיתי, ועם דמות כזו אתה באמת יכול לסמוך על הרגשות שלך ועל הדמיון, ולא לנסות להיות שקול והגיוני בקשר לאופן הפעולה של הדמות".

– בסצינת הפתיחה את שוכבת על החוף ללא חזיה. זה די נדיר בימינו.

"כשקראתי את הסצינה בפעם הראשונה חשבתי שאני לא יכולה לעשות את זה בגלל הילדים שלי. אחר כך אמרתי לעצמי, פשוט תעשי את זה, זו מהות הדמות ואם תימנעי מזה אז כדאי שלא תגלמי את הדמות בכלל, כי אין טעם לעשות אותה מתחסדת, במיוחד בימינו. הקהל היום ראה כבר הרבה יותר, אז הוא לא יהיו המום למראה החזה שלי".

– הזדהית עם הדמות?

"אני תמיד מזדהה עם הדמויות שאני מגלמת ותמיד מרגישה שהן קרובות ללבי. לא הייתי מגדירה את עצמי כסובלת ממאניה־דיפרסיה, אבל יש לי כמובן עליות וירידות. יש באשה הזאת חושניות והערכה לגברים, וכשמגלמים תפקיד כזה, תמיד יש תחושה שזה מאוד מוכר".

– את חושבת שחסרה היום חושניות בסרטים?

"אמנות החושניות הלכה קצת לאיבוד, ואותו דבר לגבי נושא האלימות. אנחנו נחשפנו יותר מדי ולא נותר הרבה מקום לדמיון, וזה חבל כי הדמיון חזק הרבה יותר מכל צילום שאתה יכול להכניס לסרט".

– הסרט נוקט עמדה מעניינת למדי בעניין הלוחמה הגרעינית והסכנות הכרוכות בכך. את פעילה בנושא?

"לא במיוחד. אני לא יכולה לזקוף לזכותי מעורבות רבה מדי בעניין הזה. יש תחומים אחרים שהייתי מעורבת בהם באופן פעיל, כמו ארגוני איידס למיניהם וארגונים שעוסקים בבעיות של ילדים".

– איך את מרגישה בזמן שאת משחקת בסרטים?

"בשבילי זו תמיד תחושה נהדרת של שחרור, כי בחיים האמיתיים צריך להיות כל־כך אחראיים. אני מגדלת כל כך הרבה ילדים, ויש אנשים שתלויים בי. כשאני עושה סרט, אני יכולה לשקוע בפנטזיה של הסרט ובשבילי לעשות סרטים זה כמעט כמו חופשה מהחיים האמיתיים. זה הרבה יותר קל לעשות סרטים מאשר לעשות מה שאני עושה בשאר הזמן". ■

כל הארועים!

חול המועד פסח 16-19.4.95 מעלות - תרשיחא

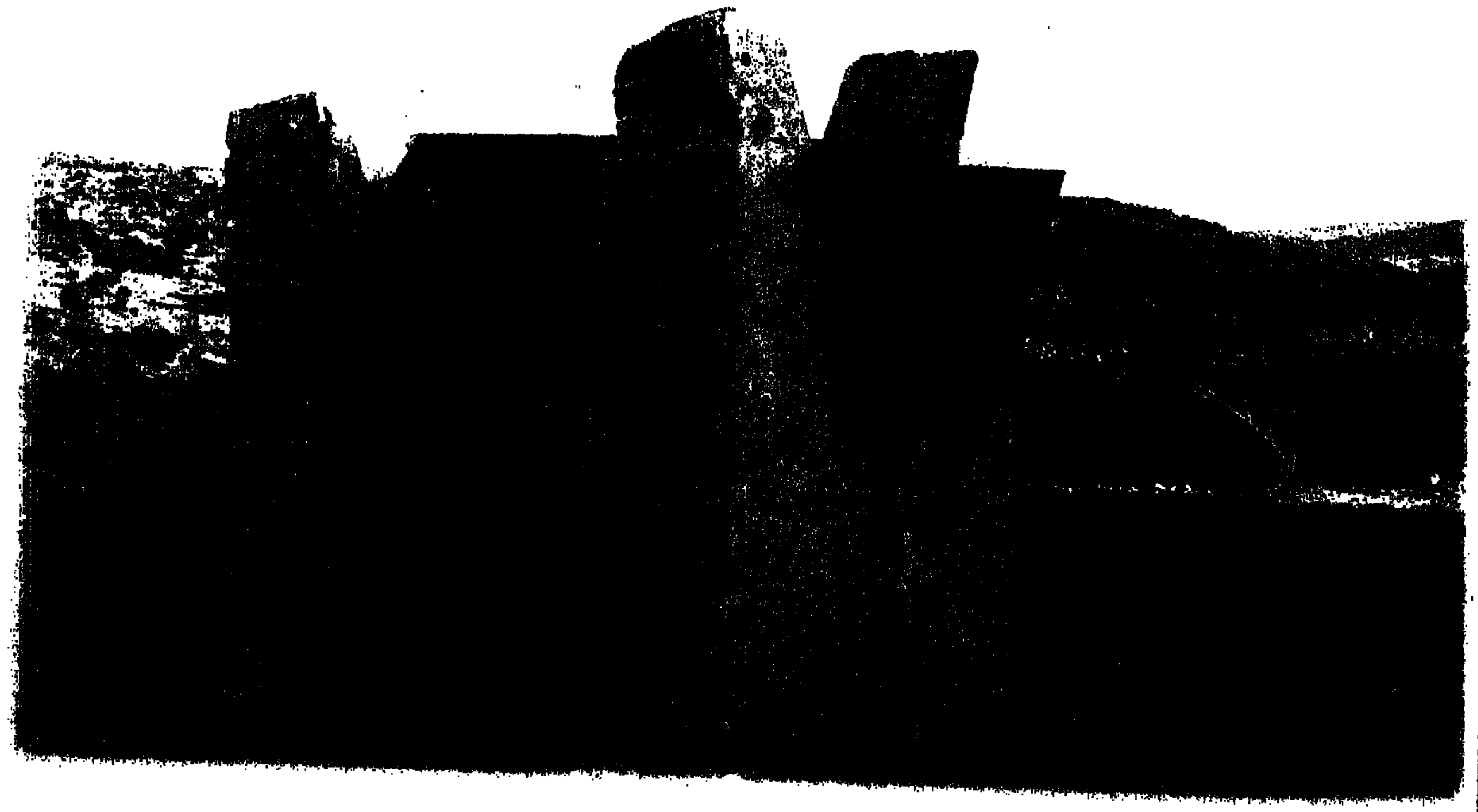

16.4.95 - מופע הפתיחה של הסימפוזיון עם שלמה גרוניך ו-100 ילדים (מקהלת שבא ומקהלת מורן) בשעה 18:30

19.4.95 - מופע הסיום של הסימפוזיון עם דויד ברוזה בשעה 17:30

ביום א' 16.4.95 החל מהשעה 10:00 ואילך נוכל לחזות בעבודת הפסלים ולשתף את הילדים בסדנאות היצירה של אמנות לעם, ובכך לחוות מעט.על אמנות הפיסול באבן. בין לבין דאגנו גם לכל המשפחה: יריד אומנים, ...ופח בפעולה, רכיבה על סוסי פוני, סיורים רגליים, התנסות בכדרות עם "כד על הים", פינת חי ומופעי חוצות. אלו הם רק חלק קטן ממה שמחכה לכם בהפנינג האמנותי. בסיום היום הראשון, בשעה 18:30, נקנח במופע של שלמה גרוניך ו-100 ילדים (מקהלת שבא ומקהלת מורן) שילוו אותו במופע מרהיב אל תוך הלילה.... בשאר ימי הסימפוזיון, נשלים את החסר בעוד ועוד פעילות יוצרת לכל המשפחה שתלוה את היוצרים בעבודתם האמנותית. ביום ד', היום המסיים של הסימפוזיון, 19.4.95, תחל הפעילות כרגיל בשעה 10:00 ותסתיים בטקס הסיום וחלוקת הפרסים בשעה 16:45 שבסיומו ייערך קונצרט חגיגי של הזמר דויד ברוזה בשעה 17:30 אשר ינעל את ארועי הסימפוזיון.

מרכז מידע: 04-9974170

אבן בגליל 4

אבן בגליל, סימפוזיון בינלאומי לפיסול באבן

יותר מעניין לקרוא מעריב

מפעלות דיסקונט תרבות ואמנות | israel משרד התיירות | הסוכנות היהודית | מינהל התרבות והאמנות | אמנות לעם | הגליל המערבי

אבן בגליל 4

אבן בגליל, סימפוזיון בינלאומי לפיסול באבן

16 פסלים, מהארץ ומחו"ל, עשרות אלפי מבקרים
80 טון אבן שיהפכו ליצירות אומנות תוך
10 ימים של התרחשות תרבותית וארועים
אמני רחוב, מופעי ליצנים, יריד אומנים
וסדנאות יצירה לילדים ולנוער ע"י אמנות לעם

רשימת הפסלים:

יואב בן דב, דינה מרחב, משה פרלמן,
שלמה שוורצברג, משה מולר, מולא סלמאן חוסיין
ANTONELLA TIOZZO איטליה,
JOAO ANTERO פורטוגל, NAKAYA SAKAI יפן,
LILIANA SAVOLA ארגנטינה, ALEX LABEJOF צרפת,
LAURA WHITE אנגליה, BIRGIT KNAPPE גרמניה
RINO GIANNINI איטליה,
ALEXANDRU-CALIMESCU ARGHIRA רומניה,
BARNA VON SARTORY גרמניה

מבצעים

- 25% הנחה למחזיקי את"מ דיסקונט.
- מבצע בויזה: כרטיס שני במתנה תמורת 1,050 נקודות למופעי ערב.
  כל הרוכש שני כרטיסים לסדנאות היצירה יקבל כרטיס שלישי חינם, תמורת 200 נק'.
- 25% הנחה למביאי מודעה זו.

מריו לזוויק מבני תעשיה בע"מ | מוקד הגליל בע"מ | With the cooperation of the Istituto Italiano di Cultura

מסעדת אורי בורי
הזנ הרשמי של הסימפוזיון
טל. 04-9924824

VISA

השמים פתוחים
EL AL אל על

מחוצים ורצוצים מרוב פרסים ונוצצים וכתרים בשיניים ועל הראש, הגענו אל סוף השבוע הזה. אצלנו, כמה מיוחד, לא תמצאו מילה ורבע מילה על האוסקר ועל מלכת היופי. מה אנחנו מחלקים כאן במקום? שלל טרוניות ונרגנויות כרגיל ● **אסף ציפור** כועס על לוק בסון, שהוא מאוד אוהב, על סרטו הגרוע "ליאון". **דווית רביניאן** מסתפקת בנוכחותו הקסומה של השחקן הראשי ● **אמיר רותם** לא מבין מדוע מתעללים בו ולא משדרים סדיר את משחקי האן.בי.איי ● **דון מינברג** לא יכול לשאת את הצביעות וההתחסדות של הלוחמים ב"נגע הסמים" ● **מאיר ויזלטיר** לא אוהב את הניחוח העסקני העולה בשנים האחרונות מפסטיבלי השירה ● **דוד אבידן** מהתל באקדמיה ללשון ● ורק **גיא אסיף**, זחוח וטוב מזג, מאוהב בפרויקט החדש של הפה והטלפיים

בדעה | צלולה

אמיר רותם

טלוויזיה

מנעמי המעטפה החומה

מייקל ג'ורדן חזר לשחק. פרשנים נדרשו לדימויים דתיים כדי לתאר את גודל האירוע. החדשה הזו עוררה בצדק את הציבור הלא קטן, שנענה לשנים של פיתויים תקשורתיים והתמכר לכדורסל אמריקאי. אלא שלבד ממנה מחוממת וזעומה של משחקים בערוץ הספורט, אין אן.בי.איי בטלוויזיה הישראלית. למה?

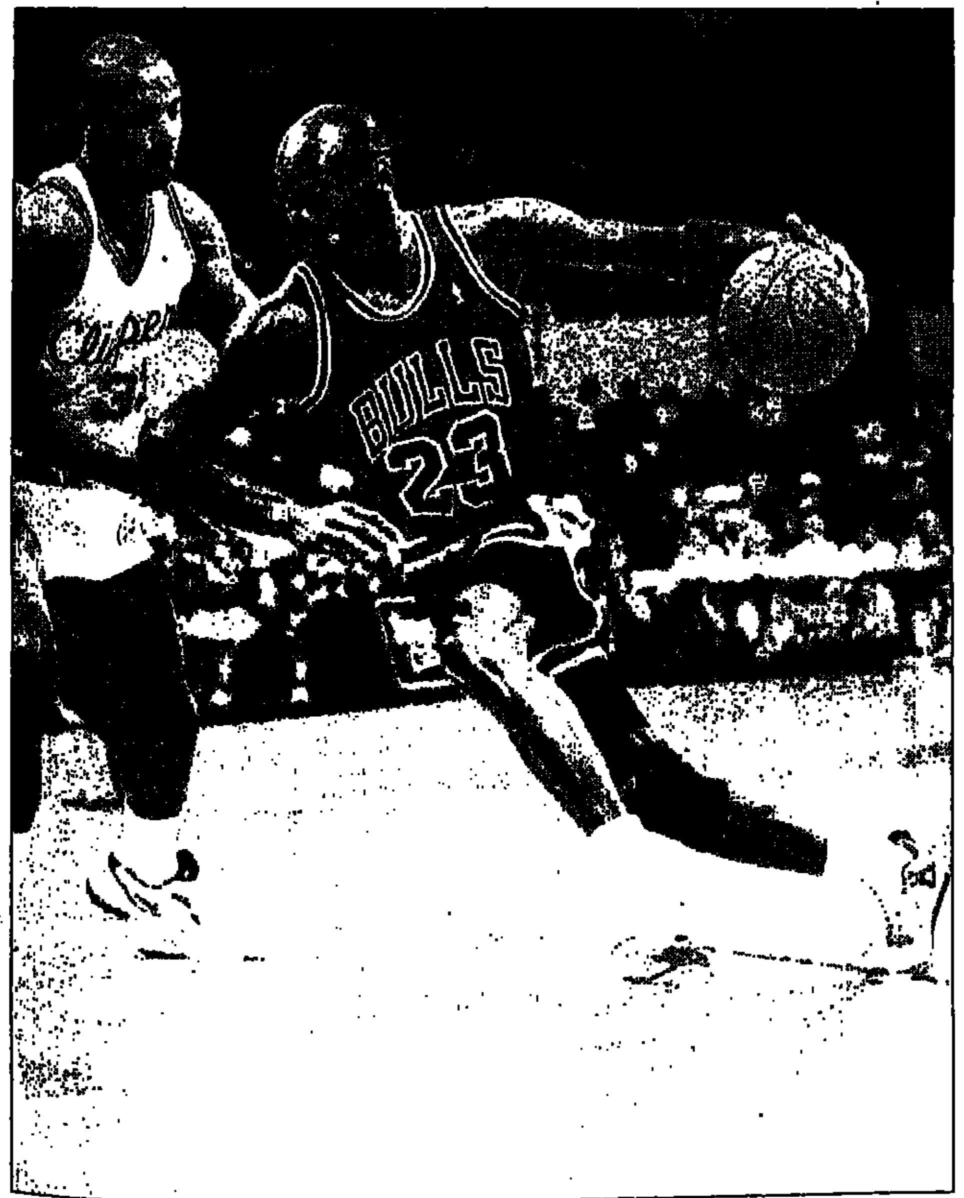

כך זה נראה ב־19 במרץ. אנחנו קיבלנו במתנה שקופית צבעונית במקום משחק

ב מעטפה חומה בפאתי משרדי מוריקות שתי קלטות וידיאו, הנוצרות את 53 דקות משחק הכדורסל שנערך בצהרי יום ראשון, ה־19 במרץ, בין הקבוצה שיקגו בולס לבין עמיתתה, אינדיאנה פייסרס. הקלטות נשלחו מאמריקה על ידי חבר, שחמל על ילידי מכורתו. המשחק השגרתי הזה, בשלהי עונת הכדורסל המקצועני – שנבחר על ידי מייקל ג'ורדן כתפאורה לאירוע שובו לשורות הבולס לאחר 17 חודשי פרישה – ריתק 30 אחוז מהאמריקאים שהפעילו את מקלטי הטלוויזיה באותו יום, כ־35 מיליון בני אדם, הקהל השני בגודלו בהיסטוריה של משחקי הליגה הסדירה. מכיוון שרק מכשיר וידיאו רב־שיטתי מסוגל לפענח את התמונות והצלילים שנשלחו על ידי הידיד האמריקאי, ומאחר שאין בסביבה מכשיר כזה, נרקבות הקלטות במעטפה החומה. בגלל שאין במדיה העברית גוף המחויב לשידור רציף ועקבי של משחקי האן.בי.איי, טרם ראו את חזיון חזרתו של ג'ורדן גם מאות אלפים של ישראלים הכמהים אליו.

פרשנים נדרשו לדימויים דתיים כדי לתאר את גודל האירוע. 240 אלף חולצות הנושאות את מספרו החדש של ג'ורדן, 45, נתפרות בשלוש משמרות במפעל בצפון קרוליינה, בעיקר בגדלים המתאימים לבני 12. ארבעה סרטוני פרסומות חדשים לארבעה מוצרים שונים, כולם בהשתתפותו של ג'ורדן, עולים לשידור השבוע בארה"ב. בכל אמת מידה התרחש מקרה בעל חשיבות חדשותית גורפת. החדשה הזו עוררה בצדק את הציבור הלא קטן, שנענה לשנים של פיתויים תקשורתיים והתמכר לגירסה הסואנת, הפיוטית, המרגשת של כדורסל, אותה משחקים בארה"ב. אלא שלבד ממנה מחוממת וזעומה של משחקים בערוץ הספורט, אין אן.בי.איי בטלוויזיה הישראלית. בשנה שעברה היו אלה התורכים שבאו לעזרנו (אותם תורכים נחמדים שהגניבו לנו את טקס חלוקת פרסי האוסקר בשידור ישיר, מדובב לשפתם האהובה), כשכמעט מדי שבוע העלו משחק אן.בי.איי בשידור חי. השנה החליפו אותם אנשי ערוץ הספורט ההונג קונגי (שעדיף היה לו שידרו את פרשנותם בתורכית). ולכאורה, חיל הפרשים בדרך: בשבוע שעבר שילחה רשות השידור הודעה לעיתונות ובה הכריזה על חוזה שחתמה עם "הנהלת האן.בי.איי" על כיסוי רציף של הליגה. אלא שהדברים אינם כה פשוטים.

לפני שנה, בעונה נטולת ג'ורדן, חילקו ביניהם ערוץ הספורט והערוץ השני את מטלת הפצת האן.בי.איי. אחרי שכובזו הון על הזכות לשדר כדורגל ישראלי, יצאו זכייני ערוץ 2 מהמשחק הזה. בחודשים הראשונים של העונה הנוכחית נהגו בערוץ הספורט להקרין משחק ליגה מוקלט, בדרך כלל כמה שעות לאחר שהסתיים. השמועה אומרת שהשידורים לא נעשו בידיעתה המלאה של הנהלת הליגה ושהמו"מ על המשך השידורים תקוע כל עוד לא ישלם הערוץ על השידורים ההם. מיילן טנזר, מנהל ערוץ הספורט, די מכחיש. הדודים מאמריקה דורשים התחייבות לשדר משחקים בימי ראשון (אן.בי.סי משדרים מזה זמן שניים ואף שלושה משחקים מדי יום א', בשעות המיתרגמות אצלנו לשעות הערב, זמן צפיית שיא). בערוץ הספורט חוששים להתחייב, פן ייפגע הכיסוי של כדורסל ישראלי. בשורה התחתונה: מתנהל מו"מ על שידורים חיים ומוקלטים. המו"מ עשוי להימשך ואולי אף להסתיים בכי רע.

אריק הניג כונה פעם בעיתון "הילד עם הכדור". כנציג בישראל של האן.בי.איי, ניצל הניג את כוחו זה כדי להנחות את שידורי הליגה בימי ערוץ 2 ההיסטורי. הניג נמצא כרגע בארה"ב ומשם הוא מבשר שכבר בשבת שעברה אפשר היה לחזות בערוץ 33 של רשות השידור במשחק ההוא מה־19 בחודש. כך גם הבטיחה ההודעה לעיתונות שהוציא צבי לידר, דובר הרשות. אלא שבשעה היעודה שידרו ב־33 שקופית צבעונית. לידר מבטיח שהשבת באמת מתחילים ואף מבשר שרשות השידור הבטיחה לעצמה את הזכות לשדר את המשחקים הזוגיים בסדרת הגמר. אין עדיין מי שישדר את המשחקים 5,3,1 ו־7. וגם לא את עשרות המשחקים המצוינים שיתקיימו עד אז.

מדי בוקר אני מגנב את האבק מהמעטפה החומה שבפאתי המשרד, נוטל אותה בידיים ומקרב אותה לחזה לכמה דקות ואחר פונה להתעדכן בדיווחי סוכנויות הידיעות ממשחקי אמש. ג'ורדן קלע השבוע 55 נקודות במדיסון סקוור גארדן והוריד את הניו יורק ניקס על הברכיים. הנציג באמריקה, משגר המעטפה החומה, היה ביציע ודיווח שהיה בלתי נשכח. נאלצתי לירות בו. ■

אני יעיל משמע אני קיים

"הפה והטלפיים בחלל", הפרויקט השני של הפה והטלפיים, הוא בראש ובראשונה פרויקט של אנשים שחושבים נכון. ויכוחים על הצליל של הבס לא היו כאן. ולא רק בגלל שאין פה בסיסט. הוא הוקלט ביום אחד באולפן ביתי זול, וכך הוא גם נשמע: נושם, מאוורר, קליל, פתוח להצעות. תקליט מרגש

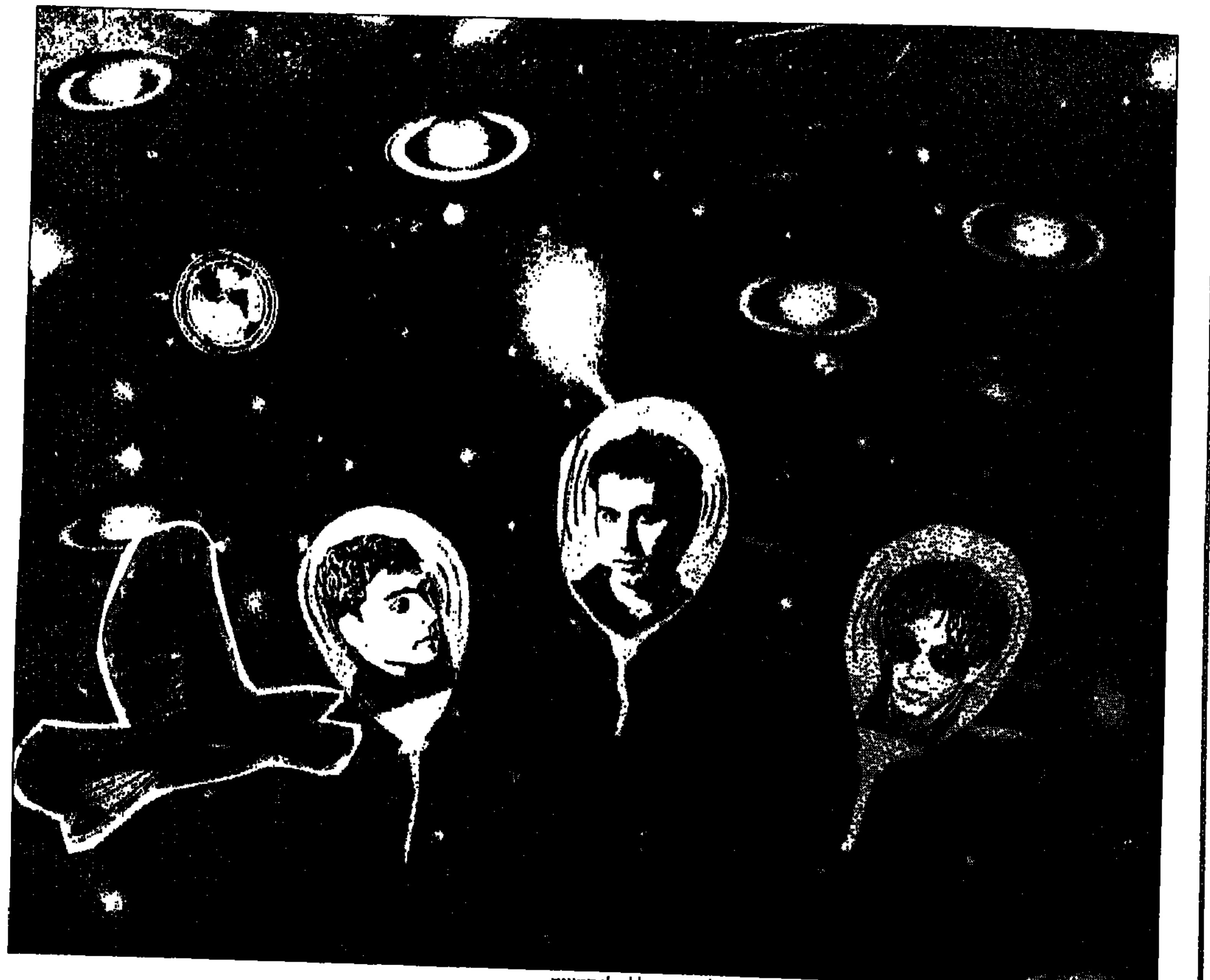

אסף גברון, רם אוריון ואהד פישוף הם הפה והטלפיים. בלי דם, בלי יזע ובכלל בלי דמעות

גיא אסיף

פופ

כ שראיתי את "האדם החושב" של רודן בפעם הראשונה, חשבתי מיד, "אלוהים, עם התנוחה הזאת הוא לא יעבור לעולם אפילו שלוש יחידות מתמטיקה". עם הזמן גיליתי, ש"האדם החושב" הוא רק מקרה פרטי, דוגמה קטנה אחת לתופעה רבת־פנים ורחבת־היקף, אשר ידועה בספרות המדעית כ"כשל הפרצוף הרציני": אנשים עייפי־מחשבה וקשי־התבטאות, העוטים על פניהם מבעים קודרים והרי־חשיבות, המסייעים להם להטעות את האויב, ולהצטייר כהוגים עמוקים השקועים בשרעפים. "כשל הפרצוף הרציני" נפוץ במיוחד בסמינרים אוניברסיטאיים, במיוחד באלה העוסקים במשנתו הסתומה של ויטגנשטיין הצעיר. בסמינר כזה מצויים בכל רגע נתון לפחות ארבעה סטודנטים, הלובשים על פניהם את אחת מפוזות ה"רגע, חושבים" הקלאסיות: אחיזת הסנטר תוך קימוט המצח, צביטות קטנטנות באזור הסנטר התחתון תוך הטיית הראש כלפי מטה/מעלה, קימוט המצח תוך הטיית הראש כלפי מטה/מעלה, הקפצת גבות תוך אכילת ציפורניים, טלטול הראש בין הידיים תוך הטייתו כלפי מטה/מעלה, הטלת מלוא משקל הגוף על גב הכיסא תוך הנהוני ראש מודגשים, או כל שילוב אחר. מקצוענים המואסים באבות המזון הבסיסיים, מצטיידים מבעוד מועד במשקפיים (ניתן למשש, להסיר, להרכיב, להתגרד, או לנקות את השמשות), קוקו (ניתן לפרוע, למולל, או לאסוף, הכל תוך כיווץ גבות), ומכשירי כתיבה – ומגרירים בעזרתם את מרחב המאניירות מחדש מדי שיעור. אלוהים, עם צוות פרצופים כזה מאחורי, הייתי מזניק את פסח גרופר לראשות הממשלה.

במערכות העיתונים, לעומת כל אלה, רווחת הבהייה בתקרה – המבט ההזוי אל הגבהים, בתקווה הסמויה שיגיח משם איזה פתיח לביקור פתע. עיתונאים נמרצים יותר, המבלים את רוב שעותיהם בריצות מפגישה לפגישה, לוקים לא פעם בסינדרום ה"תן לי לישון על זה לילה", מחלה ההופכת כל שאלונת לפולמוס עמוק מני חקר, וכל פרובלמה קטנטנה לסשן ישיבות עמוס נובלס וגרעיני עפולה.

– תגיד, איפה קונים שרוכים?

שאלה מצוינת. תן לי לברר את זה, לישון על זה לילה, ולחזור אליך מחר בבוקר. אולי נלך על הקטע הזה כמו שצריך, עם כפולת צבע, ובוחן של 50 שאלות למשתמש האופנתי. מה הכיפר שלך?

תעשיית הפופ נראית לא פעם כמו "האדם החושב" – הפנים מיוסרות, מסוגפות, ואומרות קודש, אך הראש הנושא אותן דפוק, חלול, ונטול בינה. הנה, למשל, פרצוף של איש פופ קשה־יום, שהופיע השבוע על השער של "7 לילות". הוא אומר: "אנחנו עובדים על החומר שנים". הוא אומר: "הלהקה עבדה קשה. היה הרבה כסאח. כמעט רצחנו אחד את השני בגלל הסאונד של הבס". הוא אומר: "המוסיקה היא הדבר הכי חשוב בחיים שלנו". הוא אומר: "אני מוכן לקבל ביקורת, אבל שתהיה מקצועית. היום יש לך מבקרים שמספרים על הבית החדש שלהם? מה זה? זה כבר הפוך על הפוך על הפוך".

הבעיה היא, שעבודה – במיוחד עבודה קשה ומתישה – משתלמת רק לעתים רחוקות. רוב הזמן היא מביאה רק עייפות, דכדוך, ומפחי נפש. לכן, כשמישהו אומר לכם שהוא עובד על משהו כבר הרבה שנים, כדאי לבדוק למה העסק נסחב כל כך הרבה זמן, והאם לא היה עדיף לשקול פרישה מוקדמת. וכאשר הוא מוסיף, שמוסיקה היא הדבר החשוב ביותר עבורו, יש לבחון, האם היה כדאי שישנה משהו בסדר העדיפויות שלו. מי שעובר כשנים על שנים על תקליט, אולי מוטב היה שיעשה סיבוב פרסה בדרך, יזרוק על הציוד, ויתחיל מחדש. למה לא, מה זה רע.

השאלה היא, בעצם, בשביל מה להסתכל אחורנית, כשאפשר להסתכל קדימה? בשביל מה להתעקש, ולעבור קשה, ולהתווכח על הצליל של הבס, כשאפשר לייעל את מנגנון ההחלטות, ולרוץ קדימה? כל דבר ניתן לשיפוץ ושיכתוב, זה ברור. השאלה היא, האם כדאי לשפץ. כלומר, כמה עולה השיפוץ, כמה זמן הוא ייקח, מי ישפץ, ובכמה עצבים זה יעלה לו. ואולי כדאי בכלל לעבור דירה?

נניח שאתה צריך לבצע עכשיו דבר מסוים. הדבר הזה לא בוצע. אז מה, אתה משתהה לידו? אתה יוצר פקק־תנועה. אתה לא זורם עם התנועה של הפעילות האנושית. ההיגיון של הפעילות האנושית אומר, תעשה דבר אחר בזמן נתון, ותנוע הלאה. אם אתה נוסע לאט, תעבור לנתיב הימני. אם אין לך מה לעשות, תפנה את הכביש. קפיש?

"הפה והטלפיים בחלל", הפרויקט השני של הפה והטלפיים, הוא בראש ובראשונה פרויקט של אנשים שחושבים נכון: ויכוחים על הצליל של הבס לא היו כאן. ולא רק בגלל שאין פה בסיסט. "הפה והטלפיים בחלל" הוא תקליט בליצקריג – הוא הוקלט ביום אחד, באולפן ביתי זול, על ידי קבוצת אנשים שאינם חייבים בקשרירם להתקיים במשך רוב ימות השנה, וכך הוא גם נשמע: נושם, מאוורר, קליל, פתוח להצעות. הפה והטלפיים אומרים, אם היינו צריכים לכתוב שיר פעמיים, לא היינו כותבים אותו. היינו כותבים שיר חדש.

"הפה והטלפיים בחלל" יוצר תחושת שחרור – אם רק הייתי רוצה, הוא כאילו אומר, הייתי יכול להחליף את נבחרת השירים הזאת בעשרות נבחרות אחרות, מוצלחות לא פחות. היום התחשק לי להציג לפניכם את התבורה הזאת, נראה מה יתפתח מחר. "הפה והטלפיים בחלל" מגלה את רומנטיקת יסורי היצירה אל מחוץ לחוק: הוא נודף עליצות עשייה, מרמז בכל רגע ורגע שכך קרה, אבל אפשר היה גם אחרת. אולי בגלל זה נדמה שכמעט הכל כאן מונח במקומו. מה עוד? זיופים נחמדים של אסף גברון, גיטרות נכונות של רם אוריון, קלידי קסיו מכשפים של אהוד פישוף, ושלוש זריקות תוך־ורידיות – "שיר סיום", "קנורה", "התחכמות" – קלסיקות פופ משמיעה ראשונה. תקליט מרגש. ■

ז'אן רנו ונטלי פורטמן ב"ליאון". כשגנן תובב פוגש לוליטה

אדון ליאון

"ליאון" נראה כמו עיבוד אמריקאי לסרט האמנותי שלוק בסון שכח לעשות. לוק בסון לקח את "לוליטה" של נבוקוב ועשה ממנו סרט אקשן אמריקאי. לוק בסון עשה ל"לוליטה" בדיוק את מה שהאמריקאים עשו ל"ניקיטה" שלו. "ליאון" דומה לפעמים לאיזו בדיחה עצמית נלעגת עם סצינות שהן הומאז' עילג לקולנוע האמריקאי והומאז' חיוור לסרטים של לוק בסון עצמו. פשוט סרט רע

"ליאון", סרטו החדש של לוק בסון, הוא סרט רע. "ליאון" של לוק בסון הוא סרט משעמם. לא מעניין אותי מה לוק בסון חושב על הסרט החדש שלו ולא מעניינים אותי כל התירוצים. אני ראיתי סרט, והסרט הזה היה פשוט סרט רע. ותאמינו לי שללוק בסון יש בטח תירוצים מפה עד להודעה חדשה. כל מה שאני יודע, זה שבזבזתי שעתיים באולם קולנוע ומאוד לא נהניתי. ומה שעצוב זה שאני דווקא אוהב את עבודותיו של לוק בסון. על לוק בסון הרי אמרו שהוא משורר בנשמה. משורר של קולנוע. על הסרטים של לוק בסון אמרו שהם ניסיון מרתק למצוא שפה קולנועית חדשה. הסרטים של לוק בסון (שניים וכתב את "ניקיטה", את "הכחול הגדול" ואת "אטלנטיס") מתחילים במקום בו נגמרות המילים. אני לא יודע אם שמתם לב לזה קודם, אבל בכל סרט של לוק בסון יש פחות מילים מבכתבה אחת בעיתון. וזה לא בגלל שלוק בסון לא יודע לכתוב דיאלוגים. זו אינה עוד גחמה אמנותית של במאי לא כל כך מוכשר. לוק בסון עשה בחירה אמנותית וכתב שירה בלי מילים. לוק בסון כתב שירה בשוטים קולנועיים. ואני משתמש במילה "שירה" בהסתייגות, כי אין בשפה המדוברת מילה שיכולה לתאר יצירה שהיא שירית שלא במובן המילולי, ויצירות האמנות של לוק בסון הן שירה בערך כמו שציור של בייקון הוא שירה בציור. או תסבירו לי איך במאי כזה עושה סרט שאפילו הבמאי של "אינסטינקט בסיסי" היה מתבייש בו?

הסיפור של לוק בסון הוא סיפור עצוב. לפני כמה שנים לקחו האמריקאים את "ניקיטה", סרטו האמנותי של לוק בסון, ועשו לו עיבוד אמריקאי מסחרי שקראו לו, תאמינו או לא, "קוד סודי: נינה". זה היה אחד הרגעים המכוערים של הקולנוע האמריקאי. לקחו את "ניקיטה", הפשיטו אותו מכל מה שהיה אמנותי בו והפכו אותו לעוד זבל מסחרי מהסוג הנחות ביותר. עכשיו בא לוק בסון ודילג על שלב אחר. במקום לעשות סרט אמנותי ואז לחכות לגירסת האקשן המסחרית האמריקאית, הוא עשה ישר את גירסת האקשן המסחרית. "ליאון"

אסף ציפור
קולנוע

נראה כמו עיבוד אמריקאי לסרט האמנותי שלוק בסון שכח לעשות. ויכול להיות שזה איזה ניסיון שחצני של במאי אירופי להראות לאמריקאים שהוא יכול לעשות יותר טוב את מה שהם עושים בעצמם. לוק בסון לקח את "לוליטה" של נבוקוב ועשה ממנו סרט אקשן אמריקאי. זהו סיפורו של רוצח שכיר שמציל ילדה בת 12 ועוזר לה לנקום בשוטר המושחת שרצח את כל משפחתה. כמו ב"לוליטה" מרומז הקשר הארוטי בין גבר לילדה, כמו ב"לוליטה" הם נודדים בין בתי מלון זולים, בורחים מפני החוק. שלא כמו ב"לוליטה", מדובר כאן בסתם סיפור אקשן יומרני ולא ביצירת אמנות. לוק בסון עשה ל"לוליטה" בדיוק את מה שהאמריקאים עשו ללוק בסון עצמו. "ליאון" דומה לפעמים לאיזו בדיחה עצמית נלעגת עם סצינות שהן הומאז' עילג לקולנוע האמריקאי והומאז' חיוור לסרטים של לוק בסון עצמו. קחו, לדוגמה, את חצי השעה האחרונה של הסרט. שיאו של הסרט הוא סצינת אקשן מטורפת, שהיתה יכולה להיות סצינת האקשן הכי טובה שראיתם בקולנוע. אבל מה הוא עושה, לוק? הוא משחזר את הסצינה שכבר ראינו ב"ניקיטה". הוא פשוט נותן בדיוק את אותה סצינה שראינו כבר ב"ניקיטה". אני לא מבין. תאמינו לי שאני לא מבין.

נרמה לכם שאני כועס? בטח שאני כועס. היה לו, ללוק בסון, שחקן נפלא כמו ז'אן רנו, השחקן הצרפתי הכי קשוח בעולם מאז אלן דילון, הוא מצא ילדה שהיא התגלית של השנה, והיה לו תקציב שאיפשר לו לעשות כל מה שהוא רצה, אבל הוא הלך ועשה סרט שהוא לא יותר מ"רמבו" לאינטלקטואלים. אני לא כועס בגלל שלוק בסון לא עשה יצירת מופת. אני כועס בגלל שיש לי הרגשה שהוא אפילו לא ניסה. אני לא יודע אם הוא עשה את זה בשביל הכסף ואני לא אופתע אם לוק בסון עוד יביא אותה בגדול בסרט הבא שלו. ארון ליאון יישאר תמיד כתם בקריירה שלו. מאוד לא אהבתי את הסרט הזה, ואם יום אחד אני אפגוש את לוק בסון, אני אגיד לו את זה בפנים. "לוק", אני אגיד לו, "אני המעריץ הכי גדול שלך, ואני קצת מתבייש להגיד לך את זה, כי אתה בעיני במאי נהדר, אבל אני חייב להגיד לך את האמת. 'ליאון' הוא פשוט סרט רע".

דורית רביניאן
קולנוע

האריה השואג

ז'אן רנו בטח שמע את הטענה שאומרת שאסור לשחק לצד ילדים או כלבים, אבל רנו, השחקן הראשי ב"ליאון", הוא לא פחדן, ונטלי פורטמן, הילדה הקטנה, לא מצליחה להעיב עליו אפילו בעננה קטנה. היא רק זורחת לצידו. גם גארי אולדמן לא מאיים עליו. רנו הוא הסיבה האמיתית והגדולה, שבגללה כדאי להתפייס עם לוק בסון

בן זונה לוק בסון, לוק בסון הוא מנ־מניאק. תקשרו לי את הידיים מאחורי הגב ותגררו אותי על המדרכה, אני לא אלך לסרט הבא שלו. את העיניים אני אעצום חזק־חזק ואת האוזניים אני אמלא בצמר גפן, אבל את הלב שלי הוא לא ישבור שוב. שלוש פעמים בטחתי בו ונפלתי, וגם בסרט הרביעי התמסרתי כמו מטומטמת, וגיליתי שהוא חרא של בן אדם. אני לא מבינה את זה, מה יוצא לו מהדמעות שליז למה תמיד הוא רוצה לראות אותי בוכה בסוף כמו סמרטוט, אהז מה יש, כואב לו, לצרפתי הזה, לראות אותי יוצאת מהקולנוע עם חיוך על הפרצוף? אין אמון, בחיים שלי, אי אפשר לתת אמון בבימאים האירופים האלה. אתה קונה כרטיס, קונה פופקורן, צוחק מהבדיחות שלהם, מתרגש מהקטעים המרגשים, נקשר לגיבורים שלהם, אבל רק מסובב את הראש לרגע, טראח, תוקעים לך סכין בגב. באמריקה זה לא היה קורה. באמריקה מילה זה מילה, הפי אנד זה הפי אנד, לא משחקים לך עם הנשמה.

לכן, אני מקווה שהכאב בלב שלי יישב לו חזק על המצפון, והבסון הזה יחשוב טוב־טוב איך לגמור את הסרט הבא שלו. כי כל כמה שאני חוקה עכשיו מבפנים, אני לא יודעת מה יקרה כשאני אתקל בכרזה של הסרט הבא שלו על לוח המודעות ברחוב. אני יכולה כמו כלום לשכוח שכריסטוף למברט מת בסוף של "זכבת תחתית", לא לזכור בכלל שהצוללן ב"הכחול הגדול" נעלם בעקבות הדולפינה במצולות, ושניקיטה היתה צריכה לעזוב את הקופאי מהסופרמרקט. אני עלולה, כמו איזה פוסטמה בלי שמץ של כבוד עצמי, לקנות כרטיס ביד רועדת ולתת לו להשתעשע ברמעות שלי.

הייתי צריכה לתפוס את עצמי כבר לפני חצי שנה, כשראיתי בזגוגית החלון של מכבסה אחת בקינג ג'ורג' את הכרזה של "ליאון", את הזיפים של ז'אן רנו ואת משקפי השמש שלו, ולמעלה היה כתוב בקטן: "בקרוב". הייתי צריכה להגיד לעצמי, מותק, עד כאן, חבל עלייך, שום דבר טוב לא ייצא לך מזה, כי בסון תמיד הורג אותם בסוף. לכי לראות איזה "ג'וניור" או "נשים קטנות", את תראי שזה יעשה לך טוב. אבל מה, מטומטמת, נערה מאוהבת.

והליאון הזה, גרנד ליאונה, הוא אריה אמיתי. במבט ראשון הוא נראה לך כמו האיש שבודק את התיקים בכניסה לסופרמרקט, אנאלפבית ניו יורקי עם מבטא של מהגר, פנים מיוסרות כאילו כל העולם יושב על כתפיו, וגופיה לבנה. אבל כשאתה מחטט בו טוב־טוב אתה מגלה לב זהב, איש גדול שיונק חלב מקופסאות קרטון כמו תינוק מהשדיים של האמא שלו ומכבה את האור, כי בחושך הוא מתרכז טוב יותר במחשבות. הבן אדם אמנם מחזיק אקרחים בחגורה שלו, כמו שאחרים מחזיקים בה ביפר, אבל עציץ האגלאונמה שלו הוא החבר הכי טוב שלו. וגם אין מי שיגהץ לו את הבגדים.

הוא מתגורר בחדר נזירים בבניין של שיכון ניו יורקי, שבחדר המדרגות שלו מתרוצצים ילדים, צעקות עולות מדירות השכנים ביום וגניחות עולות מהן בלילה. שם הוא פוגש יום אחד את מתילדה, ילדה בת 12 שסוכריה על מקל וסיגריה מגולגלת נתחבות חליפות אל תוך הפה שלה. מתילדה היא לא מסוג הילדות שמסיטות את העיניים מהמסך בבהלה, מסתירות את ראשיהן במחבוא בית השחי ולוחשות בפחד: "תגידו לי כשייגמר הקטע עם הדם". מתילדה היא ילדה גיבורה. אבא שלה סוחר סמים ודם יורד לה מהאף בגלל הסטירות שהוא מחטיף לה, אבל היא אפילו לא מנגבת, כי מאותו יום יפרוץ הרבה דם בחיים שלה ויתיז על הרולים בשיער של אמא שלה, על הטלוויזיה הדולקת בסלון ועל קופסאות הקורנפלקס במטבח.

ז'אן רנו בטח שמע את הטענה שאומרת שאסור לשחק לצד ילדים או כלבים כי הם יגנבו לך את ההצגה. אבל רנו הוא לא פחדן, והילדה הזאת איננה מעיבה אפילו בעננה קטנה על הדמות המופלאה של הרוצח הרגשני. נטלי פורטמן רק זורחת לצידו, פורחת אצל ז'אן רנו בידיים כמו העציץ שעל אדן החלון. כי שום מבט של ילדה, עז מבע ככל שיהיה, לא יוכל לחדור עמוק כל כך כמו עיני הינשוף הענקיות של ליאון. פורטמן, חמורה ומתוקה ככל שתהיה, היא רק הזבוב שמעופף ומזמזם מעל הרעמה של האריה השואג הזה.

אפילו גארי אולדמן לא מאיים על מלך החיות. נכון, הבן אדם, כשהוא מטה את הפנים קרימה ושולח מתחת לגבות את המבט האימתני שלו מבעד למחרוזות הענבר המשתלשלות מן התקרה, יכול לפוצץ אגרטלים לרסיסים. נכון, כשראיתי אותו בלעתי את הרוק מפחד, אבל ז'אן רנו הוא הסיבה האמיתית שבגללה כדאי להתפייס עם לוק בסון, לסלוח לו על רשעות לבו האמנותי, ולתת לו לנצל כל כך יפה את החולשה.

"ליאון" אינו אלא "רמבו" לאינטלקטואלים

בדעה צלולה

חידושדושי לשון

מדי פעם פולטת האקדמיה ללשון פלט של חידושים נאותים ברוח צורכי הזמן. מדי זמן מגיע אלי צרור חידושים כאלה לחוות־דעת. מה דעתכם על החידושים האחרונים: זלולת במקום ג'אנק פוד וזמריר במקום ג'ינגלו

ספק אם יש עוד שפה כעברית בין השפות החדישות־עתיקות, לרבות סינית, קוריאנית ויפנית, בהן מתחוללים חידושים לקסיקוגרפיים רבים כל כך מדי יחידת־זמן. ערייין, יש להניח, השפה העברית היא המובילה שבהן, למרות השטח הניכר שצברה לפני מתחרותיה מן המזרח הרחוק.

מדי פעם פולטת האקדמיה ללשון, בגאון, פלט של חידושים נאותים ברוח צורכי הזמן. מדי זמן מגיע אלי צרור חידושים כאלה לחוות־דעת. כאשר מוסבת תשומת־לבה של האקדמיה, שחוות־דעת

דוד אבידן
עברית

כאלה טעונות שכר, חדלה האקדמיה ממנהגה, וכך ירדה גם רמתם של חידושיה.

החידושים האחרונים הם מתחום התקשורת ותרבות־האין.

תחילה, חידושי האקדמיה:

■ זמריר – ג'ינגל. חידוש חביב, אך לא שמיש במיוחד. זמריר יכול להיות גם זמר קל על שפתיים בסגנון חימים ההם.

■ גריין – טיזר. מילה גסה במיוחד. כמו לחתוך במשוט במרכז גופו של חולה־שחין. מי גריין ולא יתגרה?

■ זלולת – ג'אנק פוד. גרוע הביטוי ולול (בחריזה), מבטא יותר את הבולמיה מאשר את איכותו הנחותה של המזון.

מתוך שלושת החידושים דלעיל – שניים איישימושיים ואחד (זמריר) חיוור.

כאן המקום להזכיר, כי יותר מכל חסר בחידושים אלה התחכום והבינון – לשון מתוחכם ולשון בינן (מחידושי).

חידוש נוסף, המשווע לחידושה, הוא המילה טריגר (הדק) – (בפרמקולוגיה, בפסיכולוגיה ועוד).

אם לחפש אחר חידושים בתחום המזון, בהקשר אפרו־אסיאתי – הרי קורזולת, זורגולת או זורגלת, יכולים לייצג נתחי בשר עכשוויים.

בראיון המקיף, "האנציקלופדיה אבידיניקה", נכללו חידושי לשון נוספים משל המרואיין, גיא אסיף חקר לדעת לצלול המילה קול – ונפלט לי קר. קר – זה טוב. קול – זה קר. מה שמזכיר לי ניסיון חובבני יותר (כרזה על אוטובוס או משהו): אתה קול – אתה צלול. מה שמעיד על הבנת הנקרא ולא על הבנת הכותב.

בתחום החידושים התחרות כיום קשה, לאחר קרוב ל־95 שנות־תחרות, הרכה יותר קל, כנראה, לפעול ביפנית או בסינית, בעיקר בשפות (כיפנית), שיש בהן מילים מרהיבות כיורן (לילה) וקנקו (פטריה, לרבות פטריה אטומית), או כהונדוייצואה, מילה מסחררת לבאורה, שפירושה בסך הכל – גפירות־ורבותי.

מלכי האטימות והבורות, אנחנו

בעשורים האחרונים התגבש בהדרגה מין להק מעופף של משוררי פסטיבלים משופשפים. הם לא בהכרח הטובים ביותר או המרתקים ביותר בארצם ובלשונם. אבל הם שוחרי נסיעות, הם כותבים שירה המיתרגמת בקלות יחסית, הם מחוברתים ומנומסים במידה סבירה והם יודעים מאיפה משתין הדג. בסופו של דבר, הפסטיבל אינו חושב שירה אלא תככנות קטנה, כיבודים וסידורים

מאיר ויזלטיר

פסטיבל

אני לא מת על פסטיבלים בינלאומיים, וביחוד לא על פסטיבלים של שירה. אני בעד חולין וקיטוע במגע עם אמנות. אדם פותח ספר, שוקע בו או מניח אותו, זוג הולך לסרט, להצגה, למופע של מחול. ידידים נדברים ללכת לקונצרט בודד, מסוים, לאופרה זו או אחרת. אני אוהב קריאת שירה בפומבי, אך ערבי שירה מוצלחים באמת הם תמיד איזה ערב בודד, מזדמן, אירוע חד־פעמי של מגנטיזם פתאומי בין משורר או שניים ביום טוב לבין קהל מתאים, מכוון, כנ"ל.

בפסטיבלים של תיאטרון, קולנוע או מחול יש בכל זאת יתרון אחד שמצדיק את קיומם. הם מזמנים למקום אחד אשכול של הפקות מכמה יבשות ומאפשרים לך היכרות מרוכזת עם אמנים, להקות וזירועים, שאלמלא הפסטיבל היו מצריכים מסע יקר מסביב לכדור הארץ. לעומת זאת, שירה בלתי מוכרת תוכל לקרוא כל כמה שתרצה בספרים ובכתבי עת.

בפועל, פסטיבלים לשירה, אפילו המוצלחים והמלוטשים שבהם, כגון הפסטיבל של רוטרדאם, הם עניין בעייתי למדי. כל שירה נטועה עמוק בלשון המסוימת שלה, והתיווך בין שלל הלשונות במתכונת פסטיבלית חורק תמיד. אף אחד בשום מקום אין לו היכרות אינטימית באמת עם מכלול השירה העולמית. על כן, מארגני הפסטיבלים חיים מפי השמועה, מפי כל מיני יועצים ואינטרסנטים, נתונים ללחצים תפלים, נופלים במלכודות פתאים, והתוצאה היא תמיד הרכבים מוזרים עד מביכים, מנופחים וחסרים גם יחד.

בעשורים האחרונים התגבש בהדרגה מין להק מעופף של משוררי פסטיבלים משופשפים, שאתה מוצא אותם בכל מקום. הם לא בהכרח הטובים ביותר, המרתקים ביותר (או המבטיחים ביותר, כשמדובר במשוררים צעירים) בארצם ובלשונם. תכונות אחרות מאפיינות אותם: הם שוחרי נסיעות ופנויים לנסוע, הם כותבים שירה המיתרגמת בקלות יחסית, הם מחוברתים ומנומסים במידה סבירה, הם יודעים מאיפה משתין הדג, הם עורכים כתבי עת לשירה, הם מקורבים של בעלי השפעה בענף או בני חסות של משוררי פסטיבלים ותיקים מהם. להק זה הוא היסוד המכריע בהרכבו של כל פסטיבל שירה, והוא אוסף הכל בדוק של עסקנות ומצוות אנשים מלומדה. בסופו של דבר, הפסטיבל, בתוך שכזה, אינו חושב שירה אלא תככנות קטנה, כיבודים וסידורים.

פסטיבל השירה הירושלמי השלישי של משכנות שאננים, שהסתיים לפני שבוע, דמה בכל אלה לאחיו שמעבר לים. היו לו כמה פלוסים משלו: אוויר ירושלמי נפלא של חודש מרץ, המבנים הנעימים של משכנות שאננים ושל החאן והמסלול הפורח, המטופח, שביניהם, סגל ידידותי, אוכל טוב (למשוררים, לקהל היה מזנון עלוב), שידור חי יומיומי מוצלח ברדיו בניצוחה של אילנה צוקרמן. ספר הפסטיבל, שערכה חלית ישורון, יותר מ־400 עמודים של שירה בלשונות המקור ובתרגום, הוא קובץ עשיר, שווה רכישה, למרות שגיאות מיותרות פה ושם.

והיו לו מינוסים משלו: משום מה לא הצליחו לארגן דוכן ספרים ראוי לשמו, הנהלת הפסטיבל התעקשה לערוך ערבי קריאה גדושים של שעתיים ויותר בלי הפסקה כלשהי וכאילו ביקשה להוכיח בכוח כי קריאת שירה בפומבי סופה עינוי לגוף ולנפש, משוררים ישראלים אחדים הפגינו את האופי הלאומי, ערכו מחטף וחרגו הרבה מן הזמן שהוקצב להם (שהיה די והותר). גם בעיית התרגום הסימולטני לא נפתרה, והמשוררים האורחים ומלוויהם מצאו עצמם בוהים מול רצפים ארוכים מדי של קריאה עברית וערבית ללא תרגום.

אך פסטיבל זה היתה לו תגלית ישראלית חשובה: המשורר הערבי טהא מוחמד עלי. הנה, משורר מצוין בן 64 חי כאן כל השנים בנצרת, 60 שנה ויותר, ורובנו כלל לא ידענו על קיומו ועל שירתו המרשימה (שלא לדבר על אישיותו המקסימה). איזו מין קהילה ספרותית, אנחנו. מלכי האטימות והבורות, אנחנו.

יוצא דופן בולט בחבורה הזוהרת של הלגני הפסטיבלים היה המשורר סטוואן טונטיץ'. ארץ המוצא של טונטיץ' היא הארץ שהיתה פעם יוגוסלביה, כלומר שום מקום. ליתר דיוק, הוא בן סראייבו, העיר שעליה ראוי לומר היום את הפתיחה של מגילת איכה. העיר אשר בחוצותיה "מכחשפות הסקורות ממוח האורח התפזרו על מרצפות, כגון סלידה" זו שורה מתוך הקובץ שלו, "כתביו מסראייבו". באותו שיר תמצאו גם שורותיים אלה:

ידיים ורגליים מוטלות סביב, ממשיקות לעצמן, דיבוניות,
פרוסות מושות חד־פעמית, שהתפנקה בשם "כף־אדם".

טונטיץ' הוא בוסני בן 49 ממוצא סרבי, אך דוח הלאומנות השבטית הלוחמת ממנו והלאה, מכיוון שסירב להשתלב באחד הצדדים הלוחמים זה בזה בבוסניה, נאלץ להימלט מסראייבו. כרגע הוא נהנה ממעמד זמני של פליט בברלין, אך זה יפקע בעוד ארבעה חודשים. בינתיים, מעמדו כפליט מותנה בכך שלא יעבוד. אשתו נמלטה לבלגראד, והיא תקועה שם בחוסר כל. בני הזוג לא התראו כמעט שנתיים. לגרמניה אין מתירים לה להיכנס. בקרוב ייפגשו לימים ספורים בוארשה, שהיא היום הכרך המזרח־אירופי המתפתח, הניזון איכשהו מכל האסונות המתחוללים בארצות השכנות.

ירושלים מצאה חן בעיני טונטיץ'. לנו, הישראלים, מגוע רצחני פה ושם מביא את הסעיף, אך הכל יחסי. לעומת מה שמתחולל בבוסניה מצבנו כאן מצטייר כשלום הנצחי של קאנט. לו הואילו שלטונות ישראל להעניק רשיונות ישיבה לטונטיץ' ולאשתו, היו שמחים לשבת פה עד יעבור זעם. לא, הם לא יהודים, אבל גם הם מתפנקים בשם בני־אדם.

דעה צלולה

הורה נפאס

העובדה שבכל פעם שמתגלה בנח"ל פרשת סמים, יוצא רפאל איתן בהצהרה מיידית על הצורך בפירוק הנח"ל, אינה עולה בקנה אחד עם אמות המידה המוסריות שגילה רפול הצדיק כלפי אשתו מרים. אני מעדיף לבגוד באשתי עם בקבוק טקילה איכותי מאשר לעשות כך עם אשה. גם לצדיקים הגדולים ביותר יש איזו התמכרות קטנה

רון מיברג

אחד בלב

בשעת כתיבת שורות אלה אני שותה בגפי וויסקי סקוטי סינגל־מאלט בשם "לאפרויג". לוויסקי המסוים הזה אין ייבוא מסודר לארץ. ניתן לקנות אותו בחנויות דיוטי־פרי ובבירות עולם שונות. גוונו ענברי שקוף, הוא בן עשר שנים, יש לו 43 אחוזי אלכוהול בנפח, הוא נוסד בשנת 1815, המוניטין כה טובים וטעמו משובח. בעת כתיבת רשימה זו, שהיקפה המשוער כ־1,400 מילה, אני מנחש שאשתה בין ארבעה לחמישה חצאי כוסות עם הרבה קרח. לצורכי רשימת חג בהיקף של 4,000 מילה, קרוב לוודאי שאשתה חצי בקבוק.

בהתחלה אני נהנה מהטעם המריר והמסתורי, ומהידיעה שאנשי מקצוע סקוטים מאיזה לוך טחוב שמרו על הוויסקי הזה עשר שנים בחביות עץ. בכוס השלישית בערך, תלוי בתכולת הקיבה שלי, אני מתחיל לחוש מעין זמזום חרישי קל. מין קלות ראש רכה ונעימה ותחושה של חום נעים. בכוס החמישית אני שמח לגלות שהחיים מעט יותר מסבירי פנים מהרגיל. פעם, בתום כתבת מוסף בת 7,000 מילה, הצלחתי לזחול אל הספה הניצבת בפינת חדר העבודה שלי ונשכבתי עליה לשעה ארוכה, עד שהחדר הפסיק להסתובב ורצפתו התייצבה. אני מניח שמבחינה רפואית טהורה, הייתי שיכור. מבחינה תחבורתית וחוקית, גם אחרי כתבה קצרה, אסור לי לנהוג. לכן אני כותב בשעת לילה מאוחרת. לאן יש לי כבר לנהוג בשתיים לפנות בוקר.

פעם בשלושה חודשים לערך, מדרדרת אותי קהיית אלכוהול למיגרנה. הקשר בין אלכוהול למיגרנה לא נעלם מעיני. אני הוכחה חיה לקיומו. במיגרנה קשה במיוחד, אני לוקח כדורי פרקודן על פי מרשם רופא, או מסתכן בביקור עונתי בחדר מיון, שם לא מהססים להכניס לי תרופה נרקוטית מרגיעה לווריד. קארי פישר וריצ'רד דרייפוס, שניים מילדיה היקירים של הוליווד, היו מכורים לפני מספר שנים לפרקודן. הם היו בולעים 20־30 פרקודנים ביום. פרקודן הוא כדור נרקוטי שרופאים רושמים גם לחולי סרטן. כאשר אינך סובל מכאב, פרקודן גורם לך לראות את הצד היפה והחיובי של החיים. הוא משנה מובהק של מצב רוח. הוא יותר משעשע מוואליום, שבסך הכל מסיר את הקצה החד מהשפיץ של הקיום ומעגל מעט מהזוויות החולף. הוא הרבה יותר מפתה מוואבן או זאנאקס. על פרוזאק אני לא מוסמך ממש לדבר. פעם לקחתי פרוזאק יומיים כדי לראות כמה מהר אני יכול לצאת מדיכאון, אבל ביום השני היו לי בחילות ותחושה שמישהו מותח לי את המוח דרך חוט השדרה.

למה אני מטריח אתכם בווידויי הפרמקולוגי הזה? בגלל הדיון הפרימיטיבי שמתנהל כאן בשבועות האחרונים ב"נגע הסמים". אנשים שרוב הידע שלהם על סמים רכים שאוב מסדרות טלוויזיה אמריקאיות ברמת "האנטר" ו"סטרסקי והאץ'", לקחו על עצמם את מלאכת ההובלה במסע הצלב נגד "נגע הסמים" בבתי הספר התיכוניים ובצבא, כלומר בנח"ל. כיוון שהייתי גם בבית ספר תיכון וגם בנח"ל, אני רואה עצמי מוסמך לומר מילה או שתיים בנושא. הייתי יכול לשקר ולטעון כאן, כמו המועמד לנשיאות ארצות הברית בזמנו, שלא לקחתי לריאות. אבל אני לא נוהג לשקר, לא בעל פה ולא בכתב, ובפעמים הספורות שלקחתי לריאות, בסיטואציה חברתית מסוימת, לא תפסתי ראש. אני מזן החנונים שסמים רכים, כמו חשיש או מריחואנה, לא חילצו מהם את מיטבם. אני פריק של שליטה עצמית, של שמירת פאסון, של רצינות קודרת ועניינית, כל מה שחשיש ומריחואנה מנטרלים, כדי לגרום להסתכלות מעט יותר נינוחה ומשועשעת על המציאות האפורה. אני בז למשתמשים בחשיש ובמריחואנה, כשם שבזתי להם כשהייתי צעיר, אבל אני עושה כך על סמך ניסיון מוגבל, ולא מתוך רתיעה חשוכה ופחד דמוני. לא אמליץ על שימוש בסמים בפני ילדי, אבל יש דברים האורבים לפתחם שמפחידים אותי יותר משאכטה של משובת נעורים בשירותים של תיכון חדש.

ישראל היא אחת המדינות הלכאורה נאורות בעולם שלא הצליחה לקיים דיון משכיל ונאור בבעיית הסמים. היא נחלקת לאלה שמוכנים לתפור לילדיהם את השפתיים כדי שלא יוכלו לשאוף עשן אסור מציגנלה ולאלה שסמים היו, או נשארו, חלק מחייהם והם אינם יודעים כיצד להסביר לילדיהם שזה לא מומלץ, אבל גם לא סוף העולם. כרגיל אצלנו, הדיון מתקיים בעמודי החדשות של עיתונות עצבנית ותאבת כותרות. אחרי רגיעה של יותר מ־20 שנה, ראיתי בעיתונות בשבועיים האחרונים את העלה המשונן והמוכר כל כך של צמח המריחואנה, שהיה פעם סמל של פריקת עול ומרד נעורים. זה היה משעשע, שלא לומר אנכרוניסטי, כי כמי שבילה כמה שנים יפות בחייו בשוליה של שכונת הייט־אשברי המסטולית בסן פרנסיסקו, העלה הזה עובד עלי כמו קסם. הוא שואב אותי אחורה במנהרת זמן אל הימים בהם גיבשתי דעה עצמאית וחופשית שסוג הסטול המסוים הזה לא מדבר אלי. יתרה מזאת, הוא דוחה אותי. כאשר אני שותה חצי בקבוק יין אדום בארוחת צהריים, כי הרופאים אמרו שזה בריא אבל בעיקר בגלל שזה נורא טעים, קורה לפעמים שבני הצעיר לוקח שלוק מדוד וקטנטן מהכוס שלי. מישהו אחר היה מתנפל עליו בצרחות, אבל השלוק הזה לא יגרום לו להישאר גמד והופך אותו, למרות סלידתו הילדותית מהטעם, לחלק מעולמו של אבא.

אם היו מגייסים אותי למסע הסברה נגד סמים, הייתי נוקט בגישה האינטימית בעלת הידע האישי והפנימי. היו ימים שחברי גרמו לי לדחייה ולשאט נפש כה גדולים כלפי הרגלי הצריכה שלהם, עד שלא ידעתי מה לעשות עם הכעס שלי. אני חושב שיש דבר מה מגונה ביותר בלעצור את הטרקטור בחמש בבוקר בפלחה כדי לעשן ליד הגלגל הגדול את הג'וינט הראשון של היום. סמים רכים אצלי, שלא הוליכו להתמכרויות נבזיות בלתי הפיכות, גרמו ללא מעט מחברי לחשוב שפינק פלויד היא להקה חשובה וכי המוסיקה של לד זפלין טובה. הגרייטפול דד למשל, גם להקה שללא סמים אין לה קיום. לפני 30 שנה בדיוק לימד בוב דילן את הביטלס התמימים מאנגליה כיצד מעשנים מריחואנה, אבל עובדה שגם דילן וגם הביטלס נתכו ושרו את השירים המרגשים ביותר ברוקנרול. אף אחד עוד לא מת מחשיש. אני מכיר אנשים שחשיש מחק להם קטעים גדולים מזכרונם, אבל מי שלא מתכוון להפוך את עברו ליצירה ספרותית מפוארת, לא זקוק לזכרונות מהאחוות.

וכוחם של הורים מבועתים ושל מערכת החינוך להילחם בנגע. ישראלים לעולם יחששו כי בהגיע יום פקודה בו יהיה על חיילינו לאייש את הטנקים, הם יהיו מסטולים מכדי למצוא את הסטרטר. אני משער שזה לא יבוא לכם כהפתעה גדולה מדי, אבל במלחמת יום כיפור נלחמו גרעיני נח"ל, שגם סבלו אבדות בנפש, שעישון חשיש לא היה זר להם. אף אחד בדעה צלולה לא יאשים אותם כי לא נלחמו בחירוף נפש לעצור את הסורים ברמה בגלל שהיו מסטולים. אמריקה לא הפסידה במלחמת וייטנאם בגלל שהמארינס עישנו גראס. אין כלל הבדל בין האוגדונר או אלוף הפיקוד השותים קוניאק צרפתי בקרון הפיקוד בערבו של יום קרב קשה, לבין חייל רגלים שמנאפס. אין לי עניין להיכנס כעת להשוואות רפואיות, אבל אלכוהול הרסני ומזיק יותר לבריאות מאשר שאכטה קצרה בנסיבות חברתיות. אבל מקובל לחשוב שחברה הנלחמת על חייה אינה יכולה להרשות לעצמה להקים דור שסמים מסוממים אינם זרים לו. אם לפרס מותר לשתות בירה ולרבין מותר לשתות וויסקי, ספק אם אסור לחייל לעשן סמים. אבל הראשון זוכה לברכתו של החוק שעה שהשני נחשב אויבו הגדול של האדם.

יותר מעניין של בריאות והתמכרות, סמים לא קשים הם עניין מוסרי. שימוש בסמים בגיל צעיר נולד מתוך לחץ חברתי. בקוד המוסרי שלי חשוב לי יותר להישאר נאמן לאשתי, אם ילדי, ולהילחם בכוח על הצלחת הזוגיות שלנו, מאשר לדאוג כמו אזרח נבער להתפשטות "נגע הסמים". העובדה שבכל פעם שמתגלה בנח"ל פרשת סמים מוגבלת, רפאל איתן יוצא בהצהרה מיידית על הצורך בפירוק הנוער החלוצי הלוחם, אינה עולה יפה בקנה אחד עם אמות המידה המוסריות שגילה רפול הצדיק כלפי אשתו מרים. אני מעדיף לבגוד באשתי עם בקבוק טקילה איכותי וגם לשלם את המחיר בהנגאובר מפוצץ, מאשר לעשות כך עם אשה. לצדיקים הגדולים ביותר יש התמכרות נבזית ופרטית שאינה עומדת במבחן הצדקנות המוסרית שהם עצמם מטיפים לה.

מה שרווח בהיבטיו הציבוריים של הדיון בסמים בישראל, הוא הפשטנות הפרימיטיבית שלו. אלמלא אותה מנהלת נחרצת מירושלים, שהבינה שמה שמשטרת ישראל דורשת ממנה זה סוג של מקארתיזם מהזן החשוך ביותר והחליטה שממנה רשימות תלמידים המשטרה לא תקבל, היתה כבר המשטרה מצוידת ברשימות שמיות של מיטב הנוער הירושלמי. זה נבער, וזה נלעג, ובעיקר מאוד לא חוקי. בשלב הבא של התפיסה הרעיונית השגויה של המשטרה, היא תגייס, על סמך הרשימות, מלשינים מבוהלים מטעם קהילת התלמידים, שילשינו על חבריהם כדי שהתיק האישי שלהם לא יוכתם. ולמה הם כה מתעקשים שהוא לא יוכתם? כדי שיוכלו להתגייס בבוא היום ליחידה מובחרת ולעבור ללא קושי תחקיר בטחוני של השב"כ. אם בשל השאיפה הנשגבת הזאת, לשרת את המדינה, מסרבים התלמידים לעלות על רשימת המחשב של מיפלג הסמים, מצבנו נפלא.

מה שיש לי לומר נגד הסמים, הוא אישי, קטן ופרטי מאוד. אינני אוהב את ההשפעה שלהם. לא את הזמזום בראש, לא את הצחקוקים חסרי הפשר ולא את האפתיה וחוסר המוטיבציה המאפיינים את אלה ששימוש תכוף בחשיש הפך אותם ליצירתיים בעיני עצמם, אך לכה פאתטיים בעיני הזולת שאינו מסטול. במדינה בה כל יהודי נוירוטי יכול לקנות 30 כדורי אסיבל של חמישה מ"ג מהרוקחת הידידותי שלו ללא מרשם רופא ובעבירה ישירה ובוטה על חוקי התאחדות הרוקחים, אני ממליץ לכוחות השיטור והצדק למצוא דרכים נאורות יותר להילחם במה שהן קוראות נגע הסמים. צריכת ואליום בישראל היא מהגבוהות בעולם, ואותם הורים המוכנים להיהרג כדי למנוע מילדיהם גישה חופשית לחשיש, לא יוצאים לרחוב ללא מעט ואליום בדם. אלכוהול היה ונשאר איום חברתי ובריאותי גדול בהרבה מסמים, אבל עובדה שהדיון הנאור בתרבות היין הגיע בזמן האחרון למיצוי תקשורתי מלא. כל אחד והרעל שלו. אני לא סובל סמים, אבל אני מספיק נאור כדי לדעת שחמש כוסות של וויסקי סקוטי איכותי בעל ייחוס, אינן טובות יותר, מבחינת השפעתן והרסנותן הבריאותית משאכטה מזדמנת בנסיבות חברתיות. זה בסדר שמדינה מתוקנת מחליטה להילחם בנגע, אבל אסור לה לעשות כך באמצעות ציד מכשפות והמלצות לפירוק הנח"ל. אפשר להסביר לילדים, על כוס יין, שעישון סמים אינו מקדם מצוינות, אלא אפתיה וחוסר מוטיבציה. אבל לשם כך צריך הבנה גדולה יותר של המצב מאשר זו המשרתת כיום את משטרת ישראל, שהיתה מעדיפה שכולנו ננהג במהירות של 40 קמ"ש בקו ישר.

דעת קהל

לאלתר

בימים טרופים אלו, של דירות, מכוניות, כסף מזומן, שוש עטרי, ז'וז'ו חלסטרה, הגרלות שבועיות, הגרלות יומית, חשיפות בלעדיות, מסמכים מזעזעים, פרסים, עוד פרסים ועוד קצת פרסים, פרנקו בוננבה, דנה אינטרנשיונל ובעיקר "רשות הכידור של דודו טופז", טוב לדעת שיש למה לחכות בסוף השבוע.

יוצא לאלתר "מעריב תרבות" מתוך "עסקים" ויעמוד איתן וגאה כשאר המוספים.

ס. ב.

של נעליך, אלי הירש

"הירטוט וליקוק", כך מכתיר אלי הירש את כתבתו על הוצאת הכרך התשיעי של כל כתבי אורי צבי גרינברג ("תרבות מעריב", 27.1), ואכן יאה כותרת הכתבה לתוכנה.

הכותב מסתתר מאחורי כתבה, כביכול על נושא מו"לות, כדי לגבב אוסף של השמצות מכפישות על הספר הגדון ועל עורכו, דן מירון. תמהני מה לו לגבב זה ולמוסף הנושא את השם היומרני "תרבות מעריב".

מר הירש השולט ללא ספק בשפת הרחוב עושה בה שימוש כדי לתרף, לגדף, להשמיץ ולהשחיר את שירת אורי צבי גרינברג ועורכי כתביו, אך כמוהו ככלעם (או אולי כאתונו), יבוא לקלל וסופו שימצא מבורך. אולי ירצו הקוראים לראות על מה יצא הקצף ויעיינו בספר השירים הזה, או אז יזכו לקרוא בשירים הנפלאים שבו. כינוס כל כתביו של אורי צבי גרינברג משלים חסר גדול בהיכל הספרות העברית. קיבוץ כתביו הוא לא רק מפעל מו"לי גדול ואדיר ממדים, בשל היקף שירתו של אורי צבי, אלא יש בו גם חשיבות רבה לאוהבי השירה העברית וחוקריה.

מר הירש מעיד על עצמו שכאשר פתח את הספר לא הכיר את השירים, לדאבוני גם לאחר עלעולו החטוף בכרך השירים נותר חוסר הכרתו בעינו. "המהדורה הענקית" שעליה הוא מלין, יאה כאכסניה למשורר ענק כאצ"ג. היא ערוכה בטוב טעם אסתטי ובבהירות רבה, ועוזרת, ולו גם במובן הטכני, לקרוא בשירים וליהנות מהם. הערת העורך שמדובר ב"אחד מספרי הפסגה של הלירקיה העברית שבכל הדורות" היא קצרה, מתומצתת ואין קולעת ממנה.

מר הירש מתנצל על "עידון" השמצותיו בצורך שחש לחוס על כבוד המת, לא על כבוד המשורר המת עליך לחוס, מר הירש, אלא על כבוד הקוראים חיים. יש בשירתו של אורי צבי גרינברג בכלל, ובכרך זה בפרט, מהשירים הליריים היותר יפים שנכתבו בשפה העברית. אין אורי צבי נזקק לסניגורים, שירתו מדברת בעד עצמה.

גם מחירו של הספר מרתיע את המחרטט. במחיר של פחות מ־30 עיתוני ערב מזומנת לקוראים חווית שירה עמוקה ולאורך ימים רבים. קיראו בשיריו של אצ"ג!

יוסף באלט, ירושלים

אפילו ברגע אמר

תחת הכותרת "בוק ועם הארץ", פרסם רון מיברג ("תרבות מעריב", 17.2) כתבה העוסקת בשחקן בראד פיט.

מי שיעיין בכתבה יואלץ להיתקל במשפט "אצלנו בבית לא דיברו על גברים במונחים של חתיכים. כל חיי הבוגרים אני שומע עד כמה גברים גוצים, קירחים ובעלי אופי נחשבים סקסיים בעידן המודרני. כאשר אנחנו היינו צעירים, בשנות ה־50, כוכבי הקולנוע היו שתקנים... חתיכים הם לא היו".

נשאלת השאלה, מדוע הזעזוע המובע בכתבה הוא רק מכך שגברים הופכים לסמלי מין, אצל מיברג בבית דיברו כנראה על נשים חתיכות, ולכן אין אצלו אפילו תמיהה קטנה על שחקניות המקבלות תפקידים בגלל אורך רגליהן, ולא רק ואותו מיברג יצא לפני כמה שבועות בהגנה נלהבת על "שלייכר" והרוך שבה הוא מציב נשים.

כלומר, אין שום רע בכך שאשה תוצג לראווה רק בגלל גופה, אך כשגבר מוצג כך ולשמחת הנשים שביניהן, מזועזע מיברג עד עמקי נשמתו.

כוכב כתב בשעתו: "באנטנות החדשות עובר הממסום הישן".

שרון הנוקד ותום פסח

רונית מטלון

המשך מעמ' 5

רסקות, הרסנות של יחסים. אנשים מרשימים עם רצון להטביע חותם על העולם בדרך של הצלחה או בדרך של הרס בכל מחיר. בגלל זה החיים ביחד היו בלתי אפשריים. היום החיים שלי יותר יציבים ממה שהיו. בעיקר בגלל הילדים. אבל הטמפרמנט העצבני שלי לא יעבור".

– זה קשור גם לזה שגדלת בלי אבא?

"כן, וזה הערך. משבצת ריקה. זה לא מקרה שלא החלפתי את שם משפחתי בשתי הפעמים שהתחתנתי. נשארתי עם השם שלו".

– את רואה אותו, יצא לך לברר איתו למה הוא עזב?

"אני רואה אותו לפעמים. אבל אני לא בירורתי איתו שום דבר. אני לא מאמינה בלדבר על זה. אלו פצצות שיש לחוג סביבן. זה הגורל. אין לי אשליה לפצח את המציאות או יחסי הורים־ילדים, גברים ונשים. יש מקומות אפלים וסודות שיש לתת להם כבוד. אני גם לא אוהבת פתרונות. זה סוגר הכל. גם בספרות אני אוהבת להשאיר רווח. לתת לדמויות מקום להתפתח".

מטלון למדה בבית ספר יסודי לטעוני טיפוח, ורק בכיתה ה' העבירה אותה אמה לבית ספר בפתח תקוה. אחרי התיכון ניסתה להתגייס, אך נפסלה לשירות מסיבות בריאותיות ונרשמה לחוגים תורת הספרות הכללית ופילוסופיה באוניברסיטת תל אביב. את התואר היא לא סיימה. כשהיתה בת 19, כשנה מבוגרת יותר מאסתר גיבורת ספרה, נסעה מטלון לקמרון לבקר את דודה. במידה רבה, כפי שאפשר לשער, מטלון ואסתר אחת הן. מבחינות רבות, היא טוענת, הן לא. המציאות, כזכור מההרצאה בפרק הראשון, היא דבר מתעתע.

– מה חיפשת בקמרון?

"זו נראתה לי הרפתקאה אדירה. וחוץ מזה, משאת נפשי היתה ללמוד באיטליה ואמרו לי שהדוד העשיר שלי ייתן לי כסף".

– הגעת לקמרון. מה קרה?

"הייתי סקרנית לגבי הדוד. מין דוד עשיר שכולם מדברים עליו בהערכה וביראה, אבל יש להם גם חשבון איתו כי הוא ניתק את עצמו מהמשפחה. אשתו והמזכיר שלו הגיעו לקחת אותי משדה התעופה. אני זוכרת שהרגשתי שהגעתי לנו־וור. שדה תעופה עם קילומטרים על קילומטרים של מסדרונות אפורים. נורא מפחיד. הם לקחו אותי אליו לנמל, יש לו ספינות דיג. עמדנו בפתח המשרד, והוא ישב וכתב. כאילו הוא לא הרגיש שבאנו. זה היה אמצע דצמבר, ואני באתי מתל אביב דרך פריז עם כמה שכבות של בגדים, ושם היה חום נורא. עמדתי שם ונטפתי זיעה. פתאום הוא הרים את הפנים מהניירות, והוא היה שטוף דמעות. בפרצוף שלו הדהדו הפרצופים של אמא שלי ושל אח של אמא שלי, ואני זוכרת, למרות שמאוד התרגשתי באותו רגע, שהיה לי ברור שיום אחד אני אכתוב על זה. לא סתם החיים מזמנים כאלו דברים".

– על מה דיברתם?

"המשפט הראשון שהוא אמר לי זה 'את נורא דומה לאחות של אבא שלך'. אחות של אבא שלי זו האשה שהוא היה מאוהב בה, כשכל המשפחה היתה עדיין יחד במצרים. גם בספר, בסתר, הדוד בעצם מאוהב באסתר. כשהוא אמר לי שאני דומה לדודה שלי כל מה שהייתי לפני זה התקלף ממני: השכונה בה גדלתי, בית הספר היסודי, התיכון, החברים והחברות, השנה באוניברסיטה, והפכתי להיות רק רונית מטלון, עוד חוליה במשפחה עם פרצוף ותפקיד. עברתי מטמורפוזה שאיפשרה לי להישאר שם שמונה חודשים. נכנסתי לקטע אחר לגמרי שלא היה קשור ישירות אלי, אלא לביוגרפיה של ההורים ושל הדודים שלי, שרק בעקיפין קשורה גם אלי. זה היה שינוי גמור של הקונטקסט של הקיום שלי, והרגע הזה הוא הטריגר של הרומן".

– מה עשית שם שמונה חודשים?

"לא עשיתי הרבה. השתתפתי במסיבות ובקוקטיילים, שיחקתי טניס, ורוב הזמן בהיתי. ישבתי מול הבריכה והוצאתי עלי מנגו מהמים. לא כל כך יצאתי מהבית, דיברתי עם המשרתים, למורת רוחם של בני הבית. היו בזה גם אלמנטים רכאוניים. השריתי את עצמי באיזו הוויה שקל להיכנס לתרכה באפריקה בגלל החום, היתושים, ההבילות. כמו להיות מושרה הרבה זמן באמבטיה של מים פושרים. זה סיפור נורא ספרותי. לא יכולתי להמציא אותו. מהר מאוד גם גיליתי שהיתה קנוניה בין אמא שלי לבין הדודה שלי לחתן אותי עם בן הדוד. כשהגעתי, הבנתי שהתמונות שלי הופצו ברואלה, העיר בה הם גרים, ככלה המיועדת שלו, אבל העניין נפל. כשהדוד הכיר אותי הוא הבין שאני לא יכולה לחיות שם. אבל משהו מכל זה נשאר, והוא התסריט הזה שמכוח צווים משפחתיים יכולתי לחיות אולי חיים אחרים. באיזשהו אופן נשאר בי חלק מהבחורה הזאת ששולחים אותה להתחתן טוב. היחסים האלו בין הגורל המשפחתי שלך לבחירה הפרטית שלך מרתקים אותי: מהי טביעת האצבע שלך בגורל, בטמפרמנט המשפחתי".

– בספר יש המון ארוטיות שמופנית כלפי השחורים.

"במציאות זה לא היה כמו בספר. הייתי ערה לזה שהם יפים, אבל לא בצורה הזאת. חבר שלי שקרא את הספר אמר לי שיש בספר מיתוסים של זהות פוליטית, חברתית ומשפחתית, אבל לא מינית. וזה נכון. זה חור שחור מה שקורה שם עם האסתר הזאת. מקום של עיוורון גמור. היא למשל אולי מאוהבת בז'אן־לוק, אבל בכלל לא שמה לב שיש לו יחסים עם המשרת, ז'וליאן. הזהות המינית של אסתר, ולא נכיון של לסבית או סטרייטית, היא לא מוכנת מאליה. זה דבר שהיא צריכה להמציא ולגלות אותו. יש בה פחד גדול מהמשמעויות של להיות אשה. זה אזור לא מואר בנפש שלה: שהיא לא מכירה אותו, כמו שאנחנו לא יודעים על עצמנו כל כך הרבה בעניין הזה".

– למה אסתר לא נכחשת אחר המיתוס של "הגברא האצילי", איך זה שאין לה זיון מטרף עם איזה כושי? זה כמעט מובן מאליו בספרים מהז'אנר הזה, שנערה צעירה שמגיעה לארץ פראית ואקזוטית משתחררת מהתום, קדחת, ונופלת לזרועותיו של איזה גבר מקומי, שמאפשר לה להשתחרר.

"יש המון מתח ארוטי בספר, ולא רציתי ללכת מעבר לזה. ספרותית זה לא נראה לי נכון. חשבתי שזה יהיה נכון שהמתח הארוטי יישאר לא פתור. היא ילדה שמגיעה לשם. היא בת 17. לא רציתי שהיא תהיה מין זרוקה מזויינת. זה לא הקטע. רציתי להעביר את האימה הגדולה מהזרות ומהאחרות ואת הסכנה הגדולה, כי המצב האוטופי שהיא מדמיינת, של שוויוניות בין שחורים ללבנים, לא קיים שם. ומהצד השני, למרות הפחד, יש את המשיכה שלה לכל זה. היא רוצה לשחק אבל גם לעמוד מהצד ולהסתכל על המשחק, מה שלא הופך אותה לשחקנית מי־יודע־מה. היא בעיקר רוצה להבין דברים, אבל בעצם לא מבינה שום דבר".

– זאת לא הפעם הראשונה שאת מדלגת על סצינות מין. גם ב"זרים בבית" עשית את זה. ברגע המכריע את בורחת מהחדר.

"הרבה סופרים נכשלים בזה. אני חושבת שצריך כואת מידה של בגרות כדי לגעת בזה, ולי יש תחושה שסקס זה מין חור שחור. משהו שאתה לא מבין באמת. אני לא יודעת מה להגיד על זה ולכן מעדיפה לשתוק. אבל זה לא רק הפחד להיכשל ולקחת סיכונים. לדמויות שלי יש מיניות לא גמורה. משהו אצלן נשאר טרום־אינפנטילי בקטע הזה. בהרבה מקרים הם דומים לפנטזיות של ילדים שרוצים להיות בן, בת, אמא, חייל. הם רוצים להיות הכל והם בעצם שום דבר. משהו לא ברור ולא סגור. זו התחושה שלי לגבי הגיבורים שלי".

– איך היתה הפרידה מהדוד, מאפריקה?

"קשה מאוד. הוא היה מנותק מהמשפחה במשך שנים, וזה שבאתי לשם היה בשבילו סוג של קשר לעבר, למשפחה, וזה נשבר כשנסעתי. הרגשתי אצלו, כשנסעתי, את ההכרה בכך שהוא נשאר שם בבדידות בעולם שלו שעשוי בעיקר מגדרות. אבטיפוס של הבדידות. באמצעותי הוא התגעגע לעבר שלו. מה שהיה, ומה שיכול היה להיות".

כשחזרה מקמרון, המשיכה מטלון ללמוד. באוניברסיטת תל אביב היא הכירה את פרופ' מנחם פרי, עורך הספריה החדשה וסימן קריאה, בהן פרסמה מטלון את סיפוריה הקצרים ואת הקובץ "זרים בבית". את הספר החדש, "זה עם הפנים אלינו", היא פרסמה בהוצאת עם עובד, בספריה לעם, שעורכת אילנה המרמן. עם מטלון עבדה צמוד נילי מירסקי, שגם היא עזבה לא מזמן את הספריה החדשה. העריקה הזאת של מטלון ראויה לבדיקה.

"הכרתי את מנחם (פרי) כשהייתי ילדה בת 19, והיתה לי הרגשה שצריך לפרוש כנפיים. לשנות. פרי עורך מחונן, אבל בסוג הקשר איתו גררתי משהו מהנעורים שלא נכון לי היום. פרי הוא פטריארך של משפחה גדולה. יש בזה הרבה קסם ונדיבות, אבל כבר לא הרגשתי שייכת למשפחה הזאת".

– איך הוא קיבל את זה?

"לא חשוב".

– למה עברת לעם עובד, העדפת לעבור עם נשים?

"אולי. זה מכתיב סוג של שוויוניות והדדיות. אני מרגישה יותר נוח. לא מרגישה מפוטרנת. לא דוגמנית שצריך להצעיד על מסלול. עם נשים אני מרגישה יותר באלמנט שלי. גדלתי עם נשים, אני מבינה את השפה הזאת. יש בה משהו שלא מאיים עלי, שלא רוצה להשתלט עלי בשום אופן".

– קראת את הספר החדש של יהודית קציר?

"שלושה פרקים הספיקו לי. אני לא מעריכה אותה. זו סופרת שהולכת על המובן מאליו. מתחנפת כל הזמן, מתחנחנת. זה עשוי טוב, אבל זה לא מספיק. לפעמים אתה דווקא רוצה שמישהו יגמגם, ימעד. זה מעניין יותר שמישהו מסתכן. אצלה אין אלמנט של הסתכנות".

– לא מזמן יצא, וירד מיד, סרט של דינה צבי־ריקליס על פי סיפור שכתבת, "סיפור שמתחיל בלוויה של נחש". אהבת אותו?

"לא במיוחד. הוא סרט בסדר, אבל היו חסרים לי הומור ותנופה. היא לא היתה צריכה לשמור אותו כל כך עם מושכות. אבל זה לא סרט רע".

– אחת הכתבות האחרונות שעשית ל"הארץ" היתה ראיון עם הסופר פול אוסטר. איך היתה הפגישה איתו?

"הגעתי אליו לסטודיו בברוקלין והוא שכח בכלל שאני צריכה לבוא. זו היתה פגישה קצרה. הוא איש נורא יפה, הוא שלף מיד את מסיכת המרואיין ונתן מינון מדויק, קצת אישי וקצת על הספר שלו שיצא אז, 'מוסיקת המקרה'. היה לי ברור מיד ששום דבר לא צפוי לא יקרה בפגישה איתו".

– באת כמעריצה?

"ממש לא. אני אוהבת אותו, אבל לא יוצאת מגדרי. הוא לא נמצא בריהוט הנפשי שלי, שמורכב יותר מרומנים של המאה ה־19. יש לו יכולת אדירה לספר סיפור, אבל משהו בו חלול. כמו קופסת פח עם שתי מטבעות. האמת היא שאין לי דברים מרגשים לספר על הראיון איתו. הוא אדם די יהיר כמובן, ומאוד מלא בעצמו".

צב

ש י נ ו א ת ח י י

נ י ק ק י י ב הזמר האוסטרלי האהוב שמגיע ארצה להופעות, מציג את 9 תחנות התרבות שלו

1. "לוליטה", נבוקוב

נחשפתי לספר הזה בגיל מוקדם מאוד, בערך כשהייתי בן 12. אני זוכר את אבי מושיב אותי ומקריא לי את הפרק הראשון של "לוליטה". זה תמיד היה אחד הספרים האהובים עלי, והוא אמר שזה בדיוק מה שספרות צריכה לעשות. הוא קרא אותו ואמר: זה כל מה שספרות צריכה לעשות, כן. והוא צדק. הפרק הראשון של "לוליטה" הוא יצירה מדהימה של כתיבה, וזה נשאר אחד הספרים הטובים בעיני.

2. "החטא ועונשו", דוסטויבסקי

כשהתבגרתי מעט, אבא שלי קרא לי את סצינת הרצח ב"החטא ועונשו", ואז הוא אמר: זה בדיוק מה שספרות אלימה צריכה לעשות, בן. "החטא ועונשו" ממוקם גבוה מאוד ברשימת היצירות האהובות עלי, ואני מתכוון להשפעות מוקדמות. הספרים האלה השפיעו עלי במובן מסוים כשכתבתי את הספר שלי. מגיל צעיר מאוד אבא שלי הזין אותי ביחס מיוחד למילה, בפרט למילה הכתובה. ואני חושב שיש לי הבנה למילים, או סוג של רגישות אליהן. אבי היה מאוד שמרני בדרכו ביחסו לספרות, למרות שלא חשב על עצמו באופן הזה. הוא התעניין מאוד במילה הכתובה ובדרך שמשתמשים בה. למעשה, התרכז יותר באופן שבו משהו נכתב, מאשר במה שנכתב. הוא התמקד יותר בצורה מאשר בתוכן, וכך גם אני.

3. התנ"ך

התנ"ך – היתה לו השפעה עצומה עלי ועל החיים שלי באופן כללי. השפעה גוברת והולכת. התחלתי עם זה די מוקדם. בעיירה שבה גדלתי, הייתי חבר במקהלה של הכנסיה ונהגתי ללכת לשם פעמיים-שלוש בשבוע. לא היה לי עניין מיוחד בזה בזמנו, אבל אני חושב שנעשתה לי אינדוקטרינציה חזקה במיוחד של הברית החדשה. כשהתחלתי לכתוב ולצייר, כשהייתי סטודנט לאמנות, והתחלתי להיות מעורב בכתיבת שירים, התנ"ך היה במידה רבה נקודת התייחסות לדברים רבים. פשוט ידעתי אותו, אפילו מבלי ששמתי לב לעובדה שידעתי תנ"ך. וככל שקראתי בו יותר, הוא עניין אותי יותר. וזה דבר שעדיין מתפתח בי.

4. ציור

תמיד רציתי להיות צייר. במשך כל ילדותי זה היה הדבר הראשון שעניין אותי. גם במשך הלימודים בבית הספר. ובאמת הלכתי לבית ספר לאמנות והייתי שם שנתיים: בראשונה הצלחתי מאוד, אפילו הצטיינתי, ובשנייה – נכשלתי. כשנכשלתי, החלטתי שלעזאזל עם זה ועם המורים ועם הציור, ושאני אעשה משהו אחר. היתה אז לחקה שהייתי בה, שהפכה להיות יותר מאוחר מסיבת יום הולדת. אבל עדיין הייתי מאוד מתוסכל, מפני שמה שבאמת רציתי להיות זה צייר. הרבה זמן האשמתי את בית הספר שלי, אבל עכשיו הפסקתי עם זה, כי אני יודע שלו באמת רציתי להיות צייר, הייתי נעשה צייר.

הציור האהוב עלי במיוחד הוא ציור דתי, במיוחד אמנות גותית גרמנית. אנשים כמו: גרונוואלד, שטפן לוקנר. זה היה גם תחום העניין שלי בבית הספר. נמשכתי לאמנות דתית, בעיקר מן המאה ה-14, ולאמנות מודרנית, וכך זה עד היום. באמנות המודרנית אני אוהב את הדברים הפיגורטיביים. אני אוהב את העבודות של ג'ורג'יו דה קיריקו. אני מאוד אוהב את פרנסיס בייקון ואת לוסיאן פרויד.

5. בוב דילן

אחד האנשים שבאמת שינה את חיי, במובן האמיתי, הרוחני, הוא בוב דילן. והייתי אומר שבלעדיו איכות חיי היתה פחותה בהרבה ממה שהיא. יש לו, כמו לאמן גדול, השפעה עמוקה על כל החיים, ולא רק על הצרכים המוסיקליים שלי. הוא שינה את האופן שבו אני מתבונן בעולם. הגעתי לדילן בשלב מאוחר בחיי. תמיד ידעתי על הדברים שלו, לאח שלי היה את "נאשוויל סקאי ליין" שחיבבתי, אבל לא ממש התעניינתי בחומר המוקדם שלו. התקליט הראשון של דילן שקניתי, "סלוי טריין קאמינג", היה בעיני אחד התקליטים הכי טובים ששמעתי, ואני עדיין חושב כך. ואז התחלתי ללכת בעקבותיו ונכנסתי לתוך העולם המדהים הזה.

6. ג'ון לי הוקר

כשאתה נשאל על ההשפעות שלך, אתה צריך לומר את אותם דברים שוב ושוב בכל הראיונות, משום שאלו ההשפעות שלך ואינך יכול לשקר ביחס אליהן או להמציא אותן מחדש. לכן ייתכן שאנשים כבר שמעו זאת. בכל מקרה, תמיד שמעתי דברים של ג'ון לי הוקר, אבל התחלתי להאזין לו ברצינות בימים המוקדמים של מסיבת יום הולדת. היתה לו השפעה מכרעת עלי.

7. "שבילי זעם", טרנס מאליק

זהו אחד הסרטים האהובים עלי. מאליק לקח את הנושא של האלימות ויוצר סביבו סיפור על צעיר מורד ובחורה שנוסעים לאורך אמריקה ופשוט הורגים אנשים. בזה הוא היה הראשון מסוגו. היום כבר עושים הרבה דברים כאלה, זה היה סרט מקורי שהמון אנשים מנסים לחקות. אבל נדמה לי שהם מפספסים את הנקודה. אני חושב שהסרט הזה בוחן את השירה והיופי שבאלימות, ובדרך מסוימת את ההרואיות והאמנות שבה. זוהי פואמה של אלימות יפהפיה וסרט מדהים.

8. אניטה ליין

ישנם דברים אישיים שזרקו אותי לכיוונים שונים לגמרי. דברים שקרו בחיי, מפגשים עם אנשים, נשים שונות שהיו לי יחסים איתן, אנשים שמתו – זה פשוט שינה את חיי, שינה את נסיבות חיי. לא שמתי לב לכך אז. אבל כיום אני יודע שהיו כמה נשים שאלמלא פגשתי אותן, מה שאני עושה עכשיו היה שונה לחלוטין. למשל, אניטה ליין. הפרטים הם סתם רכילות.

9. הבן שלי

אני חושב שהרבה שנים היתה בחיי מין ריקנות, שניסיתי למלא אותה בעבודה. אני אמנם עובד כיום יותר קשה ממה שנהגתי. אבל פעם, בסופו של היום, לא היה כלום. עכשיו הוא ישנו. שמו לוק, שם מהברית החדשה. הוא ילד כזה מבריק. כמעט בן ארבע. אני יודע שזה בנאלי, לדבר על הילד שלך. אבל אני לא יכול להתאפק.

"זה שאנשים שוליים באיזה הפגנה צועקים כבוז, זאת לא עילה לייחס את זה לליכוד". נתניהו

זה לא היה שמונטי. רבין התכוון לבוא חשבון עם הליכוד על התקפות שלוחות חרסן עליו

מדוע הוחלט על מעטה חשאיות כבד סביב פגישת רבין־קוהל - גד שמרון, עמ' 6 ■ הפקרות שוררת במקומות עבודה רבים בכל מה שקשור לזכות העובד לדעת - מיכל קפרא, עמ' 10 ■ האם הוטעה נשיא המדינה כאשר נתבקש לקצוב את עונשו של אסיר העולם עזרא שנסי - ארז רותם, עמ' 16 ■ נפרץ קשר השתיקה על זוועות החונטה הצבאית בארגנטינה - אריק בכר, עמ' 20

סימה קדמון

רבין. גם כשהוא לא ספונטני, הוא ספונטני

ב יום שלישי השבוע, אחרי הפירסום במעריב על דבריה של השרה אורה נמיר בעניין קניית הקולות של ישראל קיסר, התקשר ראש הממשלה אל נמיר. זה לא הוגן, הוא אמר לה. דברים שנאמרים בלי בסיס, שמשתמע מהם כאילו נעשו דברים פליליים, אסור שייאמרו על חבר בממשלה. צריך לגלות יחס של הגינות.

נמיר הכחישה באוזניו שאמרה את הדברים, אבל רבין המשיך: כל זמן שדברים לא התבררו, שהגורמים המוסמכים לא חקרו ובתי המשפט לא קבעו – זה לא יהיה הגון לפגוע באדם.

יכול להיות שבזמנים אחרים רבין לא היה מטריח את עצמו להתקשר לנמיר. ממתי הוא כל כך קשוב לרגשות של אנשים? ממתי הוא נזעק להגן על שמו הטוב של שר בממשלתו, ועוד בפרשה שהוא מתרחק ממנה כמו מאש? אבל ימים חדשים מתגעשים ובאים על מפלגת העבודה, ימי בחירות, שאת תחילתם קבע רבין באותו ראיון ליל שבת ב'יומן', שבו האשים את הליכוד שהוא סייען של הג'יהאד האיסלאמי והחמאס. רבין ירה או את היריה הראשונה במערכת הבחירות. מיתקפה חזיתית, בוטה, שהיו כאלה שייחסו אותה לאופיו הג'ינג'י – מושג שכנראה בא להצדיק כל עניין או התנהגות קצת בלתי שיגרתית, ואחרים ייחסו לאיזה צוות מומחים עלום, שיעץ לרבין "להחריף את הטון" נגד הליכוד.

מי שמכיר טוב את רבין התפוצץ השבוע מצחוק. צוות מומחים? איזה צוות מומחים? וממתי רבין מקשיב למומחים? מילא מקשיב, אבל ממתי הוא עושה מה שאומרים לו? נכון, רבין תיכנן היטב את הדברים. זה לא היה ספונטני. הוא התכוון סוף סוף לבוא חשבון עם הליכוד על ההתקפות שלוחות הרסן עליו. על הבוגד, והרוצח, וההפגנות מתחת לביתו, וחצאי האמיתות, שהם לדברי רבין יותר גרועים משקר. דבר אחד הוא השמיט שם בראיון, את אותו מסמר קטן. הוא התכוון לומר – "סייען מדיני". שהליכוד הוא סייען מדיני של החמאס. הרי לא עלה בדעתו לומר שמסייעים לחמאס בביצוע פיגועים. אבל הוא לא אמר. המלה נשמטה, והאש הוצתה. מה שמוכיח שרבין, גם כשהוא לא ספונטני הוא ספונטני.

רבין לא נראה השבוע מצטער במיוחד על ההתנצחויות המילוליות עם יו"ר האופוזיציה. מזה זמן הוא אינו מתאמץ להסתיר את יחסו לבנימין נתניהו. הדימוי החביב עליו ביותר, והוא חזר עליו השבוע בכמה הזדמנויות, הוא שכל מה שביבי היה בחייו זה שחקן באופרת הסבון של האו"ם. מה הוא היה מעבר לזה? הרי יש בליכוד אנשים שלרבין יש מחלוקות איתם. אריק שרון, למשל. או דוד לוי. אבל אלה אנשים עם נסיון. בכלל, מה כבר רבין אמר עליו? שכל הנסיון הגדול שלו, זה שהוא היה שחקן באופרת הסבון של האו"ם? נו, איזה נסיון יש לו מעבר לזה?

במאבקים כאלה, הסביר השבוע מישהו, קשה לעשות הפרדה בין הוויכוח לבין האיש. והרי רבין לא נכנס, למשל, לכל עניין הקלטת וסיבותיה. הוא דיבר על התבטאויותיו, על נסיונו של האיש בהקשר לתפקיד שהוא ממלא. הוא לא הלך ואמר עליו "נפל על הראש", או "איבד עשתונות". הוא, רבין, לא משתמש בביטויים כאלה. זה לא נכון שכל הנסיון של נתניהו זה שגריר באו"ם? ומה זה שם, לא אופרת סבון?

מי בכלל מייחס חשיבות לכינויים האלה, אמר לי השבוע בנימין נתניהו. שרבין יעמוד על הרקורד שלו ונראה איך הוא דאג לביטחונם ועתידם של אזרחי ישראל.

אתה לא כופר, חלילה, בעברו ובנסיונו הביטחוני של יצחק רבין.

"רבין עומד למבחן הציבור לא על מה שעשה ב־67' או ב־48'", אמר נתניהו, "אלא על מה שהוא עושה עכשיו. ועל תיפקוד הממשלה בתחום הביטחון ראוי שתהיה ביקורת נוקבת".

ומה תציג אתה מול הרקורד הזה?

"אני אעמוד מולו יפה מאוד. עם שירות צבאי של חמש שנים בסיירת מטכ"ל ומאבק ממושך בטרור, עם רקע כלכלי שלמדתי, ונסיון שצברתי, וכמובן הרקורד בתחום המדיני".

עם כל הכבוד, חמש שנים בסיירת מטכ"ל מול רמטכ"ל?

נתניהו כועס. "מה זה, אנחנו רפובליקת בננות, שכל ראש ממשלה או נשיא מתחילים כמלה גנרל? זאת גישה משונה. חוץ מזה, אני לא מתכוון להיות שר ביטחון. אני מתכוון להיות ראש ממשלה ולמנות שר ביטחון במישרה מלאה".

אז מה, שאלתי אותו, התחילה מערכת הבחירות?

"לא ממש", אמר נתניהו. "אבל ברור שככל שטווח הזמן מצטמצם, הדברים מתחדדים".

אתה יודע, אמרתי לו, רבין טוען שההתבטאויות שלו באו אחרי תקופה ארוכה של היתגרות מצידכם, של קריאות כמו רוצח ובוגד.

"זה שקבוצת שוליים", אומר נתניהו, "שאנשים שוליים באיזה הפגנה צועקים ככה, זאת לא עילה לייחס את זה לליכוד, לאלה שמייצגים למעלה ממחצית העם".

גם בקריאתו של צבי קצובר למרי אזרחי אתה רואה קריאה שולית?

"מתי הוא אמר את זה?" תמה נתניהו. "השבוע? לא שמעתי. אולי היינו עסוקים בעניין של החמאס".

■ ■ ■

הרבה כוחות אסף דוד לוי בשנתיים האחרונות. הוא התבשל לאט לאט, כמו החמין שעושה אשתו רחל בשבת. בתוך סיר לחץ. בשבועיים האחרונים נפתח המיכסה, והחוצה זינק ענן של אדים חמים. דוד לוי חם. מה זה חם, רותח, ומי שיעיז לנגוע בו או באנשיו, יקבל כוויה. הוא הבטיח הרמת כוסית ב־3 באפריל. כינוס גדול של כל תומכיו. אבל נראה כאילו לא הצליח להתאפק. כמה מטרים לפני קו הגמר, במקום לסחוב עוד כמה ימים ואז לצאת במופע אחד ענק – הוא נשבר. זה כמו להישבר עשרים דקות לפני סוף הצום ביום כיפור. וכך, בקפה ריצ'י ביבנה, הוא ביזבז עשרות סרטי צילום, מאות מילים בעיתונים של למחרת. מה יישאר לו ליום שני הבא?

זאת היתה רק שיחת הכנה, הסביר לי אחד מתומכיו. זה לא ביזבוז תחמושת. ואם הוא יופיע ביום שני מול מאות אנשים בלי להתייעץ קודם עם הקצינים שלו, זה לא ביזבוז תחמושת?

בחייך, אמרתי לו, איזה התייעצות. הרי כבר שנתיים לוי יודע בדיוק מה הוא הולך להגיד בכנס הזה.

בסדר, אומר לי התומך, ומה עם תחושת השותפות? ומה עם הדינמיקה? נכון, העיתוי של המפגש המוקדם הוא מקרי, זה היה צריך להתקיים כבר פעמיים ולא יצא לפועל. מישהו באמת הגיד על כך שזה יכול לדפוק את הכנס הגדול. אבל למה שזה ישפוך? מה התקשורת קיבלה ביום שלישי? עובדה שערוץ 2 כבר הודיע שהוא יהיה שם. מה שהיה ביבנה זה הפרומו של הפרומו של הכנס הגדול.

לפני שבועיים שאלתי את דוד לוי מה הוא מתכוון להגיד לתומכיו במפגש במלון פארק. הוא אמר שהוא עוד לא יודע. שהוא יתייחס לעתיד. אדם לא חי את העבר, הוא אמר, אבל אסור לו לשכוח את מה שהיה, כאילו לא היה. צריך לראות את העתיד, אבל מבחינת זהירות ואחריות לזכור את מה שהיה.

■ ■ ■

מה שבטוח, שדוד לוי עסוק עכשיו בשתי ידיו. באותה הדה עושה שריר ביבנה, בשניה הוא עושה קרניים מאחורי ראשו של נתניהו, כשהוא מנהל מגעים להקמת ממשלת אחדות. לפני שבועיים סופר כאן על פגישה סודית בין פרס ללוי במלון הולידיי אין בירושלים. השבוע התעקש מישהו שיש בעניין זה נסיונות תיווך של – לא פחות ולא יותר – ח"כ אברהם שפירא. תיווך בין לוי לעבודה. מה פתאום? – קודם כל, הוא הסביר לי, שפירא תמיד פעל למען ממשלת אחדות. וחוץ מזה, החרדים לעולם לא יתנו לנתניהו להיות ראש ממשלה. עם כל הפרשה הזאת של הקלטת – הוא גמר אצלם. אגב, שפירא ולוי הכחישו את השמועות האלו.

תגיד, שאלתי את לוי, אתה לא רואה סתירה בין הנסיונות שלך להעמיד שוב את המחנה לבין המגעים עם העבודה בעניין ממשלת אחדות?

לוי לא רואה שום סתירה. צריך להפריד, הוא אומר, בין המישור הלאומי לבין המפלגתי. ובעניין הלאומי, הוא באמת מודאג. אין לו ספק שהממשלה הזאת הולכת לכיוון של מדינה פלשתינית וחלוקת ירושלים. המצב הזה מחייב יוזמה על ידי אחדות מקסימלית של הכוחות שיכולים לתרום ולסכל סכנות.

הפוך על הפוך. אבל גם בלישכתו של ראש הממשלה לא דוחים את המגעים האלה. גם לא מכחישים את פגישת לוי עם שמעון פרס. רבין ידע על הפגישה הזאת. אין לרבין התנגדות לממשלה בכל הרכב, כל עוד יעדיה יהיו על פי קווי היסוד של הממשלה. הוא לא מוכן בשביל נוחיות פרלמנטרית לוותר על יעדי הממשלה.

נו, שאלתי, אז למה רבין לא קורא ללוי לשיחה?

יש כאן בעיה, מסבירים לי. רבין ראש ממשלה. הוא לא יכול להתחיל לחרחר במפלגה אחרת. הוא יכול לשוחח עם אנשים. זה לגיטימי. אבל הוא אינו יכול ליזום פניה כזאת. הוא לא יכול לפנות למישהו בליכוד ולא לפנות למי שנבחר לעמוד בראשו. הוא גם לא רוצה ליזום פניה כזאת מסיבה פשוטה: אם תהיה פניה כזאת, יפרשו אותה ככשלון של העבודה. יגידו שיש פה כשלון, שיש פה אקט של חולשה.

ושמעון פרס יכול ליזום פניה כזאת?

"זכותו של כל שר בממשלה, ובוודאי איש כמו שמעון פרס, להיפגש עם האנשים שהוא רוצה".

תגיד, שאלתי את לוי, אולי אתה בכלל לא צריך ממשלת אחדות? אם אפשר להגיע להבנות, למה שלא תקבל תפקיד בכיר בעבודה?

לוי מתחלחל. "זאת שאלה לא רלוונטית. יש הבדל גדול כששתי מפלגות מחליטות לפעול ביחד על בסיס מוסכם, לבין זה שאדם קופץ ממפלגה למפלגה. בליכוד – אם לשולחן יש ארבע רגליים, אני אחת מהן. אם למבנה יש ארבעה עמודים – אני אחד מהם. ואני יודע", הוא מחייך, "הרי הייתי בנאי".

ימי בחירות

מי שמכיר טוב את רבין התפוצץ השבוע מצחוק. צוות מומחים? איזה צוות מומחים? וממתי רבין מקשיב למומחים? מילא מקשיב, אבל ממתי הוא עושה מה שאומרים לו?

מימין: הזוג נתניהו. "עם שירות של 5 שנים בסיירת מטכ"ל ומאבק [...] אני אעמוד מולו יפה". משמאל: הרבינים. חיו שייחסו את המיתקפה הקשה לאופיו הג'ינג'י

צילומים: אלי דסה ופלאש 90

שמיר עדיין לא גמר את הקריידה

צילום: חיים אזלאי

משרדו של ראש הממשלה לשעבר, יצחק שמיר, נמצא בבית אמות משפט בתל אביב. בניין מהודר, לובי גדול, ריצפת שיש, משרדים נאים. יצחק שמיר – ראש הממשלה, כך כתוב על שלט הנחושת שנקבע בכניסה ללישכתו של שמיר. שלט דומה היה גם לרבין בשנות המדבר שלו, כשישב בקריה בחדר קר, כשבחדר הסמוך, ליד המטבחון, ישב שמעון שבס.

לפני שבועיים סיפר לי מישהו ששמיר מתכוון להתמודד בפריימריס בליכוד. כך סברה (כינוי החיבה של שמיר), הוא אמר, עושה חוגי בית. הוא מריץ את עצמו.

מה פתאום? – תמה שמיר כששאלתי אותו. אני צריך לעשות חוגי בית? אף פעם לא התעסקתי בשביל עצמי. אם מזמינים אותי, אני בא. לפעמים לסניף, לפעמים לחוג. הייתי לא מזמן בהרצאה של האוניברסיטה הפתוחה. ביום תל־חי. האמביציה שלי זה להשפיע. אין לי רצון להתבלט אישית.

אז אתה לא מתכוון להיות בכנסת, אולי בממשלה הבאה?

"צריך לקרות משהו מיוחד באופן לא נורמלי כדי שאני אשתתף. אם מישהו ימצא צורך, איני מוציא את זה מכלל אפשרות. אבל אני לא חושב על כך".

שמיר יהיה עוד מעט בן 80. הוא הולך כל בוקר חמישה קילומטרים, שלוש פעמים בשבוע הוא נוסע לכנסת, במשרד בתל אביב הוא נמצא כל יום מ־8 בבוקר עד הצהריים. כאן הוא נפגש עם אנשים, כאן כתב את הספר שלו.

"אני לא משחק יותר בדיפלומטיה", הוא אומר. "צריך להימנע מסכסוכים פנימיים. אני יודע שאצל כמעט כל האנשים יש רצון חזק להימנע מסכסוכים. כולם משוכנעים שהכשלון בבחירות האחרונות נגרם בעיקר בגלל מחלוקות פנימיות. אנשים צריכים לשלוט ברגשותיהם".

אז מה אתה אומר על התעוררותו של דוד לוי?

"אני לא מומחה לדוד לוי. אני חושב שהוא לא צריך לעזוב את עבודתו, לא בכנסת ולא במפלגה. הוא צריך לשתף פעולה עם החברים. יש לו מה לעשות".

מה זאת אומרת?

"דוד לוי לא יבוא על סיפוקו עד שהוא יהיה מספר 1. אבל אין לו היום שום סיכוי לכך. הוא צריך להשלים עם זה".

אמרת לו את זה?

"הוא לא מתייעץ איתי, אבל אני מניח שהוא יודע את דעתי".

האלוף בלול התרנגולות

ה שבוע, בעקבות העימות בין האלוף אילן בירן למתנחלים והדיבורים שנכתבו כאן בעניין הזה, התקשר אלי זאביק ברין, סגן־אלוף במילואים, מג"ד חי"ר. הוא סיפר לי על מקרה פשוט, חסר חשיבות, שהתרחש לפני כמעט עשר שנים ולא יוצא לו מהראש. זה היה באוקטובר 86'. זאביק ברין עלה עם הגדוד לשירות מילואים בצפון. בירן היה אז תת־אלוף, מפקד האוגדה הצפונית, עוצבת הגליל.

"כשהגענו לשם", מספר ברין, "זומנתי אליו לפגישת היכרות. הוא הכניס אותי לחדרו, וביקש שאמתין עד שיסיים שיחת טלפון. הוא דיבר עם המטכ"ל. שמעתי אותו מודיע להם בצורה חד משמעית, שלא יאפשר למסוק לנחות ליד אחד היישובים. זה מבהיל את התרנגולות בלולים ומוריד את רמת ההטלה, כך הוא אמר. זה מפריע להטלה. לא מעניין אותי שזה הרמטכ"ל, הוא אמר. המוטו שלי זה לתת לתושבים לחיות בשקט. להיות רואים ואינם נראים. הרמטכ"ל יכול לנחות במחנה וניקח אותו מכאן ברכב.

"כשסיים את השיחה", אומר ברין, "שאלתי אותו מה הסיפור. הוא אמר שכל אלה שמגיעים לצפון, לא מבינים שהתפקיד המרכזי של האוגדה הזאת הוא לאפשר חיים שלווים לתושבי הצפון. הייתי המום. הרשים אותי שהאיש הזה, שהיה ממונה על גיזרה כל כך מסובכת ורצינית, ראה את המכלול. לכן אני כל כך מופתע מכל הסיפורים עם המתנחלים. אין לי ספק שהאיש הזה אינו משלב דעות פוליטיות עם תפקידו. ואין לי ספק שהוא מנסה לאפשר חיים נורמליים לתושבים ולמנוע עימותים".

כשסיים את שירות המילואים, נקרא סא"ל זאביק ברין שוב למפקד האוגדה. להפתעתו, הוא קיבל ממנו ספר במתנה. חמש שנים היה מג"ד, שירת עם הגדוד שלו בכל הארץ, מעולם לא זכה למחווה כזאת. זה היה ספרו של מרדכי נאור 'מסיפורי ארץ אהבתי – ארץ ישראל בשנים 1850–1950'.

על הספר כתב האלוף בירן הקדשה לזאב, בהערכה, בהוקרה על עבודה משותפת, ובוגרת בשמירת יישובי הצפון. אילן, עוצבת הגליל.

עורך: אבי בטלחיים ■ סגן עורך: גונן גינת ■ עריכה: אבי וינברג, דנה כצר ■ עיצוב: יורם נאמן ■ גרפיקה: משה מימוני

ריח בחירות

סקר סקר תרדוף

רמון רוצה לארגן את חייו בעצמו, לוי עסוק באותן [illegible] כבר שרוי בעיצומו של הקמפיין של צומת

צילומים: משה שי, גדי קבלו וחגית כתב

עונת הסקרים בעיצומה. בודקים בכמה מוביל נתניהו, מדרגים את הפופולריות של מועמדי העבודה, ומציעים אפילו משאל דעת קהל שיקבע מי יעמוד בראשות המפלגה ■ ובצד השני של הכביש, בליכוד, נמשך העימות ביבי־לוי. יו"ר הליכוד לא מוכן להתפשר עם תביעות דוד לוי ומוכן ללכת לבחירות בלעדיו. אבל הוא שומע חלק מאנשיו הטוען שבלי לוי הליכוד ינוצח ■ וגם רפול מועמד. הוא מבקש מיריבין לא לשבח אותו, אבל מוכן שיגידו לו "מילת כבוד, משהו כמו הפסדת בכבוד" ■ ולחשוב שמלחמת הסקרים היא רק הצגה ראשונה

ד"ר יוסף בורג יכול השבוע להתגאות בשנינה המפורסמת שלו, "מרבר סקר תרחק". זוהי עונת המשאלים. הסקר המדובר של המרכז למחקרים אסטרטגיים, שפורסם בתחילת השבוע ושעסק במצב הרוח הלאומי העגום, הרעיר את הממשלה, עד שהדוברים הרשמיים של רבין טרחו להבהיר, ובצדק, שהממצאים מתייחסים לימים הקשים שאחרי הפיגוע בצומת בית ליד. באותו חודש של מצוקה, כך נאמר, ביקשו האזרחים אלטרנטיבה לשלטון והאמינו כי הליכוד ידאג לביטחון האישי ויילחם בטרור טוב יותר.

לא כולם קנו את ההסברים. ביבי נתניהו, יו"ר הליכוד, קיבל באמצע השבוע נתונים מסוקריו הפרטיים, המתייחסים לימים אלו ממש. על פי הממצאים, מוביל נתניהו בהפרש עצום על פני ראש הממשלה. בהתמודדות חזיתית הוא מקבל 45% מהקולות ורבין רק 28%. אם רפאל איתן מצטרף לתמונה – התוצאות הן: נתניהו – 38%, רבין – 28%, רפול – 16%. לתוצאות הללו, אגב, כמו לכל הסקרים של נתניהו, יש מי שמתייחס בזלזול. ח"כ דוד לוי אמר ביום שלישי בערב, בסיום הכנס המיליטנטי של ראשי מתנהו ביבנה, כי "סקר זה דבר טוב, אבל אף סקר עוד לא הכריע את הבחירות". לדוד לוי עוד נחזור בהמשך.

הלאה. ביום שלישי פורסם במעריב סקר גאלופ שעסק בפוליטיקאים הפופולריים במפלגת העבודה (לא כולל רבין). חיים רמון, אברום בורג ועוזי ברעם תפסו את שלושת המקומות הראשונים. השרים יוסי שריד (שגם הוא נכלל בסקר, משום מה), מיכה חריש וישראל קיסר, נדחקו לסוף התור. לא עבר יום וחצי, והנה נודע על סקר נוסף שהזמינו בכירים בעבודה אצל הסטטיסטיקאי חנוך סמית. על פי תוצאות הסקר הזה, רמון ובורג מובילים את מצעד החברים המועדפים של מפלגת העבודה, אבל אחריהם מכבב דווקא שר המשטרה, משה שחל, ובצמוד אליו שר השיכון, פואד בן־אליעזר. רבין ופרס לא נכללו בסקר הזה.

מי שצועד קדימה על פי צו האופנה, הוא ח"כ חגי מרום, חבר השמיניה המפורסמת. למרום יש רעיון מדהים, שאותו יעלה להצבעה בוועידת העבודה בסוף יוני. מפלגת העבודה, על פי מרום, תערוך בעוד 10 חודשים משאל דעת קהל מקיף. לא ברור אם גם דודו טופז, רובי פורת־שובל ואיוונה קרוגליאק, יוכלו להשתתף בסקר החן שמציע מרום. בכל מקרה, המנצח במשאל, גיבור הרייטינג, יוביל את המפלגה בבחירות 96' מול הליכוד. "מי שיש לו סיכוי גבוה יותר לנצח את נתניהו – הוא האיש שצריך לקבל את אמון המפלגה", אמר השבוע מרום למעריב, "זה צריך להיות המבחן היחידי. זו היתה גם נוסחת רבין בבחירות 1992. רבין הוביל את המפלגה כי הוא היה המועמד היחידי שיכול היה להביס את הליכוד".

זה נשמע כמו דרך אלגנטית להדיח את רבין ולמנות במקומו את רמון.

מרום: "אני לא קובע עמדה נגד רבין, בשלב זה. אם רבין יציג הוכחות שהוא בעל הסיכוי הגבוה ביותר לנצח גם הפעם – הוא יהיה זכאי לכל תמיכה. העניין הוא שאני לא כל כך בטוח בזה. רבין מודל 96' הוא לא רבין מודל 92'".

וחיים רמון?

"רמון ניצב, מבחינת דעת הקהל, בעמדת זינוק נוחה מאוד לראשות הממשלה. הוא בשל לבחירות הבאות. רמון הוא בן דורו של נתניהו, עובר מצויין את הטלוויזיה, הוא מסמל מהפכנות, התחדשות וניצחון. הוא גם מסמן קווים ברורים של עבודה־ליכוד, כפי שהוא עושה בהסתדרות".

■ ■ ■

חגי מרום הוא האדם השני שמדבר, כמעט בגלוי, על הצורך להחליף את יצחק רבין בחיים רמון בבחירות הבאות. קדם לו יו"ר הסוכנות, אברום בורג. בפועל מתלחששת מפלגת העבודה מלה בשאלת המועמד לראשות הממשלה בבחירות הבאות, אפילו שרבין הודיע בשבוע שעבר בצורה מפורשת כי הוא מתכוון להמשיך ולהוביל, כדי להשלים את המשימות המדיניות שלקח על עצמו. שאלת המפתח היא האם אכן תקום המפלגה ותזיז את רבין מדרכה, אם יתברר שראש הממשלה הפך למעמסה והפער בסקרים בינו ובין נתניהו אינו מצטמצם כלל. ההנחה הרווחת היא כי העניין בלתי אפשרי. מעטים המקרים (גם בליכוד) שבהם הודח ממועמדותו ראש ממשלה מכהן. אין בעבודה גם מנהיג פוטנציאלי הקורא תיגר על רבין. שר הבריאות, ד"ר אפרים סנה, אמר השבוע בהקשר זה כי "אנחנו באמצע הניתוח. הניתוח מסובך מאוד. רבין הוא הכירורג, והכירורג לא מוריד את הכפפות באמצע הניתוח".

מה עם הסקרים?

"גם אני רואה סקרים. הסקר האחרון של המרכז למחקרים אסטרטגיים לוקה בהפרזה פראית. הוא מציג תמונה מוגזמת. יש ירידה בתמיכה, אבל לא בשיעור כזה. לפחות לא לפי הסקר שלנו".

אתה חושב שהמפלגה תבקש מרבין לפרוש?

"מה זה הקישקוש המטומטם הזה"?

מה דעתך על ההחלטה של רבין לתקוף את נתניהו?

"לכל הבלגה יש גבול. הליכוד טוען שכל הזמן נהרגים בגללנו יהודים. טוב שרבין ענה להם".

גם אם רבין ירוץ לבסוף, יבקשו מקורביו להחזיר הביתה את רמון, הסייען הגדול ביותר של ראש הממשלה בדרך לנצחון אפשרי על נתניהו. רבין צריך את רמון לידו כדי להוכיח התחדשות ורענון. בעוד חודש וחצי, ב־15 ביוני, אמור רבין לצרף לממשלה את סגן שר החוץ, יוסי ביילין, לתפקיד שר הכלכלה והתכנון, ואת הרמטכ"ל לשעבר אהוד ברק. בעבודה מאמינים כי השינויים הללו, יחד עם ההתקדמות בנושא הסורי, הקפאון הלא־מקרי בגזרה הפלשתינית וההטבות הכלכליות שמרעיפים רבין־את־שוחט על המעמד הבינוני ישפרו את מצב הממשלה בסקרים.

חיים רמון מצידו אינו מפרט, כידוע, את תוכניותיו וסביר להניח שהוא יגער בחגי מרום על רעיון "הסקר הפנימי" המובא כאן, כפי שצרח לפני חודש על אברום בורג, שדיבר על הצורך להחליף את הסוסים בעבודה. יו"ר ההסתדרות רוצה לארגן את חייו בעצמו. הוא יחכה בפינה, לפחות עד סוף 95', יעניק תמיכה גלוית לרבין, ויהנה להיווכח עד כמה הוא פופולרי בסקרים, שרק הם קובעים, כך מתברר, את סדר היום המדיני והפוליטי. אם, בעקבות הסקרים, יגברו הקולות להעמיד את רמון בראש המערכה מול נתניהו, הוא ישמח, כמובן, לקבל את דין התנועה.

לאט לאט מעמיד הליכוד את תמונת תראי של רבין ורמון. ביבי נתניהו ודוד לוי הם המנהיג וסייענו ההכרחי. נתניהו רוצה לראות את דוד לוי לצידו, ולהפגין אחדות שתקל עליו בקרב הגדול מול העבודה ב־96'. דוד לוי, אולי כמו רמון בעבודה, היה רוצה לעמוד בראש הליכוד. כיוון שהעניין אבוד, מבקש לוי לעמוד בראש המחנה הגדול בליכוד. זוהי, אגב, ההלכה האסטרטגית של לוי. את הרעיונות לפרוש ולהקים מפלגה חדשה – הוא זנח, לפי שעה. לפני חודשיים אירגן לוי קבוצת חברי כנסת, שהגישה יחד עם ח"כ אלי דיין את ההסתייגות בעניין יום הלימודים הארוך. רוב התומכים של דיין פנו לו עורף, ולוי השתכנע כי אין לו שותפים של ממש להרפתקה פוליטית עצמאית.

■ ■ ■

הקרב הנוכחי, נתניהו־לוי, הוא על מחוזות הבחירה של הליכוד. כל נאמניו של לוי הם ראשי ערים ומועצות, שכוחם באזורי הבחירה שלהם. אין ללוי כמעט איש שיוכל להתמודד מול אנשי נתניהו וכוכבי הליכוד האחרים ברשימה הארצית, שבה ייבחרו מחצית מחברי הכנסת של התנועה. הבעיה של לוי היא שנתניהו רוצה לשלוט גם במחוזות. מקורביו של נתניהו שכנעו אותו כי שם, בשטח, מצוי הכוח האמיתי ואסור להפקיר אותו חלילה בידי אנשי לוי, או בידי חייליו המעטים של אריאל שרון.

השיטה שאימץ נתניהו פשוטה. הוא מבקש להרחיב את המחוזות, ואז יוכל תמיד למצוא מועמד טוב מול זה של דוד לוי. בדרום, למשל, יכול נתניהו להציב את איזי רגר, ראש עיריית באר־שבע, מול מועמדו העיקרי של לוי, גבי ללוש, ראש עיריית דימונה, רק אם מחוז הבחירה יקיף את כל הנגב הצפוני. לוי מבחינתו, תפס מזמן את הפרינציפ, ולכן הוא דורש לשריין בכל מחיר את מקומם של אנשיו בכנסת הבאה ולהבטיח את בחירתם. לכן הוא גם מקיים את סידרת הכנסים הנוכחית, מאיים בפילוג ומקווה לשכנע את נתניהו, בדרך הקשה, להגיע עמו לפשרה.

נתניהו רוצה מחוזות גדולים גם מסיבה נוספת. הוא לא רוצה, כך אמר השבוע, שיקרה לו מה שקרה ליצחק רבין בכנסת הנוכחית, שנציגי סקטורים קטנים, ועדי־עובדים ומחנות פוליטיים, ימרו את פיו ויפרקו לו את הסיעה. על העניין הזה הוא לא יוותר גם במחיר פילוג בליכוד. "לא סיכנתי את עתידי הפוליטי ונלחמתי על הבחירה הישירה והפריימריס כדי שיהיו לי פה מחנות", אמר נתניהו השבוע. אם נתניהו לא יגיע להידברות הראויה עם לוי, הוא יכנס את מרכז הליכוד, ושם יעביר ברוב מוחץ החלטה בעד שיטת הבחירות לפריימריס שאותה הוא מציע.

בעקומת ההתייחסות של נתניהו ללוי נרשמה השבוע סטיה חריפה. נתניהו, אולי בהשפעת הסקרים, חושב היום ברצינות שהוא אינו חייב את לוי כדי לנצח את רבין בבחירות הישירות ב־96' (נתניהו, אגב, מודאג יותר מכך שיתמודד מול רמון). אנשי נתניהו סבורים כי העולים החדשים, מאוכזבי מפלגת העבודה, יכולים למלא את מקומם של תומכי לוי בליכוד. אם יפרוש לוי ויקים רשימה נפרדת שתזכה בשלושה־ארבעה מנדטים, אומרים המקורבים, ינהל עמו נתניהו משא ומתן קואליציוני מעמדת ראש הממשלה, בדיוק כפי שיעשה בבוא היום עם צומת והמפד"ל. להערכה הזו, אגב, יש מתנגדים רבים בין אנשיו של נתניהו, הסבורים כי ללא מחנהו של דוד לוי אין ליו"ר הליכוד שום סיכוי לנצח בבחירות הבאות.

בשבועות האחרונים שוחחו מקורביו של נתניהו, ביניהם חברי הכנסת שאול עמור ואריאל וינשטיין, עם ראשי ערים תומכי לוי. "אם יהיה שלום בית", אמר להם וינשטיין, "נקבל בבחירות 45 מנדטים. אם יהיו מריבות – נקבל 35". לא שוה עור. בכנס שקיים לוי שלשום בפונדק ריצ'י ביבנה, הוא זעם על הנסיון של נתניהו לערער את הלגיטימציה של כמה מתומכיו. באסיפה הגדולה שיערוך ביום שני במלון פארק בתל אביב, הוא עוד יחריף את הטון. את תוצאות המאבק הזה אי אפשר לצפות. לוי, בכל מקרה, צריך לזכור כי הוא אינו יכול היום, בסוף המאה העשרים, להילחם בנשק מיושן. ראש הממשלה הבא לא ייקבע על פי מספר המנדטים אלא על פי כמות הקולות.

■ ■ ■

ומי שנדחק מעט לצד ההתכתשויות בין רבין, רמון, נתניהו, לוי, וכל השאר, הוא המועמד הנוסף לראשות הממשלה, רפאל איתן, היחידי השרוי כעת בעיצומו של הקמפיין של צומת, כאילו שהבחירות ייערכו בעוד חודש, סיפר השבוע כי ההסלמה המילולית בכל הגזרות הפתיעה אותו. "אם הצדדים לא יסכימו על ויכוח ענייני, המצב רק ילך ויחריף. אנחנו לא נעשה חינגה על מה שקורה בין רבין ונתניהו. גם לא נשמיץ על רקע אישי".

מה אתה אומר על הסקרים?

"בסקר של נסים משעל בטלוויזיה עברתי את רבין. כשזה נוח לך – סקר זה דבר יפה. כשזה לא נוח – הוא מטופרק".

רבין טען שנתניהו חסר רקע ביטחוני, שהוא מעולם לא קיבל החלטות, ולכן אינו ראוי להיות ראש הממשלה. מה דעתך?

"ראש ממשלה לא עוסק רק בענייני ביטחון. משה שרת, אשכול וגולדה מאיר, לא היו בעלי רקע ביטחוני. גם שמעון פרס לא פיקד על יחידות שדה. הטענה של רבין מוטעית. אם יקחו את הרקע הביטחוני של רבין, הוא לא ייצא מזה בכבוד. אפשר לקרוא על זה בספר של אורי מילשטיין".

רבין דווקא תמיד מפרגן לך. הוא אמר בכנסת שהיית רמטכ"ל מעולה.

"אולי רבין שיבח אותי כדי להוריד כוח מהליכוד. מי יודע. בכלל, במערכת בחירות לא ראוי לשבח את היריב, אלא לתקוף אותו. לפעמים אפשר לומר לו גם מילת כבוד".

כמו –

"כמו, למשל, הפסדת בכבוד".

לחגי מרום יש רעיון מדהים, שאותו יעלה להצבעה בוועידת העבודה בסוף יוני. מפלגת העבודה, על פי מרום, תערוך בעוד 10 חודשים משאל דעת קהל מקיף. לא ברור אם גם דודו טופז, רובי פורת־שובל ואיוונה קרוגליאק, יוכלו להשתתף בסקר החן שמציע מרום. בכל מקרה, המנצח במשאל, גיבור הרייטינג, יוביל את המפלגה בבחירות 96' מול הליכוד

סיפור, אבל לא סיפור אהבה

ראש הממשלה יצחק רבין קפץ ביום רביעי לבון כדי לסלק אי הבנות קטנות בעיצומה של ידידות גדולה עם גרמניה ■ בחודש שעבר נפגע הקנצלר קוהל עד עמקי נשמתו כאשר שמע הצהרות מירושלים, שלפיהן הידיעות על המו"מ לשחרור רון ארד, הן בסך הכל הדלפות שנועדו לטהר את השרץ של יחסי גרמניה־איראן ■ כשניסה רבין לפייסו – נתקל בטריקת טלפון רועמת. אמש קברו יחד, רבין וקוהל, את הסכסוך הזה, כדי לחזור לשיתוף הפעולה ההדוק עם "הידידה הטובה ביותר של ישראל באירופה", כהגדרתו של שר החוץ פרס

גד שמרן / בון

דגלים לא הונפו ותרועות חצוצרה לא נשמעו כאשר ביקר השבוע יצחק רבין את עמיתו הגרמני הלמוט קוהל. "התחושות סביב המפגש הזה מזכירה לי קצת את הסיפורים על התקופה הראשונה של הקשרים הכמעט חשאיים בין גרמניה לישראל, בתקופה שקדמה לכינון היחסים הדיפלומטיים המלאים ב־1965", העיר אחד העיתונאים הישראלים שנמנה עם הקבוצה הקטנה של אנשי תקשורת, שלמרות המתנה ארוכה ומקפיאה בפתח לישכת הקנצלר, לא זכו לראות את קצה בלוריתו של רבין, בגלל תרגילי ההסחה של אנשי הביטחון הגרמנים והישראלים.

מתברר ששר החוץ הגרמני, קלאוס קינקל, לא נכח בפגישה המפתיעה הזו. פקידים במשרד החוץ הגרמני השיבו לשאלות עיתונאים ב"אין לנו כל מידע על הפגישה והרקע לה. אל תשאלו אותנו". נראה, שפגישת קוהל־רבין השבוע מצטרפת לשתי פגישות לאינפורמליות דומות שהתקיימו בין שני האישים בעבר, האחרונה בהן בדצמבר 93'. השמועה אומרת שמעטה החשאיות הכבד שאפף את פגישת השבוע קשור לכמה אנשים מישראל שנלוו ליצחק רבין, ואסור היה לחשוף את פניהם או זהותם.

עיון קצר בהודעה המסכמת שהופצה בסיום הפגישה הבלתי רשמית השבוע, חושף את הדרך הארוכה שעברו היחסים בין שתי המדינות ב־30 השנים האחרונות. מה שהחל כגישושים הססניים בין גרמניה המנוצחת והמשתקמת, שירשה לא רק את הריסות המשטר הנאצי אלא גם כמה מהתופעות שאפיינו את אימפריית הרשע של היטלר, ובין מדינת היהודים שהוקמה בין השאר כתשובה לשואת יהודי אירופה – התמסד עם השילומים והיה במשך הזמן למערכת הדוקה במיוחד.

"גרמניה היא הידידה הטובה ביותר של ישראל באירופה", קבע שר החוץ שמעון פרס, הקופץ מדי כמה חודשים לביקור בבון. וכיוון שבלי גרמניה שום דבר לא זז באיחוד האירופי, הרי שכל נסיון של ירושלים להגיע לאיזשהו הסדר עם אירופה המאוחדת, מתחיל במגעים עם הממונים בבון.

הקשרים בין שתי המדינות הדוקים בכל התחומים: פוליטיקה, כלכלה, תרבות, ביטחון, מדע ונושאים חשאיים, שהופכים ביקור לא רשמי, דוגמת קפיצתו הפתאומית של רבין השבוע לארוחת דגים בלישכת הקנצלר בבון, למקור אדיר של שמועות סביב הנושא: "מה באמת מחפש רבין על גדות הריין".

מה, אם כן, היה ברשימת המצאי של הודעת הסיכום? – רבין עידכן את קוהל על התפתחות המו"מ עם הפלשתינים ועם דמשק. ראש הממשלה הורה לקנצלר על מאמצי גרמניה לקדם את התהליך ובעיקר על התגייסותה של בון לקידום פרוייקט המים המשותף לישראל ולירדן ונכונותה לממן את רוב ההוצאות הכרוכות בהגשמתו, עניין של כ־400 מיליון דולר. ביחד הביעו השניים תקווה כי כבר בקרוב יושלם המו"מ הארוך והמתיש שמנהלת ישראל עם האיחוד האירופי על הסכם השותפות, וזאת הודות למאמץ שהקדישו קוהל ושר החוץ שלו קלאוס קינקל לעניין. וגם הודעת הוקרה לגרמניה, ובעיקר לקנצלר, על מעורבותו האישית בנסיון לברר את גורלם של נעדרי צה"ל בלבנון ורון ארד בראשם.

דווקא הטיפול ברון ארד העכיר לאחרונה את שמי היחסים ההדוקים בין בון וירושלים.

הלמוט קוהל נפגע עד עמקי נשמתו מההאשמות שהוטחו כלפיו וכלפי ממשלתו, על השימוש הציני כביכול שהם עושים בגורלו של הנווט, כדי להצדיק את מערכת הקשרים הענפה של בון וטהרן. "לא מגיע לי היחס הזה", טען פקיד גרמני רם דרג שדיבר בשם קוהל, "אנחנו מתאמצים ועושים מעל ומעבר בפרשה הזאת. מנדנדים למנהיג איראן רפסנג'אני, שולחים שליחים, מארגנים שיחות חשאיות בין ישראל ואיראן כאן בלישכת הקנצלר, עוזרים לתמי ארד להיפגש עם נציגים איראנים כדי לנסות לקבל מידע חדש על בעלה. ומה אנחנו מקבלים בתמורה? – השמצות מלוכלכות".

"ישראל אסירת תודה"

לפני שלושה שבועות הגיע יואכים ביטרליך, יועצו המדיני של הקנצלר, לביקור קצר בישראל. כשחזר, דיווח לבוס על ההתבטאויות של פוליטיקאים ישראלים. למשל, ח"כ אורי אור. קוהל, שעבר באותו שבוע בנוסף לכך גם טיפול כואב בברכו הפגועה – נפגע. יש גבול, הסבירו בבון, לכמות העלבונות שהוא מוכן לספוג מכיוון ירושלים. נסיון של רבין להבהיר כי דברי הביקורת ששמע ביטרליך "הוצאו מהקשרם", הסתיים בטריקת טלפון רועמת של הקנצלר.

שר החוץ שמעון פרס התגייס במהירות למבצע יישוב הסכסוך. כאשר ביקר כאן לפני כ־10 ימים כדי לסכם את פרוייקט המים המשותף עם ירדן, דאג פרס להכריז תחת כל עץ רענן ומיקרופון מזדמן, "עד כמה ישראל אסירת תודה לקנצלר קוהל על חלקו בנסיון לברר את גורלו של הנווט רון ארד". אבל זה לא הספיק.

הביקור החפוז של רבין בלישכת הקנצלר נועד, בין השאר, לקבור סופית את הסכסוך הזה ולחזור לשיגרת היחסים ההדוקים.

אגב, בהודעת הסיכום שפירסם פטר האוזמאן, דובר ממשלת גרמניה, לא הוזכרה כלל איראן. דובר שם על "מעורבות גרמנית במדינות שונות במזרח התיכון לבירור גורל נעדרי צה"ל, ובעיקר רון ארד". האם יש בכך רמז כי הגרמנים מאמינים לטהרן, הטוענת בתוקף כי אין לה כל מידע על מקום הימצאו של ארד? רדיו טהרן הרי הודיע במפורש לפני כחודש, כי "ארד איבד את חייו בעקבות ההתקפה שביצע בלבנון", וישראל חוזרת ואומרת כי כבר שנים לא התקבל כל מידע חדש עליו. או שאולי רבין החליט הפעם להימנע מאיזכור השם הזה, איראן, כדי לחסוך אי הבנות וסכסוכים?

בון הפכה למתווך העיקרי בפרשת רון ארד, לא רק כתוצאה מקשריה הענפים עם איראן, אלא בעיקר בגלל חשיבותה של גרמניה לישראל והדבקות הגרמנית ביחסים המיוחדים עם מדינת היהודים.

במקום שבו אני יושב וכותב עתה את הרשימה הזאת, לחמו, היום לפני 50 שנה, חיילים אמריקנים נגד הצבא הנאצי, שניסה לעצור את בעלות הברית בצד המערבי של הריין. במזרח, שחרר הצבא האדום את מחנות ההשמדה שעל אדמת פולין, ועמד במרחק 80 ק"מ בלבד מברלין.

אבל באביב 95', גרמניה היא הפרטנר למסחר השני בגודלו של ישראל, אחרי ארצות הברית. מול יצוא גרמני של 2.1 מיליארד דולר, מייצאת ישראל לגרמניה סחורות בשווי כ־900 מיליון דולר בלבד. נכון שהסכומים הללו לא כוללים עיסקות ביטחוניות, אבל גם עם התוספת הזאת, עדיין גדול הפער. "הציוד התעשייתי והתחבורתי המגוון, שסיפקה גרמניה לישראל במסגרת ההסכמים שעליהם חתמו בשנות ה־50 שני הזקנים קונרד אדנאואר ודוד בן גוריון, שם את המשק הישראלי בחבל טבור שמן לגרמניה", קובע דיפלומט ישראלי בכיר בבון, "חברות רבות בישראל לא מסוגלות לפעול היום בלי ציוד גרמני".

סיוע כלכלי בשווי מיליארדי מארקים הועבר מבון לירושלים. 200 אלף תיירים גרמנים מבקרים מדי שנה בישראל, הרבה יותר מאשר כל קבוצה אירופית אחרת.

השקעות ישירות בישראל מעולם לא היו צד חזק במערכת היחסים בין שתי המדינות. מלבד יהודים גרמנים שהירבו להשקיע בנדל"ן, בעיקר בבתי מלון, העדיפו חברות גרמניות למכור לישראל, אבל לא להשקיע. "עכשיו, בעקבות התפתחות תהליך השלום, חל מהפך אצל קברניטי המשק והם מחפשים ברצינות פרוייקטים להשקעות ישירות בישראל", מרגיש יורם גלעדי, הנספח המסחרי בשגרירות ישראל בבון, "חברות ענק כמו דיימלר בנץ וסימנס פתחו משרדים בישראל. וזאת רק ההתחלה".

עיסקות נשק

כאשר ביקר כאן לפני כחודש שר האוצר ניגה שוחט, התקבצו כ־200 מנהלים בכירים של המשק הגרמני לשמוע את בשורת ההפרטה והאמונה בצמיחת המשק, שהיתה [illegible] כבוד גדול לשר אוצר של מדינה בסדר גודל של ישראל.

בנושא הביטחוני מעדיפים שני הצדדים לשתף פעולה ולהשאיר את התקשורת בערפל סמיך של חוסר מידע. אבל את העובדות בשטח קשה להסתיר. ישראל רעשה בתחילת שנות ה־60 כשנחשפה עיסקת הנשק עם גרמניה. עשר שנים אחרי החתימה על הסכם השילומים, להרבה ישראלים היה עדיין קשה לקבל את העובדה שכלי הנשק בהם מגן צה"ל על קיום המדינה – מקורם מגרמניה. בשנים ההן, עוד לפני שמישהו בישראל חלם על סיוע אמריקני ישיר, מילא הנשק הגרמני פערים מסוכנים במצבת הכוח של צה"ל. כך, למשל, חלק גדול מהדור הראשון של מסוקי חיל האוויר, מתוצרת ארה"ב, הגיע לכאן במסגרת עיסקות חשאיות שחתם שר ההגנה דאז פרנץ יוזף שטראוס. "זה היה סוד גדול שהמסוקים מגרמניה, ואני זוכר איזה תרגילים היינו עושים כדי לכסות את הכתובות בגרמנית – 'אכטונג' – שהיו נחשפות בזמן פירוק הפאנלים", נזכר העיתונאי עמי אטינגר, שהיה טכנאי מטוס במסוקים האלה. בנוסף למסוקים, סיפקו הגרמנים בחשאי משאיות, תותחים, טנקים ותחמושת.

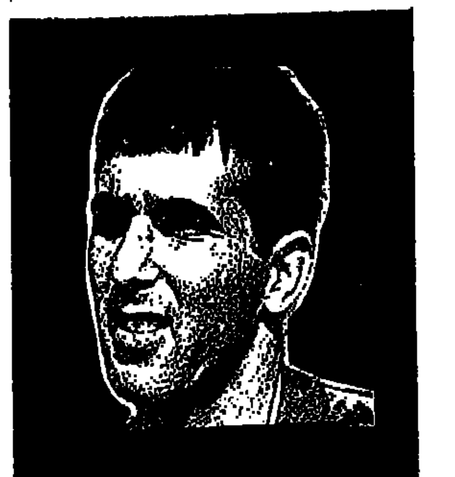
הגרמנים זעמו: "אנו מנודים למנהיג איראן, משגרים שליחים לאיראן, מארגנים שיחות, עוזרים לתמי ארד להיפגש עם איראנים – ומה התמורה? – השמצות"

כל נסיון להגיע להסדר באירופה מתחיל בגרמניה. רבין וקוהל
צילום ארכיון: א.פ.

אגב, נציג צה"ל בגרמניה באותה עת, היה אלוף־משנה אביגדור טל, שבאופן רשמי, בהיעדר קשרים דיפלומטיים בין שתי המדינות, היה עובד משלחת השילומים שישבה בקלן. בנו, תת־אלוף אילן טל, הוא הנספח הצבאי הנוכחי.

הגרמנים גם בנו לחיל הים בשנות ה־70 צוללות חדישות. מכיוון שלכל הצדדים היה נוח להסתיר את מוצא הצוללות, הן נבנו כמו אבני לגו, כשאת מלאכת ההרכבה הסופית ביצעו מספנות בסקוטלנד. אפילו מדריך כלי השייט 'ג'יינס', התנ"ך של חילות הים, נפל קורבן לתרגיל הסיבובי הזה וציין כי הצוללות נבנו בבריטניה.

השמועה אומרת שמעטה החשאיות הכבד שאפף את פגישת השבוע קשור לכמה אנשים מישראל שנלוו ליצחק רבין, ואסור היה לחשוף את פניהם או את זהותם

עתה נבנות בגרמניה שלוש צוללות חדשות עבור חיל הים, בעלות כוללת של יותר ממיליארד מארק, כשאת רוב המחיר משלם האוצר הגרמני.

ועוד לא דיברנו על הקשרים ההדוקים במיוחד של השירותים החשאיים. באוקטובר 1991 חשף פקיד מכס חטטן וחשדן בהמבורג טנקים, נגמ"שים וציוד טכני משוכלל, על סיפון האוניה 'פלמ"ח־2'. הציוד, פאר האפסנאות הטכנית של הצבא המזרח־גרמני, הוגדר במסמכים כ"ציוד חקלאי". "הישראלים ביקשו, אז שלחנו", הסבירו בכירים ב־B.N.D., המוסד הגרמני לביון.

ב־1965, כשהגיש אשר בן־נתן, שגרירה הראשון של ישראל, את כתב ההאמנה לנשיא גרמניה, דיברו כולם על רגע היסטורי. בעת שעמיתו הגרמני, פון פאולוס, הגיש את כתב ההאמנה שלו בישראל, נאלצה המשטרה לפזר בכוח מפגינים, וגדר ברזל גבוהה הוקמה סביב השגרירות הגרמנית בתל אביב.

הגדר הוסרה אחרי מספר חודשים.

"אנחנו בגרמניה עוד חושבים שביקור של נשיא גרמניה בישראל הוא מאורע יוצא דופן", דיווחה השנה סנדרה ניטל, כתבת רשת R.T.L., בעת ביקורו של הנשיא הגרמני החדש, רומאן הרצוג, בישראל. "אבל כאן, בישראל, אף אחד כבר לא רואה בביקור כזה ארוע מיוחד".

הלמוט קוהל, הקנצלר הגרמני יודע שמקומו מובטח בספרי ההיסטוריה. "האיש הזה הצליח לאחד את גרמניה, למרות ההבדלים המדהימים במערכות השלטון בשתי הגרמניות, 'מבלי שטיפת דם אחת תישפך'", קבע בהתפעלות פרנץ בקנבאואר, הידוע בכינויו הקייזר פרנץ, ואשר נחשב לפרשן פופולרי לא רק בענייני כדורגל.

אבל קוהל, שגדל כנער בגרמניה הנאצית, מרגיש מחוייבות מיוחדת לישראל ולעם היהודי, ושאף להגיע לעוד שיא: להפוך את הטקסים לציון 50 שנה לסיום המלחמה, שייערכו בחודש מאי הקרוב, לחגיגת פיוס בין העמים, כולל בין העם היהודי והעם הגרמני. קוהל, שרואה בהכנעת גרמניה הנאצית ובסיום המלחמה כיום "שחרור", הזמין את הנשיא עזר ויצמן, בתקווה שלחיצת היד של נשיא מדינת ישראל ב־8 במאי, מתחת לשער ברנדנבורג בברלין, תסמל את שובה של גרמניה כחברה שוות זכויות למשפחת העמים.

אבל את החלום הזה לא הצליח קוהל להגשים. ויצמן יבקר בגרמניה, אבל לא במאי. בישראל עדיין לא מוכנים נפשית ללחיצת היד שקוהל כל כך משתוקק לה.

נכון שביקור של נשיא גרמני בישראל כבר בקושי מגיע לכותרות העיתונים, אבל למרות היחסים ההדוקים בין שתי הממשלות, כולל ביקורי פתע של רבין בבון, אין סיכוי לקשרים האלה להיות אי פעם סיפור אהבה.

■■■

בשבוע שעבר העברתי הרצאה בפני צוערים של משרד החוץ הגרמני. אנשים צעירים, נאורים, תוצר מערכת חינוך מתקדמת של המדינה העשירה ביותר באירופה. "מדוע", הם שאלו אותי, "מדוע אף עיתון לא מדווח על מצעד של גלוחי ראש בלונדון, שמצדיעים במועל יד ומכים עוברי אורח שחורי עור, ואילו סיפור על כמה חוליגנים כאלה בארפורט או בברלין תופס מיד כותרות ענק בעולם בכלל ובישראל בפרט"?

אני יכול לענות לכם בהרצאה ארוכה גדושה פרטים היסטוריים, אמרתי להם, אבל אפשר, בעצם, להסתפק במשפט אחד, וההסבר הקצר הוא שבארפורט ובברלין עושים את זה גרמנים, על אדמת גרמניה, בשפה הגרמנית.

לנקו – אחת מהשתיים הטובות בעולם!
Lenco®

* מערכות סטריאו * רדיו טייפ לרכב * קומפקט דיסק * מיקרו־גל *
טלוויזיות * וידאו * שואבי אבק * פקסימוליות * מיני בר *
מבצעי אביב 95 ל"חבר" משרתי הקבע והגימלאים, נכי צה"ל, משטרת ישראל, אנשי לוחות הבטחון... לפרטים והזמנות טלפוניות: 03-6130967, 03-5569577, 03-5569494, 07-370715
יבואנים בישראל: מיה אלקטרוניק בע"מ, רח' בר־כוכבא 12 חולון, טל: 03-5569494

הפרטה ופטור

"תדהמה בקיבוצי עמק הירדן" – הכריזו העיתונים בראשית השבוע הזה – "שבעה שמינסטים בוגרי בית הספר שהיו אמורים להתגייס, קיבלו פטור מצה"ל". "הם הגיעו ללישכת הגיוס והורידו פרופיל" – סיפר בזעזוע גורם מקומי חמור סבר, כולו תדהמה נוראה – "וזאת כדי לא לשרת בצבא". ועל פי גל התגובות באזור ובעיתון, הם כבר כנראה יושבים שם בעמק שבעה על השבעה.

מוזר, אבל בשבוע שבו נתבשרנו כי כ־30 אחוז מכלל חייבי הגיוס משתחררים מצה"ל, בימים שבהם מסתבר כי אחד מכל שלושה צעירים אינו מגיע כלל לשערי הבקו"ם, או נושר במהלך החודשים הראשונים לחיולו – עדיין מהווה סיפור השתמטותם של כמה קיבוצניקים צעירים, נושא לכותרת בארום שחור, בעמוד הראשון. מה שטבעי ומקובל ואינו מחייב הרמת גבה תמוהה, או סימן שאלה זועק לגבי כלל הנוער היהודי, הוא בחזקת מוקצה בתנועה ההתיישבותית. הנוסחה פשוטה וברורה – מה שמותר לבני תל אביב ורמת השרון, לצעירי עיירות פיתוח, לילדי אזורי יוקרה, לבוגרי בתי ספר מסויימים, לתושבי שכונות מצוקה או לכל סתם בחור ישיבה –

אפרים סידון

אסור כנראה על צאצאיהם עולי הימים של מייסדי דגניה. בקיבוצי עמק הירדן של סוף המאה העשרים, רק לקב"ה מותר לשחרר בני תשחורת – לא לקב"ן. מבחינתם, מ"שורה ישחרר רק המוות", הוא לא רק קטע מהימנון לח"י, אלא מציאות תיובית מקובלת. שנאמר: אם בארזים נפלה שלהבת – מה יגידו אזובי העיר.

ולא שאני חלילה וחס בעד פטורים בסיטונאות משרות בצה"ל. לא לפרחי אמנים שאצה להם דרכם אל התהילה – ולא לחבריהם של "נערי רפול", או לאברכי משי שתורתם השתמטותם. אבל בהיטפלות ובזעזוע מכמה צעירים מבקעת כינרות שאינם ששים למלא את חובתם, יש המון המון צביעות. שהרי מצד אחד משדרת החברה הישראלית על כל שלוחותיה, מן הממשלה, דרך התיקשורת ועד לאדם הקטן ברחוב, מסר מאוד ברור באשר לתנועה הקיבוצית. מאז הגדרתם כ"מיליונרים בעלי בריכות שחיה", ועד לעיסוק האובססיבי בחובות הקיבוצים, אנו אומרים להם בבוטות ובגסות: "תפקידכם תם, משימתכם נסתיימה, אתם תופעה שולית שעבר זמנה. נצלנים, חיים על חשבון משלמי המיסים, סוחטי תקציבים, סרבני תשלום, עלוקות". אנו דורשים מהם למכור את אדמותיהם, להרוס את תגורתם, לפגוע ברמת חייהם, ובעיקר להתנצל השכם והערב על עצם קיומם. כל שרץ ופרץ שלא תרם מעולם למדינה הזו, יכול לפתוח את פיו על התנועה הקיבוצית ולזכות בתשואות. ואם נבדוק את סולם ההערכה של החברה הישראלית, נמצא שהקיבוצים מצויים בתחתית החבית, הרבה יותר נמוך אפילו מעסקני ש"ס שבכלא או ספסרי הבורסה. הללו לפחות רמאים, פיקחים ומצליחים. אבל הקיבוצניקים, על פי הדירוג הישראלי העכשווי, הם סחטנים שלומיאלים, משהו כמו עסקני ההסתדרות הכושלים של המערך. גם מזמן לא יפים וגם מזמן לא אופים.

או אם טוענים כלפי אנשי עמק הירדן והערבה, הגליל והנגב, כי תפקידם הייחודי אינו קיים עוד ועצם קיומם הוא עול – מדוע ולמה מצפים מהם להתנדבות־יתר, למסירות נפש גבוהה, ולגיוס של 100 אחוז? אם אנו דורשים מהם להתפרק מנכסיהם האידיאולוגיים, מכל עקרונות השיתוף והתרומה לכלל, מדוע אנו מזדעזעים כשהם באמת עושים זאת? מחר, אנו טוענים נגדם, אינכם שונים מכל יתר אגפי החברה הישראלית – ומנגד, כשהם נוהגים כמו שאר האוכלוסיות, אנו נדרשים לכותרות ראשיות בעיתון. אי אפשר להיתפס לטיעון ההוטנטוטי, שלפיו עליהם לנסות להיות שווים לנו בכל – אבל בכל זאת טובים יותר. או מאידך, שעליהם להפסיק להיות שונים ומיוחדים – לא כולל, כמובן, גיוס לצה"ל.

כמעט 80 שנה נשאו הקיבוצים את ביטחון ישראל על גבם, אבל לפחות הם גם זכו לטפיחות עידוד והערכה על כתפיהם. עכשיו, כשהם זוכים לבעיטות קצובות בביצים ולרוק ניתז בפרצוף, מותר לבניהם לנסות ולהקל קצת מן המשא הכבד. ואל נבוא בטענות אל החברים בעמק הירדן ובשאר חבלי הארץ. עודדנו אותם להתפרק מערכים ולעבור לרווחים – והם עשו זאת. עודדנו הפרטה – וקיבלנו פטור.

כך נגנז דו"ח המבקר משנת '82

נורית דברת

אם מישהו חושב שארטור ישראלוביץ, מי שהיה עד לאחרונה הגזבר הכל־יכול של ההסתדרות, הוא שהמציא את השיטה שהביאה את חוקרי המשטרה לבניין ההסתדרות – הרי הוא טועה.

כשהגיע ארטור ישראלוביץ לגזברות, היה זה בתקופה שבה כיהן ישראל קיסר כגזבר. הוא התגלה כאשף בשיכלול השיטות השונות, שבשרותן נבחנת בימים אלה ביחידה הארצית לחקירות הונאה. כנאמנו של קיסר, העצים ישראלוביץ והאדיר את הכוח וההשפעה שניתן היה להשיג באמצעות שיטות אלה, שעד היום רב הנסתר בהן מהגלוי.

■■■

בדו"ח מבקר ההסתדרות, שבדק לראשונה את המתרחש בגזברות, החל משנת 1977, שבה היה קיסר הגזבר וישראלוביץ יד ימינו – ועד 1981, נתגלו עיוותים ואי סדרים חמורים, שהמבקר כינה אותם בלשון המעטה – "כאלה שאינם עולים בקנה אחד עם סדר ציבורי נאות וכללי מינהל תקין".

כשנמסרו ממצאי הדו"ח ב־1982 לראשי ההסתדרות – ירוחם משל, המזכ"ל דאז; ישראל קיסר, שכיהן כממלא מקומו ויו"ר האגף לאיגוד מקצועי; ונתן אלמוזלינו, שתפס את מקומו כגזבר – הם החליטו פה אחד למנוע את פירסום הדו"ח, מחשש לנזק שייגרם להם.

הדו"ח החסוי – שממצאיו מתפרסמים כאן לראשונה – נגנז במשך 13 שנה במעמקי מגירות ראשי ההסתדרות. הסתרת הדו"ח איפשרה לגזברות להמשיך במעלליה, תוך התעלמות גמורה מדרישות המבקר דאז, מנשה שטנגר, לשנות מן היסוד את דרך הניהול הקלוקלת של מערך הכספים ההסתדרותי.

אין פלא, אם כן, שבדו"ח ביקורת שנערך 10 שנים לאחר מכן, ב־1992, כשישראלוביץ כבר ישב חזק על כסא הגזבר הכל יכול – חזרו על עצמם אותם ממצאים חמורים, שהושרשו היטב במערכת ההסתדרותית.

נותר רק לתמוה היכן היתה צמרת ההסתדרות, כולל חברי הוועדה המרכזת, בתקופה שבין שני הדו"חות? הממצאים מעמידים את פעילותם – כקובעי המדיניות, מאשרי הפעולות והמפקחים על ביצוען – באור מביש.

"אם לא היה נמנע פירסום הדו"ח ב־82", אמר לי השבוע שלמה שטנגר, המבקר לשעבר, "אולי היו ראשי ההסתדרות נאלצים לבצע את השינויים שדרשנו ולא היינו מגיעים לדו"ח '92 שמתאר מצב חמור לא פחות, ולכל מה שמתרחש בהסתדרות כיום".

המבקר לשעבר אישר, כי קיסר, משל ואלמוזלינו, "פנו אלי ואמרו שהם לא רוצים שיפורסמו דברים שיכולים להזיק להסתדרות". המבקר דרש מהם תשובות לגבי העיוותים, החריגות ואי־הסדרים שנתגלו בביקורת, אולם לדבריו, "הם הישהו את התשובות ובסופו של דבר הכל נשאר תלוי באוויר".

השם הטוב – ערך עליון

המימצאים החמורים ביותר שנתגלו בדו"ח הראשון כללו ביזבוז סכומי כסף אדירים שנגבו מחברי ההסתדרות: דיווחים כוזבים בסעיפי התקציב; העברות כספים בפעולות סיבוביות שנועדו להעלים מיליוני שקלים – וכל הגילויים הללו נותרו תלויים באוויר.

מתברר שממצאי הדו"ח היו ידועים לבכירים רבים, שבחרו לא לצאת נגד קובעי השיטה. חברי ועדת המבקר, שאמורים היו לדרוש תשובות, הסכימו כי שמה הטוב של ההסתדרות הוא ערך עליון. למענו אישרו את ההחלטה למנוע את פירסום הדו"ח. הם גם לא קראו את הגזבר ומנהל הגזברות לסדר, כשאלה לא פעלו לשינוי המצב.

הדו"ח החסוי האשים את הגזברות – בשליטת קיסר וישראלוביץ – בדיווח כוזב על מצבה הכספי של ההסתדרות. בשעה שעשרות רבות של מיליוני לירות (נכון לשנת 1980) היו מונחים בקרנות סודיות כ"רזרבה", הציגה הגזברות נתונים מצב מחסור בכספים לכיסוי הפעולות השוטפות.

בהסתמך על המידע השקרי שנמסר לוועד הפועל, והחליט להיענות לדרישות הגזברות, והעלו את גובה המס שנגבה מחברי ההסתדרות 10 פעמים במשך 3 שנים.

כבר ב־'82 הוצגו נתונים בדבר העברת חלק ניכר מהכספים שנגבו מחברי ההסתדרות במסגרת המס האחיד, למטרות שלהן לא יועדו כלל. הפעולות בוצעו ללא דיווח ואישור מצד הגופים המוסמכים. כך, למשל, החליטה הגזברות על דעת עצמה, לקחת 20 אחוז מהכספים למימון מערכות הבחירות ההסתדרותיות.

"במקרים רבים דנו ואישרו בוועדת הגזברות העברות בסכומים קטנים יחסית, ומאוחר יותר נמצאו רישומים [illegible] החשבונות בסכומים של מיליוני לירות, שעליהם החליט הגזבר ובכירים בגזברות", קובע המבקר בדו"ח.

ביקורת נוקבת הטיח המבקר דאז, שלמה שטנגר, בשיטת "סיבובי הכספים" שהיתה נהוגה במשך כל השנים. "הביקורת מצאה פעולות רבות הקשורות בחיוב וזיכוי סעיפים תקציביים ללא הסברים על מהות הפעולה או מטרתה". מיליוני לירות שהצטברו בסעיפי תקציב שכלל לא היו בשימוש, הועברו אחר כך למסגרות אחרות, ללא הגשת מסמכים, או קבלת אישורים.

הדו"ח מותח ביקורת חריפה על ארטור ישראלוביץ, שהיה מעורב ישירות בכל הפעולות שבוצעו בגזברות. "היה בכך ניגוד לכללי מינהל תקין, מאחר ומילא את רוב הפונקציות באגף הגזברות, בו בזמן שהיה אמור לפקח ולבקר על הנעשה", נאמר בדו"ח.

מתברר שישראלוביץ היה אחראי במישרין לתשלומים לספקים, להוצאות אישיות, למשכורות, למתן מיפרעות, להנהלת חשבונות, להכנת התקציבים, לפיקוח תקציבי ולחתימה על ההמחאות, כפי שמפרט המבקר. "הדבר טמן בחובו בעיות רבות, בהן המעלה לקריה של חלק מתפקידי האגף וחוסר טיפול הולם".

כיוון שאיש בהסתדרות לא העז לצאת נגד יציר כפיו של קיסר ועושה דברו, המשיך ישראלוביץ במשך כל השנים בשיטת הריכוזית, בה היה המחליט, המאשר, המוציא לפועל וגם המבקר על פעולותיו – בעת ובעונה אחת.

הדו"ח הגנוז מגלה מעט מתימרוניו הכספיים, שאיפשרו לו לאורך השנים לצבור כוח ושליטה במאחזי ההסתדרות בכל רחבי הארץ. הביקורת מציינת שהוא עשה זאת בעזרת העברת סכומי כסף ניכרים למועצות פועלים ולמחלקות שונות, מכספים שלא הופיעו כלל בתקציב. כשמחלקות שחפץ ביקרן חרגו בעשרות אחוזים מעל התקציב המתוכנן, "החריגה התקבלה כעובדה בלי לבקש הסברים".

הביקורת על שיטות עבודתו של ארטור, לא מנעה מישראל קיסר – כשהתיישב על כסא מזכ"ל ההסתדרות – למנות את נאמנו לתפקיד הגזבר. קיסר, האיש שגילה את סגולותיו של ארטור בתקופת עבודתם המשותפת בגזברות, נתן לו יד חופשית. כך יצר מצב מעוות, לפיו ענייניה הכספיים הענפים של ההסתדרות היו נתונים כולם בידי אדם אחד.

זה קרה לפני 13 שנה. דו"ח מבקר ההסתדרות, שבדק לראשונה את המתרחש בגזברות, חשף עיוותים ואי סדרים חמורים, "שאינם עולים בקנה אחד עם סדר ציבורי נאות וכללי מינהל תקין". ראשי ההסתדרות דאז החליטו למנוע את פירסום הדו"ח מחשש לנזק שייגרם להם ■ "אם לא היה נמנע פירסום הדו"ח הזה", אומר שלמה שטנגר, המבקר לשעבר, "אולי היו ראשי ההסתדרות נאלצים לבצע שינויים שדרשנו ולא היינו מגיעים למה שמתרחש כיום בהסתדרות" ■ חשיפה

ירוחם משל ("אלמוזלינו היה אחראי") וישראל קיסר ("מאמין ביושרו של ישראלוביץ", בצילום בעיגול)
צילומים: רובי קסטרו

שליטה בלתי מעורערת

שליטתו הבלתי מעורערת של ישראלוביץ במערך הפיננסי ההסתדרותי, איפשרה לו לבנות חיל חלוץ של אומרי הן, שתמך בקיסר כשנערכו הפריימריס לבחירתו לקדנציה השניה. המערכת המשומנת היטב, שנבנתה במשך כל שנות עבודתו של ארטור בגזברות, הועמדה כולה לרשותו של קיסר.

בתחקיר שפירסם מעריב לפני שנתיים, נחשפה לראשונה העובדה שארטור ישראלוביץ, הגזבר, ניהל את מערכת הפריימריס עבור מיטיבו ישראל קיסר, תוך שימוש בכספי ההסתדרות. מני ויצמן, אז יו"ר אגף ההסברה, שעבד לימין ארטור ישראלוביץ בניהול קמפיין הבחירות לפריימריס של קיסר, אישר בזמנו בראיון למעריב: "היתה קופה שארטור בעצמו ניהל. אני לא יודע מאיפה הגיעו הכספים, אני רק יודע שזה עלה מיליוני שקלים".

כאישורו של הגזבר, העסיק ויצמן עובדים שקיבלו את שכרם מקופת ההסתדרות, למרות שעבדו רק עבור מטה הבחירות. אחת מהן, כתיה קינן, לימים דוברת משרד החקלאות, אישרה כי קיבלה משכורת מאגף ההסברה, בעוד שכל עבודתה התבצעה במטה הבחירות לפריימריס של קיסר.

קיסר, בתפקידו כשר התחבורה, לא הכחיש בזמנו, בתגובה למעריב, כי "ארטור, הגזבר, טיפל בכל נושא מימון הפריימריס". לדבריו, "הכל נעשה בהתאם להנחיות מפלגת העבודה".

ארטור טיפל אמנם במימון הפריימריס, אך לא הסתפק בכך. הוא הפעיל את כל כובד השפעתו להשגת בחירתו של "הבוס". רבים מפעילי ההסתדרות בשטח, מזכירי מועצות פועלים ומנהלי מחלקות, סיפרו למעריב על לחצים שהופעלו עליהם מלישכת הגזבר לבחור בקיסר. איומים בדבר סגירת ברזי תקציבים, לעומת הבטחות לזירוז ביצוע תוכניות, היו עניין שבשיגרה.

"זה נכון. ארטור הפעיל עלי לחץ וכופף אותי כספית", אמר לי פיני קבלו, חבר הוועדה המרכזת ומזכיר מועצת בית שאן. גרשון גלמן, מזכיר מועצת פועלי תל אביב, אישר כי "ברגע שהודעתי שאני לא תומך בקיסר, נפלתי בקטגוריה של 'המתוקים' אצל ארטור וכל התמיכות הכספיות שסוכמו – בוטלו".

גם ח"כ גדעון שגיא, אז חבר הוועדה המרכזת וראש אגף האירגון בהסתדרות, אמר ש"ארטור סימן אותי וגייס לחסום אותי ברגע שהודעתי שאני תומך במרס". לדבריו, "כל השיטה היתה רקובה ומופקרת".

מני ויצמן אולי לא ידע, או לא רצה לגלות מהיכן הגיעו הכספים הרבים ל"קופה של ארטור", וממנה למערכת הפריימריס. למעשה היה זה סוד גלוי, שעשרות סעיפי תקציב תמוהים שנרשמו באורח סתמי תחת שמות מעורפלים, עמדו לרשות הגזבר. מה שלא היה ידוע – וקיסר לא רצה לדעת – הוא מה בדיוק עשה בהם ארטור.

מיליונים הוקצו ל"פעולות וייעודים מיוחדים", "הגנת זכויות גימלאים", "חינוך לערכים", "הסברה בעיתונות הכתובה", "הסברה ותקשורת", "פעולות תקשורת משותפות", "פירסום והסברה למחלקת אחזקה", ועוד ועוד.

עיון במימצאי הדו"ח הגנוז מלפני 13 שנה, מגלה מתי החל ארטור לצבור "קופה" משלו, שהלכה ותפחה במהלך השנים.

מבקר ההסתדרות התייחס אל הכספים הרבים שהועברו על ידי הגזבר לקרנות סודיות, כאל "הרזרבה הכספית" ו"העודף הנזיל".

קרן "אפס אחד"

סיפורן של הקרנות הסודיות הוא אחד העיוותים החמורים ביותר בניהול כספי ההסתדרות. "מדובר בסכומים בהיקף משמעותי ביותר, עליהם לא נדון ולא דווח מעולם בשום פורום מוסמך, כולל הוועד הפועל, הוועדה המרכזת, ועדת תקציב וועדת גזברות", קובע הדו"ח.

מהיכן היו להסתדרות רזרבות כספיות כה נכבדות? – המבקר הדגיש כי חלקן היו מונחות לאורך שנים ללא שימוש. חלק מהסכומים הוצא בהתאם להחלטת ישראלוביץ, למימון גופים שונים, ללא קריטריונים ברורים.

הקרן הסודית והעשירה מכולן, שהוקמה עוד ב־1978, כונתה משום מה "אפס אחד". איש בהסתדרות לא יודע להסביר את מהות השם, כשם שלאף אחד אין תשובה כמה כספים נצברו בקרן זו ומה נעשה בהם.

בדו"ח שנגנז מתח המבקר ביקורת נוקבת על פעילות הקרן הייחודית הזו, שנועדה למימון פעולות שאינן במסגרת התקציב. פעילותה, ציין, נעשתה בלא שנקבעו נוהלים לחלוקת הכספים ומעקב אחר הפעולות.

למרות שסכומי הכסף הרבים שהיו בה הושקעו בבנקים וצברו ריבית, דיווחה עליהם הגזברות לפי ערכם הנומינלי ולא הריאלי. הביקורת לא מצאה אישורים ומסמכים לגבי השימוש בסכומי הריבית העצומים שנצברו. הדבר יצר ערפל שאיפשר לגזבר, שטיפל בקרן בלעדית, להעביר סכומי כסף על פי החלטתו האישית.

ישראלוביץ, קבע המבקר, הכין את הרשימות וההצעות להעברת הכספים. הוא הביא אותן לאישור ועדת תקציבים רק אחת לשנה, במקרים רבים לאחר ביצוע הפעולות. בין השאר קיבל אישור לסעיפים ללא מטרות ברורות, כמו "שונות" ו"רזרבה לחלוקה". חלוקה למי? – לארטור פתרונים.

דרישת המבקר לקיים פיקוח על כספי הקרנות ולקבוע נהלים וסדרי דיווח תקינים לגבי הפעולות המתבצעות באמצעותם, לא נענתה מעולם. עשר שנים מאוחר יותר, חוזר המבקר נפתלי בלומנטל על אותה ביקורת, עם אותן המלצות לשינוי המצב המעוות. "פעולות הקרנות לא מתועדות באופן נאות. לא ברור מי הנאמנים שלהן, ניהולן הכספי נעשה ברובו בערכים נומינליים ואין גילוי נאות של תקציביהן".

בהתייחסו לניהול תקציב ההסתדרות, חזר בלומנטל על אותן הערות, בדבר העברות כספים מסעיפים ללא אישור, "ובלא בקרה ופיקוח ציבורי נאות". לא היה פירוט על הפעולות וסוג ההוצאות "ולא נעשתה בדיקה של הצרכים והמטרות שלהם הוקצו הכספים".

צריך רק לציין, כי בניגוד לדו"ח '82, שהביא דוגמאות מפורטות של העיוותים, הרי שבדו"ח '92 העדיף המבקר להתייחס לאותם מחדלים באופן כוללני ומעורפל, ובלבד שלא לעורר את זעמו של הגזבר.

■■■

● שר התחבורה, ישראל קיסר, מי שהיה מזכ"ל ההסתדרות והגזבר מ־1974 ועד סוף 1977, אינו מוכן להתייחס לביקורת שנערכה על הגזברות בשנות כהונתו. לגבי ארטור ישראלוביץ, שאותו מינה לגזבר, אומר קיסר כי הוא מאמין ביושרו ובמקצועיותו.

● ארטור ישראלוביץ, עד לאחרונה גזבר ההסתדרות וחבר הוועדה המרכזת, וכיום יו"ר רשות הנמלים והרכבות – מינוי של השר קיסר – אמר בתגובה כי בדו"חות שנתיים קודמים של מבקר ההסתדרות היו רק מימצאים חיוביים, ולא ידוע לו דבר על דו"ח ביקורת מ־1982 המותח ביקורת על פעילותו בגזברות בתקופה שבה היה מנהלה.

● ירוחם משל, מי שהיה מזכ"ל ההסתדרות ב־1982, "לא זוכר שהיתה ביקורת ולא זוכר שהוחלט להסתיר ולא לפרסם את הדו"ח". לדבריו, אלמוזלינו היה הגזבר, "והוא היה אחראי לגזברות והיתה לו אחריות מיניסטריאלית לכל השינויים שהיה צריך לבצע".

● נתן אלמוזלינו, גזבר ההסתדרות בין השנים 78'־85', ציין כי "אין בדו"ח משנת '82 שום דבר שהוא בניגוד לחוק. כל המימצאים דיברו רק על אי־סדרים". אלמוזלינו ציין כי אכן היתה טיוטת דו"ח מבקר שנמסרה לו ב־'82, ושידוע לו כי לא פורסמה. "לא אני הייתי אחראי לאי־הפירסום. לא ידוע מה המבקר עשה עם הדו"ח".

עבודה הורגת

מאות פועלים, במפעלים גדולים וקטנים, שנפגעו אנושות במהלך עבודתם עם חומרים רעילים, פוטרו כמעט ללא פיצויים ■ בתקנות אירגון הפיקוח על העבודה נקבע ש"המחזיק במקום עבודה ימסור לעובד מידע עדכני בדבר סיכוני הבטיחות והבריאות במקום העבודה" - אבל במציאות הדברים נראים אחרת ■ רוב העובדים מעולם לא ראו תוצאות של בדיקות, את החוק כמעט ולא אוכפים, והמפעלים משגשגים על חשבון בריאות העובדים ■ תביעות משפטיות שמתנהלות בעניין מתעכבות שנים בגלל סחבת ■ עבודה בעיניים

מיכל קפרא

סיפור. בשנות ה־30 מצא רופא של חברת האסבסט האמריקנית הגדולה בעולם כי האסבסט הוא חומר מסרטן. הנתון שהיה בידו היה ודאי. הרופא, כפי שהיה מצופה ממנו, פנה עם הנתון להנהלת החברה. תגובת ההנהלה היתה חד־משמעית: היא איימה עליו כי אם יפרסם את המידע - חייו ייהרסו. המידע הוסתר במשך 30 שנה.

בשנות ה־60 החל מכון הבריאות האמריקני לחקור תופעה של עליה במקרי מחלת הסרטן, במטרה לזהות מכנה משותף. בסיום המחקר התברר, כי המכנה המשותף העלום הוא מספנות הצי האמריקני מתקופת מלחמת העולם השניה, שנעשו בהן עבודות אסבסט. כיוון שדגירת המחלה נמשכת כ־20 שנה, הופיעה המחלה רק בתחילת שנות ה־60. כך התגלה הקשר בין האסבסט לסרטן, שהיה, בעצם, ידוע כבר 30 שנה קודם לכן.

אם לא בוררים מילים מנומסות, מדובר פה ברצח. הסתרת המידע הזה במשך שלושה עשורים עלתה בחייהם של עשרות אלפי אנשים, אם לא יותר. אבל אם נדמה שלקח הסיפור המזעזע הזה נלמד בעולם כולו - הרי הטעות מתבררת במהירה. אינטרסים כלכליים, מסתבר, חזקים הרבה יותר מסיפורים עם מוסר השכל. ובמגרש שבו פועלים אינטרסים כלכליים, בריאות הפועלים הפשוטים אינה בדיוק גורם משמעותי בשורת הרווחים התחתונה.

מדינות נאורות, בהן ישראל, חוקקו תקנות נאורות המדברות מפורשות על זכותו של העובד לדעת. לדעת מה הסכנות הטמונות בחומרים שהוא עובד איתם, לדעת מה אמצעי הבטיחות, לדעת מה עליו לבדוק ולדעת מה תוצאות הבדיקות. הוקם אפילו מערך פיקוח, שנועד לאתר מפעלים שאינם אוכפים את התקנות. בתאוריה - הנאורות במיטבה. המציאות שונה.

■■■

בדירת השיכון של משפחת בטאשווילי בקריית מלאכי, נראה הדיון התאורטי על משמעותו העמוקה של חופש המידע, כמו פארסה. אסתר בטאשווילי וחברתה מרים, עבדו בתדיראן כמעט 20 שנה. פועלות פשוטות, עבודה קשה, משכורת זעומה ומסירות אין קץ למפעל ההסתדרותי הזה, שמביא פרנסה הביתה. שתיהן עבדו במחלקת הניקל־קדמיום. הן לא ידעו מה זה ניקל־קדמיום. גם אנשים משכילים לא יודעים בדיוק מה זה ניקל־קדמיום. היום הן יודעות, כמו עשרות עובדי המחלקה הזו, מה הניקל־קדמיום עושה לגוף. כשהתפרצו המחלות, בחר תדיראן להתנער מהאחריות למחלות, פיטר את העובדים החולים או זירז את פרישתם מהמפעל.

"יותר מ־13 שנה עבדתי במחלקת הניקל־קדמיום", מספרת אסתר. כל הזמן הרגשתי לא טוב אבל לא ידעתי מה הבעיה. הרגשתי חולשה, היו לי כאבי ראש, אסטמה, מחלות עור קשות, אנמיה, השיניים נפלו, דימומים. אושפזתי כמה פעמים בבית חולים 'קפלן' ואמרו לי שאני סובלת מחוסר דם. בגלל ההיעדרויות מהעבודה שלחו אותי לרופא תעסוקתי והוא אמר שאסור לי יותר לעבוד שם במחלקה. לא אמרו לי למה, לא נתנו תוצאות, כלום. העבירו אותי למחלקה שקוראים לה מחלקת 'שחור', כי הכל פיח ושחור. בכיתי, לא רציתי לעבוד שם. לא הבנתי למה מעבירים אותי, רציתי לחזור לניקל־קדמיום. חזרתי למחלקה והמנהל של המחלקה אמר לי: 'אסתר, את לא שייכת לפה'. בכיתי. לא הבנתי שהוא רוצה את טובתי.

"יום אחד הייתי שוב חולה, התקשר הבוס ואמר לי: 'אסתר, מה שלומך'? אמרתי שאני לא מרגישה טוב. הוא שאל: 'ממה את חולה'? אמרתי: 'מהחומרים שלכם'. למחרת הלכתי לעבודה והוא אמר לי: 'אל תעברי יותר'. זה היה לפני חמש שנים".

רצית לעזוב?

"לא, לא רציתי. אני פירנסתי את המשפחה. בעלי לא עובד".

הסבירו לך על הסכנות של הניקל־קדמיום?

"לא".

נתנו לך תוצאות של בדיקות?

"לא".

היום מתפרנסים אסתר ובעלה מסכום של 1,160 שקל בחודש. היא בולעת 20 כדורים ביום. מדממת, מתאשפזת, סובלת כאבים בכל הגוף. תדיראן מתכחשת לקשר.

> **"הגיעו הדברים לידי כך שהפועלים היו אוכלים בנקודות העבודה, ולאכול קדמיום זה נזק איום ונורא. המפעל גם לא טרח לבדוק את כמות הקדמיום באוויר. השתמשו בפועלים כ'בשר זול'"**

■■■

סעיף ראשון של תקנות אירגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים) משנת 1984 אומר: "המחזיק במקום עבודה ימסור לעובד במקום העבודה מידע עדכני בדבר סיכוני הבטיחות והבריאות הקיימים במקום העבודה - ובמיוחד בתחנת העבודה שבה מועסק העובד - הנובעים משימוש בציוד או בחומרים או מתהליך ייצור או מכל סיבה אחרת, וכן ימסור לו הוראות ערכניות לשימוש, הפעלה ותחזוקה בטוחים של ציוד, של חומרים ותהליכי עבודה כאמור". בסעיף 6 נאמר, כי האחראי חייב למסור לעובד בכתב תמצית של המידע בדבר הסיכונים בעבודה שבה הוא מועסק.

מרים, בת 57, אשה קשת יום, עבדה בתדיראן 12 שנה. שלוש משמרות רצופות נהגה לעבוד. כשהחלה לעבוד הוכנסה למחלקה בה יש תנור בחום 360 מעלות. כשביקשה לעזוב את המחלקה סירב מנהל העבודה. היא נכנסה לשירותים וחתכה את ורידיה. אחר כך הועברה למחלקה נוחה יותר - הניקל־קדמיום. אין לה מושג מה זה ניקל־קדמיום. היא פשוט עבדה כמו חמור. אחר כך נשרו לה השיניים, החלו בעיות במערכת הנשימה, כאבים בכל הגוף, אלרגיות וגירודים מוגלתיים. כשביקשו ממנה ללכת - ביקשה פיצויים. היא זעקה וצווחה ובזכותה קיבלו העובדים פיצויים זעומים. "זרקו אותנו", היא אומרת.

מימין: מרים מלייב, פלטיאל כהני ואסתר בטאשווילי. בעיות במערכת הנשימה, כאבים, אנמיה, אלרגיות וגירודים מוגלתיים

צילומים: יהונתן שאול

ד"ר שלמה בר־סלע, רופא מומחה לרפואה פנימית ואלרגיה, בדק קרוב ל־90 עובדי תדיראן. "זה מרהיב", הוא אומר. "אף אחד לא אמר להם במה הם עוסקים, מה הסכנות, היתה אפילו טענה שהורידו תוויות מחביות של חומר מסרטן כדי שעובדים לא יידעו במה הם עובדים. משעובדים עם רעל, מן הסתם הפועלים יתנהגו אחרת, אולי ידרשו בטיחות גדולה יותר או אפילו תוספת כספית. את זה אולי רצו למנוע.

"גם הניקל והקדמיום הם חומרים מסוכנים, שמרכיבים סוללות נטענות. זו תערובת של שתי מתכות - ניקל וקדמיום - המוכנסות כגליל למתכת שעוטפת אותם, כשצד אחד חיובי וצד אחד שלילי. ניקל לבדה עלולה לגרום לסרטן ולאלרגיות קשות. הקדמיום פוגע קשות בכליות, בעצם, בעצבים. שתי המתכות האלה ביחד עלולות להביא לנזקים קשים.

"באותו מפעל יש עדויות של רופא המפעל, שהצביע על כמות אנשים שרמת הקדמיום אצלם בדם היתה גבוהה מהמותר. הוא שלח את המכתב להנהלת המפעל, וגם ועד העובדים ידע מזה. אבל במקום ליידע את העובד על מצבו - היו פשוט מוציאים אותו מקו הייצור ומעבירים אותו למחלקה אחרת. אנשים הגיעו אלי באופן פרטי. את הממצאים הם לא קיבלו לפני כן מהמפעל, למרות שידעו על כך.

"לא רק שהמפעל לא עשה את הדבר הבסיסי ויידע את העובדים לגבי החומרים המסוכנים שאיתם הם עובדים - הגיעו הדברים לידי כך שתקופות ארוכות היו הפועלים אוכלים בנקודות העבודה, ולאכול קדמיום זה נזק איום ונורא. נקודה שניה היא, שלא נמסר לעובדים על מה הם צריכים להשגיח, איזה סוג בדיקות עליהם לעבור. שום דבר. במשך שנים המפעל גם לא טרח לבדוק את כמות הקדמיום באוויר ולא פיקח על כך. השתמשו בפועלים כ'בשר זול'. נעשה בהם שימוש - ואף אחד לא ראה סיבה לדאוג לבריאותם".

תדיראן, כמובן, היא רק דוגמה לזלזול מוחלט בתקנות הללו. דוגמה בוטה מאוד, אבל קיימים, מתברר, אלפי מפעלים ומקומות עבודה שמביעים באותה קלות ראש מידה שווה של זלזול.

"יישום התקנות הללו רחוק מלהיות אופטימלי", אומר ד"ר יוסי ריבק, מי שעומד בראש מערכת הרפואה התעסוקתית בקופת חולים. "רק אחוז קטן ממלא את לשון ההוראה כחוק".

◄

(המשך מהעמוד הקודם)

מה אתם עושים כאשר נודע לכם על מפעל כזה?

"כותבים למפעל וכותבים למפקח עבודה אזורי, אבל עדיין יש מעט מדי מפקחי עבודה, ולכן רוב המפעלים לא עוברים פיקוח. גם כאשר משתמשים באמצעי האכיפה – העונשים קלים מאוד".

מה זה קלים?

"סכומי כסף לא משמעותיים. זה כמו ששווה לחטוף דו"ח חניה כשאין זמן, מאשר לחפש כרטיסי חניה".

זה מדהים.

"אותי לא. תדעי לך שהמיגזר הבעייתי ביותר הוא בתי המלאכה הקטנים, שהפיקוח עליהם קשה מאוד".

יש להניח שגם בגדולים יש בעיה.

"נכון מאוד".

אתה יכול לתת לנו שמות מפעלים שלא אוכפים את התקנות?

"לא יכול לתת שמות".

למה לא?

"מדובר באלפים".

אולי הגיע הזמן שנפרסם את שמותיהם.

"זה לא עניין של זכות הציבור לדעת. צריך להיות הוגן. אי אפשר לתת שלושה שמות ולהכפיש אותם ולא את כל האחרים".

אני מתחייבת לפרסם את כולם.

"אז תצטרכי את הבריטניקה".

אתה חס על שמם הטוב של המפעלים?

"אני לא אעשה את החשבון על גב העיתונות. זה מטופל אצלנו".

מטופל אצלכם אבל לא כל כך עוזר.

"זה משהו אחר".

■■■

"תצטרכי את הבריטניקה", אומר ד"ר ריבק וחס על שמם הטוב של המפעלים שאינם מוסרים מידע חיוני לעובדיהם ואינם מקפידים על בטיחותם של אותם עובדים. משום מה, שוד ארנק או גניבת מכונית יזעזעו את המערכות יותר מהרשלנות הפושעת הזו, שמביאה לפגיעה אפשרית בבריאותם של עשרות אלפי עובדים. אוכלוסיות חלשות, מאז ומעולם, לא היו רלוונטיות לאינטרסים החשובים.

אבל מי שחושב שרק פועלי דחק סובלים מתסמונת קלות הדעת הזו, יתבדה. נשים, למשל, שעוברות ניתוחי סיליקון קוסמטיים וסבלו מהסתבכות רפואית ופגיעה בבריאותן, התקשו לתבוע את הרופאים מחמת תירוצים שונים של סודיות רפואית, למשל, או בשל אותה קליקה שמגינה על סקטורים חזקים ואינה נותנת לחדור למידע פנימי, *גם אם הוא מותר על פי החוק*. אף אורח, בעצם, אינו חסין מאותה עבירה צינית על חוקי חופש המידע והבטיחות.

פרשת תדיראן, שפרצה החוצה ב-87', לאחר מותו של אחד העובדים ממחלת הסרטן, היוותה נקודת מיפנה ביחס ובמודעות לבעיה. ב-1990 התנהל גל פיטורין מאסיבי של כל מי שחלה. באותה שנה גוייס יאיר צבן למאבק העובדים.

בנאום בכנסת ביולי 1990 אמר צבן בין היתר: "המראות קשים ומזעזעים. קשה להאמין שמדובר במדינת ישראל בשנת 1990. אתה רואה נשים יפהפיות שגופן מכוסה פצעים מוגלתיים, שהשיניים שלהן נשרו, שהבריאות שלהן הופקרה. מי האחראי? כאן יש האשמות הדדיות. הנהלת המפעל אומרת: 'אינני יודעת'. מנהל המפעל, אילן קסלר, אומר: 'היות ועומדת תביעה משפטית נגד תדיראן, בית המשפט הוא שיפסוק. בספרות המקצועית עוד לא הצביעו על הקשר בין התופעות הללו לקדמיום'.

"פשוט לא יאומן. אני מחזיק בידי מסמך שיוגש לבית המשפט, מסמך שהוגש להנהלת המפעל באפריל 1981. המסמך הוגש על ידי מומחה שהחברה שכרה. במסמך מדובר על כל הסיכונים של הקדמיום ומה צריך לעשות, כולל עניין השטפים.

"כאשר נשאל מנהל תדיראן מדוע עד עצם היום הזה לא קיבלו הנפגעים את ממצאי הבדיקות שנערכו להם, הוא אומר: 'עד היום לא קיבלנו אותם גם אנחנו'. לא יאומן. אגב, מבחינת *החוק זה אינו תירוץ*".

באותה שנה פנה צבן ליועץ המשפטי לממשלה וביקש לפתוח בחקירה פלילית נגד תדיראן. באותה שנה גם החלו פיטורים מאסיביים של עובדים שחלו. העובדים החלו להגיש עשרות תביעות נזיקין נגד המפעל. מאוחר יותר נסגרה מחלקת הניקל-קדמיום של תדיראן, מטעמי "אי רווחיות".

■■■

השלב השני, בו עושים המפעלים ככל העולה על רוחם, הוא השלב שבו תובעים העובדים שלקו במחלות את המפעל. מדובר בהרבה כסף, והמעבידים עושים את המקסימום כדי לחסום מידע ולעכב תהליכים משפטיים.

אברהם בנבנישתי, לשעבר עובד בקמ"ג (הקריה למחקר גרעיני), חלה בסרטן. בנבנישתי הגיש, יחד עם 15 עובדים נוספים, בהם בני משפחות של עובדים שנפטרו, תביעה נגד המפעל. הם דורשים פיצוי כספי על המחלה שנגרמה, לטענתם, כתוצאה מעבודה בקמ"ג.

"עוד לפני שגיליתי שיש לי סרטן, הגעתי למצב שהגידול היה כזה שלא יכולתי לתת שתן. הגעתי בדחיפות לבית החולים, ודבר ראשון הרופא שאל אותי אם עשיתי בדיקות רפואיות. הסברתי לו שבמקום העבודה שלי עושים בדיקות רפואיות כל שלושה חודשים. הוא ממש התפלא וטען כי בבדיקת שתן רגילה היו צריכים לגלות שיש לי דם. ועשו שם הרבה בדיקות שתן.

"מיד אושפזתי ועברתי ניתוח לכריתת הגידול. כשחזרתי לעבודה סירבתי לעשות בדיקות רפואיות במקום העבודה".

למה?

"אין טעם שאני אעשה בדיקות רפואיות ולא יאמרו לי את התוצאות האמיתיות. זה הרבה יותר מסוכן שאדם עושה בדיקות ולא מגלה את תוצאות הבדיקות. כששאלתי אותם מדוע לא אמרו לי שיש מימצא של דם בשתן – הם אמרו שהם לא התייחסו לזה".

הם לא הבהירו שמצאו?

"לא. מאוחר יותר ניסיתי להוציא את התיק הרפואי שלי משם. פניתי יחד עם עורך דין למקום העבודה וביקשנו את כל תוצאות הבדיקות הרפואיות. הם לא נתנו את כל התיק והעבירו תוצאות בדיקות סלקטיביות".

מה היתה טענתם?

"שזה סוד ביטחוני. הבריאות שלי זה הסוד שלי, ולא סוד ביטחוני או מדיני".

עו"ד ראובן לסטר, המייצג כ-30 עובדי קמ"ג, עתר לבית המשפט המחוזי כדי שיצווה על הקמ"ג לגלות את המסמכים הנוגעים לבריאות עובדיה. בקשה כזו אינה מקובלת לפני הגשת תביעה, אך ללא המסמכים הללו אי אפשר להגיש תביעה. עו"ד ירון בשן, נציג הקמ"ג, דרש לדחות את הבקשה על הסף, בטענה "שההליך כולו משונה ויוצא דופן". השופט דוד חשין לא התרשם מהמחוזות יוצאת הדופן והביא לידי פשרה – שבית המשפט ימנה עד מומחה שיוכל לעיין במסמכים הרפואיים החסויים.

אבל בית המשפט לא עוסק בזירוז תהליך מתן המסמכים. "הם יוצרים סחבת אדירה בהעברת המסמכים, תוך מירוץ אחר התיישנות", אומר עו"ד גידי פרישטיק, המייצג גם הוא עובדי קמ"ג.

בנבנישתי, בינתיים, עזב את עבודתו בקמ"ג. לפני שנה יצא לפנסיה מוקדמת. "הם עודדו אותי", הוא אומר. "כשמתחילים להתנגח עם המערכת, זה מה שקורה".

■■■

עו"ד יורם שטל מייצג בני משפחה של אחד מעובדי תדיראן שנפטר בעקבות מחלת סרטן.

"ישנה היערכות שלמה של המפעלים לחסום מידע. זו תופעה חזקה מאוד ומושרשת במקומות עבודה שמסכנים את בריאות העובד למטרות רווח. לגבי המקרה שאני מטפל בו, נחשפת מערכת של טשטוש עובדות לגבי מימצאים רפואיים של עובדים שנפגעו באופן חמור, בגלל שהועסקו בניגוד חמור לכללי הבטיחות".

בידי שטל מספר מסמכים זהים, שהיפנתה עורכת הדין רחל לויתן, נציגת תדיראן, לגופים ואנשים שונים. בכולם היא מנסה למנוע מסירת אינפורמציה רפואית של העובדים.

למשל, מכתב שהופנה ליוסף ריבק, מנהל המחלקה לרפואה תעסוקתית של קופת חולים כללית: "הובא לידיעת מרשתי כי הנך מתעתד, או מי מטעמך, למסור חומר רפואי המתייחס למצבם הרפואי של עובדים ספציפיים בחטיבת הסוללות של תדיראן, לידי ועד העובדים של חטיבת הסוללות.

"ועד העובדים אינו ישות משפטית, אין לו סמכות לקבל חומר המתייחס לעובד ספציפי... מסירת חומר שכזה לגופים שאין להם ידע רפואי – נועדה להסתה ולערעור יחסי העבודה במפעל".

מכתב כזה נשלח גם ליועץ המשפטי של קופת חולים ולמכון לבריאות תעסוקתית באוניברסיטת תל אביב.

מכתב נוסף נשלח למר איתן תגר מחטיבת הסוללות בתדיראן. "נתבקשתי", כותבת עו"ד לויתן, "לחוות דעתי האם הנכם רשאים להעביר אינפורמציה שלוקטה על ידי מומחים מטעמכם באופן פרטי, ליחידה לאפידמיולוגיה. התשובה היא שלילית". עכשיו שימו לב להסבר שלה: "אינפורמציה זו נאספה למטרות שאין להן כל קשר לחקירת נושאים הקשורים בתופעות בריאותיות. לעורכי הבדיקות מטעמכם ניתנה הוראה מפורשת על ידי, לראות צל הרים כהרים וזאת על מנת לוודא כי אמצעי ההגנה המותקנים במפעלכם הם מוחלטים ללא כל אפשרות למפגע כלשהו.

"מתן האינפורמציה, שכאמור נאספה במגמתיות שאינה בהכרח מייצגת את המציאות, עשוי לעוות את התמונה ולתת תיאור לא נכון לבעיות השונות. אי לכך, לפי מיטב חוות דעתי המקצועית, עליך להימנע ממסירת אינפורמציה פרטית כזו".

בפרוטוקול של פגישה, בה נכחו אנשי תדיראן ועורכת דינם, נכתב בין היתר בסעיף 8: "מסוכם שרחל לויתן תקבע פגישה עם כחלון (מפקח עבודה ראשי מירושלים) בנושא ותצרף במידת הצורך את איתן ואת ד"ר שראל. הכוונה – לחסום האינפורמציה ממשרד העבודה לגורמים פרטיים".

■■■

אסתר ומרים עם שושנה דוד (משמאל). מובילה את מאבק עובדי תדיראן צילום: יהונתן שאול

שושנה דוד מובילה מאבק של כ-100 עובדי תדיראן. אשה בת 44, תושבת גדרה, שמציגה בגאווה מכתבי הצטיינות רבים מהנהלת תדיראן. למשל, אחד מיוני 1986: "שושנה דוד מצטיינת בשקידה, חריצות ומסירות. בכל שנות עבודתה במפעל בלטה שושנה במסירותה וביעילותה". חתום, אריה בר, מנכ"ל מפעל סוללות.

היום היא חיה על סטרואידים, מתאשפזת בתדירות גבוהה בגלל התקפי אסטמה חמורים. לידה יושבת שרה. בחורה בת 35, הנראית מבוגרת בהרבה מכפי גילה. היא עברה הפלות רבות ונזקקת כיום לדיאליזה בשתי כליותיה. בקול חלוש היא מספרת על מכתבי ההתחייבות שלא לתבוע את המפעל, שעליהם היו צריכים לחתום כדי לקבל פיצויים. היא מעולם לא היתה יוצאת למאבק לבדה.

במרכז גדרה מחכה כתפי פלטיאל לשושנה דוד. איש בן 55, חולה מאוד, שעון על מקל הליכה. "מה עם התביעה"? הוא שואל את שושנה. לשושנה אין תשובה. יש תור. יש סחבת. אין כסף לעורך דין. כבר חמש שנים הם מחכים. אנשים חולים, שבורים, מתפרנסים בקושי. לא מזמן זכה פלטיאל בתביעה נגד ביטוח לאומי שסירב לראות במחלתו מחלה מקצועית. בפסק דין מיום 13 במרס 1994 כתב השופט: "משקבע המומחה, 'ללא ספק כלשהו', שמחלתו של התובע היא אחת מהמחלות שנקבעה כמחלת מקצוע, וכי הוא חלה עקב היותו חשוף בעבודתו לקדמיום, הוכח כל שנדרש... כי פגיעתו היא בגדר פגיעה בעבודה, בהיותה מחלת מקצוע".

עכשיו הם מחכים כולם לתביעה נגד תדיראן, שמתבוששת להתנהל.

עו"ד אבי דורון: "יש גם ניצול של רמת העובדים. יש עובדים משכבות מצוקה, שהפרנסה היתה מאוד חשובה להם והם לא גמרו אוניברסיטה והתמחו בחומרים כימיים. יש עולים חרשים, למשל, שלא ידעו כלל עברית. כאן זה ניצול ציני של חוסר הידע וחוסר ההתמצאות של העובדים. ניצול מחפיר של המעביד. למעבידים גם יש תמיד תקווה שהעובד לא יקשר את העבודה עם מחלתו, כי לא תמיד המחלה מתגלה מיד. לעתים יש הצטברות במשך שנים. בסופו של דבר זרקו אותם לכלבים".

■■■

והשאלה הנשאלת היא: איפה היה הפיקוח מטעם משרד העבודה, שתפקידו לאתר מפעלים שאינם ממלאים את לשון החוק, הברורה כל כך, לגבי מסירת המידע לעובדים? ורדה ארוארדס, סגנית מפקח עבודה ראשי, מסבירה: "הפיקוח שלנו אמור להפעיל את דרישות התקנות, לדרוש מהמעביד לקיים את כל האמור".

זה אכן נעשה לדעתך?

"כן. זה חלק מהעבודה. אני בפירוש לא מסוגלת לומר שזה נעשה בכל מקום עבודה, כי המפקחים פועלים על פי סדרי עדיפויות. יתכן שיש מקומות שלא נמצאים במקום הראשון מבחינת סדר העדיפויות".

כמה מפקחים יש?

"כ-70 מפקחים, מהם כ-60 אנשי שטח".

זה מספיק?

"ודאי שלא".

גם תדיראן לא היתה בראש סדר העדיפויות?

"אנחנו לא מקבלים דיווחים על כל פעילות ספציפית של אזורים מסויימים. אני לא יודעת מה כל מפקח עושה בכל מפעל שהוא מגיע אליו".

לא הסקתם מסקנות בעקבות פיצוץ הפרשה בתדיראן?

"אני בכלל לא יודעת אם היו שם עבירות כאלה. תדיראן הוא אחד מתוך כ-70 אלף מקומות עבודה שאנחנו מפקחים עליהם. אני משערת שמאוחר וזה דבר שהתעורר ועלה, אז בוודאי הוסקו מסקנות".

כמה מפעלים להערכתך לא מקיימים את התקנות?

"אין לי נתון כזה".

סדר גודל?

"אין לי".

■■■

ב-1979, בכנס בינלאומי לרפואה תעסוקתית, אמר יאיר צבן בפתח נאומו: "ההכרה בזכותו של האדם לדעת את הסכנות להן הוא חשוף, מעוגנת בתפיסות הקדומות ביותר של תרבותנו. ההתרעה הראשונה בפני סיכונים סביבתיים ניתנה לפני 5,739 שנים, על פי הלוח היהודי – ביום השישי לבריאה. המילים הראשונות שאמר האל לאדם, שנברא בצלמו, כללו אזהרה וציווי גם יחד – להימנע מאכילת פריו של עץ הדעת, שאם לא כן 'ביום אכלך ממנו – מות תמות'. במילים אחרות, מצוי לפנינו אישור מובלע לעקרון של זכות האדם לדעת, המונח ביסוד האזהרה האלוהית".

אבל אינטרסים כלכליים, ככל הנראה, מנצחים בקלות גם אזהרות אלוהיות.

מיכל קפרא

חו"ל כפול

טיסות וחבילות נופש חינם

תוכנית מהפכנית ובלעדית ל"דיינרס" ו"אופיר טורס"!

- קנו כרטיסי טיסה ושירותי תיירות ב"אופיר טורס", שלמו ב"דיינרס" ותרוויחו "חו"ל כפול"!
- נשמע פשוט וקלו זה אכן כך! על כל דולר שתשלמו ב"אופיר טורס" באמצעות "דיינרס" תקבלו 10 מייל.
- את המיילים שתצברו תוכלו לנצל לקבלת כרטיסי טיסה וחבילות נופש בארץ ובחו"ל.
- צבירת המיילים בדיינרס היא כמובן בנוסף למיילים שתצברו בתוכניות "הנוסע המתמיד" Frequent Flyer של חברות התעופה הסדירות.

כרטיס טיסה לפריז חינם
"הוצאתי $3300 על נסיעות לחו"ל וקיבלתי כרטיס טיסה חינם לפריז."

שייט בבהמאס חינם
"טסתי עם המשפחה לאמריקה הוצאתי $5500 וקיבלתי שייט חלומי חינם בבהמאס."

ועוד טיסות חינם לעשרות יעדים בארץ ובעולם.

מהיום כשאתם חושבים על חו"ל, תחשבו חו"ל כפול!

לקבלת עלון צלצלו לטלמסר:
03-5653662

הזמנת טיסות ושירותי תיירות בכל סניפי "אופיר טורס"
*כפוף לתקנון המבצע

דיינרס קלוב. אופיר טורס

ידע אישי

ההולנדים שלנו ברוסיה

על כל הצל"שים שקיבלו ההולנדים השבוע, בעת ביקור מלכתם בישראל, צריך להוסיף עוד אחד: צל"ש על יותר מ־20 השנים שבהן ייצגה הולנד את ישראל בברית המועצות, כשהיחסים בין שתי המדינות היו מנותקים או בראשית התחדשותם.

זה לא היה רק ייצוג פורמלי. בשנות הניתוק היוותה הנציגות ההולנדית גם מעין רשת ביטחון לישראלים שעשו בשליחות בבריה"מ. אלה ביצעו לפעמים מעשים ש"לא מצאו חן" בעיני השלטונות והידיעה שבעת צרה יש אל מי לפנות במוסקבה, הוסיפה ביטחון.

למשל, משלחות ישראל לירידי הספרים במוסקבה זכו תמיד להטרדות ולחיפושים יסודיים, שנמשכו שעות, בזמן כניסתן למדינה ויציאתן ממנה. הקונסול ההולנדי תמיד נכח בנמל התעופה של מוסקבה כשהישראלים באו ויצאו והשגיח מקרוב על הנעשה.

גם ה"דיפ" ההולנדי - שקי הדואר הדיפלומטי שהיו מחוץ לכל בדיקה של השלטונות - שירת את הישראלים, גם בהיעדר היחסים וגם בתקופה שהיתה כבר נציגות ישראלית במוסקבה, אבל עדיין לא הוכרה רשמית. הסידור היה שהשקים הישראלים נסגרים ונחתמים בנוכחות קצין הביטחון של השגרירות ההולנדית, אבל זה לא התאמץ יותר מדי לבדוק מה יש בתוכם. השקים היו מועברים לשגרירות ישראל בהאג ומשם לירושלים.

הדבר היחיד שההולנדים סירבו להעביר היה תעודות מקוריות שיהודים שעמדו לעלות רצו להביא איתם לישראל, בניגוד לחוק הסובייטי. אבל את זה גם הישראלים סירבו לעשות.

סיוע חיוני נתנו ההולנדים כשהמשלחת הקונסולרית הישראלית הראשונה הגיעה למוסקבה ב־88' ולא הותר לה להיכנס לבניין שגרירות ישראל שעמד ריק. למרות שהם עצמם פעלו בצפיפות נוראה בקונסוליה שלהם, פינו ההולנדים חדר לששת הישראלים בראשות מירון גורדון, שעברו שם כמה חודשים. כשעברו לבסוף לבניין שלהם, גמלו הישראלים להולנדים ושיכנו אצלם את הקונסוליה ההולנדית.

הם עשו כן גם מפני שהסמכות לחתום על אשרות לעולים עדיין היתה נתונה רק בידי הקונסול ההולנדי. היתה זו תחילת העליה הגדולה מבריה"מ וההולנדי כמעט כרע תחת עומס האשרות. יום אחד הניחו הישראלים על שולחנו 2,500 אשרות לחתימה - והוא עמד במשימה בכבוד ובזמן.

■ *אברהם תירוש*

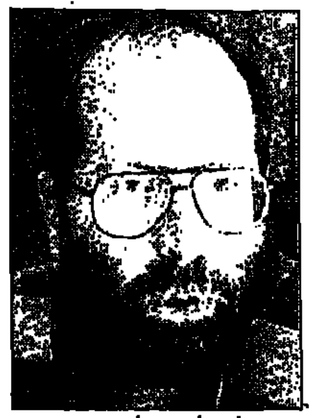
בדרך למעלה. יעלון

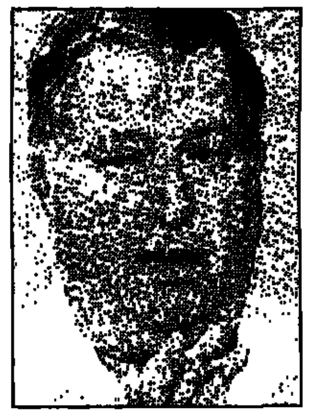
דיונים בבייג'ין. שוחט

עושה פסח בסין, שוחט

שר האוצר, אברהם (בייגה) שוחט, נמצא במירוץ של חיסול כל העניינים הדחופים, כולל המשברים, הנמצאים על סדר יומו. הוא רוצה להסדיר אותם עד סוף השבוע הבא, המועד שבו ייצא לביקור רשמי בסין. זהו ביקור המתוכנן זה כמה חודשים, ונדחה פעמים אחדות בשל המשברים במשק. שוחט מתכוון לבלות את הפסח הרחק מהארועים הסוערים במשק הישראלי בסיורים ברחבי סין.

חשיבות הביקור של שוחט בסין היא בהסדרת מערכת היחסים הכלכליים עם המעצמה הגדולה הזו, ההופכת לאחת המדינות הנמצאות בצמיחה כלכלית מואצת. במהלך הביקור בסין, מתכנן שוחט לחתום על הסכם עם ממשלת סין בנוגע לאמנה למניעת כפל מס, וכן הסכם להסדרת ההשקעות ההדדיות בין שתי המדינות.

דגש גם יושם במהלך הדיונים, שיתקיימו בבייג'ין, על הדרכים לעידוד הפעילות הכלכלית הישראלית בסין. שוחט יבדוק את האפשרות של העמדת מסגרת אשראי של כ־150 מיליון דולר לרשות מפעלים ישראליים הרוצים לבצע פרוייקטים משותפים עם גורמים סיניים. זהו אשראי לטווח ארוך.

מי שיתלווה לחלק ניכר מהביקור של שר האוצר יהיה המיליארדר ואיש העסקים שאול אייזנברג. אייזנברג מעורב בפעילות ניכרת בסין ולמעשה שימש מסייע לקידום היחסים הכלכליים והביטחוניים בין ישראל לסין. עתה הוא רוצה לקצור את הפירות של ההשקעות בשנים האחרונות.

■ *דוד ליפקין*

והנוסע המתמיד הוא אריאל ויינשטיין

שתי נסיעות קורצות של ח"כ לימור לבנת בחודשים האחרונים הצליחו להרגיז חברים רבים בסיעת הליכוד. המסע הראשון היה להודו, דרום־קוריאה וסין. לבנת נסעה במסגרת משלחת פרלמנטרית, שבראשה עמדה השרה שולמית אלוני. בפעם השניה נסעה לבנת לאי הקסום קפרי, יחד עם ח"כ חגי מרום (עבודה), כדי להשתתף בדיוני האירגון הבין־פרלמנטרי של נאט"ו. לאירגון הזה, התברר, אין נציג קבוע מישראל ולכן ביקש יו"ר הכנסת, שבח וייס, ממרום ולבנת שייסעו לייצג את הפרלמנט הישראלי.

אלא שהפעם החליטו בליכוד לעשות מעשה. לפני שבועיים קיימו חברי סיעת הליכוד בכנסת בחירות חשאיות(!) לקביעת הנוסע המתמיד, שיישא גם בתואר הנציג הקבוע באירגון הבין־פרלמנטרי של נאט"ו. לבחירות ניגשו 4 מועמדים: אריאל ויינשטיין, מאיר שטרית, גדעון פת וכמובן לבנת. לבנת עשתה הערכת־מצב מהירה, הבינה שאין לה שום סיכוי להיבחר, וירדה מהמירוץ. גם גדעון פת פרש. כשנשלפו הפתקים מהקלפי, התברר שוויינשטיין, מנאמני מחנה נתניהו, הביס את שטרית (ממחנה שטרית) בתוצאה המדהימה 5:19.

ביום ראשון האחרון חזר נציגנו ויינשטיין מכנס נוסף שקיים האירגון הבין־פרלמנטרי, הפעם בפאריס.

■ *שלום ירושלמי*

מועמד לראש אמ"ן. בוגי

לאורך כל ההיסטוריה של צה"ל התהלכו קצינים, שעוד בשלב מוקדם של הקריירה הצבאית שלהם הדביקה להם הסביבה תווית של מיועדים לתפקיד הרמטכ"ל. לתא"ל משה (בוגי) יעלון זה קרה כשהיה סא"ל, באמצע שנות השמונים, אז מפקד סיירת מטכ"ל.

תא"ל יעלון, איש הערבה, חבר קיבוץ, עומד לעלות תוך פרק זמן קצר על האוטוסטרדה המובילה אל היעד. מבין תתי־האלופים המסומנים אצל רב אלוף שחק לקידום - יעלון ניצב בראש הרשימה, מיועד אפשרי להחליף את ראש אמ"ן.

תפקיד ראש אמ"ן היה שמור בעבר לקצינים שעשו את עיקר שירותם באגף המודיעין או לאלופים ותיקים ממערך השדה. במקרה של יעלון, נראה ששחק מאמין בחריג, בדילוג על דור. במקרה של יעלון, קיצורי הדרך אינם חריג. כששב לצבא הקבע, כקצין זוטר בצנחנים, לאחר מלחמת יום הכיפורים, הוא קנה לו שם של לוחם ומנהיג. כשסיים את הפיקוד על סיירת מטכ"ל, הוא נשלח לפקד על חטיבת הצנחנים. ומשם הישר לפיקוד על אוגדת איו"ש. תפקיד אחרון שביצע עד לאחרונה, היה פיקוד על מתקן האימונים הראשי ליחידות השדה.

אלוף אחר, ותיק, שההבטחה לתפקיד ראש אמ"ן כבר היתה מונחת בכיסו, התבשר כבר שהתפקיד יימסר לאחר. מי שמכיר את האלוף הוותיק יודע שהעניין לא יעבור בשקט. עוד יהיה שמח.

■ *אלכס פישמן*

סקר מעריב

בביצוע מותגים - מכון למחקרי שוק ודעת קהל

האם צפית ביום שלישי בשידור המוקלט בערוץ 2, של טקס חלוקת פרסי האוסקר?

כן - 46%

לא - 53%

אילו הטקס היה מועבר בשידור חי האם היית קם ב־4 לפנות בוקר כדי לצפות בו?

כן - 17%

לא - 82%

קיר הברזל של שובל

הוועדה המדינית של הליכוד החלה השבוע למיין את התוכניות שהגישו לה גורמים שונים, המבקשים להשפיע על עיצוב המצע המדיני של הליכוד לכנסת ה־14.

התוכנית הראשונה שנדונה חוברה בידי קבוצת חברים בראשות זלמן שובל, לשעבר ח"כ ושגריר ישראל בוושינגטון, וכיום הממונה בליכוד על יחסי החוץ של התנועה. שובל הוצג לפני כחודשיים כמי שהשלים עם פירוק מרכית ההתנחלויות כאשר יגיע הליכוד לשלטון. לפיכך היה לו חשוב להציג את עמדתו "נטו" בפני הוועדה המדינית.

בהופיעו בפני הוועדה, גייס לימינו שובל הבן־גוריוניסט, דווקא את מאמרו המפורסם של זאב ז'בוטינסקי: "תורת המוסר של קיר הברזל", כדי לתלות בו את תוכניתו. באותו מאמר מפורסם כתב ראש בית"ר לפני 70 שנה: "ההתיישבות יכולה להמשיך ולהתפתח רק בחסותו של כוח מגן, קיר הברזל, שאותו לא יהיה בכוחה של האוכלוסיה המקומית להבקיע".

כפוף לאותה אמירה הוסיף שובל בהופיעו בפני הוועדה המדינית: "קיר הברזל של ימינו הם אזורי ביטחון ועוצמה צבאית. הממשלה הבאה, בראשות ביבי נתניהו, תצטרך במסגרת הסדרי הקבע, לכונן ביש"ע אזורי ביטחון בעלי רוב יהודי ובהם ישולבו רוב היישובים היהודיים. בין אזורים אלה לבין עצמם, וביניהם לשיטחה של מדינת ישראל, יהיה רצף טריטוריאלי. לפלשתינים יהיו ביו"ש 'איים' משלהם".

אשר לתקפותו של הסכם אוסלו, טען שובל, כי משפטנים בכירים, חלקם רחוקים מן הליכוד, חיוו דעתם באוזניו, כי אש"ף הפר את ההסכם "באופן מטריאלי", ולפיכך אין הסכמי אוסלו וקהיר מחייבים עוד את ישראל. כאשר תעלה לשלטון ממשלת הליכוד, אמר, לא יהיה צורך לבטל את ההסכמים, משום שבטלו מאליהם, ואינם מחייבים עוד את ישראל.

■ *מנחם רהט*

חדש: אל על לסיאול - הדרך הקצרה ליפן

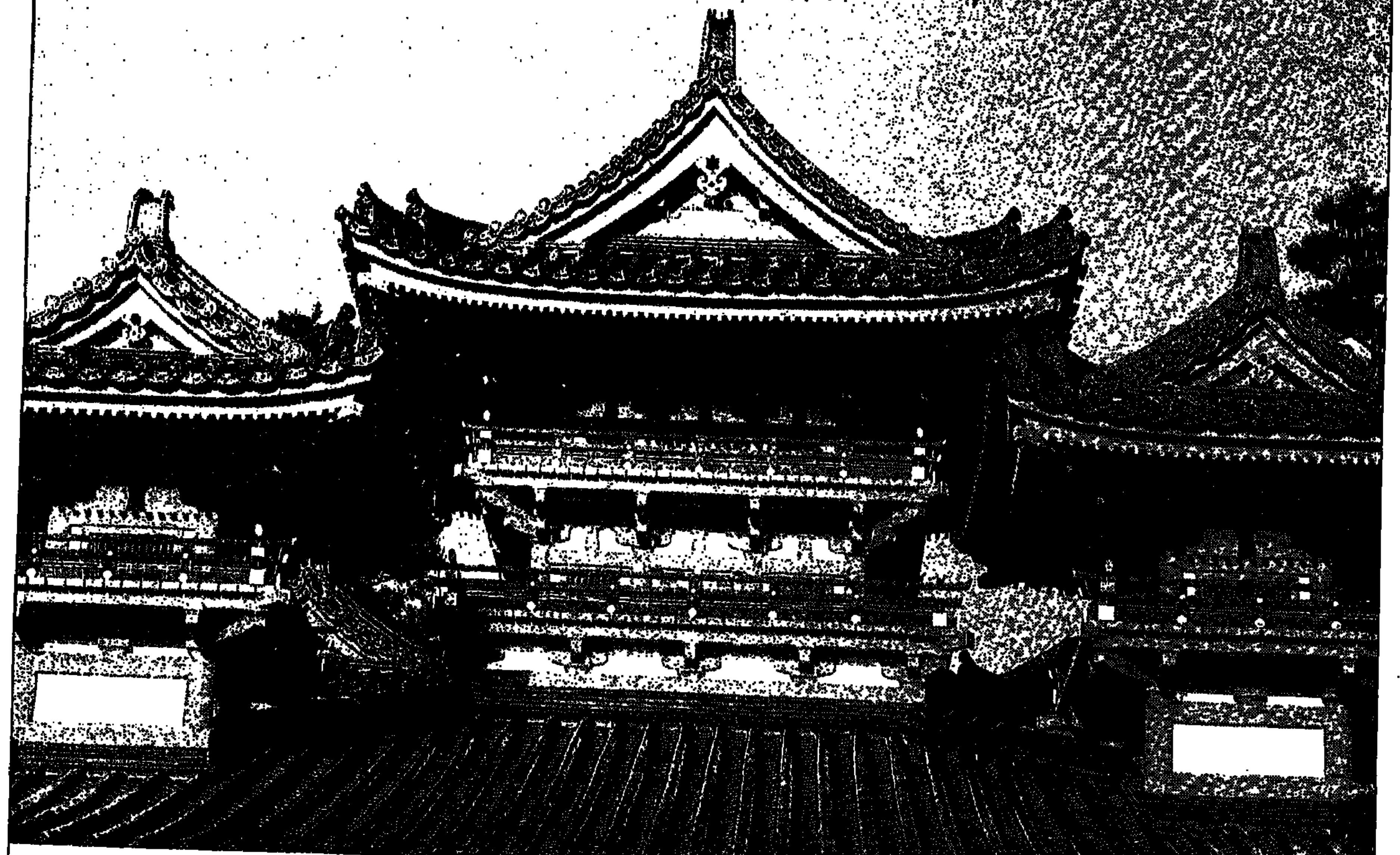

יעד חדש לאל על במזרח הרחוק:
סיאול, בירת קוריאה. הדרך הכדאית ביותר להגיע גם ליפן.

במהלך השנה האחרונה פרשה בפניך אל על מגוון אדיר של יעדים ישירים חדשים ברחבי המזרח הרחוק. עכשיו מצטרפת גם סיאול.
הטיסה לסיאול** יוצאת אחת לשבוע, מדי יום שני.

טיסות המשך ליפן וטאיפה-טייוואן
אל על פותחת בפניכם אפשרות גם לטיסת המשך ישירה ל-11 יעדים ביפן: אקיו, אוסקה, נאגויה, פוקוקה ועוד.
עד ה-25.6.95 מחיר הטיסה ת"א-סיאול-יפן-סיאול-ת"א הוא *$1,099 בלבד!
אל על מציע לך גם טיסות המשך נוחות מסיאול לטאיפה - בירת טייוואן.

סיאול **$999***

יפן **$1,099***

השמים פתוחים
EL AL אל על

אם אתה מעוניין בשירותי מחלקת העסקים, אפשר לעשות זאת בתוספת עסקים (Surcharge) של $399 בלבד (לכל כיוון).

מבצע לחברי מועדון הנוסע המתמיד
בין התאריכים 3.4.95 - 25.6.95, החברים שיטוסו בקו ת"א-סיאול-ת"א יצברו 250 נקודות על טיסה במחיר תיירים!

* מחיר היכרות - בין התאריכים 3.4.95 - 25.6.95
** כפוף לאישור ממשלתי

פנה עוד היום לסוכן הנסיעות שלך!

איירתור
התאחדות סוכני הנסיעות

האם אישורים רפואיים שנקנו בכסף עזרו לקיצור עונשו של [illegible]

"אתם יכולים להגיד לנשיא: אדוני, הוליכו אותך שולל"

את הדברים האלה אומר משה משיח, מי שהיה מנהל מחלקת ההלוואות בקופת חולים הכללית, קרוב משפחה רחוק של עזרא שנסי, שהורשע ב־1987 ברצח אברהם סמרגנדי ונדון למאסר עולם. בתום שש וחצי שנים בכלא, קצב נשיא המדינה, חיים הרצוג, את עונשו והאיש יצא לחופשי ■ כעת, במסגרת מאבק עיקש שמנהלת בתו של הנרצח, בודקת המשטרה האם תיווך משיח בין יוסף שנסי, אחי הרוצח, לבין רופאים מומחים שונים, כדי שיספקו אישורים רפואיים מגמתיים על מצבו של אחיו תמורת כסף ■ היבטים אחרים של הפרשה יתבררו בחודש הבא בבג"ץ, ובינתיים מסתובב עזרא שנסי חופשי ולטענת חוקרים פרטיים הוא נראה בריא לחלוטין

ארז רותם

"המשך שהותו בבית הסוהר עלול לסכן את חייו" שנסי יוצא מהכלא

צילום: נאור רהב

בסוף אוקטובר 87' הרגיש עזרא שנסי שהוא אינו יכול יותר. חנותו נפרצה פעם השניה, והוא היה משוכנע כי שכנו, עימו ניהל מאבק מסחרי, אחראי למעשה. הוא נטל את אקדחו, אף־אן בקוטר 9 מ"מ, והלך לחנותו של השכן־המתחרה, אברהם סמרגנדי ז"ל.

שנסי מצא שם את סמרגנדי, ועד מהרה התפתח בין השניים ויכוח קולני. לפתע שלף שנסי את האקדח – וירה פעם אחר פעם לעבר סמרגנדי. 12 קליעים חדרו לגופו, והוא התמוטט. אבל זה לא הספיק לשנסי. על פי עדותה של עדת התביעה, "שנסי התקרב לראשו של סמרגנדי, כשהוא עדיין מפרפר, והכניס לו עוד שתיים־שלוש יריות". אחר כך הכניס שנסי את האקדח לכיסו, הסתובב, יצא מהחנות, נכנס למכוניתו ועזב את המקום.

מאוחר יותר באותו יום התייצב הרוצח בתחנת המשטרה והסגיר את עצמו. בבית המשפט טענו סניגוריו, עורכי הדין דוד ליבאי ודן שיינמן, כי שנסי פעל מתוך הגנה עצמית. לטענתם, הוא ירה אחרי שסמרגנדי ניסה לדקור אותו בסכין. התובעת, עו"ד פנינה גיא, קבעה כי לא כך קרה והוכיחה שהיה זה רצח בדם קר. שופטי בית המשפט המחוזי בתל אביב הרשיעו ברוב דעות את שנסי וגזרו עליו מאסר עולם. בית המשפט העליון דחה ברוב דעות את הערעור.

ב־10 בפברואר 94', 6 שנים וחצי בלבד לאחר שביצע את הרצח, צעד עזרא שנסי אל מחוץ לחומות כלא אילון. בני משפחתו טוענים כי שחרור זה הציל את חייו. אולם שיפרה רונן, בתו של סמרגנדי, טוענת כי שנסי קנה את דרכו אל מחוץ לכלא בדרכים לא מקובלות. היא יוצאת בהאשמות חריפות נגד שר החינוך אמנון רובינשטיין, שמילא את מקומו של שר המשפטים דוד ליבאי, והמליץ בפני הנשיא חיים הרצוג לשחרר את שנסי. רונן מרגישה שהוליכו אותה שולל.

בשבוע שעבר החלו חוקרי היחידה הארצית לחקירות הונאה לבחון את תלונתה של רונן, שהוגשה באמצעות עורך דינה, יהודה רסלר. בתחילה נחקרו אחיו של הרוצח, יוסף שנסי, ומי שהיה מנהל מחלקת ההלוואות בקופת חולים הכללית, משה משיח. במשטרה בודקים אם משיח, קרוב משפחה רחוק של שנסי, שיצר קשרים הדוקים עם רופאים שונים במשך כ־30 שנות עבודה בקופת חולים, תיווך בין יוסף שנסי לבין רופאים מומחים שונים, כדי שיספקו אישורים רפואיים מגמתיים לאחיו של שנסי בתמורה לתשלום.

אישורים מפוברקים

בסוף השבוע זומן לחקירה ד"ר אילן אור, קרדיולוג שפעל בשירות משפחתו של שנסי, באיסוף וסיכום החומר הרפואי. ד"ר אור טען בחוות דעתו, כי האישורים העידו על כך שהאסיר שנסי סובל ממחלות כרוניות שונות, ובכללן מחלות לב וריאות, העלולות לגרום למותו בין כותלי הכלא. על פי החשד, העביר יוסף שנסי את האישורים לידי ד"ר אור, העובד במרכז הבריאות 'פרוקרדיה', והוא שריכז את חוות הדעת הרפואית והכין את ההמלצה המסכמת. בחוות הדעת הרפואית שהועברה לנשיא המדינה, מייחס אור את ההמלצות לרופאים מהבכירים בארץ, בהם מנהלי מחלקות בבתי חולים.

המלצתו של ד"ר אור צורפה לבקשת החנינה, שעליה שקדו עו"ד דוד ליבאי, בטרם מונה לשר המשפטים, ושותפו למשרד, עו"ד דן שיינמן. בקשה זו הועברה למשרד המשפטים, אולם שם החלו לטפל בה רק לאחר כניסתו של ליבאי לתפקיד. ליבאי פסל את עצמו מלטפל בתיק, שהועבר לידי השר אמנון רובינשטיין, והוא זה שהעביר את החומר לנשיא, בצירוף המלצה לקצוב את עונשו של שנסי ל־10 שנות מאסר. אגב, השבוע טען ליבאי כי כלל אינו יודע מיהו ד"ר אור.

סניגורו של שנסי היה דוד ליבאי. "מדובר באדם הגווע לנגד עינינו", כתב. תגובת ליבאי: "מאז שנכנס לתפקידו לא היה לשר כל קשר לבקשת החנינה"

רובינשטיין המליץ לנשיא לקצוב את עונשו של שנסי בשיחת טלפון, בלי להציג אישור רפואי, בלי לגלות שהשב"ס קבע שאין סכנת חיים. השר בחו"ל ולא ניתן היה להשיג תגובתו.

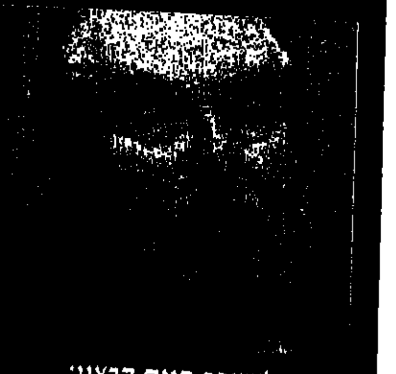

הנשיא לשעבר חיים הרצוג: "שוחחתי עם רובינשטיין בטלפון והוא הסביר הכל. עבדנו מהר. קיבלתי ממנו המלצות. אם היו דברים לא כשרים – לא אצלנו, עבדנו לפי נוהל מסודר"

בעקבות שיחת טלפון בין השר רובינשטיין לנשיא המדינה לשעבר, חיים הרצוג, חתם הנשיא, תוך 24 שעות, על קיצור עונשו של שנסי. למעשה, היתה זו חנינה. כעבור מספר חודשים יצא שנסי מהכלא. השבוע הודה הרצוג: "מעולם לא ראיתי מסמכים רפואיים בבקשת החנינה של שנסי. רובינשטיין הסביר לי הכל בטלפון".

המסמכים לא הגיעו

בבקשת החנינה מפרטים הסניגורים את הסיבות העיקריות שבגללן יש לשחרר את שנסי. את עיקר טיעוניהם, שהובאו בפני נשיא המדינה, ביססו עו"ד ליבאי ושיינמן על מצבו הרפואי הקשה מאוד של שנסי. וכך כותבים הסניגורים בסיכום: "כבוד הנשיא, פרשנו בפניך תמונה קשה ונוראה של אדם הגווע ממש לנגד עינינו תוך תחושה שנעשה לו עוול".

כאן המקום לציין כי עורכי הדין לא ראו חוות דעת של רופא מומחה שבדק את שנסי, אלא הסתמכו ללא סייג על סיכומו הרפואי של ד"ר אור. ליבאי ושותפו גם לא מצאו לנכון לצרף לבקשת החנינה מסמכים רפואיים כלשהם, שיאוששו את טענותיו של ד"ר אור. בין הרופאים, אשר על פי חוות דעתו של ד"ר אור בדקו את שנסי והעבירו את המימצאים, מופיעים הקרדיולוג ד"ר יעקב פרידמן, שעבד במכון הלב של בית החולים בילינסון ופרש לפני כשנה לגימלאות; פרופ' אליהו שכנר, מנהל מחלקת ניתוחי לב בבית החולים וולפסון; פרופ' אלדד מלמד, מנהל המחלקה הנוירולוגית בבית החולים בילינסון, ועוד. בפרקליטות המדינה אישרו כי "המסמכים הרפואיים אשר צויינו בחוות הדעת של ד"ר אור לא הגיעו עד היום לידי משרד המשפטים או לישכת נשיא המדינה". עיון קצר בחוות דעתו של אור, שנשכר על ידי בני משפחת שנסי, מגלה כי למרות ציטוטים נרחבים שלו מחוות דעת של רופאים שונים, הוא לא צירף אפילו מכתב אחד החתום על ידי רופא שבדק את שנסי. באחד הסעיפים מפנה ד"ר אור את כבוד הנשיא לחוות דעתו של ד"ר אוטרמסקי – אולם משום מה לא טרח לצרף אותה לחוות דעתו שלו. "עובדה זו מעוררת תמיהה רבה", כתב עו"ד רסלר בעתירה שהגיש בשם רונן לבג"ץ, בה התבקש בית המשפט לבטל את המלצתו של השר רובינשטיין לשחרר את שנסי.

ד"ר אור טוען בחוות דעתו, כי "מקרהו של שנסי הוא ללא ספק מקרה מיוחד מבחינה רפואית. מקרה קיצוני, בו המשך שהותו בבית הסוהר מסכן באופן חמור את בריאותו ועלול לסכן את חייו". ד"ר אור ממשיך ומתאר את מצבו העגום של שנסי בסגנון פיוטי: "תנאי החיים הנוכחיים, חריגות בית הסוהר ועשן הסיגריות מכרסמים בכוחותיו ההולכים ונגמרים". הקרדיולוג מציין כי מקרהו של שנסי, "מחייב פיקוח ומעקב רפואי קפדני וצמוד".

האישור אינו חתום

מבדיקה שעשו העותרים בבתי חולים שונים, שבהם על פי הטענה אושפז שנסי או טופל, עולה כי ב־15 השנים האחרונות לא היה שנסי מאושפז בבית חולים כלשהו בשל בעיית לב, וכי לא סבל מהתקפי לב. "האישפוז היחיד שנרשם לשנסי הוא על ניתוח פה ולסת", נאמר בעתירה.

בבית החולים בילינסון, בו עובדים מרבית הרופאים שבדקו לכאורה את שנסי, טענו כי "שנסי אינו חולה של בית החולים ולא קיבל בו כל טיפול במסגרת אישפוזית או במרפאות החוץ. במידה ונבדק על ידי אחד מרופאי בית החולים – הוא לא נבדק במסגרת בית החולים". אחד הרופאים הבכירים, שעל פי חוות הדעת בדק את שנסי, טען שלא לציטוט, כי "מעולם לא שמעתי את השם שנסי, ואינני זוכר שהכנתי חוות דעת לאסיר עולם".

עוד מתברר מתצהיר שהגיש יוסף שנסי, כי פרופ' אליהו שכנר, מנהל מחלקת ניתוחי לב בבית החולים וולפסון, ביקר את שנסי בבית הכלא. עבור הביקור קיבל שכנר, לטענת יוסף שנסי, 3,000 ש"ח. מהחומר שבידי המשטרה, עולה כי פרופ' שכנר זימן את שנסי לבדיקות נוספות, אולם שנסי מעולם לא הגיע וטען כי הוא מפחד. המסמך הרפואי בו הופיעה, כביכול, חוות דעתו של פרופ' שכנר, הגיע לידי המשטרה והתברר כי הוא אינו חתום כלל על ידי הרופא.

סמוך מאוד למועד שחרורו מהכלא התייצב שנסי בחדר המיון בבית החולים וולפסון בחולון. הוא הציג מכתב מד"ר אור ובו נאמר כי שנסי סובל מלחץ בחזה בזמן הליכה, מתח נפשי והתרגזות. הוא נבדק ושוחרר מיד לאחר שנמצא "במצב כללי טוב". בנוסף קבעו הרופאים כי בבדיקת ה־א.ק.ג לא נתגלה כל מימצא מדאיג.

שנסי חזר אל ד"ר אור עם מימצאי חדר המיון, וזה שלח אותו שוב אל חדר המיון בבית החולים, עם מכתב שבו הוא מביע הפתעה משחרורו וממליץ על אישפוזו המיידי. גם הפעם נבדק שנסי – וגם הפעם לא נמצא כל מימצא המצביע על בעיה בליבו. עם זאת החליטו הרופאים לקבל את חוות דעתו של הקרדיולוג הבכיר ולהשאיר את שנסי למשמרת.

בניגוד גמור לחוות דעתו העגומה של ד"ר אור, נצפה שנסי על ידי בלשים פרטיים שנשכרו על ידי בני משפחת הנרצח, כשהוא מתנועע בחופשיות, רץ, קופץ ונמצא בסביבת עשן סיגריות. אחד הבלשים הפרטיים סיפר השבוע למעריב: "שנסי הועבר לקראת שחרורו להוסטל של שירות בתי הסוהר בבית דגן. אני וחברי צפינו בו יוצא חופשי מההוסטל, מדלג בקלילות מעבר למעקה הביטחון של הכביש, רץ לאורך הכביש הראשי ותופס מונית. הוא נהג לישון בבית במקום בהוסטל, וחזר בריצה דרך הפרדסים". הבלש הפרטי ידע לספר עוד בדו"ח שכתב, כי שנסי נראה מעלתני וניהל אורך חיים נורמלי. "במשך עשרת הימים שעקבנו אחריו, הוא לא נכנס אפילו פעם אחת לרופא, בית חולים, או בית מרקחת. הרגשתי האישית היא שהוא חושב שעם כסף הוא יכול לקנות הכל", טוען הבלש. ◄

(המשך מהעמוד הקודם)

אסירים ששהו עם שנסי בבית הכלא טוענים, כי הוא ניהל אורח חיים ספורטיבי למדי. "שנסי היה עושה ספורט כל יום", מעיד בתצהיר שצורף לעתירה אחד האסירים באגף בו הוחזק שנסי בכלא מעשיהו. "בשעות הבוקר, כשעה וחצי, בעיקר הרמת משקולות וקצת ריצה".

על פי החשד, מי שקישר בין אחיו של שנסי לבין הרופאים השונים, היה משה משיח, שמילא במשך שנים ארוכות תפקיד מרכזי במערך הכספי של קופת חולים הכללית. משיח סיפר לאחד המעורבים בפרשה כי יוסף שנסי פנה אליו במהלך ארוע חברתי, ושאל אותו אם יוכל למצוא כמה רופאים שיתנו חוות דעת על מצבו הרפואי של אחיו היושב בכלא. משיח מאשר כי הסכים ודרש 50 אלף דולר כדי לכסות הוצאות שונות. שנסי נתן למשיח המחאה על סך 115 אלף ש"ח, ששימשה, לטענתו, כהמחאת ביטחון.

בעקבות אותה המחאה הגיש משיח תביעה נגד יוסף שנסי, לאחר ששנסי סירב לשלם לו את 115 אלף השקלים. בהודעת התנגדות לבית המשפט מצהיר יוסף שנסי, כי בפגישה שהיתה לו עם משיח נאמר לו כי ההוצאות כוללות תשלום סכומים ניכרים לרופאים בגין עבודתם, כיסוי הוצאותיהם והוצאותיו של משיח. שנסי מצהיר כי משיח הודיע לו שבכוונתו להתגייס למשימה זו ולהקדיש לה בתקופה הקרובה את מירב זמנו גם אם יאלץ אותו הדבר להיעדר מעבודתו. בהמשך טוען שנסי כי

עו"ד יהודה רסלר:

"משהו פה לא מריח טוב"

"תמוה בעיני כיצד יכול היה הנשיא הרצוג לקרוא את בקשת החנינה ב־24 שעות. העובדה שהנשיא לא ראה תעודות רפואיות מעלה את השאלה האם הוא חותמת גומי. נראה לי שמשהו לא מריח טוב מכל הפרשה. מצד אחד השר רובינשטיין שינה את דעתו לגבי מניעי השחרור של שנסי מהכלא, רק לאחר שראה את דו"ח ועדת השחרורים שהמליצה להשאיר את שנסי בכלא, ומצד שני הוא משוחח עם הנשיא בטלפון והם סוגרים את השחרור במהירות הבזק.

"אני הייתי רוצה לראות את המשטרה מגיעה למימצאים אמיתיים. אני חושב שהם צריכים לבדוק מדוע קיבל משה משיח 50 אלף דולר לצורכי תיווך להשגת אישורים רפואיים. ממתי מקבל מתווך 50 אלף דולר רק עבור אירגון תור אצל רופא. לדעתי יש גם מקום לבחון מה קרה לאישורים הרפואיים, ומדוע נכתב בדו"ח של ד"ר אור שיש לשחרר את שנסי מיד, בעוד שבאף אחת מחוות הדעת לא הומלץ על שחרורו של האסיר".

משיח איים עליו כי ידוע לו שתלויה ועומדת עתירה בבג"ץ, ולכן אם לא ישלם את הכסף הוא יפנה לרונן ויספר לה על הנסיון לקצר את תקופת מעצרו של עזרא שנסי בשל סיבות רפואיות. יוסף שנסי טוען בתצהיר כי נסיון זה נכשל.

בשיחה שניהל משיח עם אחד המעורבים בפרשה לאחר הגשת התביעה, הוא טען, כי "אין שום רופא שקבע ששנסי חולה. אתם יכולים להגיד לנשיא המדינה: אדוני, הוליכו אותך שולל".

על פי החשד, הזכיר משיח באותה שיחה שישה רופאים שהעבירו חוות דעת בעניין שנסי. בסוף השבוע טען משיח כי אינו יודע על רופאים שקיבלו שוחד. עם זאת, סיפר משיח שהיה נוכח בקליניקות הפרטיות של ד"ר פרידמן וד"ר שמעון שפיצר, כאשר יוסף שנסי העביר להם מעטפות ובהן כסף. "הרופאים האלה הם חברים שלי ואני משוכנע שלא מדובר בכספי שוחד אלא בכספים עבור הבדיקות הרפואיות. משיח, המיוצג על ידי עו"ד משה אלוני, אומר גם כי לאחר שחרורו של שנסי מהכלא, פגש את אחיו יוסף בבית קרובת משפחה בקריית אונו. "במהלך הפגישה ביקשתי את הכסף שמגיע לי, והוא טען שלא עשיתי כלום עבור אחיו. הוא אמר לי: אחי יצא מהכלא לא בגלל מצבו הבריאותי, אלא על משהו אחר, שהוא לא עניינך".

מה שקרה עם שנסי, מזכיר למשיח את מה שעשה, לטענתו, יהושע בן־ציון. "באו ולקחו דם ושתן של מישהו אחר שהיה חולה ושילמו לו. ואז אמרו, אדוני הוא חולה, הוא הולך למות", טען בשיחה.

היה זה השר רובינשטיין שקיבל את חוות הדעת הרפואית של ד"ר אור. רובינשטיין, בתוקף החלטת ממשלה, החליף את השר ליבאי בתיקים שבהם ייצג ליבאי קודם לכן, כעורך דין, אסיר. מאז הגיע תיק החנינה של שנסי למשרד המשפטים ארעו דברים תמוהים. תיק החנינה הופנה אל שולחנה של ראש מחלקת החנינות במשרד המשפטים, יממה גבאי. גבאי עיינה בתיק והעבירה אותו בצירוף המלצתה אל השר רובינשטיין. רובינשטיין עבר על התיק ועל מכתב בקשת החנינה, החתום על ידי עו"ד ליבאי, והחליט להמליץ להמיר עונש מאסר עולם על רצח בדם קר, לעונש של עד 10 שנות מאסר בלבד.

רובינשטיין לא עיין

בעתירה שהוגשה לבג"ץ על ידי רונן, טוען עו"ד רסלר כי רובינשטיין ביסס את המלצתו לנשיא הרצוג על הטענה העיקרית שמצב בריאותו הקשה של שנסי מסכן את חייו בכלא. במכתבו לנשיא מצטט רובינשטיין קטעים מחוות הדעת של ד"ר אור וממכתבו של השר ליבאי. מסיבות לא ידועות, לא ביקש השר רובינשטיין לעיין בחוות הדעת הרפואיות שעליהן הסתמך ד"ר אור.

לטענת עו"ד רסלר, טוען רובינשטיין כי יש לתת מקום, בהחלטה לקצוב את עונשו של שנסי, לדעת המיעוט שקבעה כי אין להרשיע את שנסי ברצח. המלצה זו של רובינשטיין ניתנה למרות שבאותה נשימה הוא טוען, כי "אין בחוות דעת מיעוט כדי להשפיע על הרשעה".

עו"ד רסלר תוקף גם טיעון נוסף שעליו מתבסס השר בהמלצתו, והוא "עקרון האחריות המופחתת". עקרון זה עמד בבסיס הצעה לתיקון חוק העונשין שהגיש ליבאי בעודו חבר כנסת. על פי ההצעה, במקרים מסויימים יהיה בית המשפט רשאי להטיל עונש מופחת גם על רוצחים. הצעת ליבאי לא התקבלה עד כה בכנסת. למרות זאת, מצא לנכון השר רובינשטיין לציין בפני הנשיא כי "נסיבות המקרה הולמות היו לדעתי את החלתו של עקרון האחריות המופחתת, אם קיים היה כבר אז בספר החוקים הישראלי". בהודעה מטעם המדינה לבג"ץ נאמר גם, כי עיקרה של המלצת השר מעוגנת בשיקולים בעלי ביסוס משפטי הנובעים מייחודו של המקרה כפי שמצא את ביטויו בפסקי הדין של הערכאה הראשונה והשניה ובדעות המיעוט שניתנו בהם.

במהלך הדיונים בבג"ץ ומהחומר שהוגש לבית המשפט, התברר כי השר רובינשטיין בחר שלא לקבל את המלצתה של גבאי לקצוב את עונשו של שנסי ל־15 שנה. העובדה שוועדת השחרורים של שירות בתי הסוהר קבעה, כי "המשך שהותו של שנסי בבית הסוהר אינה מסכנת את חייו" – לא מצאה ביטוי בהמלצת השר.

"השר רובינשטין אמור היה להיות אובייקטיבי, אולם בהמלצתו לנשיא הוא הציג בכל שורה ושורה את הרוצח כמלאך תמים", מאשימה רונן. שנים היא מסתובבת עם בטן מלאה. "על פי הכתוב בהמלצתו של רובינשטיין אפשר לחשוב שאולי נגרם לרוצח עוול בשנים הספורות שבילה בכלא. רובינשטיין פגע בכבודו של אבי, לכן החלטתי להילחם עד שהצדק ייצא לאור".

גם הנשיא הרצוג לא השקיע זמן רב בבדיקת החומר שהוצג בפניו. תיק החנינה של שנסי הועבר ללישכת הנשיא ב־3 בפברואר 93' – וכעבור 24 שעות היתה החלטת קיצור העונש חתומה. הרצוג הודה כי כלל לא בחן מסמכים רפואיים כלשהם. "שוחחתי עם רובינשטיין בטלפון והוא הסביר לי הכל. אז זה עבר את התהליך הרגיל – עבדנו מהר", אמר הרצוג באמצע השבוע. "הכל היה גלוי, אני לא זוכר את כל הפרטים, אבל אני קיבלתי המלצות מרובינשטיין ופעלתי כהרגלי. אם היו דברים לא כשרים – הם לא היו אצלנו, אנחנו עבדנו לפי נוהל מסודר", הוסיף הנשיא לשעבר.

■ ■ ■

תגובתו של השר דוד ליבאי: דוברת משרד המשפטים, אתי אשר, מסרה בתגובה: "שר המשפטים פסל את עצמו מלטפל בבקשות החנינה שהוגשו, או יוגשו, עבור לקוחותיו בעבר. עם מינויו לתפקיד שר המשפטים מסר השר למבקרת המדינה וליועץ המשפטי לממשלה רשימה של לקוחותיו בעבר, בהם עזרא שנסי. מאז שנכנס לתפקידו לא היה לשר כל קשר לטיפול בבקשה לחנינה של שנסי. השר גם לא ידע דבר על הטיפול בבקשה. שר המשפטים אינו יודע מה הועבר לשר רובינשטיין, והוא לא החליף מלה עימו או עם הנשיא לשעבר הרצוג, בעניין שנסי. האסיר שנסי היה למיטב ידיעת השר אדם חולה מאוד, שקיבל טיפול אצל מספר רופאים, היו חוות דעת בכתב על מצבו, גם של השב"ס שם אושפז וקיבל טיפול רפואי מתמשך. אחד מנימוקי הבקשה התייחס למצב בריאותו של שנסי. ליקוי בריאות וחולניות מתמדת הם לדעת שר המשפטים עילה לבקשת חנינה מטעם עו"ד של האסיר. השאלה אם להיענות לה היא בשיקול נשיא המדינה ושר המשפטים".

שר החינוך והתרבות אמנון רובינשטיין, טיפל בפרשה לאחר מינויו של ליבאי לשר המשפטים. מלישכת דוברו, יהושע עמישב, נמסר כי השר שוהה כרגע בסין ולא ניתן לקבל את תגובתו.

בני משפחת שנסי סירבו להתראיין לכתבה זו. עורך דינם, יוסף בנקל, סירב אף הוא להעביר תגובה.

פרופ' אליהו שבנר אמר בתגובה כי חוות הדעת שהעביר לגבי שנסי לא כללה שום קביעה שיש סכנה לחייו. "כל מה שהיה שם זה המלצה על טיפול תרופתי ובדיקות נוספות. נשמעו לגבי טענות שקריות, כמו למשל, העברות כספים והמלצות על בדיקות שלא היו ולא נבראו. מסרתי למשטרה כל פרט שידוע לי"

ארז רותם

360 מעלות

עפר שלח

אינטרנט השטינקרים

כבר הרבה שנים שממשלות ישראל השונות מנסות להפריט את החברות שבבעלותן, ומעלות רק אייזנברג כירון, אם בכלל. בעלי ההון, מה לעשות, מתעקשים לקנות בזול מה שאפשר למכור ביוקר, תכונת אופי שהיא, כנראה תנאי הכרחי להפיכתו של אדם לבעל הון. האופוזיציה, כל אופוזיציה, הפכה כבר מזמן את ההפרטה לכלי ניגוח נצחי, בדומה למה שנהג בן גוריון לעשות בפרשת רצח ארלוזורוב: עשיתם שלום, מה? הורדתם את האינפלציה לאפס, מה? אבל מה עם ההפרטה?

בצר לה, פנתה ממשלת ישראל אל הציבור. התוכנית הגלויה לתת לכל אחד מאיתנו כתבי אופציה, שיהפכו במטה קסמים עקרות בית לחברות באסיפה הכללית של אל על, נתקלה בהשרגות ישראלית מקובלת, הנשענת על נסיון של שנים. מבחינתנו, יכולים כתבי האופציות להגיע בידי שליח רכוב על סוס טרויאני; אנחנו לא נכניס אותם הביתה. אבל תוכנית חשאית וערמומית הרבה יותר המפריטה משרדים ממשלתיים שלמים, הולכת ומתגשמת לנוכח עינינו בימים אלה.

השבוע התבשרנו ששופטי ישראל החמירו מאוד באחרונה עם מלכלכי דרכים, ובמקרה אחד אף קנסו משליך סיגריה ב־2,000 ש"ח או שלושת חודשי מאסר, עונש שוודאי לא היה מושת עליו לו היה מכה את אשתו. את הדו"ח המרשיע רשם לאזרח המוכה "נאמן נקיון", אחד ממובחרי יחידת המסתערבים של המשרד לאיכות הסביבה, הנוסעים ברחבי הארץ ללא כל פרט מזהה ומבערים את המטנף מקרבנו.

נאמני הנקיון מצטרפים, כמובן, למשקיפי התנועה, אותם מתנדבים של המשטרה המשוטטים בכבישים ברכבם הפרטי ומדווחים על כל עבריין. למי מכם לא הודמנה החוויה המרנינה, בה עוקף אתכם בפראות סובארו חבוט, מהבהב באורותיו וצופר כלוויתן שכואבת לו הבטן, ומתוכו יוצא יהודי משופם וכרסתן המנופף בפנקס מחוה, שסמל משטרת ישראל טבוע עליו, ומדבר אליכם בדיאלוגים אותם הוא מתרגל מאז ימי סטארסקי והאץ'.

השבוע התבשרנו על תוכנית מרחיקת לכת עוד יותר: אורח, כל אורח, יוכל לדווח בפלאפונו על עברייני תנועה בכבישים לתחנת "קול הדרך" של קול ישראל, שם ישודר משפט השדה שלו, ללא בדיקה. אין ספק שאם תופעל תוכנית זו, יעלה הרייטינג של התחנה פלאים. איש לא יוותר על רגעי קסם כמו "ברקוביץ' המניאק עקף את המיצובישי מימין, ממשיך בתנועה למגע עבור".

אין אחד שלא מזועזע מתאונות הדרכים, ומהלך האיום אצלנו ברשות הרבים, כך שקשה להסביר מה כל כך מעצבן באינטרנט השטינקרים הזה, המרקם לנגד עינינו למטרות שכל אחת מהן קדושה בפני עצמה. אולי מפני שעוד פעם מפילים עלינו את התיק, כפי שעושה ראש ממשלתנו בכל פעם שמשהו משתבש לו. הוא הרי זה שבא אלינו בטענות על שהזנחנו את לימודי הקפא"פ, מה שהיה מאפשר כנראה להפריט גם את השב"כ. אולי מפני שבדומה לצורה בה נוהגת המשטרה באכיפת חוקי התנועה והעירייה בנושא החניה, עיקר המאמץ מתועל לשכלול מערכת הגביה ומילוי החור בתקציב מאשר לפתרון אמיתי.

ואולי מפני שפרטיותו של אדם אצלנו היא הפקר מספיק גם בלי שלכל רכב שנוסע מאחוריך תהיה סמכות לדפוק לך רפורט. במדינה שכל דאח אמר שנולד לך ילד, כבר מתקשרים נציגי הבנקים ומציעים לך תוכניות חסכון לדור הנולד, ולמחרת אחר שאיבדת אדם אהוב, מקבלני הלוויות לכב בפלאפון? אי אפשר לא לשמור חוק ולא להפר אותו בלי שהאח הגדול, או האח הקטן שלו, ידעו מזה. אני בטוח שנאמני הנקיון ומשקיפי התנועה הם כבר אלפי אנשים שרוצים לעשות טוב, אבל איך שהוא, ההפרטה המסיבית הזו של אחריות הממשלה נראית לי כמו עוד מתנה שלא הייתי רוצה לקבל.

על מיתוס, מיסטיקה וזכויות אזרח

חוק וסדר
משה נגבי

לפני שלושים שנה התריעה ועדת חקירה של הקונגרס בוושינגטון, בהתייחסה לפוליגרף: "לא קיים גלאי שקר, לא מכני ולא אנושי. אנשים הולכו שולל על ידי המיתוס שקופסת מתכת בידיו של חוקר יכולה לגלות אמת ושקר".

מאבקו הנחוש והאמיץ של היועץ המשפטי החדש למערכת הביטחון, אליקים רובינשטיין, נגד הנסיון לכפות עליו בדיקת פוליגרף, חשף שוב את שבריריותן של זכויות האזרח בישראל. מדינה אשר בה מעז השלטון לכפות על עובדיו הבכירים – כתנאי להעסקתם ולקידומם – התחברות לאלקטרודות וחיישנים המתעדים את תגובותיהם הפיסיולוגיות הלאירצוניות – איננה יכולה להיחשב בשום פנים ואופן לדמוקרטיה מתוקנת.

התביעה של "האח הגדול" מאליקים רובינשטיין ומבכירים אחרים ללכת לפוליגרף היא סחיטה נפשעת, פשוטה־כמשמעה. נחוץ חוט שידרה מוצק במיוחד על מנת לעמוד איתן, כמו רובינשטיין, לנוכח הסחיטה הזאת. מאחר שהמיתוס שנגדו יצאה ועדת הקונגרס הוליך שולל אנשים רבים, המאמינים בסגולות הפלא של "קופסת המתכת" – מי שמסרב להיבדק בה יודע כי הוא מסכן לא רק את מישרתו אלא גם את שמו הטוב, שכן ההנחה הרווחת היא שלאנשים הגונים אין סיבה לסירוב.

אך ההנחה האמורה היא חסרת בסיס. כפי שנאמר זה מכבר בתקדים מפורסם של בית המשפט העליון: "יכול נאשם לסרב להיבדק במכונת אמת לא מחשש שהתוצאות תשקפנה את תחושת האשמה שלו, אלא מחשש הפוך שמא הן תצגנה כשקר מה שהוא למעשה אמת לאמיתה". הבעיה היא שהציבור הרחב, השבוי כאמור במיתוס, כלל איננו מודע לקיום החשש ההפוך הזה.

חוט שידרה מוצק במיוחד. רובינשטיין

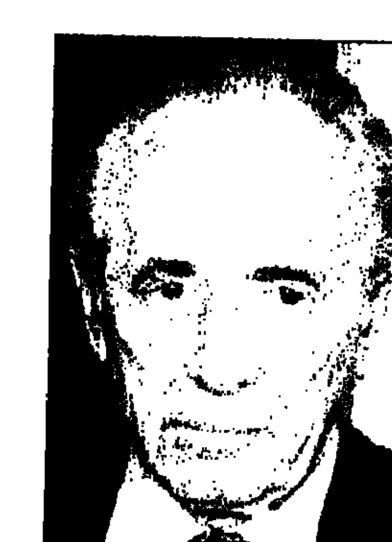
סירב להיבדק לפני 20 שנה. פרס

אליקים רובינשטיין איננו הראשון בצמרת מערכת הביטחון המסרב להיכנע לאולטימטום הסחטני – "תיבדק בפוליגרף או שנחבל בקריירה שלך ו/או במוניטין שלך כאדם ישר". הוא גם איננו הבכיר שבסרבנים. לפני כעשרים שנה סירב שר הביטחון דאז, שמעון פרס, להיכנע לסחיטה המכוערת הזאת וללכת לפוליגרף על מנת להזים חשד שהועלה נגדו. לימים הוא התוודה – בראיון ליחיאל גוטמן – כי עצם הרעיון עורר בו "חיל ורעדה" בשל הביזוי וההשפלה הכרוכים בו: "שר הביטחון הוא פיגורה שצריכה לעורר אמון ואפילו כבוד. הציבור והצבא פתאום רואים את שר הביטחון כמין דבר מפוקפק. איזו מין צורה יש לזה גם כלפי חוץ – ממשלה שאיננה מאמינה לשריה"?

פרס כידוע איננו משפטן, אך סירובו אז היה מעוגן היטב בפסיקת בית המשפט העליון. כבר בתחילת שנות השבעים הבהיר השופט צבי ברנזון, כי "הכל מסכימים כי לא קיימת אצלנו חובה להיבדק במכונת אמת. על כן גם אין להסיק מסקנה לרעת נאשם מסירובו לבדיקה כזאת". ואולם ההלכה החד־משמעית הזאת לא מנעה מיריביו של פרס להפריח רמזים מרושעים ולהצביע על סירובו ללכת לפוליגרף כעל "הוכחה" לחוסר מהימנותו.

■

מאז אותה פרשה נחקק חוק מיוחד להגנת הפרטיות, ואף התחוללה כידוע מהפכה חוקתית בישראל, וכיום הנסיון לכפות או לסחוט ממועמדים או ממכהנים במישרות מסויימות בדיקת פוליגרף (ולפגוע אנושות בקריירה או במוניטין של מי שמסרבים), הוא לא רק בלתי הוגן ובלתי ראוי, אלא גם בלתי חוקי ואפילו בלתי חוקתי. הוא סותר לפחות שלוש זכויות אזרח בסיסיות המעוגנות ומשוריינות בחוקי היסוד שאושרו בכנסת לפני שלוש שנים – הזכות לכבוד, הזכות לפרטיות והזכות לחופש העיסוק.

כמובן, שלוש הזכויות האמורות אינן מוחלטות. חוקי היסוד מתירים לשלטונות לפגוע בהן "לתכלית ראויה ובמידה שאיננה עולה על הנדרש". לכן, אילו באמת היו לפוליגרף סגולות פלא לאיתור ודאי של צדיקים מצד אחד, ושל שקרנים ונוכלים מצד שני, היתה אולי הצדקה להשתמש בו, לעתים, לסינון מועמדים למישרות הדורשות אמינות גבוהה במיוחד. אך כאמור סגולותיו של המכשיר מפוקפקות ביותר. הוועדה של הקונגרס האמריקני הגדירה אותן כזכור "מיתוס"; אצלנו העדיפו לדבר על "אמונה מיסטית". הנה כך, חד וחלק, ניסחה זאת (ב־1981) ועדת מומחים מיוחדת בראשות הנשיא דאז של בית המשפט העליון, יצחק כהן, שחקרה לעומק את הנושא: "האמונה המופרזת שפוליגרף הוא מכשיר בדוק לשם גילוי האמת או השקר, אשר התפשטה בקרב שכבות רחבות של הציבור, הן בין בעלי השכלה והן בין חסרי השכלה – איננה מבוססת, וניתן לראות בה אמונה מיסטית".

כדאי לציין כי על ה"קטילה" הזאת של מהימנות הפוליגרף, חתם, לצד השופט כהן, גם הפרופסור למשפט פלילי ושר המשפטים דהיום, דוד ליבאי. מעניין גם להזכיר שלושה מימצאים מאלפים מן המחקר ההשוואתי שנעשה באותה ועדה: התברר לה כי בצרפת הפוליגרף מוקצה מחמת מיאוס, ועצם הפעלתו היא עבירה פלילית; בגרמניה נקבע כי השימוש בו פסול בהיותו סותר את החוקה; לעומת זאת, מצאה הוועדה כי השימוש בפוליגרף היה מקובל ותכוף ביותר על המשטרות החשאיות של מדינות הגוש הסובייטי...

הוועדה גם שמעה עדויות מרעננות. ד"ר גרשון בן־שחר, פסיכולוג המתמחה בנושאים פסיכופיסיולוגיים, העיד לפניה, שהסיכוי של הפוליגרף לקבוע אם אדם הוא דובר אמת או שקרן, אינו טוב, לעתים, מן הסיכוי לקבוע זאת באמצעות הטלת מטבע... אחד מחברי הוועדה, פרופ' אליהו הרנון, כתב במאמר אקדמי מקיף שפירסם לאחר דיוניה, כי "ההנחה שמבחן פוליגרף מסוגל לאתר את האמת לא אושרה על ידי מדענים בלתי תלויים בתחומי הפסיכולוגיה והפיסיולוגיה". חבר אחר בוועדה, השופט גבריאל בך, הוסיף וקבע לימים בתקדים ידוע של בית המשפט העליון, כי "קיימת מחלוקת הן סביב אמינותו המדעית של המכשיר והן ביחס להצדקה המוסרית שבשימוש בו".

כאשר אלה פני הדברים, אין להתפלא שמשפטן מובהק ובעל רגישות מוסרית וערכית כאליקים רובינשטיין, מתקומם נגד הנסיון לכפות עליו, ועל בכירים שכמותו, התערטלות מכבודם ומזכויותיהם הבסיסיות, והתמסרות ללא תנאי למכונה אפופת מיתוס ומיסטיקה, אשר היא שתגזור את גורלם ועתידם הציבורי לשבט או לחסד. לעומת זה, מפליא מאוד, שמשפטנים בכירים אחרים בשירות הציבורי לא העזו להתקומם, ואפילו לא שאלו שאלות, אלא נכנעו ללא תנאי לדרישה הסחטנית להיבדק בפוליגרף. מפליאה ומדאיגה במיוחד התנהגותה של צמרת הפרקליטות ומשרד המשפטים. לאנשיה (ונשותיה) הסמכות המקצועית, ועליהם אף היתה מוטלת האחריות המוסרית, להבהיר לרשויות הביטחון ובעיקר לעמיתיהם בשירות הציבורי, שאינם בקיאים ברזי חוקי היסוד, התקדימים והדו"חות שהזכרנו, כי דרישת הבדיקה בפוליגרף, והתניית העסקתם בתוצאותיה, הן הפרה לכאורה של זכויותיהם החוקתיות. חבל מאוד שהצמרת המשפטית לא נהגה כך, ותודה לאל שנמצא מי שנחלץ להיאבק על הזכויות החוקתיות האמורות במקומה.

■

בפתח ספרו המרתק על תולדות בית המשפט העליון – 'שופטי ארץ' (1980) – עומד אליקים רובינשטיין על אחריותם הכבדה של העוסקים במלאכת המשפט לדמות החברה ולנורמות הערכיות שלה. "המשפט", הוא כותב, "הוא ללא ספק אספקלריה, ולו גם חלקית, לפניה של כל חברה, ובמישורים מסויימים יכול שייטול גם חלק בעיצובה. ליסודות שמניחה מערכת השיפוט, בצד מערכת החקיקה, לנורמות ההתנהגות של חברה – תיוודע משמעות לדורות".

במאבקו העקרוני נגד כפיית הבדיקה בפוליגרף – והפגיעה השרירותית בזכויות האזרח הכרוכה בה – תורם רובינשטיין עצמו תרומה נקודתית, אך חשובה, לעיצוב הנורמות האמורות, וגם להצלחתו (או, חלילה, לכשלונו) עשויה להיות משמעות לדורות.

התביעה של "האח הגדול" מאליקים רובינשטיין ומבכירים אחרים ללכת לפוליגרף היא סחיטה נפשעת. המיתוס שנגדו יצאה ועדת הקונגרס הוליך שולל אנשים רבים, המאמינים בסגולות הפלא של "קופסת המתכת" – מי שמסרב להיבדק בה יודע כי הוא מסכן לא רק את מישרתו אלא גם את שמו הטוב, שכן ההנחה הרווחת היא שלאנשים הגונים אין סיבה לסירוב

טיסות המוות בארגנטינה

נשבר קשר השתיקה

אריק בכר

הטיסה אל המוות המריאה בכל יום רביעי, סמוך לחצות. רוב הנוסעים היו מטושטשים, אבל ליתר ביטחון, הזריק להם רופא צבאי זריקת הרדמה רבת־עוצמה.

"כשהגענו לגובה 4,000 מטר, נתן הצוות הוראה לפתוח את הדלת. הפשטנו את הנוס־עים, והשלכנו אותם אחד אחרי השני אל מימי האוקיאנוס האט־לנטי".

במילים אלה הקפיץ החודש קפטיין פרנסיסקו אדולפו סי־לינגו את ארגנטינה. בתיאורו היבש נגע בעצב רדלקתי חשוף, והחזיר את ארגנטינה לסיוט שממנו היא מנסה להתעורר כבר 12 שנה.

ביום שישי שעבר ציינה אר־גנטינה את יום השנה ה־19 להפיכה שהביאה לשלטון דיקטטו־רה צבאית. מיליוני מילים כבר נכתבו על שלטון האימה בין 1976 ל־1982, שבשם המאבק במחתרת שמאלנית חיסל אלפי אזרחים בשיטתיות, באכזריות וביצירתיות, שהיו מעניקות השראה לנאצי ותיק.

קפטיין פרנסיסקו אדולפו סילינגו צילום: אי.פי.

תריסר שנים חלפו מאז שבה הדמוקרטיה למדינה הדרום־אמ־ריקנית הגדולה. רבים שם – קציני צבא בעלי סודות אפלים לצד פוליטיקאים – קיוו שהסי־וט, שזכה לתואר "המלחמה המלוכלכת", כבר בדרך לשיכחה לאומית. עד שקפטיין סילינגו פתח את הפה.

על שיטת ההוצאה להורג אותה תיאר סילינ־גו, בספר בן 200 עמודים שיצא לאור בבואנוס־איירס ב־3 במרס, שמעו כבר בארגנטינה. רבים מבין אלפי "הנעדרים" – דֶסָפָּרֶסִידוֹס – בהם מאות יהודים, נהרגו לאחר שהושלכו ממטוסים אל רצועת האוקיאנוס המפרידה בין ארגנטינה ואורוגוואי. החידוש בספר הוא שבפעם הראשונה קם אחד מהמחסלים, ומתאר בגוף ראשון את טי־סות הזוועה.

לכן, אף אחד בארגנטינה לא מתפלא שהספר זינק מיד לראש רשימת רבי־המכר. כתב אותו אחד מבכירי העיתונאים במדינה, הורציו ורביצ־קי, אליו הגיע סילינגו כדי לפרוק את מצפונו. "לא יכול להיות ספק באשר למהימנות של עדות סילינגו", אמר לי ורביצקי בשיחת טלפון מבואנוס־איירס. "הפרטים שמסר חופפים ומשלי־מים פרטים שהיו ידועים לנו עד כה, במיוחד עדויות של ניצולים שנחלצו ממסע החיסולים".

החלקים האחרונים של פאזל טיסות המוות נמצאו עוד באותן שנים קודרות. אל חופי ארגנ־טינה ואורוגוואי נשטפו גופות רבות. המכנה המ־שותף שלהן היה היעדר סימני ירי או דקירה, וריבוי של שברים בכל חלקי הגוף. החודש, מעל דפי הספר שקרע לרווחה את הפצע הממאן להג־ליד, סיפק סילינגו את ההסבר לאותו נחשול גו־פות.

"השתתפתי בשתי טיסות, ביוני וביולי 1977", מספר סילינגו, בן 48, כיום איש עסקים, אב לארבעה, שפרש מהצי הארגנטיני לפני 9 שנים. הטיסות המריאו מדי יום רביעי משדה התעופה ניוברי בבואנוס־איירס. "בטיסה אחת היו 13 עצירים במטוס מדגם סקייוואן, ובשניה 17 עצי־רים במטוס אלקטרה".

מרבית הנעדרים שהתרסקו אל מותם בים – סילינגו אומר שקו המוות פעל במשך שנתיים, ומעריך את מספר המחוסלים ב־2,000 – החזיקו במעצר בבית הספר הטכני של הצי, על חוף ימה של בירת ארגנטינה. שם – בסופה של אחת השדירות המוריקות של בואנוס־איירס, מרחק קצר מארמון הנשיאות וכמטחווי אבן מהאצטדיון בו נערכו משחקי גביע העולם בכדורגל ב־1978 – עונו העצירים בשיטות זוועה.

פעם בשבוע היו מגיעים הסוהרים ומוריעים לקבוצת אסירים – לא ברור על סמך מה נבחרו – שהם מועברים לכלא אחר בדרום המדינה. רבים היו מותשים לאחר עינויים ממושכים, אבל ליתר ביטחון הזריקו להם חומר מטשטש. "סיפרו להם שזה חיסון", אמר סילינגו באחת מהשיחות הארוכות אותן הקליט ורביצקי. בווידוי, המהווה בסיס לספרו של ורביצקי, 'הטיסה', מספר קצין הצי: "הובלנו את העצירים לשדה התעופה במש־איות צבאיות, ואז סייענו להם לעלות למטוסים כי הם לא היו מסוגלים לעשות זאת לבד. מלבד אנשי הצוות, היו במטוס שני קצינים, שני מש"קים ורופא, כולם אנשי הצי".

השליך 30 אסירים

"מיד לאחר ההמראה, הזריק להם הרופא זרי־קה נוספת, שהרדימה אותם לחלוטין. אז הפשטנו אותם והשלכנו אותם מהדלת האחורית", סיפר סילינגו. לדבריו, הוא השליך במו־ידיו 30 עצי־רים אל מותם, ובעודו דוחף את אחד הצירונים אל השמיים האפלים, איבד את אחיזתו וכמעט צנח בעקבות קורבנו.

השלטונות טוו בקפידה קשר שתיקה בקרב המחסלים. כל אנשי הצי הוכנסו בסוד טיסות המוות, ומפקדי הצי הקפידו לארגן לוח עבודה בו שובץ כל קצין לפחות לטיסה אחת. הפללה קולקטיבית. סילינגו הוא הראשון המעז לפרוץ מאותה אחוות רוצחים. מאז פירסום הספר, ראיין סילינגו בכל אמצעי התקשורת, ובטלוויזיה הו־פיע כשרמעות זולגות מעיניו.

[illegible]
ממטוס למימי האוקיאנוס, החזיר
שוב לארגנטינה את מה שהיא
מנסה לשכוח ■ ו־95 משפחות
ישראליות, שאיבדו קרובים
[illegible]
בשאלה שהטרידה בזמנו את
ניצולי השואה: האם לקחת כספי
פיצויים בשם השטן ובכך
לאפשר לארגנטינה לנקות את
מצפונה ■ דילמת השילומים 95

"הייתי מעדיף [illegible] את הכסף אצלם, וישגרו את אנשי הצבא האשמים לכלא". דניאל טרנופולסקי, (שני משמאל, למעלה), עם בני משפחתו שחוסלו

אבל ארגנטינה, כמאמר השיר, אינה מאמינה בדמעות. ממשלתו של הנשיא קרלוס מנם, ששיחרר לפני שלוש שנים את ראשי החונטה ממאסר עולם במסגרת חנינה לאנשי הצבא שהשתתפו בזוועות, פתחה במסע השמצה נגד סילינגו. הקפטיין פרש מהצי עוד ב־1986, אולם שמר כל העת על דרגתו כגימלאי. ימים אחרים לפני שהספר הגיע לחנויות, נזכר מישהו כי לפ־ני שנים אחדות הורשע סילינגו בעבירה קלה של הונאה. מנם לא היה צריך תירוץ טוב מזה: הוא כינה את סילינגו פושע, והורה לצי לשלול ממנו את דרגתו. שלשום יצא הנשיא בהודעה נחרצת, ויעץ לכל אחד מהמענים שמצפונו מציק לו לפ־נות לכומר, לא לעיתונאי. "לצאת עם האשמות כאלה, לנבור בנבכי העבר, רק כדי לתת לעי־תונאים אפשרות לסובב פגיון וסכין בתוך הפצע אותו אנו מנסים לרפא, נראה לי דבר מוטעה", אמר הנשיא בראיון רדיו. "אם מישהו רוצה לחז־זור בתשובה ולהכות על חטא, כדאי שיתוודה בפני כומר".

"שדירת האושר"

לדניאל טרנופולסקי לא חשובה דרגתו של סילינגו. חשוב לו שסוף סוף קם מישהו ותיאר בפעם הראשונה וכמעט באופן רשמי, את האסון שנפל על משפחת טרנופולסקי ב־15 ביולי, 1976.

דניאל, אז בן 18, לא היה במקרה בביתו בלילה בו פשטה חוליית אנשי הצבא. הם לקחו את אביו הוגו, את אימו בלנקה, את אחותו בטי־נה, בת 15, ואת אחיו סרג'יו וגיסתו לאורה. ידוע שכל המשפחה, שהיתה פעילה בתנועות שמאל, הגיעה לבית הספר של הצי. שם, במקום שהפך לאחד משעריו של הגיהנום, נעלמו עקבותיהם.

"פגשתי אנשים שהיו עצורים יחד עם מש־פחתי בכלא של הצי, ותמיד הנחתי שהם מצאו את מותם בנפילה ממטוס לים", סיפר לי דניאל מפאריס, בה הוא מתגורר עם רעייתו ובנם. "דב־ריו של סילינגו מאשרים זאת".

חודש לאחר היעלמות המשפחה, כאשר היה ברור שעקבותיה אבדו לעד, וכשהתברר שגם חיּיו בסכנה, נמלט דניאל ממולדתו. הוא בילה 9 חודשים בישראל, אבל לבסוף השתקע בצרפת, בונה מחדש את חייו וחושב על נקמה. הבעיה עם נקמה בארגנטינה היא שיורשי הגנרלים החליטו למתוח שורה תחתונה, אולם מבלי לדרוש דין וחשבון מהאחראים לזוועות. וזה מתסכל, כי הפשעים שבוצעו נגד העם הארגנטיני מזכירים את מיטב הפולקלור הנאצי.

קחו למשל את שיטות העינויים, במיוחד אלה שיושמו נגד היהודים העצורים. בעדות אחת בפני ועדת חקירה ממלכתית שהוקמה בעקבות הסתלקותה של החונטה הצבאית, נאמר: "נגד היה־הודים ננקטו כל סוגי העינויים, אבל אחד מהם, במיוחד, סאדיסטי ואכזרי מכולם: ה'רקטוסקופ', צינור שהוחדר דרך פי הטבעת או דרך תעלת הרחם אצל הנשים. לתוך הצינור הושלכה חולדה. המכרסם חיפש את היציאה מהצינור, ואז היה מתרוצץ ונושך את האיברים הפנימיים של הקורבן".

במשרופות של ארגנטינה לא הבחינו בין דתם של הקורבנות. על עריֵמות צמיגים בוערים הר־שלכו רבים מהמעונים; דרך יעילה להעלים את קטיעות האברים, את הסירוס, את הציפורניים העקורות של הנחקרים. תהליך ההשמדה הארגנ־טיני השתכלל במהלך שלטון החונטה. שריפת גופות יצרה פתרון יעיל יותר לאחר שהאוקיאנוס החל לפלוט גופות מרוטשות.

והיה המקרה של תינוק בן 20 יום שעונה במכות חשמל מול אמו; ואונס הנשים לעיני יל־דיהם; וחטיפת נשים הרות רק כדי שהוולדות יימסרו לאימוץ במשפחות קציני צבא לאחר חי־סול האם. באושוויץ היתה דרך המוות והשער־

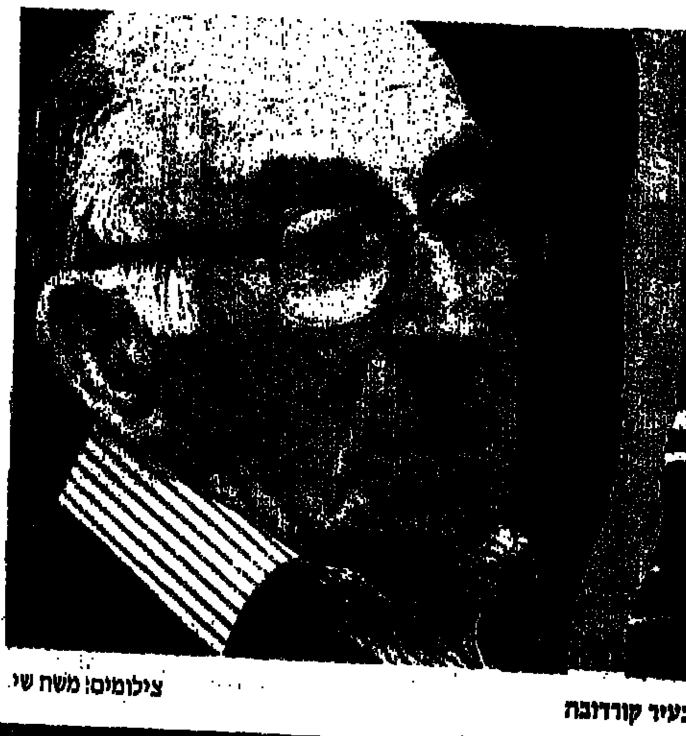

לואיס חיימוביץ (משמאל) ובתו אלכסנדרה, שנעלמה ב־1976 בגיל 17 בעיר קורדובה

צילומים: משה שי

טיפות של טבע, הרגעים של זהב
רחצה במים טרמו מינרלים ומסג' לבריאות ולפינוק
אתה יכול, בקלות, לנצל את זמנך, להשתזף,
לשפר את המראה וגם את הבריאות ממקור טבעי.
צוות מעסים מקצועיים מציע לך מסאג'ים
בריאותיים בשיטות שונות:
מסג' הוליסטי, שיאצו ורפלקסולוגיה.
המים הטרמו מינרליים בצירוף הידע המקצועי
מהווים צוות בריאותי מושלם
לפינוק שכולו בריאות.
חמי יואב
לקבלת עלון מידע ופרטים נוספים טלפנו
07-722184 רב־קווי
חמי יואב ליד אשקלון
טיפות של טבע, מגע של זהב

נשבר קשר השתיקה

(המשך מהעמוד הקודם)

הידוע, עם הכתובת "העבודה משחררת". במרתף הטכני של היל הים בבואנוס-איירס היתה "שרירת האושר" שהובילה להררי העינויים.

למרות ההבדלים התהומיים בהספק של שתי מכונות ההשמדה, ההקבלה עם אימי הנאציזם חוזרת ללא הרף בשיחות עם ניצולי משטר הגנרלים בארגנטינה. אולם בעוד שלניצולי השואה ניתן קמצוץ של נקמה – משפטי נירנברג, משפט אייכמן ופעילות נגד האחראים לפשעים נגד היהודים באירופה – הרי שבארגנטינה הרצון לנקום כמעט שלא בא לידי סיפוק.

ממשלות אלפונסין ומנם חוקקו חוקים שבלמו כל אפשרות לתבוע את אנשי הצבא. כולם הרי רק מילאו פקודות, והמלחמה באוייב שמאלני הרי הצדיקה כל אמצעי. "הממשלה החליטה לתפור את הפצע מבלי לנקות את הזיהום", אומר העיתונאי ורביצקי, שכילה מספר שנים במחתרת בסוף שנות ה-70.

מיליון דולר פיצויים

אחרי כל כך הרבה שנים, קשה לדעת מה מניע אחד כמו דניאל טרנופולסקי יותר – רצון לנקמה או תחושת תסכול. לאחר שבע שנות גלות, הוא שב לבואנוס-איירס לראשונה ב-1984, מקווה להכות שורשים חדשים בקרקע דמוקרטית. "אבל פשוט לא מצאתי שם את מקומי, לא יכולתי למצוא שם אושר", סיפר לי השבוע. לפני שעזב כדי להשתקע סופית בפאריס ב-1987, השאיר ייפוי כוח בידי פרקליט מקומי, עם הנחיה לרדוף בכל דרך את האנשים שנתנו את הפקודות לרוצחים.

נקמה הוא עדיין לא מצא, אך היסטוריה הוא כבר הספיק לרשום. בנובמבר האחרון הוא הצליח היכן שנכשלו עד כה קרובי משפחה אחרים של קורבנות הטיהורים. בית המשפט האזרחי בבואנוס-איירס חייב את הממשלה, ואת הגנרלים מַסֶרה ולמברוסקיני, שכיהנו כמפקדי חיל הים בתקופת החונטה, לשלם לדניאל מיליון דולר פיצויים על שדנו אותו לייתמות עולם.

ההגנה במשפט אפילו לא ניסתה להכחיש את סיפור האימה של משפחת טרנופולסקי. את כל מרצם הקדישו הנאשמים לנסיון להוכיח כי הסבל שעבר על דניאל לא היה כה נורא, ולכן אין צורך להגזים בגובה הפיצויים. "האמן לי, הייתי הרבה יותר מרוצה אילו השלטונות השאירו את הכסף אצלם, ושיגרו את אנשי הצבא האשמים לכלא", אומר דניאל. "חשיבותו של הכסף במקרה הזה נעוצה בעובדה שהפיצוי הכספי הוא הדרך היחידה שנותרה לממשלה להודות באשמת המדינה לפשעים".

והשאלה הזאת, השאלה הכל כך מוכרת לנו, אם לקחת כסף שמונפק בשם השטן, מטרידה היום אנשים רבים, לא רק את דניאל. הוא, אגב, יצטרך לחכות עוד זמן רב עד שייראה את הכסף. בפני הממשלה עוד שתי ערכאות ערעור לפני שתיאלץ לרשום המחאה, והנשיא מנם בכבודו ובעצמו כבר רמז שינצל כל דרך חוקית להימנע מתשלום הפיצוי יוצא הדופן בגובהו.

אם גם כסף אי אפשר להוציא מהשלטונות, מה כבר נשאר לאנשים כמו לואיס חיימוביץ, כיום תושב רחובות, שבתו אלכסנדרה נעלמה ב-1976 בגיל 17 בעיר קורדובה. ואיך אפשר לפצות את דיאנה ברגובוי מכפר סבא, שאחיה אדולפו נעלם באוקטובר 1975 ליד טוקומן.

עונש כבר אי אפשר להטיל על האשמים, גם אם אשמתם ברורה. אפילו חרטה קשה להוציא מהם. גם סילינגו, האחד והיחיד שדיבר עד כה מתוך אותם גייסות של מענים ורוצחים, לא החליט לומר מתוך חרטה, למרות שהוא מספר על קשיי שינה והתמכרות לאלכוהול כדי להרגיע את העצבים שהתרופפו מעל האוקיאנוס.

"אני לא מתוודה כדי לנקות את מצפוני", אמר באחד הראיונות לפני מספר ימים. "אני מדבר מכיוון שאני חש שהצי זרק אותנו לכלבים, דווקא אותנו שהיינו נאמנים ומילאנו פקודות".

מחיר לכל נעדר

בשנות ה-50 נקרעה ישראל הצעירה בשאלה אם לקבל כספים מגרמניה המערבית, פיצוי על זוועות הנאצים. כ-50 משפחות ישראליות מתלבטות היום שוב בנושא השילומים.

עד לאחרונה הסכימה ממשלת ארגנטינה לפצות רק אנשים שהוחזקו במעצר, עונו ושוחררו. מדרישות המשפחות שיקיריהן נעלמו – התעלמו. אולם חוק חדש מכיר, לאחר שנות סירוב, במעמד של הנעדרים, אותם אלפים שלא הוכרזו מתים למרות שברור לכולם כי כבר לא ישובו.

יש אפילו מחיר לכל נעדר – משהו בסביבות 100,000 דולר. לא במזומן, חלילה, אלא באגרות חוב ממשלתיות המיועדות לפירעון איישם בתחילת שנות ה-2000. גירסה דרום אמריקנית של לעג לרש. בימים אלה מפרסמת הממשלה רשימה חדשה של 1,000 נעדרים, המבוססת על תצהירים של קרוביהם. ועדות ממשלתיות קבעו בעבר כי 8,960 הועלמו ע"י הצבא במלחמה המלוכלכת, למרות טענות אירגוני זכויות האדם שהמספר מגיע ל-30 אלף.

לפי חשבון הממשלה, ובהנחה שהפיצויים המובטחים עבור הנעדרים אכן יגיעו למשפחות, הרי שבפחות ממיליארד דולר, בצ'ק דחוי, מתכננת הממשלה לשטוף את המצפון הלאומי.

ולואיס חיימוביץ החליט כבר שהוא הולך על זה. כי בגיל 76, אחרי 19 שנות המתנה, ברור לו שבתו כבר לא תחזור, גם אם אשתו עדיין נדרכת בכל פעם שהיא רואה את הדוור מתקרב לביתם ברחובות – אולי יביא מכתב מאלכסנדרה.

חיימוביץ הולך לדרוש את הפיצויים המוצעים. הוא צריך כנראה הוכחה מוחשית שמישהו, במקום כלשהו, משלם עבור הסיוט הפרטי שלו.

חיימוביץ עומד בראש עמותת 'ממוריה' שהוקמה ע"י קרובי נעדרים בישראל כדי לשמר את זכרם. 50 משפחות זה מעט מאוד אנשים – אין להם את הכוח של אירגוני ניצולי השואה. לפני מספר שבועות כינס חיימוביץ את חברי העמותה, וסיפר להם שהגיעו טפסים אותם צריך למלא כל אחד שרוצה לתבוע את הפיצויים.

"זו היתה אסיפה עניינית, אבל מרגשת", מספר חיימוביץ, שעזב את ארגנטינה לאחר שנתיים של חיפושים אחר בתו. "אמרתי באסיפה שמי שרוצה יכול לקחת את הכסף ולתרום אותו לאירגון שלנו".

חיימוביץ, כמו עשרות אלפים אחרים, מגלם חסך של אבל. הוא יודע כי בתו אבדה לנצח, אבל אין לו הוכחה חותכת בדמות שרידים ומצבה. את זמנו הוא מקדיש לפעולות הנצחה, כמו נטיעת 'יער ממוריה' ליד בן-שמן לפני 3 שנים.

■ ■ ■

הנצחה ומלחמה נגד השיכחה. זה כל שנותר לקרובי הנעדרים. כמו שאומר העיתונאי ורביצקי, יהודי בן 52: "למדנו הרבה מהנסיון הישראלי ביחס לשואה. העיקר הוא לא לאבד את הזכרונות, ולא לתת לשיכחה למחוק את זכר הקורבנות, ותמיד לעמוד על המשמר, כי זה יכול להתרחש בכל מקום".

אריק בכר

ביה"ס התיכון החקלאי
פרדס חנה
רישום מוקדם של תלמידים לפנימיות ביה"ס לשנת הלימודים תשנ"ו יתקיים מיום ה' 6.4.95 ועד יום ה' 13.4.95 בין השעות 15:00-9:00 במשרדי ביה"ס.
בביה"ס מסלולים לקראת בחינות בגרות מלאות בתחומי המדעים (למצטיינים), האמנויות ומגמות ייהודיות כמו:
□ לימודי ארץ ישראל
□ חינוך גופני מוגבר
□ מגמה חברתית
□ מגמה לחינוך
□ ומסלול חדש להדרכת נוער (ויהודי לבית-ספרנו).
יום פתוח בפנימייה יתקיים בשבת 13.5.95 בשעות 14:00-10:00.
ביום הפתוח ניתן יהיה לסייר בפנימיות, במתקני ביה"ס ובמשק החקלאי, ולהיפגש עם צוות הפנימייה וביה"ס ולקבל ייעוץ אישי.
טלפון במשרדי ביה"ס לקבלת מידע: 06-378...

פרשה ופשרה

תזריע

כהנים במקום רופאים

נפתלי קראוס

"וידבר ד' אל משה ואל אהרן לאמור: אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים. וראה הכהן את הנגע... וטימא אותו. ואם בהרת לבנה היא... והסגיר הכהן את הנגע שבעת ימים" (ויקרא, י"ג, א'-ח').

סוגיית נגעים, שבאה בפרשתנו בהרחבה, בהתייחס לסוגי הצרעת הבאים באדם ובבגד – מעמידה את הכהנים במקום שבו היו צריכים לעמוד הרופאים, אילו היה מדובר במחלות עור רגילות, מדבקות. אולם כבר הבהירו רז"ל ובעקבותיהם פרשני כל הדורות שכאן הכוונה לא למחלות רגילות, הידועות, עתה ושהיו ידועות בזמנם, אלא במשהו שבתחום הרוחני, משהו שבא כעונש על חטאים שונים וגם נרפא לעתים, שלא כמו הצרעת, הידועה כ"מחלת הנגף" (LEPROSY), שלא היתה לה תקנה לעולם.

אולם, כיוון שתיפקוד הכהנים עפ"י התורה ורז"ל (במסכת נגעים) באיפיון המחלה, קביעת הדיאגנוזה, הטלת הסגר (קרנטינה) ושחרור החולה ממנו כאשר נרפא – מזכירים לנו בכל זאת את תפקידי הרופא – זוהי הזדמנות לבחון את מקומה של הרפואה בתורה ובהשקפת רז"ל.

■

דומה שהפעם הראשונה שהפועל "רפא" מוזכר בתורה היא כאשר אברהם אבינו התפלל אל ד' "וירפא אלוקים את אבימלך ואת אשתו ואת אמהותיו וילדו, כי עצור עצר ד' בעד כל רחם לבית אבימלך..." (בראשית, כ', י"ז-י"ח). גם ברור הבא עורה תפילתו של יצחק להסיר את עקרותה של רבקה (שם, כ"ה, כ"א) ואילו יעקב אבינו היה הראשון שמוזכר לגביו שהיה "חולה" (שם מ"ח, א') ואחרי מותו, חנטו אותו רופאי מצרים (שם, נ', א'-ג').

אחרי יציאת מצרים ועוד לפני מתן תורה, בהיותם במרה, שמעו את ההצהרה האלוקית הראשונה בענייני מחלות ורפואה לאמור:

"...אם שמוע תשמע בקול ד' אלוקיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצוותיו ושמרת כל חוקיו. כל המחלה אשר שמתי במצרים – לא אשים עליך, כי אני ד' רופאך" (שמות, ט"ו, כ"ו).

מקרה של מחלה לא קטלנית, מציעה שבעקבותיה נופל ואפילו למשכב, מוזכר בפר' משפטים, שם נאמר שאם "יקום והתהלך בחוץ על משענתו (זה שנפגע ע"י מישהו), וניקה המכה, רק שבתו יתן ורפא ירפא" (שם, כ"א, י"ז). על הפסוק הזה דרשו רז"ל ש"מכאן שניתנה רשות לרופא לרפא" (בבא קמא, פ"ה, א').

בפרשתנו ובזו שאחריה אין סימן לכך שהכהן שהוסגר לטפל במצורעים, עשה פעולת ריפוי כלשהי, מלבד "ראיית הנגע", כלומר בדיקה וקביעה, הטלת הסגר (אותו מחללים תוקרי הרפואה כמשהו מהמכני שבעולם הרחב לא יושם כדוגמתו עד המאה הי"ד) והסרת הסגר, אם נרמאה הצרעת.

כאשר חלתה בצרעת מרים, אחות משה ואהרן, התפלל משה תפילה קצרה: "אל נא, רפא נא לה", ואכן, אחרי שבעה ימי הסגר "נאספה" מרים, לאחר שנרפאה. עוד מצורע מצינו שנרפא, הפעם מאומות העולם ועל ידי נביא מישראל – הלא הוא נעמן שר צבא עמון, שנתרפא ע"י טבילות שטבל בירדן (מלכים, ה', י"ד), ואילו "ארבעה המצורעים" שישבו בפתח שער שומרון, מחוץ לשומרון כדין (שם, ז', ג') היו לפי רז"ל גיחזי ושלושת בניו ש"צרעת נעמן דבקה בהם, כדברי אלישע (שם, ה', כ"ז).

בעל "דברי הימים" (ב', ט"ז, י' ואילך) מותח ביקורת על אסא, ממלכי יהודה הכשרים, שעשה הטוב והישר בעיני ד' (שם, י"ד, א'), בין היתר על כך שבעת חוליו (הקשה) "לא דרש את ד' כי ברופאים (שם, ט"ז, י"ב). ומפרש ר"י קיל – כ"דעת מקרא" (דבה"י ב') "...לא שאל בנביא, כמו שעשתה רבקה ולא התפלל אל ד', כמו שעשה חזקיהו... כי... שם את בטחונו ברופאים לבדם".

■

רבנו משה בן נחמן (רמב"ן) מגדולי פרשני התורה, שהיה גם מעיסוקו ברפואה, קובע בפסקנות כי יהודים המתנהגים על פי התורה "לא יתנהג עניינם בטבע כלל... כי יברך ד' לחמם ומימיהם ויסיר מחלה מקרבם, עד שלא יצטרכו לרופא ולא לשמור בדרכי הרפואות כלל... וכך היו הצדיקים עושים בזמן הנבואה, גם כי יחלו, לא ידרשו ברופאים, רק בנביאים".

רמב"ן מזכיר להלן את מקרהו של אסא ומגנתו על הוא כמו שחטאו היה לא רק בכך שלא דרש בנביא, אלא גם בכך שדרש ברופאים. ומה שנאמר שניתנה רשות לרופא לרפא, "אין ברופא שניתנה רשות לחולה להתרפאות..." (רמב"ן על הפסוק "ורפא משכבו בתוכבם", ויקרא כ"ו, י"א).

בתלמוד מוזכרים רופאים ורפואות ונקבעה הלכה, שפיקוח נפשו של חולה דוחה את כל התורה כולה וחולה חייב לאכול ביום הכיפורים, אם הרופא מצווה על כך.

מה היתה הכשרתו של הכהן שהיה "לראות הנגע" ולהחליט על הסגר או קביעת הצרעת? יש להניח שהיו – סימני מראות, צבעים וכו' – עבר בירושה מדור לדור. נאיר עינינו מעשה מובא בקשר לכך במדרש:

"מעשה בכהן אחד שהיה רואה את הנגעים. מטה ידו והעני ונזקק לצאת לחו"ל. קרא לאשתו ואמר לה: רע"י שבני אדם רגילים לבוא אצלי לראות את הנגעים, בואי ואלמדך שתהי רואה את הנגעים. אם תראי שיער אדם שיבש, המעיין של השיער יבש. שכל שערה ושערה ברא לה הקב"ה מעיין בפני עצמו ואם יבש המעיין, יבש השער. אמרה לו אשתו: ומה אם כל שערה ושערה ברא לה קב"ה מעיין ושותה ממנו – אתה שברא לך שכינתך, ויהודו ולהללו – על אחת כמה וכמה שיזמן לך פרנסתך, ולכך שעה מצוקתו מלצאת לחו"ל..." (מדרש לקח טוב, ויש מובאים במדרשים).

משוד התחבורה
המינהל לבטיחות בדרכים
חובה לחגור גם מאחור
החובה חלה על מבוגרים וילדים בכל הגילים, ברכב פרטי, פרטי דו-שימושי ובמונית (שאינה זוטובוס) ששנת היצור שלהם היא 1987 ואילך.
מי? מה? ומדוע?
איך מסיעים בבטחה ילד קטן במושב האחורי?
ילד עד גיל 4 מוסע במושב האחורי באמצעות מושב בטיחות מתאים. יש להשתמש בחגורות-בטיחות המותקנות ברכב כדי להדק את המושב לרכב כהלכה.
ברכב פרטי (כולל סטיישן) ששנת ייצורו 1983-1986 יש נקודות עיגון שאם ברצוננו להסיע ילדים עלינו להתקין בהם חגורות-בטיחות.
ברכב משנה 1987 ואילך כבר מותקנות חגורות כאלה.
אנחנו משפחה קשורה!
לשכת הפרסום הממשלתית

אוניברסיטת תל-אביב
בית הספר להנדסאים
ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף
החטיבה העל-תיכונית
משפחה הדרושה ללימודי הנדסאים
מסלולי יום וערב במגמות ובהתמחויות הבאות:
□ הנדסת תוכנה - ענ"א, ניתוח מערכות, מערכות זמן אמת
□ הנדסת אלקטרוניקה - מחשבים, בקרה, תקשורת
□ הנדסת מכונות - מכטרוניקה, מערכות תיכון וייצור ממוחשבות
□ הנדסת תעשיה וניהול - מערכות ייצור ממוחשבות (CIM)
□ הנדסאי אדריכלות - (לימודי יום בלבד)
□ הנדסאים להוראה - (לימודי ערב בלבד)
□ קדם הנדסאים - (מסלול גמיש)
מהט משרד העבודה והרווחה המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית
חיילים משוחררים זכאים למימון מלא - נתון אפשרות מענק מלואים
פרטים והרשמה:
בית הספר להנדסאים, רח' חיים לבנון 30 (האוניברסיטה), רמת-אביב, תל-אביב.
לימודי יום - 6417364, 6408021 לימודי ערב - 6428211/2, 6408921/2.

מדור פירסומי
יוצאים לטייל • יוצאים לגנוסר
ליל סדר מסורתי חינם
במלון אמריקנה - אילת
רק 210 ש"ח ללילה על בסיס חצי פנסיון לאדם בחדר זוגי ב- 13-16.4.95 מינימום 3 לילות
ילדים עד גיל 12 50%
להזמנות 07-333777, או אצל כל סוכן נסיעות 03-5271414
גושי גאויה שט הנהר הירדן
מבצע מיוחד
במסלול השקט בחודש אפריל
כרטיס לילד בחצי מחיר (עד גיל 15) עם קניית 2 כרטיסים למבוגר
בתאום מראש בלבד!
קאטרפט CATARAFT
שייט קאטרפט בירדן 06-932992
מוזיאון בית ויצמן
רח' הנשיא הראשון, רחובות
מודיע:
הבית פתוח לקהל הרחב בימים א'-ה' בשעות 8:00-15:00
ובכל שבת ראשונה בחודש בין השעות 10:00-14:00
ניתן לשלב ביקור פעיל במוזיאון בגן המדע.
לפרטים נוספים ניתן לפנות בטל. 08-343230, 08-343328
גושקה בגוש שגב
ארוחת גורמה בכפר "דר-די-קיל"
בכל יום, כולל שבת מ-12:00
גושקה
תרבות הפלאי בגע
ארגון מסיבות ארוחות מטיילים וקבוצות ארוחות, ימי כיף, ארועים וכנסים
גוש שגב טל. 04-9800222
חג שמח לכל לקוחותינו
כפר הנופש אכזיב
סוף שבוע של אביב באכזיב
■ בקתות עץ הולנדיות ■ ופתפיות בחורש טבעי ■ פעילות יום לילדים ■ פאב מסעדה ■ ספינת "חשוטים"
ייעוץ והנחות לטיולים ואטרקציות
לפרטים והזמנות: 04-9825054, 04-9823602
מנהלת תיירות גנוסר
טל: 06-726447 פקס: 06-726450
מוזיאון "אדם בגליל" בית יגאל אלון
על שפת ים הכנרת, מוזיאון רב תפארת, דגמים וסרט- חסירה העתיקה
טל: 06-721498 פקס: 06-722910
פונדק גנוסר
חדרי אירוח משפחתיים, חוף רחצה
טל: 06-798762/3 פקס: 06-798887
תרנגול בכפפות
מאכלי עוף מיוחדים- מעושנים ועשויים בגריל
טל: 06-726665 פקס: 06-726668
חדרי אירוח בצפת
בוילה בנוף הדרי.
עם שרותים ומקלחות צמודים מטבחונים מצויידים
שרה: 06-972902
בכוטולה גלילה כהן
אירוח כפרי עם פרטיות ארוחת - בוקר מלאה
טל. להזמנות 06-997349, 06-902265
נופש בכנרת
חווית נופש חדשות ומרוהטות בנוף מקסים מול הכנרת
אטרקציות
טל. 03-5322045
מלון ערד
180 ש"ח לאדם ליום פנסיון מלא
● מטבח כשר ● במרכז העיר
טל' 07-957040
הן לעצמך להרגיש בטוב
מבצע חודשי ברשת חנויות TOP 10 כל חודש מבחר חדש!
15% הנחה על 15
TOP 10 חנויות
מקורות חברת מים בע"מ
מכרז רכב 04/95
יחידת השבדה
1. "מקורות" חברת מים בע"מ מודיעה בזאת על מכירת רכב משומש לפי הפירוט כדלהלן:
1 יח' הונדה אקורד EX 2000 סמיק אוטומטית שנת ייצור 1992
2. את הרכב ניתן לראות במגרש החניה של חב' מקורות ברח' לינקולן 9, ת"א מיום א' 2.4.95 עד יום ג' 4.4.95 כולל משעה 08:00 עד שעה 12:00.
3. הצעות יש להגיש על גבי טופס המכרז בכתב לא יאוחר מתאריך 4.4.95 שעה 12:00 בצירוף ערבות בנקאית לפקודת מקורות חב' מים בע"מ בגובה 10% מערך ההצעה.
4. בדבר בירורים נא לפנות למר ד. בוקר, טל: 6230552.
5. חברת מקורות שומרת לעצמה את הזכות לנהל מו"מ עם המציעים ואינה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר.
6. טופס המכרז והמעטפה ניתן לקבל בדלפק המודיעין הנמצא בכניסה לבנין מקורות, רח' לינקולן 9, ת"א.
7. תשלום דמי העברת בעלות יחול על הקונה בלבד.
משוגע מאת: יצחק בשביס זינגר
צוד יצירה שנונה ונוגעת ללב מאחרי צאצא של הסופר הנפלא חתן פרס נובל.

מוסף האושר של מעריב

גיליון מס' 63

הדרך האושר

עורך יום: אבנר אברהמי • עורך לילה: דודו גבע

לגיליון זה מצורפת נקודת חן

כך נפגשנו

© 1994 PHOTODISK

מגן האושר

שרהל'ה שרון
(מיוחד ל״הדרך אל האושר״)

אני ממש שיפשפתי
את עיני -
המון יפות וגם יפים
זוהר מדי -
אלטון ג'ון וג'סיקה גם,
עשו חגיגה השתתפו בה כולם,
האוסקר וטום והנקס-פורסט גם.

קרא בשבוע הבא ב״הדרך האושר״
12 גברים שנאנסו ע״י נשים מדברים לראשונה על גובה הריבית במשק

האושר שלי

© 1994 PHOTODISK

פיצוץ במחסני "שי" לפסח"

מיוחד לוועדי עובדים

פלאפון למקלחת
(בלי צינור!)

מתקן סלולרי - נותן מים חמים ל-3 דקות
+ אפשרות חיבור ל"עקוב אחרי"

טיסה זוגית בשמי הארץ במזל"ט
כולל נחיתה בדיוטי-פרי של שדה דוב

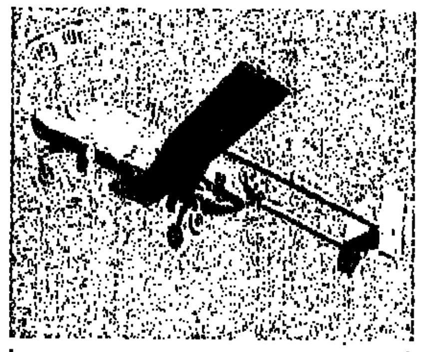

למאה המזמינים הראשונים יסופק מצנח בשווי 31 שקל!

"ממתקי שוקי" חבילה משולבת
(בטעם שוויצרי)

כדורי שוקולד פרה (חלב)
+ בקבוק קונדיטון, מסיק 95',
ושקית קליפות תפוז מסוכרות
על מצע פתיתי קונפטי מסוגננים
(הספקה תוך 14 יום)

תמונת שמן-מקורית
בחתימת האמן צפניה פרקש
עם אפשרות בחירה
- טבע דומם
- חתונה יהודית (בצבעים שמחים)
- נוף הררי עם קוץ

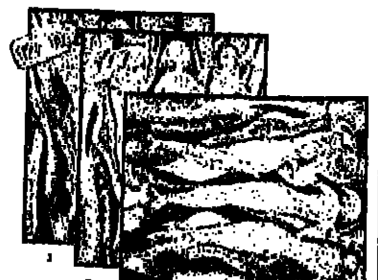

מערכת טיהור סנו-מצה
מספיק לשבעה ימים,
בריח יסמין, לילך וגויאבה

הרם את הערב עם האלבום הכפול של צמד רעים!
כולל ההקלטה המחתרתית מאצטדיון רמת-גן

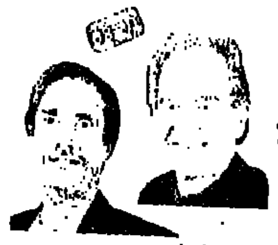

והלהיטים
*אדון עולם
*הו,קרול
*ישמחו השמים
*נאצר מחכה לרבין

פוליגרף ביתי*
לבדיקת בני המשפחה ואורחים

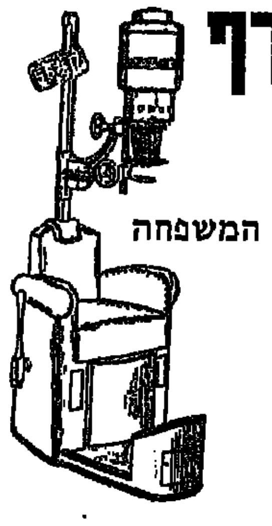

שלושים שאלות ראשונות חינם!

* בדיקת פוליגרף אינה מתקבלת כראיה בבית המשפט

שובר הנחה לניתוח פלסטי אצל גדולי המומחים
לשינוי תדמית ולטיהור האווירה במקום העבודה

אפשרות בחירה בין אף, אוזן וגרון
ניתן להתחרט תוך 21 יום (כולל דמי משלוח)

רגלית למטאטא

הקץ לקירות

בעזרת הרגלית אמ.ג'י. 4
המטאטא/מגב יכול
לעמוד באמצע החדר!

כל כתבי שלום עש
30 כרכים בעטיפה מהודרת
+ אינדקס על סי.די. רום

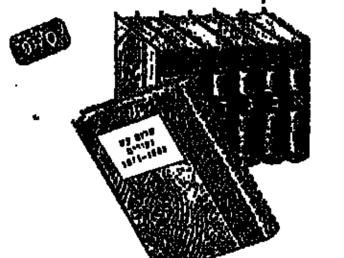

למקדימים:
ההיסטוריה המצולמת של
יהודי בוקובינה בלווית
אנימציה ממוחשבת ב-4 צבעים

"קראתי 2 עמודים ונהניתי"

תשלובת כלי מטבח
מסננת ברזל + משולש
כיור מנירוסטה עם
70 חורים אל-חלד

אפשרות לחרוט את שם המשפחה (38 שקל)

קטטר פאואר-ריינג'רס
לגימלאים שלא נס ליחם

דגם אמ-4 עם זיכרון קצר

אוגדן היתרי שהייה בתחומי הקו הירוק

בתוך נרתיק סקאי מהודר
עם תיק-תק + מחיצה
לפנקס המחאות

אפשרות עד 10 תשלומים

סט מגבות כמעט מלא עם רקמה אמנותית של "הולידיי-אין הוטל"
+ מאפרה דקורטיבית

באישור מכון התקנים הישראלי

כריות אוויר בטיחותיות לרכב + פיג'מה ושמיכת פוך
בזמן תאונה מתנפחות כריות האוויר
ומהגג צונחת פיג'מה פירחונית*

*בחירה בין 3 סוגי פרחים (לכריזנטמה תוספת 15 ש"ח)

רדיו אזורי
עם 2 אפשרויות קליטה -
קומה למעלה, או קומה למטה
+אקוולייזר לסינון נחירות
• ורעשי שינה אחרים

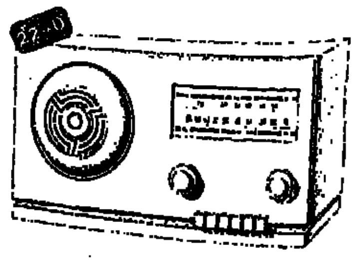

עמיד ב-34 אטמוספרות ומכת פטיש

טוסטר 17 אינץ'
+ טוסט לשנה
ושלט רחוק (4 מהירויות)

מחסני "שי לפסח"
ענק המתנות בישראל
לדפוק 3 פעמים ולבקש את יוסי

למעשנים
למכירה
ריאה מלאכותית
+מרקקה (כחדשה)

אמש בקולנוע

בדרך אל הפריימריס
מדריך מקוצר

ו. מצא נישה פנויה

מילון האושר

גורמי הערכה

פינת הג'עג'וע
צחק, שתית אותה!

אמני העולם מגיבים
והפעם: ז'אן-לואי דוד

רגע של שיר

שורו הביטו וראו,
מה גדול היום הזה
היום הזה.
אש יוקדת בחזה
והמחרשה,
שוב פולחת בשדה!
אש יוקדת בחזה
והמחרשה,
שוב פולחת בשדה!
...ורק בכירים בלשכת חמס!
עת מכוש טוריה וקילשון,
יתלכדו בסערה בסערה,
ונדליקה שוב את האדמה
בשלהבת ירוקה!

גארווין
צור קשר
סלחנו לך על הכל
חתבר"ח מחטכניון

לקוראינו

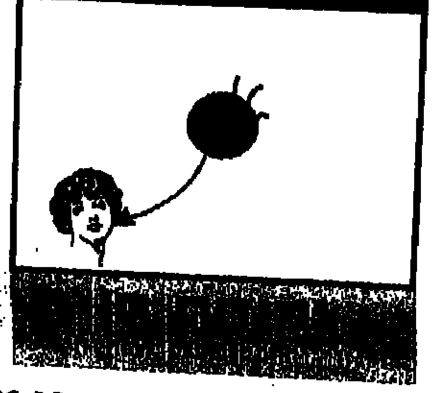

חיים הנגבי

אגדת תל־שבע

בשבוע שעבר פוצצה המשטרה משאית־תופת בנגב. ההודעות הרשמיות בישרו כי נמנע אסון כבד. תצלומי הפיצוץ העז כבשו את התקשורת. שוטרים אמיצים צויינו לשבח, על שסיכלו את הקטל ההמוני ממש ברגע האחרון. מפכ"ל המשטרה השתבח באנשיו. המשאית, כך דווח, נועדה להתפוצץ בלב באר־שבע. נהג־מחבל, פלסטיני קנאי, היה אמור להסיעה אל יעדה ולהתפוצץ עמה. רבים מתושבי העיר הודו לאלוהים. הכותרות הגדולות בעיתונים זעקו לשמים. ראש־הממשלה נחפז, כהרגלו, להחמיר את הסגר על רצועת־עזה ולהדק את טבעת המצוקה על צווארם של הפלסטינים.

השבוע התברר, שמשאית התופת לא היתה ולא נבראה. בחדשות הטלוויזיה, בערבו של היום השלישי, התפוגג הסיפור לאיו, אך בבוקרו של היום הרביעי לא נמצאה אפילו כותרת אחת בעיתונים. משאית התופת – יוק!

מפכ"ל המשטרה, שר המשטרה, שר הבטחון וראש־הממשלה נשמו לרווחה. איש לא נטפל אליהם בשאלות ולא הציק להם בקושיות, אף לא אחד תבע מהם דין־וחשבון. ולא נמצא מי שטרח לגלות את השתלשלות האירועים בשרה הפתוח, סמוך לעיירת הבדואים תל־שבע, שהולידה סיפור מסמר שיער ומהלך אימים שכזה. הח"כים דוד מגע מה־ליכוד ופיני בדש מצומת, שהכפישו את הבדואים וליבו את ההסתה נגדם, לא אכלו את כובעיהם ולא ביקשו מהם סליחה ומחילה. נבחרי־עם מבלי כבוד.

וברצועה, מיליון פלסטינים נענשו ועודם נענשים בגלל משאית התופת ההזויה. ספקים, יצרנים, סוחרים, קבלנים – כל אלה אנשים הנוטים בדרך כלל להתרחק מריב ולהישמר ממרי – בטלים ממלאכתם. תיסכולם זועק עכשיו לשמים. התפוזים לייצוא נרקבים, הפרחים לייצוא נובלים, הירקות לייצוא מושמדים. מעבר הסחורות וחומרי הגלם חסום. וכל זה על רקע הסגר, המשבית ממילא רבבות עובדים ודוחף אותם ואת בני משפחותיהם אל עברה של דלות מנוולת. המרירות גואה והזעם פורש. מה טוב ייצא מכל אלה לשלומם ולבטחונם של הישראלים ושל הפלסטינים – לרבין הפתרונים. ההפסדים ליום, חשוב לדעת, נאמדים עתה ברצועת־עזה בכעשרה מיליון שקלים.

הצבא עירער על גירסת המשטרה, שהוצגה בשבוע שעבר בישיבת צמרת – בהשתתפות יצחק רבין ומשה שחל – וטען, שסיפור משאית התופת מצוץ מן האצבע. אך ללא הועיל. הסערה פרצה החוצה, ואזרחי ישראל כולם, לא רק בתל־שבע ובבאר־שבע, נמתחו ונתייראו. מה אמר הרמטכ"ל באותה ישיבה? מה אמר המפכ"ל? מה אמר ראש השב"כ? סוד כמוס. אפשר, אם כן, להניח, שהאח"מים המופקדים על בטחון המדינה ועל שלום אזרחיה פעלו מבלי שהיה בידם מצע מפורט שמבוסס על עובדות בדוקות ומבלי שהבחינו בין אמת לשקר. ומי מבינינו פתי שיאמין לאנשים שכאלה?!

הבו לנו ועדת חקירה ממלכתית, שלא תחוס על איש. אנשים בחאקי, אנשים בכחול, אנשים באזרחית, אפילו הם נושאים בתוארים נכבדים ועונדים דרגות בכירות, כמוהם כמונו. אנשי צמרת, כמו אחרון האזרחים, חייבים לתת את הדין על מעשיהם ועל מחדליהם. כי אגדת תל־שבע היא כתם שחור משחור, שאסור לכבסו בחשאי ולהסירו בהסתר. צריך לחקור את ראש־הממשלה יצחק רבין, את שר המשטרה משה שחל ואת מפכ"ל המשטרה אסף חפץ בלי מורא ובלי משוא פנים.

חדשות ומשמעות

אטרקציה: בתאילנד מתקיימים משחקי כדורגל בהשתתפות פילים

מעריב, 30.3.95

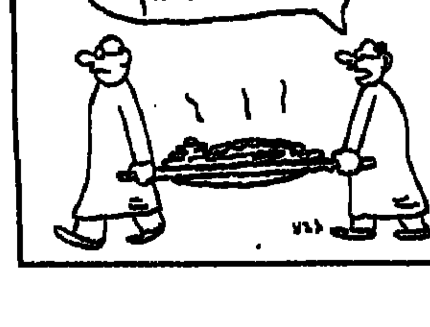

אסא כשר

בית העלמין הצבאי: עוד רגשות

בבית העלמין הצבאי בקריית־שאול, בחלקות הצפוניות שלו, החדשות, הובאו למנוחת עולמים 115 חיילים. הראשון שבהם נטמן כאן ביום כ"ג בשבט תשמ"ט, לפני ארבע שנים וחודשיים ושבוע. האחרון, ביום כ"א באדר ב' תשנ"ב, ביום חמישי שעבר. ביניהם חיילים חדשים, בשנתם התשע־עשרה, קצינים צעירים, בעשור השלישי לחייהם, אלופים לדורותיהם. ביניהם לוחמים שנפלו בקרב ולוחמים שנפלו במקומות אחרים, בנסיבות אחרות. ביניהם חיילים וחיילות מכל זרועות צה"ל וחילותיו. מאה וחמישה עשר נופלים, מאה וחמישה עשר עולמות שחרבו.

מאה וחמש עשרה משפחות. אני מכיר לא מעט מהן. אני פוגש רבות מהן. אני רואה את המצבות של כולן. אחרות מן המצבות הללו עומדות בצורתן המקורית, במתכונת הבסיסית והאחידה, אבל יותר ממאה מצבות אינן כאלה. יותר ממאה מתוך מאה וחמש עשרה משפחות הוסיפו על המצבות של יקיריהן גינון אישי, שילוט אישי או אביזרים משלהן, הכל מתוך אהבת הנופל שבלבן, לשם כבודו, על־פי טעמן.

הגינון האישי הזה הוא ממש מנהג המקום. הטיפוח המסור של הפרחים והשיחים והעצים הוא ביטוי אישי מובהק, עמוק ועדין ומרגש. השילוט האישי הוא מנהג רווח. שלטים צנועים מדברים בשבחו של הנופל, מביאים דברים שכתב, מזכירים את היחידה שלו, נושאים את סמליה. נוגעים ללב במיוחד דברים הנאמרים אל הנופל, בגוף שני, לאחר נופלו. הצבה אישית של אביזרים גם היא מנהג רווח. דרגות ואותות, תמונות, חפצים אישיים. רק מצבות מעטות עטופות, בלילה, באור הרך של נר נשמה, אבל מצבות רבות עטורות, יומם ולילה, בהבהוב המתמיד, האדום, של נר זכרון סולארי.

כל המנהגים הללו, בגינון, בשילוט ובהצבת אביזרים, נראים כל־כך טבעיים, כל־כך טובים ויפים, עד שדומה, כי לא יתכן למצוא בהם איזשהו דופי. לאמיתו של דבר, כל אלה אינם תקינים, על־פי כללי האחידות של בתי העלמין הצבאיים. אמנם "המועצה הציבורית להנצחת החייל", בתבונתה, נמנעה עד היום, בדרך־כלל, מאכיפת הכללים הללו, אבל החלטת בג"ץ בעתירת משפחת ויכסלבאום, עלולה לשנות את מנהגי המקום דווקא לרעה.

לפי הצעה שנשמעה השבוע, בעקבות החלטת בג"ץ, תותר תוספת כיתוב אישית במתכונת אחידה, מצד אחד, ותיאסר כל תוספת אחרת על המצבות, מצד שני. לטעמי, שני חלקיה של הצעה זו פסולים באופן עקרוני. גם אם הצעה זו אמורה להצטייר באור החיובי של היענות לבקשה צנועה של משפחה שכולה, לאמיתו של דבר היא מתגלה באור השלילי של פגיעה ברגשותיהן של משפחות שכולות רבות, אולי כמעט כולן בדור זה.

ראשית (כפי שכתבתי ב"מעריב", עוד בנובמבר אשתקד), ההצעה להוסיף כיתוב אישי לפי טעמה של כל משפחה ומשפחה במקום קבוע על המצבה, יוצרת חשש ממשי לטשטוש בלתי רצוי של ההבדל בין הדרך הממלכתית של האחידות לבין הדרכים האישיות המגוונות. כיום מתקיימת בבית העלמין הצבאי הבחנה ברורה בין שתי הדרכים הללו וכל אחת עומדת בפני עצמה, מבלי שיהיה חשש לזהותה, לכוחה ולהשפעתה על המתבונן. כיום המדינה אחראית על הסדרים הכלליים של בית העלמין הצבאי ועל כל הפרטים הכתובים במתכונת אחידה על כל מצבה ומצבה. כיום כולנו יודעים, כי כל הבדל בין חלקת מצבה אחת לבין חלקת מצבה אחרת אינו נעוץ בהבדלים שכביכול המדינה מצאה טעם להבדיל בין חייל לחייל, אלא נעוץ בהבדלי הטעם האישיים שבין משפחה למשפחה.

לעומת זאת, מתכונתו האחידה של פס הכיתוב האישי המוצע עלולה לעורר במתבונן את הרושם, כי המדינה היא המתבטאת בו. ההבדל בין כיתוב במלים צנועות לבין כיתוב במלים רמות עלול להתפרש, שהמדינה באה להבדיל בין חייל שהיא מוקירה אותו בצנעה לבין חייל שהיא מוקירה אותו ברמה. הרושם, כי המדינה מבדילה בין נופל לנופל, יפגע בכבודם של הנופלים וברגשותיהן של משפחותיהם. לפיכך, אסור להניח לו לעלות באופן טבעי מסידרי בית העלמין הצבאי. ההצעה החדשה יוצרת חשש שרושם כזה יעלה, ולכן היא פסולה בחלקה הראשון, הבא להתיר תוספת כיתוב אישית על המצבות במתכונת אחידה. כיתוב אישי חייב להיות במתכונת אישית, מגוונת, סבירה אבל לא אחידה.

ההצעה החדשה פסולה גם בחלקה השני, הבא לאסור כל תוספת אחרת על המצבות. היא פסולה בעיני, מפני שבלתי מוצדקת ובלתי נסבלת תהיה הפגיעה ברגשותיהן של המשפחות, שייאלצו לראות את נציגי המדינה פוגעים במצבות המיוחדות של יקיריהן, עוקרים מהן את הגינון האישי, מסירים מהן את השילוט האישי, מסלקים מהן את האביזרים שהציבו באופן אישי. כל אחת מן הדרכים האישיות הללו, שיותר ממאה מתוך מאה וחמש עשרה משפחות הלכו בהן בשנים האחרונות, היא ביטוי מובהק של כבוד לחייל שנפל, לפי טעמה של המשפחה השכולה, לפי מיטב ההבנה שגיבשה לעצמה בדבר עולם השכול והיגון של עצמה ובדבר המקום שהיא רוצה לתת בעולמה לקבר, למצבה ולבית העלמין. מגוון הדרכים האישיות שהמשפחות השכולות בחרו לעצמן, בגינון, בשילוט ובהצבת אביזרים, משקף את המגוון האנושי של דרכי האבל, ביטויי השכול וגילויי היגון. לא מתקבל על הדעת לפגוע במשפחות שכולות כה רבות למרות שהן לא עתרו לבג"ץ.

פסק־הדין של בית־המשפט מאפשר ל"מועצה הציבורית להנצחת החייל" לצאת ידי חובתה בלא קושי, לכבד גם את עקרון חובת האחידות של הכבוד הממלכתי וגם את עקרון הזכות של המשפחה השכולה לכבד את יקירה לפי טעמה. פסק־הדין מאפשר לה לעשות זאת בצעד אחר של שינוי הכללים, באופן שתינתן בהם הכרה רישמית למנהגים שהמשפחות השכולות יצרו בין כה וכה בבית העלמין, בגינון, בשילוט ובהצבת אביזרים. בית העלמין הצבאי עצמו, על מתכונתו הממלכתית האחידה ומנהגיו האישיים המגוונים, ראוי שיישאר בדיוק כמות שהוא.

אלף מילים

צילום: דארן וויטסייד, אי. פי.

אליפות נכים בקמבודיה

גאולה כהן

כן, לשבור את הכללים

כן, לשבור. לא, לא את הכלים, אבל כן, לשבור את הכללים: לשבור את הכללים של המשחק שבהם משחקת ממשלת רבין בחיינו, משחק שבו שוברת היום ממשלת רבין, אחד לאחר, את כל הכלים הלאומיים שלנו: את העם האחד, את המולדת האחת, את המורשת היהודית ואת הבטחון. כלים שבורים...

אבל כדי שנצליח לשבור את כללי המשחק הזה, צריך להקדים ולנצח בתוכנו את חיידק הייאוש ששותף לנו את המוח: "אין מה לעשות... הכל אבוד...". אילו הייתי צריכה לסכם במלה אחת את המפה הנפשית של רבים וטובים במחנה הימין, הייתי מסכמת אותה במלה מתרגלים. נכון שבין לבין גם מוחים ומפגינים – אבל בין הפגנה להפגנה, נכון הוא שגם שכים ומתרגלים. מתרגלים לרע מכל... מדינה פלשתינית... חלוקת ירושלים...

כל מה שחי בי זועק היום: הרע מכל הוא זה שמתרגלים! די! די להתרגל כאילו לפנינו גזירה בלתי הפיכה. דיינו להתנחם בתקוות המהפך הבא. כל יום שעובר מגדיל את הנזק הבלתי־הפיך ומעלה את המחיר שנשלם במלחמה שהסכם השלום הזה עלול להביא על ראשינו.

גם אני מחכה יום יום לממשלה הזאת שתרד, אבל עד שתרד, וכדי שתרד, אנחנו צריכים לרדת כבר היום לחייה. צריך לשבש לה יום יום את סדר היום המטורף שלה: צריך לשים רגל לכל מהלך ומהלך שלה: צריך – בכל הכלים הגלויים והחוקיים – לשבור את כל הכללים.

שבירת הכללים הזאת חייבת להיעשות קודם כל על־ידי האופוזיציה: חייבת להיעשות קודם כל בכנסת – במקום שבו, בעזרת הכללים האלה, משחקת הממשלה את המשחק המכור שלה. האופוזיציה חייבת להפוך את הכנסת לחזית. ועכשיו. לא אחרי, אלא לפני שהממשלה הזאת תכניס את המדינה שלנו לגטו. מרידות בגטו הן תמיד הרואיות, אבל תמיד הן גם חסרות סיכוי...

אם ראש הממשלה הזה איבד את ראשו – כדבריו הנכוחים של ראש האופוזיציה – אי־אפשר שהעסקים ימשיכו להתנהל כרגיל. אופוזיציה שממשיכה להתנהג כרגיל – גם היא מאבדת את הראש. די כבר עם ה"אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה..." איזו כנסת, איזו נכבדה... די עם עוד ועוד הצעות אי־אמון שמסתיימות בהצבעות אומללות של עוד ועוד אמון; די כבר עם ההתחשבויות הפורמליות, לאמור: אם ננהג כך בשמאל היום – מחר ינהג כך השמאל נגדנו. בשעת חירום התחכמויות כאלה נשמעות יותר כהתחמקויות. די כבר עם החתירה הבלתי נלאית להיראות דמוקרט: הדמוקרטיה היא לא סמרטוט אדום שנועד להסיר מאחוריו את רכי הלבב: הדמוקרטיה מתירה ומותירה – דווקא לאמיצי הלב – מרחב תימרון יצירתי למרי לקדם דרכו את מאבקם. לנופף בדגליל של מתינות ורציונליות, כביכול, במציאות מטורפת, זה להיות ולהיראות בלתי־שפוי.

את הכנסת צריך להפוך לחזית. ובחזית כמו בחזית: הכל בכנסת – הנאומים, ההצעות לסדר, השאילתות והחוקים – צריך להיות מכוון למטרה משולשת אחת: 1. לשבש את מהלכי הממשלה כדי להרוויח זמן ולמזער את הנזק. 2. כדי שהמאבק בכנסת יהווה מוקד חי ובוער שידליק אש הזעם העצור של ההמונים ויוציא אותם לרחוב. 3. לזרז ככל האפשר את הפלתה של הממשלה.

רק אל תשאלו: "איך?" – אם האופוזיציה תדע מה היא רוצה, היא תדע גם איך.

אין זמן לאשליות. התהליך לא ייעצר מעצמו. להפך: רבין ממשיך ללחוץ על הדוושה, ואם הוא מהסס לרגע – פרס לוחץ לו על הרגל. אין זמן לחכות למהפך בבחירות: גם אם נגיע אז לשלטון, וגם אם לממשלה הלאומית יהיה רצון לשנות – יש דברים שלא נוכל עוד לשנות אותם. רק אולי, כאמור, במחיר כבד ונורא.

עכשיו זה הזמן. עכשיו זה לא רק הכרחי, עכשיו זה עדיין גם אפשרי... בתנאי אחד: שיותר ויותר ח"כים באופוזיציה ישאלו את עצמם פחות ופחות: מה ייצא לי אישית מזה...

שמואל שניצר

בוחרים ומתחרטים

זה קרה לפני שנים אחדות בצרפת, ובשנה שעברה באמריקה. עכשיו, לפי כל הסימנים, זה קורה גם בישראל. המוני בוחרים שנקטו בבחירות האחרונות עמדה חד־משמעית, עכשיו הם מתחרטים על בחירתם, ואילו ניתנה להם הזדמנות חדשה, היו מצביעים בצורה שונה לחלוטין. זה עולה בבירור לא מסקר מקרי אחד של דעת קהל, אלא מהרבה סקרים לאורך תקופה די ממושכת. והשינוי אינו שולי: הוא לובש ממדים של מהפך.

המשטרים הדמוקרטיים קובעים מועדים חוקיים לבחירות: אחת לארבע, או חמש, או שבע שנים. מי שמתחרט על בחירתו, יכול להכריז על כך מראשי הגגות: לשנות את התוצאות אינו יכול. אבל יש ארצות שבהן נערכות בחירות למוסדות שונים במועדים שונים. כך, למשל, בצרפת ובארה"ב. שם בחירות לנשיאות לחוד ובחירות פרלמנטריות לחוד. ממילא יכול להיווצר מצב שבו נשיא סוציאליסטי (או דמוקרטי) צריך לחלק את השלטון עם פרלמנט גוליסטי (או קונגרס רפובליקני). וזה מצב היוצר מבוכה ומתחים מתמידים. אבל אין למשטרים הדמוקרטיים שום תרופה לסתירה פוליטית כזו. הנשיא שנגזר עליו לעבוד עם פרלמנט עוין, אינו בן־חורין לפזר את האסיפה הכרוכה על צווארו כאבן ריחיים, והקונגרס כמעט אינו יכול להיפטר מנשיא המוסמך להטיל וטו על מעשי חקיקה שלו. צרה צרורה היא, אבל מוצא אין.

אצלנו, בישראל, המצב שונה. כנסת וממשלה נבחרים בהליך אחד. הבוחרים המתחרטים הם חסרי אונים. הם יכולים להתפקד בכל משאל של דעת קהל. הם יכולים לכתוב מכתבים למערכות העיתונים. הם יכולים לערוך הפגנות מחאה ולצעוק בוז באוזני מי שאך אתמול המליכוהו. הממשלה, אפילו איבדה את תמיכת הציבור, נשארת חוקית עד לתאריך הקבוע בחוק (או עד שהכנסת מחליטה להתפזר ולהקדים את הבחירות). מצב לא נעים המוליך לפעמים להחלטות פוליטיות לא נכונות שיסודן באבדן הבטחון העצמי.

זו נקודת התורפה של שיטת השלטון הדמוקרטית. הכל יודעים שהממשלה, אע"פ שנבחרה כדין, שוב אינה מייצגת את מאווי הבוחרים. הכל יודעים, שבעלי התפקידים השלטוניים איבדו את אמון הציבור. הכל מבינים, שהממשלה היא מקח טעות, שסמכותה מבוססת על גחמה שחלפה, על שיקול מוטעה שמחמת קשיחות הכללים אינו ניתן לתיקון אלא בעוד מספר שנים. כיוון שלסקרי דעת קהל אין תוקף חוקי בשום ארץ בעולם, מותר לו לשלטון לקוות שער הבחירות הבאות יחזור בו קהל הבוחרים ההפכפך פעם נוספת וישכח את נטיותיו המרדניות. אפשר להפיל ממשלה בהצבעת אי־אמון בפרלמנט. אי־אמון המובע בסקר דעת קהל אינו מפיל ממשלות. בעצם אין לו, מבחינה חוקתית, משמעות כלשהי. אולם ממשלה יכולה להיות חוקית למהדרין מכל בחינה פורמלית, ובכל זאת חסרת סמכות מוסרית. כיוון שברור לכל, שהאשראי שלה בציבור נמוג והתמיכה בה נצטמקה, שוב אין הבדל – מן הבחינה המוסרית – בינה לבין כל משטר עריצות שלא טרח מעולם ליטול רשות מידי הציבור.

ממשלה שסר חנה ניצבת לפני דילמה קשה: האם עליה להמשיך במלוא המרץ בביצוע המדיניות אשר התחייבה ללכת לאורה, או שמא מוטב שתמתן את צעדיה ותאט את הקצב שלא להרבות מורת רוח? האם היא מוסמכת להתעלם מן הביקורת הגלומה בהתמעטות התמיכה בה? האם עליה להתחשב יותר בעמדות האופוזיציה, או שמותר לה למשול ביד רמה?

קשה להכריע אם צריך לפייס את דעת הקהל העוינת או שמוטב להעמידה לפני עובדות מוגמרות, בהנחה שלבסוף תשלים עם המציאות.

על־פי רוב אין ממשלות נוטות להודות בטעויותיהן כאשר הטעות היא תוצאה של עמדה עקרונית נמרצת. נוח להן יותר להאמין, שחוסר הפופולריות שלהן הוא עניין של סטיה זמנית, או פרי תעמולה דמגוגית של האופוזיציה. מפלגה שהשלטון הולך ונשמט מידיה, כדרך כלל לוקה בסנוורים. אין היא משלימה עם העובדה שסר חנה ואין היא מסוגלת להבין את התהליך שגרם למפנה בעמדות הציבור. נוח לה יותר לחפש את האשמים באופוזיציה ולא בשורותיה שלה.

מי שיש לו זכרון פוליטי כלשהו, יזהה על נקלה בכעסו של ראש־הממשלה על האופוזיציה את הבבואה של תמונה דומה – בחילופי שחקנים – שנפרשה לעינינו בימי מלחמת שלום הגליל. היה אז ניצול פוליטי ציני של הדם השפוך, היה אותו מניין אכזרי של החללים לצרכי ניגוח מפלגתי. היו גם אותן האשמות של סייענות לאויב ושל פגיעה במורל של העם. אלא שמאז התחלפו המקטרגים והמואשמים בתפקידים. אז היה השמאל הישראלי הסייען של החיזבאללה, כביכול; עכשיו מוגדר הימין כסייען של הג'יהאד האיסלאמי. אז נקבעו נורמות פוליטיות לא סימפתיות בעניני עשיית הון מפלגתי מדם יהודי שפוך. עכשיו אוכל השמאל תבשיל שאת מתכונו הוא עצמו קבע, ומסתבר, שהמאכל אינו ערב לחיכו. הוא שוכח שאתמול עשה הוא עצמו את המעשים (או נכון יותר: דיבר הוא עצמו את הדיבורים הלוהטים) שבהם הוא מאשים היום את האופוזיציה.

מעתה ועד הבחירות עוד עשוי מצב הרוח הלאומי להתחלף מן הקצה אל הקצה. אולם מסופקני אם מעמדו של השלטון יתחזק כתוצאה מהטחת דברים באופוזיציה. שלהוב יצרים וטיפוח שנאה אינם תחליף יעיל למדיניות שהבטיחה נסים ונפלאות ולא הולידה לא נס ולא תמורה פלאית, אלא המשך מקברי של אלימות פראית. והרי כאן לא מדובר על מלים יפות וביקורת מרוסנת. כאן מדובר בהבטחה חגיגית לשים קץ לשפיכות הדמים, וההבטחה המופרת לעינינו.

אלכס פישמן

הולכים על גרביים

בשבוע שבו הציג המטה הכללי בפני הממשלה את הערכת המצב ואת תכנית העבודה של צה"ל לשנת '95 – תכנית עבודה גרעונית נוכח המטלות היקרות של הפריסה המחודשת של צה"ל בגדה ובעזה – התפרסמה במדור הרכב במעריב כתבה צנועה על השקעה צפויה של 13.5 מיליון שקל לרכישת 200 כלי רכב חדשים לאלופי־מישנה. במונחים של תקציב הבטחון, זהו כסף קטן. קטן אבל מאוד משמעותי, כאשר בצה"ל מהססים, לעומת זאת, לחתום על צ'ק בסכום דומה לרכישת "זחלון אלקטרוני" מתקדם לגילוי חומרי נפץ, שיוצב במחסום ארז ויבצע סריקות של כלי הרכב היוצאים מן הרצועה. תכנית מעניינת נוספת שעתידה לוט בערפל, לא רק אבל גם בשל ענייני ממון, היא הקמת אזור מסחרי בסמוך לבתי האריזה של קרני בצפון־מזרח הרצועה כדי לפתור את הבעיה של כניסת משאיות עזתיות לתחומי הקו הירוק. סוחרים עזתיים יציגו שם את מרכולתם וסוחרים ישראליים יקנו אותה במקום ויובילו אותה לישראל. פתרון בטחוני ועסקי מוצלח נוכח תופעות אפשריות של משאיות בנוסח משאית חומרי הנפץ בתל־שבע.

התכניות הללו לשיפור הפיקוח על רכבים היוצאים מעזה, או שיתממשו או שיפלו. את המכוניות, לעומת זאת, בטוח שירכשו. זה הרי התקן. כל ארבע שנים מחליפים את רכב תנאי השירות, המוכר בצה"ל כ"רכב לבן".

הדילמה של גרביים במקום תותחים, העוברת כחוט השני לאורך כל שנותיו של צה"ל, הועלתה במלוא חריפותה לפני כשנה, במהלך ויכוח שהתקיים בצה"ל לגבי רכישתה של צוללת שלישית מגרמניה. הגרמנים, שהתחייבו על בניית שתי צוללות, הציעו את השלישית בעיסקה של "חצי עלינו חצי עליכם". במטה הכללי לא הכל אהבו את הרעיון. מפקד חיל הים, האלוף עמי איילון הודיע: כל ההשקעה הישראלית מתקציב חיל הים. אני אתכנס, אצטמצם, ונקנה את הצוללת. גם זה לא עזר. הרמטכ"ל דאז, אהוד ברק, לא התלהב. באחד הדיונים המסכמים בנושא אצל שר הביטחון, קם מפקד חיל הים, נסער כולו, ואמר: ברטוריקה גם אני מבין. כל מחיר הצוללת שווה ערך לתקציב "נקודות הספורט" שמקבלים אנשי צבא הקבע כהטבה לשכרם (הקצבה שנתית קבועה לרכישת ציוד ובגדי ספורט לאנשי קבע שהשפעתה על כושרם הגופני מפוקפקת למדי. א.פ.). תבטל את הנקודות, אמר איילון לרמטכ"ל, ובמקום זה תהיה לנו עוד צוללת. סוף טוב הכל טוב. את הצוללת רכשו. את הנקודות לא ביטלו.

בתחום הרכב הלבן צה"ל הוא מן הצבאות העשירים בעולם. בצבאות מערביים מקובל לשלם למרבית הקצונה הוצאות רכב. בצה"ל נעים כעשרת אלפים רכבים לבנים. הוצאות התחזוקה המאמירות עם הבלאי מחייבות את החלפת הרכבים כל ארבע־חמש שנים. עשרות מיליונים מוצאים מדי שנה על תחזוקה ודלק. שלא לדבר על אלפי החיילים הצמודים לרכבים האלה במקצוע הצבאי המבוקש של נהג־בוס.

בצה"ל נערכו בעבר תחשיבים של כדאיות אחזקת הרכב הלבן והתברר, כי בשל חישובי מס, הכרוכים בתוספת אחזקת רכב למשכורת אנשי הקבע, עדיף לרכוש רכבים לבנים בשביל הקצונה הזוטרה. לבד מן הנסיעות הביתה ולטיולים משפחתיים בשבת, הרכב הזה משמש לנסיעות של קציני מטה לשדה, לפגישות עבודה, ויש לו כנראה גם תרומה מסויימת למוטיבציה של קצינים צעירים להישאר בקבע. צה"ל הוא צבא נוסע, אז למה להיות קטנוניים. אז השנה יחליפו רכבים ל־200 אלופי־מישנה ובשנה הבאה לעוד קבוצה של אלופי־מישנה. לאלופים כבר החליפו בתחילת השנה, ולא יקופח גם חלקם של תתי־האלופים, סגני־האלופים ורבי־הסרנים.

ומשולי התרבות המוטורית של הצבא צצה שאלה עקרונית אחרת לחלוטין: האם הצבא באמת זקוק לכל־כך הרבה אלופי־מישנה? הרמטכ"ל הקודם הודיע על קיצוץ של 15% בתיקני כוח האדם במיפקדות. אבל משום מה לא קרה שום דבר דרמטי לתיקני הרכב הלבן. היתכן שבעצם לא קיצצו שום דבר משמעותי?

הרמטכ"ל הנוכחי, האלוף אמנון שחק, חוזר וגורס באוזני פקודיו, כי הוא ממשיך את דרכו של קודמו בתפקיד. שום מהפכות. עיון נוסף באפשרות של קיצוץ אמיתי בתיקני הקבע במיפקדות לא ייחשב לו למהפכה אלא ליישום החלטה של קודמו. כסגן רמטכ"ל הוא דווקא הצטיין ב"קמצנות" בכל הנוגע לחלוקת פלאפונים ונסיעות לחו"ל לקצינים. נושא הרכבים וכוח האדם הוא לא פחות חשוב. אולי בסוף השבוע הזה – שעה שיבלה בחברת אלופיו ובני משפחותיהם בגיבושון בבית־מלון במרכז הארץ – יקדיש לכך מחשבה.

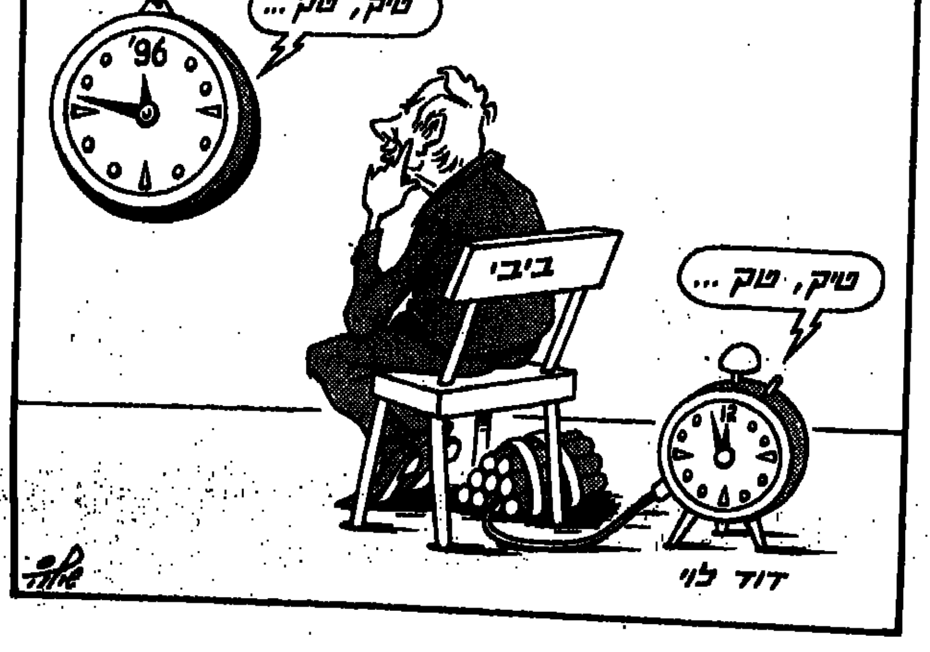

טעם אישי

שלום רוזנפלד

מכתב אל גורמים

"גורמים בטחוניים" נכבדים, אני כותב אליכם מכתב גלוי זה כי אני מודאג באחרונה משיטת הדיווחים שלכם. הנשק החזק והיעיל ביותר שיש בידיכם הוא לא אותו דבר שהנשיא מובארק כל־כך מתירא ממנו, אלא האמת, אפילו היא מרה כשאול, והאמון, אפילו הוא מהול לפעמים בתהיות.

מדרך הדיווח על פרשת "משאית התופת" שעמדה להתפוצץ בבאר־שבע, עולה ריח לא טוב. וגם אחרי ששמענו שלשום ב"ערב חדש" וב"מבט" הסברים של ראש מעבדת החבלה של המשטרה, סגן־ניצב מנחם בוונה, ושל המפכ"ל, אסף חפץ, לא נחה דעתנו. עדיין נותרו שאלות רבות ללא מענה. אם על "המחבל המתאבד" שעלול היה ללחוץ על איזה כפתור ולגרום לאבדות קשות ב"לבה של באר־שבע" ואם על כמות חומרי נפץ שירדה פלאים מ־200 ק"ג ל"הרבה עשרות", ובעיקר על היותה של המשאית כולה "משאית תופת", ואם על חלקו של בדואי זה או אחר מתל־שבע במזימה וכו'.

גם הוויכוח שהתלקח אתמול בין גורמי הבטחון שלנו (הפעם בלי מרכאות) לבין ראשי המשטרה הפלשתינית על הפיגוע הנורא בכביש עוקף עזה, בקשר לכוונותיו ולמעשהו של הנהג בעל אקדח־הפלסטיק, עלול לצקת שמן על מדורת־התהיות.

גורמים נכבדים במשטרה, בצבא וכן – לא שכחתי – גם בתקשורת: דברו אלינו אמת! ככל שרק אפשר בתנאים הקשים של ימים אלה.

הכורדים

הגנרלים בטורקיה אמרו, שהחדירה שלהם לצפון עיראק, אל עבר מחנות הכורדים, היא לעומק 40 קילומטר, והפעולה תארך כמה ימים בלבד.

ריטוריקה מזרח־תיכונית קלאסית.

ראשי מדינות ושרי־חוץ משני עברי האוקיינוס מצטערים, מגנים, מתפתלים, מזהירים, כועסים.

ריטוריקה מערב־אירופית קלאסית.

ובינתיים המלחמה בין הטורקים לכורדים גובה מחיר כבד. כמו בבוסניה. כמו בצ'צ'ניה.

ושוב רואים על המסך אמהות בוכיות שנושאות בזרועותיהן תינוקות, ואם מתפנה איזו יד – גם כמה מטלטלים, ומשרכות רגליהן בכבדות בנתיב־היאוש. איננו יודעים, וכנראה גם לא נדע, כמה טורקים וכמה כורדים נהרגים באמת יומיים, שעה־שעה, במלחמה אכזרית זו. אבל אנו יודעים למי עליונות מוחלטת ומוחצת באוויר וביבשה ולמי היתרון הגדול במוטיבציה. כמו בבוסניה, כמו בצ'צ'ניה.

והכורדים, כמו במרבית המלחמות שכופים עליהם שכניהם־מארחיהם, גם הפעם לבד.

באוזני מהדהדות עדיין מלים שאמר לי לפני כמה שנים עיתונאי ממוצא כורדי: "הדיבר הראשון שעליו אנו מחנכים את בני־עמנו, מן העריסה ועד לקבר: "לכורדים אין ידידים".

הבן של...

ביום ד' פרסם ח"כ בני בגין מאמר ב"ידיעות אחרונות" הפותח במלים: "הגידוף הוא בנו של התיסכול. התיסכול הוא בנו של הכישלון". ובהמשך: "החיפזון הוא בנם של הבהלה והייאוש". לא קשה לנחש נגד מי ונגד מה מכוונים דברים אלה.

עתה הגיב ח"כ בגין במכתב אל ביבי נתניהו על התמרון של חברו לסיעה, ח"כ דוד לוי, שמבקש, לדבריו, "להנדס" את שיטת הבחירות בליכוד.

זהו מכתב סרקאסטי ועוקצני שמסוגל לכתוב רק פוליטיקאי חריף ומאוד בטוח בעצמו, ששוכח כי סרקאזם מסוג זה הוא בנם של חוש־הומור טוב אבל גם של לא מעט התנשאות. התנשאות בריב־כיבודים זה במפלגה שמתכוננת ליטול לידיה את השלטון במדינה, היא בתה של קונדסות שבכוורה במקומה מוגה, אבל לא כשהמכתב מופנה באדם רגיש ופגיע כמו דוד לוי. אלא אם כן בתו של לגלוג זה היא כוונה תחילה להרגיז.

נשית

ס מוך למחצית הספר אפסה תקוותי למצוא מה שביקשתי, ולא בקלות ויתרתי על החי־פוש העקר. ועתה קראתי עוד ועוד ועוד אחר, בועטת בלקחי הנסיון המר שלמדני מכבר לזהות ריקמה טובה של טקסט בפיתחו של ספר וודאי עד מחציתו. אכזבתי מספרה של יהודית קציר "למאטיס יש את השמש בבטן" (הספריה החדשה) אינה גדולה מאחרות שהנחילו לי נשים, עבריות וכותבות, בשנה שחלפה. אלא שבעמוד 112 שלה דווקא פקע מיתר הציפיות המקווה, שעליו עמסתי ניסויי קריאה בטקסטים המכונים "נשיים", וקציר, שלא בטובתה, היתה לגרזית של שיעמום נורא המוקר אותי לשדרוגין זמן רב מדי.

רומן הביכורים שכתבה, המפורט ללא תכ־לית את פגישותיה ונסיעותיה של ריבי הצעירה עם יגאל הקשיש, ובמקביל את תהליך גסיסתה של אמה, גזר עלי להרהר בכובד ראש (השלגא עליו), באותה כתיבה "נשית", בעצם קיומה, בסוג מימושה בעולם הגברי במלל ההגברי־ספרותי בכלל, בהלשגים, אם ישנם, בפתיך, למי ועתיד.

קציר כפתה עלי הכתה מאוויסטית, כמראת שהתכחשתי לקיומה. שהרי אני סבורה שאסור לקיים שיפוט נבדל לספרות הנכתבת בידי נשים, וכי המושג "ספרות נשית" מצוי נטו שגוי ושלו־ני, שלעולם הגברי צוה בקיומו. עליה שום אמת, מירה, נשית או אוביקטיבית, אין בגו כוח מפרה ומקום מישהו לספגות אמנותיות. יכול להיות שאין ברירה, וכי הגורמים שהצמיחו את הפמיניזם הם שתבעו גם יסוד ערכי־שיפוט נבדלים לכתיבה נשית, אך כמו לפמיניזם, גם להתייחסות הספרו־תית הנבדלת יש רעליות של חרב פיפיות.

ברוב הספרות הנשית הנכתבת כאן ועכשיו אין עניין אמנותי, היא עשויה לרתק פסיכולוגים, חוק־רות בעלות מחויבות להוכח הפמיניסטי, או מו"לים המחויבים לפלורליזם, אם לא לטעם הקהל ממש (המעוצב ממילא בידי המו"לים).

ברומן הרומנטי המונח לפנינו אין התרחקות מן ההוויה גטו, ולכן הוא משמים. קציר אינה מפתי־עה. הכל אצלה מפה שטוחה של אתרי תיירות באירופה, מצרים וישראל, שאותם היא מנקזת במי־שכבים שהיו אמורים להיות מיוחדים, אך אין בהם יותר מתעתוי צלוטי מתיפוף בתוך טקסט שאינו מזכה את הקורא בעונג הקריאה הגלמי. [illegible]

הספר הזה מצער, לא באופן האישי המתרחש אל הכותבת, כי אם בגלל המסקנות הכוללות וההכל־יות ואמנותיות, הנובעות ממנו. [illegible]

[illegible]

משורר על משורר

עד תום כל הדור הזה

אילן שיינפלד

"כל אחד ישוב לעברו
כל אחד ישוב לאפרו
לאחר האש הכבויה"

ק"א ברתיני חי תמיד, כמדומני, על־יד עולם האמת. מכוח הביוגרפיה שלו – יתמותו המו־קדמת, שנות חייו בסיביר – חי כל העת בקיר־בת המוות. לא ייפלא, איפוא, כי כתב בשיר, עשר שנים ויותר לפני פטירתו בחודש שעבר, "על שפת הים הרחוק שכוח/ יושב בהרהור מטושטש. לצי־דו מציבה־עירומה. מציבה ללא כתובת./ לא נחרתו פא בון/ תאריך לא נקבע/ בטוות מגע־יד עומדת/ מציבה על־ידו צייתנית/ כלבה ליד ארוניה".

דווקא הנאמנות האירונית הזו, של המציבה הריקה הממתינה לבוא בעליה, דווקא קירבתו המתמדת של המוות, עשתה לברתיני מה שלא נעשה למשוררים אח־רים בני זמנו. ברתיני עבר בחייו ובשירתו תמורות גדולות, והיה פתוח בפני השינויים שחלו בתרבות וב־שירה העברית, מאז שנות ילדותו בגולה ועד הנה. שירתו שיקפה את שני העולמות של משורר יהודי, שנולד בגלות ועלה ארצה, ואת כל השינויים שעברו על לשון השירה העברית עד היום. הנער היהודי, שי־שב בביתו שבבסרביה, כתב על הקריאה בעברית כעל אהובה: "כאור קסמים את לי בדרך/ כאור נאמן קריאה עברית/ את לחם חוק יומם וערב/ וחג תמידי". כך, בבית מרובע, שקול ומתורז, נהפך למשורר מודרני, שאינו ממלא אחר צווים של שום דור. כך כתב, בהקשר זה, ברמיזה ברורה לשירו של יהודה עמיחי: "מה מספר המלים במילון הכללי/ בשבילי קיים רק מספר המלים משלי/ אחרות מאשר במילון".

ק"א ברתיני ז"ל. שמר על כלי שירתו האישיים

ברתיני היה פתוח בפני השינויים שחלו בתרבות ובשירה העברית מאז ילדותו. שלושים למותו

ברתיני מיזג בשירתו מהשפעותיה של השירה הצר־פתית המודרנית, הסימבוליזם והסוריאליזם, יחד עם מוטיבים מן החסידות, יסודות של הבלדה – בשילוב עם מקצביה של השירה המודרנית. בשירתו ניסה לי־צור גשר בין תרבות אירופה לבין התרבות היהודית, ותמיד שמר בנאמנות על כלי־השיר האישיים שלו: התמונתיות, הסיפוריות והמוסיקליות. בלשון שירתו יש שילוב נפלא בין רבדים שונים של העברית, ובין חומרי־מציאות וחומרי־זיכרון, בין זונה איטלקיה לבין הכלא בסיביר.

משום העושר וההתפתחות המתמדת בשירתו, וגם במפעלו הספרותי, כעורך, כמתרגם וכמסאי, היה ק"א ברתיני מקובל על בני דורות שונים. הוא מדבר אל נתן זך ממש כשם שהוא מדבר אלי. כי שירתו ענוה, בינה לבין עצמה, בעולמה שלה, אותן תמורות שעברה השירה העברית החדשה. אבל, בעיני, הדברים העזים ביותר שכתב, היו לא מחזור הבלדות העגנוניות, גם לא שירי איטליה, אפילו לא שירי ירושלים, כי אם שירי סיביר, אותם שירים צלולים ומרים כלענה, השי־רים על סיביר שרדפה אותו כל שנותיו, ובהם נתן ביטוי מפוכח וצונן למררתו של האדם: "כורים וכורים וכורים בה/ עד תום כל הדור הזה/ ואיש לא יראה הקברים פה – ליד מסילת הברזל". ברתיני חיבר במו־רע בשיריו את סיביר שלו עם סיביר של חיים לנסקי ושל ליוויק, וכך הפך אותה לסמל הקיום האנושי, המ־תעלה, כמו חלקים ניכרים משירתו של ברתיני עצמו, מעל נסיבות הזמן והמקום.

מותו של האיש הזה, אותו זכיתי להכיר, אף לסייע בהכנת סרט על אודותיו, הוא, בעיני, אבידה גדולה. כמו עוד כמה יחידי־סגולה מבני־דורו, הוא העניק לספרות העברית את עומק־התודעה ואת הזיכרון בין היהדות כזוכר חי לבין החיים המודרניים. עתה, מש־הלכו לעולמם ק"א ברתיני, אמיר גלבוע, אבות ישורון ואחרים, התייתמנו מן המשוררים היחידים, שהיו יכו־לים לשמור עלינו מפני הינתקות מן הגולה, ובאופן פרדוכסלי, זה מאיים, בעיני, על התרבות הישראלית יותר מדברים אחרים. ■

בסלונים של לונדון

ל פני מאה שנה יצא לאור "מכונת הזמן" של ה.ג'. וולס (1895). הבריטים הכבודים, בני דור סוף המאה ה־19, Fin de Ciele, רוו נחת מהסיפור המדעי־בדיוני. סוף סוף הצליחו בני אלביון להתמודד בהצלחה עם ז'ול וורן הצרפתי. לאמיתו של דבר לא התייחס ה. ג'. וולס לפן המדעי של סיפוריו באותה רצינות ודבקות כשל ז'ול וורן. במכתב לארנולד בנט מודה ה. ג'. וולס כי ההסבר הפסבדו־מדעי בספרו "האיש הרואה ואינו נראה" הינו "חסר טעם לחלוטין".

הסיפור כתוב כולו בגוף ראשון, במיזוג מושלם של הגיבור עם קולו של המחבר ועם אישיותו ודעותיו של ה. ג'. וולס עצמו. מכונת הזמן מעתיקה את גיבורנו לשנת 802701 בה האנושות התפתחה לשני מינים: ה"אלאוי", שהם הצאצאים המפונקים של בורגנות המאה ה־19, מזונם פירות ועיסוקם העיקרי רחצה בנחל ותינוי אהבהבים ב"צורה קלילה המזכירה משחק נעים", וה"מורלוקים", שמוצאם בפרולטריון המהפכה התעשייתית. הללו גרים במחילות, אוכלים בשר ושאר מאכלים גסים, ובנפול החשיכה הם גחים החוצה, פוגעים בבני המעמד העליון, וחוזרים מיד למחבואם.

קשה להתלהב ממדע בדיוני בן מאה שנה, חרף החן שהזמן נוסך עליו. מספיק לציין שאביזר ההתנעה של מכונת הזמן הוא מוט קוורץ שעליו יש לטפטף מספר טיפות שמן לפני ההפעלה. אם נתבונן ב"תא הטייס" של אותה מכונה מופלאה, נגלה את גיבורנו רוכב על אוכף. מושב הנהג טרם הומצא.

ה. ג'. וולס הוטרד יותר בבעיות החברתיות והכלכליות של זמנו וניצל את המדע הבדיוני כדי להמחיש את רעיונותיו. דרך עיניו ניסע במכונת הזמן הפרטית שלנו אל אנגליה של סוף המאה ה־19, להתוודע לעולם האידיאות שלה ולהבין ולחוש אותו מעמדה אינטימית. בסלונים של לונדון סערו הרוחות ואת כולם הטרידה השאלה, איך ייראה העולם במאה ה־20. התווכחו על תורתו של דרווין, על מהות הלאומיות, על המבנה המעמדי של החברה, ועל הכוח החדש והמסעיר – הקומוניזם. נוסע הזמן יוצא ממכונתו ומתבונן באנגליה של העתיד. "מסתבר שאין לראות בתים יחידים. לא היו גדרות, לא היה כל שילוט המצביע על אדמה פרטית. כדור הארץ כולו הפך גן פורח. זה הקומוניזם, אמרתי לעצמי".

ד"ר אריאל אוקסהורן

הלהיטים

סיפורת
1. למאטיס יש את השמש בבטן, יהודית קציר, הספריה החדשה
2. אמא היתה זוהלת, לימור נחמיאס, כתר
3. מזכרת אהבה, יצחק בר־יוסף, עם עובד
4. אלה תולדות, אלזה מורנטה, הספריה החדשה
5. סימטת אור הירח – סיפורי אהבה, בעריכת מרצה גרוסמן, עקר־גוונים

עיון והדרכה
1. נוסטרדמוס – חזונות לעתיד, ג'.ה. ברנן, אור עם
2. שיחות מטורפות – מעשי זן, יעקב רז, מודן
3. התה של הזריחה, בנג'מין הוף, אור עם
4. ממחשבה להצלחה, חיים אוהון, אור עם
5. חיים, אהבה ובריאות, ברני ס. סיגל, כתר

הנתונים התקבלו השבוע מסניף "סטימצקי" כפר סבא

חדר עבודה

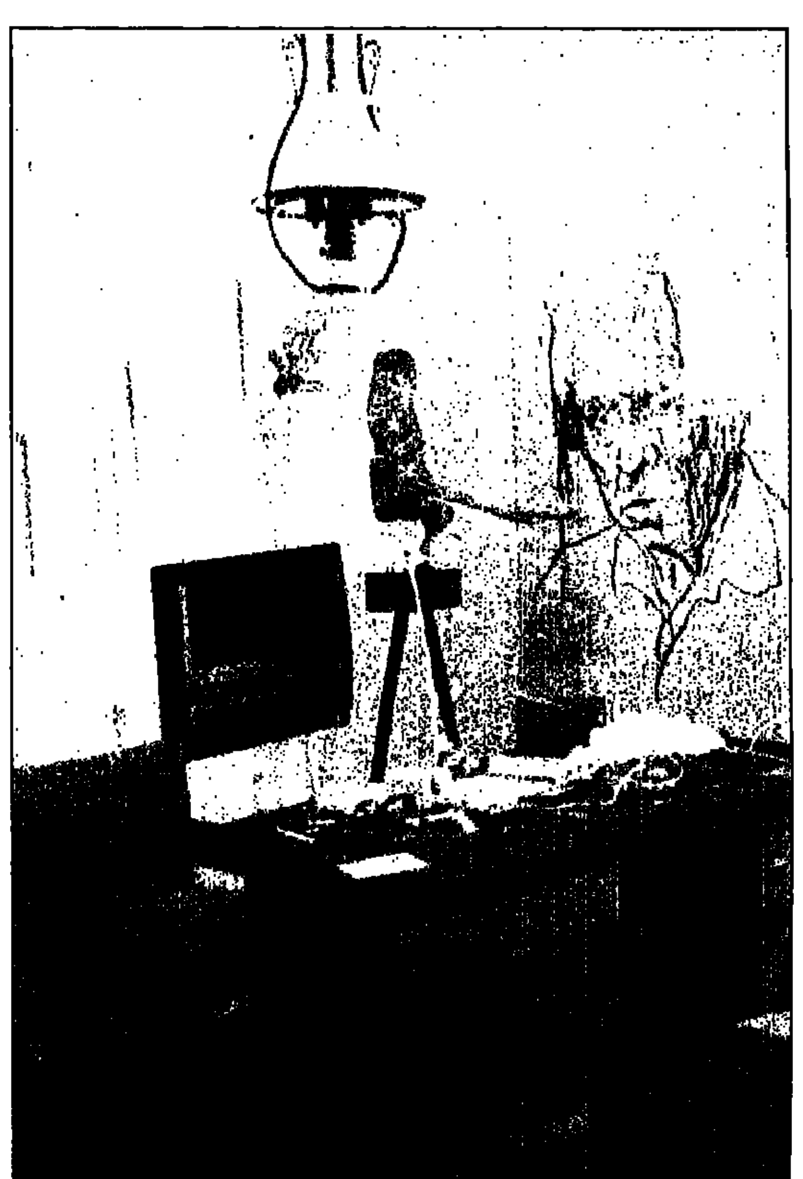
צילם: אמנון ידיב

אבות ישורון. חדר עבודתו ברחוב ברדיצ'בסקי 8, תל־אביב. נולד ב־1903 בנסכיוש שבפלך ווהלין, פולין. עלה לארץ ב־1925. נפטר בתל־אביב, ב־92'. עם צאת "שירת הפרא האציל", הביוגרפיה שכתבה אידה צורית, והכרך הראשון של כל שיריו (הוצאת הקיבוץ המאוחד וסימן קריאה), יתקיים ערב בצוותא (2 באפריל, שעה 20.30). ישתתפו: גדליה בסר, נורית גלרון, מאיר ויזלטיר, אילן וירצברג, נתן זך, זהרירה חריפאי, עידית טפרסון, יותם ייני, הלית ישורון, יצחק לאור, דורו ניב, ראלי מרגלית, שלמה ניצן, מנחם פרי, דורי פרנס, אידה צורית, חיים צינוביץ, נסים קלדרון, שלום שמואלוב.

העולם נברא מגיטרה קיצבית ותופים

רפי וייכרט

שלושה ערבי שירי משוררים, לקט ממופעים שנערכו ב־1972, 1973, 1980, גלי צה"ל, היו זמנים, חברת אן.אם.סי

מ לחינים וזמרים של הזמר העברי העשירו בשנות המדינה, וגם לפניה, את יצירתם ואת התרבות בהלחינם שירי משוררים. שלושה קונ־צרטים שנערכו בהיכל התרבות ושבהם הושרו שירי המשוררים, נערכו באחרונה והובאו כדיסק 'ערב שירי משוררים'. במבט כולל, אין ספק שמדובר בפנינה לח־נית ושירית כאחת.

כשמלחין נוטל לידיו שיר של משורר אין לדעת מה יהיו התוצאות. פעמים מקבל השיר ערך מוסף: טקסט לא מעניין כשיר מודפס הופך לפזמון־מופת. אך קיימת גם האפשרות שערכו של השיר ייגרע בשל אינטרפרט־ציה שגויה. שהריתמוס הפנימי והקול האוטונומי שלו ישועבדו ללחן שהולך נגדו, זר לו מעצם טבעו.

בכל מקרה מוסכם שהשירה עושה שירות מצויין לפזמונאות, בהעניקה לה מורכבויות ומעמקים סמנטי־ים והווייתיים, שהם נחלת המשוררים (מ'הכניסיני' של ביאליק, עבור ב'פגישה לאין קץ' של אלתרמן ועד 'לא יכולתי לעשות עם זה כלום' של וולך). השירות שעו־שה הפזמון לשירה הוא לפעמים אמנותי, אך תמיד ובוודאות תפוצתי. זו הפריצה של הטקסט לציבור השומעים הרחב ביותר, שלו יכול המשורר לקוות.

לא כל ההתאמות בלקט הנדון הן מופתיות. למשל, 'הרחובות ממריאים לאט' של דוד אבידן לא זכה כלל להבנתם של יוני רכטר ושמיטוב לוי. הטקסט מתאר אקזיסטנציה משמימה, בודדה ונטולת תקווה בתוך חור־בות הבטון של העיר. אבידן בחר בתים בני שלוש שורות שחוזרים על עצמם, חריזה סדורה ומונוטונית, מטאפורות מאיימות (שלווה אטומה וקשה, עיר גוס־סת). המלחינים יצרו, שלא מתוך קשב לטקסט, שיר בעל רוח אופטימית, עם החליל הקליל של לוי. הלחן שלהם היה מתאים יותר ל'יש לי סימפטיה' האירוני של מאיר ויזלטיר, שזכה לאינטרפרטציה מעניינת של שלמה גרוניך ולביצוע נאה של נורית גלרון.

דני ליטני עושה כאן בלוז נהדר על 'דיון דחוף' של אבידן, פזמון שזכה מכיוון אחר לגמרי ללחן נוסף, ואולי חולם יותר את רוח הטקסט, של רוני ידידיה. 'סוף הנפילה' של דליה רביקוביץ', שיר בעל מימד טראגי וחרדה קיומית – "אם אדם נופל ממטוס באמצע הלילה/ רק אלוהים יכול להרים אותו" – הופך לפזמון טיפוסי למרי של שלישיית פיקוד מרכז. רועש מרי, חי מרי ביחס לטקסט רווי הייסורים. הישג לא רע, אך גם לא מופתי (לחן ועיבוד יאיר רוזנבלום). מוני אמריליו מצליח הרבה יותר עם השיר היפה 'חמדה' של רביקו־ביץ' ומשרה את השמחה, האושר ותשוקת החיים הסמו־נה בשורות: "וגלגל העין את גלגל החמה חמד/ אז ידעתי חמדה שלא היתה כמוה".

בין הלחנים החודרים עמקי לב אפשר לציין את זה של מישה סגל ל'ציפור שניה' של נתן זך. השיר הקצר מתאר רגע הארה מיסטי כמעט, שבו רואה המשורר ציפור רבת יופי ומבין את משמעות חייו הזמניים ומו־תו, את העבר וההווה, את הטוב והרע. מתוך כלי מיתר שיוצרים דיסהרמוניה בוקעת לפתע גיטרה לירית שק־טה. מתחילה התכנה. הזמרות פוזן ופרץ הופכות בקולן את רגע המיפגש הדרמטי לבעל משמעות גורלית כא־מת. הליווי הקולי של הרקע מעטר את הסצינה ומקנה לה את ההילה הדרושה. קוצרו של השיר מאפשר לחזור על הטקסט פעמיים, כמין האחוות ביופי וכאמש מלא השמש, שמתחלף וכורח בין האצבעות.

גם מתי כספי מצליח להתחבר לזך ב'כשאלוהים אמר בפעם הראשונה', גיטרה קצבית מאד ומיד תופים אנרגטיים, שמחקים את הבריאה והפריון המתפרצים של יצירת העולם. הלחן ויטאלי, מהיר, מפלרטט קלות עם האירוניה של זך. גם כאן חוזר הלחן פעמיים, דבר שמאפשר שירה דינמית, בריאת עולם פרועה ופראית של אל אגואיסטי. כספי כותב גם לחן שמדגיש היטב את ההליכה והגעגועים שחש הדובר בשירו של פיכמן 'יום יום אני הולך', תוך חזרה והדגשה של ההליכה האנונימית, הסיזיפית ("יום יום") אך המאושרת.

שירו של זך 'שיר לאוהבים הנבונים' זוכה לכסוי יפה ביותר של חוה אלברשטיין (לחן – דפנה אילת). ביחוד נפלא סיומו של השיר שעובר מתאור האוהבים הנבונים ופונה לאיום שממתין להם מחוץ לבית, ולמ־שורר עצמו שמייעץ להם להישאר חבוקים ומעיד על עצמו ובדידותו. אלברשטיין נוגעת בקולה בניואנסים הנכונים במשפטים הקריטיים הללו.

שלמה ארצי נותן עומק קלאסי ל'דרך שתי נקודות עובר רק קו ישר אחד' של יהודה עמיחי. שילוב של גיטרה, חליל ותזמורת כלי מיתר עם מעט כלי נשיפה ברקע, מדייקים בהבנת "חיינו הממהרים וחיינו העוב־רים לאט". הסיום של תיפוף, שירה וחליל שקוטע את השיר באופן מפתיע, מזכיר, אולי, את הנוסחה הגיאו־מטרית שבכותרתו.

ארצי לא מבין את "הראש" של זך בשיר 'אני יושב על שפת הרחוב', שיר של תחייה קיומית על היחסים בין האנשים לבין הדובר והאל, שמסתכלים עליהם מב־לי שהעוברים ושבים ירגישו בנוכחותם. הלחן יפה, גם אם הוא הולך נגד הטקסט. באופן מסוים מצליח ארצי עם 'אומרים ישנה ארץ' של טשרניחובסקי, אם כי הבצוע הוא בנוסח קדם־ארוויזיוני. טוב בהרבה לחנם של שמוליק קראוס ושמעון שגיא ל'בת הרב ואמה' של טשרניחובסקי, בביצועה המופתי של ג'ורי כץ. כץ ממש נכנסת לדיאלוג הנורא שבין בת הרב לאמה. האחת כמהה לאהבת האביר הגוי והאחרת מנסה להצי־לה מאסון אהבתה: "בתי בתי ברכיך זהב/ עוטה רקמה ושש/ בך יתכל מן הגזוזטרה/ כי יורקוף באש".

21 השירים הכלולים בדיסק מגלים, מבחינה טקס־טואלית, מגוון תרבותי והוויתי רחב. מדובר בנציגי השירה העברית החדשה לדורותיה – מביאליק וטשר־ניחובסקי, דרך אלתרמן, לאה גולדברג, בת־מרים, חלפי, פיכמן ולנסקי, עבור בדורם של עמיחי, זך, אבי־דן ורביקוביץ' וכלה במאיר ויזלטיר.

השירים שייכים לז'אנרים שונים ועוסקים בסיטוא־ציות ובהוויות מכל קצוות הקשת הרגשית. משירי אה־בה ועד לשירים אורבניים, שירי מלחמה ושירים אק־זיסטנציאליים, שירים על נעורים ועל עונות (סתיו אצל אלתרמן, אביב אצל חלפי).

ועוד בנוגע ללחנים. 'לילות לילך' של לנסקי זוכה לאינטרפרטציה שמתאימה לטקסט בעל הריתמוס היל־דותי, אם כי גם הטקסט וגם האינטרפרטציה אינם מו־דוזים, ועיקרים משחקים אונומטופאים־צליליים "לילות לילך, לילות לילדו/ ריחם זלף – לא לי, לא לך". 'דצמבר' של אלתרמן כתור טקסט הוא פזמון נאה יותר מאשר שיר. בלחנו של משה וילנסקי ובביצוען של מוי בוחן ודפנה ארמוני הוא פורט על מיתרים נוסטלגיים של סתיו תל־אביבי, אך לא מעבר לכך.

משני שיריו של אברהם חלפי מוצלח יותר לחנה של יהודית רביץ ל'יש אשר שקטים הם השמיים' – שיר של הדהור בצל בין ערביים – שילוב מעניין של קסילופון, באס עמוק, קלידים ותופים.

הדיסק, שאליו נלווה ספרון הטקסטים, מגלה הפריה תרבותית דו־סיטרית, והוא לכבוד לפזמון, לשירה ולזי־מר העברי. חבל שאי אפשר היה לצרף לכאן לחנים נהדרים אחרים, כגון אלה של שלמה גרוניך לשירי יאיר הורוביץ ולחנים אחדים של אילן וירצברג ושמ־עון גלבץ לשיריה של יונה וולך, שהוקלטו ויצאו במ־סגרות אחרות. אולי פעם יימצא מישהו לנכון להוציא אוסף דיסקים שיכלול את מיטב הלחנים לשירי המ־שוררים. במבחר כזה אפשר יהיה לכלול, למשל, את 'התוכי יוסי' ו'עטוך מצחך' של אברהם חלפי בביצוע אריק איינשטיין או מיקי גבריאלוב, את 'שיר משמר' של אלתרמן בהלחנתו המופתית של משה וילנסקי וב־ביצועה של חוה אלברשטיין, או את 'שבעה' של נתן זך באינטרפרטציה המעולה של שמי ישי. ■

דני ליטני עושה בלוז מ'דיון דחוף' של דוד אבידן. עיבוד מחשב: אלכס מבשווסקי

דיסק שבכולו לחנים למלים של משוררים מוכיח, שלפעמים השיר מקבל ערך מוסף מן המנגינה, ולפעמים הפרשנות הצלילית נלחמת בטקסט. בכל מקרה, המנגינה היא שמבקיעה את הדרך לקהל

מלים עם מנגינה

אמנות השירה ואמנות הפזמון – הפרשנות האמנותית וגבולותיה. סידרת הרצאות בעריכת אסא כשר, 9.3.95, מוזיאון תל־אביב. משתתפים: יורם טהר־לב, נסים קלדרון. מנחה: אסא כשר

ל מחרת הארוע התפרסם בעיתונות כי הקדם ארוויזיון ריתק 43 אחוזים מהצופים לערוץ הראשון. אפשר לראות בכך הסבר חלקי למספרם הדליל של הנוכחים בהרצאה. "בחברת ההמונים", אמר נסים קלדרון, "רואים ארוויזיון ואז נוצרת זרות כלפי החוויה האמנותית, המורכבת והעמוקה המאפיינת את השירה". ארוע 'ארוויזיוני' יכול, לפיכך, להוות נקודת מוצא לדיון בשאלת הזיקה בין שתי האמנויות ובתקפותה של ההבחנה הערכית המאפיינת, אם בכלל, זיקה שכזו.

"עולם השירה מכיל את הפזמונאות", מרגיש יורם טהר־לב ומתקשה עם עצם ההגדרה הסמנ־טית. העובדה כי מושג ה'שירה' זוכה לשימוש נר־חב מאפשרת לו לנטרלו מכל 'בעלות' ולכנות את הפזמון כ'שירה מולחנת'. מן הקישור הסימביוטי הזה בין השירה לפזמון, ההופך את הפזמון לאמ־נות כשלעצמה ולא ל'ענף' באמנות השירה, יוצא טהר־לב למתקפה נגד אנשי האקדמיה המציבים קו גבול איכותי בין השירה לפזמון. הפזמון נתחם לטריטוריה בלתי איכותית תוך התעלמות מתכונ־תו המרכזית – ההידברות עם הנמענים. וזו, אליבא דטהר־לב, היא נחלתה של הפזמונאות כלבד, משום שהפזמונאי אינו חושש מאמירות בנאליות ומדיבור בלשון בני־אדם.

בצד הישגיה, אמר נסים קלדרון, יש לשירה המודרנית קשיים רבים הנובעים מנטייתה לזהי־רות יתר מפני כל פן 'זול'. הזהירות נכונה, אך אין לחרוג מגבולות הפרופורציה. היטיבו להבין זאת ביאליק, זך ואלתרמן בהפגינם מודעות לצורך ההידברות עם האדם הרגיל והעניקם רובד אנושי לשירה, לצד מורכבות מערכת הקודים שלה. כתי־בת פזמונים על־ידי משוררים האמונים על שירה גבוהה אמנם אינה סוגרת את הפער עד תומו, אך ללא ספק מתמודדת עם הבעיה. השמת הרגש על הפן המוסיקלי, מבטלת את הקוד הקשה להבנת השירה הכתובה ומבטאת את הקישור העמוק ביו־תר בין טקסט למוסיקה.

טהר־לב וקלדרון רואים בפזמונאות אמנות המ־אזנת בין הוורבלי למוסיקלי, בדיוק כפי שהיו הב־לאדות ושירי העם בעבר, שיועדו לאליטה ולאדם הפשוט גם יחד. גישה זו באה לידי ביטוי גם בדב־רי אסא כשר, המציג את השירים הראשונים בהיס־טוריה כ'שירים עם מנגינות'. הטקסט חסר המנגי־נה מכונה בפשטות – מלים ללא מנגינה. השאלה המתבקשת כמובן היא: מדוע, כשמנוטרלת המנגי־נה מן המלים הן הופכות 'גבוהות', ובהתווספותה להן הן מונמכות?

בסידרת הרצאות השמה לה למטרה את חידוד ההבחנה של מהות האמנות ושל הגבולות בין האמנויות, מן הראוי שייפרצו בה הגבולות, ושת־הא השלכה מעמיקה ומקיפה לתרבויות נוספות. הדוגמאות מן השירה העברית חזרו על עצמן, אזכורו החוזר של וולט וויטמן לא ענה על הצורך בהשוואה ושלוש ההתייחסויות לסוגיה, למרות השוני הקל ביניהן, שיקפו זו את זו.

אסנת בליור

תחשוקה לפרוט על שיר בנוי

[illegible]

עורכת: תלמה אדמון, עריכה: אסנת בליור, עריכה גרפית: רותי ב[illegible] [illegible]רות: רינה לוי

חדשות

מצב נפשי מתורגם לאקשן. "אשת הקמיקזה", ספרו של אייל מגד, יראה אור בקרוב (זמורה-ביתן, סדרת "עמודים לספרות עברית"). זהו סיפורו של גבר נבגד הרוקם מזימות להחזרת אהובתו, או לחורגה. מגד: "הקמיקזה הוא מין דיבוק שנכנס בגיבור הספר והוא פועל מתוך עמדה נפשית קיצונית מאוד. יש בספר עמדה נוסטלגית כלפי ז'אנר הרומן הזעיר של נעורינו והמצבים הנפשיים בספר מתורגמים לאקשן".

חקירה נגדית. ספר המחקרים "בכיוון הנגדי", המבקש לפענח את הרומן של א.ב. יהושע, "מר מאני", יראה אור בקרוב (הקיבוץ המאוחד). עריכה ומבוא: ניצה בן-דב. חוקרים מהארץ ומחו"ל עורכים מסע אל נבכי "מר מאני" - רומן שיחות, שנכתב במהופך בכיוון הנגדי למהלכה הרגיל של העלילה. בין המשתתפים: ניצה בן-ארי, הלל ברזל, אריאל הירשפלד, דורית זילברמן, עמוס עוז, חיה שחם, זיוה שמיר, גרשון שקד.

טיול בשבדיה. ספרו של אורציון ברתנא, "טיול מאחורי הבית", ראה אור בשבדיה (הוצאת "סטודיו קמראטן"). הספר כולל 40 שירים, עשרה מהם חדשים. הספר תורגם על-ידי דן שפרן וססיליה לאגרהורן, ספרנים ומתרגמים בספריה הממלכתית בשטוקהולם.

ארועים. במסגרת "מלים שמנסות לגעת" תשודר ברשת א', ביום שבת, 1.4, בשעה 10:05, התוכנית "של מי אתה - חנוך ברטוב?" מראיינת: רות קרן; עורכת: חנה מיטלר.

● רשאד א-שאמי, פרופסור לספרות ולשון עברית מאוניברסיטת עין-שאמס, קהיר, ירצה על הנושא: הספרות העברית בעיני פרופסור מצרי, ביום א', 2.4, בשעה 18:00, באולם 01, בניין רוזנברג, אוניברסיטת תל-אביב.

● ערב לכבוד צאת ספרו של שמעון צימר, "אמא להשכיר", יתקיים ביום ג', 4.4, בשעה 20:30, בספריית שער ציון, בית אריאלה, תל-אביב. על הספר: דן שביט, חיה הופמן. קטעי משחק ונגינה: רבקה גור, אביבה גר, אלברט כהן, נחום בוכמן, עדי וייס. בימוי: שולי כהן.

שמעון צימר

● ערב "עט חרעת" יתקיים ביום ג', 4.4, בשעה 20:30, בבית הסופר בתל-אביב. נעים עדיני משוחח עם יוסי חורי, חוה מגל ואילן שיינפלד עם הופעת ספרי שיריהם ועם אלישע פורת לרגל הופעת קובץ סיפוריו. רובי קפלן יקרא משיריו. הכניסה חופשית.

● במסגרת במה לכתבי עת, בית הקונפדרציה בירושלים מארח ביום ד', 5.4, בשעה 20:30, את כתב העת "דימוי", בנושא שאלות זהותה של התרבות הישראלית. הדיון יעסוק ברומן החדש של מיכל גוברין, "השם", ובספרו של גדעון עפרת, "על הארץ" - האמנות הארץ ישראלית. בין המשתתפים: מיכל גוברין, חוה פנחס-כהן, גדעון עפרת, ענת צורית.

● מפגש ספרותי בנושא "סיפורת ישראלית", יתקיים ביום ה', 6.4, בשעה 20:00, בבית-אלון בגבעתיים. דברי פתיחה: אורציון ברתנא. בין המשתתפים: חסידה רטי, בלהה פלישר-יחזק, ומירה איזקסון, שסיפוריהם מופיעים בסידרה "סיפורת 99" של ספרית מעריב, ודליה דורית זילברמן. הכניסה חופשית.

תמר מוניקבהן

הנה זך חוזר

יצחק לאור

הנ.ה, קונטרס לשירה 1 (דליה רביקוביץ), 2 (יעקב איילי), 3 (פרידריך כריסטיאן דליוס) ינואר-מרס '95

גם השמועות על מותו של נתן זך כרוח פועלת ומפעילה היו מוקדמות מדי. משוררים נחלקים בקשישותם לשני סוגים: אלה המבקשים שיתנו להם, ואלו הנותנים. שלושת הקונטרסים שיצאו לאור בדיוק ביום שבו הסתיים פסטיבל השירה (ולא נמכרו בכניסה לאולם בגלל מדיניות שגויה של המארגנים) הם המתנה היקרה ביותר שיכול היה לתת לנו זך ערב מתן פרס ישראל. מי שיקח על עצמו להכשיל את המפעל הזה - מפיץ, סוחר, או מבקר - לא יעשה זאת משיקולים זרים לאותה רוח של שנאת השירה המטיילת כמו אקומה בינינו.

כל חוברת מחזיקה עמודים ספורים, מעוטרת ברישום של צייר ישראלי. אין כרומו. אין דבר זולת השירים, ובמקרה של דליה רביקוביץ יש גם שני סיפורים. זה בדיוק מה שצריך היה עכשיו. טעם אישי של עורך (וטעמו של זך ניכר היטב בחוברות הללו). הפורמאט יפה ופשוט. 240 ס.

החוברת הראשונה מוקדשת לדליה רביקוביץ. זך בפתיחה שלו מצביע על הקשר בין השורות הידועות מפעם: "עומד על הכביש בלילה האיש הזה/ שהיה בשכבר הימים אבא שלי" לבין השורות שהוא מביא בחוברת הזאת, בשיר "אין יראת אלוהים במקום הזה". מי שאוהב את שירתה של דליה רביקוביץ אינו יכול שלא להצטמרר מהדברים שמשמיע באוזניה אביה מתוך תמונתו שעל הקיר:

אֵין אַהֲבָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְגַם לֹא תִּהְיֶה,
אָמַר לִי אַבָּא
מִתּוֹךְ תְּמוּנָתוֹ הַתְּלוּיָה עַל הַקִּיר
שָׁנִים עַל שָׁנִים.
[...]
כַּאֲשֶׁר נִדְרַסְתִּי לָמוּת בַּכְּבִישׁ הַשָּׁחוֹר,
בְּהֶרֶף עַיִן
לִפְנֵי הִסְתַּלַּקְתִּי לְאֶרֶץ מְבוּזָה וְנִבְהֶלֶת
וְיָדַעְתִּי בְּהֶרֶף עַיִן שֶׁעַד סוֹף יָמַיִךְ
כָּמוֹנִי תִּהְיִי נִבְהֶלֶת
וְלֹא תִּשָּׁמְרִי מֵאֵשׁ
וְלֹא מִמִּכְשׁוֹל בַּיָּם,
וְכָמוֹנִי לֹא תֹּאחַז בָּךְ יָד
לִמְשֹׁךְ אוֹתָךְ לְאָחוֹר
מִפְּנֵי סַכָּנָה

אינני מבין מדוע בחר זך לקרוא בפסטיבל המשוררים שיר ישן של דליה רביקוביץ. מדוע לא בחר להביא את הזעקה החנוקה הזאת. יכול להיות שזך באמת הפך לחיפאי? יכול להיות שהתבייש לעשות "תעמולה" ל"סחורתו"? אם

שירה

מישהו מתגעגע אל המשוררת, אם מישהו רוצה לדעת משהו על סבלה, הנה בא "הנה" והביא את השיר הנורא הזה.

החוברת השניה מוקדשת למשורר צעיר ועדיין לא ידוע, יעקב איילי. לטעמי, איילי הוא משורר טוב, ודי בחוברת זו, מס. 2, כדי להצדיק את מאמציו של זך. באחד השירים שלו הוא מדבר על קשריו עם זך ואחרים: "אֲנִי בְּשָׁלָב שֶׁמַּשְׁקִים אֶת הַמַּטּוֹן/ וְכָמוֹ־בֵן שֶׁגַּל גֶּשֶׁם עוֹשֶׂה לִי טוֹב. [...] אֶת שִׁירַי אֲנִי נוֹתֵן לִבְדִיקָה/ אֵצֶל חֲכָמִים וּזְקֵנִים מִמֶּנִּי/ אֵינִי יָכוֹל לְהַרְשׁוֹת לְעַצְמִי לִהְיוֹת נָבִיא לֹא טוֹב אוֹ לֹא נָכוֹן/ אֲנִי בְּשָׁלָב שֶׁמַּשְׁקִים אֶת הַמַּטּוֹן". קולו של איילי רענן. נראה כאילו הפרוייקט של כתיבת שירה אינו נראה לו

משער "הנה" המוקדש ליעקב איילי. ציור של אהרון גלעדי

ערב קבלת פרס ישראל זך מגיש מתנה יקרה. אין כרומו. רק שירים וטעם אישי של עורך. הנה, זה בדיוק מה שהיה צריך עכשיו

כמשהו "מיוסר": "עוֹד קְצָת קְצָת, יָמִים נוֹרָאִים/ וְאַחַר כָּךְ יָמִים טוֹבִים".

החוברת השלישית שערך זך מוקדשת לסופר הברלינאי, פ.כ. דליוס (או אולי מותר לי לומר, חברי הטוב דליוס). פעם חשבתי, אני מודה, שזך הילל באוזני את שירת דליוס (במסעדה ברלינאית, כאשר דליוס נכנס והתיישב מולנו) בלי שממש קרא בה. אבל - לטפשי עלי לציין - שנהגתי כתל-אביבי, וזך באמת מביא לנו שירים של דליוס בחוברת הזאת. אמנם דליוס אינו "שמאל קיצוני", כמו שמכנה אותו זך בפתיח שלו. אבל זך תפס את העוצמה המוסרית של דליוס בכתיבתו. מי שרוצה להתוודע אל דליוס, עכשיו, יחפש את החוברת השלישית:

אֲנִי סוֹלֵד מִמֵּךְ, גֶּרְמַנְיָה,
מִלָּה, שֶׁהֻמְצְאָה לַאֲבוֹתֵינוּ, לֹא לָנוּ,
אֶת וְתִקְוָתֵךְ הַטִּפְּשִׁית,
אֶת מַאֲרוֹן הַמֵּתִים שֶׁהִשְׁתַּיֵּר בַּכֵּלִים,
גֶּרְמַנְיָה, מָה אֶעֱשֶׂה בָּךְ,
לֹא־כְלוּם, הַנִּיחִי לִי, לִבִּי,
גֶּרְמַנְיָה, אַתְּ שׁוּב מוֹקֶלֶת אוֹתָנוּ,
אֶת נִמְשַׁת עַל הַלָּשׁוֹן הַבְּמוּלָה,
עַל שְׁנֵי לַהֲבֵי
הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, אֲנִי סוֹלֵד מִמֵּךְ,
גֶּרְמַנְיָה, אֲנִי מְבַקֵּשׁ מִמֵּךְ, לִבִּי,
הַנִּיחִי לִי אֶת הַשָּׂפָה וְלִבִּי,
אַתְּ, שֶׁכְּבָר נִרְקַבְתְּ בֵּין הַמַּטְמוֹרוֹת
וְעוֹד לֹא מַתְּ, מוֹתִי, גֶּרְמַנְיָה,
אֲנִי מְבַקֵּשׁ מִמֵּךְ, הַנִּיחִי לָנוּ וְלִבִּי.

מדריך לכבילת הגבר

אסנת בליד

חסידה רטי, מחוץ לכוח המשיכה, סיפורת 99, ספרית מעריב, 167 עמ'

"את לא יודעת, שלא תגידי שלא הכנתי אותך", אומרת-מזהירה סבתה של הגיבורה, "הגורל שלך הוא להיות אשה". ואביטל, אשר סבתה הינה האורים ותומים של ילדותה ובגרותה גם יחד, נאלצת לחוות מעין מסע חניכה מזורז, לגילוי משמעויותיו הגלויות והנסתרות של גורל מפוקפק זה בנבכי ההסטוריה הנשית של משפחתה. חסידה רטי, יש לציין, אינה באה לעזרת גיבורתה באותם ימים המוגדרים כימים האחרונים להיותה ילדה, ומוליכה אותה ואת הקורא סחור סחור בנתיב לגילוי הנשיות, שהוא כולו עיסה מסכרנית פיוטית דביקה.

"מחוץ לכוח המשיכה" מורכב מארבעה פרקים המציגים ארבע תקופות בחייה של המספרת, ומגוללים במקביל את סיפורן של ארבע נשים נוספות, החיות בצל רישומם של ארועים וסודות משפחתיים בלתי פתורים. מעל בציוריהן המיוסרות של שני הדורות מרחפת, תרתי משמע, האם-סבתא. עבור אביטל, מן היום שבו ניצבה לפתע סבתה (המתה) על אדן החלון והיא נושאת את בשורת הכנתה לקראת נשיותה, נמצא לה קרש הצלה להאחז בו בחייה הנועשים. כך גם עבור אמה של אביטל ושלוש דורותיה, שאף עליהן שורה עדיין עוצמתה המאגית הפרובלמטית של האם-הסבתא והן נעות בין הרצון להשתחרר ממנה לבין הזדקקותן הנואשת לה.

הסבך הרגשי שבו נתונות נשות המשפחה, כפי שמורשת אותו המספרת הן כילדה נאיבית והן כבוגרת, מאופיין במרדנות כלפי הדור הנשי הקודם ונדמה, על פני השטח, שיש בתכונה זו כדי להקצין את קווי העימות בין הנשים המייצגות של כל דור. אולם, גיחתן החוזרת ונשנית של אותן טראומות רגשיות לחיי הסבתא, בנותיה הנכדה, הופכת את התכונה המבדילה לסממן התמטי המאחד את הנשים, בעיקר עת נקלע

מקור

חסידה רטי

מסע חניכה מזורז לגילוי משמעויותיו של הגורל הנשי, מותיר את הקורא מול קלישאות מביכות

הדור הצעיר למצוקה רגשית ו/או גופנית עזה. רק אז יתקבל מענה, אם כי חלקי ונתון לפרשנות אישית, על שאלות מטרידות בנות שנים, ותתבהר התמונה המשפחתית על סודות העבר שלה.

על ארבע יחידות הזמן של הרומן ממשיכה לרחף סבתה של המספרת, והיא שאמורה להעניק ליצירה את ההכשר הפנטסטי שלה. העובדה כי הסבתא נישאה לרב קדוש ובעצמה נחנה בסגולות מרפא באה אף היא לשרת ולהעצים רובד זה. אלא שבפועל, מיקומה של הסבתא ברומן, כדמות מפתח האמורה להנחות את המספרת הן בנערותה והן בבגרותה במבוך נשיותה, הינה אחד הכשלים הבולטים ביצירה שלפנינו.

הפרק 'סריגי ירח', הפותח את הרומן, מפגיש לראשונה את המספרת עם סבתה ואת הקורא עם אקספוזיציה רוויית קלישאות שנטחנו עד דק בספרות. רצונה העז של הסבתא להנחיל למתבגרת המודרנית את מושגי היסוד של העולם הנשי מתחיל לגלגל כדור שלג מביך ביותר, שהמחברת לא השכילה לעצרו בזמן. נושאים כגון אהבה, זוגיות, כבוד, גורל, מיניות ואף גלגול נשמות, עוברים 'הסבה' מעולם האשה הבוגרת אל עולמה הילדותי של המספרת באמירות 'אווריריות', בחצאי תשובות וברמזים בלבד. 'אקסיומות' נשיות מביכות, מעין 'המדריך לקשירת הגבר אל האשה', נזרקות לחלל הרומן, והן טובעות בים דימויים חוזרים ונשנים, משוללי אפקט פיוטי. דילול נכון של הגודש המטאפורי יכול היה לאפשר לרומן, כבר בראשיתו, להראות כיצירה בשלה יותר ולא כרומן בוסר שהשפה היא שפן נסיונותיו.

הסכמתיות הלשונית המוקצנת מעמעמת מיידית כל נופך מיסטי-פנטסטי-פסיכולוגיסטי פוטנציאלי, וגוררת אחריה לאותה מלכודת את הדמויות הנשיות המרכזיות. הללו אינן מצליחות להשתחרר מן העיצוב הסטראוטיפי שנכפה עליהן והן מנהלות דיאלוגים משמימים. גם ארבע הדמויות הגבריות ברומן, הילד שגר בשכנות, השיכור, האב-אהוב מן העבר והתלמיד חסרות כל ערך מוסף ומשובצות באותה תבנית סכמטית המונעת מהן מורכבות ועניין.

כל אלה גוזלים מן הגרעין הסיפורי את היכולת להתפתח ולהתעבות לכלל יצירה אמנותית שלמה, בעלת עלילה משכנעת ומעוררת הזדהות. גם במקומות שבהם נוצר פתח להומור (כמו פוטנציאל ההורות ההומוריסטית המתבקשת מיישום המנהגים שמעמה אביטל מסבתה, בתוך עולמה שלה), ו/או למתח ולמיסתורין (מהו חטאה של הסבתא שהציגעה יפה לה?) - הוא נסתם בהעדרה של יד אמנותית מכוונת.

"בזה את דומה למשפחה של אמך", אומר האב לבתו לקראת סיום הרומן, "כולכן נשים חזקות, שנושאות את גורלן בגאווה. אתן רגילות לגדל את הילדים לבד". אולם, ב"מחוץ לכוח המשיכה", סיפור החוזק הנשי לדורותיו, מתמוסס כבר מראשיתו ונותרות רק אמירות שדופות וחסרות כוח משיכה. ■

הטכניון
המכון הטכנולוגי לישראל

הפקולטה למתמטיקה
הננו מתכבדים להזמינך
להרצאת הזכרון התשיעית
ע"ש אלישע נתניהו
שתתקיים
ביום שני, ג' בניסן, תשנ"ה, 3 באפריל 1995
בשעה 5:00 אחה"צ
בחדר 232, בנין אמאדו,
קרית הטכניון, חיפה.
פרופסור ג'ואן בירמן
אוניברסיטת קולומביה, ניו יורק
תרצה על הנושא:
WHAT'S HAPPENING IN KNOT THEORY?

הגן הרומנטי של סר ישעיה

יוסי מאלי

ישעיה ברלין, האנושות - בול עץ עיקש, תרגם: עדי אופיר, עם עובד-אפקים, 257 עמ'

לפני חודשים אחדים נועדתי לשיחה עם ישעיה ברלין בחדרו בקולג' "אול סולס" באוקספורד. כדרכו, תיבל סר ישעיה את דבריו בסיפורי-מעשה על אנשים וארועים שחווה בחייו הארוכים. בין היתר דיבר בהערכה רבה על שני ידידיו שנפטרו באותו זמן - קארל פופר וישעיהו לייבוביץ' - שגם בהיותם כבני תשעים ויותר המשיכו בפעילותם האינטלקטואלית. אז פסק ואמר: "אם כן, מכל ההוגים בני דורי נותרתי האחרון שעודנו פעיל..."

עיון

הופעת כרך המסות 'האנושות - בול עץ עיקש' בעברית, כחמש שנים לאחר המהדורה האנגלית, מבהירה למה כיוון בדבריו: המאמרים המכונסים בקובץ, למרות היותם "פרקים בהסטוריה של הרעיונות", אינם עוד עיונים למדניים בסוגיות ערטילאיות וזרות למציאות ימינו, אלא דיונים מעורבים ו"פעילים" בבעיות עיקריות של תקופתנו. סכסוכים לאומיים, עימותים בין תרבויות, אחדות אירופה, ועוד.

ייחודו של ברלין כהוגה דעות הוא ביכולתו לבחון נושאים אקטואליים ואחרים מפרספקטיבות אידיאיות והסטוריות עמוקות. על תרומתו המעשית או האפשרית לטיפול ממשי בנושאים אלה אפשר רק לומר, כי לפני העידן הפופוליטי, בימים שבהם קראו עדיין פוליטיקאים ספרים ולא רק סקרים, היו לברלין בני-שיח דוגמת וינסטון צ'רצ'יל או חיים ויצמן, שייחסו חשיבות רבה לרעיונותיו, ואף עיצבו את מדיניותם בהשראתם. והיו גם מלומדים ומומחים מסוג אחר, שהבינו כי תופעות מודרניות, דוגמת הסכסוך הלאומי בבוסניה, אינן רק עניין להערכות מצב אסטרטגיות של יחסי-כוחות, אלא מחייבות, בין היתר, גם הבנה אידיאית-הסטורית מעמיקה יותר של "כוחות" מסוג אחר: אמונות דתיות, שאיפות הסטוריות, מיתוסים אתניים וכיוצא באלה. תרומתו העיקרית של ברלין לחקר נושאים אלה היא, כאמור, בתחום הספציפי של "ההסטוריה של הרעיונות".

במסות המקובצות בכרך שלפנינו, כדומה לאלו שהופיעו בקובץ "נגד הזרם", חותר ברלין לחשוף את מקורם הפילוסופי וגילגוליהם האידיאולוגיים-פוליטיים של אותם רעיונות, שעיצבו לדעתו את הווית החיים המודרנית. בחתירתו זו הוא מגיע תמיד אל המאה השמונה-עשרה, אל הוגי-הדעות הגדולים של תנועת ההשכלה בצרפת ובגרמניה. אמונתם הכמו-דתית בקידמה אנושית הכרחית ומתמדת, מכוח התבונה והשכלולים הטכנולוגיים, שירתה את שתי המהפכות הגדולות של העידן המודרני - המהפכה הצרפתית והמהפכה התעשייתית. במסה הפותחת את הקובץ "החתירה אחר האידיאל", שהיא מעין אוטוביוגרפיה אינטלקטואלית של ברלין, הוא מציג את חייו כמאבק אחד גדול וממושך נגד אמונה זו, שלדידו אינה אלא אשליה רציונליסטית הרסנית. וכל-כך משום שרעיון היסוד שלה, הקובע ש"לכל השאלות הממשיות חייבת להיות תשובה אמיתית אחת ורק אחת, כמו במדעים, וכל השאר הן בהכרח טעויות", ושעל כן "חייבת להימצא דרך בלתי-תלויה לגילוי האמיתות הללו". רעיון זה מוליך למסקנה כי בכוחנו לגלות את הערכים והכללים האוניברסליים של "אורח החיים המועדף" שיהיה מבוסס על הבנה נכונה של החוקים המושלים ביקום".

ברלין מוצא קשר ישיר בין הנחות פילוסופיות אלו לבין שתי האידיאולוגיות הטוטליטריות של המאה העשרים - הפאשיזם והקומוניזם. כנגד אלו הוא מעמיד את האידיאל ההגותי של "פלורליזם", דהיינו, את ההכרה (הפילוסופית והפוליטית) בכך שתנאי-הקיום המיוחדים לכל עם ואומה יוצרים שפות ואורחות חשיבה ופעולה ייחודית, וממילא גם "אמיתות" שונות ואף מנוגדות ביחס ל"אורח החיים המועדף".

גיבוריו האינטלקטואלים של ברלין הם אותם הוגי-דעות, שפיתחו את השקפת-העולם הפלורליסטית מתוככי תנועת ההשכלה ונגדה: ג'יאמבטיסטה ויקו, יוהאן גוטפריד הרדר, יוהאן גיאורג האמאן, או אלכסנדר הרצן. הוגים אלה לא היו ידועים בחייהם, ובמידה רבה נותרו כאלה גם בימינו; והרי זו אחת ממעלותיו של ברלין, שהוא מעורר את זכרם תוך בחינה אוהדת, ועם זאת ביקורתית, של הגותם. למרות ההבדלים הניכרים ביניהם, הוגים אלה ואחרים המאופיינים על ידי ברלין כ"משכילים שכנגד", היו מאוחדים בהנחה, שמדעי האדם שונים באופן מהותי ממדעי-הטבע, לפי שמושא מחקרם - האדם - אינו עוד אטום הפועל בהתאם לתכונות הפיסיקליות הקבועות בטבעו ולצרכים המטריאליים הנגזרים מהם, אלא גם, ובעיקר, מכוח מאוויים רוחניים ומסורות תרבותיות. במסתו "ג'יאמבטיסטה ויקו וההסטוריה התרבותית" מציג ברלין את ויקו כמי שיצר את המושג המודרני של "תרבות", בכך שטען כי האדם הינו יצור שאינו מציית לטבע, אלא מכונן את עצמו, תרבותו, ותולדותיו בניגוד לטבע.

כדבריו של ברלין על ויקו נמצא ביטוי להשקפתו שלו על האדם, החברה וההסטוריה, השקפה הומניסטית ליברלית בנוסח שכמעט אינו מוכר כבר בימינו: "תפישת האדם כיצור פועל, יצור שמתכוון לתכלית, מונע על ידי המטרות המודעות שלו, כמו גם על ידי חוקים סיבתיים ומסוגל להפלגות מחשבה ודמיון שאי-אפשר לנבא מראש, ותפישה מצטרפת של התרבות האנושית כתרבות שנוצרת כתוצאה ממאמצי האדם להשיג ידיעה-עצמית ולשלוט על סביבתו לנוכח כוחות חומריים ונפשיים הפועלים עליו, כוחות שאותם הוא מסוגל לנצל למטרותיו, אבל מהם אינו יכול להתחמק. התפישה הזו ניצבת בלב כל מחקר הסטורי אמיתי".

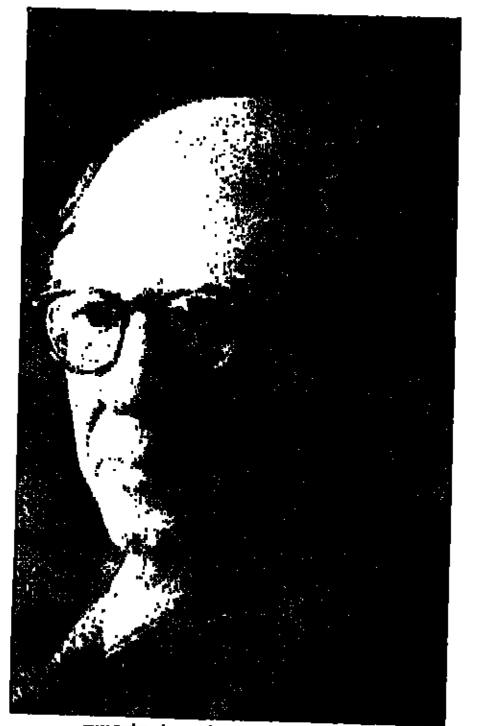
ישעיה ברלין. השקפת עולם פלורליסטית

בימים שבהם הפוליטיקאים קראו ספרים ולא רק סקרים, היו לברלין בני-שיח דוגמת צ'רצ'יל וויצמן, שעיצבו את מדיניותם בהשראת רעיונותיו. ייחודו של הוגה דעות

המשפט המצוטט לעיל הוא משפט ברלינאי אופייני: הוא ארוך אך עקבי, איטי אך אינטנסיבי, ולמרות פיתוליו ועיכוביו הוא מגיע לתכליתו בדיוק מירבי.

תרגומו של עדי אופיר ראוי לשבח: הוא מדויק, קצבי ואינטליגנטי. ההסתייגות היחידה נוגעת לתרגום כותרת הספר (ובהקשר זה, גם לעטיפה האווילית והרווחה). הכשל כאן הוא יותר של ברלין מאשר של המתרגם. כוונתי לפירושו של ברלין לאימרתו של קאנט "מבול עץ כה עיקש כמו זה שממנו נעשה האדם אי-אפשר ליצור דבר שהוא ישר לחלוטין", וייחוסה, בכותרת הספר, לאנושות כולה. העתקת המושא מ"האדם" ל"אנושות" מעוותת את כוונתו של קאנט. על פי פירושו של ברלין לפסוק נראה כי אפילו קאנט, האידיאולוג הגדול של ה"השכלה", הכיר בחוסר-התוחלת של האידיאל הגדול והעיקרי של ה"השכלה" - הנסיון הקולקטיבי-הסטורי לגאול את החברה האנושית כולה מנחשלות הבערות.

ואולם, יש לשים לב כי טענתו של קאנט מופנית ל"אדם", הווה אומר לפרט המונע על ידי צרכיו ומאווייו האנוכיים. יצור שאינו מסוגל להתגבר עליהם בכוחות עצמו, ושמבחינה זו הוא על כן "גזע עץ עקום" (ולא "בול עץ עיקש" כנוסח התרגום). קאנט מודה, אמנם, שאין אפשרות לשנות את טבעו זה של האדם, אך הוא מאמין כי ה"השכלה" מסוגלת וחייבת להתגבר עליו על ידי יצירת מסגרות סוציו-פדגוגיות ופוליטיות מתאימות. מבחינה זו ה"אנושות", לפי קאנט, דווקא יכולה להפוך את כל גזעי-העץ העקומים לגן מפואר - כמו שאכן עשו משכילי התקופה בוורסאיי ובכל "גן צרפתי" ברחבי אירופה. ישעיה ברלין, סר בריטי, הוא חסיד "הגן האנגלי" הרומנטי. זו זכותו, כמובן, אך קאנט הגרמני היה בעניין זה יותר צרפתי מאנגלי.

ההומניזם הליברלי של ברלין רווי רעיונות ואמונות רומנטיים. מבחינה פילוסופית ופוליטית הוא קרוב לאותם הוגי-דעות כמו שילר או בנימין קונסטאן, שנחרדו מתוצאות המהפכה (הטרור היעקוביני, כיבושי נפוליאון) והסיקו כי את האנושות אפשר לגאול ב"השכלה" מסוג אחר, אסתטית ומוסרית בעיקרה, מוגבלת ביעדיה, ומותאמת לתנאי החיים ההסטוריים המיוחדים של כל חברה, עם ואומה. תרומתה הגדולה של הרומנטיקה להגות הפילוסופית-פוליטית המודרנית היא "הלאומיות".

הרעיון שכל אדם שואף וחייב להשתייך לקהילה אתנית מובחנת ומוגדרת הותקף תמיד על ידי תיאורטיקנים ליברליים וסוציאליסטיים כאתנוצנטרי, אפילו גזעני, וכנוגד מעיקרו את החזון האוניברסליסטי של שוויון ואחווה בין כל בני האדם באשר הם. ואולם ברלין מראה (בשלוש המסות האחרונות בקובץ) כי לאומיות שאותה הוא מבדיל מ"לאומניות" - היא עקרון שאינו עומד בסתירה מהותית לרעיונות האחווה והשוויון. וכל-כך, משום שבמובנה האנתרופולוגי-הסטורי העמוק תחושה לאומית מבטאת צורך אנושי אמיתי להשתייך לקהילה אתנית מוגדרת.

כלל זה נכון גם לגבי מדינת-הלאום, שלמרות כל סכנותיה ועיוותיה במאה העשרים, היא מהווה ביטוי למזגו הקומוניטארי של האדם. לעובדה, שעליה עמדו כבר אריסטו וקיקרו ומסורת ארוכה של הוגי-דעות רפובליקאים, שאין האדם יכול לממש את עצמו במלואו אלא במסגרת חברתית עמוקה ורחבה יותר מזו של משפחתו וחוגו הצר, כזו המאפשרת לו לחרוג אל מעבר לתחומי-חייו הצרים ומעבר למטרותיו האגואיסטיות קצרות-התוחלת.

בשלהי המאה העשרים, לאחר התפרקות מערכות רב-לאומיות כברית-המועצות, יוגוסלביה, או צ'כוסלובקיה ליחידות אתניות, ולנוכח תהליכים מורכבים דוגמת אירופה המתאחדת פוליטית מלמעלה, אך גם מתפרקת אתנית מלמטה (במאבקי עצמאות של באסקים, ברטונים, לומבארדים) או ארצות-הברית ההופכת אומה רבת-לאומים; או, קרוב ומוחשי יותר, כאשר תהליך כינון מדינת-לאום לעם הפלשתיני נמצא בעיצומו - נראה שסוגיית "הלאומיות" היא כעת הבעיה העיקרית העומדת על סדר היום העולמי. מסותיו של ברלין בנושא זה עשויות לסייע לנו להבין את מקורותיה הרעיוניים וההסטוריים. זה, בסופו של דבר, גם יתרונה העיקרי של ה"הסטוריה של הרעיונות" נוסח ברלין, על פני ענפי דעת אחרים: היא נובעת מנסיון חיים ממשי, ועל כן גם ממשית לכל נסיון חיים. ■

שירת הסופרמרקט

אמנון נבות

מאזניים, ירחון אגודת הסופרים העבריים, עורכים: אורציון ברתנא, משה בן-שאול, 64 עמ'; עתון 77, ירחון לספרות, עורך: יעקב בסר, חוב' 50, 161 עמ'

לפנינו שני כתבי-עת ספרותיים, שהמייחד אותם הוא זה: בניגוד לעשרות כתבי-העת המתנוססים בקול זעקה רמה וגוועים בקול דממה דקה, הללו זוקפים לזכותם ותק רב, ורואים אור באורח קבוע, פחות או יותר. "מאזניים", שהוא הוותיק בכתבי העת, ידע תקופות רבות של דשדוש ודריכה-במקום, שלא לדבר על נפילות ערך קשות, ועונות קצרות של פריחה והתחדשות (תקופה קצרה מאוד, בעריכתו של א.ד. שפיר אי-שם בשנות ה-70, תקופה ארוכה מעט יותר של התחדשות בעריכתם של אשר רייך, זיסי סתווי וחיים פסח). שאר עונותיו הן עונות של גוויעה ודכדוך. הדבר נובע מאופיו המיוחד כביוליטין של אגודת-הסופרים, שנציגיהם הנבחרים הם הם הבוחרים בעורכים. עורך החפץ להישרד במשרתו מלוא התקופה הקצובה (שלוש קדנציות בנות שנתיים) חייב להיות פשרן וותרן בכל הכרוך בגובה המשוכות שהוא מעמיד לפני כתביהם של חברי האגודה.

התוצאה המתמחשת בפועל, מקבילה לעקרון ה"תחתית הכפולה": עיקר הלחצים לפרסם ב"מאזניים" בא מתוך קורפוס נכבד, כמותית, של גראפומנים מובהקים, שהסתננו ברבות השנים אל תוך האגודה והיום הם מהווים בה רוב נכבד. זה מכבר מבריח מכתבי-העת את אותם מעט סופרים בעלי חשיבות. הללו, רובם ככולם, יתקבלו לפרסום בבמות נכבדות יותר.

התוצאה היא, ש"מאזניים" נותן ביטוי ל"שאור" שבעיסת הגראפומניה העברית. כך יוצא, לדאבון לב, ש"מאזניים" מפרסם, במקרים רבים, טקסטים שנקראים כפארודיה על שירה, סיפורת, מסה; המהדרין מן המהדרין יבדקו וימצאו, שחוברות האביב של "מאזניים" הן המחפירות ביותר, וזאת משום שלקראת ועידות האגודה, עת בחירת ועד האגודה, הופכות כל משוכות הטעם והערך למרמס.

חוברת "מאזניים" האחרונה מוקדשת למסה. ב"דבר העורך" מקונן העורך, אורציון ברתנא, על מצבה של המסה הביקורתית. ואכן, מקרא במסות המתפרסמות בחוברת יוכיח: קשה, קשה מאוד. עוד יימצאו לקרוא בחוברת שירים של בלפור חקק, יפה צינס ("ורק העיניים/ באר נשימתי בין האשמורות"), יהודה ניב ("בחייך/, מה שאפילו חשוב יותר/ מניקוי הבית/ זו העשייה הפרטית לנשמתך/ משגל טוב"), וגר יעקובי שגרידנו באר"ס, והמפרסם שיר קינה לדיכר בן).

ראוי שאגודת הסופרים תתעשת ותמנה עורך מקצועי בלתי-תלוי. אני כותב דברים אלה ומגחך ביני לביני, משום שאפילו אני לא מוצא לה, לאגודת הסופרים, סיבה להתעשת, ולפיכך נפנה מיד אל כתב העת "עתון 77" המקדיש חוברת לקפקא. ראוי שנכבה מיד את ניצוץ הסקרנות המתלקח בעיני הקורא שתי מסות, האחת ארכנית, משעממת-נפש וכתובה רע של הלל ברזל, עוד מסה קלושה משל ישראל רוזנכרים, עוד השוואת תרגומים צולעת, שנעשתה על ידי אחד המתרגמים, המשווה את תרגומו הוא לאחרים ומגיע למסקנה המובנת מאליה שתרגומו עדיף על האחרים.

לעיון מוקפד נצרכים שורות של אגי משעול שנדפסים בפתח החוברת ("חושו אחים אל הכומרים/ חושו חושו אחים/ אני משוררת התרשושית/ אשורך את רשרושו של הקורנפלייקס/ (...) עד שתושיעו לי הקופה הרושמת/ גרסה סופית ומורחבת של שירי"). ראוי לכתוב כאן לעורך "עתון 77" דברי כיבושין. אלא שבטרם ייכתבו, צריך אני למצוא גם לו סיבה להתעשת, וסיבה, באמת ובתמים אין.

רכב תועה בשטח

איתי אמיר

לדרוך ב-4 x 4 - חמישים מסלולי שטח, נילי גרייצר ודבורה יונאי, באריכות חברת יוניברסל מוטורס, 160 עמ'

בשנים האחרונות, עקב שיקולי מיסוי מוזרים, מצאו עצמם אלפים מבני ישראל מצוידים בכלי רכב מן הסוג המכונה "כבישטח". מכונית גבוהת-מרכב, שידית קטנה ומוזרה מבצבצת לה מרצפתה, ימינה מידית ההילוכים המוכרת לנהג המצוי. בשלב זה התפתחה שרשרת ארוכה של תקלות ואי הבנות, הדומות במקצת לאלו שהיו מנת חלקם של צוותי האוניה של קולומבוס בגלותם את אמריקה בטרם אף ידעו שאמריקה - אמריקה היא. לכל העניין היו היבטים מסוכנים ואפילו טראגיים, כי חלק מן הנהגים מצאו עצמם תפוסים בצירי הדרכים.

באירופה ובארה"ב הנהיגה במכונית דו-שימושית - נסיעה בשטח ונסיעה בכביש - נפוצה עד מאוד. בארצנו, לעומת זאת, הירידה מן הכבישים אל מסלולי השטח היתה מלווה בטראומה. רכבי כבישטח ראשונים החלו סובבים וכושלים בכבישי-שבילי ארצנו, כשנהגיהם אינם מצוידים במושג קלוש אודות הנדרש מנהג הנוטש את בטוחן האספלט. במקביל נדרסו ונשחתו שרידיו המתמעטים של החי והצומח.

עניין זה ביקש תיקון דחוף, וכך באה לעולם דפרפת המציעה לכבישטחאי המצוי כחמישים מסלולים נבחרים, בד בבד עם מעט עצות סבתא לעניין התנהגות, ציוד ונהיגה נכונה בשטח. כמו כן יש כאן כמות אדירה של פרסומת סמויה וגלויה, וזה כולל את

שימושי

ברכתו של מי שהיה מפקד חיל האוויר, והיום משווק מכונית כבישטח שתמונתה מופיעה בפתח. המסלולים עצמם משורטטים כמפות בלתי ניתנות לאימות ולהבנה. המערכת המדריכה בארץ את רוכש הכבישטח אינה מתאימה עדיין לצרכים, והמדריך שכתבה נילי גרייצר אינו יוצא מן הכלל.

התמונות אינן מקנות מושג על השטח והבעייתיות שלו, כמו גם על הקסם הגלום בהתמודדות איתו. נעים להעיף מבט בכבישטח מסוג איסוזו טרופר נע בחולות מדבר יהודה, אך לא הייתי מציע לאדם שקנה רכב מסוג זה, להתקרב אל משטחי החול והאבנים המאפיינים את האזור. בנוסף לא הייתי מציע לשום בעל טנדר מסוג סוזוקי סמוראי לשוטט בשטחי בקעת הירדן, כמצולם בתמונה המופיעה אחרי עמוד 70.

את עינינו לכדה עוד תמונה אופיינית של כבישטח קטן מידות הנזקק לדחיפה ממרומי חוור, וקל לזהות שהכושל הנדחף שייך לחברה מתחרה. יש לציין כי בין הניצים ולהודיע למתווכחים שלא המתחרה ולא המפרסם יספקו לנהג הכבישטח את כלי הרכב המתאים לנהיגת שטח מסוג זה.

ההסתמכות בלעדית על המסרים הגלויים או הסמויים הגודשים דפרפת זו, עלולה להיות פתח לעוגמת נפש. מדריך רציני צריך להציג מערכת מסודרת והדרגתית של מסלולים והוראות. עליו להעניק דרגת קושי לכל מסלול, כפי שהיא מתבטאת בלחץ האוויר בגלגלים. מדריך מפורט כזה נדרש דווקא במקומותינו, שבהם ג'יפים גמורים והמצוידים במנוע מזורי ושילדה של כולם ממויינים גם הם לאותה קטגוריה של מכונית השטח.

ובשורה: באחרונה התעשתה ממשלתנו וביטלה את הקלות המס להן זכו כבישי-שטח ועוד השתוללות קולקטיבית פסה מן העולם. עכשיו אולי השטח ילקק את פצעיו. ■

איתי אמיר. נהג כבישטח וחיק מסוג "לנד-רובר"

לוח דרושים

טלפון: 03-563140 פקס'. 03-563059

VISONIC LTD.

ויסוניק היא חברה בינלאומית העוסקת בפיתוח, ייצור ושיווק של מגוון מערכות התראה ובטחון, תוך שימוש בטכנולוגיות מתקדמות והעסקת עובדים ברמה גבוהה.

להרחבת פעילותנו דרושים לנו:

מהנדס/ת שיווק חו"ל

פיתוח שווקים חדשים, איפיון והחדרה של מערכות ומוצרים חדשים לשווקים בינלאומיים, תמיכה והדרכה לקוחות ומשתמשים

כישורים נדרשים:
ניסיון מוכח בשיווק ומכירות מוצרים בחו"ל
מהנדס/ת אלקטרוניקה או מחשבים
ניסיון של מספר שנים בפיתוח
שליטה מעולה באנגלית, שפות נוספות - יתרון חשוב

איש/אשת רכש אלקטרוני

ניסיון מוכח ברכש רכיבים אלקטרוניים מחו"ל
רקע והשכלה בתחום אלקטרוניקה
רקע במערכות מיחשוב בתחום רכש והזמנות
שליטה באנגלית ברמת תכתובת ומו"מ.

איש/אשת מערכות מידע

לחקמה ותפעול של מערכות מידע ארגוניות

כישורים נדרשים:
הנדסאי/ת תעו"נ/מחשבים או בעל/ת השכלה דומה.
הכרת גליונות אלקטרוניים ומערכות MRP.
שליטה בסביבת MS-OFFICE, WINDOWS - יתרון.

מומחה/ית PC

להתקנה, אחזקה, והדרכת מחשבי PC ברשת NOVELL

כישורים נדרשים:
הנדסאי/ת מחשבים או בעל/ת ידע מעמיק ב-PC.
נסיון קודם ב- DOS, WINDOWS, NOVELL - יתרון.

הנדסאי/ת אלקטרוניקה

לתיעוד הנדסי והעברה מפיתוח ליצור

כישורים נדרשים:
הנדסאי/ת אלקטרוניקה עם רקע במחשבים ושרטוט.

מועמדים מתאימים מגוש דן בלבד יפנו קורות חיים אל: ויסוניק בע"מ לידי משאבי אנוש ת.ד. 22020 ת"א 61220 או לפקס: 03-6471580

סודיות מובטחת.

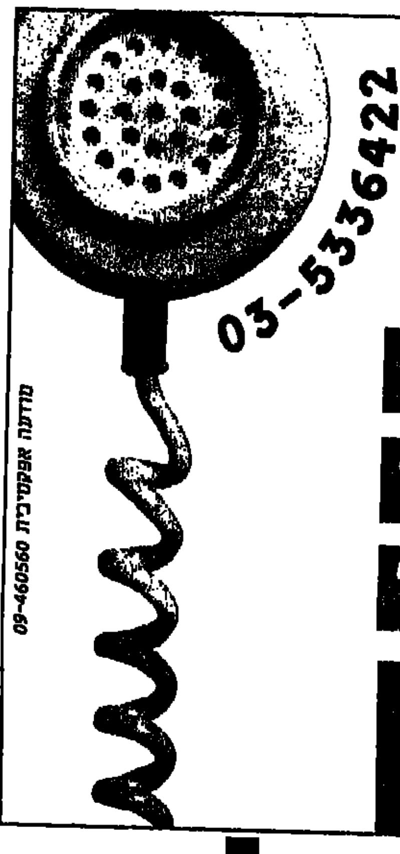

אוקטל שלוםו

אוקטל תקשורת ישראל בע"מ היא חברה-בת של אוקטל ארה"ב, החברה המובילה במערכות תקשורת מתקדמות המשלבות מענה קולי ופקסימיליה. אוקטל מגייסת לשורותיה אנשי מקצוע מעולים שישולבו במרכז המחקר והפיתוח של החברה.

אם אתה שואף לקידום אישי-מקצועי ומעוניין להשתלב בחברה קטנה וחכמה עם "אבא" גדול, העוסקת בחזית הטכנולוגיה באוירה משפחתית, מנוהלת בסגנון אמריקאי ומתגמלת בהתאם, התקשר אל התיבה הקולית שהעמדנו לרשותך:

מהנדס/ת תוכנה — הקש 801
1-2 שנות ניסיון בפיתוח בסביבת MS-Windows
(OO/C++ יתרון)

מהנדס/ת מומחה אבטחת איכות תוכנה — הקש 802
בסביבת MS-Windows

מהנדס/ת תוכנה — הקש 803
1-2 שנות ניסיון בפיתוח יישומי תקשורת וטלפוניה בסביבת UNIX בעל הבנה מערכתית רחבה

לקבלת מידע מפורט
חייג 03-5336422
(והקש את מספר המשרה)
או שלח קורות חיים לפקס. 03-6336155

OCTel
מתקשרים להצלחה

מודעה אפקטיבית 09-460560

אלביט

למיהול פעילות פיתוח מגוונת ורב תחומית

ד ר ו ש / ה

מנהל/ת פיתוח משאבי אנוש

- בעל/ת תואר שני במדעי החברה (פסיכולוגיה, סוציולוגיה ארגונית, לימודי עבודה).
- ניסיון בארגון מערכתי (תעשיה, צה"ל) רצוי ב- HI-TECH.
- הכרת כלי הערכה אישיים וארגוניים.
- הכרה והפעלה של תהליכי פיתוח וייעוץ ארגוני.
- ידע ובקיאות בסטטיסטיקה.
- מגורים באזור חיפה והצפון.

נא לשלוח קורות חיים לפקס. 04-316256
או לת.ד. 539 מתי"ם חיפה, מיקוד 31053

אלביט התנופה ייצרת

רק הטובים ביותר דרושים לנו.

אנו מרחיבים את פעילותינו ומגייסים את מיטב אנשי המקצוע לסביבת עבודה מתקדמת המעודדת מצויינות ומעניקה אפשרויות להתפתחות אישית, אתגר וסיפוק בעבודה.

לחטיבת ההנדסה דרושים/ות

מהנדסים/ות אלקטרוניקה - משרה 1600

מהנדסים/ות לתכנון אתרי רדיו של מערכות סלולריות.

הכישורים הדרושים:
- ידע רחב ומעמיק במערכות תקשורת אנאלוגיות ודיגיטליות.
- נסיון של 3-4 שנים בתכנון מערכות R.F. רצוי במערכות סלולריות.
- נסיון ב-unix, Informix וציוד מוטורולה - יתרון
- הכרות טובה עם תוכנות תומכות תכנון ואנליזה.

מהנדסים/ות אלקטרוניקה - משרה 1800

מהנדסים/ות לתכנון ו/או בדיקות של אתרי רדיו במערכות סלולריות

הכישורים הדרושים:
- בוגרי הנדסה עם הישגים גבוהים בלימודים
- הכרות עם תוכנות תומכות תכנון ואנאליזה.
- נסיון טכני עם ציוד קשר יתרון.

נא לשלוח קורות חיים לפקס 03-6928341 או בדואר למחלקת גיוס עובדים, פלא-פון תקשורת בע"מ, דרך השלום 3 תל-אביב 67892 ולציין ע"ג המעטפה וקורות החיים את מספר המשרה.

פלאפון
תקשורת בע"מ
מיסודן של בזק ומוטורולה

- סודיות מובטחת -

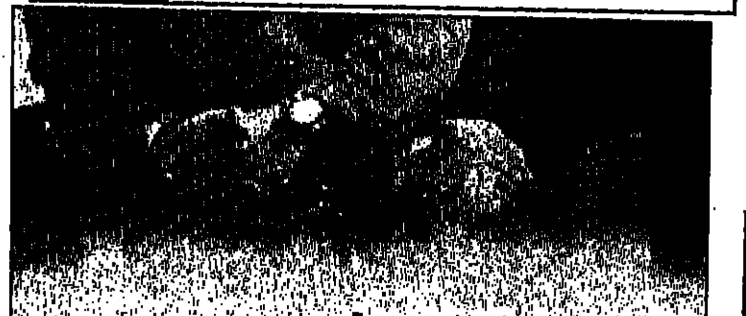

מנהל/ת לוגיסטיקה

למפעל הייצור של לנט בירושלים דרוש/ה:

לניהול מערכת המשלוחים ותיאום לוגיסטי בין יחידות החברה (מכירות, יצוא, תכנון וייצור), בכפיפות למנהל הייצור.
- מהנדס/ת תעשיה וניהול, 3-4 שנות נסיון
- עדיפות לניסיון קודם בחברה תעשייתית עתירת ידע
- רקע באלקטרוניקה - יתרון • היכרות עם מערכות MRP
- שליטה מלאה בשפה האנגלית

קורות חיים וזמן להפנות למחלקת משאבי אנוש שקש מס' 03-6456471
או לכתובת: רח' דבורה הנביאה, מתידים 3, תל-אביב 61131.
כל הפניות תענינה. סודיות מובטחת.

LANNET

logical

נסיון מופח ושאיפה לחצטיינות הם המתפון שלנו להצלחה
דרושים/ות

אנשי/נשות תוכנה

לתחום ישומים

בעלי/ות נסיון בתכנון ותכנות בכלים הבאים:
- ראש צוות פיתוח לסביבת COBOL, C, UNIX
- ADABAS / NATURAL
- POWERBUILDER
- IMS, DB2

לתחום מערכות פתוחות ו-WINDOWS
- מפתחי/ות תוכנה ב- C,C++
- מומחה/ית LEXX YACC

לתחום מוצרים ותשתיות
- UNIX SYSTEM-ADMINISTRATOR
- SYSTEM MVS
- DBA / DB2
- מפתחים/ות ב- ASSEMBLER 370

קורות חיים יש לשלוח אל: לוג-און בע"מ, תובל 32 ר"ג 52522 או לפקס. 03-7520794.

אלקטרה, מייסטר, פיליפס ווירלפול
במחירי מציאה!

סוג ב', פגמים קלים, ומוצרים מתצוגה עד 40% הנחה מהמחירון

במחסן היבוא של אלקטרה - הזדמנויות בלתי חוזרות לרכוש את מוצרי החשמל הטובים ביותר במחירים חד פעמיים!

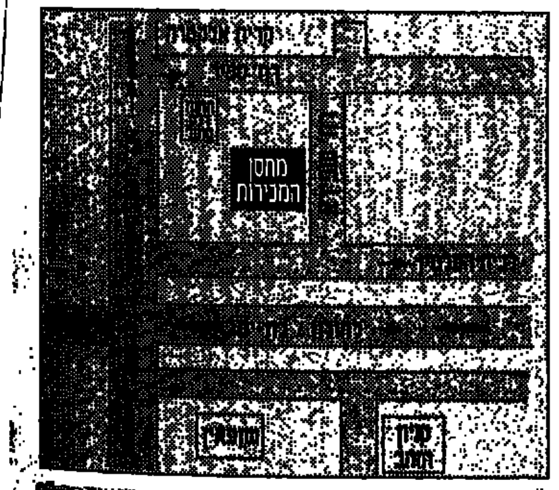

מוצר	תוצרת	מוצר	תוצרת
מקררים אמריקאיים 500 ליטר	ווירלפול	מדיחי כלים	פיליפס ווירלפול
מקררים אמריקאיים 600 ליטר	ווירלפול	טלוויזיות "33-"20	פיליפס
מקררים 140 ליטר עד 300 ליטר	פיליפס ווירלפול	מערכות סטריאו	פיליפס
מקפיאים בגדלים שונים	פיליפס ווירלפול	רדיו טייפים מדגמים שונים	פיליפס
מדיחי כלים	מייסטר	מיקסרים ומעבדי מזון	פיליפס
מכונות כביסה	מייסטר	מגהצים שונים	פיליפס
מייבשי כביסה	פיליפס ווירלפול	מכונות אספרסו ומכונות פילטר	פיליפס
תנורי בישול ואפיה	מייסטר	מסחטות מיץ	פיליפס
תנורי בישול ואפיה	פאר	סירי טיגון	פיליפס
תנורי בישול ואפיה	תלם	קומקומים נשלפים	פיליפס
תנורי מיקרוגל	פיליפס ווירלפול	מזגני חלון 3/4 - ג'וניור	אלקטרה
מכונות כביסה מדגמים שונים	פיליפס ווירלפול		

המכירה עד גמר המלאי. התשלום במזומן או בכרטיסי אשראי. לא יתקבלו צ'קים. אפשרות למסירה מיידית ולשירותי הובלה.

PHILIPS Whirlpool MEISTER אלקטרה

מחסן מכירות סוג ב' - רח' שפירא 4, אזור תעשיה חדש, ראשון-לציון, טל':03-9625398. שעות פתיחה: א'-ה' 08:00-19:00, יום ו' 08:00-14:00, מוצ"ש עד 22:00

Easy®

נותרו מספר אזורי זכיינות!

היום יש לך הזדמנות להקים עסק משלך

איזי כימיקלים בע"מ חברה גדולה המתמחה ביצור ושווק חומרי ניקוי בכל רחבי הארץ, מציעה לך הזדמנות של פעם בחיים:

אם את/ה טיפוס יוזם, אחראי, בעל כח שכנוע ורצון להרוויח בגדול, הינך מוזמן להצטרף למערך שיווקי, יחיד במינו בישראל, למכירת מוצרי ניקוי. בידך לקבוע את יעדי השיווק שלך: חנויות, אירגונים, לקוחות פרטיים ועוד ועוד - הכל לפי רצונך ויכולתך.

תמורת השקעה של 60,000 - 20,000 דולר יועמד לרשותך זכיון אזורי הכולל בלעדיות לשווק מוצרי איזי לחנויות, ארגונים ובודדים.

אם לאחר תקופת נסיון תחליט/י שהעבודה אינה מתאימה לך, יוחזר לך התשלום עבור הזכיון.

נא לפנות לטלמסר: 03-5653855, 24 שעות ביממה, או בכתב, בצרוף קורות חיים: לת.ד. 57493 מיקוד: 61573 ת"א. עבור: "זכיינות"

סודיות מובטחת

לאולם ארועים בתל-אביב

דרושים/ות

שף - בעל הכשרה במוסדות מוכרים ונסיון בארועים

מנהל/ת מכירות וארועים - נסיון בתחום הארועים עדיפות לבעלי הכשרה מתאימה.

מנהל/ת שיווק - נסיון בתחום דומה.

דייל/ת ארועים - הופעה נאה.

מלצרים/ות ברמנים/ות - נסיון קודם.

עובדי נקיון

לפרטים טל: 03-202491

למוסד בנקאי

דרוש/ה

מזכיר/ה בלשכת מנכ"ל

בתל אביב

- משרה חלקית, 5 ימי עבודה בשבוע בשעות 18:00-13:00
- נסיון בתפקידי מזכירות
- 12 שנות לימוד+בגרות מלאה
- יכולת הדפסה טובה על מעבד תמלילים
- ידיעה טובה של השפה האנגלית

נא לפנות בכתב-יד, בצרוף קורות-חיים לת.ד. 657, תל אביב 61006

- מועמדים/ות מתאימים/ות ייענו -

לאוליצקי עבודות עפר כבישים ופיתוח בע"מ

דרושים/ות

1. מהנדס/ת מערכות חשמלית
2. מנהל/ת עבודה למערכות + בטונים
3. מנהל/ת עבודה לעבודות עפר

03-5354846

AT&T Global Information Solutions (formerly NCR)

י.א. מיטווך ובניו בע"מ

למרכז חברתנו בתל-אביב ולסניפנו בחיפה

דרושים/ות

טכנאי/ות אלקטרוניקה

לאחזקת מחשבים

הכישורים הדרושים:

- נסיון באחזקת מערכות מחשבים וציוד היקפי
- נסיון בציוד תקשורת
- ידע בסיסי בתוכנה
- ידיעת השפה האנגלית

אם הינך בעל/ת הכישורים הנדרשים ורצונך לפעול בחברה דינמית בנושאים בעלי אתגר מקצועי פנה/י בכתב יד בצרוף קורות חיים ל-

י.א. מיטווך ובניו בע"מ, ת.ד. 11027 תל-אביב 61110

- סודיות מובטחת -

דרוש/ה

מנהל/ת

להפעלת מעון פנימייה קטן למפגרים בב"ש

כישורים נדרשים:

- נסיון בניהול מסגרות חינוך/רווחה.
- השכלה אקדמאית - בתחום החינוך ו/או עו"ס ו/או פסיכולוגיה.
- הכרות עם השיטה האנתרופוזופית רצויה.
- מגורים באיזור ב"ש.

קורות חיים והמלצות נא לשלוח אל מרכז אקים ת.ד. 24003 ת"א

אקים-ישראל AKIM-ISRAEL

אגודה לאומית לקימום מפגרים בישראל-המרכז

לניהול חברה באפריקה

דרוש

בעל רקע בניהול ושיווק חקלאי

טל': 04-9893949

לקיבוץ במרכז הארץ

דרוש/ה

מרכז/ת משק

דרישות התפקיד:

- השכלה אקדמאית רלוונטית
- ניסיון בתעשייה
- שליטה במערכות מידע
- ניסיון מוכח בניהול פיננסי
- כושר ארגוני, יחסי אנוש טובים
- דינמיות ויוזמה
- ניסיון קודם בריכוז משק - יתרון

דגשים: בהתאם לכישורי המועמד/ת. על המועמדים/ות לפנות בצירוף קורות חיים והמלצות לת"ד 20729, תל-אביב

לחברה מובילה בראשל"צ

1. מנהל/ת חשבונות

- סוג 3-2 ★ בעל/ת נסיון

2. מזכיר/ה מנוסה

לניהול משרד

- הדפסה עברית/אנגלית

נא לפנות בפירוט קורות חיים לת.ד. 22296 תל-אביב.

אתה יכול לקחת חלק מההצלחה העולמית שלנו, אנחנו...

5,073 סניפים ב-37 מדינות ו-34 שנות ניסיון הופכים את דומינו'ס פיצה לחברת הפיצה מס' 1 בעולם המתמחה במשלוח פיצות. תוך 4 שנים פתחה החברה 17 סניפים בישראל... בהם כיום 720 עובדים.

לסניפי דומינו'ס פיצה דרושים/ות

לסניף פתח-תקווה

- **עובד/ת פנים** לאחר שרות צבאי
- **שליח/ה** בעלי נסיון ברכיבה על אופנועים 50/90 סמ"ק

ע"ג אופנועי החברה

מתאימים/ות יפנו לטלפון 03-9343334 לאבי

לסניפי ירושלים

- **מנהלי/ות משמרת** לאחר שרות צבאי

אופציה לקידום למתאימים/ות

- **שליח/ה** בעלי נסיון ברכיבה על אופנועים 50/90 סמ"ק

ע"ג אופנועי החברה

מתאימים/ות יתקשרו לאיתורית 02-252292 מנוי 62638 לחנן

לסניף חולון

- **שליח/ה** בעלי נסיון ברכיבה על אופנועים 50/90 סמ"ק

ע"ג אופנועי החברה

מתאימים/ות יתקשרו לטלפון 03-6045030 ללירון.

לסניף רעננה

- **מנהלי/ות משמרת** לאחר שרות צבאי
- **שליח/ה** בעלי נסיון ברכיבה על אופנועים 50/90 סמ"ק

ע"ג אופנועי החברה

מתאימים/ות יתקשרו לטלפון 09-7742333 לניסים.

לסניף קרליבך

- **שליח/ה** בעלי נסיון ברכיבה על אופנועים 50/90 סמ"ק

ע"ג אופנועי החברה

- **עובד/ת פנים** לאחר שרות צבאי

מתאימים/ות יתקשרו לטלפון 03-5627770 לדן.

דומינו'ס פיצה

DOMINO'S PIZZA

DOMINO'S PIZZA

לסניף ארלוזורוב

דרושים/ות

עובדי/ות פנים

אופציה לקידום

מתאימים יפנו לטלפון 03-5272330 או איתורית 03-6750750 מנוי מס. 62501 לקובי.

ב"ה

לביה"ס המשותף של משקי הקיבוץ הדתי בשדה אליהו

דרושים

מורים

למקצועות:

היהדות · מתמטיקה · ערבית · מחשבים · תקשורת · יועצת חינוכית

לפרטים נא לפנות לטלפון בשעות הבוקר 06-581367 פקס 06-585111

דרושה

חשב/ת

לפירמה במרכז הארץ

בעל/ת ידע ונסיון במערכות ממוחשבות...

בפרטים בצרוף קורות חיים נא לפנות לאחר... עמינדב 11, תל אביב...

טוף בשופרסל

דרוש/ה

סגן/ית מנהל סניף

באזור המרכז

כישורים נדרשים:

- השכלה תיכונית ומעלה
- בעל/ת רכב פרטי
- אוריינטציה שיווקית
- נכונות לעבודה מאומצת בשעות חריגות
- גיל 35-24

נא לשלוח קורות חיים לפקס. 03-9211026

שופר-סל

לחברה תעשייתית ארצית

דרושים/ות

מהנדסים/ות צעירים/ות

בתחומים: חשמל, חומרים, כימיה, מכונות, תעשיה וניהול.

- המועמדים המתאימים/ות יוכשרו **לעתודה ניהולית** במפעלי החברה
- אזורי העבודה: - אילר - אשדוד/אשקלון
- תנאים טובים למתאימים/ות

נא להפנות קו"ח בכתב לת.ד. 1334 ת"א עבור "613934".

לשתי חברות דינמיות במרכז ובשרון

מהנדס/ת

הנדסאי/ת

טכנאי/ת

בתחומי האלקטרוניקה, מחשבים וחשמל וגם למכונות - נסיון באוטוקד 12 יתרון

גיל פרסונל: 09-588223 707

תשלובת אלוני

שיש • מרצפות • כלים סניטריים • קרמיקה • פסיפס

דרושים/ות:

אנשי/נשות מכירה

לאולם תצוגה חדש ומפואר

בראשל"צ

נא לפנות בכתב יד לתשלובת אלוני לידי שרית, רח' לזרוב 23, אזור תעשיה חדש ראשל"צ או טלפונית לשרית 03-5204444, ובערב 08-240473

אם העבודה אצלך היא טבע...

אם את/ה רואה את עתידך בתחום החינוך למען סביבה איכותית

בבתי ספר שדה ברחבי הארץ מחכים לך תפקידי

הדרכה

הכישורים הנדרשים:

- פתיחות ויכולת עבודה עם קהל.
- כושר שיכנוע ויכולת ביטוי מעולים.
- אחריות, כושר אירגון ויצירתיות.
- ניסיון קודם בהדרכה.
- השכלה מתאימה, יתרון לאקדמאים בתחומי מדעי הטבע, גיאוגרפיה, לימודי א"י, ארכיאולוגיה, היסטוריה, חינוך.

מועמדים/ות שיתקבלו, ישתתפו בקורס הכשרה בן ארבעה חודשים ויתחייבו לתקופת עבודה.

למועמדים/ות מתאימים/ות אפשרויות קידום לתפקידי ניהול.

מועמדים/ות יפנו בכתב לחברה להגנת הטבע, מח' כוח אדם, רחוב השפלה 4, תל אביב, 66183 עבור הדרכה.

החברה להגנת הטבע

לעבודה מעניינת בגוש דן
בתחום תכנון תחבורה ותכנון ערים
דרושים/ות

מהנדס תנועה ותחבורה/מהנדס אזרחי אדריכל/מתכנן אורבני

לצרף קורות-חיים לת"ד 57109, ת"א

למכון ציבורי שיקומי בחיפה

דרושים

פסיכולוג/ית שיקומי/ת קליני/ת

או

עובד/ת סוציאלי/ת תואר שני

בהיקף משרה של 75%

לפרטים נוספים יש לפנות טל: 04-640539, 04-627592

לחברה מובילה בתחום שילוח בינלאומי

דרושים/ות

- מנהל/ת תפעול
- מנהל/ת מח' יצוא
- מנהל/ת מח' יבוא
- פקיד/ת יבוא
- פקיד/ת יצוא

טל. 03-5228110

פקס. 03-5233717

חברה העוסקת בפיתוח יצור ושיווק דור חדש של מערכות מתקדמות.

דרושים/ות

כלכלן/ית

- נסיון בתמחור תקצוב ובקרה בחברה תעשייתית
- ידע בעבודה עם גליונות אלקטרוניים
- נסיון בעבודה מול משהב"ט וגופי סיוע ממשלתיים - יתרון

למחלקת הייצור

טכנאי/ת אלקטרוניקה

- הכרחי נסיון בתיקון כרטיסים בדיקות סופיות הכרת מחשב והרכבות אלקטרוניות
- רצוי ידע בהלחמה

מלחים/ה ברמה גבוהה

- בעל/ת ידע בהלחמות SMD
- רצוי ידע ב-WIRE UP קריאת שרטוטים - יתרון

נא לשלוח קורות חיים ונסיון בעבודה לת.ד. 2493 אזור התעשיה רעננה 43654. חובה לציין סוג משרה ע"ג המעטפה. סודיות מובטחת.

אלביט אלביט מערכות

סהר שלטים

סהר תעשיות שילוט (1986) בע"מ

דרושים/ות

מקצוענים במכירות

אנו צריכים אנשי/נשות מכירות מנוסים/ות בעבודה מול כל אחד מן התחומים הבאים: אדריכלים ומעצבי פנים או משרדי פרסום או שוק השלטים. אנו נותנים: עבודה קבועה, שכר בסיס, עמלות, רכב החברה וקידום למתאימים.

קורות חיים יש לשלוח לפקס: 03-9243361

למוסד ציבורי גדול בנתניה!

דרוש/ה עובד/ת למזכירות רפואית

- משרה מלאה
- השכלה תיכונית מלאה + תעודת מזכירות רפואית ממוסד מוכר
- לאחר שירות צבאי מלא
- ידיעת השפה העברית על בורייה

המעוניינים יפנו בכתב לת"ד 7093, ת"א למודעה מספר 709

כלמוטור בע"מ - יבואני מיצובישי

דרושים/ות

מזכיר/ה + פקיד/ה

- הדפסה במעבד תמלילים ע/א
- השכלה תיכונית לפחות
- נכונות לש"נ

עובדי/ות מחסן

- בוגרי שרות צבאי ★ יתרון לבעלי רשיון ג'
- נכונות לש"נ

פקיד/ת תביעות

- נסיון בביטוחי רכב

נא לפנות למח' כ"א 819, 03-5380720

FLYING CARGO EXPRESS

LICENSEE OF FEDERAL EXPRESS CORP.

סטודנטים

לאיוש דבקי בלדרות בנ.ת.ב.ג.

ידיעת אנגלית • רכב חובה • 3-4 פעמים בשבוע 18.30-24.00

לפנות לטל 707 03-5763939

חברת החשמל

בתל אביב

מהנדס/ת או הנדסאי/ת מחשבים בתחום ה-PC

(מס' משרה 06210)

דרישות התפקיד:

- ידע ונסיון בתחומים הבאים: TCP/IP, UNIX, OS/2, DOS.

מהנדס/ת מערכות בתחום תקשורת מחשבים

(מס' משרה 06211)

דרישות התפקיד:

- ידע ונסיון בתחומים הבאים: TCP/IP, CICS, VTAM.

הנדסאי/ת מחשבים/ אלקטרוניקה

(מס' משרה 06212)

דרישות התפקיד:

- ידע ונסיון בתקשורת TCP/IP, SNA (חומרה ותוכנה).
- ידע מעמיק בתחום מיקרו מחשבים (חומרה ותוכנה).

מגורים בגוש דן - עבור המשרות הנ"ל.

מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים וצילומי תעודות מתאימות ובציון מספר המשרה המבוקשת **אל: חברת החשמל, מחלקת כח אדם אגפית דרום, ת.ד. 9002 תל אביב 61090.**

בתחנת-הכח רוטנברג, אשקלון

מדריך/ה במרכז המבקרים

(מס' משרה 06213)

דרישות התפקיד:

- בעל/ת השכלה אקדמית.
- שליטה רהוטה בעברית (דיבור וכתיבה).
- שליטה טובה באנגלית.
- בעל/ת הופעה נאה.

העבודה ארעית - לתקופה של כ-10 חודשים.

מגורים באשקלון והסביבה - חובה.

מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים וצילומי תעודות מתאימות ובציון מספר המשרה המבוקשת **אל: חברת החשמל, מחלקת כח אדם אגפית דרום, ת.ד. 9002 תל אביב 61090.**

בתל אביב

עורך/ת דין

(מס' משרה 07214)

דרישות התפקיד:

- רשיון ישראלי לעריכת דין.
- נסיון מקצועי של 5 שנים לפחות, לרבות הופעות בבתי משפט.
- ידע ונסיון בתחומי המשפט הבאים: דיני חוזים, דיני נזיקין, דיני חברות, דיני מקרקעין, דיני תכנון ובניה, דיני מכרזים.

מגורים בגוש דן.

מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים וצילומי תעודות מתאימות ובציון מספר המשרה המבוקשת **אל: חברת החשמל, מחלקת כח אדם מחוז דן, ת.ד. 25 תל אביב 61000.**

יש לך ידיד בסביבה

[illegible]

MAGIC
Magic Software Enterprises

חברת "מג'יק תעשיות תוכנה" מקבוצת "משוב מחשבים", מפתחת ומשווקת את מג'יק, הכלי המתקדם לפיתוח יישומי C/S. אנו מציעים לך סביבת עבודה בינלאומית עם אוירה דינמית המעודדת מצוינות.

אם את/ה מחפש/ת אתגר והצלחה בחו"ל מג'יק נותנת לך הזדמנות.

למשרדי החברה בארה"ב דרוש/ה:

מנהל/ת MIS
- ידע וניסיון (לפחות שנתיים) ב-MAGIC.
- שליטה טובה באנגלית.

למשרדי החברה באנגליה דרוש/ה:

Sales/Support Engineer
- ידע וניסיון (לפחות שנתיים) ב-MAGIC.
- שליטה טובה באנגלית.

למשרדי החברה בגרמניה (מינכן) דרוש/ה:

Sales/Support Engineer
- ניסיון ב-SQL ו-RDBMS.
- רקע ב-C/S, UNIX או MAGIC - יתרון.
- שליטה בגרמנית ברמת שפת אם - יתרון.

למחלקות אבטחת איכות ותמיכת לקוחות בגירסה החדשנית של MAGIC for WINDOWS דרושים/ות:

תוכניתני/ות MAGIC
- בעלי/ות ידע מוכח של שנתיים לפחות ב-MAGIC גירסה 5.X והכרת מיה Windows, DOS.

נא לפנות למח' משאבי אנוש (בציון שם ומספר המישרה), רח' חבלדה 5, אור יהודה. מיקוד 60218. פקס: (03) 5389333.

MAGIC פשוט חכם
Magic Software Enterprises מקבוצת משוב מחשבים

כוכב תהיה

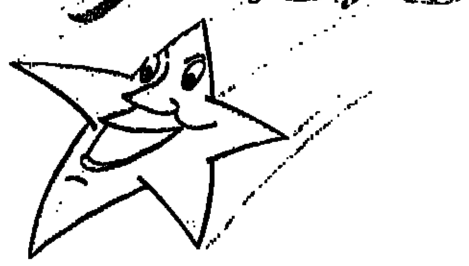

כוכב תקשורת

תדיראן תקשורת מציעה לך תפקיד אתגרי ומרתק ועתיד בטוח בקדמת הטכנולוגיה העולמית. אם את/ה שאפתן/ית, מוכשר/ת ואיכותי/ת, בוא/י תשתלב/י בין אנשים כמוך בחברת התקשורת האיכותית של ישראל

System Administrator (7454)
למערכות מתקדמות בעולם תקשורת הנתונים
- ★ תואר ראשון במדעי המחשב.
- ★ נסיון של 3 שנים לפחות בסביבת UNIX.

מהנדסי/ות פיתוח תוכנה (4505)
לעבודה בסביבה מתקדמת מלאת אתגרים
- ★ בוגר/ת מדעי המחשב או יוצאי ממר"מ.
- ★ בעל/ת נסיון של 2-3 שנים.
- ★ ידע בסביבת UNIX – חובה.
- ★ ידע ב-ORACLE – רצוי.
- ★ סיווג ביטחוני אזרחי – חובה.

מהנדס/ת פיתוח DSP (7455)
לפיתוח מעגלי DSP במוצרים חדשניים
- ★ מהנדס/ת אלקטרוניקה.
- ★ 6 שנות נסיון לפחות.
- ★ נסיון בשיטות קידוד ועיבוד אותות שמע – יתרון.
- ★ שליטה טובה באנגלית.

מהנדסי/ות מכירות לשוק הפרטי בישראל (7284)
- ★ מהנדס/ת אלקטרוניקה עם נסיון של 3 שנים – יתרון.
- ★ נסיון במכירות מוצרי היי-טק – חובה.
- ★ נסיון בניהול לקוחות.
- ★ תנתן עדיפות לבעלי/ות רקע פיקודי בחיל הקשר.

מהנדס/ת פיתוח תוכנה במערכות DSP-ו Real Time (7456)
לפיתוח תוכנה במוצרים חדשניים
- ★ תואר ראשון במדעי המחשב/הנדסת מחשבים.
- ★ 6 שנות נסיון לפחות.
- ★ נסיון בסביבת xxx 68 – יתרון.
- ★ נסיון בתחום תקשורת נתונים – יתרון.
- ★ שליטה טובה באנגלית.

כלכלן/ית – ראש מדור דיווח (2332)
- ★ תואר ראשון בכלכלה.
- ★ ידע בחשבונאות – חובה.
- ★ נסיון בעבודה מול המדען הראשי ומרכז השקעות – חובה.
- ★ נסיון במערכות תנהח"ש ממוחשבות – חובה.
- ★ נסיון בעבודה מול ביקורות חיצוניות.

קורות חיים יש להפנות לתדיראן תקשורת בציון מס' משרה, אל מחלקת גיוס עובדים, ת.ד. 500 פ"ת 49104. או לפקס, 03-9261798. סודיות מובטחת.

תדיראן תקשורת – יותר איכות בתקשורת

---

comda
Data & Communication Systems Ltd.
Microsoft SOLUTION PROVIDER · Internet Integrator · ftp Software The TCP/IP provider

לקומדע בית מערכות בתחום התקשורת דרושים/ות:
- מנהל/ת מכירות/שיווק מוצרי תוכנה (מספר שנים ניסיון דומה)
- מומחה Internet (להדרכת לקוחות)
- מנהל/ת משרד (מספר שנים ניסיון דומה)

נא לשלוח קורות חיים לכתובת: ת.ד. 58007 קרית עתידים, תל אביב 61581 או לפקס: 03-6474206

לחברה מסחרית מבוססת באילת דרוש/ה
מנכ"ל
[illegible]

לפנות לחברת "יוזמאן", ת.ד. 6610 ת"א 61066 או לפקס: 03-202949. בציון מישרה 15. סודיות תשמר בקפידה. רק פניות מתאימות תיענינה.

לחברת אלדור מחשבים דרושים:

לאגף השרות הטכני דרושים:
- מוקדן/ית לקבלה וניתוב קריאות לקוחות.
- טכנאי/ת שרות לנקודות מכירה ברשתות (DOS).
- טכנאי/ת מדפסות בעל נסיון ויכולת טכנית גבוהה.
- טכנאי/ת PC בעלי נסיון. עדיפות לבעלי CNA.

דרושים: אנשי SYSTEM/תוכנה
הכרה מעמיקה באחד או יותר מהתחומים הבאים:
- בעל CNA עם ניסיון רב ברשתות.
- בעל CNE או ECNA.
- WINDOWS NT.
- UNIX.
- OS/2.
- רשתות WINDOWS FOR WORKGROUPS.
- תוכנות MICROSOFT כגון: WFW, WORD, EXCEL.

קורות חיים לת.ד. 24201 ת"א, מיקוד: 61241 או לפקס: 03-6487728
סודיות מובטחת. [illegible]

אלדור מחשבים בע"מ – שפה חדשה בעולם המחשבים

א' אביב
ניהול, הנדסה ומערכות מידע בע"מ

מהנדס/ת מכונות
- ניסיון בתכנון ופיתוח מנגנונים מכניים עדינים
- ידע בתחום ורימת גזים
- ידע בתהליכי ייצור ויציקות אלומיניום
- עצמאי ובעל יוזמה
- ידיעת השפה האנגלית (צרפתית - יתרון)
- עבודה באזור המרכז

נא לשלוח קורות חיים בכתב יד לחב' "עין גב-אביב", סוקולוב 52 רמת השרון 47235, או לפקס: 03-5491077

לוח דרושים מעריב

טל: 03-5632140 • פקס: 03-5632059 • מודעות דרושים נוספות מתפרסמות במוסף עסקים ובחוברת לוח

מדינת ישראל
משרד החינוך, התרבות והספורט

הודעה על משרות פיקוח פנויות

משרד החינוך התרבות והספורט מודיע בזה כי **ביום שלישי כ"ו באדר ב' תשנ"ה, 28 במארס 1995**, מתפרסמת חוברת מכרזים מס' 1/95 על משרות פיקוח פנויות. תאור התפקידים והדרישות למשרות הפנויות מפורטים בחוברת המצויה ברב הרשויות המקומיות, בלשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה ובלשכות המחוזיות של משרדנו. פרטים מלאים על המשרות ניתן לקבל במשרדנו ביחידת המכרזים – בתחום משאבי אנוש ירושלים, רח' שבטי ישראל 34, חדר מס' 112, טלפון 02-293222, 02-292222.

או – בלשכות המחוזיות של משרד החינוך:
1. לשכת מחוז ירושלים – רח' דבורה הנביאה 2, בנין לב רם, ירושלים.
2. לשכת מחוז הדרום – רח' הנשיאים 15, בנין סולל בונה, באר-שבע.
3. לשכת מחוזות ת"א והמרכז – שד' שאול המלך, בנין הדר דפנה, תל-אביב.
4. לשכת מחוז הצפון – בית הממשלה, הקריה, נצרת-עילית.
5. לשכת מחוז חיפה – רח' חורי 2, בנין "מגדל הנביאים", ככר סולל בונה חיפה.
6. אגף חינוך התיישבותי – רח' ארניה 10, הקריה, תל-אביב

או – בלשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה:
1. לשכת מחוז ירושלים – הקריה, רח' קפלן 3, ירושלים.
2. לשכת מחוז תל-אביב – הקריה, רח' קלמן מגן 10 תל-אביב.
3. לשכת מחוז חיפה והצפון – רח' חסן שוקרי 11, (בית הממשלה), חיפה.
4. לשכת הנגב, באר-שבע – בנין לשכת הבריאות המחוזית, רח' החלוץ 136, באר-שבע.

בקשות בצירוף מסמכים, תעודות וקורות חיים יש להגיש למשרד החינוך התרבות והספורט, יחידת המכרזים – בתחום משאבי אנוש, רח' שבטי ישראל 34 ירושלים מיקוד 91911. את הבקשות יש להגיש ע"ג טופס בקשה למשרה פנויה – למכרז משולב מ.ל.ע 230 אותו ניתן לקבל בכל אחת מהכתובות המנויות לעיל.

אין להעביר את הטפסים לנציבות שירות המדינה

היום האחרון להגשת הבקשות הוא: יום שלישי י"א בניסן תשנ"ה, 11 באפריל 1995.

למפעל תעשיתי גדול במפרץ חיפה
דרוש/ה

טכנאי/הנדסאי/ת מכונות

הכישורים הדרושים:
- נסיון באחזקה שוטפת בתעשיה הכימית של כ-5 שנים לפחות
- נסיון בתכנון מכני, צנרת וקונסטרוקציות מתכת
- נסיון בביצוע ופיקוח על עבודות אחזקה בשטח
- בעל יכולת לעבוד בצוות
- ידיעת השפה אנגלית טכנית הכרחית

בדבר פרטים ובצרוף קורות חיים נא לפנות לת.ד. 787 חיפה

שדה בוקר

לשנת הלימודים תשנ"ו
ד ר ו ש י ם
חברי צוות בתחומים הבאים:

לבית הספר- מורים ב:
מתמטיקה/פיסיקה
- נסיון בהוראה, כולל הכנה לבגרות
ישומי מחשב

לפנימיה:
מדריך/ה חברתי/ת
- רקע וזיקה לנושאי סביבה
- רצוי נסיון בהדרכה

מעוניינים מתאימים מתבקשים לפנות:
למנהל ביה"ס לחינוך סביבתי מדרשת בן-גוריון, 84990
טלפון: 565822, 07-565081 פקס: 07-556286
יוסי אליהוא - מנהל כללי

נופש מושלם חובק עולם
קלאב הוטל
לעבוד בכיף ולהרוויח הרבה?
כן אפילו כמשרה נוספת.
בעבודה מעניינת ומלאת אתגרים.
אנו מעוניינים בך השאפתן/ית מעוניין/ת לשמוע?

לקביעת ראיון נא להתקשר: אבי לפלשתיל - 03-5101410

מוסד ציבורי בירושלים
מחפש
רופא/ה
לעבודה בהיקף משרה מלאה - לפי חוזה אישי

התפקיד כולל עבודה מנהלתית ומקצועית בתחום הרפואה השיקומית.
המועמד/ת חייב/ת להיות עם ותק של 5 שנים כמתמחה בביה"ח (אין חובה בתעודת מומחה).
יתקבלו רק מועמדים/ות לאחר שירות סדיר מלא או שעדיין משרתים/ות כקציני/ות רפואה במילואים

יש לשלוח קורות חיים בצירוף תעודת רופא לת"ד 7093, ת"א למודעה מספר 708

הצטרף לחברה ותיקה והיה שותף לצמיחתה
הקהיה מעבדות רפא בע"מ
דרוש/ה
נציג/ה רפואי/ת
לאזור השרון, השרון הצפוני והעמקים
הכישורים:
- השכלה על תיכונית בתחום מדעי הטבע או רקע פרה-רפואי.
- ידיעה טובה של השפות עברית ואנגלית.
- רשיון נהיגה.
- מגורים באזור השרון.

קורות חיים בכתב יד בצרוף מסמכים רלוונטים יש להפנות ל: מעבדות רפא בע"מ ת.ד. 405 ירושלים 91003 לידי הגב' נעמה נמר.

יש תרופה – רפא

תאום – השמת בני אדם בכיר
- **1. מנהלי/ות סניפים** – ברחבי הארץ בעלי נסיון ניהולי מוכח ואוריינטציה שיווקית.
- **2. מנהל/ת חשבונות** – סוג 3"ג נסיון בעבודה עם מחשב
- **3. מזכיר/ה** – נסיון בעבודות משרד, הדפסה, ידע בהנהלת חשבונות - יתרון

[illegible]

ברש
עורך/ת דין
לעבודה משפטית מגוונת ומעניינת, במחלקה המשפטית של מפעל גדול באזור הדרום, בעל/ת ניסיון בתחום האזרחי, שלמד/ה משפטים בישראל, השולט/ת בשפה האנגלית.

[illegible]

בדבר פרטים נא לפנות לת"ד 9058, באר שבע עבור: היועץ המשפטי

לביה"ס היסודי "תלמוד תורה" בוונקובר קנדה
דרוש/ה
מנהל/ת
הכישורים הדרושים:
- ידע מעמיק במקצועות היהדות
- נסיון בעבודה בחינוך יהודי בגולה
- נסיון בהוראה ובניהול
- ידע בפתוח תכניות לימודים, ובהערכת מורים
- יכולת לעבוד בצוות
- תואר מתקדם בחינוך
- תחילת התפקיד 1 באוגוסט 1995

נא לפנות בצירוף קורות חיים עד 13.4.95
Search Committee VTT, 998 West 26th Ave, Vancouver BC V5Z 2G1, FAX. 604-736-9754, Attn. Ms. Pinsky + Ms. Tischler

---

לקיבוץ האזורי חשש שנתי ע"ש הרצוג בבית חשמונאי (חטיבת ביניים וחטיבה עליונה עיונית)
לשנת הלימודים תשנ"ו
דרושים/ות
מורים/ות
במקצועות הבאים:
1. תנ"ך
2. ספרות והבעה
3. לשון
4. אנגלית
5. ערבית
6. מתמטיקה
7. פיסיקה
8. מחשב
9. קולנוע

מועמדים/ות בעלי/ות כישורים מתאימים ובעלי/ות נסיון. המעוניינים/ות להורות בבית ספר תיכון באווירה כפרית ותיננטית המתחייבת בגישה ליברלית. מתבקשים/ות לתאם ראיון עם מנהל בית הספר
טלפונים בשעות העבודה: 08-242073, 08-221715
טלפונים בשעות הערב: 08-229617

המועצה הישראלית לצרכנות
דרוש
מבקר פנימי במשרה חלקית
[illegible]
לדוד גבאה 26, תל-אביב 65113

לחברה העוסקת בייצור ושיווק ציוד רפואי
ד ר ו ש י ם
הנדסאי/ת תעשיה וניהול
הנדסאים רפואיים
מזכירה בכירה
אנגלית/עברית
תועמלנים רפואיים
קורות חיים יש להעביר לפקס: 09-917387

לחברת אשראי בינלאומית דרושים/ות
אנשי/נשות שיווק ומכירות
- כושר ביטוי מעולה.
- תקשורת בינאישית מעולה.
- מוטיבציה גדולה להצלחה.
- רכב פרטי.

למתאימים/ות הכשרה מקצועית ושכר הולם
פנה/י ל- POWER SELL
המרכז הישראלי להשמת אנשי מכירות
טלפון: 03-579-4422 ת.ד. 65153 ת"א 61651 משרה 160

דרוש/ה
מהנדס/ת ביצוע
לפרויקט מגורים ומסחר מורכב ויוקרתי באיזור הרצליה.
- נסיון מוכח של 6 שנים לפחות במבנים רבי-קומות ובניה טרומית
טלפון: 09-687530

רוברט הלף ROBERT HALF
ללקוחותינו ברחבי הארץ דרושים/ות בדחיפות
קליברים לפיתוח
C, C++, UNIX, WINDOWS, VISUAL BASIC, ACCESS, SQL, ORACLE, MAGIC, RPG3, COBOL. Real Time, Client Server, ענ"א, בסיסי נתונים, סיסטם ותקשורת.
[illegible]

ל"עציון" הנדסת חשמל בע"מ
דרוש/ה
מהנדס/ת - הנדסאי/ת חשמל
לתימחור ומילוי מכרזים
03-804226, 03-807450

לחב' למערכות מידע גאוגרפיות מתקדמות
אנשי/ות GIS
שליטה מלאה במערכות: Arcview2, Arccad, Autocad
ידע בבסיסי נתונים D.base, Acess
רצוי ידע בגליונות אלקטרונים
מפעילי/ות Autocad
מנוסים/ות, לעבודה במשמרות
טל: 03-6051262 אבי או ענת

לוח דרושים מעריב

טל: 03-5632140 • פקס: 03-5632059 • מודעות דרושים נוספות מתפרסמות במוסף עסקים ובחוברת לוח

רוצים אותך עכשיו בטלרד!

טלרד משלבת נסיון ועוצמה כלכלית עם שאיפה למצויינות ומקוריות. אנו נכנסים לפעילות רחבת היקף בפרוייקטים המשלבים נישות חדשניות של סיווג, רדיו-תאי ותמסורת בקצבים גבוהים. מערכות התקשורת מבוססות על תוכנות זמן אמת מרובת משימות.

תנופת הצמיחה בתאוצה: דרושים לנו מהנדסי תוכנה נוספים לעשרות המעולים שכבר קלטנו

מהנדסי/ות תוכנה, בוגרי/ות מדעי המחשב, הנדסאים/ות מחשבים (משרה 3557)

בעלי/ות יכולת לימוד טובה ומהירה ונכונות להשקעה, לעבודה בסביבה המשלבת:
- ריבוי מעבדים ומשימות.
- תמסורת אלקטרו-אופטית תוך מימוש סטנדרטים בין-לאומיים.
- שימוש בכלי תוכנה וסביבת פיתוח מתקדמת.
- קשר הדוק עם מרכזי מחקר ופיתוח בחברות בין-לאומיות.

לאגף החומרה

אנשי/נשות פיתוח חומרה

(משרה 3611)

בתחומים הבאים:
- עבבים מיוחדים, בגדלים עד 100k שערים, בעזרת כלי פיתוח חדישים ובסביבת עבודה משולבת.
- מוצרי תקשורת מורכבים בכל הרמות מרמת כרטיס ועד לרמת כונן.
- תקשורת אופטית.

דרושים/ות לנו אנשים בעלי/ות יכולת:
- להובלת צוותים.
- ניסיון באחד או יותר מהתחומים הנ"ל.

גם בוגרים/ות וסטודנטים מצטיינים/ות (בשנה אחרונה) יתקבלו ברצון.

לאגף שיווק לקוחות ומוצרים

מהנדס/ת אלקטרוניקה

(משרה 3097)

לצורך בניית מהדורות תוכנה לפרוייקטים שונים בחברה.
- מהנדס/ת אלקטרוניקה.
- יכולת למידה של נושאים חדשים.
- ידיעה טובה באנגלית.
- חשיבות רבה לדיוק, הקפדה והתמדה.

לא נדרש ניסיון קודם.

עובדים/ות למחלקת תעוד

(משרה 3844)

1. ספרן/ית.
2. קלדן/ית / כתב/ת טכני/ת.
- אנגלית ברמת שפת אם. שפות נוספות - יתרון.
- הכרה של מעבדי תמלילים וגרפיקה.

המעוניינים יפנו לאורי קסלר, טל: 08-273844

לאגף הנדסה והדרכה

מדריך/ה מוצרי טלרד

(משרה 3644)

להדרכת מוצרי טלרד (מרכזיות) ללקוחות בארץ ו/או בחו"ל.
- מהנדס/ת או הנדסאי/ת בעל/ת ניסיון בתחום טלפוניה ותקשורת.
- יכולת ליצור תקשורת עם לקוחות ועמיתיו במרכז ההדרכה.
- נכונות לעבוד בשעות נוספות.
- ידיעת עברית ואנגלית לצרכי ליסוד והדרכה. ספרדית - יתרון.

לאגף אימות הפיתוח

מהנדסי/ות אימות פיתוח

(משרה 3580)

לתכנון ביצוע וליווי פרוייקטים בתחום רדיו-תאי, מתגים ספרתיים ותמסורת אופטית לשוק המקומי והבינלאומי. העבודה מתבצעת בסביבה דינמית המספקת אתגרים רבים ומגוונים.
- מהנדס/ת אלקטרוניקה.
- יכולת לימוד וכניסה לנושאים חדשים.
- יכולת ניהולית.
- שליטה באנגלית.

ההכשרה תינתן על ידינו בטלרד.

לאגף מוצרי קצה

מהנדס/ת פיתוח חומרה

(משרה 3011)

לפיתוח יחידות קצה חדשניות.
- מהנדס/ת אלקטרוניקה.
- ניסיון של 3 שנים, לפחות, בפיתוח מעגלים אנלוגיים וספרתיים.
- ניסיון במיקרו מחשבים.
- ידע בתחום הטלפוניה ותקשורת נתונים - יתרון.

לאגף התקנות ושרות

טכנאי/ת / הנדסאי/ת אלקטרוניקה

(משרה 3983)

לתפקיד שרות לקוחות.
- שליטה באנגלית.
- הפעלת P.C (DOS WINDOW).
- רישיון נהיגה.
- יכולת ייצוג כלפי הלקוחות.
- רצוי ניסיון קודם בתחום תקשורת טלפונים ובנושא שרות לקוחות.
- מגורים באזור המרכז.

נא לשלוח קורות חיים, בציון מס' המשרה, לטלרד, מח' גיוס ותעסוקה, ת.ד. 50 לוד 71100, פקס. 08-248874. סודיות מובטחת.

טלרד. עולם של תקשורת.

לרשת חנויות עלית

מוכרים/ות-קופאים/ות
לנמל התעופה בן-גוריון

דרישות התפקיד:
- נסיון במכירות.
- ניסיון בתפעול קופה ממוחשבת.
- הופעה נאה.
- נכונות לעבוד בשעות לא שגרתיות.

נא לפנות טלפונית לאירית: 03-9711339, 03-9711895

לתושבי שדרות והסביבה

מחסנאי/ת טכני / קניין/ת
- עדיפות לבעלי ניסיון

מפעיל/ת מכונות

דרישות התפקיד:
- בוגר 12 שנות לימוד.
- ידע באנגלית - יתרון.

נא לפנות טלפונית לאביבה: 07-890190

כלכלן/ית
לניהול התכנון והבקרה

דרישות התפקיד:
- תואר בכלכלה או מנהל עסקים.
- נסיון של שנתיים לפחות.
- ידע במערכות ממוחשבות.
- אנגלית ברמה גבוהה.

נא להפנות קורות-חיים מפורטים ל: עלית משאבי אנוש, ת.ד. 19, רמת-גן 52100 ולציין עבור "כלכלן/ית" רק פניות מתאימות תענינה - סודיות מובטחת -

טוב לי עם עלית

לקבוצת חברות בענפי התעשיה, המסחר ותשתית בחולון, דרושים עובדים בכירים לצוות חשב הקבוצה כדלקמן:

★ חשב שכר
בעל ניסיון קודם בחברה תעשייתית וקבלנית.

★ מנהל חשבונות בכיר
בעל ניסיון של 3-5 שנים לעבודה עצמאית ובעל ידע במערכות מיחשוב AS / 400 ומערכות PC.

★ כלכלן
בעל ניסיון של 3 שנים ובעל ידע במערכות מיחשוב וידע בתחשיש.

לכל המשרות נדרשת שליטה בהפעלת גיליונות אלקטרוניים.

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 7237 רמת-גן עד לתאריך 15.4.95

לרשת חנויות באזור המרכז דרוש/ה

מנהל/ת חנות
לניהול המכירות, הלוגיסטיקה וכח האדם בחנות
- השכלה תיכונית ומעלה רצוי בוגרי קורסים במכירות.
- ניסיון במכירת מוצרים בני קיימא.
- נסיון ניהולי מוכח.

תנאים טובים למתאימים

מועמדים העונים לדרישות הנ"ל יפנו בכתב יד לת.ד. 10513 רמת-גן 52150 נא לציין ע"ג המעטפה עבור משרה מס' 33

לארגון ארצי בתחום הסיעוד דרוש/ה לאזור השרון

עובד/ת סוציאלי/ת
בעל/ת רכב, נסיון, למשרה חלקית/מלאה טל' 09-984827

לוח דרושים מעריב
מדור בכירים

טל: 03-5632140
פקס: 03-5632059
מודעות דרושים נוספות מתפרסמות במוסף עסקים ובחוברת לוח

GIGA ג'יגה
זמן אמת בע"מ
מקבוצת ג'יגה

הצטרפו אל צוותי הפיתוח

לפרויקט עיבוד תמונה
תכנת/ת ++C, בסביבת UNIX, נסיון ב X-WIND./MOTIF
UNIX/VMS System Manager/Administrator

לפרוייקטי תקשורת
מהנדס/ת חומרה דגטלית (רצוי רקע ב- RF).
תכנת/ת C, C++ בסביבת .MS-WIND או UNIX
רצוי ידע ב- TCP/IP, ISDN.
תכנת/ת עם נסיון ב- ASM., PLM בסביבת VRTX/RMX.
תכנת/ת SYSTEM בסביבת UNIX (Drivers).

לפרוייקט עיבוד נתונים
תכנת/ת ADABAS / NATURAL, בסביבת MF.
מנתח/ת מערכות, תכנת/ת DB רלציוני,
הכרות CLIENT-SERVER, בסביבת UNIX.

המשרות מיועדות למועמדים/ות מהמרכז והצפון

ג'יגה דרך בן צבי 84, תל-אביב 68104 טל. 03-6817888 פקס. 03-6818855

אנשים מוכשרים אצלנו זה טבע

לחטיבת מחקר ופיתוח דרושים/ות

מנהל ניסויים קליניים
לריכוז פעילות המחקר הקליני

דרישות התפקיד:
- רופא-פנימי או נוירולוג
- נסיון בניהול ניסויים קליניים-רצוי
- יכולת הפעלת חוקרים
- יכולת עבודה בצוות ויחסי אנוש מעולים
- העבודה כרוכה בנסיעות רבות

חוקר
לפיתוח תכשירים

דרישות התפקיד:
- תואר שני/שלישי בכימיה או רוקחות
- נסיון רלוונטי בתעשיה
- אנגלית ברמה גבוהה
- יכולת לעבודה בצוות

נא לשלוח קורות חיים בצרוף שם המשרה למח' משאבי אנוש, מו"פ, ת.ד. 353, כפ"ס 44102 או לפקס 09-478660

סודיות מובטחת

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ

---

mercury interactive

עבודה מכוכב אחר

Mercury Interactive הינה החברה המובילה בעולם בפיתוח ושיווק מערכות ממוחשבות לבדיקות איכות תוכנה. בוא/י לעבוד בחברה צעירה ודינמית הנמצאת בתנופת פיתוח ולהשתתף בהצלחתה הכלכלית. דרושים לנו:

מהנדסים/ות תוכנה לתפקידי פיתוח

פיתוח על Windows 3.1 ו-Windows95
3-0 שנות ניסיון. ידע בפיתוח על MS-Windows. ידע ב-++C - יתרון. הכרת Uniface / Orcale Forms - יתרון.
(משרה 289)

פיתוח בסביבת Unix.
3-0 שנות ניסיון. נסיון ב X/Windows ו/או Motif - יתרון.
(משרה 293)

International Product Experts

לפיתוח ותמיכה טכנית בלקוחות החברה בעולם עם הכלים שהם State of the Art
בוגרי מדעי המחשב 5-0 שנות נסיון. היכרות ויכולת פיתוח בסביבת X/Windows, Unix, PC/Windows שליטה מלאה באנגלית, שפות נוספות - יתרון. תקשורת בין אישית גבוהה. התפקיד כרוך ב: נסיעות רבות לחו"ל. אפשרות לשהייה ממושכת באירופה או במזרח הרחוק. חשיפה לשיווק בינלאומי.
(משרה 390)

סטודנטים/ות מצטיינים/ות

את/ה יכול/ה להשתלב בעולם התוכנה כבר עכשיו!
עבודה עם הכלים המתקדמים בעולם בסביבות פיתוח חדשניות: X/Windows,Unix, MS-Windows,OS/2, Mac
עבודה בצוותים קטנים - אחריות אישית גבוהה. שעות עבודה גמישות. תנאי שכר טובים ואפשרות להשתתפות בשכר לימוד.
(משרה 316)

בוגרים/ות מצטיינים/ות במדעי הטבע

אם יש לך אוריינטציה למחשבים אנו נהפוך אותה לידע ונסיון
מסלול הכשרה מיוחד לעבודה בסביבות הפיתוח המתקדמות בעולם: X/Windows,Unix, MS-Windows,OS/2, Mac
(משרה 316)

קורות חיים יש לשלוח למרקורי אינטראקטיב בצרוף מס' משרה ת.ד. 901 אור-יהודה או בפקס: 03-5331617

DB
דן אנד ברדסטריט איטרנשיונל

יעוץ ומכירת מידע עסקי

תאור התפקיד:
יעוץ מקצועי למנהלים במשק בנושאי: מידע, סקר שוק, מודיעין עסקי וניהול סכוני אשראי

דרישות התפקיד:
- ★ השכלה אקדמאית: פיננסית/כלכלית או הנדסית
- ★ נסיון מוכח בנהול מו"מ/מכירות
- ★ הכרות עם אחד הענפים הבאים - יתרון: כימיה, בניה, אלקטרוניקה, מחשבים חשמל.

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 50200 תל אביב 61500

רק פניות מתאימות תענינה

סודיות מובטחת

גל-אור - פיתוח מערכות ותוכנה בע"מ

לחברתנו דרושים/ות:

מהנדסי/ות תוכנה
- ידע ב-++C, תחת WINDOWS - שנה נסיון לפחות או ידע ב-OOP BORLAND PASCAL - שנה נסיון לפחות.
- שליטה ב- X BASE - יתרון.

מדריכי/ות תוכנה
- לעבודה מעניינת המשלבת תחומי מיחשוב ועבודה מול משרדי נסיעות.
- גישה טובה לאנשים, סבלנות והתמדה.
- רקע בתחומי מיחשוב / תיירות / הדרכה - יתרון.
- שליטה ברמת שפת אם בשפות אנגלית / ערבית - יתרון.
- למתאימים - הכשרה מקצועית בחברה.

אנשי/נשות תמיכה טכנית
- שליטה ב- NOVELL, WINDOWS, DOS, PC.
- גישה טובה לאנשים, סבלנות והתמדה.

פקיד/ת מבצעים
- לעבודה דינמית ומעניינת מול קהל לקוחות.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ובצרוף קורות חיים ופירוט נסיון קודם לכתובת:
גל-אור פיתוח מערכות ותוכנה בע"מ, רח' בית עובד 18 תל אביב 67211 ת.ד. 57197 (ולציין על המעטפה עבור איזו משרה).
ניתן להעביר קורות חיים בפקס: 03-5375820

אביב
ניהול, הנדסה ומערכות מידע בע"מ

עבור אחד מלקוחותינו באזור ירושלים דרוש/ה:

מהנדס/ת מכונות/מיכשור ובקרה
משרה מס' 21
- ניסיון בתכנון ואחזקת מכונות אוטומטיות.
- ניסיון בתכנון מערכי ייצור
- יכולת עבודה עצמאית
- ניסיון של 5 שנים לפחות

נא לשלוח קורות חיים בציון מס' המשרה לחברת "אביב", סוקולוב 52 רמת השרון 47235, או לפקס: 03-5491077

סודיות מובטחת

לחברה קבלנית לבנייה דרוש/ה

מהנדס/ת ביצוע
עם נסיון 10 שנים להקמת פרוייקטים מיוחדים באזור המרכז

מנהל/ת עבודה מנוסה

טל: 03-6196669 או בכתב לת"ד 665, ב"ב

OFEK-tech

SQL & WINDOWS EXPERTS

אופק-טק תעשיות תוכנה בע"מ מתמחה בפיתוח ויישום פתרונות תוכנה אינטגרטיביים בסביבת Client/Server ובסיסי נתונים יחסיים, עבור לקוחות באירופה וארה"ב.

SQL PROJECT LEADERS
- בעלי תואר אקדמאי
- נסיון מוכח בפתוח ויישום מערכות תעשיתיות
- התמחות מיוחדת בסביבת SQL

SENIOR PROGRAMMERS
נסיון מוכח בסביבות:
ORACLE/SYBASE
PowerBuilder/JAM
UNIX/MS-Windows

★ יתרון לדוברי צרפתית/ספרדית ★

מובטחים תנאים טובים ונדרשת נכונות לנסיעות לחו"ל.

מועמדים/ות מתאימים פנו לחברת אופק-טק רח' יגאל אלון 157, ת"א מיקוד 67443

-סודיות מובטחת-

פילת ב- REAL TIME

פותחת לך חלונות לחברות מובילות בשוק ההייטק

מהנדסי/ות חומרה/תוכנה

משרות רבות בתחומי ניהול/פיתוח/מכירות ושיווק ממתינות לכם באוף השמה.

קו"ח לפילת, דרך פ"ת 141 ת"א 67012 ולציין ע"ג המעטפה "הייטק"

דיסקרטיות מובטחת

לוח דרושים מעריב

טל: 03-5632140 • פקס: 03-5632059 • מודעות דרושים נוספות מתפרסמות במוסף עסקים ובחוברת לוח

אורט

רשת לחינוך טכנולוגי ומדעי

מועצה מקומית בית שאן · משרד החינוך והתרבות

לבי"ס המקיף הכללי

אורט בית שאן

דרוש/ה

מנהל/ת

הכישורים הדרושים:
★ תואר שני
★ רשיון הוראה קבוע
★ נסיון בתפקידי ניהול במערכת החינוך לפחות 5 שנים

תנאי שכר משופרים לבעלי/ות כישורים מתאימים

מועמדים/ות מתאימים/ות מתבקשים/ות לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 16087 ת"א 61160, עבור מנהל/ת בית שאן, מהט"פ

מועד אחרון להגשת מועמדות יום ראשון ל' בניסן תשנ"ה 30.4.95

מטח

המרכז לטכנולוגיה חינוכית

המחלקה לפיתוח מערכות הדרכה

מחפשת

קמב"ץ

אנו מחפשים:
- קצין/ה (מיל') בתפקיד פיקודי ביחידת שדה.
- כושר ניהולי ויכולת ארגון גבוהה.
- יחסי אנוש מעולים.
- רקע במחשבי PC ואוריינטציה טכנולוגית.

אנו מציעים:
- שעות עבודה גמישות.
- שכר הולם + השתתפות בשכר לימוד.
- מרחב התפשטות לראש גדול...
- השתלבות בצוות פיתוח צעיר ויצירתי.

[illegible]

נ.צ. - נ.ט.ל.י צעיר - תוכנית לאנשים בריאים

אנו גדלים ומתרחבים ומחפשים אנשים שחושבים בגדול

לסניפינו: חיפה, השרון, י"ם, ראשל"צ-נס ציונה, המרכז, אריאל.

דרושים:

אנשי/ות מכירות מעולים

- בעלי אוריאנטציה שיווקית
- נכונות לעבודה מאומצת ובשעות לא שגרתיות
- גיל 25 ומעלה
- בעלי רכב

אנו מציעים: עבודה בחברה תומכת, משכורת בסיסית גבוהה, עמלות ותמריצים.

בדבר פרטים נא לפנות למירב גולשני 03-5757799

אנשי/ות מקצוע מעולים

למחלקת התפעול
- פארמדיקים
- רופאים לעבודה על נט"ן
- נהגים לעבודה על נט"ן.
- מזכירות רפואיות

בדבר פרטים נא לפנות לאיציק שטאובר או יוסי תומר 03-5757799

נטלי — ניידות טיפול לב ישראל — מקבוצת הכשרת היישוב

נ.ט.ל.י איתך - כל שנה, כל שעה, כל השוה טל: 03-5757799

אדם

מכון אדם לאבחון ויעוץ במשאבי אנוש

למפעל באיזור עפולה בתחום הפלסטיקה דרוש/ה

מנהל/ת מפעל הזרקה

(מישרה מס' 600)

התפקיד:
- בניית תוכנית עבודה שנתית ואחריות לביצועה.
- ניהול מדיניות רכש, מלאי וכ"א.
- קידום פרוייקטים בתחום מערך המפעל, פיתוח מוצרים ותבניות.
- עבודה מול גורמים בחו"ל.

נסיון:
- ניהול מפעל או אגף עצמאי בתחום הפלסטיקה.
- נסיון טכני בתחום הזרקת פלסטיק ותבניות.
- נסיון בעבודה בסביבת ISO 9002.

כישורים:
- מהנדס/ת מתחום תעו"נ ו/או מינהל עסקים.
- יחסי אנוש טובים.
- יוזמה, מנהיגות ומקצועיות.
- שליטה טובה באנגלית.
- גיל 35 – 45.

נא לתפנות קורות חיים בכתב, בציון מס' המשרה ע"ג המעטפה, למכון אדם, ד'יזראלי 54, חיפה 34334. סודיות מובטחת! רק פניות מתאימות תיענינה.

לחברה מסחרית גדולה

דרושים/ות

1. קנין כלי בית
2. קנין מוצרי חשמל

דרישות התפקיד:
- רקע מוכח בענף חשמל/כלי בית של 5 שנים לפחות.
- הבנה מסחרית, ידע ברכש וכושר למו"מ בהיקף גדול.
- יכולת עמידה בתנאי לחץ ושעות עבודה רבות ולא מקובלות.
- איש שטח מובהק.
- מגורים במרכז הארץ.

נא לפנות בכתב-יד בפירוט קורות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 2134 תל-אביב.

מועצה מקומית

אריאל

מכרז פנימי/חיצוני

דרוש/ה

מהנדס/ת מועצה

- למשרה מלאה.
- תנאי העסקה – עפ"י תנאי מרכז השלטון המקומי.

הגשת מועמדות עד תאריך 23.4.95

לפרטים נא להתקשר למח' כ"א ארגון ומנהל לטל: 03-9366077, 03-9366075

דרושים/ות

אנשי PC

לחברה בתחום ההיי-טק המפעילה רשת NOVELL רבת משתמשים, דרושים אנשי סיוע לפיתוח ותמיכה

הכישורים:
★ הכרת מג'יק עם נסיון מוכח בכתיבת אפליקציות
★ הכרת תוכנת NOVELL (CNS ו-NE)
★ נסיון קודם במערכות דומות – יתרון
★ יכולת הנחיה והדרכה טובה.

העבודה 5 ימים בשבוע באזור צפון תל-אביב

נא לשלוח קורות חיים לת.ד. 75 רמת השרון

לקבוצת אגיס

דרוש/ה

רופא/ה

לניהול וניטור ניסויים קליניים

כישורים נדרשים:
1. ניסיון קודם בביצוע ניסויים קליניים (כולל עיצוב ועיבוד תכנית הניסוי וכתיבת פרוטוקולים)
2. ידע בסטטיסטיקה ועיבוד נתונים למחשב.
3. ידע ברגולטוריקה תרופתית.
4. הכרת תקנים והשתלמויות בנושאי: G.C.P, G.L.P, G.M.P

קורות חיים בכתב יד לשלוח לת.ד. 1073 ב"ב מיקוד 51284 עבור ש.ו.

אם העבודה אצלך היא טבע...

מזכיר/ה

- נסיון קודם בעבודת מזכירות מגוונת
- ידע בהדפסה (רצוי בתוכנת WORD)
- נדרשת יכולת עבודה עצמאית בצד נכונות רבה לעבודת צוות ולעיסוק בנושאים שגרתיים וב"קטנות"
- יכולת ניסוח מכתבים/סיכומי פגישות
- יכולת עבודה בתנאי עומס
- משרה מלאה, התחלה מיידית, מקום העבודה: תל אביב

מועמדים/ות יפנו בכתב לחברה להגנת הטבע, מח' כח אדם, דרך השלום 4 תל אביב 66183

החברה להגנת הטבע

אקסטרא שיווק

דרוש/ה

איש/ת מכירות

נסיון מוכח במכירות ברשתות השיווק, בשוק הפרטי ובפרפומריות. רשיון נהיגה.

על המתאימים לפנות בצרוף נסיון וקורות חיים לת.ד. 288 רמלה 72100 - לידי מירי

ב. רוטשילד יעוץ וניהול

בעקבות התרחבות בפעילות החברה אנו מגייסים מהנדסים בעלי מוטיבציה גבוהה

דרושים/ות

מהנדסי/ות תעשיה וניהול

- להובלת פרוייקטים בתחומי מערכות מידע והנדסת תעשיה
- מעקב ובקרת פרוייקטים באמצעים ממוחשבים

נדרש נסיון של כשנתיים בתחום

נא לשלוח קורות חיים בכתב יד לת.ד. [illegible] קרית אריה פתח תקווה ולציין עבור [illegible]

לחברה מסחרית בת"א

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת

בעל/ת ניסיון של 3 שנים. נסיון בעבודה עם קומפיוטר עוז/אקסל. העבודה במרכז ת"א. [illegible]

ל חשבשבת דרושים:

★ מדריכי תוכנה לחשבשבת
★ מדריך לקשרשרת
★ טכנאי מחשבים
★ מומחה לנובל

המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד

נא לשלוח קורות חיים בציון המשרה המבוקשת לבית הלל 3, ת"א 67017 לידי אורית

ארגון וסגל ניהול יועצים בע"מ — אמנות ניהול ומערכות בע"מ

1970–1995

לעבודה מעניינת ורבת אתגרים

- מהנדסי תעשיה וניהול 2–3 שנות נסיון. שילוב בפרוייקטים רב-תחומיים. יכולת ניתוח/ניסוח ועבודה עצמאית
- מתכנת/ת מג'יק 2–3 נסיון. הכרת רשת נובל ו-WINDOWS – יתרון
- מפעיל מחשב, סביבת UNIX – יתרון. לעבודה בירושלים [illegible]
- אדריכל/מהנדס אזרחי בעל 5 שנות נסיון לפחות לניהול פרוייקט בינוי
- הנדסאי בנין בעל 5 שנות נסיון לפיקוח על הביצוע

נא לפנות בצרוף קורות חיים לפקס' [illegible] או לת.ד 20176, ת"א, מיקוד 61201 [illegible]

מודעות דרושים נוספות מתפרסמות במוסף עסקים ובחוברת לוח

אביב

איוש בכירים בע"מ

לחברה בתחום התקשורת דרושים/ות:

מנהל/ת לוגיסטיקה

לניהול רכש, מחסנים, מלאי, יבוא/יצוא
- הכשרה אקדמית בתעו"נ / אלקטרוניקה
- נסיון תעשיתי דומה בחברת HI-TBCH
- שליטה באנגלית

מנהל/ת יצור

לניהול קו היצור ומערך קבלני משנה
- רקע טכני/אקדמי באלקטרוניקה /תעו"נ
- נסיון דומה בתעשיית HI-TBCH
- נסיון בניהול קבלני משנה
- ידע בתהליכי אבטחת איכות

מועמדים מתאימים יפנו למשוב

רח' אבא הלל 7 רמת-גן, 52522

רח' ד'יזראלי 38א' חיפה, 34334

דרושים/ות

מנהלי/ות פרוייקטים בכירים/ות

מהות התפקיד:
- ניהול וביצוע פרוייקטים מגוונים בתחומי טכנולוגיות המידע.

הכישורים הדרושים:
- נסיון בניהול פרוייקטים גדולים.
- נסיון בניהול והפעלת צוות עובדים גדול.
- נסיון בהפעלת קבלני משנה.
- יכולת לעבודה עצמאית בתנאים משתנים.
- הכרת ענפי תעשיה עיקריים כמו:
  - בנקאות, ביטוח, שירותים ותעשיה.
- הכנה בפלטפורמות מחשוב מגוונות וטכנולוגיות חדישות. (תקשורת, שרת/ לקוח, מולטי-מדיה וכד').
- השכלה אקדמאית מתאימה.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ליבמ כח אדם לת.ד. 33666 תל אביב 61336 תוך ציון [illegible]

IBM יבמ

האם יש לך כשרון לתקשר?

אם את/ה מסוגל/ת לדבר עם כולם, להטות אוזן קשבת, לתקשר ברמה מקצועית גבוהה ויש לך תודעת שירות,מפותחת - אנו מזמינים אותך להצטרף למוקד השירות הטלפוני של סלקום, בתפקיד:

נציג שירות לקוחות סלקום

התפקיד מחייב עמידה בקשר טלפוני רצוף עם מנויי סלקום, מתן מידע חיוני והבטחת שביעות רצונם משירותי החברה.

למה אנו מצפים ממך?
- להיות בעל 12 שנות לימוד לפחות.
- לגלות גמישות מלאה לעבודה במשמרות, בכל שעות היממה במשרה מלאה.
- לגלות נכונות ללמוד ולהתמחות בשירותי תקשורת סלולרית.
- להיות בעל תקשורת בינאישית טובה.

העבודה במרכז החברה בהרצליה

מה אנו מעניקים לך?
- שכר גבוה ותנאים נלווים טובים ביותר.
- סביבת עבודה ממוחשבת, מתקדמת, נעימה ומטופחת.
- אפשרויות לקידום בעתיד במסגרת החברה.

פנו אלינו מיד - והצטרפו כבר עכשיו!

משרה מס' 2000 — משרה זו מופנית לגברים ולנשים כאחד.

מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו מיידית בצרוף קורות חיים אל סלקום ישראל בע"מ, מחלקת גיוס וקליטה לת.ד. 12653 הרצליה 46733 או למספרי הפקסים הבאים: 09-599612 או 09-599672 בצרוף שם ומספר המשרה על גבי קורות החיים והמעטפה.

סודיות מובטחת

סלקום Cellcom — מדבר לכולם

לתפקידים מובילים

אנשי/ות מכירה ושיווק

- בעלי ניסיון מוכח בשיווק ומכירה של מוצרי חומרה, תוכנה, מערכות היי-טק ותקשורת.

מהנדסי/ות תעשיה וניהול

- 2–7 שנות ניסיון.
- יתרון לבעלי ניסיון בחברות היי-טק.

בוגרים/ות מצטיינים/ות מוזמנים/ות לחגיש מועמדותם נא לפנות בטלפון: 03-6461342 או בפקס: 03-6461008 או לת.ד. 22281 ת"א

CP&S COMPUTER PEOPLE & SOFTWARE, LTD.

תקשורת מולטי-מדיה

לחברה אמריקאית באזור המרכז העוסקת בתקשורת נתונים גרפיקה ומולטי-מדיה

דרושים/ות

מהנדסי/ות תוכנה

משרה 380

כישורים דרושים:
★ פיתוח תוכנת RT מערכות משובצות בסביבת SUN,PC
★ מערכות הפעלה MS-DOS, WINDOWS, RMX, X-WINDOWS,UNIX

[illegible]

מועמדים העונים על הדרישות מוזמנים לשלוח קורות חיים בעברית בלבד ובציון מס' המשרה לת.ד. 240 ת"א 61004 – סודיות מובטחת –

לפיתוח מערכות אפליקטיביות בחברת "סאפיינס ישראל" דרושים/ות

SAPIENS

תוכניתנים/ות / מנתחי/ות מערכות

דרישות קדם:
- תואר ראשון / בוגר מכללה - בתחום רלוונטי
- נסיון במערכות MF ו/או מערכות PC ורשתות - יתרון
- נסיון בפיתוח ב- SAPIENS - יתרון

העבודה באזור המרכז או ירושלים.

רק מועמדים/ות מתאימים/ות יענו.

קורות חיים בצרוף המלצות יש לשלוח ל"סאפיינס ישראל" מח' משאבי אנוש ת.ד. 2211 רחובות 76120

KPMG ברוידא ושות' רואי חשבון

דרושים/ות רואי חשבון למשרדנו בתל אביב ובירושלים:

- בכל הרמות, ברמות בכירות.
- למתאימים/ות מובטח מסלול קידום.

נא לפנות בכתב ולצרף קורות חיים לת"א - ת.ד 50180 ת"א 68125 או באמצעות פקסימיליה: 03-5101918. לירושלים - ת.ד 347 ירושלים 91002

לחברה עתירת-ידע מובילה בתחומה דרושים/ות

מהנדסי/הנדסאי/ות אלקטרוניקה

בעלי ידע ונסיון ב:

[illegible]

מהנדסי/ות תוכנה

[illegible]

קורות חיים ל: [illegible] 52522

או בפקס. 03-5758254 טל' 03-5758434

"The Motion is the Message"

BarOn Technologies, Ltd

החברה המובילה בתחום של קומוניקציה מבוססת תנועה

דרוש/ה

החברה בארץ, המתמחה במיקרו-מחשבים, [illegible]

חשב/ת

[illegible]

מחפש משרה בכירה? רק ב מעריב

החברה המובילה בתחום השילוח הבינלאומי

שילנית

חברה ישראלית לשילוח בינלאומי בע"מ

• לסניפנו בנתב"ג דרושים/ות

פקיד/ת יצוא - בעל/ת נסיון ביצוא.

פקיד/ת יצוא - לעבודה בין השעות 16.00-24.00 רצוי עם נסיון.

• לסניפנו בתל-אביב דרושים/ות

פקיד/ת יצוא - בעל/ת נסיון ביצוא, כולל יום שישי.

מזכירה - לעבודה זמנית ל-4 חודשים. שעות 08.00-14.00 הדפסת עברית וידיעת אנגלית

לפנות לטל. 03-5630020 החל מיום א'.

החברה להגנת הטבע

מדריכים/ות
לחוגי סיירות ברחבי הארץ

נדרש ידע ונסיון קודם בניווט, בנושאי טבע וידיעת הארץ ונסיון בהדרכת נוער.
העבודה בהיקף חלקי וכוללת פעולה שבועית עם החניכים בשעות אחר הצהרים ויציאה לטיולים ומחנות עם לינה בשטח אחת לחודש ובחופשות.
לקבלת פרטים 03-6810704, 03-7818063, 03-6812785

רכזים/ות חוגי סיור
לאזור הגליל, שקמים (אשדוד-אשקלון)

התפקיד כולל ניהול והנחיה מקצועית של צוות מדריכים, קביעת מדיניות חינוכית וארגון מנהלי של מערכת החוגים באזור.
התפקיד מחייב שעות עבודה ארוכות ובלתי שגרתיות וכולל לינה בשטח במסגרת מחנות בני מספר ימים.

מועמדים/ות יפנו בכתב
לחברה להגנת הטבע, מחלקת כח אדם, רח' השפלה 4 תל-אביב 66183 עבור רכזי חוגים.

תיל השמה תחנת יעוץ למשאבי אנוש בע"מ

לחברה תעשייתית גדולה ומבוססת באזור אשדוד דרוש/ה

כלכלן/ית

ליחידה הכלכלית

★ תואר I בכלכלה.
★ כ-3 שנות נסיון בתחום.
★ ידע ב-PC (גליונות אלקטרוניים).
★ נכונות לשעות עבודה רבות.

- תחילת עבודה מיידית -

נא לחפנות קו"ח בכתב יד לתיל ת.ד. 51888 ת"א 67132 בציון משרה מס' 343 ע"ג המעטפה.

ד ר ו ש / ה

בחור/ה לטלמרקטינג "חכם"

רצוי מאוד נסיון קודם
יבוא בחשבון גם סטודנט/ית
שעות עבודה גמישות ואוירה נעימה

אנו מחפשים רק את המעולים ומשלמים השכר הגבוה בשוק

נא לפנות לאנג'לה 03-5611850

דרוש/ה

מהנדס/ת אדריכל/ית

לתאום תכנון ברמה גבוהה בפרוייקט מורכב
■ נסיון של 8 שנים לפחות
■ שליטה באנגלית.
רצוי נסיון בעבודה בתכנון או תאום בארץ ובחו"ל.
קורות חיים לת.ד. 50016, תל-אביב 61500

אורט

רשת לחינוך טכנולוגי מדעי
לשנה"ל תשנ"ו דרושים/ות

מורים/ות

לבתי ספר של הרשת

אורט מקיף מעלות

★ מתמטיקה ★ ערבית
★ ספרות ★ תנ"ך
★ הסטוריה ★ לשון
★ אנגלית ★ חינוך גופני
★ ביולוגיה ★ אלקטרוניקה
★ גיאוגרפיה

רח' המעפילים 1, מעלות 24952.
טל': 9975738, 04-9976351

אורט מ"ש אבנר חצור

★ מתמטיקה ★ פיזיקה
★ אנגלית ★ חנוך מיוחד
★ מחשבים

ת.ד. 193 חצור הגלילית 10351
טל': 937750, 06-937572

אורט מ"ש צימבאום ערד

★ אנגלית ★ אומנות
★ מתמטיקה ★ הסטוריה ואזרחות
★ לשון ★ עצוב שער
★ ספרות והבעה ★ צרפתית
★ חשמל ★ פסיכולוגיה
★ יועץ/ת ★ ספרן/ית

מרכז/ת נתיב טכנולוגי בעל/ת תואר אקדמי באחד או יותר מהתחומים הבאים: אלקטרוניקה, מחשבים, מכונות. נסיון בהוראה - חובה.

רח' יאשיהו 2, ת.ד. 1 ערד 80750
טל': 07-957203, 07-957388

לחברת ביטוח בתל-אביב
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות לאגף ביטוח חיים

★ סוג 2 לפחות
★ נסיון בחברת ביטוח - יתרון

לפנות בצירוף פרטים מלאים לת.ד. 440 תל-אביב 61003
- סודיות מובטחת -

לאזור תל-אביב

מנהל/ת אבטחת איכות (ISO-9000) /מבקר/ת פנים

לחברה ארצית בענף השרותים

הכישורים הנדרשים:
■ השכלה אקדמאית חובה
■ יחסי אנוש טובים
■ כושר ביטוי בכתב ובע"פ
■ בעל/ת מוטיבציה

נא לשלוח קורות חיים לת.ד. 23472 ת"א מיקוד 61231

למפעל בתחום התוכנה באזור המרכז והמטפל במספר רב של פרויקטים
דרוש/ה

● **מהנדס/ת תעשיה וניהול**
לתפקיד תפ"י
נסיון של 3 שנים לפחות כאיש תפ"י בחברת תוכנה פרטית

● **רואה חשבון**
לתפקיד מנהל כספים/תקציב
נסיון של כ-7 שנים כחשב עצמאי במפעל תעשייתי בתחום התוכנה והפועל לייצוא

מעונינים מתאימים יפנו בצירוף קורות חיים לת.ד. 22528 תל-אביב 61224

לחברה קבלנית לבנייה
דרוש

מהנדס בניין

[illegible]

לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים, לת.ד 51371 ת"א 67214

הסוכנות היהודית לארץ-ישראל
היחידה למידע ותאו"ד
המנהל המרכזי לשליחות

שליחות ציונית-חמ"ע

לעבודה אירגונית קהילתית ברפובליקות של בריה"מ לשעבר

ד ר ו ש י ם / ו ת

■ בעלי/ות מוטיבציה גבוהה לשליחות ציונית
■ בעלי/ות נסיון מוכח בניהול וארגון
■ בעלי/ות יוזמה ויכולת פעולה עצמאית
■ בעלי/ות השכלה אקדמאית
■ מעל 10 שנים בישראל
■ מעורים היטב בחיי הארץ
■ עדיפות לדוברי רוסית או בעלי/ות נכונות ללמוד את השפה

משך השליחות: שנה אחת לפחות. מועד יציאה: קיץ 1995

לפנות בצרוף קורות חיים בכתב יד, ליחידה לחמ"ע, ת.ד. 92 ירושלים ולציין על המעטפה "דובר רוסית".

הרשות המשותפת לחינוך יהודי ציוני
המחלקה לנוער והחלוץ

מעוניינים/ות בחוויה יוצאת דופן
שליחות חינוכית לאוסטרליה
דרושים/ות מדריכים/ות

■ רקע דתי-ציוני (מסורתי)
■ נסיון בהדרכה - במסגרת תנועת נוער/קהילה
■ הכירות ומודעות לצרכי קהילה יהודית בחו"ל
■ אנגלית שוטפת - להדרכה בסמינרים ציוניים באוסטרליה

**** פנויים מעיסוקים בחודשי הקיץ (מ-1/7/95)
**** בוגרי צבא או שרות לאומי

התקשרו אלינו - למידע והרשמה בימים א'-ה' בין השעות 16:00-
טל: 02-759-031, 02-759-028

לחברה העוסקת בסחר בינלאומי והשקעות
דרושה

מזכיר/ה להנהלה

דרישות התפקיד:
נסיון מוכח כמזכירה
ידע באנגלית ברמת שפת אם.
ידע בעבודה עם מעבד תמלילים
אנגלית/עברית
הכרת לוטוס יתרון
עבודה במשרה מלאה
מקום העבודה: אזור התעשיה הרצליה פיתוח

נא לשלוח קורות חיים בכתב יד לת.ד. 2689 חיפה

לחברה גדולה ומובילה בתחומה
דרושים/ות לאזור הדרום

מקדמי/ות מכירות למוצרי פרסום

● השכלה תיכונית ולאחר שרות צבאי.
● גיל 25-35.
● נסיון בקידום מכירות - יתרון.
● הופעה מסודרת, אדיבות וסובלנות.

מועמדים/ות בעלי/ות רשיון נהיגה ורכב פרטי יפנו בכתב לת.ד. 669 בני-ברק 51106 ויציינו ע"ג המעטפה "עבור משרה 101" רק מתאימים/ות יענו/תענה

לתחום מערכות טלפוניה ותקשורת
דרושים/ות

הנדסאי/ת אלקטרוניקה
טכנאי/ת התקנות
עם ידע ב- P.C
מזכירה
למשרה מלאה
עם ידע בעבודה על [illegible]

[illegible]

לאזור הנדסה ובנין דרושים/ות

מהנדסי ביצוע
מנהלי עבודה

• לפרוייקטים במרכז הארץ
• תנאים טובים למתאימים

טלפון 03-9248121

למפעל פלסטיק גדול באזור המרכז
דרוש/ה

ראש צוות מסגרות תבניות פלסטיק

תאור תפקיד: אחריות, פקוח ועבודה בפועל במסגריה העוסקת באחזקת תבניות חריטה וכרסום לאחזקת המפעל

דרישות המשרה: ● נסיון בתיקון ובניית תבניות ● יכולת פקוח על צוות ● נסיון מוכח בחריטה וכרסום

לפנות בכתב לת.ד. 8440 ר"ג 52183 (לציין עבור ראש צוות)

לאורם תעשיות חשמל ברמלה
דרוש/ה

הנדסאי/ת חשמל/אלקטרוניקה

לסיוע בהטמעת תקן ISO-9002

■ בעל/ת נסיון בתהליכי יצור ■ כתיבה טכנית
■ הדרכה מקצועית של עובדים ■ איסוף נתונים

נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים, לת.ד. 126 לוד 71100, עבור משרה "צ01"

לאופנת ברוך דרושים/ות:

1. מנהל/ת חנות מנוסה
2. איש/ת מכירות

לפרטים לפנות לעליזה טל: 09-616870

מרכז "תנובה"
למחלקת השיווק באגף החלב
דרוש/ה לתפקיד

אחראי/ת מוקד שרות לקוחות

הכישורים הדרושים:
★ תואר I במדעי החברה והרוח
★ יכולת עבודה מול קהל
★ תיפקוד עצמאי
★ נסיון בתפקיד דומה - יתרון
★ נסיון בעבודה עם מחשב
★ גיל עד 30

מועמדים/ות מתאימים/ות מתבקשים/ות לפנות למחלקת כוח-אדם במרכז תנובה ת.ד. 7083 מיקוד 61070 ת"א בציון שם המשרה ע"ג המעטפה ולצרף קורות חיים בכתב יד
מועמדים/ות מתאימים/ות ייענו
- סודיות מובטחת -

לחברת יבוא ושיווק לציוד רפואי
דרושים/ות:

מנהל/ת מוצר
מקדמי/ות מכירות בבתי חולים

נא לפנות בכתב, לת.ד. 13226 תל-אביב 61131
נסיון בתחום - חובה
והשכלה פרא רפואית - יתרון
- סודיות מובטחת -

ליישום והטמעת מערכות מידע
דרושים/ות

סטודנטים/יות-בוגרים/ות
תו"נ/מדעי המחשב/כלכלה/מנ"ס

■ יכולת פיתוח הדרכה ■ בוגרי קורס הדרכה
■ ידע ונסיון במערכות מידע ממוחשבות

קורות חיים: ת.ד. 1675 רמת גן 52116

אם העבודה אצלך היא טבע...

רכז/ת סניפים ארצי

התפקיד כולל ריכוז, אירגון ותאום פעילויות סניפי החברה להגנת הטבע ברחבי הארץ הפועלים בנושאי טבע וסביבה בקהילה.

הכישורים:
□ יכולת ניהול אירגון והנחיה.
□ השכלה אקדמאית מתאימה.
□ נסיון קודם בפעילות קהילתית, בהפעלת מתנדבים ובריכוז יחידות בפריסה ארצית.
□ התמצאות טובה בנושאי ידיעת הארץ, טבע ואיכות הסביבה

התפקיד דורש ניידות ברחבי הארץ ועבודה בשעות בלתי שגרתיות

מועמדים/ות יפנו בכתב לחברה להגנת הטבע מחלקת כח אדם, רח' השפלה 4, תל אביב 66183 עבור: רכז סניפים.

החברה להגנת הטבע

למוסד פיננסי דרושים/ות

אקדמאי/ת מתחיל/ה

לעבודה בתחומי המיחשוב בסביבת MAGIC
דרישות המשרה:
★ תואר ראשון בכלכלה/סטטיסטיקה
★ ידע בתכנות

אקדמאי/ת

לעבודה בתחומי אשראי והשקעות
לסניפנו באזור רמת-גן
דרוש ידע טוב בשפה האנגלית

המעוניינים/ות מתבקשים/ות לפנות בצירוף קורות חיים לת"ד 2060, ת"א מיקוד 61020
רק המתאימים ייענו

לחברת הפצה ארצית

מנהלי צוותים
לסניף ירושלים

[illegible]
□ נכונות לעבודה [illegible]
□ אפשרי [illegible]
□ רכב חובה
□ נסיון בניהול [illegible]

ת"ד 1988, חולון

למפעל בבת-ים
דרושים/ות

עובדים

לאחר שירות צבאי
לעבודה במשמרות

לפנות להרצל
טל': 03-5632288

דרושים/ות

אנשי/נשות טלמרקטינג

רצוי עם נסיון • 5 ימים בשבוע 8:30-16:00 • מקום עבודה: ת"א
לפרטים, יש לפנות החל מיום א' למרים אהרון בטל': 03-5632415, 03-5632184

נשים לשיווק !!!

לנ.ט.ל.י. דרושות נשים
לשיווק ביטוח רפואי משלים
(לכל חלקי הארץ)

+ העבודה במשרדי סוכני ביטוח
+ הכנסה מובטחת + משרה מלאה
+ נסיון בשיווק ובמכירות + רכב חובה

נ ט ל י
ניידות טיפול לב ישראל
מקבוצת הכשרת הישוב

לתיאום ראיון נא להתקשר לחברת נטלי טל. 03-5757799 ולבקש את בינה

המודעה מיועדת לגברים ונשים כאחד

לישיבה התיכונית של בנ"ע
"בית יהודה" - כפר מימון

ד ר ו ש

מנהל תיכון

לתשנ"ו (ז'-י"ב)

מועמדים מתאימים מוזמנים לפנות בכתב יד תוך פרוט קורות חיים, הכשרה, נסיון ותעודות.
לכתובת: ישיבת "בית יהודה" כפר מימון ד.נ. הנגב 85153.
ולציין - עבור ראש הישיבה

תשלוז חברה לבניה

מהנדס/ת ביצוע

■ בוגר טכניון
■ 7 שנות נסיון
■ נסיון בתאום ופיקוח בבניה ציבורית ולמגורים
■ רשיון נהיגה חובה

תנאים מועדפים למתאימים

קורות חיים ונסיון קודם יש לשלוח אלו ת.ד. 10244, רמת-גן 52002

דרושים/ות

מתכנתים/ות WINDOWS

חובה נסיון ב-V.B ו/או MS ACCESS
נסיון בתקשורת, C, C++ - יתרון

קו"ח יש לשלוח לפקס מס: 03-5714559
או לת.ד. 496 גבעתיים 53104

"תנובה" פתח-תקוה
דרושים/ות

מפיצים/ות לתוצרת חלב

הכישורים הדרושים:
* רשיון נהיגה למשאית.
* ידיעה טובה בחשבון.

תחילת עבודה משעה 02.00
הסעות לעובדים בלילה מובטחת.
מועמדים/ות מתאימים/ות תושבי גוש דן, השרון, פ"ת, והסביבה הקרובה.
מתבקשים/ות לפנות אישית למחלקת כ"א בתנובה פ"ת, רח' חנה מינשטיין (ליד מחלבות פ"ת).
ניתן להתקשר טלפונית לתיאום פגישה בטלפונים: 03-9302270, 03-9302106
- סודיות מובטחת -

לביה"ס למלונאות
דביר בחיפה
דרוש/ה

שף/ית

מועמדים/ות בעלי/ות נסיון של 5 שנים לפחות, מתבקשים/ות לפנות למח' כ"א בטל': 04-389131
- סודיות מובטחת -

למשרד רואי חשבון בת"א
דרושים/ות

מנהלי/ות ביקורת
עובדי/ות ביקורת עם נסיון

לפנות ללימור טל': 03-5613303

לחברת בלדרות בינלאומית

מנהל יבוא
צעיר ודינמי

• ידע ונסיון בתהליכי היבוא
• יכולת ניהול צוות עובדים
• נכונות לעבודה מאומצת
• אנגלית טובה

ת.ד. 1719 רמת-גן

למועצה אזורית חוף השרון
דרוש/ה

הנדסאי/ת בנין/ ארכיטקטורה

לעבודה בנושאי רישוי בועדה המקומית לתכנון ולבניה. רצוי בעל/ת נסיון.
העבודה היא: במשרה מלאה בימים א'-ה' בין השעות 7:30-15:30
לפרטים נוספים והצעות לקבלת המשרה נא לפנות למזכירת המועצה 09-596502. מועד אחרון להגשת הצעות 5.4.95

מכרות אבן אילת בע"מ
אטרקציה תיירותית חדשה באילת
ד ר ו ש י ם / ו ת :
עובדים/ות במקצועות:

• ניהול • שווק • מכירות

בעלי/ות השכלה אקדמאית דוברי/ות שפות זרות
נא לשלוח קורות חיים בכתב יד ברור לת.ד. 5279 אילת 88100
תנאים טובים • סודיות מובטחת

אנחנו מחפשים

1. האם את/ה מסוגל/ת להתמודד עם פתרון בעיות מורכבות? 2. האם את/ה אוהב/ת אתגרים מחשבתיים? 3. האם את/ה לא מוותר/ת כשהפתרון אינו נראה לעין במבט ראשון? אם השבת בחיוב על כל השאלות את/ה מתאים/ה לנו.

אנו ממשיכים לגייס אנשי תוכנה מוכשרים לפרוייקטי פיתוח חדשניים. אנו מציעים: ▣ מסלול קידום, עבודה יציבה ותנאי שכר מצויינים על בסיס כישורים אישיים. ▣ עבודה רבת עניין ואתגר התורמת לייצוא הישראלי. ▣ הזדמנות לעבודה המשלבת נסיעות לחו"ל.

איך תחלק את הלוח שלפניך ל-4 חלקים שווים בגודלם, בעזרת קוים ישרים (מבלי לה... את הסוסים) כשבכל חלק יהיה סוס אחד בלבד, ותוכיח שהראש שלך מתאים לנו?

ראש לא רגיל

לסניפינו בר"ג, בירושלים ובחיפה (משרה 315)

■ ראשי צוותים עם 3-5 שנות נסיון באחד מהתחומים הבאים: C / UNIX, MVS-DB2, VAX / VMS
■ מנתחי/ות מערכות
■ ראשי צוותים מומחי/ות OBJECT ORIENTED
■ מומחי/ות POWER BUILDER

▣ תוכניתנים/ות (C, C++,COBOL)
▣ מומחי/ות PC
▣ מומחי/ות ORACLE
▣ בוגרי/ות מדעי המחשב
▣ בוגרי/ות מדעים מדוייקים להסבה מקצועית.
▣ סטודנטים/ות מדעי המחשב

לכל המשרות עדיפות בסביבת UNIX ו/או IBM/MF ו/או VAX/VMS

להסבה מקצועית בתחום התוכנה (משרה 313)

בוגרים/ות במדעים מדוייקים, הנדסה ומדעי הטבע, יוכשרו במשך 3 חודשים כתוכניתנים/ות, עבודה שתפתח בפניהם הזדמנות לפיתוח קריירה בתחום התוכנה.

בוגרי/ות מדעי המחשב מצטיינים/ות (משרה 310)

▣ לעבודה במגוון רחב של סביבות עבודה.
▣ עדיפות לבעלי/ות ידע ב- C++ ו/או POWER BUILDER.

ראשי צוותים ותוכניתנים/ות POWER BUILDER (משרה 312)

עם נסיון של 2-5 שנים מתוכן שנה לפחות ב- POWER BUILDER
▣ יתרון למועמדים עם נסיון ב- PC/WINDOWS

סטודנטים/ות מדעי המחשב

▣ סטודנטים/ות שנה ב' המסיימים ב- 7/96. (משרה 314)
▣ סטודנטים/ות שנה ג' המסיימים ב- 7/95. (משרה 315)

מומחי/ות ORACLE (משרה 311)

▣ ידע ונסיון בפיתוח אפליקציות בסביבת ORACLE.
▣ הכרת כלי פיתוח של ORACLE (SQL * FORMS).
▣ יתרון לבעלי/ות נסיון ב- ORACLE * CASE.

* התשובה לחידה נמצאת במשרדי עורק.

קבוצת עורק

כתבו אלינו: אבא הלל 16 ר"ג 52506 - הכרחי לציין מס' משרה, לידי דפנה, טל. 03-5762109, פקס. 03-5762343 סודיות מובטחת

מערכות גרפיות ממוחשבות

מנהל/ת מחלקת בדיקות (ATE)

- ניהול צוות תכנון מערכי בקרה לכרטיסים אלקטרוניים.
- ריכוז ההדרכה והתמיכה הטכנית בנושא מבדקים אוטומטיים (ATE).
- מעורבות בפיתוח הכרטיסים לשיפור הבדיקתיות.

הכישורים הדרושים:
■ מהנדס/ת אלקטרוניקה.
■ רקע בתוכנה.
■ נסיון של שנתיים בתחום מבדקים אוטומטיים לכרטיסים - יתרון.
■ הכרת מבדקי ICT (זנטל 850, SPEA) - יתרון.

מהנדסי/ות תעשיה וניהול

לחשתלבות במחלקות שונות בתפקידים הבאים:
● אחריות למערכת מיחשוב תצורה ניתוח ושיפור תהליכים הנדסיים: הקמעת תהליכי עבודה חדשים.
● ניתוח ושיפור תהליכים לוגיסטיים ויצוריים: תכנון וביצוע בקרה אחר תוכניות יצור ומלאי.

הכישורים הדרושים:
■ מהנדס/ת תעשיה וניהול.
■ נסיון בעבודה עם בסיסי נתונים בסביבה תעשייתית.
■ נסיון בסביבת MRP - יתרון.
■ הכרת POWERHOUSE או ORACLE - יתרון.

המשרות אפשריות לסטודנטים לקראת סיום לימודיהם.

מהנדס/ת אלקטרוניקה

- תכנון ופיתוח מעגלים סיפרתיים מהירים, במסגרת צוות רב תחומי העוסק בתכנון מערכות הדפסה אלקטרוניות מתקדמות.

הכישורים הדרושים:
■ מהנדס/ת אלקטרוניקה.
■ נסיון של שנתיים בתכנון חומרה.
■ הכרת רכיבים צרובים כגון: XILINX, ALTERA, PAL.
■ הכרת מיקרופרוססורים - יתרון.

המשרות אפשריות לבוגרים מצטיינים חסרי נסיון.

אם את/ה מתאים למשרה שלח אלינו קורות חיים. כל פניה בכתב תיענה. נא להימנע מפניות טלפוניות. סודיות מובטחת. המשרה מיועדת לנשים ולגברים כאחד.

סאיטקס קורפוריישן בע"מ, משאבי-אנוש ת.ד. 330, הרצליה ב' 46103.

סאיטקס

תוכנה בע"מ

מתכנת/ות נסיון ב- UNIX, MS-WINDOWS, VMS, GUI ORIENTED, ORACLE.

תוכניתנ/ית מערכות הכרת VTAM, NCP, NETVIEW ו- TCP/IP. נסיון ב- CICS/OS,VM, MVS. באזור תל-אביב.

מנתח/ת מערכות לפיתוח מערכות שרת/לקוח UNIX, PC, TCP/IP, ORACLE.

לטל. 04-373031 (ליאת). קורות חיים לת.ד. 6074, חיפה.

Multimedia Network

לקומדירקט, חברה מקבוצת ... העוסקת בפיתוח מולטימדיה:

• תוכניתנים לפיתוח מערכות מולטימדיה. שנתיים נסיון בפיתוח Visual Basic / ToolBook
• אנימטורים וגרפיקאים. נסיון ב: PhotoShop/Corel Draw, Director/ToolBook/Animator Pro
• טכנאי/הנדסאי מחשבים. לתמיכה במחשבי PC, ציוד הקפי ורשת.
• מנהל אדמיניסטרטיבי. נסיון ברכש, תקציבים, בנקים, ספקים ו...

המתאימים מוזמנים לשלוח קורות חיים ל...

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים.

דרושים/ות לסניפנו בת"א

רואי/ות חשבון

לצוות העוסק בהקמת מערכות בנקאיות ממוחשבות

מנתחי/ות מערכות

בעלי/ות נסיון בסביבה בנקאית ו/או פיננסית

מתכנתים

בעלי/ות נסיון במערכות בנקאיות

לסניפנו בירושלים דרוש/ה

רואה/ת חשבון

קורות חיים נא לשלוח ל"הלפרין" שירותי ניהול בע"מ שד' בן-גוריון 77 ת"א 64514 פקס. 03-5224402

דניה סיבוס

דרושים

מנהלי פרוייקט

הכישורים הדרושים:
■ מהנדס אזרחי.
■ שלוש-חמש שנות נסיון בתפקיד ביצוע בפרוייקטים של מבני מגורים ומבני תעשיה.
■ כושר ניהול צוות עובדים.
■ יכולת ניהול מו"מ עם גורמי חוץ.
■ יחסי אנוש טובים.

עוזרי מנהלי פרויקט

הכישורים הדרושים:
■ מהנדס אזרחי.
■ יכולת אישית גבוהה.
■ יחסי אנוש טובים.
■ נכונות לעבודה מאומצת.

מנהלי עבודה לעבודות שלד וגמר

הכישורים הדרושים:
■ תעודת הסמכה של משרד העבודה (רק בעלי תעודה יוענו).
■ נסיון בעבודות שלד וגמר במבני מגורים ותעשיה.
■ עדיפות לבעלי נסיון בבניה טרומית.
■ כושר ניהול צוות עובדים.

מהנדס תעשיה וניהול

בעלי נסיון או מתחילים למחלקת בקרה תקציבית

הכישורים הדרושים:
■ לבעלי נסיון: 2-3 שנות נסיון בבקרה תקציבית. רצוי בענף הבניה.
לבעלי נסיון ולמתחילים:
■ הכרת מערכות לניהול פרוייקטים וגליונות אלקטרוניים. (M.S. Project/אקסל)
■ יכולת אישית גבוהה בעבודה עצמאית ולמידה.
■ נכונות לעבודה מאומצת כולל שעות בלתי שגרתיות.

מועמדים יפנו בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לדניה סיבוס ת.ד. 72 סביון למחלקת כח אדם. או בפקס: 03-5342711

המודעה מיועדת לנשים וגברים

דניה סיבוס

חברה לבניה בע"מ

מקבוצת אפריקה-ישראל להשקעות בע"מ

מכון קינן

עבור אחד מלקוחותינו, חברה העוסקת בשיווק ובהפצה של מוצרי מזון דרושים/ות

עוזר/ת חשב - מנהל/ת חשבונות ראשי

(משרה 1080)

רו"ח צעיר לאחר התמחות, לאחריות על מערכת הנהלת החשבונות והדיווחים הכספיים.

מנהל/ת חשבונות

(משרה 1090)

סוג 3, נסיון קודם הכרחי.

— העבודה באזור נתניה —

נא לשלוח קו"ח ל"מכון קינן" ת.ד. 446 רמת השרון 47103, בציון מס' המשרה או לפקס 03-5404106

— סודיות מובטחת —

לחברת מזון גדולה

דרוש/ה

כלכלן/ית

לאגף המכירות

• בעל/ת אוריינטציה שיווקית
• ידע ונסיון מוכח בעבודה על מחשב מרכזי
• ידע מוכח בגליונות אלקטרוניים
• ...

— סודיות מובטחת —

מעריב

מחפש משרה בכיוון?

NetManage

חברת נטמנגי המובילה בעולם בתחום TCP/IP Applications for Windows

דרושים/ות

לפתוח פרוייקטים חדשניים בתחום תקשורת נתונים

בחברת הבת בארץ, הממוקמת במרכז תעשיות מדע - מתם חיפה

מהנדסי/ות תוכנה

● לפחות 2 שנות נסיון בפיתוח תוכנה
● נסיון בשפת C/C++
● רצוי נסיון בעבודה בסביבת X-Internals / Windows / PC

מהנדסי/ות תוכנה בכירים/ות

● לפחות 5 שנות נסיון בפיתוח תוכנה
● נסיון בשפת C/C++
● נסיון בפתוח תוכנה לאחת מהמערכות: X-Internals / MS - Windows / Windows NT
● רצוי נסיון בפתוח תוכנה לרשתות תקשורת TCP/IP

איש/אשת תמיכה טכנית

● רקע טכני בסביבת IBM, SNA, 3270, AS 400
● יכולת ניהול שיחה באנגלית עם לקוחות לפתרון בעיות טכניות
● עדיפות לבעלי תעודה - טכנאים הנדסאים מוסמכים

לפנות לנטמנג' בע"מ טכנולוגיות דואר מת"מ חיפה, 31905 פקס: 04-550122 E-MAIL: job@netmanage.co.il

---

ד"ר עדנה פשר ושות'

יועצים לניהול

Edna Pasher Ph.D. & Associates

Management Consultants

עבור ארגון מלקטרוניקה

דרוש/ה

מנהל/ת שוק ומכירות

בתחום מוצרים לתעשיה

כישורים נדרשים:
● יכולת שווקית-מכירתית מוכחת
● יכולת הובלה של צוות עובדים
● ...
● יכולת סגירת עסקאות
● ...

נא לשלוח קורות חיים לת.ד. 9178 ...

סודיות מובטחת

למשרד י. גרושקו מהנדסים

דרוש/ה

מהנדס/ת קונסטרוקציות

לתכנון מבנים וגשרים.

הנדסאי/ת בניין

בעל/ת נסיון באוטוקד

לפרטים: 02-612463, 03-6770184

כשדים מערכות תוכנה בע"מ

Casdim Software Systems Ltd.

להשתלבות בצוותי פיתוח של מוצר תוכנה בתחום הרפואי, דרושים אנשי תוכנה מעולים בעלי נסיון בפיתוח באחד או יותר מהתחומים הבאים:

● Windows Programming
● C/C++
● Visual Basic
● MS-Access
● Windows NT
● SQL Server

נא לשלוח קורות חיים ל: כשדים מערכות תוכנה - אגף פיתוח רח' האומן 8, פתח-תקווה 49130 או לפקס 03-9247942

Systematics

סיסטמטיקס

עם קבלת הנציגות של חברת RASNA בישראל, יצרנית הטכנולוגיה המתקדמת בעולם לאנליזה ואופטימיזציה של תכן מכני - דרושים:

מהנדס/ת מכירות לתיב"ם ואנליזה

■ רקע בתכנון מכני ואנליזה
■ היכרות עם שוק תיב"ם בארץ
■ נסיון מוכח במכירות - יתרון

מהנדס/ת תמיכה לתיב"ם ואנליזה

מהנדס מכונות/אוירונאוטיקה מצטיין בעל:
■ רקע מוכח בתכנון ואנליזות תכן מכני
■ היכרות עם מערכות תיב"ם - יתרון

למועמדים נמרצים ומקוריים, בעלי יכולת להתמודד עם אתגרים חדשים, יוצעו תנאים מצויינים ואפשרות להשתלבות בחברה המובילה בשוק העולמי.

פניות בכתב בלבד - רח' ראול ולנברג 4, תל אביב 69719. סודיות מובטחת.

מערכות גרפיות ממוחשבות

מהנדס/ת מערכת בתחום התקשורת

- איפיון והגדרת פתרונות מערכתיים עבור מוצרי החברה והטמעתם בשדה.
- זיהוי ואיתור טכנולוגיות חדשות בתחום התקשורת.
- קיום קשר עם גורמי חוץ: יצרנים, לקוחות ואנשי תמיכה.

הכישורים הדרושים:
■ מהנדס/ת מחשבים.
■ נסיון של שלוש שנים לפחות בתחום התקשורת.
■ שליטה בנושא תקשורת, LAN/WAN ו-Network Management.
■ נסיון במערכות מורכבות.
■ הכרת Macintosh ו/או UNIX - יתרון.
■ הכרת רשת Novell ו-NT - יתרון.

מתכנן/ת יישומים

- הגדרת ותכנון יישומים וממשקים גרפיים למערכות קדם דפוס בסביבת PostScript.
- תמיכה במוצר בשלבי הטמעתו בשדה, תוך קיום קשר שוטף עם משתמשים בארץ ובחו"ל.

הכישורים הדרושים:
■ השכלה אקדמאית בתחום טכנולוגי.
■ נסיון בפיתוח בסביבת עבודה בין תחומית.
■ ידע ב-PostScript ובהוצאה לאור - יתרון.
■ הכרת Macintosh ו/או UNIX - יתרון.
■ שליטה מלאה באנגלית.

אם את/ה מתאים למשרה שלח אלינו קורות חיים. כל פניה בכתב תיענה. נא להימנע מפניות טלפוניות. סודיות מובטחת. המשרה מיועדת לנשים ולגברים כאחד.

סאיטקס קורפוריישן בע"מ, משאבי-אנוש ת.ד. 330, הרצליה ב' 46103.

סאיטקס

לוח דרושים מעריב

טל: 03-5632140 • פקס: 03-5632059 • מודעות דרושים נוספות מתפרסמות במוסף עסקים ובחוברת לוח

עיריית רמלה
לשכת הדובר
דרוש/ת
טכנאי/ת הנדסאי/ת אלקטרוניקה
מכרז מס' 10/95
היקף המשרה: מלאה
דרישות המשרה: ידע בתיקון תקלות חומרה במחשבי P.C
הכרת מערכות הפעלה DOS/WINDOWS
הכרת רשת תקשורת נובל
כישורים נדרשים: טכנאי/ת הנדסאי/ת אלקטרוניקה
עדיפות לבוגרי/ות קורס טכנאי חומרה
על המעומדים להגיש הצעותיהם למח' כוח־אדם עד 13.4.95
בצירוף המלצות וקורות חיים, טל: 08-240510, 08-248486
יואל לביא
ראש העיר

ל־מעריב
דרוש/ה
מתכנת/ת
ORACLE/FORMS 3.0-ב
לפיתוח תוכנה בתחומי מערכות מידע
כישורים נדרשים:
★ ניסיון בכלי פיתוח בסביבת SQL*FORMS, SQL*PLUS-ORACLE
★ ניסיון במערכות UNIX בסביבת DATA GENERAL – יתרון
★ יתרון לניסיון בפיתוח שפת C
מועמדים/ות מוזמנים לשלוח קורות חיים לפקס 03-5632406 או לטלפון 03-5632424

לעבודה בתחום התקשורת
דרושים/ות
אנשי מכירות נמרצים
ובעלי מוטיבציה גבוהה
מוזמנים להתקשר:
● בעלי ניסיון במכירות
● מעל גיל 27
● רכב - יתרון
03-5632289
03-5632156

לעיתון יומי גדול
למחלקת שירות ללקוח
דרוש/ה
פקיד/ת שירות
לעבודה במשמרות (ימים א'-ו')
המעוניינים נא לפנות לאסנת
טלפון: 6835166

למעריב לנוער דרוש/ה
גרפיקאי/ת
ביצועיסט/ית
צעיר/ה ונמרץ/ת
נסיון בפריהנד חובה ● פוטושופ יתרון
טל. 5632103 (גיא)

אמטל מחשבים
דרוש/ה
איש/ת מכירות
עבודה רבת עניין ואתגר
ניסיון במכירת חומרה - יתרון
תנאים מצוינים
טל': 03-5493231
נא להפנות קורות חיים לפקס: 03-5496697

לחברה מבוססת בענף הבנייה
מהנדס/ת מכירות
סימפטי/ת בעל/ת דחף חזק להצליח.
חברתנו מצטיינת באוירת עבודה נעימה
ת.ד. 63 רעננה 43000

לעיתון יומי גדול
דרוש/ה
מנהל/ת מחלקת טלמרקטינג
עצמאי/ת מנוסה
[illegible]
דרישות
□ בעל/ת ניסיון מוכח בניהול
□ נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות
□ בעל/ת יכולת שיווקית מכירתית
□ יחסי אנוש מעולים
לפנות בכתב לפקס מס' 03-6831395 עבור המנכ"ל

דרושים
בעלי רכב/קטנוע

לחלוקת עיתונים למנויים
בשעות הבוקר המוקדמות
בגוש-דן, חיפה וירושלים
04-628320, 03-5632189, 02-243261

דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
◆ 45 שעות שבועיות
◆ רצוי ניסיון בעבודה מול לקוחות
◆ ראש גדול
◆ מסור/ה ואחראי/ת
נא לפנות בכתב־יד בלבד לת"ד 20050 ולציין ל/139

לעיתון יומי גדול
דרושים
2 שליחים
אחרי צבא + רשיון לווספה
לעבודות במשך שעות היום
טלפון מיום א': 03-5632288, להרצל

לעיתון גדול
דרושים אנשי/נשות מכירה בטלפון
[illegible]
לפנות לשרון: [illegible] בין 11:00-19:00

טיפ: איך להיות במיטבך בראיון האישי

חוזרות ונשנות אלי הפניות בנושא הראיון האישי. השאלות מתנקזות לאותם תחומים: איך לשבת, מה להדגיש בראיון, איך להימנע מ"מלכודות", מה לשדר כדי להיות באופטימום.!

תשובתו של הראיון האישי ברורה. זוהי הבמה למועמד לעבודה לשקף את עצמו, אישיותו ויכולתו. אבל כאן טמון גם המילכוד. פרק זמן של כ־20 דקות אינו מאפשר לכל אדם להציג את עצמו אופטימלית.

על מה מתמקדים בראיון האישי?

כל מרואיין משקף עצמו בשני מישורים.
א. המישור המילולי - העברת מסרים ותכנים.
ב. המישור הלא־מילולי, הכולל הקרנה על הסביבה, אינטונצית הדיבור ושפת הגוף.

מועמדים נוטים להתקבע על המימד הראשון, ופחות להקפיד על המסרים הלא־מילוליים, בין היתר מכיוון שאינם יודעים מה הם מקרינים למתבונן מהצד.

לדוגמא: לפני כחודש עבר הדרכה בהדס מנכ"ל של חברה בסדר גודל בינוני, שהוא עצמו ראיין במסגרת תפקידו האחרון עשרות מועמדים.

למרות זאת, במשך כל הראיון ישב המועמד עם הכיסא מוטה הצידה, מבלי ליצור קשר עם המראיינת. הוא שידר התנשאות מבלי שהתכוון לזאת. בשיחת המשוב הוא הופתע לשמוע על כך, ואמר שכמראיין התנהג באותה צורה.

דוגמא נוספת: א.ג. איש מכירות ושיווק, דיבורו רהוט וקולח, אלא שהבעתו חתומה, נטולת אפקט רגשי. הוא נמנע מלבטא כל תחושה וחסר למעשה את המימד האישי.

מה ניתן לעשות?

- לשמור על רצף מילולי - תוך שליטה טובה וזורמת בקורות החיים ובמעברים התעסוקתיים שלך.
- לטפח את המימד הלא־מילולי.
לנסות להבין מאיש מקצוע מה אתה מקרין ומבטא.
- להיות מודע לשפת הגוף שלך. תנועתיות יתר־מחד, או קיפאון - מאידך הם סימנים משמעותיים מאד.
- אם אינך בטוח מה השיקוף או ההקרנה שלך על סביבתך - רצוי להתייעץ עם איש מקצוע בתחום התעסוקתי.

חנה סלע
מנהלת יח' הדרכה מכון הדס
הכנה למבחני מיון לעבודה

למערכת עתון
דרוש/ה
מדריך/ה
להעברת סיורים למבקרים
בעל/ת ניסיון בהדרכה
רצוי ידע בתחום התקשורת
טל: 03-5632332 03-5632085

לעיתון מוביל דרושים/ות
אנשי/ות טלמרקטינג
מעולים/ות בעלי נסיון במכירות
למוצר מבוקש
שעות העבודה: 17:00-22:00
5 ימי עבודה בשבוע
לתאום ראיון נא להתקשר בשעות 17:00-22:00 בלבד.
טלפון: 03-5632415

לעיתון יומי גדול
דרושים
מוכרי מנויים בטלפון
■ מגיל 24
■ רצוי בעלי נסיון
■ העבודה מתאימה גם לסטודנטים
■ העבודה במשמרות בוקר וערב כולל יום שישי
נא לפנות לשחר ביום א' 9.00-15.00
ובימים ב'-ו' 17.00-22.00 לטלפון 03-6831385

טיפ: בחינת המיון - המבחן החשוב ביותר בקריירה שלך

במסגרת עבודתי הופתעתי לגלות שהרבה מועמדים מתייחסים למבחני המיון בקלות ראש.

ראשית, חשוב לדעת שמבחנים אלו קובעים את עתידך. מבחן שתוצאותיו אינן טובות במכון מוביל מוטל על הפך את קבלתך לתפקיד המבוקש, ובנוסף חוסם בפניך תפקידים נוספים בארגונים נוספים.

כאם אתה עובד בארגון גדול (בנק, חב' חשמל וכד') קידומך תלוי בבחינה זו. המסר המרכזי הינו – 8 שעות של מבחנים עלולים להכריע את הקריירה שלך.

8 שעות המבחנים מורכבים מעשרות תתי־מבחנים. חשוב שתדע, שתוצאות נמוכות בחלק מתתי המבחנים עלולות להכשילך גם אם בשאר המבחנים ציוניך מעולים.

לדוגמא:
השבוע עבר הדרכה במכוננו איש הייטק שהיה מועמד לתפקיד ניהולי בעבר ולא התקבל. וזאת למרות שהמבחן שיקף כישורים אינטלקטואליים מעולים אולם במבחני הניהול ובמשחקי הקבוצה תפקודו היה בינוני עד נמוך. כמי שבמשך 9 שנים עסקה בכתיבת חוות דעת עבור ארגונים, אני יכולה לומר בוודאות, שמספר קטן של מבחנים חשובים לתפקיד יטו את חוות הדעת לשלילה, למרות ששאר הציונים יכולים להיות מעולים.

מה ניתן לעשות?

דבר ראשון – להתייחס לבחינה ברצינות המירבית. להגיע למבחן לאחר הכנה והדרכה יסודית של אנשי מקצוע.

במכון הדס מועסקים אנשי מקצוע הטובים בתחום, שיכינו אותך לכל סוגי המבחנים (חשיבתיים ואישיותיים), באופן אישי.

חשוב לא לנחש איך אתה משתקף במשחקי קבוצה ובראיון אישי, אלא לשמוע חוות דעת מאיש מקצוע, מה אתה מקרין. גם כשאתה נבחן עבור תפקיד שלא מלהיב אותך, זכור שבחינה זו יכולה לשמש אותך לתפקידים בארגונים אחרים.

לסיכום: הכנה אופרטיבית ומקצועית היא המפתח בנקודה קריטית זו. הקצאת הזמן היא הכרחית.

חנה סלע
מנהלת יח' הדרכה
מכון הדס
הכנה למבחני מיון לעבודה
והכוון תעסוקתי־לימודי

טיפ: תנאי לחץ במבחני מיון

מצבי לחץ בסיטואציות הבחינות הם אלה הדורשים מהנבחן לתפקד במיטבו, במלוא הרכוז והיכולת – נוכח דרישות קפדניות של לוח זמנים, הספק ועירנות גבוהה לפרטים.

חלק גדול מהנבחנים אינו מפיק מעצמו את מלוא הפוטנציאל בתנאים אלה. יש המגיבים בבלבול, חוסר ריכוז והעדר מיקוד למראה הסטופר. אחרים נוטים לעודף דקדקנות, איטיות רבה ומגמה לחזור ולבדוק עצמם שוב ושוב.

לירידה בביצוע מתלוות לעיתים מחשבות שליליות כמו "אין לי סיכוי להספיק", וכד'.

כל תוצר תגובה לאותם מצבי לחץ פוגע משמעותית בתוצאות המבחנים. אפילו פעולות קלות יחסית, שאין בעיה לפתרן בתנאים רגילים, הופכות לקשות ובעייתיות בנסיבות "מלחיצות".

תפקוד בתנאי לחץ אצל ספורטאים

בעולם הספורט בולט במיוחד ההבדל בתפקוד בתנאי לחץ אצל ספורטאים.

דוגמא בולטת לכך היא טורניר הגמר של הנשים, ווימבלדון 93.

מתחרה שהובילה במשחק, לא עמדה בלחץ ברגעים הקריטיים והפסידה עקב סדרת שגיאות פשוטות וחובבניות.

יריבתה המאופיינת ביכולת עמידה אופטימלית בתנאי לחץ רק השתפרה בנקודות המכריעות.

בצמרת הטניס העולמי, כשהבדלי היכולת בין הטניסאים מצטמצמים, משחקים רבים מוכרעים על יכולת תפקוד במצבי הלחץ - "בנקודות החשובות".

שיפור התפקוד בתנאי לחץ

למרות שזוהי תכונת אופי בסיסית – ניתן לשפר את התפקוד בתנאי לחץ. שילוב של גישה לוגית - שכלתנית לניתוח המצב, ביחד עם עיבוד הצדדים הרגשיים, תורמת לשיפור משמעותי בתפקוד.

ואכן ישנם אנשי מקצוע המתמחים בניתוח ובהעלאת התפקוד נוכח לחץ.

חלק גדול מספורטאי הצמרת מעסיק פסיכולוגים למטרה זו, ובהצלחות מוכחות. במכון הדס מושם דגש על נושא זה.

חנה סלע
מנהלת יחידת הדרכה
מכון הדס
הכנה למבחני מיון לעבודה

מודעות דרושים נוספות מתפרסמות בחוברת לוח

לוח דרושים מעריב

טל: 03-5632140 • פקס: 03-5632059 • מודעות דרושים נוספות מתפרסמות במוסף עסקים ובחוברת לוח

VOLVO
דרושים/ות
איש/ת מכירות לרכב
איש/ת מכירות למשאיות
נדרשים:
★ רקע בענף ★ נסיון במכירות
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 20149 ת"א 61205

ORIGINAL SOLUTIONS LTD.
למפעל היי־טק בא.ת. החדש ראשל"צ דרוש/ה
פקיד/ת רכש
נסיון שנתיים לפחות, שליטה באנגלית ומחשב.
קורות חיים לשלוח לפקס: 03-9618984

"הורע" (1939) בע"מ
לאגף המו"פ של החברה בחוות מבחור
דרוש/ה
מטפח/ת צמחים
דרישות:
□ אגרונום - תואר שני/שלישי.
□ התמחות בגנטיקה והשבחת צמחים.
□ מגורים בדרום.
נא לפנות בכתב, תוך פרוט תולדות חיים נסיון קודם והשכלה ל - "הורע", ברורים ד.נ. שקמים מיקוד 79837. עבור ענף כח אדם.
סודיות מובטחת

בית נישה
יבוא ושיווק רהיטים ואביזרים
דרושים
1. **מזכירה** – עברית אנגלית - כולל הדפסה
2. **מוכרים/ות** – ידע נסיון בפרסום ועיצוב
3. **עובדי מחסן** – עם רשיון נהיגה ונסיון בהובלות והרכבות
[illegible] 03-6830494 [illegible]

מרטנס הופמן
מחקר ופרוייקטים
דרושות
כתבניות
בעלות נסיון ב- WORD גירסה 6
ליום עבודה מלא
נא לשלוח קורות חיים למרטנס הופמן המסגר 55 תל־אביב 67217

דרוש/ה
הנדסאי/ת
לתיכנון ושווק אריזות תעשייתיות
✓ תנאים מעולים + רכב ✓ מגורים רצוי ראשון־אשדוד
לפנות ת.ד. 1334 ת"א עבור "613972"

לחברת התרופות בינלאומית
דרוש/ה
CRA (מנטר/ת מחקר)
הכישורים הנדרשים:
1. נסיון קודם מוכח.
2. השכלה אקדמית פרה־רפואית.
3. שליטה מלאה בשפה האנגלית.
4. רשיון נהיגה תקף.
נבונות לעבודה בשעות לא קונבנציונאליות.
להגשת מועמדות יש לפנות בכתב בצרוף קורות חיים
ל־ת.ד. 1073 בני־ברק 51284 / עבור ד.ס.

לחברה בינלאומית
בתחום הרכב
דרוש/ה
מתכנת/ת
דרישות התפקיד:
● ידע ונסיון (שנתיים לפחות) במחשבי דיגיטל.
● נסיון בכתיבת תוכנות בקובול, FMS
● ידע ברשתות תקשורת ו- PC
תנאים טובים למועמד/ת המתאים
לפנות בכתב יד לת.ד. 999 ר"ג 52109
רק פניות מתאימות תענינה
סודיות מובטחת

נות הורים מושב זקנים מאוחד
ירושלים, טל' 02-790403
דרושים/ות
סמנכ"ל
בעל תעודת בוגר קורס למנהלי בתי אבות
פיזיוטרפיסט/ית
מוסמך/ת למשרה חלקית,
למחלקה סיעודית ושיקומית
מרפא/ה בעיסוק
מוסמך/ת, לשעות עבודה גמישות
• מועמדים יפנו בכתב לת.ד. 888 ירושלים
• סודיות מובטחת

ראש צוות פיתוח תכנה
■ נסיון בעבודה עם PC, רשתות MS.WINDOWS, DATA BASE
■ נסיון של שנתיים לפחות בשפת ++C
■ יכולת ניהול, ארגון ועבודה
■ תכנון בסביבת Object Oriented
נא לפנות בכתב ובצרוף קו"ח לכתובת: P.S.L.
ת.ד 13044 ת"א 61131 או פקס. 03-498389

שלמה זיו ושות'
רואי חשבון
דרוש/ה
מבקר/ת מנוסה
תנאים טובים למתאים/ה
03-5179611

מתכנתים/ות
מנתחי/ות מערכות
בעלי/ות נסיון בכל התחומים
לעבודה בארה"ב ובאנגליה
הכישורים הדרושים:
אקדמאים בלבד
שנתיים נסיון ומעלה
שליטה באנגלית
לתקופה של שנה לפחות
[illegible]

פיתוח והקמת מערכי שיווק
לאחד מלקוחותינו
קונצרן שוויצרי בינלאומי יוקרתי
נשות/אנשי חברה
לתפקידי:
מנהלי מכירות
(סופר־וייזרים)
• נסיון בניהול צוותי מכירה באמצעות חוגי בית באזורי יוקרה – חובה!
• קשרים חברתיים – יתרון!
משכורת קבועה ותנאים מעולים
על בסיס חוזה אישי!
09-555240

אינסטרומטריקס
הנדסה בע"מ
דרוש/ה:
טכנאי/ת שרות
לציוד הקפי למחשבים
■ נסיון של 5 שנים
■ הכרת מערכות MAC / NOVELL / DOS
■ תקשורת אישית טובה.
למתאימים/ות יינתנו תנאים טובים ורכב צמוד
נא לשלוח קורות חיים בפקס: 03-498589

מתאים
למורים/ות
עם חוש אסתטי, המעוניינים בהסברה מקצועית
"עבודי" פרסום חוצות
תכשיר אותך לתפקיד שטח
מעניין במכירות. למשרה מלאה
רכב חובה! 5 790 796

[illegible]
רופא
למגורים במקום
אחות
רצוי עם מגורים במקום
בפרטים, נא לפנות לדבורה.
ביום: 06-539507. בערב: 06-539545

מלון השרון THE SHARON
דרושים/ות
★ **מקדם/ת מכירות אירועים**
עם נסיון מוכח במכירת ותפעול ארועים
★ **פקיד/ת קבלה**
תנתן עדיפות לבוגרי/ות בי"ס למלונאות ולבעלי/ות נסיון בעבודה על מחשב (תוכנת רוטשטיין)
★ **מרכזן/ית**
הדרכה תנתן במקום
לקבלת פרטים נוספים נא להתקשר למחלקת כ"א לגב' אורלי בוארון טל' 09-575777.

מכון תימה TEMA
אנשי שיווק תמיכה ומכירות
איש/ת מכירות מנוסה
לרוץ קדימה!
■ לחברה שרוצה אותך ומוכנה לשלם יותר. נסיון במכירת מדפסות לייזר.
■ לחברת תקשורת, תוכנה וחומרה להכנס ולהתקדם בתחום ההי־טק.
[illegible]

מכון תימה TEMA
אנשי שיווק תמיכה ומכירות
[illegible]
דרוש ה
מהנדס מכירות
[illegible]

לחברת תיירות
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
■ שנתיים נסיון (עדיף בחברת תיירות).
■ רצוי נסיון בעבודה עם תוכנת קו מערכות.
נא לשלוח קורות חיים בכתב יד בלבד
לנחלת יצחק 8 ת"א מיקוד 67442
(משרת הנהלת חשבונות)

למפעל מוביל בענף ההשקיה
דרוש/ה
מנהל/ת מערך שיווק חו"ל
כישורים נדרשים:
✓ שליטה מלאה בשפה האנגלית (יתרון לשפות נוספות)
✓ ניסיון מוכח בתחום
✓ ניהול חברות בת
✓ הקמת J.V.
✓ ניהול צוות רחב
נא לשלוח קורות חיים לת"ד 2338, תל־אביב

לבית חולים למחלות כרוניות באזור ת"א
דרוש/ה
עובד/ת סוציאלי/ת
במשרה מלאה
כולל ריכוז תחום זה בבי"ח
נא להעביר קורות חיים לפקס. 03-6383649
עבור המנהל האדמיניסטרטיבי

Orient Vision Ltd.
דרושים/ות לצוות פיתוח
מהנדסי/ות תוכנה בכירים/ות
□ נסיון של שנתיים בכתיבת C, C++
□ נסיון בסביבת עבודה MS WINDOWS
□ רקע בסביבת גרפיקה ומולטימדיה - יתרון
□ נסיון בפיתוח תוכנה בסביבת UNIX - יתרון
קורות חיים יש לשלוח בפקס 03-9619478

מודעות דרושים נוספות מתפרסמות במוסף עסקים ובחוברת לוח

לוח דרושים מעריב
מדור בכירים

טל: 03-5632140
פקס: 03-5632059
מודעות דרושים נוספות מתפרסמות במוסף עסקים ובחוברת לוח

MOTOROLA

מוטורולה ישראל בע"מ

מוטורולה ישראל מפתחת עבור חברת האם בארה"ב מערכות לתקשורת סלולריות בחזית הטכנולוגיה ובשיטות פיתוח מתקדמות.
בוא/י להצטרף לאחת החברות המובילות בעולם!

לאגף הנדסת תוכנה סלולרית דרושים/ות

מהנדסי/ות תוכנה

משרה מס' 501

כישורים נדרשים:
- שנתיים נסיון בפיתוח תוכנה או בוגרי אוניברסיטה/טכניון מצטיינים
- ידע ונסיון ב- UNIX, שפות C,C++
- נסיון קודם בפיתוח תוכנה למערכות טלפוניה ומיתוג ציבורי
- יתרון לבעלי ידע ב-OOD ו/או INFORMIX
- ידיעת השפה האנגלית ברמה טובה (דיבור, קריאה וכתיבה)

נא לשלוח קורות חיים בציון מספר המשרה למוטורולה, ישראל, גיוס עובדים, קרמניצקי 3 תל-אביב, מיקוד 67899, או לפקס מס' 03-5658205
-סודיות מובטחת-

HyNET Ltd.

הייגט, חברת עתירת ידע המתמחה בפיתוח מוצרי תקשורת רחבת סרט (SONET / SDH, ATM,) נמצאת בשלבי צמיחה מואצים, מעוניינת לקלוט עובדים מצטיינים למשרות הבאות:

מנהל/ת שיווק בינלאומי
להקמה וניהול של מערך שיווק בינלאומי למוצרי קישוריות WAN/LAN בטכנולוגיית ATM.
- מהנדס/ת אלקטרוניקה/תוכנה עם רקע בפיתוח.
- נסיון מוכח בשיווק בינלאומי של מוצרי תקשורת לרשתות פרטיות ולחברות הפעלה-הכרחי.

מנהל/ת מוצר
לתמיכה וקשר עם בסיס לקוחות עולמי של מוצרי תקשורת מתקדמים.
- מהנדס/ת אלקטרוניקה/תוכנה בעל נסיון בפיתוח מערכות תקשורת; והכרת תקנים בינלאומיים.
- לאפיון מוצרים וישומים
- לתמיכה טכנית ותיאום עם לקוחות

מהנדסי/ות תוכנה
לעבודה בתחום ה- REAL TIME
- רקע ב UNIX, פרוטוקולים, רשתות תקשורת
- רקע במערכות ניהול ובקרת רשת - יתרון
- דרושים גם מתחילים מצטיינים

מהנדסי/ות אלקטרוניקה
לעבודה בתחום מערכות ספרתיות
- רקע במערכות תקשורת נתונים מורכבים ופיתוח ASIC (VLSI)
- דרושים גם מתחילים מצטיינים

הנדסאים/ות אלקטרוניקה
- להשתלבות בצוות הפיתוח
- להעברה מפיתוח לייצור

חשב/ת מנהל/ת כספים
לניהול המערך הפיננסי והחשבונאי, כולל דו"חות כספיים, תמחיר, בקרה, מלאי, דוחות מדען
- רו"ח או כלכלן עם נסיון מוכח ורלונטי בחברות תעשייתיות.

מועמדים מתאימים מוזמנים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ובציון המשרה המבוקשת אל: הייגט בע"מ ת.ד 3638, פתח תקוה 49130 או בפקס 03-9211424 או: resume @ hynet.co.il

---

DIMEX

לחברה דינמית בתחום איסוף הנתונים הממוחשב דרושים/ות

איש/ת שיווק ומכירות
כישורים:
- הנדסאי/ת / מהנדס/ת תעשייה וניהול
- ידיעת השפה האנגלית-חובה
- ניסיון קודם במכירות-רצוי בתחום ציוד ממוחשב וטכנולוגיה משולבת
- רשיון נהיגה

מתכנת/ת 'C'+פרדוקס
מתכנת/ת 'C' בעל/ת ניסיון לעבודה מעניינת בתכנות יישומים ועבודה מול לקוחות.
כישורים:
- מתכנת/ת 'C'
- בעל שלוש שנות נסיון לפחות
- הכרת PC כסביבת פיתוח
- ידע בפרדוקס-יתרון
- ידיעת השפה האנגלית-חובה

מזכיר/ה בכיר/ה
- לעבודת מזכירות וניהול משרד
- ידע אנגלית רהוטה-חובה
- הכרת WORD ונסיון מוכח בהדפסה עברית ואנגלית
- ניסיון קודם בעבודה משרדית-חובה

נא לשלוח קורות חיים לדיימקס מערכות רח' ראול ולנברג 14, תל-אביב 69719, לידי דורית.

אסטרונאוטיקס

פיתוח וייצור מערכות אלקטרוניות, מוטסות וצבאיות
דרושים/ות

מהנדס/ת אלקטרוניקה
לפיתוח ואינטגרציה של מערכות מוטסות
כישורים:
- נסיון במערכות צבאיות/מוטסות - יתרון.
- נסיון במערכות דיגיטליות ווידאו.

הנדסאי/ת מכונות
כישורים:
- יכולת תכנון עצמאי של ציוד ברמה צבאית
- נסיון ב: AUTOCAD-12

לפנות לאגף הארגון עם פירוט רקע ונסיון מקצועי רח' חירקון 28 בני ברק 51261 או טלפונית 03-5704610

גמא תקשורת
ייצור ושיווק ציוד תקשורת בע"מ

לחברה העוסקת בפיתוח, ייצור ושיווק מערכות תקשורת ממוחשבות ומתקדמות דרושים:

הנדסאי/מהנדס מכירות
לייעוץ ולמכירת ציוד תקשורת מתוחכם (משרה מס' 0124)
- נסיון בעבודה מול מוסדות וארגונים
- הבנה במחשבים ותוכנות
- יכול ניהול מו"מ וכתיבת מכרזים

טכנאי/ת התקנה ושירות
בסביבת PC (משרה מס' 0125)
- יכולת התקנת ותחזוקת תוכנה
- הכרת תוכנות שירות
- נכונות לעבודה מאומצת

נא לפנות עם קורות-חיים לפקס: 09-9248406 ו/או 09-9231285

לעבודה מתמשכת באזור חיפה וחצור

מהנדסי/ות תכנה
בזמן אמת

בעלי נסיון בחלק משפות התכנות:
ADA, PLM, C++, C
פורטרן, אסמבלר ופסקל

נא לשלוח קורות חיים, פירוט נסיון ותצלומי תעודות לת.ד. 39774 תל-אביב 61397

מעריב — מחפש משרה בכירה?

להקמת מערך שיווק ומכירות בקונספט חדשני בתחום מערכות מיחשוב ותקשורת
דרושים/ות צעירים/ות דינמיים חדורי מוטיבציה:

נציג/ות מכירות שטח 537
- יכולת "פתיחת דלתות"
- הופעה נאה ויצוגית
- רקע/הכרות סביבת מיחשוב אישי - חובה
- רשיון נהיגה - חובה

מכירות Telemarketing 538
- נסיון קודם מוכח - יתרון
- קול נעים, אדיב וברור
- רקע/הכרת סביבת מיחשוב אישי - יתרון

מועמדים מתאימים יעברו מסלול הכשרה.
תעסוקה מרתקת ובעלת תגמול נאות מובטחת לבוגרים מצטיינים.

מועמדים בעלי יחסי אנוש מעולים העונים לדרישות מוזמנים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ובציון מסי המשרה המבוקשת לפקס: 03-6969755 או לת.ד. 25021 תל-אביב 61250 עבור גלקום "שיווק דינמי" סודיות מלאה מובטחת

GALCOM
גלקום מערכות תקשורת (ישראל) בע"מ

אלקטרה
מוצרי צריכה בע"מ

דרוש/ה

מהנדס/ת/הנדסאי/ת מיזוג אויר
לריכוז מערכות מיני מרכזיות (EMI)
- נסיון של 3 שנים לפחות ביחידות מיני מרכזיות ביתיות.
- ניהול צוות עובדים.
- גיבוי טכני והנדסי למתקינים.

מועמדים מתאימים יפנו בצירוף קו"ח אל אלקטרה מוצרי צריכה אזו"ר כ"א ומינהל, ת.ד. 4455, אזור התעשיה החדש ראשל"צ 75143, או לפקס 03-9630630

גרפנט ישראל בע"מ
#1 בשרותי תקשורת בינלאומיים

מרחיבה את פעילותה
דרושים/ות

אנשי - נשות מכירה
נסיון בתחום התקשורת - יתרון

טכנאי/ת
לתמיכת לקוחות בשטח ידע ב-PC ובתוכנות DOS - חובה

מפעילים/ות
לתמיכה לקוחות במלפון

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 33249 ת"א 61332 פקס 5615494

אלקו תעשיות בע"מ
ELCO

להקמת מפעל תעשייתי בענף האלקטרוכימיה בסין

דרוש/ה

מנהל/ת פרויקט

הכישורים הדרושים:
- מהנדס/ת חשמל (זרם חזק).
- נסיון בהקמה וניהול של פרוייקטים.
- רקע מקצועי וניהולי של 5 שנים ויותר.

נא לפנות בכתב לראש אגף כח-אדם ומינהל, ת.ד. 1176 רמת השרון 47111 - רק העונים על הדרישות יענו -

---

לחברת מזון מובילה בתחומה באזור המרכז
דרוש/ה

מהנדס/ת תעשיה וניהול
לתפקיד רב אתגר במערכת השיווקית
- בוגר/ת שסיים/ה לימודים בשנה האחרונה. אפשרות גם למצטיינים/ות בסימסטר אחרון.
- ידע במערכות מידע - הכרחי.
- נכונות לעבודה מאומצת ולשעות עבודה מרובות.
- התפקיד כולל נסיעות מרובות ברחבי הארץ.
- רשיון נהיגה ומגורים במרכז הארץ/גוש דן - חובה.

מתאימים/ות יפנו במכתב לת.ד. 669 בני-ברק 51106 ויצויינו ע"ג המעטפה - "עבור מהנדס/ת תעשיה וניהול"

לבית תכנה מוביל בתחום פיתוח לומדות

כלכלן/ית

לעבודת ניתוח ובקרה תקציבית
- תואר I בכלכלה.
- נסיון של לפחות 3 שנים (רצוי בחברות היי-טק).
- נסיון בעבודות מחשב.
- שליטה בגליונות אלקטרוניים קוואטרו, אקסל וכד'.

לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 13005 ת"א 61130 או לפקס 6476183 עבור "כלכלן"
- סודיות מובטחת -

לחברת יבוא/שיווק ציוד לתעשיית הפלסטיק
דרוש/ה

איש/אשת שיווק

מה/ת
- הנדסה כהנדסאי/ת פלסטיקה
- נסיון של לפחות 3 שנים בתיקון ותחזוקת מכונות הזרקה
- שליטה באנגלית טכנית (שפות נוספות יתרון)
- רשיון נהיגה חובה

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 6598 חולון 58154 בציון על המעטפה "עבור משרת איש/אשת שיווק" המשרה בחולון

רוברט הלף
ROBERT HALF

לחברת ממשיכה לצמות ותמלאכה מרובה
דרוש/ה לנו

יועצ/ת - רכז/ת השמה
לכח-אדם בתחום המחשבים

נא להפנות קו"ח לת.ד. 26283 ת"א 61262

למשרד יחסי ציבור ברעננה

איש/אשת יחסי ציבור

נסיון בהיי-טק, אנגלית טובה (כולל תרגום)

מתאימים בלבד - נא לפקס רקע לרענן רוגל, 09-460556

י.א.ד רשתות תקשורת
חברתנו מתמחה במתן פתרונות תקשורת ומטמעה וסריבות עבודה שונות

בעקבות הרחבת הפעילות דרושים/ות

טכנאים/ות הנדסאים/ות
לתמיכה טכנית
- הכרת רשתות NOVELL
- ידע רחב ב-WINDOWS וחומרת PC
- בעל יכולת לימוד עצמי
- לבעלי רקע מתאים אפשרות לתכשרה בחברתנו

לתאום ראיון לטל: 03-6194190 לאורה

לחברת בניה ארצית
דרוש/ה

מהנדס/ת ביצוע

לאזור המרכז
בעל/ת ניסיון של 3 שנים

המעוניינים/נות יפנו בכתב יד
לפקס: 03-5175074

דרוש/ה

הידרולוג/ית

בעל/ת תאר שלישי
למחקר ופיתוח ישומי

לשלוח קורות חיים לפקס 06-726012
טלפון: 06-721707

Candyland קנדילנד

לרשת חנויות קנדילנד
דרושים/ות

מנהלים/ות
לחנויות באזור המרכז וירושלים

אם הינך
- בעל/ת תפיסה מסחרית-שיווקית
- בעל/ת יכולת הפעלה של כ"א
- בן/בת 30-45
- בעל/ת גמישות בשעות עבודה (משמרות)
- מחפש/ת אתגר ניהולי בסביבה מתוקה

מקומך איתנו

קורות חיים בכתב יד לת.ד. 2728 ר"ג 91027

קנדילנד - על המתוקים שבעולם

לחברה לניהול תיאום ופיקוח
דרוש/ה

מהנדס/ת אזרחי/ת / בנין
הנדסאי/ת בנין

לתיאום ופיקוח על עבודות בנייה
נסיון 5 שנים לפחות בפיקוח על מבני ציבור, מסחר ומגורים
שפת אם עברית - חובה
לעבודה באזור המרכז

לפנות בכתב יד לת.ד. 2323 קרית אונו

לבית תוכנה מוביל ודינמי ב-MAGIC

דרוש/ה

איש/אשת תמיכה
לתפקיד מעניין ומלא אתגר

כישורים נדרשים:
- שליטה מלאה ב-DOS ו-WINDOWS - חובה
- הכרת רשתות תקשורת וסביבת P.C
- מודעות שרות גבוהה
- הכרת MAGIC - הפעלה
- ידע תכנות ב-MAGIC - יתרון

טל: 03-5757366

לחברת מזון מובילה בתחומה לסניפה בירושלים-עטרות
דרוש/ה

מנהל/ת לוגיסטיקה ותפעול

לתפקיד רב אתגר במערכת שיווקית
- השכלה אקדמאית רלוונטית (תעשיה וניהול - יתרון).
- נסיון ניהולי במערכות גדולות.
- יחסי אנוש טובים מאוד עם ממונים, כפופים ולקוחות.
- נכונות לעבודה מאומצת ולשעות עבודה מרובות.
- גיל עד 35 עם רשיון נהיגה.

מגורים: ירושלים והסביבה.
מתאימים/ות יפנו במכתב
לת.ד. 47148 עטרות-ירושלים ויציינו ע"ג המעטפה-"עבור רמי סמואלוב"

יתר יזום ופיתוח בע"מ

לאחד מלקוחותינו דרוש(ה):

אגרונום(ית)
לריכוז מידע על שווקים חקלאיים
- התמחות בתחומי קרקע/מים/דישון, עדיפות לתואר שני
- נסיון קודם בהדרכה/עבודה מעשית
- שליטה טובה באנגלית, שפות נוספות - יתרון

ת.ד. 6939 חיפה 31060
טל: 04-341341, פקס: 04-341292

למפעל בתחום הפלסטיק, באזור עפולה
דרוש/ה:

מהנדס/ת מכונות בכיר/ה

כישורים נדרשים:
- מעל 5 שנות נסיון בתעשיית הפלסטיק.
- רקע בתבניות ופיתוח מוצרים.
- ידע בחומרים טרמוסטטיים וטרמופלסטיים.
- ידע בחשמל - יתרון.
- יכולת ניהולית.
- אנגלית ברמה טובה מאוד.

קורות חיים לת.ד. 351 רמת ישי 30095

דרושים יכולים בצירים...

אם תצליחו לעבור אותנו,
ואם אתם רוצים
ויכולים למכור

>>>>>>><<<<<<<

צלצלו עכשיו 6249166

דרוש/ה

כלכלן/ית B.A.
מצטיין במגמת כלכלה וניהול
למשרה מלאה עדיפות לתושב ת"א

03-5105492

מטח
המרכז לטכנולוגיה חינוכית
למחלקה לפיתוח מערכות הדרכה
דרוש/ה

מפתח/ת לומדות מולטימדיה

אנו מחפשים:
- אקדמאי/ת יצירתי/ת ובעל/ת חוש דידקטי מפותח.
- בעל/ת נסיון קודם בפיתוח לומדות.
- רקע במחשבי PC ואוריינטציה טכנולוגית.
- יחסי אנוש מעולים.

אנו מציעים:
- אתגר מקצועי ברמה הגבוהה ביותר.
- השתלבות בצוות פיתוח צעיר ויצירתי.
- משרה מלאה (לפחות...).
- שכר הולם למתאימים.

נא לשלוח קו"ח לת.ד. 39513 ת"א 61394, המחלקה לפיתוח הדרכה - עבור משרת מפתח לומדות מולטימדיה או לפקס מס' 03-6424619

עמיתים
מרכז ניהול והשמה

לרשת קמעונאית ארצית גדולה למספר סניפים באיזור הדרום דרושים/ות

מנהלי/ות סניפים

דרישות התפקיד:
- נסיון מוכח בהפעול צוות עובדים.
- כושר ניהול וארגון.
- נכונות לעבודה מאומצת.
- גיל רצוי 25-45.
- מגורים באיזור רחובות-באר-שבע.

לפנות בכתב לת.ד. 32080 ת"א 61320 נא לציין משרה 20 ע"ג המעטפה

אורט
רשת לחינוך טכנולוגי ומדעי
דרוש/ה

מנהל/ת אדמיניסטרטיבי/ת
לביה"ס אורט רחובות

הדרישות:
- השכלה אקדמאית מלאה.
- נסיון בניהול מערכות אדמיניסטרטיביות.
- ידע בניהול תקציב.
- יכולת ניהול משא ומתן.
- יכולת ניהול כח אדם.
- בעל רכב.
- תושב האזור.

יש לפנות לאורט ישראל מח' משאבי אנוש ת.ד. 16087 ת"א 61160

לחברת ספנות בינלאומית
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

עם נסיון רב וידיעה טובה באנגלית

נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 460 תל אביב, מיקוד 61003 (עבור מנהל/ת חשבונות)

- סודיות מובטחת -

לוח דרושים מעריב

טל: 03-5632140 • פקס: 03-5632059 • מודעות דרושים נוספות מתפרסמות במוסף עסקים ובחוברת לוח

נועם – הכנה למבחני מיון, ראיונות עבודה והשמת בכירים

ההכנה בנועם מתחילה כיום מבחנים שכולל: שאלונים, מבחני אישיות (לדוגמא ציור עץ), מבחני אינטילינציה, ראיון עם פסיכולוג ומבחן סימולציה בקבוצה.
בתום המבחנים נבדקות התוצאות כדי לאתר נקודות חולשה שעתידות הכשיל אותך במבחן.
ההדרכה היא אישית ונקבעת לפי הפער בין רמתך הראשונה לבין הרמה שנדרשת במבחן המיון.
השמת בכירים – מחלקת השמת בכירים מטפלת בתפקידים שהשכר המינימלי הוא 10,000 ש"ח. אם אתה מחפש תפקיד ברמת שכר 10,000 ש"ח ומעלה, שלח קורות חיים לפקס: 5375677 או לכתובת יד חרוצים 14, ת"א. ואנו נטפל באיוש המתאים לכישוריך.
טלפון, מכון נועם: 03-5377361.

אוקטל ישראל בתנופת גיוס עובדים

אוקטל תקשורת ישראל, המהווה אחד ממרכזי הפיתוח של חברת אוקטל מארה"ב, נמצאת בתנופת הרחבה ותגדיל את מספר אנשי הפיתוח שלה בחודשים הקרובים ביותר מ-50%.
אוקטל מובילה בעולם בתחום המענה הקולי, והיקף מכירותיה עולה על 400 מיליון דולר. שני קווי המוצר העיקריים של החברה הם מערכות תיבות קוליות לחברות הטלפונים, ומערכות מענה קולי למרכזיות טלפון פרטיות.
באוקטל ישראל מפתחים תת-מכללים בסביבות UNIX, WINDOWS NT ותיכנות OBJECT ORIENTED.
החברה מחפשת מהנדסי תוכנה בכל תחומי פעילותה, והיא מציעה לעובדים תנאים של חברה אמריקנית.

פילת השמה ב"REAL TIME"

שוק ההייטק דינמי ומתפתח ואגף ההשמה בפילת מרחיב את פעילותו גם לתחום זה.
לפילת נסיון רב באיוש תפקידי מפתח.
ראיונות מקצועיים ותהליכי מיון נוספים יאתרו עבורך את העובד "התפור" בדיוק לצרכי ארגונך.
במקום לתאם עוד ראיון – יש למי רעיון.
טלפן/י אלינו 03-5617463 והפקד/י את המשימה כבר עכשיו בידי אגף ההשמה של פילת.

הכנה אישית למבחן מיון לעבודה
מכון נועם 03-5377361

למוסד ציבורי גדול
דרוש/ה
מהנדס/ת טכנאי/ת בהנדסה אזרחית
לתפקיד:
מנתח תחשיבים
חשבונות וכמויות בכיר
דרישות התפקיד:
ניסיון של 5 שנים בחישוב כמויות, בדיקת חשבונות קבלנים, עריכת נתוני מחירים ובדיקתם, ניהול מו"מ עם קבלנים וקביעת מחירים לפי נהלים קיימים.
כושר הבעה בעל-פה ובכתב בשפה העברית.
לאחר שירות צבאי מלא
המעוניינים יפנו בכתב
לת"ד 7093, ת"א
למודעה מספר 706

למפעל תעשייתי גדול במרכז הארץ דרוש/ה
איש/ת רכש
- הנדסאי/ת תעשיה וניהול ובוגר/ת קורס רכש.
- ניסיון קודם של שנתיים בתפקיד.
- ידיעת השפות עברית ואנגלית.
- ידע ונסיון בהפעלת מחשב כולל P.C.
- יכולת ניהול מו"מ עם ספקים.
- יחסי אנוש טובים ונכונות לעבודה מאומצת ומעבר לשעות המקובלות.
- רישיון נהיגה ומגורים במרכז הארץ-גוש דן - חובה.

מועמדים/ות יפנו במכתב לת.ד. 669 בני-ברק 51106 ויציינו ע"ג המעטפה - "עבור איש/ת רכש"
רק מתאימים/ות יענו/תיענה

MapInfo דיגי-טק בע"מ
מערכות GIS ניהולית
נציג/ת מכירות
לשיווק והטמעה של מערכות ושרותי GIS ניהולי
- נסיון במכירות לארגונים וחברות גדולות.
- הכרות טובה עם יישומי מחשב ב WINDOWS

נא להפנות קורות חיים אל רחוב החומה 14, אזור התעשיה חדש ראשל"צ, פקס: 03-9615877

לחב' יבוא ושיווק דרושים/ות
פקיד/ת מכירות אקדמאי/ת
לתפקיד: ייזום וקידום מכירות, בצוע הזמנות, קניות מספקים בחו"ל.
כשורים: נסיון במכירות, אנגלית טובה, ידע במחשב.
יוזמה אישית גבוהה.
איש/ת מכירות שטח
למכירת מוצרים בתחום הבניה המוסדית, תעודת בגרות מלאה ונסיון במכירות.
תולדות חיים לפקס: 03-5178498

לשנה"ל תשנ"ו דרושים/ות
מורים/ות
1. לביה"ס המקיף העירוני עמל 1 ע"ש שייבר בית שמש
חטיבת הביניים:

תנ"ך	- משרה מלאה
גאוגרפיה	- משרה מלאה
מחשבים	- משרה מלאה
חינוך גופני	- משרה מלאה
חינוך מיוחד	- משרה מלאה
אמנות:	- שליש משרה
חשיפה טכנולוגית	- חצי משרה
יועץ/ת	

חטיבה עליונה:

ספרות	- שתי משרות כולל הגשה לבגרות
לשון	- משרה וחצי
כימיה	- חצי משרה לבגרות
אנגלית	- משרה וחצי
פיסיקה	- חצי משרה
ביולוגיה	- חצי משרה
תקשורת	- משרה מלאה

לפרטים לפנות למזכירות בית הספר
לטל: 02-917971; 02-911655; 02-911929

★ ★ ★

2. לביה"ס המקיף העירוני ו' עמל 1 ראשון לציון
מורים/ות בעלי/ות נסיון במקצועות הבאים:
כימיה
ספרות
היסטוריה
יועץ/ת + הוראה
לפרטים לפנות למזכירות בית הספר
לטל: 03-9660877; 03-9665533 פקס: 03-9672558
או בכתב לת.ד. 2077 ראשון לציון
עמל 1

ל"נגן מפעלי השקיה"
בקיבוץ נען - דרושים/ות
מנהל/ת מחלקת פלסטיק
✓ בעל/ת כושר ניהול, ארגון ותכנון גבוה
✓ ניסיון של 5 שנים לפחות בהזרקה
✓ ניסיון בניהול מוכח, ידיעת השפה האנגלית
מבלטן – לתבניות הזרקת פלסטיק
✓ ניסיון של 5 שנים ✓ ידע בארוזה ✓ תרור
✓ ידע במרישה וכרסום
מגורים במרכז הארץ
סודיות מובטחת
נא לשלוח קורות חיים להגר חמרי, "נען מפעלי השקיה" קיבוץ נען, מיקוד 76829, או לפקס: 08-442109

למשרד פרסום ברמת-גן דרושים/ות
קופירייטר/ית גרפיקאי/ת
בעל/ת שליטה מלאה במקינטוש (כרידה + פוטושופ) יכולת עיצוב גבוהה ונסיון במשרד פרסום
בוגר/ת ויצו/בצלאל/שנקר, בעל/ת נסיון במשרד פרסום
לשלוח קורות חיים לת.ד. 6026 הרצליה 46150
או לפקס. 03-5796645 עבור רינה • סודיות תשמר בקפידה

לחברת גינון גדולה
דרוש/ה
פקיד/ה למערך השירות
• נסיון בעבודה מול מחשב
• גיל 24-30 • מגורים באזור ת"א
קורות חיים ל"יתמר" בע"מ, הגוש 34 ק. שאול, רמה"ש
או בפקס: 03-6478880 פרטים נוספים בטל: 03-6477066

"מאוחדת"
הקופה המובילה במדינה!

לקופת חולים מאוחדת דרושים/ות
לסניפינו בתל-אביב, חולון ובת-ים
רופאים/ות
מומחים/ות ברפואת המשפחה, למשרות מלאות
לסניפנו בראשון-לציון
רוקח/ת מוסמך/ת
למשרה חלקית
רופא/ה אורטופד/ית
מומחה/ית, למשרה חלקית
לסניפנו ברחובות
אח/ות מוסמך/ת
עם ידע בתחום הגניקולוגי, לחצי משרה בשעות הבוקר
פיזיותרפיסט/ית
בתחום התפתחות הילד, למשרה חלקית
רופא/ה אורטופד/ית
מומחה/ית, למשרה חלקית
למשרות בתל-אביב, חולון ובת-ים נא לפנות לגבי הדסה, טל. 03-6953066
למשרות בראשון-לציון ורחובות נא לפנות לגבי סוזי, טל. 08-451095
תנאים טובים למתאימים/ות
- סודיות מובטחת -
המאוחדת דורשת לשלומך.

לחברה מובילה בתחומה דרושים
אנשים רציניים מרחבי הארץ
שישתלבו במערך שיווק ומכירה של תוכנית יחודית
בתחום ההשכלה הגבוהה
אם את/ה אכן רציני/ת (עם קבלות) ובעל/ת הכישורים הבאים:
- הופעה מרשימה
- יכולת ניהול מו"מ
- כושר התמדה ורצון להצליח
- השכלה תיכונית מלאה (עדיפות לאנשי חינוך בשנת שבתון או פנסיה)

אנו מבטיחים:
- תנאי שכר גבוהים
- רשימת לקוחות ופגישות מתואמות
- גיבוי מקצועי ותמיכה באוירה משפחתית

המועמדים/ות יעברו מיון קפדני והכשרה מקצועית
לקביעת ראיונות נא לפנות לטל. 03-5250655 בין השעות 09:00 – 17:00

לחברת כח אדם בחיפה
איש מכירות
רצוי נסיון
+ רכב חובה
03-5377174

לחברת הייטק בתחום ה-PC באזור פתח-תקווה
דרוש/ה
מחסנאי/ת טכני/ת
• הכרות מחשב ה-PC
• נסיון בעבודה עם תוכנת חשבשבת
טל. 03-9248045 – עודד

מודעות דרושים נוספות מתפרסמות במוסף עסקים ובחוברת לוח

לוח דרושים מעריב
מדור בכירים

טל: 03-5632140
פקס: 03-5632059
מודעות דרושים נוספות מתפרסמות במוסף עסקים ובחוברת לוח

אופאל
חברה מובילה בתחום מערכות מדידה לתעשיית המוליכים למחצה
אנו מפתחים מערכת אוטומטית חדשה המשלבת מיקרוסקופ אלקטרוני רב עצמה עם יחידת עיבוד תמונה חדשנית. המערכת מיועדת להשתלב בקוי הייצור המתקדמים בעולם של יצרני התקני המוליכים למחצה.
הפיתוח יתבצע בסביבת עבודה מתקדמת Unix, Motif, Silicon Graphics, וכלול שימוש נרחב בכלי פיתוח יעודיים לעיבוד תמונה.
דרושים/ות
מהנדס/ת תכנה בכיר/ה (in 301)
- תואר במדעי המחשב, 5 שנות נסיון.
- נסיון בפיתוח מערכות מרובות מחשבים.
- הבנה מערכתית בשילוב מכלולי תכנה חומרה ובקרה.
- נסיון בתכנות מונחה עצמים (OOD), C++

מהנדסי/ות תכנה (in 302)
- תואר במדעי המחשב, 3 שנות נסיון.
- נסיון ב- Unix, C++
- ידע ב-X-motif יתרון.

מפתחי/ות עיבוד תמונה (in 303)
- תואר שני או שלישי במדעי המחשב או מתמטיקה/פיסיקה.
- נסיון בפיתוח אלגוריתמי עיבוד תמונה.
- רצוי נסיון בכתיבה תכנה ל-DSP.

מהנדס/ת מכונות (in 304)
- 3 שנות נסיון בפיתוח מכלולי מכניקה עדינה ומערכות הנעה מדויקות.
- שליטה מלאה בשפה האנגלית.
- רצוי נסיון בתכנון בעזרת מחשב.

נא לפנות בצרוף קורות חיים לכ"א בציון מס' המשרה המבוקשת
אופאל טכנולוגיות בע"מ, ת.ד. 416, נס ציונה 70451

אלביט
לפיתוח ושלוב מערכות אויוניות מתקדמות למסוקי/מטוסי קרב
דרושים/ות
מהנדסי/ות אלקטרוניקה/ מחשבים/אוירונאוטיקה
למגוון משרות:
- **מנהלים טכניים/מנהלי פרוייקטים** להובלת פרוייקטי פיתוח ואינטגרציה בהשבחת מטוסי/מסוקי קרב. בעלי נסיון בניהול טכני/פרוייקטים (משרה מס' 602).
- **ראשי צוותים** לנהול פרוייקטי הנדסת מערכת בעלי נסיון קודם בהנדסת מערכת. (משרה מס' 603).
- **מהנדסי מערכת** לאפיון, בדיקות ואינטגרציה של מערכות אויוניות מתקדמות. (משרה מס' 604)

כישורים נדרשים:
- השכלה טכנית הנדסית מתחום אלקטרוניקה/ מחשבים/אוירונאוטיקה.
- בעלי ראיה מערכתית.
- רצוי יוצאי חיל-אויר בתחומים הרלבנטיים.

מועמדים מתאימים נא לפנות בצירוף קורות חיים וניסיון מקצועי מפורט לגיוס עובדים
אלביט בע"מ ת.ד. 539, חיפה 31053
או בפקס. 04-316256
סודיות מובטחת
אלביט נאוה לאומית

NetManage
חברת נטמנג'י המובילה בעולם בתחום
TCP/IP Applications for Windows
דרוש/ה
לחברת הבת בארץ, הממוקמת במרכז תעשיות מדע - מת"מ חיפה
מנהל/ת כספים בכיר/ה
- אחריות למכלול הפעילויות הפיננסיות של החברה בארץ
- קשר עם חברת האם בארה"ב וגורמי חוץ
- אחריות לפעילות הפיננסית של מכירות בינלאומיות
- ניהול צוות עובדים

דרישות התפקיד:
- נסיון של 7 שנים לפחות בתפקיד דומה בחברה בינלאומית
- רואה חשבון, בעל תואר בכלכלה או מינהל עסקים - יתרון
- ידיעה טובה של השפה האנגלית

לפנות לנטמנג'י בע"מ סוכנות דואר מת"מ חיפה, 31905
פקס: 04-550122 E-MAIL:job@netmanage.co.il

עיריית חולון
מכרז פומבי
בהתאם לסעיף לתקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים) תש"ם-1979 הכריזה בזה עיריית חולון על משרות פנויות כדלקמן:
למנהלת הנדסה
מכרז מס' 13/95
סגן מהנדס העיר - אדריכל העיר
★ אדריכל רשום ובעל תואר בבניין ערים.
★ 5 שנות נסיון בעבודה – נדרש נסיון וידע בנושאי תכנון ובינוי ערים, הליכי אישור תכניות.
★ בקיאות וידע בחוק התכנון והבניה - התמצאות בתכניות בנין ערים.
★ בקיאות וידע בחוק המקרקעין.
★ כושר שיפוט, ניהול צוות עובדים ועבודה רב תחומית.
תאור התפקיד:
סגן מהנדס העיר, האחראי על:
★ ניהול פעילות התכנון (בכל הרמות של פתוח העיר), אדריכלות, בניין ערים ופתוח עירוני.
★ אחראי על הליכי אישור תכניות בניין ערים (חוק התכנון והבניין).
★ ייעוץ תכנוני ואדריכלי לצורכי העירייה.
★ אחראי על מתן מידע לציבור בנושא זכויות בניה ונושא תכנון שונים.
★ ניהול העבודה השוטפת של המחלקה.
למינהל תשתיות ותברואה
מכרז מס' 14/95
מנהל/ת מחלקת דרכים ותאורה
מהנדס/ת אזרחי רשוי, בעל/ת תואר בהנדסה אזרחית, נסיון לפחות 5 שנים בעבודות הנדסה אזרחית, ידיעת השפה העברית על בוריה, כושר הבעה בכתב ובעל פה.
תאור התפקיד: ידע בהכנה ופיקוח תקציבי כולל הכנת מכרז, נסיון בפיקוח וניהול מו"מ עם קבלנים וגמר חשבונות, ניהול צוות עובדים.
עדיפות לבעלי/ות נסיון עם רשויות מוניציפליות.
המועמדים יועסקו בחוזה מיוחד
מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים, מסמכים והמלצות לעיריית חולון, מחלקת כח אדם ויצמן 58, חולון מיקוד 58373 עד לתאריך 16.4.95

בשן מערכות
פתרונות מחשוב בעידן של תמורות
באזור המרכז ובירושלים דרושים/ות
מהנדסי/ות תעשיה וניהול
רצוי בעלי נסיון באחד מהתחומים הבאים: TQM, ISO 9000
☼
אנשי/נשות SYSTEM VAX / VMS
☼
מנהלי/ות פרוייקטים ומנתחי/ות מערכות
עדיפות לבעלי רקע ב- EIS או ב- EDI
אנשי/נשות בקרת איכות לפעילויות תכנון וביצוע
☼
מומחה/ית בקרת תצורה
☼
תוכניתנים/ות בסביבות חלונאיות
(עדיפות ל: Power Builder, וכן ב: Adabas/Natural, Magic, Cobol)
אם את/ה מתאים/ה לאחת המשרות המפורטות שלח/י אלינו קורות חיים לכתובת:
ת.ד. 16507 ירושלים 96183 או לפקס 02-436606
להצטרף לבשן ולהרגיש בבית

מכון מחקר
למכון בהרצליה
כימאי/ת אורגני/ת מנוסה
תואר PHD, או שני לפחות בכימיה אורגנית, נסיון מוכח בתעשיה.
כימאי/ת אורגני/ת
תואר ראשון לפחות
למעבדת פיילוט בחיפה
כימאי/ת אורגני/ת
תואר ראשון לפחות
לכל המשרות דרושה ידיעה מעולה בשפות עברית ואנגלית
פניות בכתב יד
לת.ד. 10347 מפרץ חיפה 28110
TARO

סינטק וליד מקבוצת סינטק טכנולוגיות מתקדמות בע"מ
אנו מתרחבים ומחפשים עבור לקוחותינו
לסביבת AS400
- מנהלי/ות יחידות מחשב, רקע בתעשיה (משרה 204)
- מנתחי/ות מערכות (משרה 203)
- מתכנתי/ות COBOL 400 / RPG 400 (משרה 202)
- מפעילים/ות (משרה 201)
- רצוי ידע גם ב-PC ותקשורת

לסביבת UNIX/PC
- תכניתנים/ות (משרה 208) באחד התחומים הבאים: Power Builder, Visual Basic, C++, C קובול, Access, Oracle, מג'יק, כלי Case, הכרת מערכות Unix ו/או Windows
- אנשי/ות תמיכה/סיוע טכני (משרה 2081) הכרת מעבדים, גליונות ומחוללים
- אנשי/ות תקשורת ורשתות (משרה 2087)
- מדריכים/ות לתוכנות PC (משרה 2088)

נא לשלוח קורות חיים וניסיון קודם תוך ציון מס' המשרה המבוקשת לפינה יעוד רח' קהילת סלוניקי 9 תל-אביב 69513 או לפקס. 03-6487733

למפעל תהליכי גדול בחיפה
דרוש/ה
מהנדס/ת חשמל
- בוגר/ת הטכניון בחיפה
- בעל/ת נסיון של כ-3 שנים בתכנון ואחזקה של מתקני חשמל זרם-חזק, ובקרים מתוכנתים בתעשיה.
- גיל כ-30

נא לפנות בכתב יד תוך ציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 1696 חיפה 31016 לידי מנהל כ"א סודיות מובטחת

לפרויקט מיפוי ממוחשב ומערכות GIS
באזור תל-אביב דרושים/ות
מנתח/ת מערכות
תכנת/ת
רצוי נסיון עם מערכות WINDOWS, DOS, יתרון לבעלי/ות נסיון בתוכנות אוטוקאד ותוכנות עבודה.
ת.ד. 4496 חיפה 31044, משרה 201

קורן חברה לניהול פרוייקטים בע"מ
מדעי המחשב/תעשיה וניהול מערכות מידע
- ניסיון ב-SQL בסביבות מבוזרות
- נסיון ב-C, Unix, Windows

מנתח/ת מערכות
רקע ב-PC, MF
לעבודה במערכת ניהול ייצור (כולל תיכנות).

מהנדס/ת תעשיה וניהול
נסיון בבקרה תקציבית ולוחות זמנים

מהנדס/ת פרוייקט
לקידום תכנון, מעקב, רכש ולו"ז.
מהנדס/ת מכונות/תעשיה וניהול בעל נסיון

לוח דרושים מעריב

טל: 03-5632140 • פקס: 03-5632059 • מודעות דרושים נוספות מתפרסמות במוסף עסקים ובחוברת לוח

הכנה למבחני מיון, ראיונות עבודה – מכון הדס

– רק במכון הדס יום מבחנים מלא 7-8 שעות.
– רק בהדס משחקי מצב קבוצתיים בקבוצות גדולות (חשובה התמודדות בתנאי אמת).
הדרכה אישית על פי תוצאות המבחנים, על ידי פסיכולוגים יוצאי המכונים המובילים.
– רק בהדס מבדקי יכולת ניהולית לבכירים.
– רק בהדס מוכח השיפור במהלך הקורס.
– במכון הדס מכירים את דרישות המעסיק ומכוני המיון – מנהל מכון הדס ניהל בעבר מכון מיון במשך 6 שנים.
– לפורשי תע"א - הסדר מיוחד.
הכנה למבחני מיון, ראיון אישי וקורות חיים במכון הדס – המכון הגדול בישראל.
לתאום – 03-5613056.

שירה מחשבים

"שירה מחשבים" הינה בית תוכנה המפתח ומוכר מערכות לתחום ה-GRAPHIC ARTS בשוק העולמי.
לחברה יש קשרי פיתוח ועסקים עם החברות המובילות בתחום בעולם, כגון: סאיטקס, קודאק, 3M, פוג'י פילם, אינדיגו ואחרים.
הפיתוח ב"שירה מחשבים" מתנהל בכלים מתקדמים של הנדסת תוכנה, במתודולוגיה של תכנות מכוון עצמים ומיועד למגוון פלטפורמות:
UNIX, WINDOWS NT, MS WINDOWS, MAC.
החברה נמצאת בתנופת פיתוח וזקוקה לתכניתים הרוצים ויכולים לקחת חלק בכל שלבי חיי המוצר, החל מעיצוב וכלה בהתקנה ובתחזוקה.

תוכנה – ועוד מקבוצת סינטק טכנולוגיות מתקדמות

תוכנה - ועוד מתמחה בהכשרה בתחום המחשוב, השמה ואיוש כח-אדם ליחידות מחשב, יישום והטמעה, ייעוץ וניהול של פרוייקטים מחשוביים.
ההכשרה - באמצעות גורמי הדרכה מובילים מבוצעת בקורסים צבוריים ובבית הלקוח.
ההשמה - ממאגר כח-אדם מקצועי לפלטפורמות שונות ובמגוון מקצועות ותפקידים.
האיוש - מצוות העובדים המיומן שלנו להשתלבות בפרוייקט אצל הלקוח ולבצוע מושלם של פרוייקט מוזמן ע"י הלקוח כולל יישום והטמעה.

מדיה סולושנס, דמה"ש לפרוייקט חדשני
תכנת/ת SQL
עדיפות ל-ORACLE
טל: 03-5498742

אל תיגש למבחני מיון לעבודה ללא הכנה!

הרוב המכריע של המודרכים עוברים הכנה במכון "הדס" - הם יודעים למה!
צוות מכון הדס מורכב מפסיכולוגים ומאבחנים
הטובים בתחומם יוצאי מכוני המיון המובילים.

את כללי המשחק פה אתה לא מכיר!

רק הכנה במכון הדס מבטיחה שיפור מוכח של 30%-40% בציונך.
אם אתה לא רוצה למצוא את עצמך לבד במשחקי קבוצה עבור הכנה ב"הדס".

שיחת הדרכה ראשונית – ללא תשלום!

מכון הדס – הכוון תעסוקתי לימודי
רח' קרליבך 11 ת"א (מול בית מעריב) טל. 03-5613056
המכון הגדול והמקצועי בישראל

מכון התקנים הישראלי

דרושים

דרוש/ה

ראש ענף מוצרי גימור במעבדה לחומרי בניין

תיאור התפקיד:
- ניהול צוות עובדים טכניים במסגרת המעבדה לחומרי בניין במת"י.
- פיקוח במפעלים לייצור חומרים לבנייה ברחבי הארץ.
- השתתפות בוועדות טכנאים/מומחים באגף התקינה.

הכישורים הדרושים:
- מהנדס/ת כימיה/חומרי בניין/אורחי.
- בעל/ת ניסיון במעבדה ובקרה במפעלים לחומרי בניין (מוצרי גימור איטום/בידוד).
- מעורה בענף הבנייה בארץ.
- בעל/ת יכולת לנהל צוות עובדים.
- ידע בעבודת מחשב.
- ידע בתקנים לחומרי בניין ות"י 2000 – יתרון.
- ידיעת השפות עברית ואנגלית – חובה.

המתאימים ישלחו קורות חיים למכון התקנים הישראלי, משאבי אנוש, רח' חיים לבנון 42, רמת אביב 69977 (נא לציין מס' דרישה 204)

מכון התקנים לקידום האיכות

נציבות שירות המדינה

מודיעה על פרסום תיקון למכרז פומבי מספר 42

למשרת ראש ענף (הנדסת ייצור) במרכז למיפוי ישראל, תל-אביב
(שפורסם בחוברת מכרזים מס' 1 ינואר 95)

הדרגה: 37–39 של דירוג המהנדסים או,
37–39 של דירוג ההנדסאים והטכנאים.

דרישות המשרה:
השכלה אקדמית (תואר ראשון) בהנדסת ייצור (רישום בפנקס המהנדסים והאדריכלים) או השכלה טכנית בתחום הנדסת ייצור (רישום בפנקס רשות ההסמכה להנדסאים ולטכנאים).
ניסיון בחישוב שכר עידוד.
למהנדסים בעלי (תואר ראשון) לאחר 4 שנות לימוד ניסיון עד שנה אחת.
למהנדסים בעלי (תואר ראשון) אחרי 3 שנות לימוד ולהנדסאים ניסיון של שנה אחת. לטכנאים ניסיון של שנתיים.

פרטים נוספים ותיאור התפקידים ניתן לקבל בכל אחת מהלשכות של נציבות שירות המדינה לפי הכתובות הבאות:

ירושלים	– הקריה, רח' קפלן 3, ת"ד 34076–91340,	02-705148.
תל-אביב	– הקריה, רח' קלמן מגן 10–61070,	03-6955381.
חיפה	– רח' חסן שוקרי 11–33105,	04-660348.
באר-שבע	– רח' התלוץ 136, ת"ד 10050,	07-236554.

בקשות בצירוף מסמכים יש להגיש על-גבי טופס מדף 2115 (שניתן להשיג בלשכות הנ"ל) ובמשרדי המועצות והרשויות המקומיות ללשכה המחוזית של נציבות שירות המדינה תל-אביב.
מועמדים שהגישו מועמדותם למכרז הנ"ל מועמדותם תקפה גם לאחר הודעת התיקון.
מועמדים נוספים המתבקשים להגיש מועמדותם יעשו זאת בהקדם.

מועד אחרון להגשת הבקשות הוא: 9.4.95.

לקבוצת עלית

לסניף המכירות בבאר-שבע

מנהל/ת מכירות

לניהול מערך המכירות ברשתות השיווק

דרישות התפקיד:
- השכלה אקדמאית.
- נסיון מוכח בניהול מכירות.
- נסיון בתחום הקמעונאות - יתרון.

נא להפנות קורות חיים מפורטים ל: מחלקת כ"א מכירות, ת.ד. 19 רמת-גן 52100
או לפקס 03-9211037
ולציין עבור "מנהל/ת מכירות בבאר-שבע"
נא להימנע מפניות טלפוניות
רק פניות מתאימות תענינה
- סודיות מובטחת -

טוב לי עם עלית

המכון להתפתחות הילד
מתנ"ס יוספטל - דדו

מומחים/ות בתחומים:

1. פסיכולוג קליני/חינוכי/התפתחותי
2. קלינאית תקשורת
3. מרפאה בעיסוק

על המומחים/ות להיות בעלי/ות נסיון לפחות של 5 שנים. המרכז יפעל בשעות הבוקר ואחה"צ בתנאי יזמות
על המעוניינים/ות לפנות למרכז הקהילתי יוספטל דדו בטלפונים 03-9346812, 03-9311573

הילמן פרייזלר ושות' רואי חשבון

דרושים/ות

מרכז/ת בקורת
מבקר/ת מנוסה
מנהל/ת חשבונות

מנוסה–חשבשבת, עדיפות למנוסה במשרד רו"ח
לפרטים 03-5617025

משרד המשפטים
ללשכה הראשית

דרוש/ה

עובד/ת או"ש

אשר יועסק בכל הארץ במשימה חולפת

[illegible]

למפעל תעשייתי גדול במרכז הארץ

דרושים/ות

מהנדס/ת מכונות
הנדסאי/ת מכונות

- בוגרים/ות שסיימו לימודיהם בשנתיים האחרונות ובציונים גבוהים.
- ידע במערכות מחשוב.
- נסיון במפעל מתכת - יתרון.
- יחסי אנוש טובים.
- מגורים במרכז הארץ - גוש דן.
מועמדים/ות יפנו במכתב לת.ד. 669 בני-ברק מיקוד 51106 ויציינו ע"ג המעטפה-"עבור משרה 102"

לחברה לשילוח בינלאומי ועמילות מכס מהמובילות בתחום

דרושים/ות

מזכיר/ה לאגף שיווק

* נסיון בניהול משרד. * אנגלית - ברמת שפת אם.
* הדפסה אנגלית/עברית.
* שעות העבודה: בימים א'-ה' 8.00-17.00
בימי ו' 8.00-13.00 (לסירוגין)
* העבודה במשרדי החברה בתל-אביב.

איש/ת מכירות

* מוטיבציה גבוהה. * יזמות וראש פתוח.
* נסיון קודם בענף עמילות מכס ושילוח בינל' - הכרחי.
* משרה מלאה.

עוזר/ת למנהל מחלקת מכירות

* בעל/ת יוזמה * יחסי אנוש מעולים.
* נסיון בשיווק בשילוח בינלאומי - רצוי.
* העבודה במשרה מלאה, במשרדי החברה בת"א.

עובד/ת למשמרת אחה"צ בנתב"ג

* נסיון בתחום יצוא אווירי - הכרחי.
* שעות העבודה בימים א'-ה' 15.00-21.00
וימי ו' 11.00-16.00

קורות חיים - למחלקת כ"א פקס 03-377177

24 סטופ שופ

דרוש/ה

מנהל/ת חנות
בגוש דן

דרישות התפקיד:
* תעודת בגרות ו/או תואר ראשון.
* שרות צבאי מלא רצוי בתפקיד פיקודי.
* ניסיון בניהול חנות, יתרון.
* נכונות לעבודה מאומצת.
* גמישות בשעות העבודה.

נא להפנות קורות-חיים מפורטים ל: סטופ-שופ, ת.ד. 19, רמת-גן 52100
או לפקס מס' 03-9219139 ולציין עבור "מנהל/ת חנות סטופ-שופ"
נא להמנע מפניות טלפוניות • רק פניות מתאימות תענינה.
- סודיות מובטחת -

סטופ שופ אימך לכל אורך הדרך

למוסד ציבורי גדול לאזור הצפון

דרוש/ה

מהנדס/ת בניין

לתפקיד: מנהל/ת מחלקה התקשרויות וחוזים

דרישות התפקיד:
- מהנדס/ת בהנדסה אזרחית
- בעל/ת ידע מוכח במפרטים וחוזים
- יכולת ניהול מו"מ
- שליטה מלאה בשפה העברית
- לאחר שירות צבאי מלא

המעוניינים יפנו בכתב ל: ת"ד 7093, ת"א למודעה מספר 707

בית ירח

ביה"ס תיכון מקיף בעמק הירדן לשנה"ל תשנ"ו

מורים/ות
בהיקף משרה מלאה

למקצועות:
* היסטוריה - טל' בערב: 06-758546
* ביולוגיה
* ערבית - טל' בערב: 06-758550
* חשמל - טל' בערב: 04-708558
הוראה בכיתות ט'-י"ב והכנה לבגרות
ביה"ס נכלל באזור עדיפות א' לצורך תמריצים
לפנות למנ' ביום: 06-750803-5

לחברת תרופות ודיאגנוסטיקה

מזכיר/ה

אנגלית עברית
בעל/ת נסיון למשרה מלאה ומעוניינת
ת.ד. 519 הוד השרון 45105

לחברת טכנולוגיות מובילה בענף חומרי גלם באזור תל-אביב

טכנולוג/ית מזון

* בוגר/ת טכניון רחובות
* בעל/ת ניסיון בשיווק חומרי עזר לתעשיית המזון
* עברית + אנגלית (חובה)

[illegible]

פרודקט תוכנה
[illegible]

למתכנתים/ות ומנתחי/ות מערכות

טל' [illegible]: 04-555568
פקס: 04-555564
[illegible] 55 חיפה 35709

לאדריכל ע. לומניץ בכפר שמריהו

אדריכל/ית
מנוסה בתיבים

הנדסאי/ת
מנוסה באוטוקאד

לעבודה מגוונת בתנאים טובים
טל: 09-505426
פקס: 09-580245

מתכניתנים/ות

* קובול - רצוי S/36
קובול - או AS/400
מקום עבודה - פ"ת
* מג'יק - בעלי נסיון
מג'יק - מעשי
ת.ד. 20453 ת"א
סודיות מובטחת

[illegible] בית הנדסה בניה
ניהול פרוייקטים להשכרה

מהנדס/ת אדריכל/ית

[illegible]
03-5170846

ערד

[illegible]

[illegible] מערכות בע"מ
דרושים
[illegible] CLIPPER [illegible]
[illegible] DBA
טל' 03-497882/497118

[illegible]

מעריב

פותחים עורק לצפון

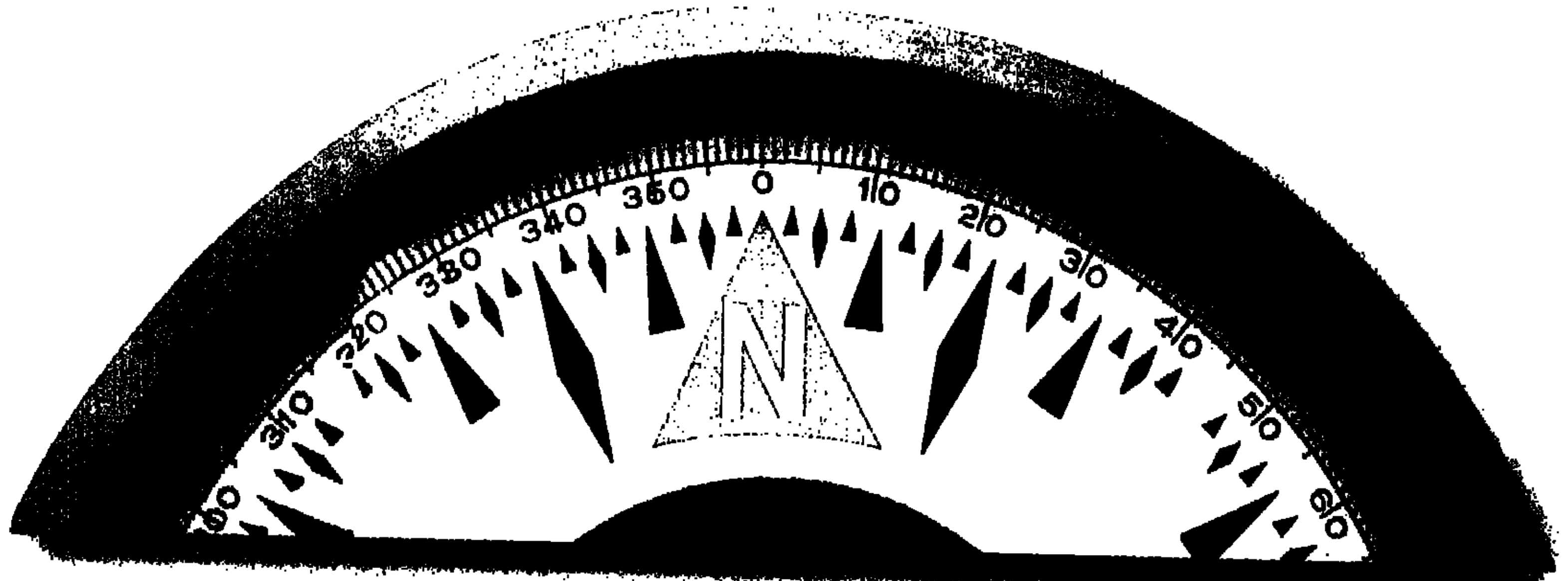

קבוצת עורק פותחת סניף חדש בצפון (מת"מ –חיפה) ומגייסת אנשי תוכנה מוכשרים לפרוייקטי פיתוח חדשניים בארכיטקטורת CLIENT/SERVER בסביבת PC, IBM/MF, UNIX, VAX/VMS. אנו מציעים: ◊ מסלול קידום, עבודה יציבה ותנאי שכר מצויינים על בסיס כישורים אישיים. ◊ עבודה רבת עניין ואתגר התורמת לייצוא הישראלי. ◊ הזדמנות לעבודה המשלבת נסיעות לחו"ל.

מנהלי/ות פרוייקטים (משרה 301)

לפחות 9 שנות נסיון מקצועי
◊ ידע ונסיון בפיתוח מערכות עיבוד נתונים מורכבות.
◊ נסיון מוכח בניהול קבוצה גדולה של אנשים.
◊ שליטה בשפה האנגלית.
◊ השכלה אקדמאית.

ORACLE DBA בסביבת UNIX (משרה 302)

לעבודת תכנון ויישום מערכות מבוססות ORACLE בסביבת CLIENT/SERVER
◊ נסיון מוכח של 3–4 שנים ב-ORACLE.
◊ נסיון מוכח של 3–4 שנים במערכות ענ"א גדולות.
◊ עבודה בסביבת CLIENT/SERVER – יתרון.

איש/ת צוות תמיכת PC'S (משרה 303)

2–3 שנות נסיון
◆ ידע מעמיק ב-DOS ו-WINDOWS.
◆ נסיון בסביבת עבודה עם שרת רשת (עדיף WNT).
◆ נסיון בהתקנת מוצרים ותמיכה באוכלוסית משתמשים מתוחכמים.
◆ הכרת PATHWORKS ו-TCP/IP – יתרון.

איש/אשת תמיכה למפתחי תוכנה בסביבת UNIX (משרה 304)

◆ נסיון של 3 שנים לפחות בפיתוח תוכנה בסביבת UNIX, CLIENT/SERVER.
◆ נסיון בתמיכה בצוותי פיתוח גדולים (בסביבת HP – יתרון).
◆ הכרת תוכנות תשתית וסביבות פיתוח מגוונות בסביבת UNIX, תקשורת CLIENT/SERVER ו-PC/WINDOWS – יתרון.

ראש צוות SYSTEM ADMINISTRATOR בסביבת UNIX

(משרה 305)
לעבודה בסביבת פיתוח וסביבת יישום מערכות ענ"א גדולות העובדות בטכנולוגיות CLIENT/SERVER
5–6 שנות נסיון
◆ הכרה מעמיקה של UNIX בסביבת ענ"א גדולות.
◆ תמיכה בצוותי פיתוח גדולים בסביבת CLIENT/SERVER ומסופי – X
◆ הכרת HP-UX – יתרון.
◆ הכרת TCP/IP – יתרון.

ראשי צוותים (משרה 306)

4–9 שנות נסיון
◊ ידע ונסיון בתכנון ופיתוח מערכות.
◊ נסיון בהובלת צוותי פיתוח.
◊ שליטה בשפה האנגלית.
◊ השכלה אקדמאית – יתרון.

UNIX SYSTEM ADMINISTRATOR (משרה 307)

2–4 שנות נסיון
◆ הכרה מעמיקה של UNIX בסביבת מערכות ענ"א גדולות.
◆ תמיכה בצוותי פיתוח גדולים בסביבת CLIENT/SERVER ומסופי –X
◆ הכרת HP-UX – יתרון.
◆ הכרת TCP/IP – יתרון.

טכנאי/ת / הנדסאי/ת תקשורת מחשבים (משרה 308)

◆ אחריות על רשתות מקומיות.
◆ התקנה, אחזקה ועידכון מערכות תקשורת נתונים.
◆ תמיכה טכנית למשתמשי קצה.
◆ נסיון רלוונטי במערכות דומות.
◆ הכרת רשתות LAN/WAN.
◆ הכרות עם ציוד ROUTER, HUB.
◆ שליטה בפרוטוקולים: TCP/IP, DECNET, IPX – יתרון.

ENGLISH LANGUAGE TECHNICAL WRITER (משרה 309)

Required to join technical writing team of leading-edge Israel software houses. You will be documenting state-of the-art software systems for major clients abroad
* English mother - tongue, fluent Hebrew.
* At least three years experience as a professional writer, preferably in a technical environment.
* Job requires extensive travel abroad.
* Experience in documenting mainframe computer applications or telecommunications is an asset.

קבוצת עורק

קבוצת עורק - העולם יפתח בפניך

כתבו אלינו: אבא הלל 16 ר"ג 52506, הכרחי לציין מס' משרה, לידי דבנה, טל. 03-5762109 פקס. 03-5762343 סודיות מובטחת

דירות

תל־אביב

■ תל־אביב — דירות למכירה

מס' חד'	מ"ר	מחיר ב-$	קומה/מתוך	מעלית	הערות	רחוב	טלפון	קוד
■ 4 חדרים ויותר								
4.5		310,000	2/5	✓	חדשה + חניה כניסה מיידית	נחלת יצחק ללא תיווך	310210 6737681	8341
■ 2-2½ חדרים								
2	65		3/3		הירשנברג/ש.המלך/אמיל זולא	השקעה מעולה	052-516710 03-6042352	8335
2.5	70	200,000	1/4	✓	פרטר אפשרות למשרד משפץ	ריינס	03-5616952, 050-304086	8338

■ תל־אביב — דירות להשכרה

מס' חד'	מחיר $ חודשי	קומה	טל'	תאריך כניסה	הערות	רחוב	טלפון	קוד
■ דירות להשכרה								
2			✓	מיידי	שקטה מרהטת	בהבימה	03-5613773	8261
2	600	3	✓	מיידי	ריהוט חלקי, לא בשבת!	בן-יהודה	03-322883, 050-207632	8212

■ תל־אביב צפון — דירות למכירה

מס' חד'	מ"ר	מחיר ב-$	קומה/מתוך	מעלית	הערות	רחוב	טלפון	קוד
■ דירות למכירה								
			2	✓	מושקעת,מרווחת	בנאות אפקה	03-6481406	8319
■ 4 חדרים ויותר								
4	116	290,000	3/4	✓	מסודרת במיקום טוב	נוה-אביבים "טאגור נכסים"	03-6423334	8289
5	140	445,000	1	✓	מתאים להפא מיקום מעולה	ברסא"ג+מחם בלעדי "ישראתאום"	6893292	8130
5	140	460,000		✓	גבוהה+נוף מושקע למהירים!!	רמת-אביב ג' א.א.א.צ.	03-5496787	8344
■ 3-3½ חדרים								
3		240,000	1/4		פינתית ושקטה,ללא תיווך	במעוז אביב	03-6477678	8384

■ תל־אביב צפון — דירות להשכרה

מס' חד'	מחיר $ חודשי	קומה	טל'	תאריך כניסה	הערות	רחוב	טלפון	קוד
■ דירות להשכרה								
2.5	700	1	✓	מיידי	מרוהטת קומפלט ע"ע	שכ' בבלי	03-6412183	8375
3	880		✓		מהודרת מסודרת גבוהה באחוסאיר	רמא"ג "טאגור נכסים"	03-6423334	8290

אזור המרכז

■ רמת־גן — דירות למכירה

מס' חד'	מ"ר	מחיר ב-$	קומה/מתוך	מעלית	הערות	רחוב	טלפון	קוד
■ פנטהאוזים ודירות גג								
3.5	190	245,000	3/3		נדיר!! ממלס אחר+חניה	אולוזורוב "דירות 2001"	03-6730368	8363
6	220	365,000	6/6	✓	דופלקס חדש 2חניות + מרפסות	סנבקין מלרין "חל גינה"	03-5718683	8366
■ 2-2½ חדרים								
2	66	128,000			שקטה ומסודרת	עוזיאל	03-6722010	8303

■ רמת־גן — דירות להשכרה

מס' חד'	מחיר $ חודשי	קומה	טל'	תאריך כניסה	הערות	רחוב	טלפון	קוד
■ דירות להשכרה								
2	600	3	✓	מיידי	יפה, מושקעת, מטבח חדש	עוזיאל	03-6730396 דירות 2000	8336

■ רמת־גן — וילות ובתים להשכרה

מס' חד'	מחיר $ חודשי	מ"ר בנוי	מ"ר מגרש	תאריך כניסה	הערות	רחוב	טלפון	קוד
■ וילות ובתים להשכרה								
3	1,000	110	330	מיידי	+ חניה בהל-גנים רמת-גן	יוסף צבי דירות 2000	03-6730395	8328

■ גבעתיים — דירות למכירה

מס' חד'	מ"ר	מחיר ב-$	קומה/מתוך	מעלית	הערות	רחוב	טלפון	קוד
■ 3-3½ חדרים								
3	68	166,000	2/3		שקטה מושקעת צופה לגינה	עמישב דירות 2000	03-6730356	8331
3	80	165,000			פרטר,מושקעת לקוסם עוזמית	כצנלסון "דירות 2001"	03-6730385	8366
3	100	162,000	1/3		מרווחת בהולה+חניה,מציאה	בן-גוריון "דירות 2001"	03-6730368	8362
■ 2-2½ חדרים								
2	60	133,000	2/3		מושקעת משופצת חזית	כצנלסון "דירות 2001"	03-6730366	8371
2.5	88	183,000	קק/3		מושקעת שקטה + יציאה לחצר	רמז "דירות 2000"	03-6730395	8330

■ פתח־תקוה — דירות להשכרה

מס' חד'	מחיר $ חודשי	קומה	על'	תאריך כניסה	הערות	רחוב	טלפון	קוד
■ דירות להשכרה								
3		1	✓	מיידי	חדשה, מעלית	נוה אפק ראש העין	03-5526432	8361

אזור השרון

■ רמת־השרון — דירות להשכרה

מס' חד'	מחיר $ חודשי	קומה	טל'	תאריך כניסה	הערות	רחוב	טלפון	קוד
■ פנטהאוזים ודירות גג								
4		3		מיידי	חדשה,מפוארת,מיזוג,מעלית	מרכזית א.א.א.צ.	03-5496787	8313

■ רמת־השרון — וילות ובתים למכירה

מס' חד'	מחיר ב-$	מ"ר בנוי	מ"ר מגרש	הערות	רחוב	טלפון	קוד
■ וילות בתים למכירה							
5		216	226	קוטג'+סורה+מחסן מיקום שקט	במורדות א.א.א.צ.	03-5496282	8342

■ הרצליה — וילות ובתים למכירה

מס' חד'	מחיר ב-$	מ"ר בנוי	מ"ר מגרש	הערות	רחוב	טלפון	קוד
9	460,000	210	350	חדיש ומהודר מיקום שקט	נוף הרצליה א.א.א.צ.	03-5496282	8340
7	1,000,000	370	800	סרוכת היהודים הרצליה פיתוח		050-214848, 09-588024	8376

■ הוד־השרון — דירות למכירה

מס' חד'	מ"ר	מחיר ב-$	קומה/מתוך	מעלית	הערות	רחוב	טלפון	קוד
■ 4 חדרים ויותר								
5	140		2/4	✓	מפוארת+מרפסת שמש	הגבעה הוד השרון	09-910555	8349

■ הוד־השרון — וילות ובתים למכירה

מס' חד'	מחיר ב-$	מ"ר בנוי	מ"ר מגרש	הערות	רחוב	טלפון	קוד
■ וילות בתים למכירה							
7	405,000	200	300	קוטג' לפני גמר מעולה	סוגיאל	03-5417090	8306

■ כפר־סבא — דירות למכירה

מס' חד'	מ"ר	מחיר ב-$	קומה/מתוך	מעלית	הערות	רחוב	טלפון	קוד
■ 4 חדרים ויותר								
4.5	138	237,000	4/8	✓	מרפסת שמש + השקעות	הפרדס "גוגל-סכנו"	09-441521	8320

אזור השרון הצפוני

■ נתניה — וילות ובתים למכירה

מס' חד'	מחיר ב-$	מ"ר בנוי	מ"ר מגרש	הערות	רחוב	טלפון	קוד
■ וילות בתים למכירה							
2.5	220,000	60	600	מציאה!!!	אבן-יהודה "אדן"	09-699068	8308
5.5		180	330	קוטג' מושקע, טאבו, מיקום מעולה	פרדסיה	09-648320 גליה בערב	8312

אזור הדרום

■ רחובות — דירות למכירה

מס' חד'	מ"ר	מחיר ב-$	קומה/מתוך	מעלית	הערות	רחוב	טלפון	קוד
■ 4 חדרים ויותר								
5			3		חדשה	בלוין אמשטיין	08-457886	8336

אזור חיפה והצפון

■ כללי — דירות להשכרה

מס' חד'	מחיר $ חודשי	קומה	על'	תאריך כניסה	הערות	רחוב	טלפון	קוד
■ דירות להשכרה								
2.5		1	✓	מיידי	מרוהטת חלקית, גישה נוחה	מרכז הכרמל	04-376488	8381

רכב

■ אמריקאיות

דגם	שנה	סמ"ק	אוט'	מזגן	יד	ק"מ	מחיר	הערות/תוספות	טלפון	קוד
אוונגה	77							מצב מצוין,6 צילינדר,קוות גג	03-5461218	8332
חיאל	89	3800	✓	✓	2	66,000		אולדסמוביל דלתא כחדש	03-5716036 6817848	8317
סנברד	84	2000	✓	✓	2	16,600	גמיש	תוספות,שמורה,כחדשה לבנה	03-5614366	8289

■ דייהטסו

דגם	שנה	סמ"ק	אוט'	מזגן	יד	ק"מ	מחיר	הערות/תוספות	טלפון	קוד
שריד	86			✓				5 הילוכים, מצב מצוין	03-6220560	8376
שריד	88	1000		✓			18000	שמורה חיטב,מחברה+טסט	050-281277	8367

■ מיצובישי

דגם	שנה	סמ"ק	אוט'	מזגן	יד	ק"מ	מחיר	הערות/תוספות	טלפון	קוד
לאנסר	92	1500		✓	2	47,000	מחירון	+ תוספות	08-221122 לא בשבת	8324

■ מסחריות וטנדרים

דגם	שנה	סמ"ק	אוט'	מזגן	יד	ק"מ	מחיר	הערות/תוספות	טלפון	קוד
■ G.M.C.										
ספארי	93	4300	✓	✓	1		מחירון	מפרטי+תוספות	050-247145, 03-6722224	8393
■ סובארו										
סובארו	91	1600		✓	3			הקודם זוכה!	03-5525537 לא בשבת	8353
■ פיאט										
פיורינו	87				2	160,000	מחירון	שמורה ומטופלת פרטי	09-884596 בחול	8316
■ שברולט										
ואן 20	91	504	✓	✓	1			מצב מצוין	09-544382	8301

■ סובארו

דגם	שנה	סמ"ק	אוט'	מזגן	יד	ק"מ	מחיר	הערות/תוספות	טלפון	קוד
■ סובארו 1600										
סטיישן	91	1600	✓	✓			גמיש	ה"כ,מושבים אורטופדים,מעולה	09-827255	8305
ליאונה	92	1600	✓	✓	1	71,000		מצב מצוין	07-813626	8298
סובארו	92	1600	✓	✓	2			ה"ח מעולה	09-9324661, 03-6331843	8299
■ סובארו 1800										
GL	86	1800	✓	✓	3	86,000	מחירון	שמורה + ה"כ, אסור עכבר	03-5563518	8370

■ סיאט

דגם	שנה	סמ"ק	אוט'	מזגן	יד	ק"מ	מחיר	הערות/תוספות	טלפון	קוד
איביזה	86	1200		✓				במצב מצוין+מערכת	052-576387/03-6321847	8318

■ סיטרואן

דגם	שנה	סמ"ק	אוט'	מזגן	יד	ק"מ	מחיר	הערות/תוספות	טלפון	קוד
BX-TRS	88	1600	✓	✓	2		גמיש	מיטלי,מערכת,אזעקה,פרטי,מעולה	09-827255	8302

■ פיאט

דגם	שנה	סמ"ק	אוט'	מזגן	יד	ק"מ	מחיר	הערות/תוספות	טלפון	קוד
■ פיאט טמפרה										
טמפרה	94	2000	✓	✓	1	28,000		מפוארת	03-5773048 בית 6964222 עבודה	8379

■ משאיות

דגם	שנה	סמ"ק	אוט'	מזגן	יד	ק"מ	מחיר	הערות/תוספות	טלפון	קוד
								ארגז בידוד נהטנה 5.6 מ' קרור	050-322832	8393
R-600/11	81							מכלית תערובת	08-501094 08-584475	8327
רנו S170	87							מתאים להעברת דירות+טסט לשנה	050-318611	8367
רנו S170	87			✓				סולית ד.קבינה מעולה	04-9842567 9841769	8319

מיכון משרדי

מכונות צילום חדשות, יד שניה ופקסימיליות, אחריות ושרות "יום מיכוף" 03-6115401 — 8303

צילום

למכירה מכשירי הגדלה עם כל האביזרים 03-5530310 — 8309

שרותי ליווי

שתי קוקסינליות מעולות (שחרחורת + בלונדינית) מארחות בדירה פרטית לחלוטין 03-6966521 — 8287

פרטי! סיוחות אירופאית בלונדינית, באמיד שתוסך ביד רחבה, אפשרי בביתך/במלון 050-360709 — 8306

שידוכים

אשת חיל, 41, נחודת נאה מחכה לסוסיבציה שלך, אינטילגנטית בעלת נפש רגישה למוסיקה ולכל הטובב, מחפשת אותך חדוסה ונאה. ת.ד. 26304 ת"א. — 8300

עסקים

עסקים

למסירה בית קפה בצפון ת"א, צמר + מוניטין. 03-6482639, 03-6460340 — 8316

בהזדמנות למסירה מזנון יפיפה בת"א אפשרי ציוד בלבד 03-6603403 — 8374

בתי מלאכה

להשכרה 137 + גלריה 122 + כח, ק"א, גישה לרכב "בנין מרכזים" יפו 03-6816053 — 8274

חנויות

להשכרה חנות בראשון-שוק מיקום מצוין ליד קניון הזהב, מתאים לכלי-בית, קוסמטיקה ומתנות. 03-6321636 — 8331

משרדים

להשכרה 60 מ"ר בבנין משרדים סמוך לאילון - מיידי! 03-489030 — 8380

מגרשים

חצי דונם פרטי!! בהרצליה הירוקה לבנית דו!! במקום מפוצן!! "אספן נכסים" 03-6407681 — 8369

מוכר מגרש/בנין שלח עצמך לח.ד. 280 רמת-גן 152102 ותענה בהקדם!! — 8288

בכפר סבא 580 מ"ר, 2.8 יחידות, פרטי, א.א.א.צ. 03-6496767 — 8367

לבנית מסחרית במיקום מעולה בכפר סבא 800 מ"ר א.א.א.צ. 03-5496787 — 8310

בשטים 6870, 1000 ובצומת בילו 4500 על הכביש ובצומת יוקנעם 13 דונם 050-271711 — 8373

הצעות עבודה

חברת ליבוא ושיווק מחפשת צעירים בעלי מוטיבציה גבוהה, לעסוק בתחום העסקי, הכשרה במקום, תנאים נוחים לסטודנטים. 03-5520586

קופאיות/מוכרות לעבודה זמנית/קבועה לאזור רמת-גן תל-אביב ראשל"צ. 03-6216163

דרוש פועל לחתקנות שלטים, ללא נסיון, רצוי אחרי צבא 050-206721, 03-6866116

דרוש פועל לסופר פרטי אחרי שירות צבאי למשרה מלאה 050-308125

צעיר/ה דינמי/ת + רשיון ג' מת"א. תנאים טובים. 03-5782311

דרוש עובד לגבס ותיקרות אקוסטיות מקצועי ולא מקצועי. 050-300819 לא בשבת

בתל-אביב לגיוון!!!! לסטודנטים/משוחררים/קיבוצניקים במשרה חלקית/זמנית/קבועה, שכר גבוה. 03-6287951

צעיר/ה 17 לשעה + בונוסים לחברת פרסום 03-6869822

חרוץ ואחראי עם ידיים טובות לעבודת הרכבה (גיל 20-30) 03-6726145

הנהלת חשבונות

לחברת בינלאומית בישראל מנה"ח 3, בעל ניסיון, ידע מקיף ואינטלגנציה 03-6310046, 03-6272757

טכנאים/הנדסאים

עובד CAN רציני וטכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה לחברת הייטק אמריקאית בישראל 03-6310046 יעל

יהלומים ותכשיטים

מדריכי פרינסס לרומניה + פועלי הקוסס פרינסס. לפנות לגיל 03-5728516, 03-6394237

כלכלה ומינהל עסקים

למשרה ניהולית, בעל יכולת מסחרית מוכחת עם לקוחות ואוריינטציה שיווקית לפקס 03-6271626-ל

מהנדסים ואדריכלים

מהנדס בנין/אדריכל לליווי פרויקטים, עיקר העבודה במשרד, אפשרי ללא נסיון. 03-6733824

מוכרים/ות וקופאים/ות

לבית האופנה הבינלאומי לנשים "1981 הנאמנה" דרושה מוכרת : ידע בשפ.ת, גיל 30-45, הופעה נאה. לראיון 03-5279183

מזכירות

לחברת בניה ושיפוצים דרושה מזכירה בכירה למשרה מלאה 050-321007, 09-964678

מחסנאים

דרוש/ה מחסנאי/ת למחסן לחלפים לטרקטורים + ידע במחשב. 03-6311969, 03-6300735

מלצרים/ות

למסעדה צרפתית ברמת-גן מלצרים/ות ומתאי מנות. לרקל/חמלי 03-7520167

נהגים

לחברת ייבוא נהג ב' לחלוקה עבודה סיזית. לחתקשר בין 8:00-13:00, 03-6162067

דרוש נהג חלוקה, רשיון ב', מאיזור חדרה-נתניה. 052-523910, 052-510142

ספרים/ות וקוסמטיקאיות

למספרה בחולון ספר מקצועי, נשים/גברים + ניסיון 050-200085, 03-591245, 03-594793 נסע

עובדי חקלאות וגינון

שכר גבוה בגינון למשוחררים וקיבוצניקים בת"א במשרה מלאה ואחראית, רשיון ותנאים. 03-5257981

עובדים מקצועיים ובלתי מקצועיים לעבודות באזור המרכז, שכר טוב בשעות אחה"צ 03-5300741

עובדי מוסך

דרוש עוזר לניהול מוסך טרקטורים + הסמכה אפשרי מוסכר. 03-6311965, 03-6300735

פקידות וקלדנות

ליבואן, בחורה אחראית למשרה מלאה, קבלת קהל + מחשב, רצוי נסיון קודם 03-5766825

למשרד הפצה זריזה דייקנית אחראית להפעלת מערך שליחים 6 ימים בשבוע מ- 7:00-15:00 לפנות מ-11:00 לחגר/דלית 03-6832513

דרושה למוסך בפ"ת פקידה + ידע בהנהלת-חשבונות במשרה מלאה. 03-6300735, 03-6311968

רואי־חשבון וחשבים

למשרד רואי חשבון בתל-אביב, מבקרים (סיון שנתיים לפחות, רצוי בחברות ציבוריות. 03-5263555

רפואת שיניים

במרכז רפואי בבני-ברק להשכרה חדר לרפואת שיניים 050-335161

שליחים/ות

ל"לבא שליחויות" - רק לבחורים טובים! חניים ואחראים! שרוצים להרוויח הרבה 03-6024248

שמירה ואבטחה

שומר לחם ושומר ללילה באזור תל-אביב 03-6483116

לסיור ממונע ביום באיזור תל-אביב 06:00-18:00 03-6483116

שרטטים וגרפיקאים

דרושה גרפיקאית מסכה + מקינטוש + FREEHAND תנאים טובים. 03-6507417-9

יותר פחות

כסף

יותר מילים
יותר מפורט
יותר צבעוני
יותר ברור
יותר קל להתמצא
יותר תשלומים
יותר קונים רציניים

חייג חינם
177-022-6111

כח הקניה מספר 1

RAD
data communications ltd.

מתמחה בפיתוח ייצור ושיווק של מוצרים ומערכות בתקשורת מחשבים בארץ ובחו"ל.

מנהל/ת שיווק אזורי
לדרום מזרח אסיה

לתפקיד המשלב שיווק ומכירות למפיצי החברה באזור.

כישורים: - מהנדס/ת אלקטרוניקה / מחשבים
- שליטה מעולה באנגלית
- נסיון בשיווק בינלאומי, רצוי בארצות דרום מזרח אסיה
- רקע בתקשורת מחשבים. (משרה 166)

התפקיד כולל תקופת הכשרה בארץ ושהות בת 3 שנים לפחות בהונג-קונג, במשרדי החברה.

עולם של תקשורת לאנשים עם רעיונות

נא לפנות בכתב, בציון מספר המשרה, ולצרף קורות חיים ונסיון קודם למחלקת כ"א, רחוב הברזל 24, תל אביב 69710 או בפקס מס' 03-6476945.
פניות מתאימות בלבד תענינה. סודיות מובטחת.

לחברת היי-טק בתחום התקשורת
דרושים/ות

מנהל/ת דסק המזרח הרחוק
מנהל/ת דסק דרום אמריקה

הגדרת התפקיד:
הקמה ותמיכה בערוצי הפצה.
פיתוח הזדמנויות עסקיות וטיפול שוטף בלקוחות.

כישורים נדרשים:
- נסיון מוכח במכירות – רצוי בחברת היי-טק.
- רקע טכני במחשבים / אלקטרוניקה.
- יתרון לבעלי/ות רקע במערכות תקשורת / טלפוניה.
- נסיון קודם בתמיכה במפיצים.

משאבי אנוש

נא לשלוח קורות חיים מודפסים אל "משאבי אנוש" ת.ד. 24107 ת"א 61240
פקס: 03-6470236. המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד. סודיות מובטחת.

למרכז מו"פ של TIMEX DEVELOPMENT LTD.
חברת בת של יצרנית השעונים הגדולה
דרושים/ות

מנהל/ת מו"פ

לניהול צוות מו"פ, זיהוי מוצרים חדשים וטכנולוגיות חיישנים במוצרי החברה, תוך עמידה בקשר עם החברה בארה"ב.
- מהנדס/ת אלקטרוניקה בעל/ת נסיון כולל של 10 שנים לפחות בתחומים הבאים: LOW POWER MINIATURE RADIO RECEIVERS, TRANSMITTERS AND PAGING.
- נסיון או הבנה בנושא MINIMIZATION (מזעור) – יתרון.

מדען/ית / מהנדס/ת חומרים

לזיהוי ופיתוח חומרים חדשים ופיתוח פריסים המיועדים למוצרי החברה.
- מוסמך/ת להנדסת חומרים בעל/ת 10 שנות נסיון לפחות.
- רקע מוכח בפולימרים, מטלורגיה, פילמים דקים, חומרים פלטי אור או קרמיקה.

לשתי המשרות: שליטה מלאה באנגלית, מקום העבודה בחולון.

משאבי אנוש

נא לשלוח קורות חיים מודפסים אל "משאבי אנוש" ת.ד. 24107 ת"א 61240
פקס: 03-6470236. המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד. סודיות מובטחת.

לתפקיד בחברה דינמית
אנו מחפשים

מנהל/ת משרד

- נסיון קודם בעבודת מזכירות – חובה.
- אנגלית ברמת ניסות.
- העבודה במשרה מלאה 08:00–17:00.
- עד גיל 40.

משאבי אנוש

נא לשלוח קורות חיים מודפסים אל "משאבי אנוש" ת.ד. 24107 ת"א 61240
פקס: 03-6470236. המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד. סודיות מובטחת.

אנשים מוכשרים
אצלנו זה טבע

חטיבת מחקר ופיתוח

ליחידה לסטטיסטיקה וניהול נתונים
דרושים/ות

סטטיסטיקאי

דרישות התפקיד:
- M.Sc בסטטיסטיקה
- נסיון בסטטיסטיקה ישומית, רצוי נסיון בניתוח נתוני ניסויים קליניים
- הכרות עם תוכנת SAS
- ידיעת השפה האנגלית
- ידע בכתיבת דוחו"ת
- יחסי אנוש ועבודת צוות מעולים

מתאם נתוני ניסויים קליניים

דרישות התפקיד:
- אחות מוסמכת או בעל תואר ראשון/שני במדעי החיים
- ידיעת השפה האנגלית
- יכולת טיפול במגוון ניסויים קליניים
- יכולת עבודה עם מחשב
- מסודר מאוד, קפדן
- יחסי אנוש ועבודת צוות מעולים

נא לשלוח קורות חיים בצרוף שם המשרה למחי' משאבי אנוש, מו"פ, ת.ד. 353, כפ"ס 44102 או לפקס 09-478660

טבע - ישראל

תועמלנים רפואיים

(מתחילים, בכירים)

לעבודה עם אתגר מקצועי, בכל רחבי הארץ

דרישות התפקיד:
- השכלה אקדמאית בתחום פרארפואי
- נסיון קודם בשיווק – יתרון
- ידיעת השפה האנגלית

נא לשלוח קורות חיים בצרוף שם המשרה למחי' משאבי אנוש, טבע-ישראל, א.ת. קרית נורדאו ת.ד. 8077, נתניה או לפקס 09-889746

סודיות מובטחת

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ

שטראוס

לתמיכה בהשמות של שטראוס

מנהלי/ות סניפים

קיוליק אנד סופה

חברת בת של KULICKE & SOFFA Industries Inc. U.S.A.

חברתנו בחיפה מפתחת, מייצרת ומשווקת דור חדש של ... מתוחכמים לתעשיות מיקרו-אלקטרוניקה ברחבי ... לרגל התרחבות דרושים/ות לנו:

EXECUTIVE MARKETING MANAGER

לניהול ואחריות כוללת על קווי מוצר מרכזיים בחברה תוך ... ישיר למנכ"ל החברה

התפקיד כולל:
הגדרת מוצרים, פיתוח אסטרטגיות שיווקיות, מעורבות גבוהה ... ההנדסי של המוצר וקשר שוטף עם לקוחות החברה בעולם.

הדרישות:
- תואר ראשון לפחות בהנדסת מכונות או אלקטרוניקה-חובה
- נסיון של 8–10 שנים בשיווק בינלאומי של מוצרי היי-טק, רצוי בתחום של מכונות תעשייתיות או מיקרואלקטרוניקה
- נסיון בניהול פרוייקטים הנדסיים מולטי-דיסציפלינריים
- שליטה מלאה באנגלית
- תואר שני במינהל עסקים – יתרון

מנהל/ת פרוייקטים בכיר/ה

לניהול-על של הפעילות ההנדסית במסגר פרוייקטים רב-דיסיפלינריים קיימים באגף הנדסה

התפקיד כולל:
מעקב תכניות, הנחיה טכנית ופיקוח משאבים בדיווח ישיר לסמנכ"ל הנדסה

הדרישות:
- מהנדס/ת מכניקה/אלקטרוניקה/מחשבים.
- ניסיון של 10 שנים לפחות בפיתוח מכונות תעשייתיות בסביבת היי-טק
- ניסיון של 5 שנים לפחות בניהול פרויקטים תעשייתיים תוך שימוש בכלי ניהול מתקדמים.
- שליטה מלאה באנגלית ויכולת פרזנטציה גבוהה.

NOVELL SYSTEM ADMINISTRATOR

לתמיכה ברשת נובל מרובת משתמשים

הדרישות:
- נסיון של 2–3 שנים בתמיכת רשת נובל רחבה
- הכרת פרוטוקלי תקשורת: TCP/IP, IPX
- הכרת ציוד תקשורת: BRIDGES, ROUTERS, HUBS
- נסיון בסביבת DOS ו-WINDOWS
- שליטה טובה בשפה האנגלית
- הכרת מערכת הפעלה UNIX ו-OS/2 – יתרון
- בעל/ת תעודת CNE – יתרון

קניין/ית בכיר/ה

לניהול וביצוע רכש מקומי וחו"ל עבור פרוייקטים בתהליך פיתוח

הדרישות:
- נסיון של 3 שנים לפחות בתחום הרכש עבור פיתוח
- נסיון עבודה בסביבת היי-טק
- נסיון בעבודה עם מערכות ממוחשבות
- שליטה מלאה באנגלית
- כושר ניהול משא ומתן
- נכונות לעבודה מאומצת

נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 875 מרכז תעשיות מדע חיפה 31008, עבור אגף משאבי אנוש. פקס. 04-550098 ■ סודיות מובטחת ■

לחברה בקדמת הטכנולוגיות המפתחת מוצרי תוכנה
דרושים/ות

מנהל/ת פיתוח תוכנה

- בעל/ת תואר אקדמי רלבנטי.
- נסיון קודם בניהול פרוייקט.
- נסיון בסביבת DOS, WINDOWS – הכרחי.

מנהל/ת דסק המזרח הרחוק

- בעל/ת תואר אקדמי MBA – יתרון.
- נסיון קודם בשיווק בינלאומי – רצוי למזרח הרחוק.
- נסיון בתחום ההיי-טק.

מקום העבודה – צפון הארץ

משאבי אנוש
איוש והערכה

נא לשלוח קורות חיים מודפסים אל "משאבי אנוש" ת.ד. 24107 ת"א 61240
פקס: 03-6470236. המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד. סודיות מובטחת.

דבאל הנדסה בע"מ

מהנדס/ת מכונות

03-5272590